

yttää **2.** (сöрыны) särkeä, rikkoa
(näpäytäen) **3.** (кокчалтыны)
nokkaista

кол 1. (вакчи майыг) seiväs **2.**
murt. (вазерпинь) torahammas
(petoeläimen), raateluhammas

колан 1. kahlamaaminen, kahlaus **2.**
(коланни) kahluupaikka, kahlaamo

коланы kahlata; **коласа ветлыны**
kahlata, kulkea kahlaten; **шурез**
коласа потыны kahlata joen
poikki, ylittää joki kahlaten

коласъкон teonn. v:stā **колась-
кыны**

коласъкыны astella harhaan ve-
teen, kastua jaloistaan (*vasten tah-
toaan*), mulahtaa

кóлба kolvi

колбас, колбаса makkara

колготки sukkahousut

колды limppu; **нянь к.** (leipä-)
limppu

колдэч murt. kaivo; > **колодча**

колёса pyörä, ratas

колзан teonn. v:stā **колзаны**

колзаны 1. (бугортыны) kaulita
(taikinaa); (колзо лэсътыны)
ryörittää palloksi (taikinaa) **2.**
(посыны) guristää, rutistaa

колзасъкон teonn. v:stā **колзась-
кыны**

колзасъкыны 1. pass. v:stā **кол-
заны 2.** (бугорскыны) kaulita (t.
olla kaulitsemassa) taikinaa; (кол-
зо лэсътыса улыны) ryöritellä
taikinaa palloiksi **3.** (посиcкы-
ны) rutistua, rypistyä

колзо 1. ryögykkä, ryöreä leipä **2.**
(лаем ыльнянь) taikina (*vaivattu*)

колзояськон, колзояськыны >
колзасъкон, колзасъкыны

колисъкон teonn. v:stā **колись-**

кыны

колисъкыны astua harhaan veteen
(t. lumeen), mulahtaa, kastua ja-
loistaan (*vasten tahtoaan*)

коллéга työtoveri, collega

коллектив yhteisö, kollektiivi;
tyhmä

коллéции, коллéкция kokoelma

колода I 1. (тусь) kaukalo (*juotto=*
ja pesu=) (*pitkästä pölkystä kover-
rettu*) **2.** (муши к.) mehiläispönttö

колода II (карта к.) korttipakka

колодка 1. (пенал) kynäkotelo,
penaali **2.** (caneg к.) lesti

колодча kaivo

колон > **колисъкон**

колони, колония siirtomaa

колонка 1. (колонка) (газетын)
kolumni; palsta, sarake **2. (колон-
ка)** (vy к.) vesiposti **3. (колонка)**
(заправкаын) jakelulaite; bensii-
nirupimppri

колонна 1. (юбо) pylväs, pilari,
kolonni **2. sot.** rivistö, kolonna

колоша, колоши kalossi

колтреч 1. tekst. mankelitukki **2.**
tekn. väkipyörä

колхоз kolhoosi, kollektiivitala

колхбзник kolhoosilainen

колоны > **колисъкыны**

колоис 1. (скалк., сарда) vuohen-
putki (*Aegopodium podagraria*) **2.**
(гонок., гоночырс) ukonputki
(*Heracleum*); idänukonputki (*H.
sibiricum*)

кольккетон hölskyminen, hölkky-
minen

кольккетыны hölskyä, hölkkyä;
кöt(ын) колккетэ vatsa(ssa)
hölskyy

кольккетэм 1. partis. v:stā

кольккетыны 2. hölskyminen,
hölkkyminen

кольтыр, кольтыр-кольтыр

onom. kuvaavat vatsan aiheuttamaa ääntää tai nesteen porisemista:

жук к. пöэze ruuro kiehuu poristen; **кöt(ын) к. каре** vatsa(ssa) kurisee (t. murisee)

кольтыртон poriseminen (*nesteen*); kuriseminen, muriseminen (*vatsan*)

кольтыртыны porista (*neste*); kurista, murista (*vatsa*); **кöt(ын)**

кольтыртэ vatsa(ssa) kurisee (t. murisee)

кольтыртэм 1. *teonn. v:stā* **кольтыртыны 2.** porina, poriseminen (*nesteen*); kurina, kuriseminen, murina (*vatsan*)

кольыр, кольыр-кольыр > кольтыр

кольыртон, кольыртыны >

кольыртон, кольыртыны **коляскá 1.** (*нылтиослы*) lastenrattaat **2.** (*могоциклэн*) sivuvaunu (*moottoripyörän*)

ком kokkare

комак *el. rotta*

кома́нда 1. (*косон*) komento; **к.**

сётыны antaa komento, komentaa

2. (*группа*) joukkue; (*экипаж, бригада*) miehistö; **футбол(ъя)**

к. jalkapallojoukkue; **корабль-**

лэн кома́ндаэз laivan (t. aluksen) miehistö

командир komentaja, päällikkö

командирóвка työmatka, virkamatka, komennusmatka

кома́ндовать: к. карись komentaja; **к. карон** komentaminen, komentelu; **к. карыны** komentaa; komennella

комбайн (*yleis*)kone, monitoimikone; *maat.* (*ю-нянь утятон к.*)

leikkuupuimuri; **кухонной к.**

(keittiön) yleiskone

комбайнер, комбайнёр leikkuupuimurin ajaja

комбинезон haalarit, suoja-ku

комéди, комéдия huvinäytelmä, komedia

комендант 1. komendantti **2.** (*общежитилэн*) (asuntolan)hoitaja, valvoja

коми komi, syrjääni; **к. кыл коми(n kieli)**

комикс sarjakuva

коми-пермяк (komi)permjakki // permjakkin, permjakin

комисси, коми́ссиа lautakunta, toimikunta, komissio, komitea; > **öри**

комитет komitea

комментáрий kommentti

комментáтор huomioitsija, tarkkailija, kommentaattori; selostaja

комментíровать: к. карон komentointi; **к. карыны** kommentoida

коммерсант liikemies

коммéрци, коммéрция liiketointi, kauppa

коммéрческой kauppa=, kaupallinen, liike=; markkinointi=; **к. дирéктор** markkinointijohtaja, markkinointipäällikkö

коммúна 1. kommuuni **2.** (*ёрос – Финляндиян*) kunta

коммунист kommunisti // kommunistinen; **к. пárти(я), коммунистъёслэн пárтизы** kommunistinen puolue

коммутáтор 1. (*телефон к.*) puhe-linkeskus, (puhelin)vaihde **2.** *sähk.* virrankäännin, kommutaattori

комнатá huone

комод lipasto

комок kokkare, paakku, pallo; лы-

- мы к.** lumipallo; *vrt. ком*
- компáни, компáния 1.** (*группа*) seura, joukko, seurue, porukka **2.** (*огазеяськон*) yhtiö; **акционер к.** osakeyhtiö
- кóмпас kompassi**
- компенсáци, компенсáция korvaus**
- кóмплекс 1.** kompleksi, yhdistelmä, kokonaisuus; keskus **2.** *puhek.* (*пуши могзет, кышкан*) kompleksi, esto, pelko
- комплект 1.** (*бичет*) kerta, sarja; **инструментъёслэн комплекты, инструментъёсын к.** työkalusarja; **ул дйсъ к.** alusvaatekerta, kerrasto **2.** (*тырмымон лыд*) täysi määrä
- комплимент kohteliaisuus**
- композитор säveltäjä; > крезьгурчи**
- композици, композиция 1.** (*пуши сузьет*) kompositio, rakenne, sommittelu; **романлэн композициэз** romaanin rakenne (t. kompositio) **2.** (*сузьет, огазеям*) sommitelma; ryhmä; **сяська к.** kukkasommitelma **3. mus.** (*крезьгурсузьет*) sävellysoppi; säveltäminen
- компóстер lävistyslaite, leimauslaitte; lävistyspihiidt**
- компостировать: к. карыны** (*поезд билетэз*) merkityttää paikka (ja aika) (*junalippuin*); (*пасяны*) lävistää (*lävistyslaitteessa*); (*штамп пуктыны*) leimata (*leimauslaitteessa*)
- компот sekahedelmäkeitto; hilloke, komppotti; яблок(лэсь) к.** omena-keitto
- компьютер [-тэ-] tietokone**
- комсомол hist. komsomol, (ком-** munistinen) nuorisoliitto // komsolilainen, komsomoliin kuuluva **комсомóлец hist. komsomolin jäsen**
- комсомóлка hist. komsomolin jäsen (naispuolinen)**
- комфорт mukavuus**
- комъян 1.** (*носон*) yüpistäminen, yüpistely; (*ногъян*) rutistaminen (*kokoont*), puristaminen (*ruttuun*); > **погман; 2. kuv.** piläaminen, tärvelly (*kiirehtimisellä, taitamattomuudella*)
- комъяны 1.** (*носыны*) yüpistää, yüpistellä; (*ногъяны*) rutistaa (*koon*), puristaa (*ruttuun*); > **погманы 2. kuv.** pilata, tärvellä (*kiirehtimisellä, taitamattomuudella*)
- комъяськон** yüpistyminen, yüpistys, rutistuminen, rutistus; > **погмаськан**
- комъяськыны** yüpistyä, rutistua, mennä ruttuun (t. yuppuyyn); > **погмаськыны**
- кон peli(erä); конэ пуктыны панна peliin (*rahaa*)**
- конвéйер liukuhihna, liukualusta, kuljetin**
- конверт kirjekuori**
- конвой saattovartio, saattue**
- конглё käyrä, väärä, koukkainen**
- конгресс kongressi**
- конгро, конгрок** koukku, ha-ka(nen); **к. боды** koukkusauva
- конгылё > конглё**
- конгыль deskr.** käyrä, väärä, koukkainen
- конгылян teonn. v:stā**
- конгыляны**
- конгыляны konkata, hyppiä (t. liikkua) yhdellä jalalla**
- конгыро, конгырок > конгро**
- конгырскон 1.** (*купырскон*) kou-

kistuminen, koukistus, köyristyminen, köyristys, kouristuminen, kouristus (*koukkuun*) **2.** (дэмжон) tarttuminen, jääminen (*kiinni*)

конгырсыны 1. (*купырсыны*) koukistua, köyristyä, kouristua (*koukkuun*) **2.** (дэмжыны) tarttua, jäädä kiinni

конгыртон 1. (*курикен дэмжытон*) koukkaaminen, koukkaisu **2.** (*копыштон*) irtirepiminen, tonkaisu **3.** (*купыртон*) koukistaminen, köyristäminen, kouristaminen (*koukkuun*)

конгыртыны 1. (*курикен дэмжытыны*) koukata, koukkaista **2.** (*копыштыны*) kaivaa (t. repiä) irti, tonkaista **3.** (*купыртыны*) koukista, köyristää, kouristaa (*koukkuun*)

конгыръян 1. (*копан*) kaivelu, kaivaminen, kaivertelu **2.** (*курикен дэмжытъян*) koukkaaminen

конгыръяны iter. 1. (*копаны*) kaivella, kaivaa, kaiverrella, kaivertaa **2.** (*курикен дэмжытъяны*) koukata

кондуктор rahastaja; junailija

конечно [-шн-] tietysti

конкретной konkreettinien, kouraantuntuva

конкурент kilpailija

конкуренти, конкуренция kilpailu; ужбергатонын к. liikealan kilpailu

конкурс kilpailu; кырзасъёслэн

конкурссы laulajien kilpailu

консервировать: к. карыны

säilöä

консерва säilyke

конспект (верасъкон понна) konsepti, luonnos; (лекцииэз гожъямъёс) muistiinpanot

конститу́ци, конститу́ция perustuslaki; > **кункат**

констру́ктор suunnittelija

констру́кци, констру́кция rakenne

консульта́нт neuvonantaja, consultantti, konsultti

консульта́ци, консульта́ция 1. (визъ-кенеш) neuvonta, neuvonanto; **к. сётыны** antaa neuvoa (t. neuvova) **2.** (пумисъкыны луонлык) neuvontatilaisuus, konsultaatio **3.** (нылтие атайёслы) neuvonantotoimisto; neuvola

контакт kosketus, yhteys, kontakti

контейнер [-тэ-] säiliö

континент manner(maa)

континентальной manner=, manteinen; **к. климат** mannerilmasto, mantereinen ilmasto

контропá toimisto, konttori

контракт sopimus

контролёр tarkastaja, valvoja

контролировать: к. карон valvominen, valvonta, kontrolointi; **к. карыны** valvoa, kontrolloida

контроль tarkastus, valvonta

контрольной tarkastus=, valvonata=, tarkistus=; **к. уж кое** (*koulusa*)

конференци, конференция konferenssi

конфет konvehti, konvehdit, maakeinen, makeiset; > **канфет**

конфискаци, конфискация takavarikko

конфискововать: к. карыны takavarikoida

конфликт (risti)riita, selkkaus, konflikti

концентраци, концентрация kem. väkevyys, konsentraatio

концентрировать: к. карон kes-

- kittäminen, keskitys; к. карыны**
keskittää
- концентрироваться: к. карись-**
кон keskittyminen, keskitys; **к.**
карисъкыны keskittyä
- концерт** konsertti
- коньdon** raha
- коньдоно** rahakas
- коньдэт** budjetti; > **бюджет**
- коньки** luistin, luistimet
- коны 1.** el. orava **2.** (копейка) kopeekka
- коныбыж** kasv. peltokorte (*Equisetum arvense*)
- конывун** lokakuu; > **октябрь**
- коныгуби** kasv. männyneppärouska (*Lactarius deliciosus*)
- коныйт** makea; (голькыт) imelä, äitelä; **к. чай** makea tee
- коныян** oravien metsästys
- коныяны** metsästää (t. pyydystää) oravia
- коњак** konjakki
- кόнюх** *puhek.* tallimies, hevos(t)en-hoitäja; > **вал I: вал утись**
- конял** makeahko, makea; **к. картофка** makeahko peruna
- конялмон** makeutuminen
- конялмыны** tulla makeahkoksi (t. makeaksi), makeutua
- кооператив** osuuskunta // osuus-, osuuskunta=, osuustoiminta=, osuuskunnallinen
- коопераці, кооперація** osuustoiminta
- кóпак** aivan, ihan, kokonaan; **к. анаез** **каль** aivan kuin oma äitiinsä, aivan äitiinsä näköinen (t. kaltainen); **к. быдтыны** päättää (t. hävittää) kokonaan
- копан 1.** (*гудон*) kaivaminen; (*бу-гыртон*) tonkiminen, tonginta, käänteminen (*маан*) **2.** (*конгыръ-*
- ян) kaivaminen, kaivelu, kaivertaminen, kaivertelu
- копаны 1.** (*гудыны*) kaivaa; (*бу-гыртыны*) tonkia, käänää; **гу к.** kaivaa kuoppaa; **бакчаэз** **к.** käänää (t. kaivaa) kasvimaata **2.** (*конгыръяны*) kaivaa, kaivella, kai-vertaa, kaiverrella; **нырез** **к.** kai-vella nenää **3.** nostaa, kaivaa; **картофка** **к.** nostaa perunoita
- копаськись 1.** *partis. v:stä* **ко-паськыны 2.** *kuv. puhek.* (*тэби-нись*) saivarteliaj, hiuksenhalkoja; (*нукуртись*) murisia, nurisia, motkottaja
- копасъкон** *teonn. v:stä* **копаськы-ны**
- копаськыны** *intr. 1.* (*гудйсъкыны*) kaivaa, kaivella; (*буғыръясы-кыны*) tonkia, penkoa **2.** (*кон-гыръясыкыны*) kaivella, kaiverrella; **нырын** **к.** kaivella nenänsä **3. puhek.** (*вырыны, дауртыны*) puuhata, puuhailla, hommailla; (*гызымылытыны*) kuhnailla, kuhnustella **4. kuv. puhek.** (*тэбиныыны*) saivarrella, olla pikkumainen; (*нукуртыны*) murista, nurista, jupista, motkottaa
- копейка** kopeekka
- копировать:** **к. карон** kopointi, jäljentäminen // **копио=**, kopioimis=, jäljennös=; **к. карон ма-шина** kopiokone; **к. карыны** kopioida, jäljentää
- копи(я)** kopio, jäljennös
- копоть** *murt. пöly;* > **тузон I**
- копыта** *puhek.* kavio; *vrt. гижы*
- копыштон** tonkaiseminen, tonkaisu
- копыштыны** tonkaista; **лопатаен** **музъемез** **к.** tonkaista maata lapiolla

- кор** hirsi, tukki
корабль laiva, alus
коралтон *teonn. v:stā* **коралтыны**
коралтыны hakata (t. lyödä) pois (t. poikki), katkaista (*kirveellä*)
коран 1. hakkaminen, hakkuu (*metsän=, puiden*), (*metsän*)kaato 2. (векчиёмытон) paloittelu, pala-siksi (t. paloiksi) hakkaaminen
кораны 1. hakata, kaataa (*metsää*); **нюлэс** к. hakata (t. kaataa) metsää; **пу** к. hakata polttopuuta 2. (векчиёмытыны) paloitella, hakata palasiksi (t. paloiksi); jauhaa (*myllyllä*); **сечкаен** кубиста к. hakata hakkuuraudalla kaalia; **мясорубкаен** силь к. jauhaa lihaa myllyllä
кораськон *teonn. v:stā* **кораськыны**
кораськыны 1. hakata (t. kaataa) metsää, olla hakkaamassa (t. kaa-tamassa) metsää 2. *pass. v:stā* **кораны**
коргид navetta, talli, läävä
кореец korealainen (*ihminen*)
корей korealainen, Korean; **к. кыл** korea(n kieli)
корел 1. (ческыт) maukas, hyvän-makuinen; **к. нянь** maukas (t. hyvänmakuinen) leipä 2. (кузыт-гес) (hiukan) suolainen 3. (зумыт-to) rasvainen, vahva (*keitos*) // (зумыт) rasva(kerros) (*lihalie-messä*); **к. шыд** rasvainen keitto
корень *kiel.* sanan kanta; > **кылвыжы** 2
кореянка korealainen (*nainen*)
корзина, корзинка kori
коридор käytävä
корица kaneli
корка (коркан) talo; *tupa*; **к. жу-**
тыны (я. лэсътыны, пуктыны) rakentaa talo (t. *tupa*); **к. кузё** talon isäntä; **к. сиг** ullakko, vintti (*talon, tuvan*)
корказь eteinen, porstua; (*корказе тубонни*) kuisti, porraskatos
коркакузё *myt.* kodinhaltija, kotihaltija
корман kyhnyttäminen, kyhnytys; (чабъян) kynsiminen, raapiminen
корманы kyhnyttää; (чабъяны) kynsiä, raapia; **тыбырез** к. kyhnyttää selkäänsä
кормаськон 1. *teonn. v:stā* **кор-маськыны** 2. *lääk.* (лыдон, гижло) syyhy(tauti)
кормаськыны kyhnyttää (t. kih-nuttaa) itseään
кормушка (rehu)seimi, häkki, ruokintapötä, rehupötä; (*тылобур-доослы*) lintulauta
кормыштон raapaiseminen, raapaisu, kynsäiseminen, kynsäisy
кормыштыны gaapaista, kynsäistä
короб korppa, kontti
коробка rasia; (*бадзыmez*) (rahvi-laatikko); **спичка** к. tulitikkurasia
королёва kuningatar
королевство kuningaskunta
король kuningas
корона kruunu
корос 1. > **корсэт**; 2. (*шайк.*) (ruumis)arkku
корпус 1. runko; (*мугор ou*) vartalo, ruumis 2. (*юргт*) rakennus
корректор oikolukija, korjausluki-jä
корреспондент kirjeenvaihtaja
корси I *mets.* ansa, sadin, pyydys (*metsärististalle*)
корси II *kasv. vanh.* apila (*Trifoli-um*); > **клёвёр, сизыйыр**
корсэт (*пуллэсъ*) (*betoni*)laudoi-

tus, muottilaudoitus; (*корлэсъ*) (kehä)salvos, kehikko (*kaivon, jääkellarin*)

корсэтан *teonn. v:stā* **корстаны**

корстаны (*пулэн*) tehdä muottilaudoitus; (*корен*) tehdä salvos (t. kehikko) (*kaivon, jääkellarin*)

корт I 1. rauta // rautainen; **к. лист** rautapelti (*ohut*); **к. чыж(а)тон** завод rautatehdas **2.** (*сермет к.*) > **кортнэт** ♂ солэн кын **к. куртчон** дырыз али hänellä on vielä rautainen terveys

корт II *urh.* tenniskenttä

кортан *teonn. v:stā* **кортаны**

кортаны päälystää raudalla, verhotaa rautaan; **сандыкез к.** päälystää arkku raudalla

кортдэрэм *hist.* rautapaita, panssaripaita, (*rengas*)haarniska

корткечер *murt.* tarantassi, umpiavaunu

кортнан 1. suitsittaminen, suitsiminen **2. kuv.** (*буйгатон, чусомытон*) taltuttaminen, taltutus, suitsiminen

кортнаны 1. suitsittaa, suitsia **2. kuv.** (*буйгатыны, чусомытыны*) taltuttaa, hillitä, suitsia

кортнэт kuolaimet

кортчөг nauula; **векчи к.** pieni nauula, pienet naulat

кортчоган naulaaminen, naulaus, naulitseminen

кортчоганы naulata, nauilita; **яшикез к.** naulata laatikko kiinni; **кирпос борды к.** nauilita ristiin

корчага saviruukku (*iso*)

косилка niittokone

коскан I 1. *teonn. v:stā* **косканы I 1; 2.** (*сёнэз кыскон*) kouristus, suonenveto, kramppi **3.** (*висён*) reuma

коскан II (*етүн, пыш*) lihtaaminen (*pellavan, hamprun*)

косканы I 1. (*чутырсыны*) kouristua (*sormet*); (*сёнэз кыскыны*) kouristaa (*raajoja*), vetää suonta; (*зубектыны*) ruutua, turtua; **кеэзыытлэсъ чиньыосы ик косказы** jopa sormet kouristuivat kylmästä; **маке пыды коска** jostakin syystä jalakaani kouristaa, jostakin syystä jalastani vetää suonta **2.** (*виссыны*) särkeä (*raajoja*), kolottaa (*reuma*); **пыдъёссы коскало** jalkojani särkee, reuma kolottaa jalkojani **3.** (*чёллясыкыны, вырыны*) kiemurrella, väättelehtiä; **вöсъ луэмен к.** kiemurrella (t. väättelehtiä) tuskissa; **серемэзлэсъ к.** kiemurrella (t. väättelehtiä) naurusta

косканы I (*етүн, пыш*) lihdata (*pellava, hamppu*)

коскатон I, II *teonn. v:stā* **коскатыны I**

коскатыны I *yksipers.* **1.** (*сёнэз кыскыны*) kouristaa (*raajoja*), vetää suonta **2.** (*виссыны*) särkeä (*raajoja*), kolottaa (*reuma*) •

пыдъёсме коскатэ 1) (*вöсъ луыны*) jalkojani kouristaa, jalastani vetää suonta **2)** (*виссыны*) jalkojani särkee, reuma kolottaa jalkojani

коскатыны II *fakt.* (*етүн, пыш*) lihdattaa, panna (t. saada) lihtaa-maan

коскы 1. (*короб*) niinikori **2.** (*сюлыс*) myllynkouru (*jauhon kantamista varten*)

космонавт avaruuslentäjä, kosmonautti

космос avaruus, kosmos; > **инсюör**

косон 1. *teonn. v:stā* **косыны** kä-

keminen, määrääminen **2.** (*приказ*) käsky, määräys **3.** (*мае ке быдэстыны курон*) tehtäväksianto, toimeksianto **◊ к. наклонение** (*я. сямлык*) *kiel.* imperatiivi

костаськон **1.** (*лошъясъкон, люкетыса улон*) lojuminen, vetelehtiminen, ajelehtiminen **2.** *puhek.* (*кылъыса улон*) lojuminen, loi-kominen, loikoilu; turemienin **3.** *puhek.* (*калгыса ветлон*) kuljeskelu, kuljeksiminen, kiertely **4.** *puhek.* (*нылкышноосын / пиосмуртъесын*) haureuden harjoitus (t. harjoittaminen); seurustelu *ark.*

костаськыны **1.** (*лошъясъкыны, люкетыса улыны*) lojua, vetelehtiä, ajelehtia; **бумага выж вылын костаське** paperi lojuu (t. ajelehtii) lattialla **2.** *puhek.* (*кылъыса улыны*) lojua, loikoa, loi-koilla; rypeä; **валесын к.** loikoilla vuoteessa; **нёдын к.** tureä liassa **3.** *puhek.* (*калгыса ветлыны*) kuljeskella, kuljekssia, samoilla, kierrellä **4.** *puhek.* (*нылкышноосын / пиосмуртъесын*) harjoittaa haureutta; seurustella *ark.*

костыль kainalosauva; **> кунул боды**

костюм puku

косьяськон *teonn.* *v:stā* **косьяськыны**

косьяськыны antaa määräyksiä; käskää

косынка huivi, liina

косыны **1.** käskää, määräätä **2.** (*мае ке быдэстыны курыны*) antaa tehtäväksi (t. toimeksi)

косэм **1.** *partis.* ja *teonn.* *v:stā* **косыны** **2.** (*приказ*) käsky, määräys **3.** (*мае ке быдэстыны курем*) tehtäväksianto, toimeksianto

косэс käsky, määräys; **> приказ**

косяк *murt.* ikkuna; **> укно**

кот märkä, kostea // märkyys, kosteus; **педлон кот** ulkona on märkää

котелок *sot.* pakki

котельной pannuhuone

котёл *tekn.* (lämmitys)kattila, (lämmitys)pannu

коткам **1.** *partis.* *v:stā* **котканы** **2.** kotkotus, kotkottaminen, kaakatus, kaakattaminen (*kanan*)

коткан kotkottaminen, kotkotus, kaakattaminen, kaakatus (*kanan*)

котканы kotkottaa, kaakattaa (*kanan*)

котлет kotletti

котмем **1.** *partis.* *v:stā* **котмыны;** **к. курег (кадь)** (*kuin*) uitettu kana, rääpäle **2.** (*котмон*) kastuminen

котмисътэм vedenpitävä, vettä läpäisemätön

котмон kastuminen

котмыны kastua

котомка (*selkä*)reppu

котон *teonn.* *v:stā* **котыны**

котрэк ympärillä, kaikialla, joka puolella (*ympäristössä*); ympäri; **к. тёдьы луиз** ympärillä (t. joka puolella) tuli valkoista

котрес **1.** pyöreä, ympyräinen; **к. ымныр** pyöreät kasvot **2.** kierto=; **к. сюрес** kiertotie

котрет **1.** *mat.* (*круг*) ympyrä; kehä **2.** *sot.* (*котыртэм*) saarros, piiritys; **котретэ шедыны** joutua saarroksiin

коттедж yhden perheen talo, omakotitalo (*kivitalo*)

коттон kastelu, kostuttaminen

коттыны kastella, kostuttaa; **дэрэмез утюгамлэс** азъло **к.** kastel-

la paitaa ennen silitämistä; **йыр-сиэз к.** kastella (t. kostuttaa) hiukset

котыны 1. panna likoon (t. likoamaan), liottaa; **дйсь к.** panna rukki likoon (t. likoamaan) **2.** (нянь к.) sekoittaa taikinaa, panna taikina nousemaan

котыр 1. (=ыз) (**котырысь я. матысь инты**) seutu, ympäristö, lähistö, lähiseutu, tienoo **2.** (ваньбур) tavarat, kapineet, kampreet, tamineet, tarvikkeet; **солэн котыр-рез трос** hänellä on paljon tavaroita (t. kapineita); **валес к.** vuodevaatteet **3.** (**котыр**) (**котрак**) ympärillä, ympärille, ympäri; **к. чус луиз** ympärillä tuli hiljaista; **к. учкыны** katsoa ympärilleen; **йо́до, к. мыном** mennään ympäri (*kierrotietä*) **4.** (**кохись, котыр-скись**) kiertoo=; **к. сюреc** kiertotie **5.** *postp.* (**котыртү**) ympäri; **бак-ча к.** kasvimaan ympäri **6.** *postp.* (**котырын, пала**) noin, suunnilleen, lähes; (**дырез вераку ou**) tienoilla, tienoissa, paikkeilla, maissa; **вить час к.** noin kello viideltä, kello viiden maissa; **Выль ар к. со нош вуоз** uuden-vuoden aaton tienoilla hän palaa taas; **солы сю манет к. сётй** an-noin hänelle noin sata ruplaa **7.** *prep:na* (**быдэн**) jokaiselle, kullekin; **к. кык яблок сётйзы** jokaiselle annettiin kaksoi omenaa **8.** (**пол**) kerta; **йо́до, одиг к. кыр-заломе на** no lauletaan vielä ker-ran **9.** *murt. konj.* (**понна**) jotta, sen vuoksi (t. tähden) että; **городэ мынон к., олóкызы нo атаез-лы пыриське** kaupunkiin päästökseen hän mielistelee isäänsä

kaikin keinoin; **10. postp.vart. >** **котыре, котыро́зь, котыртү,** **котырын, котырысен, коты-рысь**

котыра́к > котра́к

котыре *postp.* **1.** (**доры, котыраз**) ympärille; (**ёросы**) tienoille, ympäristöön; **жок к. пуксыны** istututa pöydän ympärille; **кар к. вуиськомы ни** olemme saapumassa kaupungin tienoille **2.** (**котырын – дырез вераку**) noin, tienoilla, tienoissa, paikkeilla, maissa; **вить час к.** noin kello viideltä, kello viiden tienoilla (t. maissa); **обед к. со вуоз** hän tulee lou-naan (t. puolipäivän) tienoilla (t. tienoissa) **3.** (**борды**) **кäännetääн illatiiviila:** **эн йётскылы со к.** älä koske häneen

котырес > котрес

котырестон ryöristäminen (*muodon*)

котырестыны ryöristää (*muoto*)

котырет > котрет

котыро́зь *postp.* **1.** (**дорозъ**) ympärrille (asti); (**ёросозъ**) tienoille (asti), paikkeille (asti), ympäristöön (asti); **корка к. вуыны** tulla (t. päästää) talon ympärille (asti) **2.** (**дырез вераку**) noin ... *jhk aikaan* (asti, saakka), *jnk* tienoille (t. tie-noihin) (asti, saakka); **со обед к.** **отын улоз** hän pysyy siellä lou-naan tienoihin (asti)

котырскон 1. *teonn. v:stā* **котыр-скыны 2.** (**котырсконни**) kiertotie; kierros; (**пыдын ou**) ohikulkutie

котырскыны 1. (**котыртүз ортчыны**) kulkea ympäri, tehdä kierros; (**к-съ машинаен**) ajaa ympäri; **корка котыртү котырсконо**

луиз jouduin kulkemaan talon ympäri **2.** (котрак ветлыны) kierrellä, kiertää; **туннэ быдэс гуртэтти котырски** tänään kiertelin pitkin kylää
котыртий postp. ympäri; **Музъем Шунды к. берга** maa pyörii aueringon ympäri
котыртийськон, котыртийськыны > **котырскоң, котырскыны**
котыртон teonn. v:stā
котыртыны
котыртыны 1. (котыраз тырыны, лэсътыны) ympäröidä, piirittää, asettaa ympärille(en); (котыре люкаськыны ou) asettua ympärille; **бакчаез кенерен к.** ympäröidä kasvimaan aidalla, aidata kasvimaan; **нылпиос анайзэс котыртийзы** lapset piirittivät äitinsä, lapset asettuvat äitinsä ympärille **2.** (сюресээз пыдсаны, шымыртыны) saartaa, piirittää; **тушмонэз к.** saartaa vihollinen **3.** (котыртийз ортчыны) kiertää, kaartaa, ohittaa; **коркаез котыртоно луиз** jouduin kiertämään talon **4.** (котрак ортчыны) kiertää; **туннэ быдэс гуртээс котыртий** tänään kiersin koko kylän **5.** (котрес карыны) pyöristää (*tuoto*)
котыртэм 1. *partis.* ja *teonn. v:stā*
котыртыны 2. (кенер) aitaus
котыръян teonn. v:stā котыръяны
котыръяны 1. *iter. tr.* (котыраз тырыны, лэсътыны) ympäröidä, piirittää, asettaa ympärille(en) **2.** (котрак ортчыны) kierrellä, kiertää; **вань дуннеез котыръяй** kiertelin koko maailman **3. kuv.** kierrellä, kierrellä ja kaarrella; **котыръяса верасъкыны** puhua

vihjauksin (t. kierrelle ja kaarrelle)
котыръяськон teonn. v:stā котыръяськыны
котыръяськыны iter. intr. kierrellä, harhailla; **быдэс городэтти котыръяськи** kiertelin pitkin kaupunkia
котырын postp. **1.** (дорын, котыраз) ympärillä; (*ёроскын*) tienoilta, ympäristössä, paikkeilla; **школа к. писпуюс будо** koulun ympärillä kasvaa puita; **кар к.** kauungin ympäristössä (t. tienoilla) **2.** (дырез вераку) noin, tienoilla, tienoissa, paikkeilla, maissa; **вить час к.** noin kello viideltä, kello viiden tienoilla (t. maissa)
котырысен postp. (дорысен) ympäriltä (*alkaen*); ympärillä; (*ёроскысен*) tienolta (*alkaen*), ympäristöstä (*alkaen*); tienoilla, ympäristössä; **гурт к. ик гуреэзэс адско** aivan kylän tienolta näkee vuoria (t. mäkiä); **ми гурт к. гинэ пумисъкимы на** me tapasimme vasta kylän tienoilla
котырысь postp. **1.** (дорысь) ympäriltä; (*ёроскысь*) tienolta, ympäristöstä; **корка к. лымы шуназ ни** talon ympäriltä lumi on jo sulannut **2.** (*бордысь*) =lta / =ltä; =sta / =stā; **со к. зын потэ** hän haisee pahalta, löyhkää
коть 1. *part. vahv.* vaikka(pa), edes; **к. али ик мыно** lähdentävaikka heti; **к. сое басьты** ota vaikkapa se **2.** *konj. konsess.* vaikka; **миям туэ трос картофкамы, к. вуза ни** tänä vuonna meilä on perunasta runsas sato, voi vaikkapa myydä **3. коть ... коть** *konj. disj.* tai; **к. вे́ра солы,**

к. эн – вáньмыз одиг sanotaan hänelle tai ei, kaikki on yhdentekevää **4. (кóть=, кóть=) indef.-pref.** > **кóтькин, кóтьку, кóтькытын jne.**

кóтькин pron. indef. kuka tahansa (t. hyvänsä), jokainen; **к. сое тодэ** kuka tahansa tietää sen, kuka tahansa tuntee hänet

кóтьконя pron. indef. kuinka (t. miten paljon) tahansa (t. hyvänsä); **к. басьты** ota kuinka (t. miten) paljon tahansa

кóтьку milloin (t. koska) tahansa (t. hyvänsä), aina; **к. лыктэ** tulkaa milloin (t. koska) tahansa (t. vain); **к. со одиг уженыз выре** hän puuhalee aina samassa työssä

кóтькуд pron. indef. (määritteenä) joka; **к. адями** joka ihmisen; **к. полаз** joka kerta (t. kerralla)

кóтькудйэz pron. indef. jokainen, kuka tahansa (t. hyvänsä) (*heistä*); mikä tahansa (t. hyvänsä) (*niistä*); **к. адями ас пониаз ёч** jokainen ihmisen on sinänsä (t. itsessään) hyvä; **к. мед мыноз** menkön kuka tahansa (*heistä*)

кóтькудлáнь minne pään tahansa (t. hyvänsä), joka suuntaan; **к. мыныны луэ** on mahdollista mennä minne pään tahansa

кóтькызы miten tahansa (t. hyvänsä), millä tavalla tahansa (t. hyvänsä), kaikin tavoin; **к. мед лэсътозы, уг ке кылзайсько** tehkööt miten tahansa, jos eivät kuuntele (t. tottele); **к. турттыйни – нокызыы но уг пöрмы** he yrittivät tehdä kaikin tavoin, mutta ei onnistuneet mitenkään

кóтькыти missä tahansa (t. hyvänsä), kaikkialla; minkä kautta (t. lä-

pi, yli) tahansa (t. hyvänsä); **к. вéтлэ, дыраз гинэ бéртэ** kävelkää missä tahansa, mutta palatkaa vain ajoissa; **к. ортчыны луэ** on mahdollista kulkea minkä tahansa (t. hyvänsä) kautta (t. läpi)

кóтькытычы mihin tahansa (t. hyvänsä), minne tahansa (t. hyvänsä), kaikkialle; **к. мынэ: мон уг возиськы** menkää mihin tahansa, minä en estä

кóтькытычыоэз mihin (asti, saaka) tahansa (t. hyvänsä); **к. вýэ** pääskää mihin asti tahansa

кóтькытын missä tahansa (t. hyvänsä), kaikkialla; **к. калык** kaikkialla on ihmisiä

кóтькытысéн mistä tahansa (t. hyvänsä), kaikkialta; missä tahansa (t. hyvänsä), kaikkialla; **к. адске** mistä tahansa näkyy (t. näkee); **к. пумиськыны быгатом** voimme tavata missä tahansa

кóтькытысь mistä tahansa (t. hyvänsä), kaikkialta; **к. шедьтыны луэ** voi (t. on mahdollista) löytää mistä tahansa

кóтькычé pron. indef. minkälainen (t. millainen) tahansa (t. hyvänsä), kaikenlainen, jokainen; **калык к. луэ** on kaikenlaisia ihmisiä

кóтьма, кóтьмар pron. indef. minkä tahansa (t. hyvänsä); mitä tahansa (t. hyvänsä); kaikki, kaikenlainen; **улонын к. луэ** elämässä sattuu kaikkea (t. kaikenlaista); **к. кар** tee mitä tahansa, tee vaikka mitä; **кóтьмаé, кóтьмарé** mitä tahansa (t. hyvänsä); minkä tahansa (t. hyvänsä) ◇ **к. ке но** kuitenkin; (*ёвёлтон дыръя*) (ei) kuitenkaan; joka tapauksessa; vaikkapa (t. jospa) niinkin

кофе kahvi; **к. пöзьтон** 1) (*пöзьтэм*) kahvin keittäminen 2) (*кофеварка*) kahvinkeitin
кофейник kahvipannu, kahvikannu
кофта rusero
кочатон 1. (*исамес карон*) här-nääminen, kiusoittelu, ärsyttämien 2. (*бордаз кыскон*) kiihottaminen, herättäminen, yllytys (*ruokahalun, mielenkiinon*)
кочатыны 1. (*исамес карыны*) härnätä, kiusoitella, ärsyttää 2. (*бордаз кыскыны*) kiihottaa (t. herättää, yllyttää) (*ruokahalua, mielenkiintoa*)
кочёвник nomadi, paimentolainen
кочегар lämmittäjä
кочон kaalinkanta
кочонмон kohmettuminen, kangistuminen
кочонмыны kohmettua, kangistuva
коё el. harakka
ко́чыш el. kissa; > **писэй**
ко́чышкёжы kasv. malva; katinjuustomalva (*Malva neglecta*); > **инзыбирды**
ко́чышши kissanpentu, kissanpoika(nen)
ко́чышпыд kasv. kissankäpälä (*Antennaria dioica*)
кошкон 1. lähteminen, lähtö, mene minen, meno (*pois*); poistuminen; юо к. jäädenlähtö, jäänlähtö; **к. нунал** lähtöpäivä 2. (*вы с-сь*) virtaaminen, juokseminen; (*виян*) valuminen, vuotaminen; **вир к.** verenvuoto 3. (*мисъкыку*) (*pois*) lähtö, häviäminen (*pesussa*) ◇ **к. падеж** *kiel.* egressiivi
кошкыны 1. lähteä, mennä (*pois*); poistua; **лобзыса** (*я. лобыса*) **к. lentää** pois; **уса к.** uida pois, lähteä (*uiden*); **кош(кы) татысъ!**

mene pois täältä! 2. (*вы с-сь*) virrata, juosta; valua, vuotaa; (*вияны*) valua, vuotaa 3. (*мисъкыку*) lähteä (pois), hävitää (*pesussa*)
коштан hienostelija, keikailija, keikari
коштанъясыкон hienostelu, keikailu, keikarointi
коштанъясыкыны hienostella, keikailla, keikaroida
коэффициент mat. kerroin
kö jauhinkivi, myllynkivi; **вуко** kö myllynkivi
köber (=ыз) 1. (*кепыран*) arkuus, ujous 2. (*кышкан*) pelko • **чик**
köberыз ёвöl 1) (*уг кепыра*) hänellä ei ole arkuutta (t. ujoutta) ollenkaan, hän ei arkaille (t. ujostele) ollenkaan 2) (*уг кышка*) hän ei pelkää ollenkaan
köberан 1. (*кепыран*) arkailu, arastelu, ujostelu 2. (*кышкан*) pelkääminen, pelko
köberаны 1. (*кепыраны*) arkailla, arastella, ujostella 2. (*кышканы*) pelätä
köberась 1. *partis. v:stā* **köberаны** 2. (*кепырась*) arka(ileva), arasteleva, ujo(steleva) 3. (*кышкасась*) pelokas
köberасытэм 1. (*кепырасытэм*) arkailematon, arastelematon, ujos telematon 2. (*кышкасасытэм*) pelkäämätön, peloton
köbertэм 1. (*возыттэм*) hävytön, häikäilemätön, julkea, röyhkeä 2. (*кышкасасытэм*) peloton
кодектон kalpeneminen
кодектыны kalveta, tulla kalpeaksi
кёё, кёё-вё rasvainen, rasvapitoinen; **к. парсы** сийль rasvainen sianliha
кёёк puhek. paksukainen, lihava

- (*ihminen*)
köjy herne
köjypog hernepyörykkä (*ruokalaji*)
köjypu 1. *kasv.* (*акация*) akasia; (*siperian*)hernepensas, (*siperian*-) hernerpuu (*Caragana arborescens*)
 2. (*кёжы модос, куро*) herne, herneenvarret
köjyян *teonn. v:stää* **köjyяны**
köjyяны 1. (*бичаны*) kerätä (t. poimia) herneitä 2. (*октыны-калтыны*) korjata herne(et)
közon lattian niskahirsi, lattianniskanen, lattian vuoliainen
köy (=ыз) 1. ihra, tali; (*шпик*) silava, läski; **парсъ** к. sianihra 2. *puhek.* (зёк, *куаам*) lihava, ihrainen
köytyl (=ыз) talikynttilä
köky kehто
köl *el.* suolimato, suolinkainen
kölan yöryuminen; (*изылыон*) nukkuminen; **к. инты** 1) (*кёланни*) yösija, yöpaikka 2) (*комната*) makuuhuone
kölanы *iter. ja frekv.* yöryä; (*изылыны*) nukkua (*useaan kertaan*)
kölon 1. yöryuminen; (*изён*) nukkuminen 2. (*кёлонни*) yösija, yöpaikka
kölyны yöryä; (*изыны*) nukkua
kölyы somero, sora
kölyё 1. someroinen, somero=, sora=; **к. сюрэс** soratie 2. (*тысё-к-сь вишня*) kivinen, luinen (esim. kirsikka) 3. (*кёльым*) =someroinen 4. (*к-сь вишня*) =kivinen, =luinen • **бадзым** к. 1) isosomeroinen; 2) исокижинен, исолуинен
kölyым *turt.* (*кык сиськон вакытъёс вискысы дыр*) rupeama, ruokaväli; **чук** к. aamuruupeama, aika päivälliseen asti
köm kuori; **картофка** к. perunankuori; perunankuoret; **кургуз** к. kananmunankuori
kömeч kaurapuörykkä, kaurakeksi
kömo 1. kuorellinen 2. (*кёмъем*) =kuorinen; **векчи** к. ohutkuorinen
kömtэм kuoretton
köny 1. montako, kuinka monta (t. paljon), paljonko; **к. ни дыр** (я. час)? paljonko (t. mitä) kello on?; **к. та сылэ?** paljonko (t. mitä) tämä maksaa?; **к. тыныд арес?** kuinka vanha (sinä) olet?, minkä ikäinen (sinä) olet?; **к. муртэн со вераськиз?** monenko (t. kuinka monen) henkilön kanssa hän on puhunut?; **кёняе** (я. **кёняын**) **со вуюз?** moneltako (t. mihiin aikaan) hän tulee?; **кёняен?** millä hinnalla, mihiin hintaan?; **кёняен басьтыйд?** millä hinnalla ostit? 2. (*кеськыса, абдраса вераку*) (*huudahduslauseissa*) miten (t. kuinka) monta (t. paljon), kuinka moni; **к. калыкеz татын!** miten (t. kuinka) paljon täällä onkaan väkeä! 3. *konj:na* montako, paljonko, kuinka monta (t. paljon); **мон уг тоди́ськы, к. солы ку́лэ** en minä tiedä, montako (t. paljonko) hän tarvitsee ◇ **к. ке** jonkin verran, muutama, vähän; **к. ке** **вόльма!** odota vähän (t. jonkin verran); **к. кé но, к. кé ке** но edes (t. vaikka-pa) muutama (t. jonkin verran)
körtchal (*kaura*)jauhopuuro; **köjy** к. hernepuuro
köryк palkeet; **арган** к. harmonikan palkeet; **кебит** к. rajan (t. se-pän) palkeet, paljereuhallin; **к. пелляны** lietsoa palkeilla

кёс kuiva; **к. ар 1)** kuiva vuosi; 2) (зортэм вакыт) kuivuus; **к. куазен** kuivalla säällä ◊ **к. возыны** (я. утыны) kirk. paastota; **к. нянь** kuiva ruoka; pelkkä leipä (*ilman muita ruokia*); **к. чай** sokeriton tee; pelkkä tee (*ilman voileipää, leivonnaisia*); **к. чай юны** juoda pelkästään teetä (*ilman voileipää, leivonnaisia*)

кёсан kuivahtaminen, kuivuminen (esim. *pinnaltaan*), kuivaminen **кёсаны** kuivahtaa, kuivua (esim. *pinnaltaan*), kuivaa

кёсатон kuivaaminen, kuivaus **кёсатыны** kuivata; **выжез к. кивата** lattia (pestessä)

кёсвой kasviöljy, ruokaöljy

кёснунал lauantai; > **суббота**

кёсын 1. (кёсэн, кёс дыръяз) kuivana **2.** (кожаз, мукет сиёнтэк) kuiviltaan; **к. сины** syödä kuiviltaan (*ilman palanpainiketta*)

кёсит 1. kuiva(hko) **2.** (зарыт) kalpea, kalvakka, kelmeä; **к. ымныро** kalpeakasvoinen **3.** (чиед) hintelä, laiha

кёсэктон *teonn. v:stää* **кёсэктыны** **кёсэктыны 1.** (кёсаны) kuivua, tulla kuivaksi **2.** (кёдэктыны) kalveta, tulla kalpeakksi **3.** (яра с-сы) arpeutua

кёт (=ыз) **1.** vatsa, maha; **бадзым** (я. зёк) **к. 1)** iso vatsa **2)** *kuv.* (кёёк) paksukainen; **к. йылын ветлыны 1)** гүомиä **2)** *kuv.* (йыбыртъяны) гүомиä (t. madella) *jnk edessä 2.* (жүши, кётпыдэс) vatsa(lauku), maha(laukku); **кёты висе** vatsani on kipeä ◊ **к. веськаны** > **кёт/веськаны;** **к. вияны** > **кёт/вияны;** **к. курек-**

тыны > **кёт/куректыны;** **к. сюманы** > **кёт/сюманы;** **к. тырыны** > **кёт/тырыны**

кётаськон *teonn. v:stää* **кётаськыны**

кётаськыны *rukek.* tulla raskaaksi **кётвеськан 1.** (буйган) rauhoittuminen, tyyntyminen, asettuminen (*ihmisen*) **2.** (чидан) sietäminen, kestäminen

кётвеськантэм erämiellyttävä, sietämätön (*ihminen*)

кёт/веськаны 1. (буйган) rauhoittua, tyyntää, asettua (*ihminen*) **2.** (чиданы) (*tav. kiel. yhteysissä*) sietää, kestää; **чин кёты уг веська солы** en siedä häntä ollekaan

кётвеськестэм > **кётвеськантэм**

кётвиян *lääk.* ripuli; (дизентерия) punatauti, dysenteria

кёт/вияны *lääk.* potea ripulia; (дизентериен висыны) potea punatautia

котгогы *anat.* napa

кётжож 1. (вöсъ луон) harmi, mielipaha, loukkaus **2.** (куректон) suru, murhe; katkeruus; **кётжож-ээ уг вормы** hän ei kestää surua

кётжожан *teonn. v:stää*

кёт/жожаны

кёт/жожаны 1. (кётжожез возыны) olla pahastuksissaan jillek, pahoittaa mielensä, olla loukkaantunut jstak **2.** (жожомыса улыны) olla surullinen (t. murheellinen)

кёткайгу > **кётжож**

кёткур > *seur.*

кёткуректон 1. (куректон) murhe, suru; katkeruus **2.** (кётжож) harmi

кёт/куректыны *yksipers.* **1.** (ку-

ректыны) katkeroitaa, surettaa, olla katkera(a), murehtia, olla murheissaan, surra; **кöt куректэ,** со сярысъ малпаку häntä ajatellessa surettaa **2.** (кöt жож луыны) harmittaa; **кöты куректэ,** озыы луиз шуыса minua harmittaa, että kävi niin

кötкыль lääk. **1.** (дизентерия) runatauti, dysenteria; (**кötвиян**) gripuli **2.** (тиф) lavantauti, tyfus

кёто puhek. **1.** (секретэн) raskaana oleva, odottava **2.** (пылккес) ul-koneva

кётпуш (кётпушкыз) anat. sisäl-mykset, sisukset

кётпыйдэс (кётпыйдсыз, кётпыйдэссыз) anat. vatsa(laukku), maha(laukku)

кётсюман nälkä, näläntunne

кёт/сюманы olla nälkä (t. nälkäinen), nälkiintyä; **кёт сюма** on nälkä; (**мынам**) **кёты сюма** minulla (t. minun) on nälkä

кёттыр ravinto, ruoka; **к. поттыны** **1.** (к-сь куноослы) (tuoda ja) tarjota ruokaa **2.** (к-сь семьялы вайны) hankkia ravintoa

кёттырмостэм **1.** ahne (ruoalle, syömään), perso, kova syömään // (к. мурт) ahmatti, ahmija, (suur-) syömäri **2. kuv.** ahne, ahnas, kylty-mätön • **к. вырыны** olla ahne, ahnehtia

кёттырмостэмъясъкон ahnehtiminen

кёттырмостэмъясъкыны olla ahne, ahnehtia

кёттыро **1.** (ашо, дэлгето) ravitseva, täyttvä **2.** (кётыз тыр) kylläinen

кёттырон teonn. v:stā **кётырыны**

кёттыростэм > кёттырмостэм

кёт/тырыны ykspers. **1.** (тырмы-мон сиськыны) syödä kyllikseen (t. vatsansa täyneen), täyttää vatsansa; (**мынам**) **кёты тыриз** sön vatsani täyneen **2.** (сиськыны) syödä; (**мае ке сиыса улыны ou**) käyttää ravinnokseen; **ти майн кёттэс тыриськоды ни?** mitä te (oikein) syötte?; mitä te käytätte ravinnoksenne? **3. puhek.** (астэ сюдыны) elättää itseään, elää jllak; **мон ас кынным ужа-са кётме тырисько** minä elätän itseni tekemällä töitä omin käsin

кёттэммон masentuminen, masennus, harmistuminen

кёттэммыны masentua, harmistua

котулгозы mahavyö, vatsavyö

кётурдэс (кётурдэссыз, кётур-дэссыз) kylki, sivu (ruumiinosa)

кётшуг levottomuus, rauhatto-muus, huolestuneisuus

кётшуган teonn. v:stā **кётышуга-ны**

кётышуганы olla huolissaan, hä-täillä

кёчись 1. partis. v:stā **кёчыны 2.** (кёчыса ветлйсъ) paimentolais=, nomadi=; muutto= // (кёчыса ветлйсъ мурт) paimentolainen, nomadi; **к. калык** nomadikansa, paimentolaiskansa; **к. тылобурдо** muuttolintu

кёчон muutto, muuttaminen, siirtyminen; vaellus, vaeltaminen (toi-seen paikkaan); **лымшор пала к.** etelään muutto

кёчыны muuttaa, siirtyä; vaeltaa (toiseen paikkaan); **кёчыса вет-лыны** (я. улыны) vaeltaa, viettää vaeltavaa elämää

кёчырон 1. (копировать карон)

jäljentäminen, kopointi; (*гожъя-са ou*) kirjoittaminen (*kopioiden*) **2.** (мует азе нуны) siirtäminen, siirto, kuljettaminen, kuljetus (*toiseen paikkaan*)

köчырыны 1. (копировать карыны) jäljentää, kopioida; (*гожъяса ou*) kirjoittaa (*kopioiden*) **2.** (мует азе нуны) siirtää, kuljettaa (*toiseen paikkaan*)

köш маң mauton, pahanmakuinen

köшкем > köшкемыт

köшкеман **1.** pelkääminen, pelko, kammoaminen, kammo (*pimeyden, aaveen*) **2.** *murt.* (мёзмон) ikävöinti

köшкеманы 1. pelätä, kammota, kauhistua (*pimeyttä, aavetta*), olla peloissaan (*pimeydestä, aaveesta*); **2.** мон **köшкемасько огнам ню-лэстү ветлыны** minä pelkään kävellä yksin metsässä **3.** *murt.* (мёзмыны) ikävöidä, olla ikävä

köшкемась 1. *partis.* *v:stā* **köшкеманы 2.** pelokas (*pimeyden, aaveen takia*)

köшкематон pelottaminen, kamottaminen (*pimeyden, aaveen aiheuttama*)

köшкематыны peottaa, kammottaa, kauhistaa (*pimeys, aave*)

köшкемес > köшкемыт 1, 2

köшкемыт 1. kauhea, kammottava, kauhistuttava, hirveä, kamala; **2.** *böt* kauhea uni; отын **к.** ук токи siellä on kauhea (t. hirveää) **2.** *puhek.* (туж урод) kauhea, hirveä, kamala, hirmuinen; **3.** **куаэз** kauhea (t. hirmuinen) sää **3.** *puhek.* (ортчыт) kauhean, hirveän, kamalan, hirmuisen; **4.** **трос** kauhean (t. hirveän) paljon

köшна laho; **5.** **писпу** laho(puu); >

сись, сись пу

köшомон *teonn.* *v:stā* **köшомыны** **2.** *сись* tulla pahanmakuiseksi

köян voitelu (*rasvalla*)

köян-вöяя 1. voitelu (*rasvalla t. voilla*), rasvaaminen **2.** *kuv.* voitelu, lahjominen

köяны voidella rasvalla

köяны-вöяя 1. voidella rasvalla (t. *voilla*), rasvata **2.** *kuv.* voidella, lahjоa

краб (*el.*) merirapu

краевéдческой: **к.** **музей** kotiseutumuseo

край aluepiiri (*hallintoalue*); **Крас-нодар** **к.** Krasnodarin aluepiiri

кран I (*к-сь водопроводлэн*) hana

кран II (*жутъян к.*) nosturi, nostokurki

краска maali, väri; > буёл

крахмал tärkkelys

крашин kastettu (t. kristinuskoa tunnustava) tataari

кревéтка *el.* katkarapu

кредит luotto; **кредитэн басьты-ны** ostaa luotolla (t. osamaksulla)

кредитор velkoja

крезь 1. kantele, gusli (*kanteleen tapainen kansansoitin*) **2.** (*gyp*) sävelmä **3.** *murt.* (скрипка) viulu

крезьгуур melodía, sävelmä

крезьгуурчи säveltäjä

крезьсуzyet sävellysoppi; säveltäminen; > **композици 3**

крезьчи (*guslin*)soittaja, musikanti

крем 1. voide; (*туш мычон*) vaahdoke, vahto; **пыдкутчан(лы) к.** kenkävoie **2.** (*cuён*) kermavaahto

крéмний pii(kivi)

крепостной hist. maaorja; **к. прá-во** maaorjuus

крепость linnoitus, linna

кréслó nojatuoli

- крестьян** talonpoika, maanviljelijä // talonpoikais=, talonpojan; **к. калык** koll. talonpojat, talonpoikais-to ◇ **к. пинал** lapsi parka
- кризис** kriisi; pulaa
- кристалл** kide
- критик** arvostelija
- критика** arvostelu
- критиковать:** **к. карон** arvostelu, arvosteleminen; **к. карыны** arvostella
- кровать** sänky
- кроkкетон** raakkuminen, rääkynä, vaakkuminen (*korpin*)
- кроkкетыны** raakkua, rääkkyä, vaakkua (*korppi*)
- крокодил** el. krokotiili
- кроктон, кроктыны > крокке-** тон, кроккетыны
- крольник** el. kani(ini)
- кропот** murt. el. muuttohaukka; > **тöлпериöрзи**
- кросс** urh. maastojuoksu; **мото-** циклэт **к.** motocross, moottori-ryörien maastoajo(t)
- кроссворд** ristisanatehtävä
- кроссóвки** lenkkari(t), lenkkitos-su(t)
- круг** ympyrä; piiri
- кругозор** näköpiiri
- кружка** muki, tuoppi, kolpakko; **к. йöл** muki(linen) maitoja
- кружок** kerho, piiri (*askarteluun t. harrastukseen liittyvä*); **драмати-** ческой **к.** näytelmäkerho, näytelmäpiiri
- круиз** (huvi)risteily, laivamatka
- крыжóвник** 1. kasv. (nyð) karviainen, karviaispensas 2. (емыш) karviaismarja(t), karviainen, karviainen
- ку I** (адыяилэн) iho, hipia; (пудо- нöйшурлэн) nahka; (нылдамез)
- vuota, talja; (*небыт гоно*) turkki, turkis(nahka); **коны** ку oravan-nahka, oravanturkis; **ыж** ку lamp-aannahka; **ку сапег** nahkasaappaat; **ку посыны** muokata vuotia (t. vuota)
- ку II 1.** milloin, koska; **ку тон** кошкиськод? koska (t. milloin) sinä lähdet? 2. *rel. ja tempor.* konj:na milloin, koska; (*куке*) kun, jolloin; **мон уг тодиьськы** ук, **ку тон кошкод?** enhän minä tiedä, milloin sinä lähdet; **ойдо** соку мыном, **ку** куаэль шуныт-гес луоз no mennään silloin, kun sää tulee lämpimämmäksi
- куя > куала**
- куадан** teonn. v:stā **куаданы**
- куаданы 1.** (*жильдыны*) silpiä, kuoria, irrottaa jyviä (t. siemeniä)
- 2.** (*сисьмыны*) mädätä, mädäntää (*heinä*)
- куажгетон** rääkkyminen (*ruisräökän*)
- куажгетыны** rääkkyä (*ruisrääkkä*)
- куажгетэм 1.** partis. v:stā **куаж-** гетыны **2.** rääkkynä, rääkkyminen (*ruisrääkän*)
- куаён** lihominen, pulskistuminen
- куаж-куаж** onom. *kuavaa narskuntaa, risahtelua, rousketta, ruisrääkän rääkynää: пыд улын лымы* **к. вазе** lumi narskuu jalkojen alla
- куажрес** narskuva, rouskuva, rutiseva, risateleva
- куажы** el. ruisrääkkä (*Crex crex*)
- куажым** anat. rusto
- куажыр** onom. *kuavaa narskuntaa, risahtelua, rousketta: к. яблокез* сиыны syödä omena rouskuttaen
- куажырес > куажрес**
- куажыртон** narskuminen, narskah-telu, rouskunta, risahtelu

куажыртыны narskua, narskah-della, rouskua, risahdella
куажыртэм 1. *partis. v:stā* **куа-жыртыны 2.** narske, narskunta, narskahtelu, rouske, risahtelu
куазь 1. sää, ilma; **шулдыр к.** kaunis sää (t. ilma) **2. (инмар)** ju-mala ◇ **к. зардэ ни** sarastaa, alkaa sarastaa; **к. зоре** sataa vettä; **к. пеймыйт луиз** pimeni
куазътодос ilmatiede, meteorolo-gia; sääoppi; > *vrt. метеоролоѓи*, **метеоролоѓия**
куайыны lihoa, pulskistua
куак pensas; *koll. (куакъёс)* pen-saikko, pensasto; **к. полы**
пырыны pistätytä pensaikoon
куака *el. varis*
куакагырлы *kasv.* kello(kukka) (*Campanula*)
куакакеныыр guupimäinen lumi
куакамулы > **куакаэмезь**
куакапи variksenpoika(nen)
куакапурты > **куакагырлы**
куакаэмезь *kasv.* lakka, muurain, hillä (*Rubus chamaemorus*); > **мо-роща**
куакач vuohi; (*мумы кеч ои*) kut-tu; (*кечтака ои*) pukki > **кеч 1**
куаккетон 1. (*эбек с-сь*) kurnutta-minen, kurnutus **2.** (*чёж с-сь*) kaakattaminen, kaakatus (*ankan*), räkättäminen, räkätys
куаккетыны 1. (*эбек с-сь*) kurnutaa **2.** (*чёж с-сь*) kaakattaa (*ankka*), räkättää
куаккетэм 1. *partis. v:stā* **куакке-тыны 2.** (*эбек с-сь*) kurnutus, kurnuttaminen **3.** (*чёж с-сь*) kaakatus, kaakattaminen (*ankan*), rä-kätys, räkättäminen
куала (куалан) 1. (*вöсяськонни*) rukouskota, pyhäkkö **2.** (*нöранни*)

kesäkeittiö
куалдон (*пилицькыса*) lohkeami-nen (*irti*); (*ишкалсыса*) irtoami-nen, irtautuminen, lähteminen (*irti*)
куалдыны (*пилицькыса*) lohjeta (*irti*); (*ишкалтыса*) irrota, irtau-tua, lähteä *irti*; **шелеп куалдэз** lastu lohkesi *irti*
куалдыштон (*пильыса*) lohkaisemi-nen, lohkaisu (*irti*); (*ишкалтыса*) kiskominen (*irti*)
куалдыштыны (*пильыса*) lohkaista (*irti*); (*ишкалтыса*) kiskoa (*irti*)
куалдэм partis. v:stā **куалдыны; к. шелеп 1)** lohjennut lastu **2)** *kuv.* luorio
куалег 1. (*кышкатскись*) säikky, vauhko, pelokas **2.** (*дыртись*) hä-täilevä, kiirehtivä, hätäinen **3.** (*шүгекъяськись*) hätääntyvä, hä-täinen
куалектон teonn. v:stā **куалек-тыны**
куалектыны 1. (*куаляк потыны*) hätkähää, säpsähää, vavahtaa **2.** (*дыртыны кутскины*) hätäillä, hätköidä **3.** (*шүгекъяськыны кутскины*) hätääntyä, hermostua, joutua pakokauhun valtaan
куалекъян vapiseminen, värisemi-nen, täriseminen
куалекъяны vapista, väristää, tärise-tä; **кынмеменыз куалекъя** hän vapisee (t. värisee) kylmästä
куалем 1. simpukka, simpukankuo-ri, näkinkenkä **2.** *el.* simpukka
куалтыртон koliseminen, tömis-e-minen
куалтыртыны kolista, tömistä
куалтыртэм 1. *partis. v:stā* **куал-тыртыны 2.** kolina, koliseminen, töminä, tömiseminen

куальккетон latkiminien, latkinta; kulahtelu

куальккетыны latkia; kulahdella

куальккетэм 1. *partis. v:stā* **куальккетыны 2.** latkinta, latkiminien; kulahtelu

куальккон 1. (*куальккетон*) latkiminien, latkinta; kulahtelu **2. kuv. kark.** (*тордон*) litkiminien; latkiminien (*alkoholin*)

куальккыны 1. (*куальккетыны*) latkia; kulahdella **2. kuv. kark.** (*тродыны*) litkiä, latkia (*alkoholia*), juoda itsensä känniin

куальтра *ark. halv. 1. (супыли)* jaaritteli, lörppö, suupaltti; **2. ым** suupaltti, jaaritteli, lörppö **2. (гольтрес)** törkeä, karkeaa, vulgaari

куальтрес, куальтырес *ark. halv. 1. (суплес)* kielevä, suulas, hölö-suinen **2. (гольтрес)** törkeä, karkeaa, vulgaari

куальтыртон 1. poriseminen **2. kuv. puhek. (супыльтон)** lörpötely, rupattelu, jaarittelua

куальтыртыны 1. porista; **шыд** **куальтыртыса пöзé** keitto kie-huu poristen **2. kuv. puhek. (супыльтыны)** lörpötellä, rupatella, jaaritella

куальтыртэм 1. *partis. v:stā* **куальтыртыны 2.** porina, poriseminen **3. kuv. puhek. (супыльтэм)** lörpöttely, rupattelu, jaarittelua

куальым > куалем

куáлýк: **к. луыны (я. потыны, усыны)** hätkähää, säpsähää, vavahtaa

куалялюлы *el. etana, kotilo (Gastropoda)*

куаляча 1. *puhek. (дыртىсь*

мурт) hätäilevä (ihminen), hätä-housu **2. puhek.** (*шугекъяскусъ мурт*) hermoilija **3. kasv.** (*шалъратурын*) laukku (*Rhinanthus*)

куамын kolmekymmentä

куамынэтý 1. kolmaskymmenes **2. (куамын интыны)** kolmessa-kummenessä paikassa

куанер 1. (*начар*) köyhä // köyhästi; **к. улыны** elää köyhästi **2. (мискинъ, жаль тус)** parka, raukka, polo(inen)

куанермон köyhtyminen

куанермыны köyhtyä

куанон 1. *teonn. v:stā* **куаныны 2. (шумпотон)** ilo, riemu; ilostuminen **3. (синмасъкон, кельшон)** ihailu, ihastelu; ihastus **4. (мылкыд тырмон)** tyydtyys, tytyväisyys; tytyminen; (*тырмыт луон*) yltäkylläisyys **5. (шумпотон басътэм, наслаждение)** nautinto, nauttiminen, ilo, mielihyvä

куаныны 1. (*шумпотыны*) iloita, riemuita; ilahtua, ilostua **2. (син-масъкыны, кельшины)** ihailla, ihastella; ihastua **3. (мылкыд тырмыны)** olla tyutyväinen, tytyvä; **куаныса улыны** elää yltäkylläisyydessä **4. (наслаждение басътыны)** nauttia, saada nautintoa (t. mielihyvää)

куаньгетон vikiseminen, vinkuminen, vingunta (*koiran, penikan*)

куаньгетыны vikistä, vinkua (*koiraa, penikkä*)

куаньгетэм 1. *partis. v:stā* **куаньгетыны 2.** vikinä, vikiseminen, vinkuna, vingunta (*koiran, penikan*)

куань-куань опом.: к. карыны vikistä, vinkua (*koiraa, penikkä*)

куаняньтон, куаняньтыны,

куаняньтэм, > куаньгетон,
куаньгетыны, куаньгетэм
куар 1. lehti; писпу к. puun lehti (t. lehdet) **2. murt.** (кубиста) kaali
куара 1. ääni; векчи к. korkeaa ääni; зёк к. matala ääni **2. (чайнетэм)** melu, ääni; **пыйд к. jalkojen töminä** (t. kopina) **3. kiel.** äänne ◇
к. сётыны äänestää
куараё 1. (жингрес) heleä(sointuinen), helkkäävä, kaikuisa, sointuisa **2. (бадзым к.) suuriääneninen, äänekäs, kovaääneninen** **3. (куарем) =ääninen; чебер к. кырзась каунисääneninen laulaja**
куарасётон äänestys; лушкем к. salainen äänestys; шара к. avoin äänestys
куаретон 1. teonn. v:stā **куаретыны 2. (пумитад вазён)** vastaaminen, vastaus (*puheeseen, huutoon*); (*шуон, веран*) virkkaminen, sanominen **3. (кинэ ке тышикаськон)** haukku(minen), toruminen, sättiminen **4. (кинэн ке керетон)** riitely, riita, torailu
куаретыны 1. (пумитад вазыны) vastata (*puheeseen, huutoon*); (*куара сётыны*) antaa äänen kuulua, päästää ääni kuuluviih; (*шуыны, вераны*) sanoa, virkkaa **2. (вазисъкыны)** käentyä puheellaan jnk puoleen **3. tr.** (*кинэ ке тышикаськыны*) haukkua, torua, sättiä **4. intr.** (*кинэн ке керетыны*) riidelä, torailla
куарнянь piirakan pohja
куаро 1. lehti=, lehdellinen, к. нюллэс lehtimetsä; **к. писпу** lehtipuu **2. (куаръем)** =lehtinen; **паськыт к. писпу** leveälehtinen puu
куарсан kuivahtaminen, kuivuminen (hiukan) (heinän, lehtien –

auringossa)
куарсаны kuivahtaa (t. kuivua)
hiukan (heinä, lehdet auringossa)
куарсатон teonn. v:stā **куарсатыны**
куарсатыны antaa kuivahtaa, kuvattaa (t. kuivata) hiukan (heinä, lehdet – auringossa)
куартолээзъ toukokuu; > май
куарусён syyskuu; > сентябрь
куарчабак el. särki (Rutilus); > чабак I, гордсин
куаръяськон teonn. v:stā **куаръясыкыны**
куаръясыкыны puhjeta lehteen; писпуос **куаръясько ни** puut puhkeavat (t. ovat puhkeamassa) lehteen
куас suksi, sukset; куасэн бызылысь hiihtääjä; куасэн бызылыон hiihito; куасэн бызылыны hiihtää; куасэн ветлисъ, куасэн ветлон, куасэн ветлыны > куасэн бызылысь, куасэн бызылыон, куасэн бызылыны; куасэн нискыланы hiihdellä; laskea mäkeä (suksilla)
куасаллян taivuttaminen, taivuttele, väändely, koukistaminen, käärintä; vrt. seur.
куасалляны iter. ja frekv. taivuttaa, taivotella, vääntää, väännellä, koukistaa, koukistella, kääriä; **саесъёсты к. kääriä** hihat ylös
куасалляськон teonn. v:stā **куасалляськыны**
куасалляськыны iter. 1. taipua, vääntyä, koukistua, käyristyä 2. (куасалляськись луыны) olla taipuisa, taipua; ез **куасалляське (lanka)johto on taipuisa**
куасалскон 1. taipuminen, taittuminen, vääntyminen; koukistumi-

nen **2. kuv.** (*чигисъкон*) murtuminen, lannistuminen, nujertuminen
куасалсыны **1.** taipua, väentyä; koukistua; **кортчог куасалсиз** nauula väentyi **2. kuv.** (*чигисъкны*) murtua, lannistua, nujertua
куасалтисъкон, куасалтисъкны > **куасалскон, куасалскны**
куасалтон **1.** taivuttaminen, taivutus, taittaminen, väätäminen, väätö, koukistaminen **2. kuv.** (*чигтон*) murtaminen, lannistaminen, nujertaminen **3. kuv. puhek.** (*ватсаса веран*) liioittelu
куасалтыны **1.** taivuttaa, taittaa, väätää, koukistaa; **кортчогез к.** taivuttaa (t. väätää) nauula; **тетрадь листэз к.** taittaa vihkon arkki **2. kuv.** (*чигтыны*) murtaa, lannistaa, nujertaa **3. kuv. puhek.** (*ватсаса вераны*) liioitella; **ну бен куасалтыйд тайээ!** nyt sinä liioittelet (t. panet omiasi)
куасамнянь piirakka (*pieni*), piiras
куасан taivuttaminen, taivutus, väätäminen, koukistaminen
куасаны taivuttaa, väätää, koukistaa; **буко к.** taivuttaa luokiksi
куасасыкон taipuminen, vääntyminen, koukistuminen
куасасыкны taipua, väentyä, koukistua
куасег matala; **к. шур** matala joki; **к. гырыны** kyntää matalaan (t. matalasti); *vrt. лазег*
куасегомон madaltuminen, mataloituminen
куасегомыны madaltua, mataloitua
куасёмон, куасёмыны > **куасегомон, куасегомыны**
куаси ankkakukko, urossorsa; >

а́йы чёж

куась > **куасег**

куасымон **1.** (*кёс луон*) kuivuminen, kuivaminen **2.** (*шуян, чакмон*) kuihtuminen, lakastuminen; kuivettuminen **3. kuv.** (*восьмонах*) laihtuminen, kuihtuminen, riutuminen

куасымыны **1.** (*кёс лууны*) kiuviua, kuivaa; **миськем дйесь куасымиз ни** ruukki on jo kuivunut **2.** (*шуяны, чакмыны*) kuihtua, lakastua; kuivettua; **сяськаос куасымизы** kukat kuihtuivat (t. lakastuivat); **писпу куасымиз** riui kuivettui **3. kuv.** (*восьмыны*) laihtua, kuihtua, riutua ◇ **сю к.** olla jaano, janottaa

куасытисъкон teonn. v:stā **куасытисъкны**

куасытисъкны **1.** (*куасымыса улыны*) olla kuivumassa (t. kuivamassa); **дйесь шунды шорын куасытисъке** ruukki on kuivumassa auringossa **2.** (*астэ, вылысытыд дйесьтэ куасытыны*) kuivatella itseän (t. vaatteitaan); **тылскомдорын к.** kuivatella nuotiolla vaatteitaan

куасытон **1.** kuivaus, kuivatus, kuiavaaminen, kuivattaminen; **етин к.** pellavien kuivatus; **ю к. инты** kuivaamo **2. kuv.** (*восьмытон*) laihduttaminen, kuihduttaminen, riuduttaminen

куасытыны **1.** kuivata, kuivattaa; **нюр музъемез к.** kuivata (t. kuivattaa) soista maata; **турын к.** kuivata heiniä **2. kuv.** (*восьмытыны*) laihduttaa, kuihduttaa, riuduttaa

куатали > *seur.*

куатапуый *puhek.* oikkupussi,

kiukkupussi

куатасъкись 1. *partis. v:stā* **куатасъкыны 2.** (вогъясъкись) ои-
кутteleva, kiukutteleva, oikullinen; **к. пинал** oikutteleva lapsi **3.** (жог
йырзэ кур карись) helposti pa-
hastuva (t. loukkaantuva, suuttuva)

куатасъкон *teonn. v:stā*

куатасъкыны

куатасъкыны 1. (вогъясъкыны
кутскыны) alcaa oikutella (t. kiu-
kutella) **2.** (йырзэ кур карыны)
pahastua, pahoittaa mielensä, suut-
tua, närkästyä

куатётí 1. kuudes **2.** (куать инты-
ын) kuudessa paikassa

куатёт kuusi päivää, kuutena päi-
vänä; (ööвлтон дыръя) (ei) kuu-
teen päivää

куатёйскын kuudessa päivässä,
kuuden päivän kuuluessa

куать кууси; **дас к.** kuusitoista

куатъмос kuudennes, kuudesosa;
кык к. kaksi kuudennesta (t. kuu-
desosaa)

куатътон kuusikymmentä

куачыртон läimäyttäminen, läi-
mäytys, hutkaiseminen, hutkaisu
(vitsan, ruoskan); (*сюлоен ou*)
ruoskanisku, ruoskansivallus

куачыртыны läimäyttää,
hut(k)aista (vitsalla, ruoskalla);
(*сюлоен ou*) iskeä (t. sivaltaa)
ruoskalla

куачыръян piekseminen, pieksen-
tä, hutkiminen, hutkinta; (*сюлоен ou*) ruoskiminen, piiskaaminen

куачыръяны iter. piestä, hutkia;
(*сюлоен ou*) ruoskia, piiskata;
ньёрын к. piestä (t. hutkia) vit-
salla

куашетон 1. *teonn. v:stā* **куаше-
тыны 2.** *puhek.* (тышкасъкон)

meteli, metakka, rähinä **3.** *kuv.*

(кыл-куара поттон, вёлдон) hä-
ly, hälönä, kohu, melu

куашетыны 1. kohista, humista;
зарезь куашетэ meri kohisee;
нюлэс куашетэ metsä humisee
(t. kohisee) **2.** (*куаш поттыны*)
hälistää, kohista, humista, meluta;
пинальёс куашето lapset hälise-
vät **3.** *puhek.* (тышкасъкыны)
mekastaa, meluta, rähistää, **кудзэм**
мурт куашетэ juopunut ihmisen
mekastaa (t. räyhää) **4.** *kuv.* (кыл-
куара поттыны) kohuta, hälistää,
humista; **газетъёс куа шето** sa-
nomalehdet kohuavat

куашетэм 1. *partis. v:stā* **куаше-
тыны 2.** kohina, kohiseminen, hu-
mina, humiseminen **3.** (*куаш пот-
тэм*) hälinä, häliseminen, kohina,
humina, melu **4.** *puhek.* (тыш-
касъкем) mekastaminen, melua-
minen, rähiseminen; meteli, me-
takka, rähinä **5.** *kuv.* (кыл-куара
поттэм, вёлдэм) kohuaminen,
häliseminen, humiseminen; hälinä,
häly, kohu, melu

куашкан teonn. v:stā **куашканы**

куашканы 1. luhistua, sortua, ha-
jota; **борддор куашкамын ни** seinä on luhistunut (t. sortunut);

выж куашказ silta luhistui (t.
romahti) **2.** (*усылыны*) karista,
varista, putoilla; **куаръёс вылам**

куашказы lehdet karisevat pää-
leni **3.** (*уллан лэзъкыны*) pudo-
ta, laskeutua (*housut*); **штание**

куашка housuni putoavat (t. ovat
putoamaisillaan) **4.** (*пöсътыны*)
kulua (t. mennä) rikki (*jalkineet,*
vaatteet); **ботинкиед куашкам**
ни kävelykenkäsi ovat kuluneet
rikki **5.** *kuv.* (öвёл удалтыны)

rappeutua, mennä myttypyn, raueta; (экзаменысөн) reputaa, saada reput; **план куашказ** suunnitelma raukesi (t. meni myttypyn) **6. kuv.** (мылкыд с-сы) laskea (*mieliala*); **мылкыд куашказ** mieliala laski **куашкатон** *teonn.* *v:stā* **куашкательны**

куашкатыны 1. hajottaa, purkaa (hajalle), luhistaa, sortaa; (быдтыны) hävittää, tuhota; **коркаэз к.** hajottaa (t. hävittää) talo; **борддорез к.** luhistaa (t. sortaa) seinä 2. (усыкытъяны) karistaa, karistella, varistaa, varistella, pudottaa, pudotella; **кусьлиости к.** karistaa (t. pudotella) käpyjä 3. (уллань лээзыны) laskea (alas) (*housut*); **штаниэз к.** laskea housut 4. (пöськытыны) kuluttaa rikki (*jalkineet, vaatteet*); **ботинкиме** **куашкати ни** olen kuluttanut kävelykenkäni 5. *kuv.* (пазъгыны, вормыны) lyödä (hajalle), murskata, voittaa; **тушмонээз к.** lyödä (t. murskata) vihollinen 6. *kuv.* (сöрыны, сураны-пожаны) särkeä, tehdä tyhjäksi, murskata, hajottaa; **планъёсты к.** tehdä tyhjäksi jnk suunnitelmat 7. *kuv.* (мылкыдэз) pilata (*jnk mieliala*) 8. *kuv.* (к-сы властез) kukistaa, syöstää

куаш-куаш *deskr.*: **к. вераськыны** keskustella miezellään; keskustella avomielisesti; **к. сиськыны** syödä miezellään

куаштыр *onom.* *kuuva kuivan heinän, kuivien olkien kahinaa:* **к. карыны** kahista

куаштыртон (маке с-сы) kahiseminen (*kuivan heinän, olkien*); (*маин ке*) kahistelu

куаштыртыны (маке с-сы) kahista (*kuiva heinä, oljet*); (*маин ке*) kahistella

куаштыртэм 1. partis. *v:stā* **куашкатыны** 2. (марлэн ке) kahina, kahiseminen (*kuivan heinän, olkien*); (*маин ке*) kahistelu **куб** kuutio

ку́бик (pieni) kuutio; arpakuutio, porrata

кубиста kaali; **к. йыр** kaalinkerä, kaalinpää

кубо I: (*myös черсон к.*) rukki

кубо II (*тус, бүёл*) tummanruskea (*hevonen, lehmä*); **к. вал** tummanruskea hevonen

ку́бок 1. malja; *urh.* pokaali **2. urh.** (чошатсконъёс) cup-sarja (*jalkapallossa*)

кубомётр kuutiometri

кубыз 1. (*скрипка*) viulu **2.** (*чиш-чирган*) (soitto)pilli

кувшин kannu

кугзан *teonn.* *v:stā* **кугзаны**

кугзаны takertua, tarttua (t. jäädä) kiinni; *kuv.* *myös* juuttua; > **дэм-зыны 1**

куд I *pron., interr. ja rel.* (*määritteenä*) mikä (*niistä*); kuka (*heistä*); (kyk пöльсъ) kumpi; **к. коркан?** missä (t. kummassa) talossa?; **к.**

сюрестй? millä (t. kummalla) tiellä?, mitä (t. kumpaa) tietä pitkin? ◇ **к. ке** jotkut, jotkin, erääät, muutama(t); jonkinlaiset; **к. ке** **дыръя** joskus, toisinaan

куд II: (*myös нюор к.*) soinen metsä, suo(metsä)

куд III (*кудзэм*) humala, päähtymys

ку́дбыдзя adv. 1. interr. *kuinka iso* (t. suuri), *kuinka pitkä* (t. korkea)

2. interr. (арлыд с-сы) *kuinka*

vanha 3. *rel.* (кычे бадзым) ми-
тен (t. kuinka) iso (t. suuri); **к. тон**
будэмед ни! miten (t. kuinka)
isoksi sinä oletkaan kasvanut! 4.
rel. (арлыд с-съ) miten (t. kuinka)
vanha

кудды *pron. interr.* kuka teistä;
(кык пöлъисъ) kumpi teistä; **к.**
(тый) **бадзымгес?** 1. (арлыдъя)
kuka teistä on vanhin?; kumpi teis-
tä on vanhempi? 2. (жүждалая)
kuka teistä on pisin?, kumpi teistä
on pidempi?

куддыр, **куддыръя** joskus, toisi-
naan, silloin tällöin; **к. зоре,** **к.**
лымыя toisinaan (t. joskus) sataa
vettä, toisinaan (t. joskus) sataa
lunta

кудзы *pron. interr.* (кин) kuka
heistä; (*мар*) mikä niistä; (кык
пöлъисъ) (кин) kumpi heistä;
(*мар*) kumpi niistä; **к. чебергес?**
kuka heistä on kaunein?, kumpi
heistä on kauniimpi?

кудзэм 1. *partis.* *v:stā* **кудзыны** 2.
(юэм, кудземын) juopunut, hu-
malainen, pähitynnyt; **к. мурт** juo-
punut (t. humalainen) ihminen 3.
(кудзон) juopuminen, pähitym-
inen, humaltuminen 4. (*кудзем-
лык*) humala, juopumus, pähity-
mys; **к. дыръя** humalassa (t. juo-
vuksissa) ollessaan

кудзён 1. *teonn.* juopuminen, pähit-
yminen, humaltuminen 2. (*куд-
землык*) humala, juopumus, pähit-
ymys

кудзыны juopua, pähityä, humal-
tua, tulla juovuksiin (t. humalaan,
pähdyksiin)

кудзытись *partis.* *v:stā* **кудзыты-
ны;** **к. юонъёс** juovutusjuomat,
pähdejuomat, alkoholijuomat

кудзытон *teonn.* *v:stā* **кудзыты-
ны**

кудзытыны 1. humalluttaa, juo-
vuttaa, pähdyttää 2. (*сектаны*)
juottaa humalaan

кудиз 1. *pron. interr.* (*мар*) mikä
(niistä); (кин) kuka (heistä); (кык
пöлъисъ) kumpi; **к. корка жу-
жытгес?** mikä talo on korkein?;
к. корка жужытгес: соиз-а,
таиз-а? kumpi talo on korkeampi,
tuo vai tämä? 2. *pron. indef.* (*ку-
диз ke*) joku; jokin; **адяниос**

пöртэмесь луо: **к. зеч,** **к. урод**
ihmiset ovat erilaisia: joku on hy-
vä, joku (on) huono 3. *konj:na* jo-
ka, mikä; **тани со юрт,** **кудаз**

мон ужасько tässä on se talo,
jossa minä olen työssä ◇ **к. ке** jo-
ku; jokin; (кыкез пöлъисъ) jompi-
kumpi

кудиз-огэз > **куд-огэз**

кудлань minnepäin, mihin suun-
taan

кудласинь mistäpäin, mistä suun-
nasta

кудмы *pron. interr.* kuka meistä;
(кык пöлъисъ) kumpi meistä; **бий-
до эскером,** **к. кужмогес** no tar-
kastetaan (t. katsotaan), kumpi
meistä on vahvempi

кудмында *adv.* 1. *interr.* kuinka
monta (t. paljon) 2. *rel.* (*кесыкы-
са, абдраса вераку*) (*huudahdus-
lauseissa*) miten (t. kuinka) monta
(t. paljon), kuinka moni; **к. адяни-
татын!** miten (t. kuinka) paljon
täällä onkaan ihmisiä!

куднялá *adv.* 1. *interr.* kuinka kau-
an (aikaa); **к. ни солэн лыктэ-
mez тырысен?** kuinka kauan ai-
kaa on kulunut hänen tulemises-
taan? 2. *rel.* (*сычё кема*) niin

куюан (t. pitkän aikaa); (*кычे кема*) miten (t. kuinka) kauan; **к. мон тонэ возвьмай!** kuinka kauan olenkaan odottanut sinua! **3. rel.** (*кемаласен*) pitkän aikaa; **магазин к. угни ужа** kauppa on ollut kiinni jo pitkään
кудо (*кенлэн атаз*) miniän isä; (*эмеспилэн атаз*) vävyn isä
куд-ог *pron. indef.* (*määritteenä*) jokin, joku, eräs, muutama; **к. адямиос** jotkut (t. erääät) ihmiset, muutamat ihmiset; **к. дыръя** jokkus, jossa(k)in tapauksessa, toisinaan; **к. интыосын** jossa(k)in, (joissakin) paikoin
куд-огез *pron. indef.* jotkut, jotkin, erääät, muutamat; jokin, joku, eräs, muutama; **к. ужээс лэсътизыни** jotkut ovat jo tehneet tehtävänsä; **к. дышетскисьёс ужээс лэсътизыни** jotkut koululaiset (t. opiskelijat) ovat jo tehneet tehtävänsä
кўдпалаá minnepäin, mille puolelle (t. taholle), mihin paikkaan (t. suuntaan)
кўдпалаán missäpäin, millä puolella, missä paikassa (t. suunnassa)
кўдпаласéн mistäpäin, miltä puolelta, mistä paikasta (t. suunnasta); missäpäin, millä puolella, missä paikassa (t. suunnassa)
кўдпала́сь mistäpäin, miltä puolelta, mistä paikasta (t. suunnasta)
кўдпалтý missäpäin, millä puolella, missä paikassa (t. suunnassa); mitä puolelta, mitä kautta; **к. отчы мыныны луоз?** mistäpäin (t. mitä kautta) sinne pääsee?
кудпалыз mikä puoli (*useista*); kumpi puoli; **к. умойгес?** mikä (t. kumpi) puoli on parempi?

кудъёсыз *mon., vrt.* **куд I, кудиэз** куды coppa, kori, vakka; **়азег к.** hanhenpesä (*ihmisen tekemä*)
кудымулы *kasv.* mustikka (*Vaccinium myrtillus*)
кудьыра kihara(inen); > **баблес**
кудьыртон kähertäminen, kihartaminen, kiharrus
кудьыртыны kähertää, kihartaa; > **бабыльтыны**
куж tappura
кужектон polttaminen, polttelu (*kivun tunne*); kirvely, kirveltämien
кужектыны polttaa; kirvellä, kirveltää; **пыды кужектэ** jalkaan polttaa (t. kirvelee)
кужен 1. suoraan // suora; **к. мыныны** mennä suoraan; **к. (ветлон) сюрес** suora tie; olkopolkku, olkotie **2.** (закод) vessa, käymälä; puusee *puhek*.
кужен-вамен 1. (*куженак, шонер-рак*) suoraan **2.** (*кечат-вамен*) ristiin, ristissä
кўж-куж *deskr.*: **к. карыны колотта;** kirvellä, kirveltää; **пыды к. кыскаса висе** jalkaan kolottaa
кужмо 1. voimakas, vahva, kova, väkevä // voimakkaasti, vahvasti, kovasti, väkevästi; **к. воргорон** voimakas (t. vahva) mies **2.** (*юон с-сы*) väkevä; **к. вина** väkevä viina **3.** (*тырысыса, тросян карем*) kova, vahva, voimaperäinen // (*тырысыса, тросян*) kovasti, vahvasti, voimaperäisesti; **к. уж** kova työnteko; **к. ужаны** tehdä kovasti työtä ◇ **к. кариськы** (*я. лу!*)! toivon menestystä!
кужмоян 1. (*кужым пырон*) voimistuminen, vahvistuminen (*voimien lisääntyminen*) **2.** (*золомон,*

юнгес луон) vahvistuminen, voimistuminen, tehostuminen, yltyminen, kiristyminen

кужмояны 1. (*кужым пырыны*) voimistua, vahvistua, tulla voimakkaammaksi (t. vahvemmaksi, kovemmaksi); **егит пи кужмояз** nuorukainen voimistui (t. tuli voimakkaammaksi) **2.** (*золомыны, юнгес луыны*) vahvistua, voimistua, tehostua, yltyä, kiristyä; **ке-зытытъёс кужмоязы** pakkamen on kiristynyt; **тол кужмояз** tuuli on voimistunut (t. yltynyt); **эшь-яськон кужмоя** ystävyyss vahvistuu (t. on vahvistumassa)

кужмоятон vahvistaminen, vahvistus, voimistaminen, tehostaminen, tehostus, lujittaminen

кужмоятыны vahvistaa, voimistaan, tehostaa, lujittaa

кужмын > *seur.*

кужмыс 1. (*кужымен*) voimalla; voimaa käyttäen; **к. ишкаптыны** irrottaa voimalla **2.** (*эриктэм карыса*) väkisin, väkivalloin, pakolla, pakosta ◇ **к. карыны** pakottaa

кужым (*кужымез, кужмыз*) *myös kuv.* voima; voimakkuus; mahti; **адями к.** ihmisvoima; **кыллэн кужымез** sanan voima (t. mahti); **толлэн кужымез** tuulen voima (t. voimakkuus)

кужымтэм voimaton, hervoton, heikko

куз pari; **кык к. носки** kaksi paria sukkia, kaksi sukkaparia; **одиг к. пöзь** rukkaspari, pari rukkasia **куз 1.** isäntä; herra; **коркалэн күзёэз** talon isäntä **2.** *puhek.* (*йыр, кивалтись*) päälikkö; **кин татын к.** kuka on täällä päälikkö? **3.** *myt.* (*yhyssanoissa*) haltija,

henki; **коркак.** kodinhaltija, kotihaltija, talon haltija; **нюлэск.** met-sän haltija

кузё-анай (*владычца*) valtijatar

кузё-атай (*владыка*) **1.** valtias,

herra **2.** *kirk.* esipaaimen (*piispa*)

кузё-вакчиé eripituisen; epätasainen (*reuna*); **к. пучъёс** eripituiset riutut

Кузё-Инмар usk. Herra, Jumala; >

Интöро

кузёмон piteneminen, pidentyminen

кузёмыны pidetä, pidentää

кузёмытон pidentämisen

кузёмытыны pidentää

кузёяськон 1. (*кузё кариськон*) isännöinti; (*кышномурт с-сы*) emännöinti; (*косъяськон*) määräilly, määräminen, käskeminen, käskyjen anto **2.** (*кивалтыса улон*) hallitseminen ◇ **огнын к.** yksinoikeus, monopolii; > **моно-поли**

кузёяськыны 1. (*кузё кариськыны*) isännöidä; (*кышномурт с-сы*) emännöidä; (*косъяськыны*) määräillä, määräätä, käskää, antaa käskyjää **2.** (*кивалтыса улыны*) hallita, olla valta-asemassa (t. hallitsevassa asemassa)

кузо 1. parillinen; parittainen, parittainen // pari; **к. сапегъёс** pari saappaita, saapaspari **2.** **кузоос** *ton.* (*кузпальёс*) pariskunta • **к.**

карыны > **кузъяны**

кузов (*кузов=’*) (auton)kori

Кузон Kasan (*kaupunki*)

кузпал (=ыз) (*avio*)puoliso

кузпалтэм (*avio*)puolisoton

кузпалъян naittaminen

кузпалъяны naittaa, järjestää naisiin

кузальясъкон 1. naimisiinmeno, avioituminen **2.** (*кузоен улон*) avioilitto

кузальясъкыны mennä naimisiin, avioitua

кузъян *teonn. v:stā* **кузъяны**

кузъяны 1. yhdistää pariksi (t. pareiksi); (*кергтылыны*) sitoa pariksi (t. pareiksi); (*кузэн тырыны*) asettaa (t. panna) parittain (t. pareittain) **2.** > **кузальяны**

кузь 1. pitkä; **к.** йырсиё pitkähiuksinen; **к. карыны** tehdä pitkäksi (t. pitemmäksi), pidentää **2. puhek** (*жүжыт*) (pitkän) huiskea, honte-lo ◇ **к. яган** huiskale, hujoppi

кузъда postp. (=)pituinen, noin ... pitkä; **вить метр к.** viiden metrin pituinen, noin viisi metriä pitkä; **чинь к.** sormenpituinen

кузъдала pituuus

кузъкук murt. el. hyttynen, sääskii; **koll.** hyttyset, sääsket; > **нымы 1, чибинь 1**

кузъылак *kasv.* suolaheinä (*Rumex*); niittysuolaheinä (*R. acetosa*)

кузъман lahjoittaminen, lahjoitus

кузъманы antaa lahjaksi, lahjoittaa; **книга к.** antaa kirja lahjaksi, lahjoittaa kirja; **кузъым к.** antaa lahja

кузъмасъкон 1. (*кузъым сётъян*) lahjoittaminen, lahjan antaminen

2. (*кёян-вёян вылысь*) lahjominen, lahjonta **3.** (*взятка*) lahjus

кузъмасъкыны *intr. 1.* lahjoittaa, lahjoitella, antaa lahja (t. lahjoja)

2. (*кёян-вёян вылысь*) lahjoa

кузъыр el. lehtokurppa (*Scolopax rusticola*); > **нуркан**

кузъсүзён пүтҗähdys, нүрҗähtäminen, venähdys, venähtäminen

күзь/сузьины venähtää, nyrjähää

кузыли el. muurahainen; (*гордээз*) kusiainen; **к. кар** muurahaiskeko

кузыым 1. lahja, anti; (*салам*) tulainen **2. kuv.** (*взятка*) lahjus • **к. сётыны 1)** antaa lahja **2) kuv.** antaa lahjuksia

кузыран, кузыраны > **кузян I, кузяны I**

кузыыт suolainen, suola=; **шыд к.** keitto on suolaista

кузыттурын > **кузьылак**

кузэн parittain, parin kanssa

кузэн-кузэн pareittain; **к. тырыны** panna parijoonon

кузя postp. (*валлин, вылтий*) pitkin, myötön; **сюрес к.** tietä pitkin **2.** (*чошен*) *ilmaisee kollektiivi-suutta:* **вить к.** viidestään, viisin;

киное вить к. мынйисъкомы

menemme elokuviin viisin; **ми татын вить к.** meitä on täällä viisi;

куинь к. kolmisin, kolmestaan;

кык к. kaksin, kahdestaan, kahden (kesken) **3.** > **кузъда**

кузял katkera(hko), kitkerä(hkō), karvaahko; happamankarvas; **к.**

кияр kitkerähkö kurkku ◇ **к. ымныр kuv.** hapan naama

кузяла pituussuuntaan, pitkittäin; **к. вандыны** leikata pituussuuntaan

кузялэс pitkulainen, pitkänomainen, soikea

кузян I (*үйл с-сы*) juoksettuminen; (*чырсан*) hapantuminen (*maidon*)

кузян II teonn. v:stā **кузяны II**

кузяна 1. adv. (*күзянá*) kaikkialla (*jtak pitkin*), pitkin; **ульчын к.**

тыльёс жуало kaikkialla kadulla palavat valot, pitkin koko katua palavat valot **2. (кузянá) postp.** koko ... pitkin; **ульча к. тыльёс жуало** koko katua pitkin palavat

- valot
- кузяны I** (үёл с-сы) juoksettua; (чырсаны) hapata, hapantua (*maito*)
- кузяны II** > **кузёмыны**
- кузятон I** (үёлээз) riimittäminen, hapattaminen (*maidon*)
- кузятон II** *teonn. v:stā* **кузятыны II**
- кузятыны I** (үёлээз) riimittää, hapatua (*maito*)
- кузятыны II** > **кузёмытыны**
- кузятэм I** *1. partis ja teonn. v:stā* **кузятыны I;** *2. (myös к. ёл)* (*koti*)rahka
- кузятэм II** *partis ja teonn. v:stā* **кузятыны II**
- куинётій 1.** kolmas **2.** (куинь интын) kolmessa paikassa
- куинётійэз 1.** kolmas (*useista*) **2. parent.** kolmanneksi
- куинёй, куинёйскын** > **куиньмой, куиньмойскын**
- куинь** kolme; **дас к.** kolmetoista; **к. кузя** kolmisin, kolmestaan; **к. пол** kolme kertaa; **к. полэс** kolminkertainen // kolminkertaisesti; **к. сэрге** kolmikulmainen, kolmi-kolkainen; **к. чошен** > **к. кузя**
- куиньмётій, куиньмётійэз** > **куинётій, куинётійэз**
- куиньмой** kolme päivää, kolmena päivänä; (ööвлтон дыръя) (ei) kolmeen päivään
- куиньмойскын** kolmessa päivässä, kolmen päivän kuluessa
- куиньмос** kolmannes, kolmasosa
- куиньнады 1. pron. indef.** (куиньды ик) te kaikki kolme, jokainen teistä kolmesta; **к. (ик) чуказе татчы лыктэ** tulkaa te kaikki kolme tänne huomenna **2. adv.** (куинь кузя) te kolmisin, te kolmestaan; **к. татын пукисъкоды-а?** istutteko täällä kolmisin
- куиньнáзы 1. pron. indef.** (куиньзы ик) he kaikki kolme, jokainen heistä kolmesta **2. adv.** (куинь кузя) he kolmisin, he kolmestaan
- куиньнáмы 1. pron. indef.** (куиньмы ик) me kaikki kolme, jokainen meistä kolmesta **2. adv.** (куинь кузя) me kolmisin, me kolmes-taan
- куиньсэрего 1.** (косынка) huivi, liina (*kolmikulmainen*) **2. mat.** (треугольник) kolmio
- куиськись 1. partis. v:stā** **куись-кыны 2.** kutoja, kankuri
- куиськон** kutominen, kudonta; (куиськонэн вырон) kutomisen harrastus (t. harrastaminen) // kutoma=, kutomis=; **к. стан** kutomakone; **к. фáбрика** kutomo
- куиськыны 1.** kutoa, olla kutomas-sa, harrastaa kutomista **2. pass.** *v:stā* **куыны**
- куй murt.** lapio; > **лопата**
- куймыр 1.** (кунэрес) kulmiensa al-ta, alta kulmain; **к. учкыны кат-soa** kulmiensa alta **2.** (секыт мылкыбылем) juro, synkkä, juron (t. synkän) näköinen; **к. ымнырь-ем** juron (t. synkän) näköinen **3.** (кеекич) viekas, ovela; **к. адями** viekas ihmisen **4.** (лицемер) tees-kentelijä, tekopyhä
- куйы** kaivo; > **колодча**
- кук** jalka, sääri; kinttu, koipi; **жёк** **к. пöydän** jalka; **ыж** **к. lampaan** koipi ◇ **штан(и)** **к. housunlahje**
- куке 1.** joskus; (огнол ке но) kos-kaan, milloinkaan; **к. адзылй ни со адямиес** joskus olen tavannut sen ihmisen; **ветлайды-а ни к.** **Удмурт шаере?** oletteko kos-

- каан** käyneet Udmurtiassa **2.** (**к.** ... **соку**) *konj. tempor. (ky)* kun, jolloin; **соку гинэ мыном, к. куазь зоремысь дугдоз** menemme vasta silloin, kun lakkaa (t. on lakan-nut) satamasta ◇ **к. ... ке** *konj., kond. ja tempor. jos, kun; к. но 1)* joskus, jolloinkin; (*оголо ке но*) koskaan, milloinkaan; **к. но вуом, дыр** ehkä joskus (t. jolloinkin) tulemme perille 2) (*аэввыл*) ennen (muinoin), aikoinaan, joskus **кукей** muna; > **кургепуз**
- куке-соку 1.** (*аэввыл*) ennen (muinoin), aikoinaan, joskus **2.** (*куке азъланяз*) joskus, jolloinkin
- куктэм 1.** jalaton, säätetön; kintuton, koiveton **2.** (*пал кук*) yksijalkainen, jalkapuoli, yksisääriinen, sääripuoli; yksikinttuinen, yksikoininen
- кукурӯза** *kasv. maissi*
- кукчан 1.** nokkiminen, nokinta; > **кокчан 2.** (*мудон*) multaaminen, multaus, mullittaminen, mullitus (*kuokalla*)
- кукчаны 1.** nokkia; > **кокчаны 2.** (*мудыны*) mullata, mullittaa (*kuokalla*)
- кукчаськон, кукчаськыны** > **кокчаськон, кокчаськыны**
- кукчо** kuokka
- кулак** *hist. kulakki*
- кулич** *murt. 1.* haka (*oven- t. ikkunan lukitukseen*) **2.** (*усытон*) avain
- куличан** *teonn. v:stā* **куличаны**
- куличаны** *murt. panna hakaan (ovi, ikkuna)*
- куло, кулой** (*vaalean)ruskea (hevonen); к. вал* (*vaalean)ruskea (hevonen)*)
- кулон 1.** kuoleminen; (*кулэм*) kuolema **2.** (*чечы с-съ*) sokeroitu-
- minen, kiteytyminen (*hunaja – sokеримaiseksi*)
- кулыктоң 1.** (*клоккетон*) kaakat-taminen, kaakatus, kaakottaminen, kaakotus (*kanan*) **2.** (*викон*) nikotelu, nikottaminen, nikotus
- кулыктыны 1.** (*клоккетыны*) kaakattaa, kaakottaa (*kana*) **2.** (*ви-кыны*) nikotella, nikottaa
- кульны 1.** *kuolla* **2.** (*чечы с-съ*) sokeroitua, kiteytyä (sokerimai-seksi) (*hunaja*) ◇ **кулыса усы-лыны** sairastaa epilepsiaa (t. kaatumatautia)
- кульминаци, кульминация** hui-pentuma, kohokohta
- культо** lyhde
- культура** *kulttuuri; к. юрт* kult-tuuritalo; **культурая министрё-ство** kulttuuriministeriö
- культурае** sivistynyt, kehittynyt, kulttuuri=; **к. адями** sivistynyt ihminen; **вылий к. адями** erittäin sivistynyt ihminen
- культурной** sivistynyt, kehittynyt, kulttuuri=; **к. улон** kulttuurielämä
- кульчо** rengas
- кульчоян** *rengastaminen, rengas-tus (lintujen)*
- кульчояны** *rengastaa, merkitä ren-kaalla*
- кульы 1.** *anat.* siitin, penis **2.** *murt.* (*кускали*) käpy
- кулэ 1.** *pred:na* (*мае ке, кинэ ке*) tarvita; haluta; (*маке карыны*) *infinitiivin yhteydessä:* pitää, täytyy, on tarpeen; kannattaa; **мы-ным ручка** **к.** minä tarvitsen kynän; **мыным яблок** **к.** minä tarvitsen (t. haluan) omenan; **солы бертыны** **к.** hänen pitää palata kotiin; **к. ёвöl** ei tarvitse, ei ole tarpeen; **соे тодыны** **к.** se kan-

nattaa (t. pitää) tietää **2.** (к. луись) tarvittava, tarpeellinen, välttämätön; **к. арбериос** tarvittavat esineet; **к. дырья(з)** tarvittaessa, tarpeen tullen; **к. карыны** tarvita, olla tarpeessa, kaivata, haluta; edellyttää, vaatia; **к. луыны** on tarpeen ♂ озыы ик солы к.! se on hänelle ihan oikein!, siitpä hän sail!; **кулэ(еэз) вал!** se ei kuulu minulle!, en välitä siitä!; **кулэ-еэзъя** tarpeen mukaan (t. tullen) **кулэлык** tarve, tarpeellisuus, välttämättömyys; **кулэлыкез ёвöl ни** ei ole enää tarpeen

кулэм **1.** *partis. ja teonn v:stā* **ку-лыны;** **к. мурт** kuollut, vainaja **2.** (кулон) kuolema

кулэс **1.** (тырмыт ёвöl) vajaa, vaillinainen, vajava(inen) **2.** (ёжытгес) vähemmän; **к. луыны** > **кулэсмыны**

кулэсмон **1.** (ичиёмон) vähentyminen, väheneminen; (пичиёмон) pienentyminen, pieneminen **2.** (усён, лээзькон) alentuminen, ale-neminen, laskeminen (*matalamaksi*)

кулэсмыны **1.** (ичиёмыны) vähentyä vähetä; (пичиёмыны) rie-nentyä, pienetä **2.** (усыны, лээзь-кыны) alentua, aleta, laskea (*matalamaksi*); **дунъёс кулэсмызы** hinnat alentuivat (t. laskivat)

кулэстон **1.** (ичиятон) vähentämisen, vähennys; (пичиятон) rie-nentämisen, pienennys **2.** (уллань лээзён) alentaminen, alennus, las-keminen (*alemmaksi*) **3. mat.** vä-hennys(lasku); vähentämisen

кулэстыны **1.** (ичиятыны) vähentää; (пичиятыны) pienentää **2.** (уллань лээзыны) alentaa, laskea

(*alemmaksi*); **дунъёсты к.** alentaa (t. laskea) hinnat **3. mat.** vä-hentää

кулэтэм tarpeeton; **к. луыны** **1)** tulla tarpeettomaksi **2)** (али) olla tarpeeton

кулэяськон **1.** *teonn. v:stā* **кулэ-ясыкыны** **2.** tarve; **кулэясь-конъёс** tarpeet, pyrkimykset

кулэяськыны olla tarpeessa, tarvi-ta, kaivata; **чебер дйсылы** к. tar-vita (t. kaivata) kauniita vaatteita, olla kauniiden vaatteiden tarpeessa

кум **1.** kummi (*mies*) **2.** *puhutt.* (ва-зиськыку) kuoma(se)ni (*mies*); **Толя к.!** kuoma(se)ni Tolja!

кума **1.** kummi (*nainen*) **2.** *puhutt.* kuoma(se)ni (*nainen*); **Зоя к.! Zoja-kuoma(se)ni!**

кумач heleänpunainen pumpulikan-gas // heleänpunainen

кумель kuoren alainen niinikerros

кумрес **1.** (жум тусъем) alakuloi-nen **2.** (кунэрес) kulmiensa alta, alta kulmain; **к. учкыны** katsoa kulmiensa alta

кумъяськон *teonn. v:stā* **кумъ-ясыкыны**

кумъяськыны **1.** (кум-кума ку-тыны) solmia kummi(us)suhteet **2.** (кумъяськыса улыны) pitää yllä kummi(us)suhteita

кумы polakoukku, hauenkoukku

кумызь *kasv.* **1.** (кырсугон) kar-hunlaukka (*Allium ursinum*) **2.** (чеснок) valkosipuli

кумырес > **кумрес**

кумышка pontikka, kotona poltettu viina; > **вина:** **пöыльтэм вина**

кумыс kumissi (*tammanmaidosta tehty juoma*)

кун valtio, maa, valtakunta; **к. ась-ет** valtion omaisuus; **К. Кенеш**

- valtakunnan neuvosto; **к. лушкес** valtion salaisuus; **к. тодметлык** valtion tunnuiset (t. symbolit); **к. университет** valtioniopisto
- кунам 1.** *partis. ja teonn. v:stā* **кунаны 2.** härski(intynt), eltaantunut; **к. вöй** härskiintynt (t. eltaantunut) voi
- кунан** härskiintyminen, eltaantuminen
- кунаны** härskiintyä, eltaantua
- кунган 1.** (*кувиин*) kannu **2. murt.** (кимисъкон) (käsien)pesulaite, peseytymislaitte
- кунгож** raja (*valtion*); **к. сьёр** ul-komaat // ulkomaalais=, ulko-maan=, vieras; **к. сьёр** кыл vieras kieli
- кунгро, кунгрок** koukku, ha-ka(nen); > **конгро**
- кунгырскон, кунгырсыны** > **конгырскон, конгырсыны**
- кунгыртон, кунгыртыны** > **кон- гыртон, конгыртыны**
- кункат** perustuslaki; > **конститу- ции**
- кункрезъ** kansallislaulu, hymni; > **гимн**
- кункышет** > **куншет**
- кунмурт** kansalainen; > **гражда- ник**
- кунмуртлык** kansalaisuus; > **граждáнство**
- куно** vieras; **к. карон** kestitys, kestitseminen, tarjoaminen, tarjoilu; **к. карыны** kestitä, tarjota; **куное** ветлыны käydä vierailla (t. kylässä)
- кунока 1.** (*адями*) vieraan isäntä (t. emäntä); **к. кышно** vieraan emäntä **2.** (*корка*) majapaikka, majatalo
- кунокуа** hotelli; > **гостíница**
- куноян 1.** (*куноын улон*) vierailu, kylälily **2. > куноятон**
- кунояны 1.** (*куноын улыны*) vierailla, kylällä **2. > куноятыны**
- кунояськон** herkuttelu, maistelu, nauttiminen
- кунояськыны** (*маин ке*) herkuttela jllak, maistella jtak, nauttia jstak
- куноятон** kestitseminen, kestitys, tarjoaminen, tarjoilu
- куноятыны** (*маин ке*) kestitä jllak, tarjota jtak
- кунпүс** (*valtion*)vaakuna; **кар к.** kaupungin vaakuna; *vrt.* герб
- кунпүш:** **К. ужъёсъя министéр- ство** sisäministeriö
- кунул** (=ыз) kainalo; **к. боды** kainalosauva
- кунулскыны** tarttua jtak käsiipuolesta (t. kainalosta)
- кунчи** saapasvarsi; > **санег** созы, сапег гумы
- куншет** kansallislippu; *vrt.* флаг
- кунэр** > *seur.*
- кунэрák, кунэрес:** **к. учкыны** vilkaista kulmiensa alta, vilkaista alta kulmain (*pahantuulisesiti*)
- кунэрскон** *teonn. v:stā* **кунэрсы- ны**
- кунэрскыны** katsoa kulmiensa alta (*pahantuulisesiti*), katsoa karsaasti (t. kieroon)
- кунэртисъкон, кунэртисъкыны** > **кунэрскон, кунэрскыны**
- кунян** vasikka; **к. гид** vasikkaläävä; **к. ваёно** скал tiime (t. kantaava) lehmä; **к. вайны** vasikoida, poikia (*lehmä*)
- кунянан** *murt.* vasikointi, poikiminen (*lehmän*)
- кунянаны** *murt.* vasikoida, poikia (*lehmä*); > **кунян** **вайны**

куон 1. kutominen, kudonta; дэра
 к. (стан) kutomakone 2. *murt.* (к-
 сь кут) kutominen, kudonta, pu-
 nomen, punonta (*virsun*)
купальник uimapuku (*naisten*)
купанча *kasv.* leinikki (*Ranuncu-*
lus)
купе vaunu(n)osasto
купец kauppias
куплет säkeistö, säejakso
купрес, купырес koukkuinen,
 koukkumainen, koukku=, koukis-
 tunut; (*быж, ныр с-съ – ou*) kip-
 pura
купыр-купыр *deskr.* köyristyen,
 koukistuen // (*купырском*) köy-
 ristynyt, koukistunut; **к. ветлыны**
 kävellä köyryssä (t. koukussa); **к.**
куасалсыны painua kyytugyn (t.
 kasaan)
купырмон *teonn.* *v:stā* **купырмы-
 ны**
купырмыны tulla köyryselkäiseksi
 (t. kumaraselkäiseksi), painua ku-
 maraan, koukistua
купырскон *teonn.* *v:stā* **купыр-
 скыны**
купырскыны 1. (*купрес луны*)
 koukistua, köyristyä, kouristua
 (koukkuun) **2.** (*губырскыны*)
 köyristää (t. koukistaa) selkäänsä,
 köyristyä; (*губырмыны*) tulla
 köyryselkäiseksi (t. kumaraselkäi-
 seksi)
**купыртисъкон, купыртисъкы-
 ны** > **купырскон, купырскыны**
купыртон koukistaminen, käyristä-
 minen, taivuttaminen
купыртыны koukistaa, käyristää,
 taivuttaa
кур I (*ниспулэн*) kuori, kaarna
 (*lehmuksen*)
кур II (*дэралэн пасъталаез*) leve-

ys (*palttinan, kankaan*)
кур III: **йыр** к. minua suututtaa (t.
 vihastuttaa); **йыры** к. olen suuttu-
 nut (t. vihainen); minua suututtaa
 (t. vihastuttaa); **йырыз** к. hän on
 suuttunut (t. vihainen); häntä suu-
 tuttaa (t. vihastuttaa); **йыр** к. **лу-
 мыны** suuttua, vihastua, tuohtua;
 olla suuttunut (t. vihainen); suut-
 taa, vihastuttaa *yksipers.*; **йырыз**
 к. **луиз** hän suuttui (t. tuli vihai-
 seksi); **йырэз** к. **карыны** suut-
 taa, vihastuttaa jtak; **йырэз** к. **ка-
 рины 1)** (*ачиз*) suuttua, vihastua,
 tuohtua; olla suuttunut (t. vihai-
 nen) 2) (*кинлэсъ ке*) suututtaa, vi-
 hastuttaa jtak; **со йырэз** к. **кариз**
 hän suuttui (t. tuli vihaiseksi)
курадзён 1. *teonn.* *v:stā* **курадзы-
 ны** 2. kiusa, kärsimys, piina, tuska
курадзыны kitua, kärsiä, tuskailla;
 potea
курадзытон 1. *teonn.* *v:stā* **курад-
 зытыны** 2. kidutus, kiduttaminen,
 rääkkäys, piinaaminen
курадзытыны kiduttaa, rääkätä,
 piinata
куран kosiminen, kosinta, kosiske-
 lu; **ныл** к. tytön kosiminen
кураны kosia, kosiskella
курась 1. *partis.* *v:stā* **кураны 2.**
 (*ныл* к.) puhemies, kosiomies
кураськись 1. *partis.* *v:stā* **ку-
 раськыны 2.** kerjäläinen, almun-
 anoja 3. *puhek.* (*сюлворыса ку-
 рись*) kerjääjä, kärttäjä, mankuja
кураськон 1. kerjääminen, kerjäi-
 ly, kerjuulla kulku (t. kulkeminen)
 2. *puhek.* (*сюлворыса курон*)
 kerjääminen, kerjuu, kärttäminen,
 mankuminen
кураськыны 1. kerjätä, kulkea
 kerjuulla 2. *puhek.* (*сюлворыса*

курыны) kerjätä, kärttää, mankuat
курбон uhri(anti); **к. сётон** uhraus, uhritoimitus, uhri; **к. сётыны** uh-rata, antaa uhrina, toimittaa uhri
курдан, курданы > **кышкан, кышканы**
курдась, курдасьтэм > **кыш-
кась, кышкасътэм**
курдатон, курдатыны > **кышка-
тон, кышкатыны**
курдый > **кышкыт**
курег kana; **пузась** к. munija; **пу-
кись** к. hautomakana, hautoja; **к.
гид** kanala
курегпуз kananmuna; **небыт** (я.
ылё-кырсё) к. pehmeäksi keitet-tu muna; **чурый** к. kovaksi keitet-tu muna; **к. пуштэм** munakokke-li; paistetut munat; **к. тёдвы** (mu-nan)valkuainen; **к. чуж** keltuai-nen; **к. чигыны** rikkoa muna
куректон 1. *teonn. v:stā* **куректы-
ны** 2. (*кайгу*) murhe, suru, tuska 3. (*пыжон, вöсь луон*) polttava tuska
куректыны 1. (*кайгырыны*) mi-rehtia, surra 2. (*пыжыны, вöсь
луыны*) tuntea polttavaa kipua (t. tuskaa)
курекъясъкон *teonn. v:stā* **ку-
рекъясъкыны**
курекъясъкыны 1. (*куректыны*) surra, murehtia, olla murheissaan 2. (*сюлемишигъясъкыны*) olla huolissaan (t. huolestunut), her-moilla
курел *murt. el.* ilves; > **балян**
куренъ ruskea; к. гондыр maakar-hu
**куренъмыт, куренъпир, куренъ-
пиръём** > *seur.*
куренялэс ruskehtava, ruskeahko
курик haka(nen), koukku; **визнан**

к. ongenkoukku
курикан *teonn. v:stā* **куриканы**
куриканы 1. (*öсэз чоганы*) sulkea haalla, panna hakaan (*ovi, ikkuna*)
2. (*дүйсез, каптырнаэз*) panna ha-kanen (t. hakaset) kiinni; **кофтаэз**
к. панна puseron hakaset kiinni 3. (*курикен дэмзытыны*) koukata, koukkaista
курико koukku=; **к. боды** koukku-sauva; **к. венъ** virkkuukoukku
курисъкон 1. *teonn. v:stā* **курисъ-
кыны** 2. (*заявление*) anomus, hakemus; **к. гожтыны** kirjoittaa anomus (t. hakemus) 3. (*вöсясь-
кон*) rukous, rukoilu 4. (*вöсь кыл*) rukous (*sanat*); **вöсь курись-
конъёс** uhrirukoukset
курисъкыны 1. (*юасъкыны*) ruut-tää (lupaa), rukkiä; **педло (поты-
ны)** к. pyytää päästää ulos 2. (*кыт-
чи ке сорыны турттыны*) ruk-kiä; **нылпи кие куриське** lapsi rukkii syliin 3. (*вöсяськыны*) gi-koilla, ruutää; (*вöсь орчытыны*) viettää uhrijuuhlaa
курка kalkkuna
куркапи kalkkunapoika(nen)
курлан 1. (*пыкылон*) moittiminien, paheksunta, tuomitseminen; (*тышкасъкон*) toruminen, sätti-minen 2. (*уродэн веран, съёд-
ман*) häpäiseminen, häpäisy, par-jaaminen, mustaaminen
курланы 1. (*пыкылыны*) moittia, paheksua, tuomita; (*тышкасъкы-
ны*) torua, säittiä 2. (*уродэн вера-
ны, съёдманы*) häpäistä, parjata, mustata
курло, курлой suolaliha, suolattu liha
курмем 1. *partis. v:stā* **курмыны**
2. likainen, ryvettyntä, likaantu-

nut; **к. штани** гуветтынеet housut
курмон гуветтыминen, likaantumi-
nen
курмыны гуветтыä, likaantua; дэ-
ремед **курмем ни** paitasi on jo
гуветтынүт
курмытон гуветтäminen, likaami-
nen
курмытыны гуветтää, liata; дэрэ-
мез **к.** гуветтää paita
куро olki, oljet; **к. жыжы** sänki;
к. кабан olkipieles, olkiauma; **к.**
люк (*кабан*) olkipieles, olkiau-
ma; (*чумолё*) olkikeko
курок I 1. (*пычаллэн*) (pii)hana,
liipaisin 2. (*уроболэн*) kuningas-
pultti, olkatappi
курок II murt. (*таласа ветлйсъ*)
rosvo, гүöväri
курокан murt. rosvoaminen, ros-
voilu
куроканы murt. rosvota, rosvolla
куромо reen paju (*reen kaplaiden*
välillä)
курон 1. pyytäminen, anominen 2.
(*курем*) puuント, anomus 3. (*к.-*
косон) vaatimus; **бадзымесь ку-**
ронъес пуктыны esittää suuria
vaatimuksia
куорт kylpylä, kylpylaitos; loma-
keskus
курс 1. kurssi, (kulku)suunta; suun-
taus 2. (*кычэ ke предметъя*)
kurssi (*oppjakso*) 3. (*vuosi*)kurssi;
нырысётій курсын дышетсы-
ны opiskella ensimmäisellä (*vuoi-*
si)kurssilla
курсант opiskelija (*sotakoulun*);
kurssilainen
курсив kursiivi
курсор atk. kohdistin, cursori
куртка takki (*lyhyt*), ulkoilupusero;
pusakka *puhek.*, **ку** **к.** nahkatakki

курткиськон teonn. v:stää **курт-**
киськыны
курткиськыны intr. pudistaa (t.
ravistaa) jtak vaatteistaan (t. yl-
tääñ), (*нудо-пöйшур с-съ*) ravis-
taa vedet (t. lumi) turkistaan (t. yl-
tääñ), (*тылобурдо с-съ*) ravistaa
vedet (t. lumi) höyhenistääñ (t. yl-
tääñ)
курткон pudistaminen (*pois*), ra-
vistaminen (*pois*); (*исьнерен*) la-
kaiseminen, lakaisu (*pois*)
курткыны pudistaa (*pois*), ravistaa
(*pois*); (*исьнерен*) lakaista (*pois*);
гын сапегез **к.** pudistaa (t. kopis-
taa) lumi huovikkaistaan; **гын са-**
пегез исьнерен **к.** lakaista lumi
(*pois*) huovikkaistaan luudalla
куртчаньги lääk. kuppaa
куртчем 1. partis. ja teonn. v:stää
куртчыны 2. purema, puraisu;
(*чибинълэн ои*) pisto; **чибинь к.**
hyttysen pisto (t. purema) ◇ **чу-**
рыт **к.** kitupiikki, saituri, nuukai-
lija
куртчиськон tarraaminen, tarrau-
tuminen (*hampain*)
куртчиськыны tarrata (t. tarrau-
tua) (*hampain*), iskeä hampaansa
(kiinni); **пуны пыдам** **курт-**
чиськиз koira tarrasi (kiinni) jal-
kaani
куртчон pureminen, puraiseminen,
puraisu
куртчылайсъкон teonn. v:stää
куртчылайсъкыны
куртчылайсъкыны 1. iter. ja frekv.
v:stää **куртчиськыны** 2. purra,
pureksia, olla tapana purra; **пуны-**
мы уг **куртчылайсъкы** koiram-
me ei pure, koirallamme ei ole ta-
pana purra; **урбоос** **куртчылайсъ-**
ко luteet purevat (t. syövät)

куртчыны purra, puraista
куръян kaapiminen, raapiminen
куръяны kaapia, raapia
курыны 1. ruuttää, anoa 2. (к.-ко-
 сины) vaatia
курыт tuös kuv. karvas, katkera,
 kitkerä, väkevä; к. синкылиос
 katkerat kyynele(e)t
курыталэс katkerahko, kitkerähkö
курытгумы kasv. 1. (зучумы,
 свербига) peltoukonnauris (*Erysit-
 um cheiranthoides*) 2. (лудсярт-
 чы, лудкушман, сурепка) peltot-
 retikka (*Rafhanus rafhanistrum*)
курыткушман retikka
курытпот kasv. 1. maruna (*Artemi-
 sia*) 2. mali, koiruoho (*A. absinthium*)
куръер lähettilä; kuriiri
кус (куссыз) ristiselkä, lantio(n-
 seutu); (талия) vyötärö, vyötäiset
кусин: к. карыны (я. куасаны)
 taittaa (t. taivuttaa) kahtia; к. куа-
 салсыны (я. луыны) taittua (t.
 taipua) kahtia
күйнәк: к. карыны taivuttaa kah-
 tia; к. луыны taipua kahtia
кускерттон, кускерттэт vuö
кускылы käpy; кыз к. kuusenkä-
 ry; > чыжин
куслэс > кусул
кусо viilate; к. шуккон 1) (шерон
 арбера) viiakteen kovasin (t. hio-
 makivi) 2) (шерон процесс) vii-
 katteen hiominen; к. шуккыны
 hioa viiate
кусок pala(nen); **сакыр** к. sokeri-
 pala, pala sokeria
куспады keskenänne; **вέраське** к.
 keskustelkaa keskenänne
куспазы (he) keskenänän
куспамы keskenämme
куспатон keskeyttäminen, keskey-

tys
куспатыны keskeyttää; **куспаты-
 са** 1) keskeyttää; keskeytettyä 2)
 (ортчыса) kuluttua; **кёня ке ну-
 нал куспатыса** muutaman päi-
 vän kuluttua
куспетй 1. > **куспый**; 2. kesken;
 к. карыны jättää kesken, keske-
 yttää
куспозь postp. väliin (asti); ке-
 нерьес к. aitojen väliin asti
куспы postp. väliin, välille, käännyy
 illatiivilla; **вераськон к. пыры-
 ны** puuttua (t. sekäantua) puhee-
 seen
куспын postp. 1. (вискын) välissä,
 välillä; (пöлын) keskellä; **кык
 ныльөс к. пукыны** istua kahden
 tytön välissä; **асыме к. keskenäm-
 me** 2. (кыче ке вакыт ортчыса)
 =ssa / =ssä, sisällä (ajan yhteydes-
 sä); **вакчи дыр к.** lyhyessä ajas-
 sa; **со к.** sillä välillä
куспысен postp. välistä (alkaen);
 välissä; **коркаос к. нόмыр уг
 адсы** talojen välistä ei näy mi-
 tään
куспысь postp. välistä, väliltä; vä-
 lissä; **коркаос к. шедьтыны**
 löytää talojen välistä; **коркаос к.**
 адзыны nähdä talojen välissä
куспый postp. välissä, välitse, vä-
 listä; **коркаос к. мыныны мен-
 nä** (t. kulkea) talojen välissä (t. vä-
 litse)
кустэм: к. луыны reväyttää (t. re-
 vähdyttää) ristiselän lihakset
кусул vitsaside (*aidan riukujen*)
кусып 1. (вис) väli(matka) 2. (дыр
 вис) väli(aika) 3. suhde, välit, yh-
 teys; **кусыпъесмы умоесь** suh-
 teemme ovat hyvät; **к. возыны**
 olla väleissä, pitää yhteyttä 4.

(кусп=) *postp.vart.* > **куспетй,**
куспозь, куспы, куспын, кус-
пысен, куспысь, кусптый 5.
 (урам к.) *murt.* poikkikatu ◇ **öс к.**
 kynnys
кут I el. kägränen
кут II virus; **к. гозы** virusnuora; **к.**
боржаны ruveta kutomaan virusu,
 kutoa virusun runko; **к. кутаны**
 kutoa virusu
кутан kutominen, punominen (*virusun, korin*)
кутаны kutoa, punoa (*virusu, kori*);
корзина к. kutoa (t. punoa) kori
кутийском 1. *partis.* ja *teonn.* *v:stā*
кутийсыкны 2. käyttö; **кыллэн**
кутийсекемез sanankäyttö
кутийськон 1. *teonn.* *v:stā* **кутийс-**
кны 2. (возисъкон *pu*, кутэт)
 kaide(puu), kaiteet; **тубат к.** ror-
 raskaide, portaiden kaideeruu
кутийсыкны 1. (kyrmisъкны)
 tarttua, tarrautua (kiinni), ottaa
 kiinni; **со ки бордам кутийсыкиз**
 hän tarttui käteeni **2. pass.** olla
 käytössä, käytetään; **та кыл али**
уг ни кутийсыкы tätä sanaa ei
 enää nykyään käytetä **3.** (буёл с-
 сь) värjäytyä, tarttua (*väri, maali*)
куткулонгуби kasv. kärpässieni
 (*Amanita*)
кутон 1. (kyrmon) kaappaaminen,
 kaappaus, kiinnisaanti, kiinniotto,
 tarttuminen, sieppaaminen, sieppaus,
 tavoittaminen **2.** (уже, ы-
 шетсыкны) ottaminen, otto, hy-
 väksyminen, hyväksyntä; **уже к.**
 1) työhön otto 2) (маин ке ужан)
 käyttö, käyttäminen, soveltaminen,
 sovellus; **тирлыкез уже к.** työ-
 kalun käyttö **3.** (пижосэз, пель-
 няnez) laittaminen (*piirakoiden,*
pelmenien); **пельнянь к.** pelme-

nien laittaminen **4.** (кутэт) gira,
 kädensija, kahva; **öс к.** ovenripa,
 oven kädensija
кутсан punti
кутсаны puida; **ю-нянь к.** puida
 viljaa
кутсасъкись 1. *partis.* *v:stā* **кутсасъкны 2.** puija, puimamies,
 riihimies
кутсасъкон teonn. *v:stā* **кутсасъ-**
кны; puntti; **к. дыр** puntiaika;
к. машина puimakone, puimuri
кутсасъкны intr. **1.** puida, olla
 puimassa **2. pass.** *v:stā* **кутсаны**
кутскись 1. *partis.* *v:stā* **кутскы-**
кны 2. (кичёлтись) aloittaja, alka-
 ja, alkuunpanija **3.** (висён с-сь)
 tarttuva, tartunta=
кутскон 1. (kyrmisъкон) tarttu-
 minen, tarrautuminen (*kiinni*),
 kiinniotto **2.** (өдъян) aloittaminen,
 alkaminen, rupeaminen, ryhtyminen
3. (марлан ке кутскемез)
 alkaminen (*jnk*), alku; **арлэн кут-**
сконэз vuoden alku **4.** (кичёл-
 тон) aloite, yritys
кутскыны 1. *tr.* (маке борды
 кырмисъкны) tarttua, tarraautua
 (kiinni), ottaa kiinni **2. tr.** (өдъя-
 ны) aloittaa, alkaa, ruveta, ryhtyä;
ужаны к. alkaa tehdä töitä, ruve-
 ta (t. ryhtyä) töihin (t. tekemään
 töitä) **3. intr.** alkaa; **концерт**
жыт сизым часэ кутске kon-
 sertti alkaa illalla kello seitsemältä
куттор vanh. säärykset
куттэмпыд murt. avojalkainen,
 paljasjalkainen // avojaloin, paljain
 jaloin; > **голыык пыд**
кутchan 1. *teonn.* *v:stā* **кутчаны 2.**
 jalkineet; > **пыдкук, пыдкутchan**
кутчаны tr. **1.** panna jalkaansa
 (*jalkineet*); **ботинка к.** panna

- кengät jalkaansa **2.** *kuv.* (*пёяны*)
pettää, petkuttaa
- кутчасъкон** *teonn. v:stā* **кутчась-
кины**
- кутчасъкины** *intr.* panna jalkineet
jalkaansa
- куты** *murt.* lauma; > **уллэ**
- кутыны 1.** (*крымыны*) kaapata,
ottaa (t. saada) kiinni, tarttua, sie-
pata, tavoittaa **2.** (*уже, дышет-
сыны*) ottaa (*vastaan*), hyväksyä;
уже к. 1) ottaa työhön 2) (*маин
ке ужаны*) käyttää, soveltaa, so-
velluttaa; **тирлыкез уже к.** käyt-
tää työkalua **3.** (*пыхосэз, пель-
нянэз*) laittaa (*piirakat, pelmenit*);
пельнянь к. laittaa pelmenejä
- кутья** muistajaispuuro
- кутэмнянь** piirakka
- кутэс** (*puima*)varsta
- кутэт 1.** (*тэбет*) kapalo, vaippa **2.**
(*чугун кутон зустари*) patalappu
3. (*к-сь ёслэн*) gira, kädensija,
kahva
- кутэтан** kapalointi
- кутэтаны** kapaloida
- кұхня (кұхня=')** keittiö
- куч** *murt.* kaularisti
- кучапи** koiranpentu, (*koiran*)penik-
ka
- кучасыська** *kasv.* **1.** (*тöдвыисясь-
ка*) päivänkakkara (*Leucanthe-
tum vulgare*) **2.** (*зынтурын*)
tuoksusaunio (*Marticaria*)
- кучерскон** *teonn. v:stā* **кучерсъ-
кны**
- кучерсъкны** tulla tarkkaavaiseksi
(t. valppaaksi), hörüstää korviaan
- кучкылак** > **кузькылак**
- кучыран** *el.* **1.** (*душес*) haukka
(*Accipiter*); (*съёдк.*) haarahaukka
(*Milvus*) **2.** (*үйсы*) pöllö
- кучырмо** *el.* siperianmaaorava
- (*Eutamias sibiricus*); > **урдо**
- кучо** (*съёдо-тёдьыё*) mustavalkoi-
nen (*lintu, eläin*); (*пёртэм буёло*)
kirjava
- кучо-качо, кучо-мачо** mustaval-
koinen, kirjava; **к. музъем** mus-
tavalkoinen maa (*esim. pälvistä*)
- кучыкton, кучыктыны** > **ку-
чыкъян, кучыкъяны**
- кучыкъян 1.** (*кочо с-съ*) räkättä-
minen, räkätyys (*harakan*); (*кург
с-съ*) kaakattaminen, kaakatus,
kaakottaminen, kaakotus (*kanan*)
2. (*викон*) nikottelu, nikotus
- кучыкъяны 1.** (*кочо с-съ*) räkät-
tää (*harakka*); (*кург с-съ*) kaa-
kattaa, kaakottaa (*kana*) **2.** (*викы-
ны*) nikotella, nikottaa
- куш, кушал** aukeama, aukio; **ню-
лэс к.** metsääukeama
- кушан** pureskelu, pureksiminien,
pureksinta
- кушаны** pureskella, pureksia, jau-
haa (*suussaan*)
- кушектисъкон, кушектисъкы-
ны** > **кушектон, кушектыны**
- кушектон** *teonn. v:stā* **кушекты-
ны**
- кушектыны** tulla levottomaksi,
hermostua
- кушекъян** *teonn. v:stā* **кушекъя-
ны**
- кушекъяны** olla hermostunut (t.
huolissaan), hermoilla
- кушем: к. ним 1)** (*исан ним*) lisä-
nimi, liikanimi **2)** (*псевдоним*)
salanimi, pseudonymi
- кушет оса**
- кушето: к. кыл** *kiel.* yhdysana; **к.
тус** *kiel.* liittomuoto
- кушетскон, кушетсъкны** > **ку-
шектон, кушектыны**
- кушкон I 1.** (*утchan*) etsiminen **2.**

(мۆзмон) каирааминен, ikävööinti
кушкон II ruhek. II > **куштиськон**

кушкыны I 1. (утчаны) etsiä 2.

(мۆзмыны) каивата, ikävöidää

кушкыны II ruhek. > **куштиськыны**

кушлан, кушланы > **кушлатон, кушлатыны**

кушласъкон teonn. v:stā **кушласъкыны**

кушласъкыны (эшъясъкыны)

solmia ystävyys; ystävystyä, olla suhteissa (*jnk kasssa*); (тодмат-скыны) solmia tuttavuus, tutustua

кушлатон teonn. v:stā **кушлатыны**

кушлатыны (огазе вуттыны)

johdattaa (t. viedä) yhteen, saattaa kosketuksiin (t. yhteyteen) (*jnk kasssa*); (тодматыны) tutustuttaa

кушман 1. (курыт.) retikka **2.** (к. выллем будос) juures, juurikasvi

куштиськон 1. (усъкытскон)

heittäytyminen, hyppääminen (*alas*) **2.** (аналскон) luopuminen, kieltytyminen, perääntyminen **3.** (кин ке вылэ урдскон) hyökkääminen, hyökkäys, kimppuun käyminen

куштиськыны 1. (усъкытскыны) heittäytää, hypätä alas **2.** (анал-скыны) luopua, kieltytää, perääntää **3.** (кин ке вылэ урдскыны) hyökätää, käydä kimppuun **4.** pass. olla heitetty (t. hylätty)

куштон I 1. heittäminen (*pois*), (*pois*)heitto, viskaaminen (*pois*) **2.** (аналтон) hylkääminen, hylkäys, jättäminen (*heitteille*); **семьяез к.** perheensä hylkääminen; **ужез к.** toimensa jättäminen **3.** (ужысь) erottaminen, irtisanominen **4.**

(сэрпалтон, властьсэ басьтон) kukistaminen, vallasta syöksemisen **5.** mat. vähennys, vähtämisen ◇ **нылпи** (я. пинал) **к.** abortti, raskaudenkeskeytys

куштон II > коштан

куштос viljelämätön maa, keto

куштыны 1. heittää (pois), viskata (pois) **2.** (аналтыны) hylätä, jättää (heitteille); **семьяез к.** hylätä perheensä; **ужез к.** jättää toimensa **3.** (ужысь) erottaa, sanoa irti **4.** (сэрпалтыны, властьсэ басьтыны) kukistaa, syöstää vallasta; **эк-сээз к.** kukistaa tsaari **5.** mat. vähtää (у) **нылпи** (я. пинал) **к.** tehdä abortti, keskeyttää raskaus; **сёлык к.** antaa jillek synnit anteeksi

кушъет, кушъето > **кушет, кушето**

куйны 1. kutoa **2.** murt. (кутэз) kutoa, punoa (*virsu*)

куян teonn. v:stā **куяны**

куяны iter. 1. > **куштыны 2.** heittää, heitellä, viskata, viskellä

куясъкон 1. teonn. v:stā **куясъкыны;** **к. гу** jätekuooppa, heitto-kuoppa **2.** usk. uhrimenot kuolleiden lepyttämiseksi **3.** usk. tauti (*joka on tarttunut kuolleista ihmisiistä*) • **к. инты 1)** (жуг-жаг куян-ни) heittopaikka **2)** usk. uhripaikka (*jossa toimitetaan uhrimenot kuolleiden lepyttämiseksi*)

куясъкыны intr. **1.** heitellä, heittää, viskellä, viskata, jättää sikseen **2.** usk. uhrata (t. toimittaa uhrimenot) kuolleiden lepyttämiseksi **3.** pass. v:stā **куяны**

куйн vihne; йыды кы охранвихне **кыд I** (сэсло) kaunat, akanat; leseeet **кыд II:** кыд бертыны тulla höpe-

- röksi, hörptyä (vanhuuttaan)
- кыдан I 1.** (*юнман*) karkaistumi-nen, karkeneminen **2. kuv.** (адями с-сь) karaistuminen
- кыдан II** (*сэрттийсыкон*) purkaantuminen, purkautuminen (*kankaan, neuleen reuna*)
- кыданы I 1.** (*юнманы*) karaistua, karjeta **2. kuv.** (адями с-сь) karaistua
- кыданы II** (*сэрттийсыкны*) purkaantua, purkautua (*kankaan, neuleen reuna*)
- кыдатон 1.** karkaiseminen, karkaisu **2. kuv.** karaiseminen, karaisu, terästämisen, vahvistaminen
- кыдатыны 1.** karkaista; **андан к.** karkaista teräs **2. kuv.** karaista, terästää, vahvistaa
- кыдёке** kauas, etäälle; **кыдёкегес** kauemmaksi, kauemmas, etäämmälle
- кыдёкети** kaukana, etäällä (*liike-verbien yhteydessä*); **к. ветлыны** kävellä (t. *kulkea*) kaukana
- кыдёкын** kaukana, etäällä; **кыдёкынгес** kauempana, etäämmällä, etäämpänä
- кыдёкысен** kaukaa, etäältä (*alka-en*); kaukana, etäällä; **верасъко-нэз к. кутсыны** aloittaa keskus-telu kaukaa
- кыдёкысь** kaukaa, etäältä // kau-kainen, etäinen; **к. лыктэм** murt kaukaa tullut ihmisen; **к. шаеръ-еc** kaukaiset maat; **кыдёкысьгес** kauempaa, etäämmältä // kaukai-sempli, etäisempi
- кыды** tyhjä tähkä; > **шеп:** буш шеп, тысътэм шеп
- кыдыран** *teonn. v:stā* **кыдыраны**
- кыдыраны 1.** sataa tihu(u)ttaa, vihmoa; **зор** **кыдыра** sataa ti-hu(u)ttaa, vihmoo; **кыдыраса**
- зоре** > *ed. 2.* > **кыданы**
- кыдыртон** *teonn. v:stā* **кыдырты-ны**
- кыдыртыны** > **кыдыраны**
- кыедан** *maat.* lannoittaminen, lan-noitus
- кыеданы** *maat.* lannoittaa
- кыедгуби** *kasv.* syötäväksi kelpaan-maton sieni; (ядо) myrkkyiseni
- кыж** lika (*ruumiissa, vaatteessa*), saasta // epäsiisti, siivoton, likai-nen
- кыжмем 1.** *partis. v:stā* **кыжмы-ны** **2.** epäsiisti, siivoton, likainen, likaantunut ◇ **к. ныл** vanhapiika, ikäneito
- кыжмон** *teonn. v:stā* **кыжмыны**
- кыж-мыж 1.** (*кырсы*) epäsiisti, siivoton, likainen, epäpuhdas **2. kan-sanr.** paholainen, pahahenki;
- кыж-мыжъес** pahat henget, pa-huiden voimat
- кыжмыны 1.** (*кырсёмыны*) li-kaantua, ryvettyä; (*жикыттэм, пырултэм луны*) tulla epäsiis-tiksi (t. siivottomaksi, likaiseksi) **2. kuv.** (*азынмыны*) riintyä, kangistua kaavoihinsa
- кыжмытон** *teonn. v:stā* **кыжмы-тыны**
- кыжмытыны** (*кырсёмытыны*) liata, ryvettää; (*жикыттэм кары-ны*) tehdä epäsiistiksi (t. siivotto-maksi, likaiseksi)
- кыжыртон** narskuminen, narskunta, narskahtelu, risahtelu
- кыжыртыны** narskua, narskahdel-la, risahdella
- кыжыртэм 1.** *partis. v:stā* **кы-жыртыны** **2.** narskunta, narske, narskahtelu, risahtelu
- кыз I** *kasv.* kuusi; **толсур к.** joulu-

кууси
кыз II *murt.* paksu; > зök 1
кызамак *lääk.* tuhkarokko; > пу-
 жы II 1
кызаузы kuusen hedekukka
кызбугор kaulin
кызда *murt. postp.* (=) paksuinen,
 noin ... paksu; > зökta
кызётй 1. kahdeskymmenes 2.
 (кызь интынын) kahdessa kymme-
 nessä paikassa
кызё: **к. мында** (я. пала) noin
 kaksikymmentä
кызёй kaksikymmentä päivää, kah-
 tenakymmenenä päivänä; (öөөл-
 тон дыръя) (ei) kahteenkymme-
 nen päivään
кызёйсқын kahdessa kymmenessä
 päivässä, kahdenkymmenen pää-
 vän kulussa
кызыны yskäistä, yskähtää, ry-
 käistä
кызон 1. *teonn. v:stā* **кызыны;** ysk-
 iminen, yskintä 2. yskä
кызъён yskäsiminen, yskäisy,
 yskähtäminen
кызыны yskiä
кызь I kaksikymmentä; **к. одиг**
 kaksikymmentäksi
кызь II (кизь) virtsa, kusi
кызыпу koivu $\diamond$ **к. жук** koivuvitsa;
 кинэ **ке** **кызыпу** жукен сюды-
 ны antaa jollekulle (koivun)vitsaa
кызыпбöчы *el.* saksanturilas (*Me-
 lolontha melolontha*)
кызыпугуби *kasv.* lehmäntatti (*Bo-
 letus scaber*)
кызыы 1. miten, kuinka; **к. озы?**
 miten (t. kuinka) niin? $\diamond$ **к. ке** jo-
 tenkin; **к. ке озы?** jotenkin, jolla-
 kin tavoin (t. tavalla), jotenkuten;
к. ке но (edes) jotenkin (t. joten-
 kuten), (edes) jollakin tavoin (t. ta-

valla) **2. konj:na** miten, kuinka;
 niin kuin, kuten; **со мыным ачиз**
вераз, **к. со татчы вуиз** hän itse
 kertoi minulle, miten hän pääsi
 tänne
кый el. käärme
кыйбоды *kasv.* kruunuohdake
 (*Onopordum*)
кыйжүй *kasv.* lieko (*Lycopodium*);
 katinlieko (*L. clavatum*)
кыйкай villieläimet ja -linnut;
 (metsän)riista
кыйкыл *kasv.* käenrieska (*Gagea*);
 isokäenrieska (*G. lutea*)
кыйсин 1. *kasv.* (фиалка) keto-
 orvokki (*Viola tricolor*) **2.** (азэм)
 paise, ajos (*kynnen alla*)
кык kaksi; **дас к.** kaksitoista; **к.**
 аресъем kaksivuotinen; **к. гумыё**
 пычал kaksipiippuinen pyssy; **к.**
кузя kaksin, kahdestaan; **к. пол**
 kaksi kertaa; **к. полэс** kaksinker-
 tainen // kaksinkertaisesti; **к. пör-**
тэм kahtalainen, kahdenlainen; **к.**
пумо 1) (кык пумъем) kaksipäi-
 nen (*kaksikärkinen*) 2) (кык пör-
 тэм) kahdenlainen; **к. сю** kaksi
 sataa; **к. чошен** > **к. кузя**
кыкётй 1. toinen **2.** (кык интыны)
 kahdessa paikassa
кыкётйэз 1. toinen (*useista*) **2.** *pa-*
rent. toiseksi
кыкмос kahdesosa; **одиг к. уksi**
 kahdesosa
кыкмы *pron. indef.* kaksi meistä;
к. ик me molemmat, me kumpi-
 kin, molemmat (t. kumpikin)
 meistä
кыкнады 1. *pron. indef.* (кыкты
 ик) te molemmat, te kumpikin,
 molemmat (t. kumpikin) teistä **2.**
adv. (кык кузя) te kaksin, te kah-
 destaan

кыкнáзы 1. *pron. indef.* (*кыксы ик*) he molemmat, he kumpikin, molemmat (t. kumpikin) heistä **2.** *adv.* (*кык кузя*) he kaksin, he kahdestaan

кыкнáласáнь molemmilta puolilta, molemmista suunnista, kummaltakin puolelta, kummastakin suunnasta; molemmilta puolilta, kummaltakin puolelta (*ottaa kiinni*)

кыкнáмы 1. *pron. indef.* (*кыкмы ик*) me molemmat, me kumpikin, molemmat (t. kumpikin) meistä **2.** *adv.* (*кык кузя*) me kaksin, me kahdestaan

кыкнáпал molemmat puolet, kumpikin puoli

кыкнáпалá molemmille puolille, molempiin suuntiin, kummallekin puolelle, kumpaankin suuntaan

кыкнáпалáз (*кытын?*) jnk molemmilla puolilla, jnk kummallakin puolella; (*кытчы?*) jnk molemmille puolille, jnk kummallekin puolelle

кыкнáпалáн molemmilla puolilla, molemmissa suunnissa, kummalakin puolella, kummassakin suunnassa

кыкнáпаласéн molemmilta puolilta, molemmista suunnista, kummaltakin puolelta, kummastakin suunnasta; molemmilla puolilla, molemmissa suunnissa, kummalakin puolella, kummassakin suunnassa

кыкнáпалáсь molemmilta puolilta, molemmista suunnista, kummalakin puolelta, kummastakin suunnasta

кыкнáпалтýз jnk molemmilla puolilla, jnk kummallakin puolella

(*liikeverbien yhteydessä*); jnk molempia puolia pitkin, jnk kumpaanakin puolta pitkin; jnk molemmilta puolilta, jnk kummaltakin puolelta (*ottaa kiinni*)

кыксы pron. indef. kaksi heistä; **к.** *ик* he molemmat, he kumpikin, molemmat (t. kumpikin) heistä

кыкто kaksonen; **кыктоос 1)** kaksoset 2) (**K.**) *täht.* kaksoset **кыктой** kahtena päivänä, kaksi päivää; (*öвёлтон дыръя*) (ei) kahteen päivään

кыктойскиын kahdessa päivässä, kahden päivän kuluessa

кыкты pron. indef. kaksi teistä; **к.** *ик* te molemmat, te kumpikin, molemmat (t. kumpikin) teistä

кыктéти, кыктéтиэз > кыкéти, **кыкéтиэз**

кыл (=ыэз) 1. *anat.* kieli; **кылэз** **куртчыны 1)** purra kieltään (t. kieleensä) **2.** *кув.* (*кылдэ кутыны*) hillitä kielensä, sulkea suunsa

2. киел. kieli; **вераськон** **к.** puhekieli; **вордском** **к.** äidinkieli; **литератúра** **к.** kirjakielni; **съор** **кун** **к.** vieras kieli; **удмурт** **к.** udmurttin kieli, udmurtti; **финн** **к.** suomen kieli, suomi; **удмурт** **кылын**

вераськыны puhua udmurttia (t. udmurtaksi) **3.** (*нимаз кыл*) sana; (*верам кыльёс, вераськем ои*) puhe; **мурт** **кыльёс 1)** toisten sanat (t. puhe) **2.** *киел.* suora esitys;

чурый **к.** **вераны** sanoa painava sanansa; **кылысь** **кылэ** **берыктыны** käänää sananmukaisesti (t. sanasta sanaan) **4.** (*вераськон, кылпум*) puhe, keskustelu; **к.**

жутыны aloittaa keskustelu jstak; **к.** **вискы** **пырыны** ruuttua puheeseen **5.** (*вераськон сям, ве-*

*расъкем, кылбур) puhe (puhuminen); kiel; солэн кылыз туж волъыт hänen puheensa (t. kielensä) on hyvin sujuvaa 6. (калык азыын верасъкон) puhe, puheenvuoto; **к. курыны** руутää puheenvuoroa; **к. кутыны** 1) (верасъкыны) pitää puhetta 2) (маке понна) olla vastuussa; **солы к. сётйзы** hänelle annettiin puheenvuoro 7. (сётэм кыл) sana, lupa-us; со **к. сётиз** hän antoi sanansa; **сётэм кылэз возыны** pitää sanansa 8. (кыл-куара, супыльтон) huhu(puhe), kuulopuhe; **к. вёлдьыны** (я. нуллыны) levittää huhuja (t. kuulopuheita) 9. (к-сь гырлылэн) kiel, läppä; **гырлы к. kellon** kiel (t. läppä); **час к. kellonheiluri • к. поттыны** 1) (кылпум поттыны) aloittaa keskustelu jstak 2) (кыл вёлдьыны) levittää huhuja (t. kuulopuheita); **к. сётыны** 1) (верасъкыны лэзыны) antaa puheenvuoto 2) (быдэстон вылысь) antaa sanansa ◇ **к. тэчет** kiel. sanaliitto; > **словосочетание; к. йылын берганы** ruötä kielessä; **к. быгыльме** (я. канжасъке) kiel kangertaa (t. takeltelee); **кылы уг бे-рытескы** 1) kielen kangertaa, en pysty ääntämään 2) > seur.; **кылы уг пыры** en uskalla sanoa (t. lausua); **солэн кылыз лытэм** sp. hänellä on liukas kiel; **одиг кылысь карисъкыны** (я. луыны) päästä sopimukseen (t. yksimielisyypeen); **кылэз бышкыны** häränätä, kiusata; **кылэз куз лэзылыны** puhua liikoja; **кылэз юаны** kuulustella
кылан-буран teonn. v:stā **кыла-***

ны-бураны

кыланы-бураны 1. (нылти с-съ) (бöttysyrtyni) leperrellä, jokeltaa (lapsi); (верасъкыны кутскыны) alkaa puhua (lapsi) 2. (веранышуны, мадыны) kertoilla (t. kertoa, puhella) kuvannollisesti 3. (бördrysa) valittaa (t. valitella) it-kien

кылбур 1. runo 2. (верасъкон сям, верасъкем) puhe (puhuminen); kiel

кылбуран, кылбураны > кылан-буран, кыланы-бураны

кылбурут runous; > поэзия

кылбуручи runoilija

кылвыжы 1. *anat.* kielenkanta 2. *kiel.* sanan kanta; > **корень** ◇

кылвыжые кутскыны löytää sanomista, takertua sanoihinsa

кылгур *kiel.* intonaatio, sävelkulku; > интонации

кылдйин *kiel.* (sana)vartalo; > основа

кылдон 1. (вордсон, пöрмон) syntyminen, muodostuminen; (к-сь малпан ou) herääminen (*esim. ajatuksen*) 2. (кемдон, удалтон) joutuminen, sattuminen, tuleminen (*tehneeksi*) 3. > **кылдэт**

кылдыны 1. (вордскыны, пöрмыны) syntyä, muodostua; (к-сь малпан ou) herätä (*esim. ajatus*)

2. *yksipers.* (кемдыны, удалтыны) joutua, sattua, tulla (*tehneeksi*); **милем но отчы ветлыны**

кылдийз mekin olemme tulleet siellä käyneeksi

кылдысин 1. (К.) *myt.* (мукулдысин) maan suojelija (t. varjelija) 2. *usk.* (ангел) enkeli

кылдытон luominen, muodostaminen, muodostus, perustaminen,

- сäätäminen**
- кылдыштыяны** *frekv. ja iter. v:stā*
кылдытыны
- кылдытыны** luoda, muodostaa,
 perustaa, säättää
- кылдэм** *partis. ja teonn. v:stā*
кылдыны ◇ **кылдэмез сычे**
 sellainen on hänen kohtalansa
- кылдэт** (*адымилэн, пойшурлэн*)
 alkio, sikiö; (*бүдослэн*) kasvi(n)-aihe; **нуны к.** ihmisiä; **сяська к.** (kukan) sikiän
- кылем I** *partis. ja teonn. v:stā* **кыльны I**
- кылем II 1.** *partis. ja teonn. v:stā* **кыльны II 2.** viime, mennyt, kulunut; **к. аре** (*я. арын*) viime vuonna; **к. гужем** viime kesänä; **к. толээ** viime kuussa
- кылемез** jäännös, loppu, ripe; lopput, rippeet
- кылем-мылем, кылемез-мылемез** *koll.* jäännökset, jätteet, tähteet
- кылён I** (*дүйсөз*) riisuminen, riisunta
- кылён II 1.** (*кытчи ке, маркетэк*) jääminen **2.** (*бере, берпала*) jälkeenjääminen, jälkeenjääneisyys; **бере к. 1.** (*беромон*) myöhästyminen **2.** (*берпала к.*) jälkeenjääminen, jäljellejääminen
- кылёсбур перинтö; кылёсбуры** эрикрад perintööikeus, perimys-oikeus; > **наследство**
- кылзись 1.** *partis. v:stā* **кылзыны** **2.** kuuntelija, kuulija; **гажано** **кылзисьёс!** hyvät kuulijat!; **радио кылзисьёс** radion kuuntelijat (t. kuulijakunta)
- кылзиськсись 1.** *partis. v:stā* **кылзиськыны 2.** s. kuuntelija **3. a.** kuulialainen, tottelevainen, kiltti; **к.**
- нылпи** kiltti lapsi
- кылзиськисьтэм** tottelematon; **к.**
- нылпи** tottelematon lapsi
- кылзиськон 1.** kuuntelu, kuuleminen **2.** (*анай-атайлэсъ; визъ-ке-нешез*) tottelu, kuuntelu; kiltteys
- кылзиськыны 1.** kuunnella, kuulla **2.** (*анай-атайлэсъ; визъ-ке-нешез*) totella, kuunnella, olla kuulilainen (t. tottelevainen, kiltti)
- кылисъкон** riisutuminen
- кылисъконни 1.** (*кылисъкон ин-ты*) riisutumispaikka **2.** (*гарде-роб*) pukuhuone, pukeutumishuone, pukusuoja; (*чогъёс*) vaatenau-lakko
- кылисъкыны** riisutua
- кылисъкон** kuuluminen (*äänen*); (*кылисъконлык*) kuuluvus
- кылисъкыны** olla kuultavissa, kuulua
- кылйтэт** *kiel.* suffiksi, päätte; > **суффикс**
- кылыйл:** **к. верасъкыны** sammataa; puhua kankeasti (t. kangerta-en)
- кыл-куара 1.** (*верасъкем*) ääni, ruhuminen **2.** (*тышкасъкем*) haukku(minen), haukkumiset, haukut, sättiminien **3.** (*супыльтон, ним-дан*) huhu(puhe), kuulopuhe
- кыл-куаратэм** ääneton, sanaton, hiljainen, tyyni
- кылкутись** vastuunalainen, vastuullinen, vastaava; **к. редактор** vastaava toimitaja; **интужъя**
- кылкутисьёс** viranomaiset, vir-kamiehet
- кылкутон** vastuu
- кылкутытон** rangaistus; **кылку-тытонэз небзытон** rangaistuk-sen lieventäminen; > **наказание**
- кыллён 1.** makaaminen, makuu **2.**

murt. (*улон*) oleminen, olo, oleskelu, viipyminen

кыллыныны 1. maata, olla pitkälään 2. *murt.* (*улыны*) olla, oleskella, viipyä

кыллюкам > **кылсузъет**

кыло 1. (*вераськисъ*) sukkelakielinen, kerkeäkielinen, kielevä 2. (*кыльем*) =kielinen, =sanainen, =puheinen; **вольыт к.** sujuvasonainen, sujuvapuheinen; **лэчыт к.** teräväkielinen, kärkeväkielinen ◇ **к. учы** sanansuoltaja, satuilija, lavertelija

кыло-буро puhelias, suulas

кылож väittely, keskustelu, pohdinta

кылон kuuleminen

кылос: (*калык к.*) kansanrunous, folklore

кыло-ымо > **кыло-буро**

кылпöрмитйись: **к. итэт** *kiel.* johdin

кылпуктос *kiel.* konstruktio, rakenne

кылпум (=ыз) 1. *kiel.* päätte; **к. вошъян** taivutus (*sanojen*) 2. (*вераськон*) puhe, keskustelu; **к. поттыны** aloittaa keskustelu jstak 3. (*кыл-куара, супыльтон*) hu-hu(puhe), kuulopuhe

кылпумо *kiel.* päätteellinen

кылпумтэм *kiel.* päätteetön

кылпыры *kiel.* partikkeli; > **частыйца**

кылрад (=ыз) 1. (*вераськемлэн радээз*) puheen järjestelmä (t. logiikka) 2. *kiel.* (*кыльёслэн радзы*) sanajärjestys

кылрадо looginen, logiikan mukainen (*puhe*)

кылрадтэм erälooginen (*puhe*)

кылрадъян *kiel.* kielioppi; > **грам-**

матика

кылскон, кылсыны > **кылзийскон, кылзийсыны**

кылсузъет sanakirja; > **словарь**

кылсярысь parent. esimerkiksi

кылтýрлык 1. (*кыллэн луон-лыкъёсыз*) kieliset (t. kielien) keinot 2. (*лексика*) sanasto, sana-varat; (*кыл запас, лексикон*) sanavarasto

кылтыйян (kielivoimistelu)loru

кылтодон kielitiede

кылтодос filologia; vrt. **филолóги, филология**

кылтэм 1. (*бак, кылтэм-ымтэм*) mykkä, puhumaton 2. > **кылтэм-ымтэм** 2

кылтэм-пельтэм kuuromykkä

кылтэм-ымтэм 1. (*бак, кылтэм*) mykkä; (*кылтэм-пельтэм*) kuuromykkä 2. (*вераськисътэм*) vähäpuheinen, harvasanainen, vaitelias • **к. луыны** 1) olla mykkä (t. kuuromykkä); tulla mykäksi (t. kuuromykkäksi) 2) olla vähäpuheinen (t. harvasanainen, vaitelias); vaieta

кылтэчы 1. (*нылпи с-сы*) jokeltaja, räpättäjä (*lapsi*) 2. (*лэчыт кыло мурт*) sutkauttelija, vitsailija, teräväkielinen (t. nokkelapuheinen) ihminen

кылчи kielentutkija, kielitieteilijä

кылчин > **кылдысин**

кыльем =kielinen, =sanainen, =puheinen; **вольыт к.** sujuvasonainen, sujuvapuheinen; **нылпи к.** kankeakielinen, lespaava, sammaltava

кылъёз *kiel.* tavy; > **слог**

кылык *murt.* 1. (*сям*) luonne, luonteenlaatu 2. (*дышием*) tottumus, tapa

КЫЛЫКО *murt.* =luonteinen, =luontoinen, luonteenomainen

КЫЛЫКТЭМ 1. (*шаянъяськись*) vallaton, kuriton, pahankurinen, kujeellinen, veikeä // (*шаян*) rasa-villi, villikko, kujeilija, veitikka **2.** *murt.* (*урод сямъем*) pahantapainen, tahditon

КЫЛЫКТЭМЬЯСЬКОН *teonn.* *v:stā*

КЫЛЫКТЭМЬЯСЬКЫНЫ

КЫЛЫКТЭМЬЯСЬКЫНЫ kujeilla, pelleillä; olla tottelematon (t. kuriton)

КЫЛЫНЫ *kuulla*

КЫЛЫНЫ-АД҃ЫНЫ *kuulla* ja nähdä

КЫЛЫСЬ-ЫМЫСЬ 1. (*тупаса*) so-vussa, sopuisasti **2.** (*сюлмысь*) sydämellisesti, luottamuksellisesti; **к. верасъкыны** keskustella sydämellisesti (t. luottamuksellisesti)

КЫЛЬ tartunta, tartruva tauti

КЫЛЬНЫ I (*дүйсез*) riisua

КЫЛЬНЫ II 1. (*кытчы ке, маркетэк*) jäädä; **доре к.** jäädä kotiin; **адъытэк к.** jäädä näkemättä **2.** (*бере, берпала*) jäädä (jälkeen t. jäljelle); **поездлэсъ к.** jäädä ju-nasta; **бере к. 1** (*беромыны*) myöhästyä **2** (*берпала к.*) jäädä jälkeen (t. jäljelle)

КЫЛЭМ-АД҃ЭМ *partis. ja teonn.* *v:stā*

КЫЛЫНЫ-АД҃ЫНЫ; **к. карыны** kiinnittää huomio jhk; olla kiinnittävinään huomio; **к. (но) уг кары** hän ei välitä (t. kiinnitä huomiota, halua kuunnella)

КЫЛЭМПОТОСТЭМ kielevä, suulas, kyllästyttävä // jaarittelija, lörppö, hölö, suupaltti

КЫЛЯН *teonn.* *v:stā* **КЫЛЯНЫ**

КЫЛЯНЫ I. (*бадъымгес луны*) olla isonlainen (t. isohko, suurehko) (*sopimaton – jalkineet, mutte-*

rin aluslaatta); **сапеге кыля** saappaani ovat isonlaiset (*minulle*)

2. (*вырискь луны*) olla horjuva (t. huojuva, liikkuva), olla höllässä (t. löyhässä, löyhällä)

КЫЛЯТОН *teonn.* *v:stā* **КЫЛЯТЫНЫ**

КЫЛЯТЫНЫ horjuttaa, liikuttaa, huojuttaa (*tolppa, huonekalun jalat*)

КЫМАЛСКОН, КЫМАЛСКЫНЫ, КЫ-

МАЛТИСЬКОН, КЫМАЛТИСЬКЫНЫ

> **КЫМАСЬКОН, КЫМАСЬКЫНЫ**

КЫМАЛТОН, КЫМАЛТЫНЫ > **КЫ-**

МАН, КЫМАНЫ

КЫМАН (*kumoon*)kaato, kumoaminen, nurin (t. *kumoon*) käänämien

КЫМАНЫ kaataa (*kumoon*), kumota, käänää nurin (t. *kumoon*)

КЫМАСЬКОН (*kumoon*) kaatuminen, kumoutuminen, nurin (t. *kumoon*) meno

КЫМАСЬКЫНЫ kaatua (*kumoon*), kumoutua, mennä nurin (t. *kumoon*)

КЫМЕС (=ыз) otsa

КЫМЕТ kansi

КЫМИН kasvoillaan, suullaan, nenälään; nenälleen, kasvoilleen, suullen

КЫМИНСКОН *teonn.* *v:stā* **КЫМИН-СКЫНЫ**

КЫМИНСКЫНЫ I. (*кымин выдыны*) käydä (t. *mennä*) kasvoilleenn (t. *suulleen*) **2.** > **КЫМАСЬКЫНЫ**

КЫМИНТИСЬКОН, КЫМИНТИСЬКЫНЫ > **КЫМИНСКОН, КЫМИНСКЫНЫ**

КЫМИНТОН *teonn.* *v:stā* **КЫМИНТЫНЫ**

КЫМИНТЫНЫ I. (*кымин выдтыны*) panna (t. käänää) kasvoilleen (t. *suulleen*) **2.** > **КЫМАНЫ**

КЫМЫС (=ыз) > **КЫМЕС**

кын routainen, jäinen, paleltunut // routa

кынар (=ыз) voima (myös henkinen); > эигар

кынаро voimakas; > эигаро

кынартэм voimaton; (катътэм) heikko; > эигартэм

кынён teonn. v:stā **кыныны**

кынзыр likitaitoinen, likinäköinen

кыниськон teonn. v:stā **кыниськыны**

кыниськыны mennä (t. painua) kiinni, sulkeutua (*silmät*)

кынмам 1. partis. ja teonn. v:stā

кынманы 2. vilustuminen, kylmettyminen

кынман 1. teonn. v:stā **кынманы**

2. vilustuminen, kylmettyminen

кынманы vilustua, kylmettyä, saada kylmää; (мугор люкетъёс с-съ) paleltua, kylmettyä; мон кынмай minä olen vilustunut; пыдъёсы кынмазы jalkani kylmettivät (t. paleltuvat)

кынмон 1. (йöзектон) jäätyminen

2. (кезыт потон, зонгыран) palelu

3. (кезыт шуккон, кынмыса бырон) paleltuminen

4. (кезыт луон, сиан) jäähtyminen, kylmeneminen, kylmentyminen

кынмыны 1. (йöзектыны) jäätyä, mennä jäähän; уйин шур **кынмем yöllä joki jäätyi**

2. (кезыт потыны, зонгыраны) palella, olla viluissaan (t. kylmissään); (мон) кынмисько minua palelee, minä olen viluissani (t. kylmissäni);

киосы кынмо käsiäni palelee 3.

(кезыт шуккыны, кынмыса бырыны) paleltua; **картофка**

кынмем peruna on paleltunut

4. (кезыт луыны, сианы) jäähtyä, kylmetä, kylmentyä

кынтон 1. (кын карон) jäädyttäminen, pakastaminen

2. (кезыт скон) pakastaminen (*säään*)

3. (кынтыны шедьтон) palelluttaminen, kylmettäminen (*vahingos-sa*)

4. (кезыт карон, сийтон) jäähdyttäminen

кынтонни 1. (комната) pakasta-mo

2. (к-сь холодильниклэн) pakastin, pakastelokero

кынтыны 1. (кын карыны) jäädyttää, pakastaa;

чорыгез к. jäädyttää (t. pakastaa) kala

2. yksi-pers. (кезытскыны) pakastaa;

куаэд кынтэ (ulkona) pakastaa;

туннэ уйин кынтэм tänä yönä on pakastanut

3. (кынтыны шедьтыны) palelluttaa, kylmettää;

бамъёсты к. palelluttaa poskensa

4. (кезыт карыны, сийтыны) jäähdyttää

кыны el. 1. (хариус) harjus (*Thymallus*)

2. (форель) purotaimen, tammukka, forelli (*Salmo trutta*)

кынылыны 1. frekv. v:stā **кыннылыны**

2. > кырмышъяны

кыныны: синэз к. sulkea silmänsä, ummistaa silmänsä

кынырыскон teonn. v:stā **кыннырыскины**

кынырыскины 1. (синэз кыннырытыны) siristää silmiään

2. (синъёс с-съ) siristyä

кынырытыны: синэз к. 1) siristää silmä(ä)nsä (t. silmiään) 2) (кырмыштыны) räpyyttää silmänsä;

(кинлы ke) iskeä (t. vinkata) silmää

кынырытьяны iter.: синэз к. 1) siristellä silmiä(än) 2) (кырмышъяны) räpytellä (t. räpyttää) silmi-ään;

(кинлы ke) iskeä (t. vinkata) silmään

- кыныштыны том.: синэз к. 1)**
 > **кырмыштыны 2)** (*кыныштыны*) siristää silmiään
- кынышъяны iter.: синэз к. 1)** >
кырмышъяны 2) (*кынышъяны*) siristellä silmiä(än)
- кыпы 1.** pölkky, pölli, tukki **2. kuv.** (*домблё, сумбрес мурт*) köntys, köhnys, vetelys
- кыр I 1.** (*буши инты, луд*) aukea, lakeus; (*степь*) aro, (ruoho)aavikko; steppi maant. // (*буши, писпуттэм*) aukea, avoin; **к. инты** avoin maasto, aukea paikka **2.** (*педло, эрик*) ulko=, vapaus; **кыре потыны 1)** mennä ulos **2)** *kuv.* ilmetää, tulla ilmi; **кырын** ulkona **3.** (*лудын улйсъ*) villi, luonnonvarainen; **к. лунос** villieläin; villilintu; **к. пойшур** villieläin; **к. тыло-бурдо** villilintu
- кыр II el.** tikka; (*съёдкыр*) palokärki (*Dryocopus martius*)
- кырал** aho, aukea(ma), aukio
- кырезъ > крезъ**
- кырет 1.** (*ðийсын*) sepalus, halkio (*vaatteen*) **2.** (*пулын, корын*) ura, varho
- кырзазег el.** villihanhi; > **лудзазег**
- кырзан 1.** *teonn.* (*кырзам*) laulaminen **2.** laulu; **к. гур** laulunsävel
- кырзан-веран 1.** *teonn.* **v:stā** **кырзаны-вераны 2.** (*речитатив*) gesittatiivi, puhelaulu
- кырзаны** laulaa
- кырзаны-вераны 1.** (*кырзаны но вераны*) laulaa ja puhella **2.** (*бөрдүса*) laulaa ja valittaa (t. valitel-la) itkien
- кырзась 1.** *partis.* **v:stā** **кырзаны 2.** laulaja
- кыркушман > курытгумы 1**
- кыриськон** *teonn.* **v:stā** **кырись-**

- кыны**
- кыриськыны 1.** (*чынет с-съ*) ruh-jeta, murtua, huuhtoutua, kulua (*pato*) **2.** (*вурыс, дйсъ с-съ*) ratke-ta, ratkeilla (*sauta, vaate*) **3.** (*вандйсъкыны*) leikkautua (*vatsa, mahalaukku*)
- кыркурег > кырсяла**
- кырман** hypistely, puristelu; koet-telu, tunnustelu (*käsint*)
- кырманы** hypistellä, puristella; koettela, tunnustella (*käsint*)
- кырмиськон** *teonn.* **v:stā** **кыр-миськыны**
- кырмиськыны 1.** tarttua (t. tarrautua) (*kiinni*), ottaa kiinni; **кутэт борды к.** tarttua (t. ottaa) kiinni rivasta (t. kädensijasta) **2. kuv.** tarttua (*kiinni*), käydä kiinni
- кырмон** *teonn.* **v:stā** **кырмыны**
- кырмыны 1.** (*начкатыны*) puris-taa, kouristaa (*käsint*); (*кутыны, кырмиськыны*) ottaa kiinni; **киез к.** puristaa kättä **2. kuv.** (*кинэ ке кутыны*) saada (t. ottaa) kiinni
- кырмыштон:** (*синэз к.*) räpäyttä-minen (*silmien*); (*кинлы ке*) sil-mänisku; *vrt. seur.*
- кырмыштыны том.: (синэз к.)** räpäyttää silmää; (*кинлы ке*) iskeä (t. vinkata) silmää
- кырмышъян:** (*синэз к.*) räpyttely, räpyttäminen (*silmien*); (*кинлы ке*) silmänisku (*useankertainen*); *vrt. seur.*
- кырмышъяны iter. ja frekv.: (синэз к.)** räpytellä (t. räpyttää) silmää (t. silmiään); (*кинлы ке*) iskeä (t. vinkata) silmää
- кырныж el.** kogppi, kaarne
- кырон** *teonn.* **v:stā** **кырыны**
- кырпак:** (*к. куазь*) räntäilmä, rän-tässää; **к. лымы** räntä ◇ **к. инты**

- 1) (*бүш инты*) autio (t. tyhjä)
paikka 2) (*гуждор музъем*) sula
maa
- кырпарсъ** el. villisika
- кырсёмон** (дүйсъ, мугор с-сы) li-
kaantuminen, ryvettyminen (vaat-
teiden, ruumiin); (ву, инкуазъ с-
сы) saastuminen (veden, luonnon)
- кырсёмыны** (дүйсъ, мугор с-сы) li-
kaantua, ryvettyä (vaatteet, ruu-
mis); (ву, инкуазъ с-сы) saastua
(vesi, luonto)
- кырсёмытон** (дүйсез, мугорез) li-
kaaminen, ryvettämisen (vaattein-
den, ruumiin); (вүэз, инкуазез)
saastuminen (veden, luonnon)
- кырсёмытыны** (дүйсез, мугорез)
liata, ryvettää (vaatteet, ruumis);
(вүэз, инкуазез) saastua (vesi,
luonto)
- кырси** 1. (анайлэн картэз) lanko
(vanhemman sisaren mies) 2.
(атайлэн я. анаилэн сузэр-
анайлэсизлэн картъёссы) isän t.
äidin sisaren mies
- кырскал** el. hirvi; > **койык**
- кырсъ** lika (ruumiissa, vaatteessa),
saasta // likainen, saastainen; (пы-
рутэм, жикыттэм) epäsiisti,
siivoton
- кырсъмон, кырсъмыны > кыр-
сёмон, кырсёмыны**
- кырсъмытон, кырсъмытыны >
кырсёмытон, кырсёмытыны**
- кырсяла** el. peltopyy (*Perdix per-*
dis)
- кырчайы** el. hilleri, lahokas
- кырчёж** el. sorsa; > лудчёж
- кыршан teonn. v:stā** **кыршаны**
- кыршаны 1.** (лудмыны) villiintyä;
(кыч, кышкасъ луыны) tulla
araksi **2.** (удалгүйстэм луыны –
музъем с-сы) laihtua, köyhtyä,
- еhtyä (maa) **3.** (кырсёмыны) li-
kaantua, ryvettyä **4. kuv.** (сöрись-
кыны, лэзькыны) rappeutua,
mennä alasväin, joutua (t. mennä)
hunningolle (t. rappiolle)
- кырыж** kiero, käyrä, väärä
- кырыжак** vinoon, viistoon; kul-
mittain, syrjäkarein, syrjäsimällä;
- к. учкыны** katsoa jtak syrjäka-
rein (t. syrjäsimällä)
- кырыжам 1. partis. ja teonn. v:stā**
- кырыжаны 2.** vääritymä, käy-
ristymä, kiertymä; **сюрлылэн**
- кырыжамэз** selkärangan kierty-
mä
- кырыжан** väärityminen, käyristy-
minen, vääntyminen (vääräksi t.
kieroksi)
- кырыжаны** väärityyä, käyristyyä,
vääntyyä (t. vetätyyä) vääräksi (t.
kieroksi)
- кырыжатон** vääritäminen, käyri-
stämien, vääntämien (vääräksi t.
kieroksi)
- кырыжатыны** vääristää,
käyristää, vääntää vääräksi, vetää
kieroksi
- кырыж-кёнгиль** > seur.
- кырыж-мерыж** kierossa (ja vää-
rässä); kieroon (ja väärään) // (к.
луэм) vääritynyt, käyristynytyt,
kieroksi vääntynytyt; **к. будэм пис-**
пу lengoksi (t. lengolleen) kasvan-
nut riui
- кырыжмон, кырыжмыны, кы-
рыжомон, кырыжомыны >**
- кырыжан, кырыжаны**
- кырыжтон, кырыжтыны > кы-
рыжатон, кырыжатыны**
- кырым (=ыз) 1.** koura, pivo, käm-
men; **к. тыр** kourantäysi, käden-
täysi **2.** (пуштросэз) kourallinen,
pivo(linen); (к-сы турын) kimp-

- punen, nippu (*kourallinen*); **одиг к. сима** kourallinen (t. *pivo*) au-ringonukan siemeniä
- кырымпыдэс (кырымпыдсыз, кырымпыдескыз, кырымпыдэсэз)** kämmen
- кырыны 1.** (*вурсыэз, дйсез*) rat-koja, leikata (auki) (*sauma, vaate*) **2.** (*кötэз*) avata (*ruumis*), tehdä ruumiinavaus; (*сийтъ-сюлэз*) leika-ta auki, perata (*suolet*) **3.** (*чыпетэз*) puhkaista, murtaa (*pato*) **4.** (*бороздаяны*) vaota, vaottaa
- кыскан 1.** nykiminien, tempominen, riuhtominen, nyhtäminen **2.** (*кы- скыса нуллон, поттылон*) vetä-minen (*pois*), kiskominen (*pois*), kantaminen (*pois*); (*к-сь коръёсты*) juontaminen (*hirsien*) **3.** (*иши- кан*) kiskominen (*pois*), vetäminen (*pois*), nyhtäminen **4.** (*суэз-пыдэз посон*) hierominen, hieronta (*raa-jojen*) ◇ **к. ёжк** рöytälaatikko
- кысканы iter. 1.** nykiä, tempoa, riuhtoa, nyhtää; **китй к. nykiä** (t. tempoa) kädestä; **йырсиеz (я. йырсит)** к. nyhtää tukasta **2.** (*кыскыса нуллыны, поттылынны*) vetää, kiskoa, kantaa (*pois*); (*к-сь коръёсты*) juontaa (*hirret*) **3.** (*ишиканы*) kiskoa (*pois*), vetää (*pois*), nyhtää **4.** (*суэз-пыдэз по- сыны*) hieroa (*raajoja*); **суэз к.** hieroa käsivartta
- кыскет** päällinen; **шуба к.** turkin päällinen
- кыскись partis. v:stä кыскыны; скал к.** lysäjä; **тамак к.** tupakan polttaja
- кыскиськон teonn. v:stä кыс- киськыны**
- кыскиськыны 1.** (*потыны, иши- калсыны*) luiskahtaa (*pois*), ir- tautua, lähteä irti **2.** (*нюж к.*) laahautua **3.** (*нуйттиськыны*) venyä
- кыскон 1. teonn. v:stä кыскыны** **2.** veto, vetäminen, kiskominen **3.** (*к-сь скал*) lypsy, lysäminen; (*скал*) **к. аппарат** lypsykone **4.** (*тамак к.*) tupakointi, tupakan poltto **5.** (*кысконо маке, тамак*) polttettava, tupakka **6.** (*чечы к.*) linkoaminen (*hunajan*)
- кысконо partis. v:stä кыскыны; к. скал** lypsylehmä
- кыскыны 1.** (*кыскыса нузыны, поттыны*) vetää, kiskoa; **нюж к.** kiskoa (*laahaten*), laahata **2.** (*одиг пол*) nykäistä, tempaista, riuhtais-ta, vetäistä; **китй к.** nykäistä kä-destä **3.** (*ишикалтыны*) kiskoa (t. kiskaista) (*pois*), vetää (t. vetäistä) (*pois*), nyhtää, nyhtäistä **4.** (*кыче ке ужрадэ*) vetää mukaan, hou-kutella **5.** (*тунсыко потыны, бордаз к.*) vetää puoleensa, kiinnostaa, herättää (kiinnostusta t. huomiota) **6.** (*золтыны*) jännittää, kiristää, vetää kireä(mmä)lle **7.** painaa, olla jnk painoinen; **кык кило к.** painaa kaksi kiloa **8.** (*к-сь скалэз*) lysää; **скал к.** lysää lehmä **9.** (*тамак*) tupakoida, polt-taa tupakkaa; **тамак к.** polttaa tu-pakka, tupakoida **10.** (*к-сь насос-сэн*) pumpata (*pois*); (*чечыеz*) lin-gota (*hunajaa*) **11.** (*пышаны*) imää (*itseensä*) (*maa, kangas, pesusie-ni*) **12.** (*куэз нылдыны*) kiskoa, kettää, nylkeä (*turkki, nahka*) **13.** (*дйсез вылтиэз урдсаны*) päällys-tää kankaalla **14.** (*токарной ста- нокын*) sorvata **15.** *kuv.* (*киултыны, лушканы*) ottaa omakseen (t. haltuunsa), anastaa
- кысон 1.** (*мае ке*) sammuttaminen,

sammatus; **тылээз к.** 1.) (тылтууз) tulen (t. tulipalon) sammuttaminen 2.) (еэстыйлээз) valon (t. valojen) sammuttaminen **2.** (марлэн ке кысэмез) sammuminen

кысонтэм 1. (кысыны луонтэм) sammuttamaton **2.** (кысийсътэм) sammumaton

кыстан, кыстаны > кыстан-костан, кыстаны-костаны
кыстан-костан teonn. v:stā кыстаны-костаны

кыстаны-костаны 1. (погиляны) kierittää, vierittää, kieritellä, vieritellä (*loassa, maassa*) **2.** *kuv.* (ветлытыны, бызылытыны) juoksuttaa, kuljettaa (t. raahata) (iiuvuksiin asti)

кыстаськон 1. (кыстийськись, нүйттиськись луон) *venyminen* **2.** (лошъяськон, люкетыса улон) lojuminen, vetelehtiminien, ajelehtiminien **3.** *puhek.* (кыллыса улон) lojuminen, loikominen, loi-koilu, viruminen; гурреминен **4.** *puhek.* (калгыса ветлон) kuljes-ku, kuljeksiminen, samoilu, kiertely **5.** *puhek. paheks.* (нылкышноосын / пиосмуртъёсын) hau-reuden harjoittaminen

кыстаськон-костаськон > кыстаськон 2-5

кыстаськыны 1. (кыстийськись, нүйттиськись луыны) *venyä, olla venyvä* **2.** (лошъяськыны, люкетыса улыны) lojua, vetelehtiä, ajelehtia; бумага выж вылын **кыстаське** paperi lojuu (t. ajelehtii) lattialla **3.** *puhek.* (кыллыса улыны) lojua, loikoa, loikoilla, vi-rua; гуреä; **валесын к.** loikoilla (t. virua) vuoteessa; нöдны к. гур-реä liassa **4.** *puhek.* (калгыса вет-

лыны) kuljeskella, kuljeksia, sa-moilla, kierrellä **5.** *puhek. puhek.* (нылкышноосын / пиосмуртъёсын) harjoittaa haureutta

кыстаськыны-костаськыны > кыстаськыны 2-5

кыстийськон teonn. v:stā кыстийськыны

кыстийськыны 1. (нүйттиськыны) *venyä* **2.** (кыдёке вёлмыны) jat-kua, kestää, levittäätyä, levitä, ulottua **3.** (дыр с-съ) jatkua, kes-tää (*aika*) **4.** (нюж к.) laahautua **5.** (кин ке, мар ке борды) rukkiä, tavoitella **6.** (маке понна, мае ке басьтыны) kurkotella, kur(k)ot-tautua, kur(k)ottaa, ojentautua **7.** (шимырскины) vetätytä gur-pruup (t. kokoon), kuroouta; (сон кылдыны) painua kuopalle (*ruumiinosa*)

кыстыбей ohukainen (perunasoseella t. puurolla täytetty)

=кысъем > съодкысъем, тёдьыкысъем

кысык 1. (жог) poreastti **2.** (ке-жег, жег) touhukas, puuhakas, kiireinen; **к. дыр** kiireinen (työ-) aika **3.** *murt.* (люкыт) ahdas; (сю-бег) капеа

кысыны 1. tr. sammuttaa **2. intr.** sammua

кытй 1. missä (*liikeverbien yhteydessä*), minkä kautta, mistä **2.** konj:na missä, jossa, mistä, josta; со отй ик лыктйз, **к. мон** (лык-тий) hän tuli myös sitä tietä, mitä minä tulin ◊ **к. ке** jossa(k)in (*liikeverbien yhteydessä*), josta(k)in; **к. ке но** (edes) jossa(k)in

кытй-кытй > seur.

кытй-отй 1. (куд-ог интыны) jos-sakin, (jossakin) paikoin **2.** > *seur.*

- кыттяз 1.** (кычे интыын) missä, millä kohdalla **2.** (куддыр) joskus, toisinaan
- кыткет 1.** (кыткем дöдьы, уробо) valjakko **2.** (сиец тýрлык) valjaat
- кыткисъкон teonn. v:stā** **кыт-кисъкны**
- кыткисъкны 1.** *puhek.* (уж борды кутскины) tarttua, ryhtyä (*töihin*) **2.** *pass. v:stā* **кыткыны**
- кыткон 1.** *teonn. v:stā* **кыткыны** **2.** valjastus, valjastaminen; **к. вал** vetohevonen
- кыткыны 1.** valjastaa **2.** *kuv. ru-hek.* panna jk tõihin, pakottaa
- кытчи 1.** mihin, minne **2.** *konj:na* mihin, minne, johon, jonne; **вéra,** **к. тае** пононо sano, mihin tämä on pantava ◇ **к. ке** johonkin, jonnekin; **к. кé но** (edes) johonkin, (edes) jonnekin
- кытчыоз 1.** (интиез вераку) mihin asti (*johonkin paikkaan*) **2.** (дырез вераку) mihin aikaan asti
- кытын 1.** missä **2.** *konj:na* missä, jossa; **со уг тоды,** **к. мон** улýсько hän ei tiedä, missä minä asun ◇ **к. ке** jossa(k)in; **к. кé но** (edes) jossa(k)in
- кытысен 1.** mistä (*alkaen*); missä (*tavataan, nähdään*) **2.** *konj:na* mistä, josta (*alkaen*); missä, jossa; **тодиcъкод на-а,** **к. асъмеос** **пу-мисъким?** muistatko vielä, missä me tapasimme? ◇ **к. ке** josta(k)in (*alkaen*); jossa(k)in; **к. кé но** (edes) josta(k)in; (edes) jossa(k)in
- кытысь 1.** mistä **2.** *konj:na* mistä, josta; **возьматы мыным,** **к. со** **книгаез** **шедьтыны** луэ näytää minulle, mistä minä voisín löytää sen kirjan ◇ **к. ке** josta(k)in; **к. кé но** (edes) josta(k)in
- кыч** pelokas, säikky, arka (*lammas, vuohi*)
- кычомон** arkiintuminen (*lampaan, vuohen*)
- кычомыны** tulla araksi, arkiintua (*lammas, vuohi*)
- кыч I** (кöсвой поттэмлэн кылем-мылемез) (*öljy*)kakku, rehukakkı; **кенэм к.** hampunsiemenkakku
- кыч II** (бирды пасъ) napinreikä; (бирды петля) napinlenkki, silmukka **2.** *mets.* (вы) ansa, lanka, paula, rihma
- кычак** *ruhek.* aivan, ihan, kokonaan; > **кóпак,** **чýлкáк**
- кычे pron. 1.** *interr.* millainen, minkälainen; (*map*) mikä; (*кыч-мар*) kuinka, miten; **к. туннэ ку-азь?** millainen sää tänään on?; **к. нунал туннэ?** mikä päivä tänään on?; **к. ни тазалыкед?** kuinka voit?; miten on terveytesi laita? **2.** (кеськыса, абдраса вераку) (*huudahduslauseissa*) mikä, miten, kuinka; **к. визъмо со!** miten viisas hän on!; **к. умой татын!** kyllä(päs) täällä on mukavaa! **3. rel.-konj:na** kuinka, miten; **мон ачим адъи,** **к. со** чебер minä itse näin, kuinka kaunis se (t. hän) on ◇ **к. ке** jokin; joku; jonkinlainen; **к. кé но** (edes) jokin; (edes) joku; (edes) jonkinlainen, jonkinmoinen
- кычесilmukka,** lenkki; (*аркан*) suopunki, lämsä; **ошиськон к.** hirttosilmukka
- кычесан teonn. v:stā** **кычесаны**
- кычесаны 1.** (кычес керттыны) solmia (t. kiertää) silmukka; (*кычесэн керттыны*) solmia silmukkaan **2.** (*арканэн кутыны*) ruydystää (t. ottaa kiinni) suopungilla (t. lämsällä)

кычыртон räkättäminen, räkätys (*harakan*)
кычыртыны räkättää (*harakka*)
кычыртэм 1. *partis. v:stā* **кычыртыны** 2. räkätys, räkättäminen (*harakan*)
кыш *interj.* hus, hys (*lintujen kar-koitushuudahdus*)
кышет 1. huivi, liina 2. *murt.* (*чушкон*) ruuhe(liina) 3. *murt.* (*зустыри*) rääsy, rätti
кышкан pelko, pelkääminen
кышканы pelätä
кышкась 1. *partis. v:stā* **кышканы** 2. pelokas // (к. *murt*) pelkuri
кышкасьтэм pelkäämätön, peloton, arkailematon
кышкатийсон, кышкатийсыкыны > **кышкатскон, кышкатскыны**
кышкатон 1. pelottaminen, pelästyttäminen, säikyttäminen, säikähdyttäminen 2. (*кылын*) uhkaaminen, uhkaus ◇ **куака** (я. *кург*)
к. variksen (t. *linnun*) pelätin
кышкатскись 1. *partis. v:stā*
кышкатскыны 2. säikky, säikähäytvä, vauhko; **к. вал** vauhko (t. *säikk*) hevonen
кышкатскон säikähäytäminen, säikäh dys, pelästyminen, pelästys
кышкатскыны säikähäytää, säikähätyä, pelästyää
кышкатъяны *iter. ja frekv. v:stā*
кышкатыны
кышкатыны 1. pelottaa, pelästyttää, säikyttää, säikähdyttää 2. (*кылын*) uhata
кышкыт 1. (*көшкемйт*) hirveä, kauhea, kamala // (*көшкемйт маке*) kammo, kauhu 2. (*кышкытлык* *кылдытийс*) vaarallinen, uhkaava // (*кышкытлык*) vaara

кышкытлык 1. vaara, hätä, uhka; **к. кылдытыны** olla uhkana (t. *vaarana*), aiheuttaa uhkaa (t. *vaaraa*); **кышкытлыклэс** утыны varoittaa vaarasta; **кышкытлык-лэс** утисыконъ ёзэс *turvallisuukslaitos* 2. (*кышкытлыко луон*) (*hengen*)vaarallisuus
кышкыттэмлык *turvallisuuks*; **кун** **к. valtion** *turvallisuuks*
кышно 1. vaimo; **к. басьтыны** mennä naimisiin (*mies*), ottaa vaimoksi 2. (*кышномурт*) nainen; **к. дийс** naisten vaatteet
кышноё vaimollinen, (*mies*) jolla on vaimo; **к. пиосмурт** mies, jolla on vaimo; ukkomies
кышномурт nainen
кышнатэм vaimoton, naimaton (*mies*)
кышноян naittaminen (*miehen*)
кышнояны naittaa (*mies*)
кышноясъкын naimisiin meno (t. *meneminen*) (*miehen*)
кышноясъкымтэ naimaton (*mies*)
кышноясъкыны mennä naimisiin (*mies*)
кыштыр 1. *onom. kuvaah* *kahinaa, suhinaa:* **к. карыны** > **кыштыртыны** 1, 2; 2. (*каллен гинэ*) hiljaa; pikku hiljaa, hiljakseen
кыштырәк pikku hiljaa, hiljakseen
кыштыртон 1. (*маке с-съ*) kahiseinen, suhiseminen; (*маин ке*) kahistelu, kahisuttaminen, kahisutus 2. *kuv.* (*каллен маин ке вырон, ужсан*) puuhaaminen, puuhaha(ilu), touhu(aminen)
кыштыртыны 1. (*маке с-съ*) kahista, suhista; (*маин ке*) kahistelila, kahisuttaa 2. *kuv.* (*каллен маин ке вырыны, ужсаны*) puuhata, touhuta

кыштыртэм 1. *partis. v:stā* **кыштырыны** 2. (марлэн *ke*) kahina, kahiseminen, suhina, suhiseminen; (маин *ke*) kahistelu, kahisutus, kahisuttaminen 3. *kuv.* (каллен маин *ke* вырем, ужам) puuha(aminen), puuhailu, touhu(aminen)
кышъет paikka(lappu)
кышъян parsiminen, parsinta; (кышъет пуктон) paikkaaminen, paikkaus; (гын санег пыдэсээз) pohjaaminen (*huovikkaan*)

кышъяны parsia; (кышъет пуктыны) paikata; (гын санег пыдэсээз) pohjata (*huovikas*)

кышъяськон *teonn. v:stā* **кышъяськыны**

кышъяськыны korjata (t. paikata) vaatteita, olla korjaamassa (t. paikkaamassa) vaatteita, harrastaa vaatteiden korjaamista (t. paikkaamista); (сүньюсэн я. шортэн гинэ) parsia, olla parsimassa

Л

лабиринт sokkelo, labyrinthi
лаборант laboranti
лаборатори, лаборатория laboratorio
лабрák: л. **кариськыны** > **лабырскыны** 1
лабрес tuuheala(oksainen), tuuhealatvainen, riippaoksainen, laajalatvainen; л. **кызылу** tuuheaoxsainen (t. riippaoksainen) koivu
лабресбадьпу kasv. hautapaju, kuynelpaju, ritvapaju (*Salix elegantissima*)
лабыр > лабыр-лабыр
лабырák > лабрák
лабырес > лабрес
лабыр-лабыр опом.: л. вераськыны 1) (шум-куаш поттыса) keskustella meluisasti (t. äänekäästi) 2) (сюлмысь) keskustella sydämellisesti, haastella sovussa (t. ystävällisesti)
лабырскон *teonn. v:stā* **лабыр-**

скыны

лабырскыны 1. (мыкырсыны) kyyristyä, taipua, painua (alas); (пуксем карыны) kyykistyä 2. (к-сь улвай) taipua, painua (alas), väänityä (alas)

лабыртон *teonn. v:stā* **лабыртыны**

лабыртыны 1. (сюлмысь вераськыны) keskustella sydämellisesti, haastella sovussa (t. ystävällisesti) 2. (супылтыны) lõgröötellä, jaartella, rupatella

лавка *puhek.* kauppa, puoti, myymälä

лавр laakeri(puu); л. **куар** laakerinlehti (*mauste*)

лагерь leiri

лад 1. *mus.* (*cioc*) kieli, kielet; (кнопкаос) näppäimet, koskettimet 2. (сям, манер) tapa; **вераськон** л. **рухумистапа** 3. (рад) järjestys 4. (тупан) sopu, sovinto

лáд-лад 1. (*дыртытэк*) verkaisessti, tasaisesti, tasatahtisesti (*puhua*)
2. (*тупен-тупен*) kunnolla, selvästi, johdonmukaisesti; **л. валэктыны** selittää kunnolla (t. *selvästi*) • **л. вераськыны 1.** (*дыртытэк*) puhua verkaisessti (t. tasaisesti) 2) (*тупен-тупен*) puhua selvästi (t. johdonmukaisesti)

ладтэм 1. (*тупасътэм*) epälologinen; sopimaton, hävytön // epäloggisesti; sopimattomasti **2.** (*сурраськыса верам, лэсътэм*) epäjohdonmukainen, sotkuinen, sekava, säännötön // epäjohdonmukaisesti, sotkuisesti, sekavasti

ладъян kunnostaminen, kuntoon saattaminen (t. *paneminen*)

ладъяны kunnostaa, saattaa (t. *panna*) kuntoon

ладъ-ладъ > лад-лад 1

лаён vaivaaminen (*taikinan, saven muokkaaminen*)

лазег matala (*syvän vastakohta*); **л. шур** matala joki; **л. гырыны** kyntää matalaan

лазеган, лазеганы > лазегомон, лазегомыны

лазегомон madaltuminen, mataloitumisen (*syvyyden*)

лазегомыны madaltua, mataloitua (*syvys*)

лазъян *teonn. v:stā лазъяны*

лазъяны *murt. heittää pääleen (t. ylleen) (viitta, takki); пальто л. heittää päälyystakki pääleen (t. ylleen)*

лазъясъкон *teonn. v:stā лазъясъкыны*

лазъясъкыны *murt. intr. heittää jtak pääleen (t. ylleen) (viitta, takki)*

лайисъкон *teonn. v:stā лайисъ-*

кыны

лайисъкыны vaivata taikinaa, olla vaivaamassa taikinaa

лайкан 1. (*груз нуллон боды*)

kantokeppi; (*дйсъ карнан*) ruukkikorento **2.** (*кёкы сюры*) kätkytanko **3.** *tekn. (рессора)* jousi, joustin (*ajoneuvon*)

лайыг notko, notkelma

лайыны vaivata (*muokata taikinaa, savea*)

лак lakka

лакировать: **л. карон** lakkaminen, lakkauks; **л. карыны** lakata; **л. карем туфли** kiiltonahkakengät (*tav. naisten*)

лакráк *onom. rusahtaen, rouskahtaen; л. карыны rusahtaa, rouskahtaa; л. чигисъкыны murtua rusahtaen*

лакша *el. ahma; > росомаха*

лакыр *onom. kuvaan murtuvan luun t. paksun oksan, kuivan nahvan aiheuttamaa jatkuvaan matalasävyistä ääntä: rouske, rusahtelu, rouskunta, nakahtelu; л. карыны > лакыртыны*

лакырák > лакráк

лакыртон (*марлэн ke*) rusahteleminen, rusahtelu, rouskuminen, nakahteleminen; (*маин ke*) rouskuttaminen, rouskuttelu

лакыртыны (*маке с-съ*) rusahdella, rouskua, naksahdella; **куась-мем ыж** *ку лакыртэ lampaan kuiva nahka rusahtelee; (маин ke) rouskuttaa, rouskutella*

лакыртэм 1. *partis. v:stā лакыртыны 2.* (*марлэн ke*) rusa(hd)us,

rusahtelu, rouskunta, rouske, naka(hd)us; (*маин ke*) rusauttamisen, rouskuttaminen, rouskuttelu

лампа lamppu, valaisin

- лампочка** (sähkö)lamppu
лангыр *onot. kuva kellojen t. mettäliesineiden kuminaa, кумиа*
лангыртон 1. (к-сь гырлы) kumi-seminen 2. (маин ke) kumisutta-minen 3. (чаш поттон) hälisemi-nen, meluaminen
лангыртыны 1. (к-сь гырлы) kumi-mista 2. (маин ke) kumisuttaa 3. (чаш поттыны) hälistä, meluta
лангыртэм 1. *partis. ja teonn. v:stā* лангыртыны 2. kumina
ланьыран *teonn. v:stā* ланьыра-ны
ланьыраны 1. > ланьырсыны 2. (катытэммыны) menehtyä, nääntyä
ланьырскон *teonn. v:stā* ланьыр-сыны
ланьырсыны vaipa, painua (alas), laskea (alas) (*voimattomana*); (пыкисъкыны) pojata, pojau-tua (*voimattomana*)
ланьыртиськон, ланьыртись-сыны > ланьырскон, ланьыр-сыны
лап I (пыр, весь) aina, jatkuvasti, rysyvästi
лап II 1. (нялмыт) loiva 2. (нёж, улыг) alava, notko=; л. инты not-koraikka, alava paikka, alanne 3. (лапег, лапкес) matala, lyhyt
лápák I (пырак) jatkuvasti, pysy-västi, aina; л. азелы ainiaaksi, iäksi
лápák II: л. карисъкыны 1) (лат-тисъкыны) kyykistyä, kyyristyä 2) (чусомыны) tyyntyä, asettua; rauhoittua
лапас (suoja)katos, vaja; (турнин возённи) lato; (пу возённи) liiteri
лапег 1. (жуждалаэз) matala, lyhyt(kasvuinen) 2. (лазег) matala
(buyän vastakohta); л. азъ matala kohta (t. paikka)
лапеган, лапеганы > лапегомон, лапегомыны
лапегатон, лапегатыны > лапегомытон, лапегомытыны
лапегомон *teonn. v:stā* лапегомыны
лапегомыны 1. (жуждалаэзъя) mataloitua, tulla matalammaksi (t. lyhyemmäksi) (*korkeus, pituus*) 2. (лазегомыны) madaltua, mataloitua (*syvys*)
лапегомытон *teonn. v:stā* лапего-мытыны
лапегомытыны 1. (жуждалазъ) mataloittaa, tehdä matalammaksi (t. lyhyemmäksi) (*korkeus, pituus*) 2. (лазегомытыны) mataloittaa (*syvys*)
лапкан 1. (пуксён, уллань лэзы-кон) laskeutuminen, laskeminen, painuminen 2. (чусомон) tyynty-minen, asettuminen; (адями с-сь ou) rauhoittuminen; (тыл с-сь) sammuminen (*liekki, tuli*)
лапканы 1. (пуксыны, уллань лэзыкыны) laskeutua, laskea, painua; **корка лапкам ни** talo on painunut 2. (чусомыны) tyyntyä, asettua; (адями с-сь ou) rauhoit-tua; (тыл с-сь) sammua (*liekki, tuli*)
лапкатон *teonn. v:stā* лапкаты-ны
лапкатыны 1. painaa (alas), tasoit-taa; (трамбовать карыны) junta-ta; **зор тузонэз лапкатайз** sade painoi pölyn maahan 2. (чусомы-тыны) tyynnittää, asetetaa; (адя-миеz ou) rauhoittaa; (тылэз) sam-muttaa (*liekit, tuli*) 3. *murt.* (ыль-нянэз) vanuttaa sopivaan muotoon

- (*taikinaa*)
- лапкес** (*пасъкыт пельпумо*) танакка, vanntera; (*ланег*) lyhyt(kasvuinen)
- лапкомон** 1. (*чусомон*) туунтуминен, asettuminen; (*адями с-съи*) rauhoittuminen 2. (*пуксем карон*) kyykistyminen, kyyristyminen
- лапкомыны** 1. (*чусомыны*) туутутиä, asettua; (*адями с-съи*) rauhoittua 2. (*пуксем карыны*) kyykistyä, kyyristyä
- лапкомытон** *teonn.* *v:stā* лапкомытыны
- лапкомытыны** 1. > лапкатыны 1; 2. (*чусомытыны*) туунниттää, asetata; (*адямиеz ou*) rauhoitetaa
- лапкытыны** > лапкатыны 1, 2
- Лаплांдия** Lappi; Лаплাংдиын улýсъ lappilainen
- лáp-лап** 1. (*гань-гань*) rauhallisesti, tasapainoisesti, tasaisesti // rauhallinen, tasapainoinen, tasainen; л. **улыны** elää rauhallisesti (t. rauhassa) 2. (*йыг-йыг*) vakavasti, kunnolla; л. **ужаны** työskennellä (t. tehdä töitä) vakavasti (t. kunnolla)
- лаптйскон** (*мыкырскон*) kyyristyminen, taipuminen, painuminen (*alas*); (*пуксем карон*) kyykistyminen
- лаптйсыкыны** (*мыкырсыкыны*) kyyristyä, taipua, painua (*alas*); (*пуксем карыны*) kyykistyä
- лапча** lauteet; **мунчо** л. saunaanlau-teet
- лапчи** *el.* mäyrä, metsäsika (*Meles meles*); > **нарды**
- лапша** nauhamakaroni(t)
- лапрес, лапырес** > лапкес
- лапыртон, лапыртыны** > ло-
- пыртон, лопыртыны**
- лар** laari, hinkalo
- ларгетэм** 1. *partis. v:stā* **ларгетыны** 2. (*ыжлэн*) määkinä, määki-minen mäkätys (*matalaaäninen*) 3. (*к-съ крезъур инструментлэн*) räminä, rämiseninen (*soittimen kielen*)
- ларгетыны** 1. (*ыж с-съ*) määkiä, mäkättää (*matalalla äänellä*) 2. (*к-съ крезъур инструмент*) rämistä (*soittimen kieli*)
- ларёк** каuppakoju, kioski
- ластар** 1. (*пештрес*) pörröinen, pörrö= 2. (*кесяськем*) repaleinen, risainen, repeytynyt
- лась** *puhek.* луиз-ась-*sanayhtymän supistunut variantti:* 1. tuli(han) (*olemaan*), muuttui(han); **куазъ умой** л. muuttui(han) (t. tulihan) sää paremmaksi 2. voida, osata, käydä päänsä; **валаны сое** öй л. ei ollut mahdollista ymmärtää häntä (t. sitä)
- ласянь** *postp.* 1. =sta / =stā (päin), puolelta, suunnalta; **та л. кут** ota kiinni tästä (t. tämän puolelta); **тöl шур л. пельтэ** tuuli puhaltaa joen suunnalta 2. suhteessa, suhteissa; suhteiden; **котыр л.** kaikissa suhteissa; **котыкүд л.** joka suhteissa; **соиз л. татын умой** siinä suhteessa täällä on hyvä ◇ **одиг л.** ..., **мукет л.** ... toisaalta ..., toisaalta; **одиг л. со умой, нош мукет л. со урод** toisaalta se on hyvä, mutta toisaalta se on huono
- латашка** 1. *el.* (*пушиерзольгири*) peukaloinen (*Troglodytes troglodytes*) 2. *murt.* (*пичи мурт, пенькылы*) kääpiö
- латин** latinainen; л. **кыл** latinan kieli

- латон 1.** *teonn. v:stā* **латыны 2.**
kohtaus, puuska; **кызон** л. yskänkohtaus
- латунь** messinki
- латыны** saada, alkaa (*taudinkohtaus, vihanpriuska*); **солэн кызонэз** латиэ hän sai yskänkohtauksen ◇ **солэн (периез)** латиэ hän sai vihanpuuskan
- латынь** latinan kieli
- латыш** latvialainen, lätti(läinen); л. **кыл** latvian (t. latin) kieli, latvia, lätti
- лауреат** palkinnonsaaja
- лауртүрын** kasv. **1.** konnanmarja (*Actaea*); mustakonnanmarja (*A. spicata*) **2.** (туривесь) kalliokielo (*Polygonatum*)
- лач** > **лач-лач;** л. **карыны 1)** *ruhekk.* (лач-лач инъяны) sovitaa tiiviisti **2)** *kuv. ruhek.* (жикыт утятлыны) korjata (pois), raivata (pois)
- лачак** hyvin (t. oikein) paljon, täynnä, yllin kyllin
- лачкетон 1.** (к-съ чиньыосын) naksuttaminen, naksutus, näpsäytely, napsautelu **2.** (тяпкетон) maiskuttaminen, maiskutus, maiskuttelu (*syödessä*)
- лачкетыны 1.** (к-съ чиньыосын) naksuttaa, näpsäytellä, napsautella **2.** (тяпкетыны) maiskuttaa, maiskutella (*syödessä*)
- лачкон, лачконтурын** kasv. nurmikohokki (*Silene vulgaris*)
- лачкытон** *teonn. v:stā* **лачкытыны**
- лачкытъян** *teonn. v:stā* **лачкытъяны**
- лачкытъяны 1.** *iter.* (чабкылыны) (lyödä) läimäytellä (t. läiskiä), lätkäytellä, läiskäytellä **2.** (к-съ чиньыосын) naksutella, näpsäytellä, napsautella
- лачкытыны 1.** (чабкыны) (lyödä) läimäyttää (t. lätkäyttää, läiskäyttää); **килэн ке бамаз кыын** л. lyödä läimäyttää jnk poskelle; **сюлоен** л. läimäyttää piiskalla **2.** > **лачкетыны 1**
- лач-лач 1.** (бордысь бордаз) tii-viisti, tiukasti, tiukkaan; **дайсез чемоданэ** л. **тырыны** asettaa vaatteet tiiviisti matkalaukkuun; **օсэз л. ворсаны** sulkea ovi tiiviisti **2.** (гань-гань) rauhallisesti, rauhassa, levollisesti, hiljaisesti; vaatimattomasti; л. **улыны** elää rauhallisesti (t. rauhassa) **3.** (кылрадо) sujuvasti, sulavasti; л. **вераськыны** puhua sujuvasti
- лачмыт 1.** (гань-гань, шыпыт) rauhallinen, levollinen, tyyni, hiljainen // rauhallisesti, rauhassa, levollisesti, tyynesti, hiljaisesti; л. **улыны** elää rauhallisesti (t. rauhassa) **2.** (зыйбыт) hillitty, maltillinen, vaativaton // hillitysti, maltillisesti, vaativattomasti; **астэ л.** **воздыны** käyttäätyä maltillisesti (t. vaativattomasti) **3.** (жикыт) huolellinen, täsmällinen, tarkka // huolellisesti, täsmällisesti, tarkasti • л. **пукыны 1)** (шипыт) istua hiljaisesti 2) (зыйбыт) istua hillitysti (t. maltillisesti)
- лачмытак 1.** (гань-гань гинэ, шыпытак) rauhallisesti, levollisesti, tyynesti, hiljaisesti **2.** (жикытак) huolellisesti, täsmällisesti
- лачыр опом.: л. карыны** rätistää, ritistää, ratista
- лачыртон 1.** räitiseminen, ritiseminen, ratiseminen **2.** (шудон инструмент) kalistin, kilistin

лачыртыны rätistä, ritistä, ratista;
пуюс лачыртыса жуало poltto-
ruut palavat rätisten

лачыртэм 1. *partis. v:stā лачыр-*
тыны 2. ryske, räiske, rätinä; (*ла-*
чырак вазем) risa(hd)us, rasa(h-
d)us

лашкин laukka, neli(stys)

лашкinton teonn. v:stā лашкин-
тыны

лашкintыны 1. (*валъёс с-съ*)
laukata, nelistää, lähteä laukkaa-
maan (t. nelistämään); **валъёс**
лашкintыса кошкизы hevoset
lähtivät laukkaamaan (t. nelistä-
mään) **2. murt.** (*вал вылын ворт-*
тылыны) ratsastaa (*vähän*);
(транспортэн) ajaa (huvikseen)
(*vähän*)

лашкиньян teonn. v:stā
лашкиньяны

лашкиньяны iter. 1. (*валъёс с-съ*) laukata, nelistää **2. murt.** (*вал*
вылын ворттылыны) ratsastaa,
ratsastella; (транспортэн) ajella,
ajaa (huvikseen)

лашкинэн laukkaa, neliä; л. мы-
ныны juosta laukkaa (t. neliä)

лашман vanh. tukkityöläinen, jätkä
(*valtion maatyöläinen, joka hankki*
puutavaraa); **л. кадь** kuin tukki-
työläinen (*voimamiehestä, jättiläi-*
sestä)

лев el. leijona

легезь ruusunmarja(t)

легезьпу (villi)ruusu; л. мульы
ruusunmarja(t)

легéнда legenda, taru

легковой: л. машина henkilöauto

ледокол jäänmurtaja

лэзвие terä

лейка kastelukannu

лейтенант luutnantti

лек 1. (*жоб, йыркуро*) paha, ilkeä,
häijy; vihainen, äkäinen // (*лекын,*
йыркурен) pahasti, ilkeästi, häi-
jysti; vihaisesti, äkäisesti // (*лек-*
лык) paha, pahuus; viha; **л. сямъ-**

ем häijyluontinen, pahaluontei-
nen; **л. пуны** vihainen (t. äkäinen)
koira; **л. учкыны** katsoa vihaises-
ти 2. (*жотрес*) julma, luja // jul-
masti, lujusti; **л. кивалтыйсъ** julma
johtaja **3.** (*курыт*) karvas, kitkerä;
(*кужмо*) väkevä, vahva; **л. пось-**
турын karvas pippuri; **л. вина**
väkevä viina **4. murt.** (*кужмо,*
зол) kova, luja, voimakas // kovas-
ti, lujusti, luja, voimakkaasti;

валъёс л. мыно hevoset juokse-
vat luja (t. hyvin nopeasti) • **л.**

адями 1 (*жоб*) paha ihminen **2.**
(*жотрес*) julma ihmisen **3. murt.**

(юн, зол) kova (t. luja) ihmisen ◇
л. зор kova sade, rankkasade, kaat-
tosade; **л. инты** kipeä (t. arka)
kohta; **л. тёл** kova tuuli

лекан 1. (*скал, така с-съ*) puske-
minen (*lehmän, pässin*) **2.** (*муши,*
дуринчи с-съ) pistäminen (*mehi-*
läisen, ampiaisen) **3.** (*ши*) pistin,
piikki (*mehiläisen, ampiaisen*)

леканы 1. (*скал, така с-съ*) pus-
keaa (*lehmä, pässi*) **2.** (*муши, ду-*
ринчи с-съ) pistää (*mehiläinen,*
ampiainen)

лекаськисъ partis. v:stā лекась-
кыны; л. скал puskeva lehmä,
puskurilehmä; **л. муш** pistävä me-
hiläinen

лекаськон teonn. v:stā лекаськы-
ны

лекаськыны 1. (*скал, така с-съ*)
puskea, olla puskeva (t. puskuri) **2.**

(*муши, дуринчи с-съ*) pistää, olla
pistävä **3.** (*ог-огензы – скаль-*

ёс, такаос) puskea (toisiaan), olla puskusilla; **скальёс лекасъко** lehmät puskevat toisiaan, lehmät ovat puskusilla

лекатон I (уродэн веран) pahalla muistelu (t. muistaminen); (пыкылон) moittiminen, morkkaaminen (*selän takana*)

лекатон II teonn. v:stā **лекатыны II**

лекатыны I (уродэн вераны) muistella (t. muistaa) pahalla; (пыкылыйны) moittia, morkata (*selän takana*); **эн лекат!** älkää muistelko (t. muistikko) pahalla

лекатыны II fakt. v:stā **леканы**

лекомон (йырез кур карон) suutuminen, vihastuminen; suuttumus, vihastus; (вожомон) rai-vostuminen, julmistuminen

лекомыны (йырез кур карыны) suuttua, vihastua; (вожомыны) raivostua, julmistua

лекомытон (кинлэсъ ке йырзэ кур карон) suututtaminen, vihas-tuttaminen; (вожомытон) raivos-tuttaminen

лекомытыны (кинлэсъ ке йырзэ кур карыны) suututtaa, vihastuttaa; (вожомытыны) raivostuttaa

леконь 1. ruhek. paheks. (жоб ѫшу) äkäpussi, kiukkupussi **2.** murt. kasv. (кыбоды) kruunuoh-dake (*Onopordum*)

леко́с liian, ylen, sangen; > **у́кыр**

лекрут vanh. rekryytti, alokas

лексён 1. (муши, дуринчи с-сь) pistäminen (*mehiläisen, ampiaisen*) **2.** (скал, така с-сь) puske-minen (*lehmän, pässin*)

лекси́ка sanasto, sanavarat

лексыны том. 1. (муши, дурин-чи) pistää (*mehiläinen, ampiai-*

nen) **2.** (скал, така с-сь) puskea (*lehmä, pässi*)

лекто́р lehtori, luennoitsija, opettaja

лекци́я, лекция luento

лекъя́ськись 1. partis. v:stā

лекъя́ськыны 2. vihainen, äkäinen, kiukkuinen, vihotteleva, äkäilevää // (л. мурт) vihoittelija, äkäilijä

лекъя́ськон 1. vihoittely, äkäily, viha, vihoissaan (t. kiukuissaan)

оло 2. kuv. (инкуазъ с-сь) pauhaaminen, temmeltäminen

лекъя́ськыны 1. olla vihoissaan

(t. kiukuissaan), vihoitella, äkäillä

2. kuv. (инкуазъ с-сь) pauhata, temmeltää

леленчи rasavilli, vintiö, villikko, kujeilija // vallaton, veikää, kujeileva, kujeellinen; > **шаян 1,** **шортчи 1**

лем vanh. liima; > **клей**

лемисъкон teonn. v:stā **лемись-кыны**

лемисъкыны 1. (лякисъкыны) liimautta **2.** (пуньос с-сь) parittua, pariutua (*koirat*) **3.** kuv. (тэбины-ны) (alkaa) ahdistella (t. kiusata, lähennellä)

лемлет vaaleanpunainen, ruusunpunainen

лемлет-лыз sinipunainen, sinipuner(ta)va, liila; > **бу́сир**

лемон liimaaminen, liimaus; > **ля-кон**

лемтэй el. punkki (*Acarina*)

лемыны liimata; > **лякыны**

лента nauha; (лентá) tekni. myös hihna

ле́нь el. puhek. suutari, tuutain (*Tinca tinca*); > **тыпарсы**

леопард el. leopardi

леска siima; > **си I 3: визнан си лесник** metsänvartija; > **нюлэс возьмась, нюлэс утись лесничество** metsänhoitoalue **лесничий** metsänhoitaja; > **нюлэс уятлтись леспромхоз** metsäteollisuusyritys **лётопись** kronikka, aikakirja(t) **лешак** *kiros.*, *haukk.* hitto, pahus, lempo, hiisi, piru; **лешак!** voi(han) pahus!, pahus (sentäään)!; **л. басътон!, лешакен пилёп!** piru (t. hitto) viekönö!, hitto (t. pahus) soikoona!; **лешаксэ-а (я. мар лешаксэ) татын карисъкод?!** hittoako (t. mitä pirua) sinä teet täällä?! **лёт 1.** kuhmu, kyhmy, nysty(rä), muhkura, pahkura (*ihmisellä, eläimellä*); **кымысэ л. потиэ** kuhmu ilmaantui hänen otsaansa, hän sai kuhmun otsaansa; **чыртыям лёгез вань** kaulassani on nysty(rä); **матрасын лёгъёсыз вань** patjassa on muhkuroita **2.** (*пистуын*) pahka, pahkura, kyhmy, kasvanainen, kasvettuma; (*арбери пүмын*) paksunnos, paksunema; nuppi **3.** (*выр*) kumpru, kumpare **лёган** *teonn.* *v:stā* **лёганы; пыд** (*я. пыдул*) **л. полжин** (*kutomakoneen*) **лёганы** *iter.* **1.** *myös kuv.* tallata, talloa, polkea; **сяськаосты л. таллата куккиа; дэрие л. таллата** (t. polkea) lokaan **2.** (*к-сь атас, айы җазег*) polkea, hedelmöittää (*kukko, uroshanhi*) ◇ **пыдме но уг лёга ни отчи** en ikinä astu jalallani sinne **лёгасъкон** *teonn.* **лёгасъкыны** **лёгасъкыны 1. pass.** tallautua, polkeutua; **эн ветлэ тати – турын лёгасъке** älä kulje täällä, tai ruo-

ho tallautuu **2.** (*одиг интыын*) tömistellä (jalkojaan), polkea (pakkalaan); **одиг интыын л. полкеа паикallaан 3.** (*машина, поезд улэ соруны*) jäädä kulkuneuvon alle **4.** (*тылобурдоос с-сы*) parittua, pariutua (*linnut*) **5. intr.** (*к-сы атас, айы җазег*) polkea, hedelmöittää (*kukko, uroshanhi*) **6. puhek.** (*ветлыны*) kävellä, jaloitella; (*берганы*) ryöriä **лётегет** (*тубатлэн*) askelma, porras, astin; (*машиналэн, поездлэн падзаэз*) astin(lauta), askellauta, jalkalauta; **падза (я. тубат) лётетьес** portaiden askelmat; **пыд л. 1)** (*машиналэн, поездлэн*) astin(lauta), askellauta, jalkalauta **2)** (*энерлэн*) jalustin **3) tekst.** (*куисыкон станлэн*) poljin (*kutomakoneen*) **лёгисъкон 1.** (*маке вылэ*) astuminen, tallaaminen, polkeminen (*tav. vahingossa*) **2.** (*сюрес с-сы*) tallautuminen, polkeutuminen (*polun, tien*) **лёгисъкыны 1.** (*маке вылэ*) astua, polkea, tallata (*tav. vahingossa*) **2. pass.** (*сюрес с-сы*) tallautua, polkeutua; **сюрес умой лёгисъкизtie (t. polku)** on tallautunut hyvin **лёго 1.** kuhmuinen, kyhmyinen, nystyräinen, muhkurainen, pahkurainen **2.** (*к-сы писны*) pahkainen, pahkurainen, kyhmyinen **3. > seur.** **лёго-выро** kumpuileva, kumpareinen, mäkinen **лёгон 1.** polkeminen, polkaisu, tallaaminen, astuminen, astunta **2.** *myös kuv.* (*сюресэз*) aukominen, viitoittaminen, tallaaminen (*polun, tien*) **3.** (*к-сы атас, айы җазег*) polkeminen, hedelmöittäminen

- (*kukon, uroshanhēn*)
лётчырты *murt. el. haikara (Ardeas)*; > **цápля, ванем 2**
лёгыны 1. polkea, polkaista, tallata, astua **2.** (*сюрес*) aukoa, viitoitaa, tallata (*polku, tie*) **3.** (*к-сы атас, айы җазег*) polkea, hedelmöittää (*kukko, uroshanhī*)
лётгыр-лётгыр *deskr.* rosoinen, karkeaa, erätaisainen
лёгыштон astuminen, astunta, polkeminen, polkaisu, tallaaminen (*kevysti jnk päälle*)
лёгыштыны astua, polkea, tallata (*kevysti jnk päälle*)
лёлө *last. maito, "maitonen"*
лётчик lentäjä
ли *kasv. jälsi*
либан, либаны > **либатскон, либатскыны**
либати́ськон, либати́ськыны > **либатскон, либатскыны**
либатон rauhoittaminen, lohduttaaminen
либатскон rauhoittuminen
либатскыны rauhoittua
либатыны rauhoittaa, saada rauhoittumaan, lohduttaa
либо *ruhek.* > **яке**
либрáк, либырák *deskr.*: л. **луыны** 1) nääntyä, menehtyä, tulla voimattomaksi; pettää (*polvet*); **пыдъёсы л. лузы** polveni pettivät 2) *kuv.* (*куаляк л.*) hätkähää, säpsähää, vavahtaa
либыр-либыр *deskr.*: л. **луыны** nääntyä, menehtyä, tulla voimattomaksi; **быдэс мугор л. луиз** koko keho nääntyi (t. tuli voimattomaksi)
либыт 1. (*лякыт*) kohtelias // kohteliaasti **2.** (*лачмыт, шыптыт*) le-vollinen, rauhallinen, tyyni // le-vollisesti, rauhallisesti, tyynesti; (*востэм*) kaino, vaatimatton // kainostti, vaatimattomasti
либытák 1. (*лякытак*) kohteliaasti **2.** (*лачмытак, шыптытак*) levollisesti, rauhallisesti, tyynesti
лики-лýки, ликыр-лýкыр *deskr.* *кувaa huojuvaa, horjuvaa, höllää esinettä:* huojuva, horjuva, höllä, löyhä; л. **вырыны** olla huojuva (t. horjuva), olla höllässä (t. löyhässä)
лив liiviläinen; л. **кыл** liivi(n kieli)
ли́дер johtaja
ликёр likööri
лилипут lilliputti, peukaloinen, kääpiö
лимвина väkevä pontikka
лимон sitruuna
лимонад limonadi, limonaatti
лингви́ст kielentutkija, kielitieteili-jä; > **кылчи**
лингви́стика kielitiede; > **кылто-дон**
линейка viivoitin
ли́нза linssi
ли́ния 1. linja **2.** (*гож*) viiva
липет 1. (*ulko*)katto **2.** (*ланас*) (*suoja*)katos
липето katollinen
липиськон *teonn. v:stā* **липись-кыны;** kattaminen
липиськыны 1. (*липисса улыны*) kattaa talo, panna katto, olla kattamassa talo, olla panemassa katto; (*липиськон ужен вырыны*) harjoittaa kattamistöitä (t. katonpanoa) **2. pass.** *v:stā* **липины**
липон kattaminen, katonpano
лиpton *teonn. v:stā* **липтыны**
липтыны asettua (t. mennä) kyykkyyyn (t. kyykkysilleen), painautua (*maata vasten*) (*kana*)
липины kattaa, panna katto; **кор-**

ка(еэ) л. kattaa talo
липырскон, липырсыны > лап-
тыйскон, лаптыйсыны
ли́рик kirj. lyyrikko
ли́рика kirj. lyriikka
ли́ст arkki, lehti, liuska; **корт л.** le-
 vy, (rauta)pelti (*ohut*)
лисъян selaaminen, selailu, lehtien
 käantäminen
лисъяны selata, selailla, käantää
 lehtiä
литва: л. **кыл liettua(n kieli);** л.

кишно liettualainen nainen; л. **ни**
 liettualainen poika (t. mies); **лит-**
ваос liettualaiset

Литва Liettua

литерáтор 1. kirjailija, kirjoittaja
2. puhek. (литератураен дышет-
 түсъ) kirjallisuuden opettaja

литератúра kirjallisuus; **чеберлы-**
ко л. kaunokirjallisuus ◇ **л. кыл**
 kirjakieli

литератúрной 1. kirjallisuus=, kir-
 jallisuuden=, (kauno)kirjallinen; **л.**
кружок kirjallisuuspiiri **2.** kirja=;
 kirjakielinen; **л. кыл** kirjakieli

литóвец liettualainen (ihminen)

литóвка I liettualainen (*nainen*)

литовка II murt. (*kysco*) viikate

литр litra

литръём litran(vetoinen)

лифт hissi

лицей lyseo

лицéнзи, лицéнзия lupa, lisenssi

лицо kiel. persoona; > **мурт 3**

личной kiel. persoona=; tekijä=; л.
местоимéние persoona pronomoni;
 глаголлэн л. **фóрмаез** verbin
 persoona muoto (t. finiitti muoto); >
муртъем

лиял kanto (puun) ◇ **пересь л.** van-
 ha höperö

лиялгуби kasv. (гужем потись)

koivunkantosieni (*Kuehneromyces mutabilis*); (сийзыл потись)
 mesisieni (*Armillaria mellea*)
лиятон > либатон
лиятскон, лиятсыны > либат-
скон, либатсыны
лиятыны > либатыны
ло puhek. луоз-verbimuodon supis-
 tunut variantti: озы мед ло! ol-
 koon niin!; > **луоз, луины**

лобан 1. lentely, lentäminen **2. kuv.**
 puhek. (жог ветлон) lentely,
 juoksentelu

лобаны 1. iter. lennellä, lentää;
кутьёс коркатй солань-
талань лобало kärpäset lentele-
 vät edestakaisin tuvassa **2. kuv.**
 puhek. (жог ветлыны) lennellä,
 juoksennella

лобасъкий myt. lohikäärme; > **дра-**
кон

лобасьшыр el. lepakko; > **урткыч**

лобатон teonn. v:stā **лобатыны**

лобатыны 1. fakt. lennättää, panna
 lentelemään **2. kuv.** puhek. (тузы-
 ны) ajaa pois, antaa potkut

лобзон teonn. v:stā **лобзыны**

лобзыны 1. (омыре жутсыны)
 lentää (t. kohota, nousta) ilmaan;
 (тылобурдо с-сь) lennähää;
 (лобзыса кошкины) lentää (pois)
2. kuv. puhek. (жог кошкины)
 lentää, lennähää, pyörähää **3. kuv.**
 puhek. (к-сь ужись улляса) len-
 tää (ulos), saada potkut

лобон 1. lentäminen, lento **2. kuv.**
 puhek. (жог мынон) kiitäminen,
 kiito, viilettäminen, lentäminen **3.**
kuv. puhek. (к-сь ужись улляса)
 potkujen saaminen

лобыны 1. lentää **2. kuv.** puhek.
 (жог мыныны) kiitää, viilettää,
 lentää **3. kuv.** puhek. (к-сь ужись

*уляса) lentää (ulos), saada pot-
kut*
лобысяська *kasv. voikukka (Tara-
xacum); > пуныжилы, унябей*
П
лобыт *lyhdehanko (lyhteiden kuhi-
laalle nostamista varten)*
логика *logiikka; логика* logiikan
 mukaan, loogisesti, johdonmukai-
 sesti
логической looginen
лодйга 1. *anat. (лы ёз) nilkkaniivel*
 2. (*шудон*) papukka
лодырь *ruhek. paheks. lorvailija,
 vetelys*
лозунг *tunnus(lause)*
локан: **(пож л.)** *jätevesisoikko; л.
 ведра* jätesanko, laskisanko
локомотив *veturi*
лол *murt. soistunut, rämettynyt //*
*soistunut (t. rämettynyt) järvi; л.
 ты soistunut (t. rämettynyt) järvi*
лом I (*ярын*) *rupi, rupeutuma, ru-
 vettuma*
лом II (*түрлык*) (*rauta*)kanki
лопата *lapio*
лопатка *ruhek. lapio*
**лоптыръясыкон, лоптыръясъ-
 кыны** > **лоптыръясыкон, ло-
 пыръясыкыны**
лопши (*säkkimäisen*) *väljä, säkki-
 mäinen; л. пальто* säkkimäisen
 väljä päällystakki
лопырь, лопырь-лопырь *onom. 1.*
*(лоптыръясыкем куара) kuavaa
 siipien räpyttämisen, kankaan, li-
 pun lepattamisen aiheuttamaa
 ääntä: флаг л. карыса тёла lip-
 pu liehuu lepattaen 2. (куалтырь)
 kuavaa kiehuvan puuron, veden por-
 rinaa: жук л. карыса пёзе риин-
 го kiehuu poristen*
лопыртон *teonn. v:stā*

лопыртыны
лопыртыны 1. (*тылобурдо с-съ*)
räpyttää (t. räpytellä) siipiän;
(гонзэ сээзъялтыны) ravistaa
höyheniään 2. (куалтыртыны)
porista (puuro, vesi kiehuessa)
лопыръясыкон *teonn. v:stā ло-
 пыръясыкыны*
лопыръясыкыны 1. (*тылобурдо
 с-съ*) *räpyttää (t. räpytellä) siipi-
 än 2. (флаг, дйсъ, тыл с-съ) lie-
 hua, hulmuta, lepattaa, lepatella;
**тыл кыльёс тёл шорын ло-
 пыръясько** liekki lepattaa tuules-
 sa
лосось *el. lohi*
лосыр *onom. kuavaa murtuvan luun
 t. paksun oksan aiheuttamaa jatku-
 vaa matalasäyyistä ääntä: rouske,*
rusahtelu, rouskunta, naksahelu;
л. вазыны (*я. карыны*) > **ло-
 сыртыны**
лосырыак *onom. rusahtaen, rouskah-
 taen; л. карыны* rusahtaa, rous-
 kahtaa; **писпу л. чигисъкиз** riun
 oksa murtui rusahtaan
лосыртон (*маке с-съ*) rusahtelu,
 rouskunta; (*маин ке*) rouskutta-
 minen, rouskuttelu
лосыртыны (*маке с-съ*) rusahdel-
 la, rouskua; (*маин ке*) rouskuttaa,
 rouskutella; **писпулэн ыль улва-
 ез лосыртыса чигисъкиз** riun
 tuore oksa murtui rusahdellen
лосыртэм 1. *partis. v:stā лосыр-
 тыны 2.* (*марлэн ке*) rusa(hd)us,
 rouske, rusahtelu, rouskunta, nak-
 sa(hd)us; (*маин ке*) rusauittami-
 nen, rouskuttaminen, rouskuttelu
лотерёя arpajaiset; **л. билет ар-
 па**(lippu)
лото *lotto*
лошъян *tonn. v:stā лошъяны**

лошъяны 1. laahata, raahata (*vaatteen pää, reuna*), vieritellä, kieritellä, ryvettää (*maassa, lattialla*);

дйсътэ музъем вылтү эн

лошъя älä laahaa vaatetta maata pitkin, älä ryvetä vaatetta maassa **2.** (*пöсъктыны*) kuluttaa (pilalle, huonoksi) (*vaate*)

лошъяськон teonn. v:stā лошъяськыны

лошъяськыны 1. (*костаськыны, люкетыса улыны*) lojua, viereksiä, vetelehtiä, ajelehtia **2.** (*пöсъктыны*) kulua (pilalle, huonoksi) (*vaate, esine*) **3.** *puhek.* irstailla, harjoittaa haureutta

лöб > лöбрес

лöб-лöб (к-съ турын, ыж гон) (*hyvin*) röyhää; (*к-съ музъем*) (*hyvin*) kuohkea, möyheä; (*к-съ лымы*) (*hyvin*) höyteinen; *vrt.*

лöб, лöбрес, лöбыр-лöбыр

лöбрес, лöбырес (к-съ турын, ыж гон) röyhää; (*к-съ музъем*) kuohkea, möyheä; (*к-съ лымы*) höyteinen; **турынэз л. карыны** röyhää heinää

лöбыр-лöбыр (к-съ ыж гон, турын) hyvin röyhää; (*к-съ музъем*) (*hyvin*) kuohkea, möyheä ◇ **л.**

вырыны käyttäytää kehuskelevasti (t. *kerskailevasti*), kehuskellla, *kerskailla*

лöбыртон 1. (к-съ музъемез) kuohkeuttaminen, möyhentäminen **2. (к-съ ыж гонэз)** röyhiminien

лöбыртыны 1. (к-съ музъемез) kuohkeuttaa, möyhentää **2. (к-съ ыж гонэз)** röyhöttää; (*к-съ турынэз*) röyhää

лöбыръяны iter. > лöбыртыны

лöдон 1. (ыж гонэз) raastaminen,

riipiminen (*villan*) **2. (синэтон)**

vähentäminen, kaataminen (*vähemmäksi t. osan pois*) **3. kuv.**

(тышкасъкон, сизъдон) toruminen, haukkuminen, läksyttäminen **лöдыны 1.** (ыж гонэз) raastaa, riipiä (*villaa*) **2. (синэтыны)** vähentää, kaataa vähemmäksi (t. *osa pois*) **3. kuv.** (тышкасъкыны, сизъдны) torua, haukkua, antaa kyytiä, läksyttää jtak

лöпкытон 1. innostaminen, kannustaminen, kannustus **2. murt.**

(куалдытон) kiskominen (*irti*); lohkaiseminen, lohkaisu (*irti*) **лöпкытъяны iter. v:stā лöпкытыны**

лöпкытыны 1. innostaa, kannustaa **2. murt. (куалдытыны)** kiskoaa (*irti*); lohkaista (*irti*) **лöптон 1. (ву вылэ)** pinnalle (t. *pintaan*) nousu (t. *kohoaminen*) **2.** (ыльнянь с-съ) kohoaminen, nouseminen (*taikinan*) **3. kuv.** innostuminen, innostus, innoittuminen, innoitus **4. murt. (куалдон)** irtomainen, irtautuminen, lähteminen (*irti*); lohkeaminen (*irti*)

лöптос > лöптэт

лöптыны 1. (ву вылэ) nousta (t. *kohota*) pinnalle (t. *pintaan*) **2. (ыльнянь с-съ)** kohota, nousta (*taikina*) **3. kuv.** innostua, innoittua **4. murt. (куалдыны)** irrota, irtautua, lähteä *irti*; lohjeta (*irti*) **лöптытыны 1. fakt. v:stā лöптыны 2. > лöпкытыны**

лöптэм partis. ja teonn. v:stā лöптыны; л. мылкыц korkea tunnelma (t. *mieliala*) **лöптэт 1. kal. (пукы)** koho **2. kuv.** (лöпшио) nenäkäs **лöпшан** innostuminen, innostus, in-

- noittuminen, innoitus
лёпшаны innostua, innoittua
лёпшась 1. *partis. v:stā лёпшаны*
 2. nenäkäs
**лёпшатон, лёпшатыны > лёп-
 кытон 1, лёпкытыны 1**
лёпшио nenäkäs
лёс 1. (кабанлэн) auman puualusta
 2. (лэсьтийськонын) rakennusteli-
 neet
лёскан teonn. v:stā лёсканы
лёсканы 1. (нюромыны) kostua,
 tulla kosteaksi (*jyvä, heinä*) 2.
 (nöösътыны) kulua pilalle (t. huo-
 noksi), kulua (loppuun) (*vaate*)
лёскатон teonn. v:stā лёскатыны
лёскатыны 1. (нюромытыны)
 kostuttaa (*jyvä, heinä*); antaa kos-
 tua (*jyvä, heinä*) 2. (nöösъкыты-
 ны) kuluttaa pilalle (t. huonoksi),
 kuluttaa (loppuun) (*vaate*)
лёскыт 1. (нюр) kostea (*jyvä, hei-
 nä*) 2. *murt.* (куасалляськись)
 notkea, taipuisa
лёсъясыкон I leviäminen, levittää-
 tyminen (*savun, sumun, hajun*)
**лёсъясыкон II teonn. v:stā лёсъ-
 ясыкыны II**
лёсъясыкыны I levitä, levittäytyä
 (*savu, sumu, haju*)
лёсъясыкыны II rakentaa raken-
 nustelineet
лётсан 1. (синэтон) vähentäminen,
 kaataminen (*vähemmäksi t. osan
 pois*) 2. *murt.* (сийсьян) siivilöinti
 (*maidon*)
лётсаны 1. (синэтыны) vähentää,
 kaataa vähemmäksi (t. osa pois) 2.
murt. (сийсьяны) siivilöidä (*maito*)
луд I 1. (бусы) pelto 2. (буши инты,
 кыр) aukea, lakeus 3. (музъем,
 инты) maa (*ala*); **шур съорын но**
гуртмылэн лудээ вань joen ta-
 kana ovatkin kylämme maat **4.**
 (лудын улйсъ) villi (*eläin, kasvi*);
л. пойшур villieläin
луд II *murt.* (пүрысъ) harmaa
лудэазег el. villihanhi ◇ **Л. сюрес**
 Linnunrata
лудкеч el. jänis
лудкечан jäniksien metsästys (t.
 руудystys)
лудкечаны metsästäää (t. pyydys-
 tää) jäniksiä
лудкечи jäniksenpoika(nen)
лудмон villiintyminen; (кышкасъ,
 кыч луон) arkiintuminen
лудмыны villiintyä; (кышкасъ,
 кыч луыны) arkiintua, tulla araksi
лудскал hirvi; > **койык**
лудсяртчы kasv. peltoretikka (*Ra-
 phanus raphanistrum*)
лудчёж el. sorsa
лузъ *el.* paarma, kiiliäinen
лук-лак *deskr.* 1. (*cyn-can, чак-
 ласькытэк*) huolimattomasti, hu-
 tiloiden,leväperäisesti // huolima-
 ton, leväperäinen; л. лэсътыны
 tehđä (t. suorittaa) hutiloiden 2.
 (*сумбрес*) kömpelösti // kömpelö,
 köpelö; л. **ветлыны** kulkea (t.
 liikkua) kömpelösti
лук-лук 1. *onom. kuvala sydämen
 jyskyttämistä:* **сюлем** л. **жуғисъ-
 ке** sydän lyö jyskyttäen, sydän
 jyskyttää 2. *deskr.:* л. **ветлыны**
 kulkea läähättäen (t. huohottaen);
лук-лук котмыны kastua läpi-
 märäksi (t. likomäräksi)
лукрес, лукырес repaleinen, rikki-
 näinen, risainen; л. **дайсыкүт** gere-
 leiset (t. rikkinäiset) vaatteet
лукыр-лакыр *deskr.* 1. (*жүзүр-
 әзәзүр*) repaleinen, rikkinäinen, ri-
 sainen, kulunut 2. (*жиккыттэм*)
 epäsiisti, siivoton 3. (*сун-can,*

чакласъкытэк) huolimattomasti, hutiloiden, leväperäisesti
лукыр-лукыр *deskr.* 1. (зүзыр-зазыр) repaleinen, rikkinäinen, ri-sainen, kulunut 2. (туж пересъ-
 мем) vanhan näköinen, ikälopru, ikäkulu; л. **пересьмыны** tulla ai-van vanhan näköiseksi, vanhentua (t. vanheta) kovin, tulla ikälopuksi (t. ikäkuluksi)

лул (=ыэ) 1. (лул-сюлем) sielu 2. (улэплик, улон) henki, elämä; **лулыз потиз** menettää henkensä 3. (улэн мурт, улэн маке) henki (*elävä oleno*); **кёня л. семья-ды?** kuinka monta henkeä on per-heessänne? 4. (шокчем) henki, hengitys; **лулыз пыдсаськиз** henkeä salpasi; **лулэз воштыны** vetää henkeä, hengähtää 5. (лул бус) hengityksen höyry, ilma (*ulos hengitety*); **туннэ кезьыт – л.** ик адске tänään on kylmä, jopa hengityksen höyry näkyu 6. *usk.* henki; **Святой Л.** Pyhä Henki; **кулэмъёслэн лулъёссы** vainajien henget ◇ л. **керзег** *haukk.* kyllästyttää, ikävystyttää; л. **пыжет** *haukk.* hidas (t. verkkainen) ihmisen, saamaton; kiusankappale

лулан *teonn.* *v:stā* **луланы**

луланы 1. (шоканы) hengittää; (пушкись) hengittää ulos, puhaltaa (ilma) ulos 2. (вераны, вазыны) virkkaa, sanoa, vastata (*ri-heeseen*); **эн лула!** ole vaiti!

лул-гажан sydämellinen ystävä // sydämellinen

лулзисъкон 1. *hengähdys*, *hengäh-täminen*, *henkäisy*; (*мур, кылйсыкымон*) *huokaiseminen*, *huokaisu*, *huokaaminen* 2. *ruhek.* (*шу-тэтском карыны*) *levähtää*, *hen-gähhtää*, *huoahtaa*

dys, huoahdus
лулзисъкыны 1. *hengähtää*, *hen-käistää*; (*мур, кылйсыкымон*) *huokaista*, *huoata* 2. *ruhek.* (*шу-тэтском карыны*) *levähtää*, *hen-gähhtää*, *huoahtaa*
лулzon 1. *hengähäminen*, *hengäh-dys*, *henkäisy*; (*мур, кылйсыкы-мон*) *huokaiseminen*, *huokaisu*, *huokaaminen* 2. (*лулъясъкон*) *el-pyminen*, *henkiin* (t. *eloon*) *herää-minen*
лулзылон *teonn.* *v:stā* **лулзылы-ны**
лулзылыны 1. *frekv.* *v:stā* **лулзы-ны** 2. *huokailla*, *huoahdella*; *мур* л. *huokailla* (t. *huoahdella*) *syvään*
лулзыны 1. *hengähtää*, *henkäistää*; (*мур, кылйсыкымон*) *huokaista*, *huoata*; **капчиен** (я. **капчияк**) л. *hengähtää* helpotuksesta 2. (*лулъ-ясыкыны*) *elpyä*, *herätä* *henkiin* (t. *eloon*)
лулмугор 1. (*организм*) *elimistö*, *organismi* 2. (*мугор*) *ruumis*; (*сийльвир*) *liha*
лупло *elollinen*, *elävä*; > **улэп** ◇ л. **макеним** *kiel.* *elollinen substantii-vi*; л. **узвесь** *elohopea*
лоловалскын > **лулоскын**
лулос *biol.* 1. (*животной*) *eläin* 2. (*организм*) *eliö*, *organismi*
лулоскын *elävänä*, *elävältä*
лулпу *kasv.* *leppä*
лулпыры *biol.* *solu*; > **клётка II**
лулскон, лулскыны > **лулзись-кон**, **лулзисъкыны**
лулсэр 1. (*пöсекъясь луон*) *herk-kähermoisuus*, *heikkohermoisuus*
 2. *anat.* (*нерва*) *hermo*; **лулсэръ-ёс** *hermot*, *hermosto*
лултырет *hengenahdistus*
лултырон *hengenahdistus*, *hengen*

- ahdistaminen
лўл/тырыны ahdistaa henkeä, potea hengenahdistusta
лултэм eloton, hengetön $\diamond$ **л. ма-**
кеним kiel. eloton substantiivi
лултэм-виртэм eloton, hengetön
лупусытон kirk. synnintunnustus, rippi
лулчеберет (henkinen) kulttuuri; > **духóвной культура**
лулчеберлык henkisyys; > **духóв-**
ность
лулчеберо henkinen; л. **узырлык** henkinen rikkaus, henkiset voimavarat; > **духóвной 1**
лулшуг 1. (лултырет) hengenahdistus **2. kuv. (сюлмасыкон)** huoli, vaiva • л. **луны** > **лулшуга-**
ны
лулшуган teonn. v:st  лулшуга-
ны
лулшуганы 1. (лултырыны) ahdistaan henkeä, potea hengenahdistusta **2. > лулшугъясыкыны**
лулшугъясыкон (сюлэмшүгъ-
ясыкон) levottomuus, huolestunesuus, hätäily; (*сюлмасыкон*) huolehtiminens, huoli, vaiva
лулшугъясыкыны (сюлэмшүгъ-
ясыкыны) olla huolissaan, hätäillä; (*сюлмасыкыны*) huolehtia, pitää huolta
лулъян myös kuv. elvyttäminen, elvytys, henkiin (t. eloona) herättäminen
лулъяны myös kuv. elvyttää, herätää henkiin (t. eloona)
лулъясыкон myös kuv. elpyminen, henkiin (t. eloona) herääminen
лулъясыкыны myös kuv. elpyä, herätää henkiin (t. eloona)
лулъятон 1. > лулъян; 2. kuv. (*бурдъян*) elähdyttäminen, elâ-
vöittäminen, innoittaminen
лулъятыны 1. > лулъяны 2. kuv. (*бурдъяны*) elähdyttää, elävöittää, innoittaa
лулысъ-сюлмысъ 1. koko (t. täydestä, kaikesta) sydähestään; л. **зечкыланы** onnitella koko (t. täydestä) sydähestään **2. (тыр-**
шиыса) uutterasti, ahkerasti, innokkaasti; л. **ужаны** tehdä työtä uuterasti (t. innokkaasti)
лумбыт koko (pitkän) päivän, koko päivä; л. **ужан** kokopäivätyö
луо hiekka
луоз 1. луны-verbin futuuriin yksikön 3. persoona 2. parent. varmaan(kin), arvattavasti; ( в лтон дыръя) (ei) varmaan(kaan); со
кошкиз ни, луоз hän jo lähti varmaan(kin)
луоиз geol. hiekkakivi
луон teonn. v:st  луны; тазы
луонз  кин тод  вал... kuka olisi vainut tietä, että tapahtuu (t. käy) näin $\diamond$ **луонъя падеж kiel.** adverbiaali(-positiivi) (*sijamuoto*); > **тупан падеж; луонъя сям-**
лык kiel. konditionaali; > **сосла-**
гательной наклон не
луонлык 1. mahdollisuus 2. (веро-
ятность) todennäköisyys
луоно 1. partis. v:st  луны 2. mahdollinen; быдэстыны л.
mahdollinen toteuttaa (t. suoritetaa), toteutettavissa (t. suoritettavissa) oleva; **таз  но ужез л сы-**
тыны л. т t kin työtä on mahdol-
listä tehdä, tämäkin työ on tehtävissä 3. (*вуно*) tuleva
лубонт м mahdoton; toteutumaton, mahdoton toteuttaa
луп anat. perna
л па suurennuslasi

луп-луп > **лук-лук**
лупыр-лápыр > **лукыр-лákыр**
лусийськон *teonn.* *v:stā* **лусийськыны**
лусийськыны *intr.* 1. *veistää*, *piiluta*, *olla veistämässä* (t. *piiluamassa*) 2. *pass. v:stā* **лусийны**
лусийны *veistää*, *piiluta*; **тýр ныд** л. *veistää* (t. *piiluta*) *kirveen varsi*
лусъён *veistäminen*, *piiluaminen*
лусътрес > *seur.*
лусътро, **лусътырес** *pörröinen*, *takkuinen*; *pörrökarvainen*; *pörrö-turkkinen*; л. **пұны** *pörröinen* (t. *takkuinen*) *koira*
лусътыр-лусътыр *deskr.* 1. (гон., *йырсы с-съ*) *pörröinen*, *takkuinen*; *pörrökarvainen*; *pörröturkkinen* 2. (*жүзýр-жазыр*) *repaleinen*, *rikkinäinen*, *risainen*
лусътиро > **лусътро**
лусътыросёр *el. ahma*; > **росомáха**, **лакша**
лусътыртон *pörröttäminen*
лусътыртыны *pörröttää*
путкам *partis. ja teonn.* *v:stā* **путканы**; л. **кург кадь** (*kuin*) *uitettu kana*, *rääpäle*
путкан *teonn.* *v:stā* **путканы**
путканы 1. *kastua läpimäräksi* (t. *likomäräksi*) (*ja menettää lentokyynsä – lintu*) 2. *kuv.* (*сүй-пыд ләззыны*) *olla välinpitämätön*, *viitata kintaalla*
путь-путь > **лук-лук** 2
луч *säde*; **лáзер(ной)** л. *lasersäde*; *vrt. тылси*
лушкин *varastaminen*, *varkaus*, *nä-pistäminen*, *näpistys*
лушкины *varastaa*, *näpistää*
лушкись 1. *partis. v:stā* **лушкины**
 2. *varastaja*
лушкиськись 1. *partis. v:stā* **лушки-**

каськыны 2. *varas*, *varastelija*
лушкиськон 1. *teonn. v:stā* **лушкиськыны** 2. *varastelu*, *varkaus*
лушкиськыны *intr. varastella*, *varastaa*, *olla varas* (t. *tapana varastaa*)
лушким 1. *salaa*, *salavihkaa*, *huomaamatta*, *vaivihkaa*, *varkain* // *salainen*, *salaperäinen*, *huomaamaton*; л. **лэсътыны** *tehdä salaa* (t. *huomaamatta*); л. **адями** *salainen* (t. *salaperäinen*) *ihminen*; л. **куара сётон** *salainen* *äänestys*; л. **малпан** *salainen ajatus*, *taka-ajatus*; л. **уж** *salainen teko*, *salaisuus*
 2. (*ничи куараен*) *hiljakseen*, *hiljalleen*; *itsekseen* • л. **вераськыны** 1) (*лушкимен*) *puhua salaa* 2) (*ничи куараен*) *puhua hiljakseen* (t. *hiljalleen*)
лушкимák, **лушкимен** *salaa*, *salavihkaa*, *huomaamatta*, *vaivihkaa*, *varkain*; л. **кошкыны** *lähteä salaa*; л. **учкыны** *vilkasta salavihkaa*
лушким-лáшкем *ruhek.* *vaivihkaa*, *salavihkaa*, *varkain*, *salaa*
лушкикес (*лушким үж*) *salaisuus* // (*лушким лусь*) *salainen*, *salaperäinen*, *sala=*; *vrt. секрет*
луылон *teonn.* *v:stā* **луылыны**
луылыны 1. *frekv. v:stā* **луыны** 2. *olla*, *sattua*, *tapahtua* (*useita kertoja*)
луыны 1. (*кин ке л., кытын ке л.*) *olla*, *tulla* (*olemaan*); **озы ик л.** **кулэ** *aivan näin pitää olla*; **профессие мон дышетись лусько** *minä olen opettaja ammatiltani*; **чуказе татын концерт луоз** *huomenna tähän tulee konsertti* 2. (*вошийскыны*) *tulla jksik*, *muuttua*; **куазь шулдыр луиз** *sää tuli*

(t. muuttui) kauniaksi (t. kauniimaksii) **3.** (кемдьыны, пöрмыны) тапаhtua, sattua, käydä; **кызы** озыы луиз? miten se niin tapah-tui?; **мар луиз?** mikä on hätänä?, mitä on tapahtunut?; **солы нóмыр** но уз луы hänelle ei tapahdu mi-tään, hänelle ei käy kuinkaan **4.** (быгатыны) =*m-pääteellisten partisiippien yhteydessä:* voida, osata, käydä päänsä; **мынам тae** лыдзэме луэ minä voin lukea tä-mä, minä osaan lukea tämä; **мы-**нам тae лыдзэме уг лу(ы) minä en voi lukea tätä, minä en osaa lukea tätä; **луэ-а** (я. луоз-а) **пырыны?** saako (t. voiko) tulla sisään?
луыса 1. ger. *v:stā* луыны; **ollen 2.** *postp:na* (кин ке луыса, кин ке интыны) käännetään *essiivillä:* =na / =nä; **дышетись** л. ужаны toimia (t. työskennellä) opettajana **3.** *postp:na dat.* (сэрэн, йырин) takia, tähden, vuoksi; **зорлы л.** бероми туöhästyn sateen takia; **солы л. мыныны** öй быгаты en voinut mennä hänen takiaan (t. tähtensä) **4.** *postp:na dat.* (луэ-мен, юрттэмен) ansiosta; **ты-**ныд л. гинэ мон сое дыраз лэссыса вүи vain sinun ansios-tasi minä sain sen valmiiksi hyvis-sä ajoin
луэм *partis. ja teonn.* *v:stā* луыны; **луэмезъя** mahdollsuuksien mu-kaan
луэмен *postp:na* **1.** (сэрэн, йырин) takia, tähden, jstak syystä; **ке-**зыыт л. kylmän takia **2.** (юрттэ-мен, кинлы ке луыса) ansiosta; **тон** л. гинэ улэп кыли на vain sinun ansiosiasi minä jain henkiin
луэмъя 1. луэм-санан adverbiaa-

limuoto **2.** > **луэм: луэмезъя** лы luu; (чорыглэн) ruoto
лыд (=ыэ) **1.** luku(määrä, määrä; kvantiteetti; лыдэ басьтыны 1) ottaa lukuun (t. huomioon) **2.** *kuv.* pitää lukua (t. väliä) jstak; **лыдэ басьтыса** lukuun ottaen, mukaan lukien; **лыдэ басьтытэк** lukuun ottamatta **2.** *kiel.* luku, numerus; **одый л.** yksikkö; **трос л.** monikko ◇ **лыдээ со уг вала** (я. тоды) hän ei osaa laskea, häneltä puuttuu laskutaito
лыдзём 1. *partis. v:stā* лыдзыны **2.** lukeminen **3.** (лыдъям) laske-minen (*jhk asti t. yhteen*) **4.** *tekst.* (лыдзэт) pasma
лыдзэт 1. (лыд, лыдъян) lasku, laskenta **2.** *tekst.* pasma **3.** *anat.* (сюполэс) satakerta
лыдзись 1. *partis. v:stā* лыдзыны **2.** lukija; **книга л.** kirjan lukija
лыдзиськись 1. *partis. v:stā* лыд-зиськыны **2.** lukija; **лыдзись-**кон залын лыдзиськисез тро- lukusalissa on paljon lukijoita
лыдзиськисон *teonn.* *v:stā* лыд-зиськыны
лыдзиськыны *intr.* **1.** lukea jtk, olla lukemassa jtk, harrastaa lu-kemista **2.** *pass.* *v:stā* лыдзыны
лыдзён 1. lukeminen, luku **2.** (лыдъян) laskeminen, lasku (*jhk asti t. yhteen*)
лыдзыны 1. lukea; **лушким л.** **1.** (ас понназ) lukea hiljakseen (t. it-sekseen) **2.** (ватскыса) lukea sa-laa; **шара л.** lukea ääneen **2.** (лыдъяны) laskea (*jhk asti t. yh-teen*)
лыдлыдним perusluku; > **числи-тельной: количественной числительной**

лыдмет *murt.* > **лыдзёт 1**

лыдним *kiel.* lukusana; > **числительной**

лыдон 1. (*лыдэм*) kutiseminen, kuitina, syyhy(äminen) **2.** *lääk.* (*сижло*) syyhy(tauti)

лыдпус luku, numero

лыдтэм lukematon; л. **трос** luke-mattoman paljon, lukematon mää-rä

лыдъян 1. (*чотан*) laskeminen, lasku (*jhk asti t. yhteen*) **2.** pitämien (*jtak jnak*), laskeminen, katso-minen (*jksik*); **умоен** (*.я. шонерен*) л. hyväksyminen, hyväksi katsominen

лыдъяны 1. (*чотаны*) laskea (*jhk asti t. yhteen*); **дасозь** л. laskea kymmeneen asti **2.** pitää jtak jnak, laskea, katsoa jksik; **мон сое**

кόтьку но умой адямисен

лыдъясько вал minä olen aina pitänyt häntä hyvänä ihmisenä; **умоен** (*.я. шонерен*) л. hyväksyä, katsoa hyväksi

лыдъяськон 1. *teonn. v:stā*

лыдъяськыны 2. (*.л. кылбур*) leikkiluku, leikkiloru, leikkihokema

лыдъяськыны 1. laskea (*jhk asti t. yhteen*), tehdä laskelmia, olla laskemassa, harrastaa laskemista (*t. laskujen tekemistä*); **та пичи ныл**

л. вала ни tämä pikkutyttö osaa jo laskea; **эн люкет мыным:** мон

лыдъяськисько älä häiritse minua, kun minä lasken (*t. olen laskemassa, teen laskelmia*) **2. pass.**

v:stā **лыдъяны;** **та гуртын ог сю пала корка** лыдъяське tässä kylässä lasketaan (*olevan*) noin sata taloa; **та арбери туж дуно**

лыдъяське tätä esinettä pidetään

hyvin arvokkaana (t. kalliina)

лыдыны kutista, syhytä, syhyä; **ныры лыдэ** nenäni kutisee (t. syhyää, syhyy)

лыз 1. sininen **2.** (*лыз-пурсы*) si-niharmaa, sinertävän harmaa; **л. вал** (sini)harmaa hevonen; **л. эа-зег** siniharmaa (t. sinertävän harmaa) hanhi

лызалэс sinertävä

лыз-вож 1. (*лызалэс-вож*) sini-vihreä **2.** (*виртырем*) mustelma, sinelmä; **л. луытозъ жугыны** hakata mustelmille

лызгуби > **лызышыргуби**

лыздари kuparivihtrilli

лыэйыр, **лыэйырсяська** *kasv.* ruiskukka, ruiskaunokki (*Centau-reya cyanus*)

лыз-лыз kirkkaan (t. heleän) sini-nen, sinistäkin sinisempi

лызман *teonn. v:stā* **лызманы**

лызманы (*лызэн буяны*) maalata (t. värjätä) siniseksi, sinistää; (*лызэн наштаны*) tahrrata siniseksi

лызмаськон *teonn. v:stā* **лыз-**

маськыны

лызмаськыны (*лызэн наштаськыны*) tahrrata itsensä siniseen, tahraantua siniseen; (*лыз луыны*) tulla (t. värjäätyä) siniseksi

лызмульы *kasv.* juolukka (*Vacci-num uliginosum*)

лызмыт, **лыэпир,** **лыэпиръём** > **лызалэс**

лызясяська > **лызыйр**

лызышыргуби *kasv.* sinihapero (*Russula*)

лызэктон sinistyminen, sinertymi-nen

лызэктыны sinistyä, sinertyä, tulla siniseksi

лызэмезь *kasv.* vatukka (*Rubus*);

- sinivatukka** (*R. caesius*); > **сьёдэ-мезь, туриэмезь**
- лыктона** tuleminen, tulo, saapuminen ◇ **л. падеж** > **матэктона падеж**
- лыктыны** tulla, saapua ◇ **йырэ л.**
1) pälkähää päähän, saada päähäänsä 2) > *seur.*; **тодэ л.** tulla (t. muistua) mieleen
- лым 1.** liemi, keitto; **чорыг л.** kala-keitto; **шыд л.** lihalimi **2. murt.** (сыпал *вү*) suolavesi, etikkaliemi
- лымшор 1.** (нуназе шор) puolipäivä, keskipäivä **2. (лымшиорпал)** etelä // eteläinen; **л. пала** etelään (päin); **л. палан** etelässä (päin)
- лымшоран** *teonn. v:stā лымшораны*
- лымшораны** syödä päivällistä
- лымшорпал 1.** eteläpuoli // eteläpuolin **2. (шаер)** etelä(maat) // eteläinen, etelämaalainen
- лымы** lumi; **л. адямы 1)** (лымы-лэсъ) lumiuukko **2)** (гуреззын ул исъ, эти) lumimies, jeti; **л. пыры** lumihuitale ◇ **Л. ныл** *kansanr.* lumityttö
- лымыесть** lumessa, lumeen tahaantunut (t. tahriutunut); **гын сапегед** л. huovikkaasi ovat lumessa
- лымыё 1.** (трос л.) (runsas)lumi-nen, lumi=; **л. сюрес** luminen tie **2. (лымыем)** =luminen; **трос л.** тол runsasluminen talvi
- лымыян 1.** *teonn. v:stā лымыяны* **2.** lumisade, lumikuuro
- лымыяны** *yksipers.* sataa lunta; **лымыя** sataa lunta
- лью luinen;** (чорыг с-съ) ruotoinen; **л. силь** luinen liha
- лып-лап** *deskr.* löntystään; **л. ветлыны** kulkea löntystään, löntystää
- лыс 1.** (веньёс) (havun)neulaset **2.** (ваи) havut, havunoksat, haot
- лысуу kaste;** л. **усем(ын)** kaste on laskeutunut (maahan)
- лысууо kasteinen**
- лысо havu=;** л. **нюолэс** havumetsä; **л. писпу** havupuu
- лысон teonn. v:stā лымыны**
- лыстэмпужым kasv.** lehtikuusi
- лымыны ruhek.** (тылобурдо с-съ) luoda höyhensensä, olla sulkasadol-la (t. höyhensadolla); (нудо, нöö-шур с-съ) luoda karvansa; (адями с-съ) kaljuuntua, tulla kaljuksi
- лымьом luuranko**
- лытэм luuton;** (чорыг с-съ) ruodoton
- лытэм-сьёмтэм 1.** (лытэм) luuton **2. el.** (сюрлытэм) selkärangaton; **л. лулосьёс** selkärangattomat ◇ **л. пазыгиськыны** särkyä (t. murskautua) sirpaleiksi
- лычусээн teonn. v:stā лыч/сузыны**
- лыч/сузыны 1.** nauttia ruumiinsa (t. itsensä) raapimisesta **2. kuv.** ilk-kua, olla vahingoniloinen
- льгота helpotus;** etuisuus
- льнозавод** pellavatehdas
- льёлектон teonn. v:stā льёлек-тыны**
- льёлектыны 1.** > **льёлёмыны 2.** (льёл адскины) punertaa, näkүä (t. hohtaa) punertavana
- льёлёмон teonn. v:stā льёлёмыны**
- льёлёмыны 1.** tulla punertavaksi (t. ruusunpunaiseksi), punertua; **инбам льёлёме ни** taivas puner-tuu (t. on punertumassa) **2.** (чы-жектыны) punastua, punehtua
- льоль** (лемлет) vaaleanpunainen, ruusunpunainen; (чыжыт, горда-лэс) punakka (*posket*), puna=, ru-

нainen (*huulet, aamunkoitto*); л. **сяська** vaaleanpunainen (t. гиисунпунайна) kukka; л. **бамъёс** punakat posket; л. **чук инбам** punainen aamutaivas; л. **ымдуръ- ёс** punahuulet
льольман 1. *teonn. v:stā* **льоль- маны 2.** **ымдур** л. *huulipuna*
льольманы 1. punata, maalata (t. *värjätä*) vaaleanpunaiseksi (t. гиисунпунайсекси); **ымдурез** л. punata huulia(an) **2.** (**льёлектыны**
кутсыкны) (alkaa) punertaa, (alkaa) näkyä (t. hohtaa) punertava- na; **инвис льольма ни** horisontti alkoi jo punertaa
льольмон, льольмыны > льёл- мон, льёлёмыны
льольмыт > льолялэс
льольнянь *murt.* rahkalettu, rahkakkara
льольпыр, льольпыръём > seur.
льолялэс kalpean (t. haalean) pu- nertava
льём tuomenmarja(t)
льёман tuomenmarjojen poiminta (t. poimiminen)
льёманы poimia tuomenmarjoja
льёмпу *kasv.* tuomi
лэзён 1. (**уллань**) laskeminen, las- ku (*alemaksi, vesille*) **2.** (**пры- ны, потыны, эрике**) päästämisen, päästö, laskeminen, lasku (*ulos, sisää, menemään*) **3.** (**разре- ши- ние**) lupa **4.** (**ыстон**) lähettäminen, lähetys **5.** (**ву, чай**) kaataminen, kaato, valuttaminen **6.** (**лябомы- тон**) löysentäminen, löyhentämi- nen, höllentäminen **7.** (**зиртон**) heittäminen, viskaaminen **8.** (**ужатон**) käynnistäminen, käyn- nistys; **магнитофонэз** л. nauhu- rin käynnistys (t. käynnistäminen)

лэзисъкон *teonn. v:stā* **лэзисъ- ны**

лэзисъкны 1. > **лэзыкны 2.**
pass. olla sallittu(a)

лэзыкон *teonn. v:stā* **лэзыкны**
лэзыкны 1. laskea (alas), laskeutua; painua, vaipua; **музъем вылэ** л. laskea (t. laskeutua) maahan; **пукон вылэ** л. vaipua (t. painua) tuolle **2.** (мозмыны) kirvota, päästää irti **3.** (**куаръёс с-сь**) lehtiä, puhjeta (lehteen)

лэзыны 1. (**уллань**) laskea (*alem- maksi, vesille*) **2.** päästää, laskea (*ulos, sisää, menemään*); **крыре** л. päästää vapaaksi; **потыны** л. päästää (tulla) ulos; **прыны** л. päästää (tulla) sisään **3.** (**разре- шить карыны**) sallia, antaa lupa **4.** (**ыстыны**) lähettää **5.** (**ву, чай**) kaataa, valuttaa **6.** (**лябомытыны**) löysentää, löyhentää, höllentää **7.** (**зиртыны**) heittää, viskata **8.** (**ужатыны**) käynnistää, panna päälle (t. käyntiin); **магнитофонэз** л. käynnistää (t. panna päälle) nauhuri ◇ **кыржаса** л. ruveta laulu- mamaan, panna (t. pistää) lauluksi;

мызык л. laskea mäti
лэзыны iter. v:stā **лэзыны**
лэзыськон *teonn. v:stā* **лэзысь- кны**

лэзыськны intr. 1. (**зиръяса** улыны) heitellä, heittää, viskellä jllak, olla heittelemässä (t. viskele- mässä) jllak **2.** (**ог-огедлы зиръя- ны**) heitellä toisiaan

лэзян heittely, heittäminen, viskely, viskaaminen

лэзыны heittää, heitellä, viskata, viskellä

лэзыськон, лэзыськны > лэзы- яськон, лэзыськны

лэйкан 1. keinuminen, huojuminen, heiluminen; (*к-сь нюрвил*) hyllyminen, hetkuminen 2. (*пезъгыт луон*) joustaminen, myöten antaminen

лэйканы 1. keinua, huojua, heilua; (*к-сь нюрвил*) hyllyä, hetkua;

выж лэйка silta (t. lattia) huojuu;

тулкымъес вылын пыж лэйка

vene keinuu aalloilla 2. (*пезъгыт луны*) joustaa, antaa myöten

лэйкатон keinuttaminen, keinuttele, huojuttaminen, huojuttelu; hei-luttaminen, heiluttelu; hyllyttäminen, hetkuttaminen

лэйкатыны keinuttaa, keinutella, huojuttaa, huojutella; heiluttaa, heilutella; hyllyttää, hetkuttaa; **кёкьеz л.** keinuttaa (t. liekuttaa) kehtoa; **кётэз л.** hyllyttää (t. hetkuttaa) mahaansa

лэйкыт 1. keinuva, huojuva, heiluva, kiikkerä; (*к-сь нюрвил*) hyllyvä, hetkuva 2. (*пезъгыт*) joustava, kimmoisa

лэстьись 1. *partis. v:stā* лэстьи-ны 2. (*карис*) tekijä, toimittaja, suorittaja, valmistaja; **корка л.** talon rakentaja

лэстьиськись 1. *partis. v:stā* лэстьиськыны 2. rakentaja

лэстьиськон 1. *teonn. v:stā* лэстьиськыны 2. rakentaminen, rakennustoiminta, rakennustyö; **л. ужъеc** rakennustyöt

лэстьиськыны 1. rakentaa, olla rakennustyössä, harrastaa rakennustöitä 2. *pass. v:stā* лэстьи-ны; **мар татын лэстьиське ни?** mitä täällä tapahtuu?, mitä täällä on tekeillä?

лэстьтон 1. (*карон, быдэстон*) teke minen, toimittaminen, suoritta-

minen, suoritus 2. rakentaminen;

корка л. talon rakentaminen 3.

(*нöран, дасяи*) laittaminen, val-

mistaminen, valmistas; **сиён л.**

ruoan valmistas (t. valmistaminen)

4. (*список, план*) laatiminien;

muodostaminen, muodostus 5.

(*радъян, ортчытон*) järjestämien,

toimeenpano **◊ л. падеж kiel.**

instrumentaalii

лэстьины 1. (*карыны, быдэстыны*) tehdä, toimittaa, suorittaa 2.

rakentaa; **корка л.** rakentaa talo

3. (*нöраны, дасяны*) laittaa, val-

mistaa, tehdä; **сиён л.** laittaa (t.

valmistaa) ruokaa 4. (*список,*

план) laatia; muodostaa; **список л.** laatia luettelo 5. (*радъяны,*

ортчытыны) järjestää, panna

toimeen; **адзытон** (*я. выставка*)

л. järjestää näyttely

лэся parent. kai, kaiketi, luultavasti, nähtävästi; **автобус кошкемни,** л. bussi kai (t. nähtävästi) on jo lähtenyt

лэсямон 1. (*ярамон*) kelppoinen,

kelpaava 2. (*тупась*) sopiva

лэсян teonn. v:stā лэсяны

лэсянитэм 1. (*ярантэм*) kelppaamaton, käyttökelvoton; kelvoton 2. (*тупасътэм*) sopimaton

лэсяны 1. (*кельшины, огвыллем луны*) olla samannäköinen, muistuttaa jtak 2. (*тупаны*) sopia, olla sopiva, kelvata 3. (*вадъсаськыны*) sattua, osua (*sopivaan ai-kaan; vastaan*) 4. (*яраны, кельшины*) miellyttää, olla mieleen

лэсятон teonn. v:stā лэсятины

лэсятины 1. (*кельшины*) löytää samanlausuisu (t. yhtäläisyys),

verrata (*mainita jnk kaltaiseksi*) 2.

(*огвыллем карыны*) saattaa yh-

denmukaisiksi (t. yhtäpitäväksi) **3.**
fakt. v:stä лэсяны
лэчкан, лэчканы murt. > **лэйкан**
1. лэйканы 1
лэчкатон, лэчкатыны murt. >
лэйкатон 1, лэйкатыны 1
лэчыран murt. **1.** keinuminen, kiik-kuminen **2.** (зечырет) keinu; > **зечыран**
лэчыраны murt. keinua, kiikkua; >
зечыраны
лэчыратон murt. keinuttaminen,
kiikuttaminen; > **зечыратон**
лэчыратыны murt. keinuttaa, kii-kuttaa; > **зечыратыны**
лэчыт *myös kuv.* terävä // terävästi;
л. палыз terävä puoli, terä; **л.**
пурт terävä veitsi; **л. син** terävä
silmät; terävä näkö; **л. шерны**
hioa teräväksi
лэчытан, лэчытаны > **лэчытомон, лэчытомыны**
лэчытатон teroittaminen, teroitus,
hiominen
лэчытатыны teroittaa, tehdä terä-väksi, hioa
лэчыткыл sanaparsi; > **поговорка**
лэчытлык 1. terävyys **2.** *kuv.* terä-vyys, tarkkuus; **син л.** silmien terävyys (t. tarkkuus)
лэчытомон teroittuminen, hioutuminen
лэчытомыны teroittua, hioutua
лэчытомытон, лэчытомытыны
> **лэчытатон, лэчытатыны**
люгезь usk. uhriraha, lahjoitus (*uh-rieläimen ostamiseksi*)
люги 1. *kasv.* (арыкман) takiainen
(*Arctium*) **2.** (арыкман л.) takiainen
(*mykerö*)
люгыр deskr. tihäässä, yhdessä,
joukolla; **ыжъёс л.** ветло lam-

paat kulkevat tiheäässä
люгысерттись el. tikli (*Carduelis carduelis*)
люк I 1. kasa, läjä, röykkio, keko;
tunkio; из л. kivikasa, kiviläjä, ki-viröykkiö; **лымы л.** lumikasa; **куро л.** (кабан) olkipieles, olkiauma; (чумолё) olkikeko; **кыед л.** lantatunkio, lantakasa; **л. карыны** (я. люканы) kasata, läjätä, kootta kasaan **2.** *puhek.* (бумага с-сь) pakka, pino (*paperia*) **3.** *puhek.* (калык с-сь) joukko, lauma **4.** *murt.* (комок) kokkare, paakku
люк II (пась) luukku
люкан 1. (бичан) kokoaminen, kerääminen; (огазе тырон) kasaaminen, läjääminen; (турын, куро) aumaaminen, pielestäminen **2.** (толлы дасян) varaaminen, hankkiminen, hankinta **3.** (шыръян) kokoaminen, säästämisen, kartutaminen
люканы 1. (бичаны) koota, kerätä; (огазе тырыны) kasata, läjätä, panna yhteen; (турын, куро) aumata, pielestää; **калыкез л.** kootta (t. kutsua koolle) väki; **марка л.** kerätä (t. keräillä) postimerkkejä; **куро л.** panna olki pielekseen (t. pieleksiin), pielestää, aumata olkia; **турын л.** aumata heiniä, panna heiniä kekoihin (t. kekoon) **2.** (толлы дасяны) varata, hankkia **3.** (шыръяны) kootta, säästää, kartuttaa; **коньдон л.** kootta (t. säästää) rahaa
люкась 1. *partis. v:stä люканы 2.* kerääjä, keräilijä, kokooja
люкаськон 1. (кытчи ке, огазе) kokoontuminen, kerääntyminen, tuleminen (yhteen); kasaantuminen, tiivistyminen **2.** (ватсасыкон,

йылон) karttuminen, kertyminen, kerätyminen (*jnk määrään*)

люкаськыны 1. (*кытчы ке, ога-зе*) kokoontua, kerääntyä, tulla (yhteen); kasaantua, tiivistyä **2.** (*ватсаськыны, йылыны*) karttua, kertyä, kerätytä (*jk määrdä*); **уже троc люкаськыз ни** töitä on minulle karttunut (t. kertynyt) paljon **люкен** joukolla, yhdessä, tihessaä **люкён-люкен** joukoittain, joukkona; **л. ветлыны** kulkea joukkoina (t. joukoittain)

люкет I 1. osa; kappale; **куинéти** люкетэз kolmas osa; **марлэн ке бадзымез люкетэз** jnk suurin osa **2.** (*к-сы книгасысь, кинолэн*) ote, katkelma, pätkä; jakso **3.** (*отделение*) osasto ◇ **вераськон люкетъес** *kiel.* sanaluokat; **му нылон л.!** kunpa maa nielisi jnk; **чатран л.!** kuoleman ansaitseva (t. vietävä) kappale!

люкет II *murt.* (*можёт*) häiriö, haitta; este

люкетон häiritseminen, haittaaminen; estäminen

люкетыны häiritää, haitata, olla haittana; estää, olla esteenä

люкиськон 1. jakaantuminen, jakaantuminen, hajaantuminen, hajoaminen **2.** (*кузпалэн, эшен*) ero(aminen) (*aviopuolisosta, ystävästä*) **3.** (*нимаз кариськон*) eristyminen, eristäytyminen **4.** *mat.* jaollisuus **5.** *fys.* halkeaminen; *kem.* hajoaminen

люкиськонтэм 1. (*люкиськисьтэм, пилисъкисьтэм*) jakaantumaton, jakautumaton, hajaantumaton, hajoamaton **2.** (*к-сы эшъес*) eroamaton, erkaantumaton

люкиськыны 1. jakaantua, jaka-

tua, hajaantua, hajota; **грúппаос-лы л.** jakaantua ryhmiin **2.** (*куз-палэн, эшен*) erota (*aviopuolisosta, ystävästä*); **яратылон эшъёс-мылэс ноку но ум люкиське kansanl.** rakkasta ystävistä koskaan emme erkaannu **3.** (*нимаз кариськыны*) eristyä, eristäytää **4.** *mat.* olla jaollinen; **укымс ку-инълы люкиське** yhdeksän on jaollinen kolmella **5.** *fys.* haljeta; *kem.* hajota

лóк-люк tihessaä, tiuhassa, yhdessä; tihään, tiuhaan, yhteen; **куль-тоосты л. тырыны** panna lyheteet tihään (t. tiuhaan)

люкмес avanto

люкбó-люко kasoittein

люкон 1. jakaminen, jako; **кыклы л.** kahtia jakaminen (t. jako) **2.** (*эшъесты, кузпальесты*) erottaminen, erotus (*ystävien, avioparin*) **3.** (*жугиськисьесты*) erottaminen, erotus, irrottaminen (*toisistaan*), erilleen otto (t. ottaminen) **4.** *mat.* jakolasku **5.** *fys.* halkaiseaminen; *kem.* hajottaminen • **л. пус** 1) *mat.* jakomerkki 2) *kiel.* pilkku; > **запятой** ◇ **л. падеж** *kiel.* ablatiivi

люконтэм 1. (*люкыны, пильныылуонтэм*) jakamaton **2.** (*к-сы эшъес*) erottamaton

люкрак tihessaä, tiuhassa, yhdessä; joukossa, joukkona

люктан juottaminen (*karjan*)

люктаны juottaa, antaa juomista (*karjalle*)

люкъян teonn. v:stā **люкъяны**

люкъяны 1. (*погманы, туганы*) tehdä vanutetuksi (t. takkuseksi), vanuttaa **2.** (*люк люканы*) kasata, koota kasaan

люкъяськон 1. (погмасъкон, тугасъкон) vanuminen, takkuuntuminen **2.** (люк люкасъкон) kasaantuminen, kerääntyminen

люкъяськыны 1. (погмасъкыны, тугасъкыны) vanua, takkuuntuua, tulla takkuiseksti **2.** (люк люкасъкыны) kasaantua, kerääntyä

люкылон 1. teonn. v:stā **люкыльны 1; 2.** (сётъян) jakelu, jako

люкылыны 1. frekv. v:stā **люкыны 2.** (сётъяны) jaella, jakaa; кузьымъёс л. jaella lahjoja

люкыны 1. jakaa; **кыклы л.** jakaa kahtia **2.** (эшъёсты, кузпальёсты) erottaa (*ystäväät, aviopari*), saattaa eroon **3.** (жугисъкисъёсты) erottaa, irrottaa toisistaan, ottaa erilleen **4.** fys. halkaista; *kem.* hajottaa

лóкырák > люкráк

люкыт ahdas; **татын л.** täällä (t. tässä) on ahdasta

люльырскон 1. (сүйныс с-съ) kiertyminen (*langan*) **2.** (йырсы с-съ) kähertyminen, kihartuminen

люльырскыны 1. (к-съ сүйныс) kiertyä (*lanka*) **2.** (к-съ йырсы) kähertyä, kihartua

люльыртисъкон, люльыртисъкыны > люльырскон, люльырскыны

люльыртон 1. (к-съ сүйнысэз) kiertäminen (*langan*) **2.** (йырсиеz) kähertäminen, kihartaminen

люльыртыны 1. (к-съ сүйнысэз) kiertää (*lanka*) **2.** (йырсиеz) kähertää, kihartaa

люм, люмгы el. saivartaja, paarma (*pieni ja kellertävä*)

люр-ляр 1. onom.: **л. карыны hä-** listä, meluta; **пинальёс л. ке-** сясько lapset huutavat kilpaa **2.**

deskr. hajanaisena joukkona, hajallaan, sekavasti; **л. ветлыны** kulkea hajallaan

люстры (кatto)kruunu

лютеран luterilainen; **л. оскон** luterilainen uskonto, luterilaisuuus

лютера́нство luterilaisuuus

ляб 1. heikko, huono; kestämätön // heikosti, huonosti; **л. адями** heikko (luonteenen) ihmisen; **л. ѹö** heikko (t. kestämätön) jää; **л. сюлэмъем 1)** huonosydäminen, heikkosydäminen **2)** kuv. (кишикасъ) raukkamainen, pelkurimainen; **л. тазалык** heikko (t. huono) terveys; **солэн синмыз л. адže** hän häkee huonosti (t. heikosti), hänellä on heikko näkö **2.** (ляб золтэм, кылясь) höllä, löyhä, löysä // höllästi, löyhästi, löysästi; **гитáралэн сиосыз лябесь** kitaran kielet ovat hölliä (t. löysällä)

**лябан, лябаны > лябомон, лябо-
мыны**

**лябатон, лябатыны > лябомы-
тон, лябомытыны**

лябzon 1. heikentyminen, heikkeneminen **2.** (лэзъкон, кылян) höltyminen, löyhtyminen, löystyminen (*nuoran, mutterin*)

лябзыны 1. heikentyä, heketä; **пересь чылкаќ лябзиз ни** vanhus on perin heikentynyt **2.** (лэзъкыны, кыляны) höltyä, löyhtyä, löystyä (*nuora, mutteri*)

**лябзытон, лябзытыны > лябо-
мытон, лябомытыны**

ляблык heikkous

лябомон 1. heikentyminen, heikkeneminen **2.** (лэзъкон, кылян) höltyminen, löyhtyminen, löystyminen (*nuoran, mutterin*)

лябомыны 1. heikentyä, heketä;

тöл лябомиз ни tuuli on heiken-tunut **2.** (лэзькыны, кыляны) höltyä, löyhtyä, löystyä (*nuora, mutteri*); **гозы лябомиз** nuora (t. köysi) höltyi

лябомытон **1.** heikentäminen **2.** (лэзён, кылятон) höllentäminen, löyhentäminen, löysentäminen

лябомытыны **1.** heikentää **2.** (лэзькыны, кылятыны) höllentää, löyhentää, löysentää; **еэз л. höllentää** (t. löysentää) nahkavyö

лябыт (*урод*) heikko, heikohko, huono(hko); (юн *өвöl*) hauraahko, hauras, hatara(hko), höllä, **тазалыкед л.** terveytesi on heikohko (t. huono); **л. тодон-валанъес** hatarat tiedot

лякиськись **1.** *partis.* *v:stä* **лякиськыны** **2.** liimainen, tahmea, liimamainen

лякиськон *teonn.* *v:stä* **лякиськыны**

лякиськыны **1.** liimautua (*kiinni, yhteen*) **2.** (лякиськись лууны) olla liimainen (t. tahmea) **3. kuv.** (тэбиныны) (alkaa) ahdistella, (t. kiusata, lähennellä) **4. kuv.** (кальяскыны) lyöttäytä seuraan, alkaa seurata

лякон liimaaminen, liimaus; liistereointi; (*шапалерен*) tapetointi, pareroointi

ляккыны liimata; liisteröidä; (*шапалерен*) tapetoida, paperoida; **валче л.** liimata yhteen; **мар ке борды л.** liimata jhk kiinni; **коркаэз л.** tapetoida tupa

лякыт **1.** (лякытэн вазиськись) kohtelias, huomaavainen // kohteliaasti, huomaavaisesti; (*зеч*) ystävällinen, hyvä(нтаинен); **л. адями** ystävällinen (t. kohtelias)

ihminen; **л. вераськыны** ruhua kohteliaasti **2.** (*сюлмаськись, шырыт*) huolellinen **3.** (лачмыт) vaatimaton // vaatimattomasti; **ас-тэ л. возыны** käyttäytävä vaati-mattomasti **4.** (*каныл, кипало*) mukava, kätevä // mukavasti, käte-västi; **та тыйрен л. ужаны** tällä kirveellä on mukava tehdä töitä **лякытак** **1.** (лякытэн вераськы-са, ёзчен) kohteliaasti, huomaavaisesti, ystävällisesti **2.** (*сюл-маськыса, жикытак*) huolelli-sti

лякыттэм **1.** (*шаян, шёртчи*) ku-jeileva, veikeä, veitikka(mainen), pahankurinen, rasavilli, vallaton // kujeilevasti, pahankurisesti, vallat-tomasti // (*л. мурт*) rasavilli, veitikka, villikko **2.** (*адзэмпотос-тэм*) vastenmielinä, týmpäisevä, inhottava // vastenmielisesti, tym-päisevästi, inhottavasti **3. murt.** (*укыр*) liian, tavattoman • **л. вы-рыны** > **лякыттэмъяськыны**

лякыттэмъяськон *teonn.* *v:stä* **лякыттэмъяськыны**

лякыттэмъяськыны **1.** (*шаянъ-яськыны*) kujeilla, pelleillä; olla tottelematon (t. kuriton) **2.** (*ад-зэмпотостэмъяськыны*) käyt-täytävä vastenmielisesti (t. týmpäi-sevästi, inhottavasti)

лякытэн **1.** (лякыт вераськыса, ёзчен) kohteliaasti, huomaavaisesti, ystävällisesti **2.** (*сюлмаськы-са, жикытак*) huolellisesti

ляльзон **1.** (*ватсаськон*) lisäänty-minen, enentyminen, eneneminen, suureneminen, kasvaminen **2.** (*вöлмон*) leviäminen (*lisääntymällä*) **3.** (*пушъён*) reheväksi kas-vaminen (t. tulo), rehevöityminen

ляльзыны 1. (*ватсасъкыны*) li-sääntyä, enentyä, enetä, suureta, kasvaa **2.** (*вёлмыны*) levitää (*li-sääntymällä*) **3.** (*пушыны*) kasvaa (t. tulla) reheväksi, rehevöityä

ляльчи palkkatyöläinen, palkattu työmies, palvelija, renki
лянэс tuohivakka (*lieriön muotoinen*)
ляпа el. monni; > **ком**

М

ма 1. > **мар**; **ма быдзя?** 1) minkä kokoinen? 2) (*арлыдыз*) kuinka vanha?; **ма жужда?** minkä korkuinen (t. pituinen)?, kuinka korkeा (t. pitkä)?; **ма ёкта?** minkä paksuinen?; **ма кузьда?** minkä pituinen?, kuinka pitkä?; **ма муген?** missä tarkoitukseissa?; mistä syystä? **2.** *interr. part:na (шат)* -a-kysymyspart:n *yhteydessä*: vai (mitä), sitten; todellako?; **тон кошкисъкод ни-а ма?** oletko si-nä lähdössä vai mitä?, oletko si-nä sitten lähdössä?; **озы-а ма?** onko todella niin?, ihanko totta? **3.** *vahv. part:na (бен, ук)* toki, =han / =hän, no; **ма басьты!** ota toki!; **ма юртты ук!** autahan toki!

магазин kauppa, myymälä

магнит magneetti [-ηп-]

магнитофон nauhuri, magnetofoni [-ηп-]

мадён 1. (*вераса улон*) kertominen **2.** (*мадёс*) kertomus, tarina, juttu; (*предание*) taru **3.** (*загадка сёトン*) arvuuttaminen, arvoituksen antaminen (t. asettaminen) **4.** *murt.* (*kyržam*) laulaminen

мадёнкыл > **мадькыл**

мадёс (*веран, верос*) juttu, tarina,

kertomus, taru; *kirjall.* (*повесть*) pienoisromaani, novelli

мадись 1. *partis. v:stā* **мадьины** **2.** (*вераса улісь*) kertoja **3.** *murt.* (*kyržas*) laulaja

мадиськись 1. *partis. v:stā* **мадиськыны** **2.** kertoja

мадиськон 1. (*вераса улон*) kertominen **2.** (*мадёс*) kertomus, tarina, juttu **3.** (*загадка сётон*) arvuuttaminen, arvoituksen antaminen (t. asettaminen) **4.** (*загадка*) arvoitus

мадиськонкыл > **мадиськон 4**
мадиськыны *intr.* **1.** (*вераса улыны*) kertoa **2.** (*загадка сётыны*) arvuutella, antaa (t. asettaa) arvoitus

мадь 1. (*веран, верос*) kertomus, tarina, juttu; puhe **2.** (*загадка*) arvoitus **3.** *murt.* (*kyržan*) laulu
мадькыл arvoitus; > **мадиськон 4, загáдка**

мадьины 1. (*вераса улыны*) kertoa **2.** (*загадка сётыны*) arvuuttaa, antaa (t. asettaa) arvoitus **3.** *murt.* (*kyržаны*) laulaa

мадъяр unkari(lainen); **м. кыл** unkari(n kieli)

мажес harava

мажсан haravointi

- мажсаны** haravoida; **турин м.** haravoida heiniä
- мажсасъкон** *teonn. v:stā* **мажсасъкыны**
- мажсасъкыны 1.** haravoida heiniä (t. heinät) kokoon **2. pass. v:stā** **мажсаны**
- маза** *puhek.: м. сётыны* jättää rauhaan; **тэк улыны м. уг сёто ei** anneta levätä (t. olla joutilaana)
- мазь** voide, salva, rasva; **мазен зыраны** voidella salvalla
- мазэ** *akk. pron:sta* **майз**; mitä, mikä **маиз** mikä (*hänen, sen*); **м. солэн висе?** mikä hänellä on kipeä(ä)?
- майн** *instr. pron:sta* **ма**; millä **май** toukokuu; > **куартолээз**
- майбыр** huoleton, onnellinen, mukava, vapaa // huollettomasti, mukavasti, onnellisesti, vapaasti; **м. улыны** elää huollettomasti (t. mukavasti) ◇ **м.!** onnen myyrä (t. suosikki)!
- майка** aluspaita (*miesten*); (*спортивнъёслэн*) urheilupaita (*hihaton*)
- маймыл** *murt. el.* apina; > **обезьян**
- майонез [-нэ-]** majoneesi
- майор** majuri
- майсы** *el.* kimalainen
- майтал** saippua; **бам м.** hienosaiprua, kasvosaippua
- майталан** saippuointi
- майталаны** saippuoida
- майталасъкон** *teonn. v:stā* **майталасъкыны**
- майталасъкыны** saippuoida itse-ään
- майыг** seiväs; **зурод м.** suovaseiväs
- майыган** *teonn. v:stā* **майыганы**
- майыганы** *tr.* lyödä (seiväs) maahan
- мак** *kasv.* unikko
- макарон** makaroni(t), pasta
- маке** jokin, *jota(k)in*; **м. но 1)** (edes) jokin, (edes) *jota(k)in 2)* (*малы ке но*) *josta(k)in syystä*; **егитъёс м. мукет ужало** nuoret tekevät jotakin muuta; **мынам м. снеме потэ 1)** (*mae ке*) minä haluan syödä jotakin 2) (*малы ке но*) minä haluan syödä jostain syystä; **со кёш м. se on** *jotain* *рahanmakuista* ◇ **м. быдза** vaikka kuinka iso, hyvin iso; **м. кузъда** vaikka kuinka pitkä, hyvin pitkä; **м. мында** vaikka kuinka paljon, hyvin paljon; **м. ёвёл** (*со*) hölynköly(ä), pöty(ä); **м. сюрем** (*я. шедем*) mitä tahansa (t. mitä vaan)
- мáкем 1.** missä määrin, kuinka, miten; mikäli; **м. трос ужед** **кылиз на?** kuinka paljon töitä sinulla on vielä jäljellä?, **м. мыным тодмо...** mikäli (t. sikäli) kuin minä tiedän... **2.** (*кестькыса, абдраса вераку*) (*huudahduslauseissa*) kuinka (paljon), miten (paljon); **м. ёч таче дыръя!** kuinka hyvä onkaan tällaisena hetkenä! **3. konj:na** mikäli, kuinka, miten, mitä; **м. жоггес быдэстод, сбком** **жог дорад бертод** mitä nopeammin suoritat, sitä nopeammin paraat kotiin
- маке-маке** yhtä ja toista, *jota(k)in*; **магазиниң м. басътоно** kau-pasta on ostettava yhtä ja toista
- макеме** kuinka kauas (t. pitkälle); **м. вүид ни?** kuinka pitkälle olet päässyt?; **м. ветлийд?** kuinka kaukana kävit?
- макеним** *kiel.* substantiivi; > **существительной**
- макес** lanne, lonkka; reisi
- макет** (pienois)malli, luonnos;

(книга-газетлэн) taitto
макмыр krapula, kohmelo; **м.**
 веськатыны parantaa krapulaa,
 ottaa krapularyyppu
макмыран teonn. v:stā **макмыраны**
макмыраны olla krapulassa
макмырасъкон teonn. v:stā **мак-
 мырасъкыны**
макмырасъкыны ottaa krapula-
 гуурпу (t. гуурпу krapulaan)
макня akana(t); > **киль I 2** ♂ **м.
 йыр** ark. haukk. pölkypää, type-
 гус
максимум 1. (самой бадзым лыд)
 maksimi(määrä), enimmäismäärä,
 huippumäärä; *mat.* maksimiarvo **2.**
 (тужес но тросээ) enintään,
 korkeintaan
мактал =lainen, tapainen, =mainen
 / =mäinen // jnk lailla (t. tavalla),
 kuin, niin kuin; > **манер 3, выл-
 лем**
макталтон arvaaminen, älyäminen,
 oivaltaminen, oivallus; > **валат-
 скон**
макталтыны arvata, älytä, oival-
 taa; > **валатсыны**
мактан 1. (ушъян) kehuminen,
 ylistäminen, kiittäminen; kii-
 tot(maininta), kehu(t) **2.** (серем
 карон) ivaaminen, pilkkaaminen,
 nauraminen
мактаны tr. **1.** (ушъяны) kehua,
 ylistää, kiittää **2.** (серем карыны)
 ivata, pilkata, nauaraa
мактасъкись 1. partis. v:stā **мак-
 тасъкыны 2.** (ушъясъкись
 мурт) kehuskelija, kerskailija,
 kerskuri **3.** (серем карись) ivaili-
 ja, pilkkaaja
мактасъкон 1. (ушъясъкон) kehu-
 minen, kehunta, kehuskelu, kers-

kailu **2.** (серем карон) ivaami-
 nen, ivailu, pilkkaaminen
мактасъкыны intr. **1.** (ушъясъкы-
 ны) kehua, kehuskella, kerskailla
2. (серем карыны) ivata (t. ivail-
 la) jtak, pilkata (t. pilkkailla) jtak
малпам 1. partis. ja teonn. v:stā
малпаны 2. (малпан) ajatus; aja-
 telma, mietelmä **3.** (малпаса
 улэм) ajattelu, mietintä **4.** (маке
 карыны м.) aie, aikomus **5.** (уж-
 пум шоры учкон, мылкыд) mie-
 li(pide), käsitys, näkökulma; **мы-
 нам малпамея** minun mielestääni
малпамтэ ajattelematon, miettimä-
 töön; arvelemon ♂ **м. шорысь**
 (äkki)arvaamatta, avistamatta,
 odottamatta
малпан 1. teonn. v:stā **малпаны 2.**
 ajatus, aate; miete; со умой м. se
 on hyvä ajatus; **малпанъёсаз вы-
 йыны** (я. усыны) vaipua miet-
 teisiinsä (t. ajatuksiinsa) **3.** (фан-
 тазия) haave(ilu), unelma, kuvit-
 telma; **малпанъёсы быдэсмизы**
 haaveet toteutuvat **4.** (маке ка-
 рыны м.) aikomus, aie, hanke,
 tarkoitus; (*план*) suunnitelma **5.**
 (ужпум шоры учкон, мылкыд)
 mielipide, käsitys, näkökulma; **ми-
 ляям малпанъёсмы одиг** кадесь
 meidän mielipiteemme ovat sa-
 manlaisia **6.** (сүзён) toivotus, ai-
 komus; **мон ти доры зеч мал-
 панъёсын лыктай** minä tulin tei-
 dän luokseen hyvin aikomuksin
7. (малпаса улон) ajattelu; (*ко-
 тыр ласянь*) harkinta, mietintä,
 pohdinta
малпаны 1. ajatella, miettiä; **мон**
**тон сярысь умойзэ гинэ мал-
 пасъко** minä ajattelen sinusta
 pelkkää hyvää; **солэн малпамез**

уг пот hǟn ei halua miettiä **2.** (*котыр ласянь*) harkita, miettiä, pohntia; **та ужпумез м. кулэ на тätä** asiaa pitää vielä harkita (t. miettiä) **3.** (*медины*) aikoa, olla aikeissa, suunnitella; **арня пумын дорам бертыны малпасько** viikonloppuna aion palata kotiin **4.** (*кожаны*) luulla, arvella; **малпасько, со шонер вера шуыса** luulen, että hǟn puhuu totta; luulen, että hǟn on oikeassa **5.** (*быдэсмонтэмез с-сы*) haaveilla, unelmoida; **со весь зарезь дуре ветлыны** **малпа** hǟn aina haaveilee käyvänsä meren rannikolla **6.** (*сизыны*) toivottaa, suoda; **мон тйледлы** зечсэ гинэ малпасько minä toivotan (t. suon) teille vain hyvää **7.** (*маке выльзз*) keksiä; эн сюл-**маськи, маке но малпалом** älä vaivaudu, jotain keksitään **8.** (*маке лэсътыны кариськыны*) päätää; **маке карыны малпаз ке со,** однó ик лэсътоз jos hǟn päättää tehdä jotain, hǟn tekee sen ehdottomasti

малпаськись 1. *partis. v:stā* **мал-
паськыны 2.** mietteläs, miettivä(inen) **3.** (*ас вакытаз*) haaveellinen, haaveileva

малпаськон 1. miettiminen, tuumiminen, tuumailu; mietteet; (*котыр ласянь*) mietiskely, pohdiskelu, pohdinta; **мар отын кема мал-
паськонэз** mitäs miettimistä tässä on, ei tässä ole mitään miettimistä **2.** (*быдэсмонтэмез с-сы*) haaveilu, unelmointi, haave **3.** (*сюл-
маськон*) levottomuuus, huolestuneisuus

малпаськыны 1. miettiä, mietiskellä, tuumia, tuumailla; (*котыр*

ласянь) mietiskellä, miettiä, pohntia, pohdiskella; **кема малпась-
кыса эн ул** älä mietiskele kauan; **мур м.** olla syvissä mietteissä **2.** (*быдэсмонтэмез с-сы*) vaipua haaveisiin (t. päiväuniin), unelmoida **3.** (*сюлмаськыны*) olla huolissaan

малпатэк 1. *ger. v:stā* **малпаны 2.** ajattelematta, harkitsematta, ajattelemattomasti, harkitsemattomasti **малы 1.** *dat. pron:sta* **ма;** mille, miksi **2.** (*ма муген*) miksi, mistä syystä; (*ма понна*) mitä varten; (*маин сэрэн*) minkä vuoksi (t. takaia, tähden); **м. медам ялán лы-
мыя?** miksiköhän koko ajan sataa lunta?; **м. со сычё вазь кош-
ки?** miksi hǟn lähti niin aikaisin?; **м. со кулэ?** 1) mitä varten se on? 2) (*кулэ ёвёл*) ei ole mitään tarvetta ◇ **м. кé (но)** jostain syystä; **м. кé-а?** onko jokin syy?; **м. ке шуоно konj.** koska, kun, siitä syystä että, sen vuoksi että; **мон туннэ нóкытчы уг мын, м.** **ке шуоно куаэз зоре** tänään minä en mene minnekään, koska (t. siitä syystä että) sataa vettä **мальдон** häikäistyminen, sokaistuminen

мальдыны häikäistyä, sokaistua (*valosta*); **синмы мальдэ** silmäni sokaistuvat

мальдыт häikäisevä, sokaiseva, huikaiseva // häikäisevästi, sokaisevasti, huikaisevasti

мальдытись 1. *partis. v:stā* **маль-
дытыны 2.** häikäisevä, sokaiseva, huikaiseva

мальдытон häikäiseminen, häikäisy, sokaiseminen, sokaisu

мальдытыны häikäistä, sokaista;

шунды синме мальдытэ aurinko häikäisee silmiäni
маляр maalari
мам > *seur.*
мама I last. (анай) äiti
мама II 1. last. (небыт силь) liha (rehmeä) **2.** puhek. (мышица) lihas
мамаля usk. vanh. uhriraha, lahjotukset (uhrieläimen ostamiseksi ja uhrin toimittamiseksi); vrt. **люгезь**
мамонт mammuti
мамык 1. (тылобурдолэн) untuvat, untuvahöyhenet; (nööšurrolen, пудолэн но мк.) untuvakarva, pohjakarva, (pohja)villa; **кеч м.** vuohenvilla; **тополь м.** poppelin haituvat; **м. валес** höyhenpatja, untuvapatja **2.** (вата) vanu **3.** (хлопок) puuvilla; pumpuli; **м. басма** puuvillakangas, pumpulikangas
мамында 1. minkä verran?, kuinka paljon (t. monta)?; **ведраяд м. вуэз вань на?** minkä verran vettä jää vielä sankoon? **2.** (кесыкыса, абдраса вераку) (huudahduslauseissa) miten (t. kuinka) paljon; **м. калыкез татын!** miten (t. kuinka) paljon tällä onkaan väkeä!
мандарин mandariini, satsumas
мандат valtakirja, mandaatti
манекен mallinukke
манер 1. (сям) tapa, käytös, tavat **2.** (амал) tapa, keino **3.** (выллем) =lainen, tapainen, =mainen / =mäinen // jnk lailla (t. tavalla), kuin, niin kuin
манет rupla; **сю м.** sata ruplaa
манетъем 1. (одиг м.) (yhdien) ruplan; **м. конъдон** ruplan raha (seteli) **2.** ruplan; **сю м. конъдон** sadan ruplan raha(seteli)

маний hoksaavuus, ekseliäisyys, oivalluskkyky
манный manna(ryyni)=; **м. жук** manna(ryyni)riuro; **м. кенъыр** manna(ryyni)t
манси mansi, voguli; **м. кыл** mansi(n (t. voguli(n)) kiel)
мар 1. pron. interv. mikä, mitä; minkä; **м. каром мон?** mitä minä tekisin?, mitä minun pitäisi tehdä?; **м. отын вань?** mitä siinä (t. siellä) on?; **м. понна?** mitä varten?; minkä vuoksi (t. takia)?; **м. со сыче?** mikä (t. mitä) se on?; **м. сярысь вerasъкомы?** mistä ruhumme (t. keskustelemme)?; **м. быдза?** 1) minkä kokoinen? 2) (арлыдыз) kuinka vanha?; **м. дырозвь?** mihiin aikaan asti? **2. rel.-konj:** na mikä, mitä; **мон тодийско, м. луиз** minä tiedän, mitä on tapahtunut ◇ **м. ке 1)** jokin, jota(k)in 2) (мар ке муген) josta(k)in syystä; **мар ке но** (edes) jokin, (edes) jota(k)in; **мар но со** yhtä ja toista, jota(k)in
мар-а > ма 2
марафон maraton(juoksu)
маргарин margariini
марда puhek.: **калык м.** ihmisten tapainen // ihmisten tavalla; ihmisiksi; **м. но ёвёл** ei ole järjestystä (t. kuntoa) ollenkaan
марзан 1. (жемчуг) helmi **2.** (коралл) koralli • **м. весь 1)** helminauha, helmet 2) korallinauha, korallihelmet
мары mari, tseremissi; > **пор**
Мáрий: М. Эл Mari El, Mari(n-maa)
мариновать: м. карыны marinoida
марка I 1. (маркá) (posta m.)

- (posti)merkki **2. (мáрка)** (*вузлэн нүсээз*) (tavara)merkki; (*cort*) laatu
- марка II (уксё)** markka
- маркер** korostetussi
- марлы > малы**
- марля** harso(kangas)
- мармелад** marmeladi, marmelaati
- март** maaliskuu; > **оштолээзь**
- марш** marssi
- маршал** marsalkka
- маршировать: м. карыны mars-sia**
- маршрут** reitti
- марым** parent. puhek. (*mieleen juolahtamattoman sanan asemesta*) tuota (niin), no (tuota), tuo, siis, niinku; **м., мон чик озыры карыны уг медскуы вал** no tuota, minä en olisi ollenkaan halunnut tehdä sitä; **марым-а, мар-а каром?** no, mitäs tässä pitikään tehdä?
- марысь-мар:** **м. ке** parent. jos jo-tain tapahtuu; jos tulee mahdollisuus; **м. ке, пыралэ куное** jos tulee mahdollisuus, käykää vieraasil-la
- мáскá** naamari, naamio; **кион м.** susinaamari; **кислород** **м. happy-naamari**
- маскара** hauska, huvittava, hupaisa, hassu // hauskasti, huvittavasti, hupaisasti, hassusti; **м. веран (sana)sutkaus, hokema;** **м. карыны** tehdä (t. saattaa) naurunalaiseksi, tehdä pilkkaa; > **тумошо**
- маскарад** naamiaiset
- маскарчи** leikinlaskija, pilailija, hupailija, hauskuttelija
- маскаръяськись 1. partis.** *v:stā* **маскаръяськыны 2. > маскар-чи**
- маскаръяськон** leikinlasku, pilai-
- lu, hupailu, hauskuttelu
- маскаръяськыны** *intr.* laskea leikkiä, pilailla, hupailla, hauskuttella
- маскировать: м. карон** naamiointi; **м. карыны** naamioida
- маскироваться: м. кариськыны** naamioitua
- Масленча** laskiainen; > **Войдыр**
- массаж** hieronta; **м. лэсьтийс hie-roja;** **м. лэсьтыны** hieroa
- мастер** mestari
- мастерской** veristas; (*тупатъянни*) kogjaamo
- масть** maa, väri (*korttipelissä*)
- масштаб** mittakaava
- мат I** (*шахматэн шудонын*) matti; **куинь пол потаса м. пуктыны** tehdä kolmen siirron matti
- мат II** *urh.* matto
- матемáтик** matemaatikko
- матемáтика** matematiikka; **матемáтическая факультет** matematiatin tiedekunta
- материал 1.** aine(s), materiaali, aineisto; tarvikkeet; **лэсьтийскон**
- материалъёс** rakennustarvikkeet, rakennusmateriaalit **2. (басма)** kargas
- материк** mannermaa
- матрас** patja
- матрос** matruusi, merimies
- матч** ottelu
- матын** lähellä, likellä; **кусыпъёс-мы** **матын(эсъ)** suhteet ovat läheiset; **матынгес** lähempänä, likempänä
- матынскон** *teonn. v:stā* **матынс-кыны**
- матынскыны** siirtyä (t. tulla) lähemäksi (t. lähelle), lähestyä;
- матынтийсъкон, матынтийсъкы-ны > матынскон, матынскыны**

матысен läheltä, likeltä (*alkaen*);
lähellä, likellä; **м. умой учкыны**

läheltä on hyvä (t. mukava) katsoa

матысъ läheltä, likeltä // läheinen,
likeinen; **м. эшъёс** läheiset ystää-
vät (t. kaverit); **м. карыны** pitää
läheisenä (t. tuttuna); **матысъёс**
(*семьяос*) lähiomaiset; **матысъ-
гес** lähempää, likempää // lähei-
sempi, lähemi, likeisempi

матэ lähelle, likelle; **м. карисъкы-
ны** siirtyä (t. tulla) lähelle, lähes-
tyä; **м. карыны** siirtää (t. sijoit-
taa) lähelle, lähetää; **калыкез**
витьтон муртлы **м. вал** väkeä
oli lähes viisikymmentä henkilöä;
матэгес lähemmäksi, lähemmäs,
likemmäksi

матэкton 1. lähestyminen, lähenty-
minen; läheneminen 2. > **матэян** ◇

м. падеж *kiel.* approksimatiivi

матэктыны 1. lähestyä, lähentyä,
lähetä; **гужем матэктэ** kesä lä-
hestyy 2. > **матэяны**

матэтый lähellä, likellä (*liikeverbien*
yhteydessä); **м. ветлыны** kulkea
lähellä

матэян *teonn.* *v:stā* **матэяны**

матэяны 1. lähentää; (**матэ кары-
ны ou**) siirtää (t. sijoittaa) lähem-
mäksi (t. lähelle) 2. (**к-съ кусыль-
ёсты**) lähentää (toisiinsa), tehdä
läheiseksi

матэяськон *teonn.* *v:stā* **матэясь-
кыны**

матэяськыны 1. (**матэ карисъ-
кыны**) lähestyä, siirtyä (t. tulla) lä-
hemmäksi (t. lähelle) 2. (**кусыль-
ёс с-съ**) tulla läheisiksi toisilleen,
lähentyä, ystävystyä

махорка mahorkka

мачкон, мачкыны *murt.* >

мадисъкон, мадисъкыны

мáчта masto

мачы *murt.* kissa; > **кочыш, писэй**

машина 1. (*автом.*) auto 2. kone,
koneisto; **вурисъкон м.** ompelukone;
мисьтасъкон м. pesukone; **м. поттон** (я. лэсьтон) koneen-
rakennus

машинист veturinkuljettaja; ko-
neenkäyttäjä

машинка 1. (*печатлан м.*) kirjoi-
tuskone 2. (*йыр чышкон м.*)
hiustenleikkuukone

маяк majakka

маял 1. (*пыды*) (pohja)sakka; **сүр**

м. олутсакка 2. (*чырсэт*) käyte,
hapate; **базар** **м. хиива** 3. *kuv. ru-
hek.* kovaonninen (t. huono-onni-
nen) (ihminen)

маялляян *teonn.* *v:stā* **маялляны**

маялляны 1. sivellä, silittää, hy-
väillä (*kädellä*) 2. (*йыгыръяны,*
киын утчаны) harapoida, tunnu-
stella (*sivelemällä*) 3. (*горд сюен,*
буёлэн) sivellä (t. maalata) savella
(t. maalilla)

маялляськон *teonn.* *v:stā* **маял-
ляськыны**

маялляськыны *intr.* 1. sivellä, si-

litellä (*kädellä*), kosketella; **мар**

**татий маялляськыса ветлий-
код?** (*йотылийськод*) 1) mitä täs-

sä koskettelet (t. käpälöit *puhek.*)?

2) (*утчасъкисъкод*) mitä tässä et-

siskelet (t. hypistelet) 2. (*оғ-оғдэ*

маялляны) sivellä (t. silitellä, hy-

väillä) toisiaan (*kädellä*) 3. (*йы-
гыръяны, киын утчаны*) hara-
poida, tunnustella (*sivelemällä*),
kosketella

маялтон 1. (*киын зыралтон*) si-

paiseminen, sipaisu, hipaiseminen,

hipaisu (*kädellä*) 2. (*чушалтон*)

pyyhkäiseminen, pyyhkäisy (pois);

(чүшон) pyyhkiminen, pyyhintä (*pois*) 3. *murt.* (чүжон) lakaiseminen, lakaisu 4. *murt.* (тöödyman) kalkkiminen, kalkinta, valkaiseminen, valkaisu (*uunin*) 5. *kuv. ruhekk.* (капыртон) omakseen (t. haltuunsa) ottaminen, anastaminen, näpistäminen

маялтыны 1. (киын зыралтыны) spaista, hipaista (*kädellä*); **киныз йырсиэ маялтиэз** hän sipaisi käellä hiukсiaan 2. (чүшалтыны) pyyhkiä (*pois*) 3. *murt.* (чүжыны) lakaista 4. *murt.* (тöödymanы) kalkita, valkaista (*uuni*) 5. *kuv. ruhekk.* (капыртыны) ottaa omakseen (t. haltuunsa), anastaa, näpistää

маятник heiluri

ме *interj.* (kas) tässä!, noh!, ota!; **ме, басьты!** noh, ota nyt!

мёбель huonekalu(sto)

мед I *part. muodostaa myönteisen imperatiivin ja optatiivin:* м. **вералоз** sanokoon; м. **вералозы** sanokoot; м. **озы луоз** olkoon niin; м. **мон сое лэсътыны быгато вал** kunpa minä osaisin (t. voisim) tehdä sen; **вера солы, м. татчы пыроз** sano hänelle, että hän tulisi tänne sisään ◇ (сиёнды) ческыт м. кошкоз! hyvää ruoka-halua!; **сюресты м. удалтоз!** hyvää matkaa!; м. ... **шуыса konj.** jotta, että; **кияр умой м. удалтоз шуыса, трос ву кисъканы кулэ** jotta kurkku antaisi hyvän sadon, (sitä) pitää kastella paljon

мед II *vanh.* (үждун) maksu, palkka

меда part. 1. =han / =hän (*kysymys-lauseissa*); **кин м. озы вераз?**

kukahan se niin sanoi?; **малы м.?** miksihän? 2. =kohan / =köhän, entä; **тодэ м., уг м.?** tunteekohan (t. tietääköhän) (hän) vai ei(kö)?

медад *part. muodostaa kielteisen optatiivin 2. p:n:* м. **татчы ветлы ни** kunpa et kävisi enää täällä; **атай шуиз, м. тй туннэ кошке на шуыса** isä pyysi, ettette lähtisi vielä tänään

медаз *part. muodostaa kielteisen imperatiivin ja optatiivin 3. p:n:* **туннэ со м. лык** älköön hän tulko tänään; **туннэ соос м. лыктэ** älkööt he tulko tänään; **вера солы, м. вунэт чуказе мыным книга вайны** sano hänelle, ettei hän unohtaisi tuoda kirjaa minulle huomenna

медаль mitali

медам *part. 1. muodostaa kielteisen optatiivin 1. p:n:* м. **мон адзылыни** сычё кёшкемыт вётъёсты kunpa en näkisi enää sellaisia painajaisia; **анаймы сюлмаське, м. асьмеос висъыны усе шуыса** äitimme on huolissaan, että me sairastumme **2. muodostaa kielteisen optatiivin kaikki persoonaat ja kielteisen imperatiivin 3. p:n:** >

медам 1, медад, медаз; м. соос ужалэ älkööt (he) tehkö työtä 3. > **меда 1**

мёдик läketieteilijä, läkäri

медицина läketiede; **медицинская академи(я)** läketieteellinen akatemia (t. korkeakoulu)

медицинской läketieteellinen

медо maa(talous)työläinen, palkattu työläinen, renki

медогонка hunajalinko

медон 1. aikominen, haluaminen; aikomus, toivomus **2. murt.** (гыз-

мыльтон) hidastelu, viivästely
медосмотр lääkärintarkastus
медини lääkintääsema, terveys-
 асема
мединистра sairaanhoitaja, terveyssi-
 sar
мединян palkkaaminen, palkkaus,
 pestaaminen, pestaus
мединяны palkata, pestata
мединясь 1. *partis. v:stā* **мединяны**
 2. palkkaaja, urakoitsija
мединьскон pestautuminen, palk-
 kautuminen
мединьскыны pestautua, palkkau-
 tua (*työläiseksi*); **мединьскыса**
 ужаны tehdä palkkayötä
медины 1. aikoa, olla aikeissa, ha-
 luta **2. murt.** (*гызмыльтыны*) hi-
 dastella, viivästellä
медин 1. *partis. ja teonn. v:stā* **ме-
 дины 2.** aikomus, toivomus **3.**
murt. (*гызмыльтэм*) hidastelu,
 viivästely
межа (*анабур*) (*pellon*)piennar,
 (*pellon*)pientare; (*бесмен, грань*)
 tilusraja, tilaraja
междомётне *kiel.* interjekktio; > **ва-
 зёнкил**
мекалскон 1. (*бекмыльскон*) (*ku-
 moon*) kaatuminen, kumoon (t.
 ylösaisin) meno, kumoutuminen,
 nurin (t. *kumoon*) kääntyminen **2.**
 (*йыр вамен погыльскон*) kuper-
 keikanheitto
мекалсыны 1. (*бекмыльсыны*)
 kaatua (*kumoon*), mennä kumoon
 (t. *ylösaisin*) kumoutua, käentyä
 nurin (t. *kumoon*) **2.** (*йыр вамен
 погыльсыны*) tehdä (t. heittää)
 kuperkeikka(a)
мекалтийскон, мекалтийсыны
 > **мекалскон, мекалсыны**
мекалтон 1. (*бекмыльтон*) (*ku-*

moon) kaato, kumoaminen, nurin
 (t. *kumoon*) kääntäminen; nurin
 heittäminen **2.** (*зүбон, куасан*)
 painaminen (*alas*), taivuttaminen
 (*alas*) **3. kuv.** (*зүбон*) suistaminen
 (*maahan*), pudottaminen; (*власть-
 сэ басытон*) kukistaminen, kukis-
 tus **4. kuv.** (*виён*) surmaaminen,
 murha(aminen)
мекалтыны 1. (*бекмыльтыны*)
 kaataa (*kumoon*), kumota, kääntää
 nurin (t. *kumoon*); heittää nurin **2.**
 (*зыйны, куасаны*) painaa (*alas*),
 taivuttaa (*alas*) **3. kuv.** (*зыйны*)
 suistaa (*maahan*), pudottaa;
 (*властьсэ басытыны*) kukistaa,
 syöstää vallasta **4. kuv.** (*вины*)
 surmata, murhata
мекан 1. *kasv.* (*сеньки*) käärpä; tau-
 lakäärpä; (*кызыпу м.*) pökkökäär-
 pä **2.** (*чоктэт*) korkki
мел liitu
мелоди, мелодия sävel(mä), melo-
 dia
мемей äiti; > **анай**
мемей-дядяй vanhemmat; > **анай-
 атай**
меми *dem.* mamma, äiti
мемуар: (*мемуаръёс mon.*) muis-
 telmat
мень syntymämerkki; > **пус 1:**
вордском пус
мер yhteiskunta // yhteiskunnallinen,
 yhteiskunnan; **м. асъет** yh-
 teiskunnan (t. *julkinen*) omaisuus;
м. огазеяськонъёс yhteiskunnal-
 liset yhdistykset; *vrt.* общество **1,**
 общественной
мерас *murt.* muisto(esine); (perhe-)
 kalleus
меридиан pituuspiiri, meridiaani
мериськон, мериськыны > **мер-
 скон, мерсыкыны**

- мерлыко** sosiaalinen, yhteiskunnallinen; **мерлыко юртосьёс** sosi-aaliavustukset; > **социальной**
- мерскон** 1. (*чуртнаськон*) tuppautuminen, tunkeutuminen, työntyminen 2. *kuv.* (*нырез чуртнан*) tuppautuminen, sekaantuminen, puuttuminen (*jhk*) 3. *kuv.* (*тэбийн*) ahdistelu, lähentely (*tungetteleva*), kiusaaminen
- мерскины** 1. (*чуртнаськыны*) tuppautua, tunkeutua, työntää 2. *kuv.* (*нырез чуртнаны*) tuppautua, sekaantua, puuttua jhk, pistää nokkansa 3. *kuv.* (*тэбиньыны*) ahdistella, lähennellä (*tungettelevasti*), kiusata, olla kimpussa
- мертан** 1. mittaaminen, mittaus; **м. инструментъёс** mittauslaitteet 2. (*инструмент, прибор*) mitta(ri) 3. (*секталазз*) punnitseminen, punnitus 4. (*дүйсез*) sovitaminen, sovitus, koettaminen, koetus 5. (*мишене*) tähtääminen
- мертаны** 1. mitata; **жүждалазэ м.** mitata pituus (t. korkeus); **висисьлэс температураэ м.** mitata potilaan kuumetta 2. (*секталазз*) punnita 3. (*дүйсез*) sovittaa, koettaa 4. (*мишене*) tähdätä
- мертаськон** *teonn. v:stā* **мертаськыны**
- мертаськыны** 1. (*к-сь жүждала-дэ мертаны*) mitata itsensä, ottaa mitta itsestään 2. (*секталадэ мертаны*) punnita (t. punnituttaa) itsensä, käydä vaa'assa (t. punnitukcessa) 3. (*мишене*) tähdätä
- мертгийськон** *teonn. v:stā* **мертгийськыны**
- мертгийськыны** istuttaa jtak, olla istuttamassa jtak (*kasvamaan*)
- мерттон** istuttaminen, istutus; **кар-**
- тофка м.** perunan istutus (t. istuttaminen)
- мерттос** taimi, istutus
- мерттыны** istuttaa (*kasvamaan*), panna kasvamaan; **картофка м.** istuttaa peruna, panna peruna maahan
- мертчан** rohtimet
- мертчем** 1. *partis. ja teonn. v:stā* **мертчыны** 2. (*шиярпу*) tikku (*esim. sormessa*)
- мертчись** 1. *partis. v:stā* **мертчыны** 2. (*лэчыт*) terävä; **м. тир** terävä kirves
- мертчиськон** *teonn. v:stā* **мертчиськыны**
- мертчиськыны** 1. > **мертчыны** 1 2. (*куртчиськыны*) pureutua; iskeä, iskeytyä; (*к-сь тысэра*) imeytyä; (*к-сь кый*) pistää (*käärmme*); **кунулам лемтэй мертчиськиз** punkki pureutui kainalooni 3. *kuv.* (*чуртнаськыны*) tuppautua, sekaantua, puuttua jhk, pistää nenänsä jhk
- мертчон** *teonn. v:stā* **мертчыны**
- мертчыны** 1. (*бышкалсыкыны*) työntää, mennä (sisään), tunkeutua (*jk terävä*); **чиныым шырпу** **мертчиз** tikku työntyi (t. meni) sormeeni 2. (*лэчыт луыны*) olla terävä, leikata; **пурт уг мертчы** veitsi ei leikkaa (t. ole terävä) 3. *kuv.* (*нырез чуртнаны*) tuppautua, sekaantua, puuttua jhk, pistää nenänsä jhk
- мертчытон** *teonn. v:stā* **мертчыны**
- мертчытыны** 1. (*бышкалтыкыны*) pistää (sisään), työttää (*jk terävä*); (*гижьюсты, пиньёсты*) iskeä (*kynnet, hampaat*) 2. (*шиярпу с-сь*) saada tikku (*ihooנסה*)

мертэс 1. (мертасъкон быдзала) *mitta (metrinen mittayksikkö) //*
 (метрической) metrinen; **м. сөз-нэт** metrinen mittajärjestelmä **2.** *kirjall.* (кылбұр рад) runomittatoppı, metriikkä

мертэт 1. (мертан түрлүк) *mitta (väline) 2.* (мертаса шедьтэм лыдпус) *mitta (otettu), mitat;*

мертэтъёсъя вурыны ommella mittojen mukaan

мес nuori naaras (*muutaman karjalajin*); **м. кунян** lehmävasikka; **м. кечпи** naaraskili, naarasvohla; **м. ыжпи** naaraskaritsa, naarasvuona

месийськон 1. (чуртнасъкон) tunkeutuminen, ahtautuminen **2.** (к-сы вуә) uppoaminen, painuminen, kastautuminen **3. kuv.** (нырез чуртнаны) tuppautuminen, sekaantuminen, puuttuminen (*jhk*)

месийськыны 1. (чуртнасъкыны) tunkeutua, ahtautua **2.** (к-сы вуә) upota, painua, kastautua **3. kuv.** (нырез чуртнаны) tuppautua, sekaantua, puuttua jhk, pistää nenänsä *jhk*

месон *puhek.* **1.** *myös kuv.* pistäminen, työntäminen, tunkeminen **2.** (вуә, луoe) upottaminen, painaminen (*upoksiin*), kastaminen

местоимение *kiel.* pronomini; > **нимвоштос**

месыны *puhek.* **1.** *myös kuv.* pistää, työntää, tunkea; **нырез м.** pistää nenänsä *jhk* **2.** (вуә, луoe) upottaa, painaa (*upoksiin*), kastaa

металл metalli

металлурги, металлургия metallurgia

метеоролог ilmatieteilijä, meteorologi

метеорологи ilmatiede, meteorolo-

gia // ilmatieteellinen, meteorologinen

метеорология ilmatiede, meteorologia; *vrt.* **куазьтодос**

методика metodiikka

методической metodinen

мётр metri

метрической metrinen; **м. систематика** metrinen mittajärjestelmä

метро maanalainen, metro

механизатор konemies, koneenkäyttäjä

механизации, механизация koneistus

механизировать: **м. карон** koneistaminen, koneistus; **м. карыны** koneistaa

механизм koneisto; kone

механик konemestari, mekaanikko

механической mekaaninen; kone=; **м. завод** konetehdas, konepaja

меч miekka

мечеть moskeija

меч jyrkkä; (*борддор* кадъ) kohtisuora; **м. гурезъ** jyrkkä vuori (t. mäki); **м. яр** jyrkänne, (*äkki*)jyrkkä rinne

мечак 1. suoraan // suora; **м. вераны** puhua (t. sanoa) suoraan; **м. эфир** suora lähetyys **2.** (*жотрак*) jyrkästi, tiukasti, päättäväisesti // jyrkkä, tiukka; **м. пумит луны** kieltäytyä päättäväisesti **3. > мечыр**

мечкыт > меч

мечкытон teonn. *v:stā* **мечкытыны**

мечкытъяны iter. *v:stā* **мечкытыны**

мечкытыны 1. (*мечак вераны*) sanoa suoraan **2.** (*жотрак вераны*) sanoa jyrkästi (t. tiukasti, päättäväisesti)

мечыр *deskr.* pystyssä, sojossa; pystyyn, sojoon; **чушъяллэн венъёсыз** м. siilin piikit ovat pystyssä; **м. султыны** nousta pystyyn (*piikit, hiukset*)
мечыт > ме́ч
мешок säkki; pussi; **изён м.** maikuupussi
ми *pron. pers.* te; **ми асьмеос** te itse; **ми вáнмы** me kaikki; **ми пöльсис** meidät, meidän joukostamme; **ми сямен** 1) (*малламмыя*) (meidän) mielestämme 2) (*ми музэн, ми кадъ*) meidän tavaallamme, kuin te; **ми сярысъ вераськыны** ruhua meistä
миграци, **миграция** muutto(liike)
микроб mikrobi
микрорайон (asuma)lähio; piiri
микрофон mikrofoni
милем > милемлы
милемды *akk. pron:sta* **ми;** meidät, meitä
милемлы *dat. pron:sta* **ми;** meille; meidän
милемыз > милемды
милемын, миленымын *instr.* *pron:sta* **ми;** meidän kanssanne
милесытым 1. abl. pron:sta **ми;** meiltä 2. *pron.poss.* meidän; **адзы-ды-а ни м. киужъёсмес?** oletteko nähneet meidän käsítötämme
милица *ruhek.* > seur.
милыци, милыция miliisi(laitos)
милиционер miliisi
миллиард miljardi
миллион miljoona
миллионер miljonääri
милям 1. gen. pron:sta **ми;** meillä 2. *pron. poss.* meidän; **м. эшъёсмы** meidän ystävämme (t. kaverimme) mon.
мильым > мыльым

милымгуби > мыльымгуби
мим *murt.* > **миым**
мимала viimevuotinen; viime (*vuosi*); **м. кунян** viimevuotinen va-sikka; **м. ар** viime vuosi
миндаль manteli
миндэр tyypu; **м. валтэс** (*я. пу-йы*) tyynyliina, tyypunpäällinen
минерал mineraali // kivennäis=; **м. by** kivennäisvesi
мийнимум 1. (*самой пичи лыд*) minimi(määrä), vähimmäismäärä, pienin määrä; *mat.* minimi(arvo) 2. (*öжытсэ*) vähintään
министерство ministeriö; **Дыштонъя м.** opetusministeriö; **Кун-пуш ужъёсъя м.** sisäministeriö; **Утиськонъя м.** puolustusministeriö
министр ministeri
мйнус *mat.* miinus(merkki)
минут minuutti
мир rauha; *vrt.* > **тупаны: тупаса улон**
мираж kangastus
мировоззрение maailmankatsomus
мискинъ parka, raukka, polo(inen); > **куанер 2**
миськись *partis. v:stā* **миськыны;** **выж м.** siivoja; **дйсъ м.** (ryuukin-) pesijä, pyykkäri; **тусты-пуны** **м. astianpesijä,** tiskaaja
миськон 1. peseminen, pesu; (*тусты-пуныез ou*) tiskaaminen; **дйсъ м. машина** pesukone; **дйсъ м. порошок** pesuauhe, pesupulveri 2. (*пылатон*) kylvettäminen 3. *kuv.* **руhek.** (*жугыны*) hakkaaminen, piekseminen, mukiointi 4. **руhek.** (*мар ке понна юон*) juominen (*jnk johdosta*), juhlinta; juhlat; **выль квартираез м.** juhlat uuden asunnon hankin-

- nan kunniaksi
- миськыны** 1. pestä; (*тусьты-пуньыеz ou*) tiskata; **яблокез м.** pestä omena; **тэркьеz м.** tiskata lautanen 2. (*пылатыны*) kylvettää; **нылпиез м.** kylvettää lapsi 3. *kuv. ruhek.* (*жугыны*) hakata, piestä, mukiloida 4. *ruhek.* (*марке понна юны*) juoda (*jnk johdosta*), juhlia; **выль квартыраез м.** juoda uuden asunnon hankinnan kunniaksi
- мисьтаськон** 1. pyykkien pesu (t. peseminen), pyykinpesu; **м. машина** pesukone; **м. порошок** pesujauhe, pesupulveri 2. > **мисьтаськон**
- мисьтаськыны** 1. pestä pyykiä 2. > **мисьтаськыны 1**
- мисьтаськон** 1. peseptyminen, pesu 2. (*кимиськон*) pesulaite
- мисьтаськыны** 1. peseptyä, pestä itsensä 2. *pass., vrt. миськыны*
- митинг** joukkokokous, mielenosoittuskokous
- миф** myytti, (*jumalais*)taru
- мифология, мифология 1.** (*мифъ-еc*) myytistö, *jumalaistarusto 2.* (*тодос*) mytologia
- мишень** maali(taulu)
- мым** viime vuonna
- мог 1.** (*дыртисьтэм*) hidas, verkainen // hitaasti, verkkaisesti 2. (*можёт*) este, vastus, haitta ◇ **мог карыны** keskeyttää, katkaista (*ruhe*); **м. луны 1**) (*вераськем с-съ*) keskeytyä, katketa (*ruhe*) 2) (*адями с-съ*) kompastua (*ruheessa*); **моге вуны** iupua, näentyä, menehtyä
- могák:** **м. дугдыны** pysähtää äkkii (t. rajusti); **м. карыны** keskeyttää, katkaista (*ruhe, ruhuja*); **м. луны** 1) (*вераськем с-съ*) keskeytyä, katketa (*ruhe*) 2) (*адями с-съ*) kompastua (*ruheessa*)
- моган 1.** (*дугдылон*) pysähtyminen, pysähdyss (*ruhuessa*), keskeyttäminen, keskeytys, katkaisu (*ruheen*) 2. (*куснети луон*) keskeytyminen, keskeytys, katkeaminen (*ruheen*) 3. (*жегатскон*) odottaminen, viipyminen, viivytteily (*lyhyen aikaa*) 4. (*бакчон*) änyttäminen, änytys
- моганы 1.** (*дугдылыны*) pysähtyä (*ruhuessa*), keskeyttää, katkaista (*ruhe*) 2. (*куснети луны*) keskeytyä, katketa (*ruhe*) 3. (*жегатсыны*) odottaa, viipyä, viivytellä (*lyhyen aikaa*) 4. (*бакчыны*) änyttää • **могаса вераськыны 1**) (*дугдылыса*) puhua pysähtyen 2) (*бакчыны*) änyttää
- могась 1. partis. v:stā** **моганы 2.** (*бакчисъ*) änyttääjä
- могатон 1.** (*жегатон, дугдытон*) pidättäminen, pidärys, viivystäminen, pysäytys (*jksik aikaa*); (*куснети карон*) keskeyttäminen, keskeytys 2. (*калленатон, люкетон*) hidastaminen, jarruttaminen, estäminen
- могатыны 1.** (*жегатыны, дугдытыны*) pidättää, viivytää, viivästyttää, pysäyttää (*jksik aikaa*); (*куснети карыны*) keskeyttää, katkaista 2. (*калленатыны, люкетыны*) hidastaa, jarruttaa, estää; **ужез м.** jarruttaa (t. hidastaa) työtä
- могёт 1.** este, vastus, haitta; **ваш** **могётъёсты вормыны** voittaa kaikki vastukset (t. esteet) 2. *urh.* este, aita; **могётъёсын бызылыон** estejuoksu

могён 1. (жегатскон) pitkittyminen, viivästys, pysähdys, seisahdus (*jksik aikaa*); (куснет луон) keskeytyminen, keskeytys, katkeaminen **2.** (могак луон) kompastuminen, kompastus (*puheessa*); (бакчон) änyttäminen, änytys **3. kuv.** (шуге-леке сюрон) vaikeuksiin (t. pulaan) joutuminen **4. (могзет)** este, vastus, vaikeus, pula **5. murt.** (вольтчон) пургяйтäminen, sijoiltaan meno, niukahtaminen

могёны 1. (жегатсыны) pitkittyä, viivästyä, pysähtyä, seisautua (*jksik aikaa*); (куснет луны) keskeytyä, katketa **2. (могак луны)** kompastua (*puheessa*); (бакчыны) änyttää **3. kuv.** (шуге-леке сюрыны) joutua vaikeuksiin (t. pulaan) **4. murt. (вольтчыны)** пургяйтää, mennä sijoiltaan, niukahtaa

могётон 1. > **могатон;** **2. murt.** (вольтчытон) пургяйтäminen, niukahtaminen

могётыны 1. > **могатыны 2.** *murt.* (вольтчытыны) пургяйтää, niukahtaa

мода muoti

модальной *kiel.* modaali(nen); **м.** глаголъёс modaaliset verbit, modaaliverbit; **м. кыл** modaalinen sana, modaalisana; **м. кыл > мыл-кыдкыл; м. кылпуктос** modaalinen ilmaus, modaalirakenne

модель [-дэ-] malli

модем [-дэ-] muunnin, modeemi

модной muodikas

модос varsi, korsi, runko; **писпу м.** riun runko; **сяська м.** kukan varsi

мозмон 1. (лэзькон) kirpoaminen, irtautuminen **2.** (эрико луон) va-

pautuminen, vapautus, pois (t. irti) pääseminen

мозмыны 1. (лэзыкны) kirvota, irtautua; **кынсы м.** kirvota kädestä; **пуны думет йылысь мозмиз** koira irtautui kahleista **2.** (эрико луны) vapautua, päästä (pois t. irti); **пленысь м.** vapautua (t. päästä) vankeudesta

мозмытись 1. *partis. v:stā* **мозмытыны 2.** vapauttaja

мозмытиськон, мозмытиськыны > **мозмытскон, мозмытскыны**

мозмытон 1. vapauttaminen, päästämisen (pois t. vapaaksi) **2.** (лэзён, пертчон) laskeminen (irti), päästämisen (irti)

мозмытскон 1. pois (t. eroon) pääseminen, vapautuminen, vapautus, pelastuminen, pelastus **2.** (лэзькон, ишкалскон) irti pääseminen, irtautuminen

мозмытскыны 1. päästä (pois t. eroon), vapautua, pelastua; **кышкытылкэсъ м.** pelastua vaarasta **2.** (лэзыкны, ишкалсыны) päästää irti, irtautua; **пуны думет йылысь мозмытскиз** koira pääsi irti kahleista

мозмытыны 1. vapauttaa, päästää (pois t. vapaaksi); **(съёлыкъёсълэсъ)** vapahtaa **2.** (лэзыны, пертчыны) laskea (t. päästää) irti; **пуныез думет йылысь м.** laskea (t. päästää) koira irti kahleista

моклок 1. (бадзым лы) iso luu (*naudan*) **2.** (сюртэм) nupo(pää), nuti(pää), nutipäinen, sarveton; **м. така** nuporääpässi

моко 1. *ruhek.* (боко) mörkö, rõpö **2. euf.** (гондыр) mesikämmen, otso

- мóкша** mokšalainen; **м. калык** mokšan kansa, mokša; **м. кыл** mokša(n (t. mokšamordvan) kieli); **мóкшаос** mokšalaiset, mokša
- молдаван** moldovalainen // *myös* Moldovan; **м. кыл** moldova(n kieli)
- молéкула** molekyyli
- молитвá** rukous
- молот** vasara; (*байдымыз*) moukari
- мон** *pron. pers.* minä; **м. ачим** minä itse; **м. интыын** minun asemassa-ni, minuna; **м. кадъ** niin kuin mi-nä, kuten minä; **м. сямен** 1) (*мал-памея*) (minun) mielestääni 2) (*мон музэн, мон кадъ*) minun ta-vallani, kuin minä; **м. сярысь ве-раськыны** puhua minusta
- монарх** hallitsija, monarkki, yksin-valtias
- монастырь** luostari
- монах** munkki
- монашка** nunna
- моnолог** yksinpuhelu
- монопóли, монопóлия** yksinoike-us; monopolii
- монтёр** (sähkö)asentaja
- монтажировать:** **м. карыны** asentaa
- монумент** monumentti; muisto-merkki
- монъя́ськись 1.** *partis. v:stä*
- монъя́ськыны 2.** koppava, ko-pea, tärkeilevä, ylpää
- монъя́ськон** kopeilu, tärkeily; kop-pavuus, kopeus
- монъя́ськыны** kopeilla, tärkeillä, luulla liikoja itsestään
- монэ** *akk. pron:sta* **мон;** minut, mi-nua
- монэн, моненным** *instr. pron:sta*
- мон;** minun kanssani
- мопед** mopedi
- мораль** moraali // moraalinen
- морг** ruumishuone
- мордва** mordvalainen; **м. кыл** mordva(n kieli)
- мóре** *puhek.* meri; > **зарезь**
- морж** *el.* mursu
- морóженой** jäätelö
- морозильник** pakastin; *vrt.* > **кынтонни 2**
- морóшкa** *kasv.* lakka, muurain, hil-la (*Rubus camaemorus*); > **куака-**
- эмезь**
- морфолóги, могфолóгия** morfo-logia
- моряк** merimies
- Москва** Moskova
- мосо:** **м. лыдним** *kiel.* murtoluku
- мотор I 1,** (*чебер*) kaunis, sievä; (*ни с-сы*) komea **2.** (*весъкрес*) so-lakka, ryhdikäs, salskea; (*векчи мугоро*) siro **3.** (*таза*) terve
- мотор II tekkn.** moottori
- моторóллер** skootteri
- моторъя́ськон** hienostelu, keikai-lu, keikarointi
- моторъя́ськыны** hienostella, kei-kailla, keikaroida; > **коштань-яськыны**
- мотоцикл** moottoripyörä; **мото-циклиз нуллýсъ, мотоциклен** ветлýсъ moottoripyöräiliäjä
- мотоциклет** > *ed.*
- моты́га** kuokka; *vrt.* > **кукчо, ко-кан 5**
- мёзмон 1.** *teonn. v:stä* **мёзмыны 2.** ikävä, ikävyys; kaipuu
- мёзмылэс** alakuloinen, ikävä, kai-hoisa
- мёзмыны** (*кинлэсъ ке, марлэсъ ке*) olla ikävä, ikävöidä, kaivata; (*аклес потыны*) olla ikävissään (t. ikävystynyt); **мон атай-атае-лэсъ мёзмисъко** minun on ikävä vanhempiani; **со дорезлэсъ мёз-**

- ме** hän kaipaa kotiin, hänen on ikävä kotiin
- мөэмыйт** alakuloinen, ikävä, kaihiosa; (*аклес*) pitkäveteinen; **м. жыт** ikävä ilta; **м. книга** ikävä (t. pitkäveteinen) kirja; **м. мылкыд** alakuloinen mieliala; **м. синъёс** kaihoisat silmät; **мыным м. тонтэк** minun on ikävä ilman sinua; **татын м.** täällä on ikävä(ä) (t. tylsää)
- мойы 1.** (*арлыдо*) iäkäs, ikä=; (*ресь*) vanha // (*м. мурт*) vanhus
- 2.** (*бадзым, быдэ вуэм*) varttunut, täysikasvuinen, täysi-ikäinen
- мойымон** vanhentuminen, vanhenneminen
- мойымыны** vanhentua, vanheta, tulla vanhaksi (t. vanhemmaksi)
- моль 1.** *kasv.* mesi; **сяська м.** kukkamesi **2.** mesikaste, hunajakaste; **м. усем** mesikaste lankesi
- мөләд** (*ёскон*) oksetus, kuvotus (*ruokamyrkytyksestä*); (*сиёнэн отравиться кариськон*) ruokamyrkytys
- моля** rinta, povi; > **гадь 1**
- мräмор** marmori
- му I 1.** (*сюй*) maa, multa; **небыт** muэ **кизыны** kylvää pehmeään maahan **2.** (*кесэг*) (pelto)sarka, pelto(kaista), maa; **картофка** mu perunasarka, perunamaa ♀ **му ныылон!** kunpa maa jnk nielisi!;
- му пыр вияны** vaipua maan alle; **му пыр вияно кадь луи оlin** valmis vaipumaan (häpeästää) maan alle
- му II** (*чечы*) hunaja, mesi
- мубой** maaöljy, nafta; > **нефть**
- муыр 1.** (*вирыйл*) kumppi, mäki, kukkula, ylännne **2.** (*кёс музъем*) (kuiva)maa
- мувырбадьпу** *kasv.* hopeapaju (*Salix alba*)
- мувырбака** *el.* rupikonna, rupisammakko
- мувырвис** salmi; > **пролив**
- мувыртака** *el.* taivaantuohi (*Gallinago*); > **ниортака**
- мувырчайы** *el.* hilleri, lahokas; > **кырчайы**
- мувырэбек** > **мувырбака**
- муг** syy, aihe, peruste(lu), tarkoitus; **м. шедьтыны** löytää aihe (t. syy); **кычё** (*я. мар*) **муген?** mistä syystä?, missä tarkoitukseissa?; **мар муген татчы вуиды?** mistä syystä tulitte tänne?; **мар ке муген** jostakin syystä
- муган I** > **моган**
- муган II 1.** (*сюлмасъкон*) levottomus, huoleistuneisuus; vaiva(utuminen) **2.** (*керпотон*) ujostelu, kainostelu
- муганы I** > **моганы**
- муганы II 1.** (*сюлмасъкыны*) olla huolissaan; vaivautua **2.** (*керпотыны*) ujostella, kainostella
- мугло, муглок** > **моклок 2**
- мугор** ruumis, keho, vartalo, runko
- мугоро 1.** (*бадзым м.*) iso(vartaloinen); täyteläinen (*ruumis*) **2.** (*мугоръем*) =vartaloinen; **бадзым м.** iso(vartaloinen); **весъкыт м.** solakka(vartaloinen); **таза м.** vanterra, (tanakka)vartaloinen
- мугылzon** tylsyminen, tylsistyminen
- мугылзыны** tylsyä, tylsistää; > **мыркомыны 1**
- мугылляны** *iter.* > **мугыльтыны**
- мугыль-магыль** *deskr.*: **м. ве-раськыны** sammaltaa, takellella, tankata; **м. сыскыны 1)** pureskelila, jauhaa (suussa), mässyttää

- (*hampaaton ihmisen*) 2) *kuv.*
 (гызымыльтыны) nyhjätä, nuhjata,
 kuhnailla
- мугыльтон 1.** (*кылыйл верась-кон*) sokeltaminen, sokellus, so-
 perrus, sammallus **2.** (*кушан*) ru-
 reskelu, jauhaminen (*suussaan*)
- мугыльтыны 1.** (*кылыйл верась-
 кыны*) sokelataa, sopertaa, sammal-
 taa **2.** (*кушаны*) pureskella, jau-
 haa (*suussa*) (*hampaaton ihmisen*)
- муди́ськон teonn. v:stä муди́сь-
 кыны**
- муди́ськыны intr. 1.** (*гу́диськыны*) kaivaa, kaivella, tonkia, kuok-
 kia, olla kaivamassa (t. kuokki-
 massa) **2.** (*к-съ картофка муди́-
 ны*) mullata, mullittaa jtak, olla
 multaamassa (t. mullittamassa)
 jtak
- муди́сьшыр el. 1.** (*суқыршыр*)
 (maa)myyrä (*Talpidae*) **2.** (*лу́д-
 шыр*) päästääinen (*Soricida; Sorex
 araneus*)
- мудон 1.** (*гу́дон, буғыртон*) kaiva-
 minen, tonginta, kuokinta **2.** (*к-съ
 картофкаэз*) multaaminen, mul-
 taus, mullittaminen
- мудор usk. 1.** (*куалан*) ryhänurk-
 kaus, alttarinurkkaus (*rukousko-
 dassa*) **2.** (*оброс*) ikoni
- мудрон konstikas, mutkikas, kum-
 ma(linen); monimutkainen**
- мудыны 1.** (*гу́дыны, бұғыртыны*)
 kaivaa, tonkia, kuokkia; **улмону**
котырысь музъемез м. kaivaa
 (t. kuokkia) maa omenariun ym-
 päriltä **2.** (*к-съ картофкаэз*) mul-
 lata, mullittaa; **картофка м.** mul-
 lata peruna
- мудэт** (*корка котырысь*) multa-
 penkki; (*к-съ сюрес дурысь*) pen-
 ger, kumpu, valli
- мужик murt. (avio)mies; > карт**
- муз** (*музъем выл*) maanpinta, maa
 (*pinta jalkojen alla*); (*выж выл*)
 lattia (*pinta*); **музын** maassa; latti-
 alla; **музысь** maasta; lattialta;
 ylös; **муэ** maahan; lattialle; alas;
муэ усыны pudota alas (t. maa-
 han, lattialle)
- музей museo; шаертодон м. koti-
 seutumuseo**
- музон** tihu, muunlainen, toinen
- музъем 1.** (*музъем выл, инты*)
 maa (*maanpinta, maa-alue*); **улыг**
м. alava maa; **чошкыт м.** tasai-
 nen maa; **м. басытыны** ostaa
 maata; **м. вылысь басытыны**
 nostaa jtak maasta; **м. вылэ по-
 гыртыны** lyödä (t. kaataa) maa-
 han; **м. вылэ усыктыны** pudot-
 taa maahan; **м. зуркан** maanjäris-
 tys; **м. зурка** maa järisee **2.** (*сюй*)
 maa(periä), multa; **небыт м.** reh-
 meä (t. möyheä) maa (t. multa); **м.
 тусо** maanväinen, mullanruskea;
м. ужан maanviljelys; **м. ужаны**
 viljellä maata; **м. ужась** maanvil-
 jelijä **3.** (*шаер*) maa, seutu; **ас м.**
 oma maa; **вордском м.** synnyin-
 maa; **Удмурт м.** Udmurtin maa **4.**
 (*дунне*) maa(ilma); (*M.*) *täht*.
 Maa; **м. вылын пörtэм ка-
 лыкъёс уло** maailmassa (t. maan
 päällä) asuu erilaisia kangoja; **м.**
шар maapallo • **музъеме** maan
 sisään, maahan, multaan; **музъе-
 мын** maan sisässä, maassa, mul-
 lassa; **музъемысь** maan sisästä,
 maasta, mullasta; **м. вылэ 1)** maa-
 han, maan pinnalle **2)** (*дунне*)
 maan päälle; **м. вылын 1)** maas-
 sa, maan pinnalla **2)** (*дуннеын*)
 maan päällä; **м. вылысь 1)** maas-
 ta, maan pinnalta **2)** (*дуннеысь*)

maan päältä; **м. пушки** (*музъе-ме*) maan sisään; (*пыдло*) maan uumeniin; **м. пушкин** (*музъе-мын*) maan sisässä; (*пыдлон*) maan uumenissa; **м. пушкись** (*музъемысь*) maan sisästää; (*пыд-лось*) maan uumenista ◇ **м. эгыр киви** hili

музъеммульы, музъемпушмульы taapähkinä(t); > **арахис** мұзыка musiikki, soitto мұзыкант soittaja

музы 1. (ныллэн я. қышномурт-лэн ныл я. қышномурт эшез) ystävä(tär), kaveri (*tytön t. naisen naispuolinen*) **2.** (туган) (ныл) tyttöystävä; (*nu*) poikastävä **3.** (калгоно мурт) (нылкышино) rakastajatar; (*niocsmurpt*) rakastaja

музэн *postp.* (niin) kuin, kuten, jollakin tavalla; **мон м.** minun tavallani, kuin (t. kuten) minä

муиз mineraali; **м. ву** kivennäisvesi; > **минерал**

мукабан kumpu, kukkula, mäki; vrt. **мувыр 1**

мукет muu, toinen; **м. адями** tui (t. toinen) ihminen; **м. дыръя** toiste, toisella kertaa, muulloin; **м. карыны** muuttaa (t. muuntaa) toiseksi; **м. луыны** muuttua (t. tulla) toiseksi; **м. сямен** toisin, toisella tavalla; **м. сямен вераса** toisin sanoen; **но м.** (со выллем) ynnä muuta (sellasta)

мукетъят > **мыдъят**

мукетыз *pron. indef.* toinen, muu (*kahdesta*); (*собереез*) seuraava; оғез пичи, **м. баджым** toinen on pieni, toinen on iso

мукож niemimaa; > **полубостров**

Муқылдысин *myt.* maan suojelija (t. varjelija)

мукули *kasv.* peltokorte (*kevätver-so*); vrt. **коныбыж, мутуш**

Муқылчин > **Муқылдысин** **мултэс** liika, liiallinen, tarpeeton, ylimääräinen // liikaa, liaksi, liiallisesti; liian; **м. адями** liika (t. tarpeeton) ihmisen; **м. верасъкыны** puhua liikaa; **м. карыны** pitää liiallisena (t. tarpeettomana); **м. луыны** osoittautua liialliseksi (t. tarpeettomaksi); **м. трос** liian paljon **мультфильм** piirroselokuva(t), piirretyt (elokuvat)

мульы 1. marja (*tiiviskuorinen*); hedelmä; **картофка** (я. *картошка*) **м.** perunamarja(t); легезып **м.** гиисунмаржа(t); **сусып** **м.** катаянмаржа(t); **етйн** **м.** pellavan-sylkky, pellavansylkut; **тыпы м.** (tammen)terho **2.** (*пушмұльы*) pähkinä, **пашпұ м.** > *ed.* **3.** (köльы, тысы) kivi, luu; **вишня м.** kirsikan kivi (t. luu) **4.** *murt. kasv.* (*шундыбергап*) auringonkukka **5.** *esiintyy useiden marjakasvien ni-mien toisena osana:* **кудымұльы** mustikka; **лызмұльы** juolukka; **нюромұльы** karpalo; **яғмұльы** puolukka

мумы 1. (*анай*) äiti; **муми** äitini; **солэн мумиз** hänen äitinsä **2.** naaras; **мүш м.** mehiläisemo, mehiläiskuningatar; **м. зазег** naaras-hanhı; **м. пүны** naaraskoira, narttu; **мумыз** (*juuri*) naaras

мумы-айы vanhemmat; **муми-айи** vanhempani; **мумы(мы)-айымы** vanhempamme; > **анай-атай**

мумы-бубы vanhemmat; **муми-буби** vanhempani; **мумы(мы)-бубымы** vanhempamme; > **анай-атай**

мумызег *kasv.* torajyvä; > **зеганай**

мумыкор laipionkannatin, kurkihirsi
мумытэм-айытэм огро; > **анайтэм-атайтэм**
мунё nukke
мунчо sauna; съёд **м.** savusauna;
м. азь saunan eteinen; **м. жопы**
räppänä, savuaukko; **м. лапча**
saunanlautteet; **мунчо(е) пырыны**
käydä saunassa, sauna
мупушкес maan uumenet
мур syvä; *kuv. myös* syvällinen; **м. нюк** syvä rotko; **м. шур** syvä joki; **татын** **м.** täällä (t. tässä) on syvä; **м. тодон-валанъёс** syvälliset tiedot; **мур(е) гырыны** kytää syvään
муран, мураны > **муромон, муромыны**
муратон, муратыны > **муромытон, муромытыны**
мурда *postp. (=)syvyinen, noin (t. jnk verran) ... syvyttä; зарезь* **м. меренсүүчинен; колодча вить метр** **м.** (луоз) kaivossa on viitisen metriä syvyttä
мурдала syvyys; **мурдалаэз күинь метр** syvyys on kolme metriä
мурдо *kal.* merta
мурес rinta, povi; > **гадъ 1**
муресазь 1. *kansat. rintalappu (paitan alla pidetty naisten kansallispuun kappale)* **2.** (гадъ котыр) rinta(osa), rinnanseutu
мурескышет > **муресазь 1**
муржол lattianalus(ta), kellari; > **гулбеч**
муромон syveneminen
муромыны syvetä, tulla syvemmäksi
муромытон syventäminen
муромытыны syventää, tehdä syvemmäksi

мурт 1. (*адями*) (*määritteen yhteydessä*) ihmisen, henkilö; (*лицо*) persoona; **мойы м.** iäkäs ihmisen, vanhus; **пинал м. 1)** (*покчи*) lapsi 2) (*егит*) nuori henkilö, nuorukainen; **тодмо м.** tuttu ihmisen; **чектэм м.** ehdokas; **кык м.** kaksi ihmistä (t. henkilöä) **2.** (*ят, тодмотэм*) vieras, sivullinen, syrjäinen; **м. адями** vieras (t. sivullinen) ihmisen; **м. карыны 1)** (*мурт адямин лыдъяны*) pitää vieraana (t. sivullisena) 2) > **муртаны 3.** *kiel.* persoona; > **лицо**
муртан vierastaminen
муртаны vierastaa; **нылпи куносслесь мурта** lapsi vierastaa vieraita
муртнимвоштос *kiel.* persoona-pronomini; **кужмоятись м.** refleksiivipronomini
муртъем *kiel.* persoona=; tekijä=; > **лийчной**
муръё (savu)piipru, (savu)hormi, (savu)torvi, **гур м.** uunin hormi; **мунчо м.** sauna piipru
муры 1. (*скал, ыж*) maho; **м. скал** maho lehmä; **м. кыльыны** jäädä (t. tulla) mahoksi **2.** (*төлсәсъка*) marto, hedelmätön; **м. сяська** marto (t. hedelmätön) kukka
мус *anat.* maksa
мусдор rinta, povi
Муско > **Москва**
мускыт kostea // (*мускытлык*) kosteus; **м. омыр** kostea ilma
мускытан, мускытаны > **мускытомон, мускытомыны**
мускытлык kosteus; **омырлэн мыскытлыкез** ilman kosteus
мускытомон kostuminen
мускытомыны kostua, tulla kosteaksi (t. märäksin)

мусо 1. herttainen, suloinen, viehätävä, söpö; **м. потыны** tuntua herttaiselta (t. suloiselta); **со мышным туж м. потэ** hän tuntuu minusta hyvin herttaiselta (t. suloiselta) 2. (яратону мурт) armas, rakaas, lemmitty, rakastettu, mielitietty; **мусое!** armaani!, rakaani!, kultaseni!; **мусое тоң мынам!** siinä olet minun armaani (t. rakkaani!); **м. карыны** hellitellä, kohdella hellästi; **м. карыса возыны** kohdella hellästi (t. lempäästi), hellitellä
мусоян helliminen, hellintä, hyväily
мусояны helliä, hyväillä; **нылпиез м.** hyväillä lasta
мусояськон teonn. v:stā **мусояськыны**
мусояськыны intr. 1. (**мусояса улыны**) hyväillä jtak; (**мусояз мез возъманы**) (tulla ja) odottaa hyväilyjä 2. (**ог-огдэ мусояны**) helliä (t. hyväillä) toisiaan
мuspoton söpölliini
мусульман muslimi, islaminkoinen, islamilainen; **м. оскон ислам(ilaisuus)**, muhamettilaisuus
мусур hunajakilju
мутус kartta; > **карта I 1**
мутуш kasv. peltokorte (*Equisetum arvense*); > **коньбыж**
муЧ mätäs
муЧо mättäinen; **м. возь** mättäinen niitty
муш el. mehiläinen; **ужась м. туё-** mehiläinen; **м. бакча** mehiläistarha; **м. мумы** mehiläisemo, mehiläiskuningatar; **м. палэп (я. палэт)** mehiläisparvi; **м. семья** mehiläisyhdyskunta; **м. уморто** mehiläispesä; **м. вордйесь** mehiläis-

hoitaja; **м. вордон** mehiläishoito; **м. вордыны** hoitaa mehiläisiä, harjoittaa mehiläishoitoa; **м. утись, м. утён, м. утыны > м. вордйесь, м. вордон, м. вордыны**
мушкиан mehiläishoito; **м. тирлык** mehiläishoitovälaineet
мушкианы hoitaa mehiläisiä, harjoittaa mehiläishoitoa
мушкиась 1. partis. v:stā **мушкианы**
2. mehiläishoitaja
мушко 1. (куды) kori, coppa (*ninenestä punottu*) 2. (нылти нуллон понна) kontti (*niinikuoresta t. päreibstä tehty lapsen kantamista varaten*)
мушник piirakka (*vehnätaikinalla täytetty*)
мушнянь mehil. siitepöly (*mehiläispesässä*); > **укто I**
мушсир mehil. kittivaha, propolis; > **удорсир**
мыгыль-мáгыль > мугыль-мáгыль
мыддорин nurin(päin) // nurja; **м. карыны** 1) (**берыктыны**) käanttää nurin 2) *kuv.* (**мыдлань карыны**) tehđä nurin kurin; **м. пал** nurja puoli; **м. палэ берыктыны** käanttää nurin (t. nurja puoli) ◇ **м. кылсузыет** käanteissanakirja
мыдланес 1. (**ваменэс**) itsepäinen, taipumaton, myöntymätön 2. (**ны-мит, мыдлань**) vastaan, vastanhankaan; väärin 3. **puhek.** (**укир**) liian, liikaa
мыдлань 1. (**умойтэм**) väärin, virheellisesti; väärään suuntaan // väärä, virheellinen; **м. валаны** ymmärtää väärin; **м. вераськыны** väärstellä; **м. мыныны** menä (t. kulkea) väärään suuntaan 2.

(мүкет сямен) toisin, päinvastoin; takaperin; **тон чылкак м. карид** (я. лэсътйд) sinä teit ai-van toisin (t. päinvastoin) **3. vanh.** (берлань) takaisin, taakse(päin) **мыдлань-аэзлань** edestakaisin; **м. ветлыны** kulkea edestakaisin **мыдланьском** väärityminen **мыдланьсыны** vääristyä, tulla vääristellyksi, muuttua vääräksi **мыдланьтиськон, мыдланьтиськыны** > **мыдланьском, мыдланьсыны** **мыдланьтон** vääristely **мыдланьтыны** väärstellä, käänää nurin **мыд-мыд: м. ласянь** (кыкнала-сянь) molemmilta puolilta, molemmista suunnista, kummaltakin puolelta, kummastakin suunnasta; molemmilla puolilla, molemmissa suunnissa, kummallakin puolella, kummassakin suunnassa; (*нöртэм ласянь*) eri suunnista (t. puolilta); eri suunnissa (t. puolilla); **м. пала** (кыкнапала) molemmille puolille, molempien suuntiin; (*нöртэм пала*) eri suuntiin (t. puolille); **м. палан** (кыкнапалан) molemmilla puolilla, molemmissa suunnissa; (*нöртэм палан*) eri suunnissa (t. puolilla); **сюреслэн м. палаз** **писпусоң будо** tien molemmilla puolilla kasvaa puita; **м. паласен** > **м. ласянь; м. палась** (кыкна-палась) molemmilta puolilta, molemmista suunnista, kummaltakin puolelta, kummastakin suunnasta; (*нöртэм палась*) eri suunnista (t. puolilta) **мыд-мыдлань 1. > мыдлань-аэзлань 2. (мыд-мыд пала)** eri suuntiin (t. puoliin); **м. кошкыны**

lähteä eri suuntiin **мыдъят** toiste, muulloin **мыж usk.** 1. (висён ваись кузё-лул) taudinhenki, pahahenki 2. (висён) tauti (*pahan hengen aiheuttama*) • **м. кутйз 1)** tauti tarttui 2) paha henki on tuottanut taudin **мыжганы iter. v:stā мыжгыны** **мыжгаськон** (nyrkki)tappelu **мыжгаськыны** tapella (*nyrkein*), olla nyrrkisillä (t. nyrrkitappelus-sa) **мыжгем 1. partis ja teonn. v:stā мыжгыны 2. lyönti, isku (nyrkil-lä)** **мыжгон** lyöminen, lyönti, iskemi-nen, isku, pamauttaminen (*nyrkil-lä*) **мыжгыны** lyödä (t. iskeä, pamaut-taa) nyrrkillä; **жёк вылэ м.** lyödä (t. iskeä) nyrrkillä pöytään **мыжык** nyrkki **мыз** mäti, kutu; **м. лэзён 1)** mädin laskeminen 2) (*вакыт*) kuteminen, kutu; **м. лэзыны** laskea mäti; kutea, olla kudulla **мый el.** majava (*Castor fiber*); > **бобр** **мыйык** viikset **мыйыко** viiksekäs, viiksellinen **мыкырес 1. (м. тыбыро)** kuma-ra(inen), köyry(inen), taipunut, ku-maraselkäinen, köyryselpäinen 2. (*чукинэс*) kalteva, viisto, viettävä **мыкырскон** kallistuminen, kallis-tus, kumartuminen, kumarrus, pai-numinen (*alas*), taipuminen **мыкырсыны** kallistua, kumartua, painua alas, taipua **мыкыртиськон, мыкыртиськы-ны** > **мыкырскон, мыкырсы-ны** **мыкыртон** kallistaminen, painami-

nen (*alas*), taivuttaminen
мыкыртыны kallistaa, painaa alas,
taivuttaa; **йырэз м.** kallistaa pää-
tään, painaa päänsä alas
мыкыръян teonn. *v:stā мыкыръ-*
яны
мыкыръяны iter. ja frekv. > **мы-**
кыртыны
мыкыръяськон teonn. *v:stā мы-*
кыръяськыны
мыкыръяськыны iter. > **мыкыр-**
сыкыны
мыла́зь 1. (*гадъ котыр*) rinta(osa),
rinnanseutu **2.** (*тылобурдолэн*)
kupu (*linnun*)
мыла́зыккет, мыла́зыккысон
rinnus(tin)
мылем 1. *partis.* *v:stā мыльыны*
2. (*мультэс, кылем*) liika, tarpeet-
ton
мылемез ylijäämä(t), liika, liiat
мылес 1. tähteet, jätteet (*ruoan*) **2.**
kuv. halv. (*номырлы ярантэм*
мурт) pohjasakka, hylkyaines,
hylkiö
мылет 1. (*мылем ымтыр*) ylijää-
mäpala **2.** > **мылес**
мылён teonn. *v:stā мыльыны*
мылкыд (=ыз; мылыз-кыдыз) 1.
mieli(ala), mielentila, tunnelma,
tuuli, vire; **жутском м.** korkea
mieli(ala); **задор м.** reipas (t. pir-
teä) mieli; **эйбиськем (я. куаш-**
кам, усем) м. masentunut mieli;
шулдыр м. iloinen mieli (t. tuuli);
м. сётыны antaa (hyvä) mieli; an-
taa innostusta, innostaa; **мылкыдэз быдтыны** pilata mieliala (t.
vire); **мылкыдэз жутыны** nostaa mieliala, saada innoittumaan(t.
innostumaan); **мылкыдэз куаш-**
катыны (я. уськытыны) >
мылкыдэз быдтыны; м. быриз

hyvä tuuli on (t. oli) tipotessään;
м. жутскиз mieliala kohosi (t.
nousi); **м. куашкаэ** hyvä tuuli on
(t. oli) tipotessään; mieliala laski;
м. усиз mieliala laski; **солэн тун-**
нэ мылкыдыз övöl hän on tänä-
än huonolla tuullella, hän ei ole
oikein vireessä **2.** (*мылпотон*) ha-
lu, tahto; **ас мылкыдъя** (oman)
mielensä mukaan, omasta halusta
(t. tahdosta); **ас м. каремъя**
omasta halusta (t. tahdosta), va-
paraehoitoresti; **м. карон** haluami-
nen, tahtominen; **м. карыны** ha-
luta, tahtoa; (*мынам*) **туннэ**
ужаны мылкыды övöl tänän
minulla ei ole halua töiden tekemi-
seen ◇ **м. уг тырмы (я. сузы)**
se ei ole minun mieleeni, en pidä
sitä; **ванс мылкыдын ужаны**
tehdä työtä uutterasti (t. innok-
kaasti)

мылкыдан teonn. *v:stā мылкыда-*
ны

мылкыданы 1. *tr.* (*мылкыдэз*
жутыны) innoittaa; (*лёткыты-*
ны) innostaa, kannustaa **2.** *intr.*
(*мылкыд карыны*) haluta, tahtoa
мылкыдаськон etu, hyöty, intres-
si; **кат м.** lailliset edut (t. intres-
sit); > **интерес 2**

мылкыдкыл kiel. modaalinen sa-
na, modaalisana; > **модальной**
кыл

мылкыдо 1. halukas // mielel-
lä(än), (mieli)halulla; **зеч м. 1)**
(*зеч сямыем*) hyväntahtoinen **2)**
(*капчи м.*) elämäniloinen, elä-
mänhaluinen **2.** ahkera, uuttera //
ahkerasti, uutterasti

мылкыдтэм 1. (*мылпотийсътэм*)
haluton, passiivinen, laiska **2.** (*ку-*
ашкам мылкыдо) huonolla tuu-

lella; välinpitämätön; **со туннэ м.**
tänään hän on huonolla tuullella;
tänään hän on välinpitämätön

мылкыдъем: **капчи м.** elämäniloinen, elämänhaluinen

мылкыдъюан kansanäänestys; >
референдум

мылкыдъяськон kiinnostus, mielelenkiinto

мылкыдъяськыны olla kiinnostunut, osoittaa kiinnostusta (t. mielelenkiintoa); > **тунсыкъяськыны**

мылó-кыдó 1. halukas; elämäniloinen, elämänhaluinen // kernaasti, mielellään, (mieli)halulla; **м. та**
пинал но дауре *kansanl.* onpa tämä nuoruuteni iloinen; **м. экты-ны** tanssia hyvin mielellään 2. ahkerä, uuttera, toimelias, tarmokas // ahkerasti, uutterasti, tarmokkaasti; **м. ужаны** tehdä mielellään (t. ahkerasti) työtä

мылпотийсътэм haluton, passiivinen, laiska

мылпотон halu, tahto

мыл/потыны tehdä mieli, haluta, tahtoa; **мыл потэ** tekee mieli, haluttaa; **мыл уг пот(ы)** ei ole halua, ei tee mieli, ei haluta; (**мынам**) **мылы уг пот(ы)** ужаны en halua tehdä töitä, ei ole halua töiden tekemiseen; **солэн но мылыз уг пот(ы)** ужаны hänkäään ei halua tehdä töitä, hänelläkäään ei ole halua töiden tekemiseen

мылпотысá 1. *ger. v:stā* **мыл/потыны** 2. (mieli)halulla, kernaasti, mielellään, mielihyvin

мылпотытэк 1. *ger. v:stā* **мыл/потыны** 2. haluttomasti, vastahakoisesti

мылпотэм halu, tahto; **мылпотэмъя улыны** elää (vain) halun-

sa (t. tahtonsa) mukaan

мылтэм-кыдтэм > **мылкыдтэм**

мылысъ-кыдысъ 1. (**мылпотыса**) kernaasti, mielellään, mielihyvin
2. (**тырысыса**) ahkerasti, uutterasti

мыльк-мыльк *deskr.*: **м. учкыны** (katsoa) tuijottaa; **м. синкыли** потэ куунаlet herahtavat silmiin

мыльым ohukainen, lettu, blini

мыльымгуби *kasv.* kantarelli, kel-tavahvero (*Cantharellus cibarius*)

мыльыны 1. jäädä tarpeettomaksi (t. ylimääräiseksi) 2. **kuv.** (акыльтыны) kyllästyä

мынам 1. *gen. pron:sta* **мон**; minulla; 2. *pron. poss.* minun; **м.** эше minun ystäväni (t. kaverini)

мында verran, arviolta, noin;

ныльдон **м.** neljänkymmenen verran, noin neljäkymmentä, nelisenkymmentä; **мон м. ужа ай!** kunpa tekisit niin paljon töitä kuin minä! ◇ **маке м.** lukematon määrä, vaikka kuinka paljon

мындала (luku)määrä; **книгалэн**

мындалаез *kirjan* (paines)määrä

мынекъяны iter. > **мынь/потыны, мынны**

мынийсъ-ветлайсъ 1. *partis. v:stā*

мыныны-ветлыны 2. (**пыдын**) kulkija, kävelijä (*edestakaisin*) 3. (**транспортэн**) matkustaja, matkustelija 4. (**руль съёрын, валэн**) ajelija (*edestakaisin*)

мынон 1. meneminen, meno, kulkeminen; (**кошкон**) lähteminen, lähtö 2. (**руль съёрын, валэн**) ajaminen, ajo; (**транспорт пушкин**) matkustaminen; matka 3. (**кино, концерт с-сы**) kulkku, meno (*elokuvien, konsertin*) 4. (**ортчон, луон**) käyminen (*tapahatuminen*)

мынон-ветлон 1. (**пыдын**) kulke-

minen, kulku, kävely (*edestakaisin*) **2.** (транспорт с-съ) kulkeminen, kulku, liikennöinti **3.** (транспортэн) matkustelu, matkustaminen; (руль съёрын, валэн) ajelu, ajaminen (*edestakaisin*)

мынтый: м. луыны mennä ristiin; ми соин м. луимы me menimme hänen kanssaan ristiin, me emme tavaneeet toisiame

мынчырес 1. (кильтрес) keimaileva, keikaileva **2.** (мусояськись) helläuontoinen

мынчыръясыкон 1. *teonn. v:stā* **мынчыръясыкыны 2.** (кильтыръясыкон) keimailu, keikailu

мынчыръясыкыны 1. (кильтыръясыкыны) keimailla, keikailla **2.** (мусоямез возьманы) (*tulla ja*) odottaa hyvälyjä

мынным *dat. pron:sta мон;* minulle; minun

мыныны 1. mennä, kulkea; (кошкыны) lähteä; **кин ке съёры м.** mennä jonkun perässä, seurata jo-takuta; **ульча кузя м.** mennä (t. kulkea) katua pitkin; **чуказе мон** **куное мынйисько** huomenna mi-nä menen (t. lähdien) vieraissille; **жоген мон** **Муское мыно** pian minä menen (t. lähdien) Mosko-vaan **2.** (транспортэн) ajaa; matkustaa; **вал вылын м.** ajaa hevosella; **машинаен м.** ajaa autolla; **поездын м.** matkustaa junassa; **поездэн м.** matkustaa junalla **3.** (к-съ кино, концерт) mennä, olla esittettävänä; **туннэ та театрын умой кино мынэ** täänään tässä teatterissa menee hyvä elokuva **4.** (ортчыны, луыны) olla menossa (t. meneillään, käynnissä), käydä; **залын кенешон мынэ** salissa on

menossa kokous; **ож мынэ** sota on käynnissä; **вáньмыз умой мынэ** kaikki käy (t. sujuu) hyvin **◊** (**солэн**) **кизы мынэ** hän osaa asiaansa

мыныны-ветлыны 1. (*пыдын*) kulkea, kävellä (*edestakaisin*) **2.** (транспорт с-съ) kulkea, liiken-nöidä **3.** (транспортэн) matkus-tella, matkustaa; ajella, ajaa (*edes-takaisin*)

мыньпотон hymiyili; hymy; hymäh dys

мынь/потыны hymyllä; hymäh-tää; со мынь уг поты hän ei hymyile; > пáль/потыны

мыньпотэм 1. *partis. ja teonn. v:stā мынь/потыны 2.* hymy; hymiyili; hymäh dys

мынэсьтым 1. *abl. pron:sta мон;* minulta **2.** *pron. poss. minun • м.* книгаме кытчы ке каризы но, табере нош м. куро minun kirja-ni pantiin johonkin, ja nyt taas (si-tä) pyydetään minulta

мынýк: м. потыны *tom.* hymyllä **мынян** hymiyili; hymy; hymähately **мыняны dur.** hymyllä; hymähdellä **мыпый murt.** *puhutt.* äiti, mamma; *vrt.* > **мумы 1**

мыргетон 1. (кочыш с-съ) kehrää-minen, kehruu, hyrräminen, hyrräys (*kissan*) **2.** *kuv. puhek.* (ну-кыртон) muriseminen, jupisemi-nen, motkottaminen, motkotus **3.** *kuv. puhek.* (ас поннад кырзан) hyräily, hyminä

мыргетыны 1. (кочыш с-съ) kehrätä, hyrrätä (*kissa*) **2.** *kuv. puhek.* (ну-кыртыны) murista, jupista, motkottaa **3.** *kuv. puhek.* (ас поннад кырзаны) hyräillä, hymistä

мырдъян teonn. v:stā мырдъяны

мырдъяны *murt.* pakottaa juomaan (t. syömään)

мырдэм (hädin) tuskin, vaivoin; juuri (ja juuri); **м. сюрес шедьтыйм** löysimme tien vaivoin; **ботинкаэз м. пыдаz тэриз** kengät juuri mahtuivat hänen jalakaansa ◇ **м. но кызы** hädin tuskin, joten-kuten

мырдэм-мырдэм hädin tuskin, vai-voin; juuri ja juuri

мырзисъкон 1. *teonn.* *v:stā* **мырзисъкыны 2.** törmäys, törmääminen

мырзисъкыны 1. (вache м.) törmää-tä yhteen, iskeä (t. kolauttaa) yhteen; **урамын машинаос мырзисъкызы** kadulla autot törmäsi-vät (yhteen) **2.** (make борды) törmää-tä, satuttaa itsensä (*törmäten*); **сэреге (я. сэргы) м.** törmää-tä kulmaan; **ös янаке мырзисъки** törmäsin (t. kolautin päänsä) ovipie-leen

мырzon (*шуккон*) iskeminen, isku, kolauttaminen, tuuppaaminen; (*мырыштон*) pukkaaminen, tö-näiseminen, tönäisy

мырзыны (*шуккыны*) iskeä, kola-uttaa, tuupata; (*мырыштыны*) ru-kata, tönäistä

мырк 1. (м. *йыло*) tylppä, tyl-sä(kärkinen); **м. венъ** tylsä neula; **м. йыло пурт** tylppä(päinen) (t. tylsäkärkinen) veitsi **2.** (*чигисъкем* *йыло* *писпу*) latvaton puu (ruu, *jonka latva on katennut esim. tuulessa*) // (*мырккес*) lat-vaton, huiputon (ruu) **3.** (*лйял*) kanto (ruun) **4.** töpö, **м. быжо** пуны töpöhäntäinen koira **5.** *kuv.* (*шузигес*) tyhmä, typerä, tylsä, hidas; **м. адями** typerä (t. tyhmä)

ihminen; **м. визъем** hidajärkinen ◇ **м. йыр** *halv.* typerys, tomppeli, tollo

мыркийны *teonn.* *v:stā* **мыркийны**

мырккес 1. tylppä, tylsä(kärkinen) **2.** (*писпу с-съ*) latvaton, huiputon (ruu)

мыркомон *teonn.* *v:stā* **мыркомы-ны**

мыркомыны 1. tylsistyy, tylsyä (*neula, veitsen kärki*), tulla tylpäksi (t. tylsäkärkiseksi) **2.** (*писпу с-съ*) jaädä ilman latvaa, tulla kat-kaistuksi (*latvastaan*)

мыркомытон *teonn.* *v:stā* **мырко-мытыны**

мыркомытыны 1. tylsistää, tylsyt-tää (*neula, veitsen kärki*), tehdä tylpäksi (t. tylsäkärkiseksi) **2.** (*писпуээ*) katkaista puun runko (*tuuli*), hakata puun latva

мыркъён > мыркомытон

мыр-мыр 1. (*лап-лап, йыг-йыг*) vakavasti, kunnolla; **м. ужаны** työskennellä (t. tehdä työtä) vaka-vasti (t. kunnolla) **2.** (*гижсыр-пиньысы*) sitkeästi, sinnikkäästi, itsepintaisesti; **м. пумитъяське** vastustaa sitkeästi (t. sinnikkäästi)

мырыштон pukkaaminen, tö-näiseminen, tönäisy

мырыштыны pukata, tönäistä; ар-тысы эшэ гырпумыныз мы-рыштийз hän pukkasi (t. töniisi) vierustoveriaan kynärpääällä (kyl-keen)

мысыкл: **м. карон** iva(aminen), loukkaaminen, loukkaus, solvaa-minen, solvaisu; **м. карыны** iva-ta, loukata, solvata, solvaista

мысыкллян 1. (*исамес карон*) ivailu, loukkaaminen, loukkaus,

solvaaminen 2. (нылкышноез) häpäiseminen, häpäisy (*naisen*)

мысылляны I. (*исамес карыны*) ivailla, loukata, solvata **2.** (нылкышноез) viedä (*naisen*) kunnia, häpäistä (*nainen*)

мытон I 1. (ödъяи) aloittaminen, rupeaminen, ryhtyminen **2.** (кутскон, кичолтон) alullepano, alkuprano, aloite, alku

мытон II teonn. v:stā мытыны II

мытылон I, II teonn. v:stā мытылыны I, II

мытылыны I frekv. *v:stā мытыны I*

мытылыны II 1. frekv. *v:stā мытыны II; 2. iter.* (пумит вераны) väittää (t. panna) vastaan, vastustaa **3. iter.** (пумит карыны) olla (t. harata) vastaan, vastustaa, hangoitella

мытыны I (ödъяны) aloittaa, panna alulle, ruveta, ryhtyä; **вераськонэз м.** aloittaa keskustelu, ruveta keskustelemaan; **кычे ке удысээз м.** panna jokin ala alulle, aloittaa jokin ala; **ужэз м.** aloittaa työ, panna työ alulle, ruveta työhön

мытыны II 1. (пумит вераны) väittää (t. panna) vastaan, sanoa (vastaan) **2.** (пумит карыны) tehdä vastarintaa, harata vastaan

мычиськон I, II teonn. v:stā мычиськыны I, II

мычиськыны I 1. (педлань потыны) työntyä (ulos), pistää (ulos); **укноети м.** pistää päänsä ulos ik-kunasta **2.** (сузытиськыны) kur(k)ottua, kur(k)ottautua, ojentautua, ojentautua; **кыиз ачиш нылдоры мычиськыз** (hänен) käten-sä (itse) kirkottui (t. ojentui) tyttöä kohti **3.** (азыпала потыны, дон-

гиськыны) työntyä esiin (t. eteen, näkyviin) **4.** (бычыраны) nousta (t. ruhjeta) oraalle

мычиськыны II intr. 1. (лымы сузыны) luoda (t. lapioida) lunta, olla luomassa (t. lapiomassa) lunta **2.** (бриться кариськыны) ajaa (t. ajella) partansa

мычон I 1. (педлань поттон) (ulos) työntämisen, (ulos) pistämisen **2.** (сётон) ojentaminen, kur(k)ottaminen; (азыпала пуктон, донгон) esiin (t. eteen) työntämisen, esiin (t. eteen) pistämisen

мычон II 1. (лымы сузын) lumen luominen (t. lapiointi) **2.** (брить карон) (parran)ajo, (parran) ajaminen

мычыны I 1. (педлань поттыны) työntää (ulos), pistää (ulos); **кылэз м.** työntää kieli ulos **2.** (сётыны) ojentaa, kur(k)ottaa; (азыпала пуктыны, донгыны) työntää esiin (t. eteen), pistää esiin (t. eteen); **киэз м.** ojentaa kätensä

мычыны II 1. (лымы сузыны) luoda, lapioida (*lunta*); **азбарысь лымыеэз м.** luoda lunta pihalta **2.** (брить карыны) ajaa (*parta, viikset*); **туш м.** ajaa partansa

мыши (мышкыэ) selkäpuoli, takapuoli; **бумага листлэн мышкыз** paperiarkin toinen puoli; **книга-лэн мышкыз** kirjan takakansi

мышказ postp. ja adv. (hänen t. sen) perässä(an), perässä(nsä), takana(nsa), selkäpuolella(an), takapuolella(an); **кинлэн ке м. сильны** seisoa jnk perässä (t. takapuolella, selän takana)

мышкин selin, takaperin; **м. пуккыны** istua selin jhk; **ваче м. пуккыны** istua selätysten

мышкозъ *postp.* takaosaan (asti); > **берозъ 1**
мышки *postp.* taakse, taa; > **бёры**
мышкин *postp.* ja *adv.* takana, pe-
 rällä, jäljessä; > **бёрын**
мышкисен *postp.* takaa (*alkaen*); >
бёрысен
мышкись *postp.* takaa; > **бёрысь**
мышкитъ *postp.* taitse, takaa, ta-
 kana; > **бёртъ**
мышлань taakse(päin); *vrt.* **бёр-
 лань**
мышласянь takaa(päin), takapuo-
 lelta; > **берласянь**

мышьяк *kem.* arseeni; *lääk.* arse-
 nikki
мясорубкá lihamyllly
мятá minttu (*Mentha*); piparminttu
 (*M. piperita*); *vrt.* **бутник**
мяу *onom.* kissan naukumista jääl-
 jittelevä huudahdus: miau; > **ня́у**
мяугетон naukuminen, nau'unta; >
няугетон
мяугетыны naukua; > **няугетыны**
мяугетэм 1. *partis.* ja teonn. v:stā
мяугетыны 2. naukuna, nau'unta,
 naukuminen; > **няугетэм**

Н

на *part. vahv.* vielä; **вёра на мы-
 ным маке но со сярысь** kerro
 vielä joitain minulle hänestä ◇ **мар-**
карод на... minkäs sille mahtaa...
наблюдение 1. havainto; **пёртэм**
наблюдениос лэсътыны tehdä
 erilaisia havaintoja **2.** (эскерыса
 улон) havainnointi, tarkailu; (уч-
 кыса улон) valvonta, silmälläpitö
навигацí, навигацíя 1. meren-
 kulkku, meriliikenne, laivaliikenne
2. (вакыт) purjehduskausi, avo-
 vesikausi
наводнение tulva
награда (премия) palkinto, (ме-
 даль, орден) kunniamerkki; **н. сё-
 тон** palkitseminen; **н. сётыны**
 palkita
наградить: **н. карон** palkitse-
 men; **н. карыны** palkita
назылляськон teonn. v:stā **на-**

зылляськыны
назылляськыны iter. venytellä
 itseään, oikoa jäseniään, kiskotella
 (unen jälkeen)
назыльскон teonn. v:stā **на-
 зыльскыны**
назыльскыны 1. venytellä, oikoa
 jäseniään (*kerran*) **2.** (вёши-вёши
 выдыны) käydä (t. heittätyä) pit-
 käkseen (t. pitkälleen)
наизустъ ulkoa, ulkomuistista;
кылбурез н. вераны lausua runo
 ulkoa (t. ulkomuistista)
наказание rangaistus
наказать: **н. карон** rankaiseminen,
 rangaistus; **н. карыны** rangaista
наклéйка tarra, nimilappu, nimilip-
 pu, etiketti
наклонение modus, tapaluokka; >
сямлык
налим el. made (*Lota lota*); >

- шалькко**
- наличник** vuorilauta, ikkunalauta, ikkunapieli
- налог** vero; **пайдаешься** и. tulovero; и. **тырись** veronmaksaja, vero-velvollinen; и. **тырыны** maksaa veroja; и. **тырытон** verotus; и. **тырытыны** verottaa
- нальык** sadin; **комак нальыке** шедем rottia joutui (t. kävi) satimeen
- нальым** > **налим**
- намер** kasv. lillukka (*Rubus saxatilis*)
- намот** kal. haavi, lippo
- нап I.** (кизер ёвёл) sakea, paksu // (наплык) sakeus, paksus; и. **жук** sakea puuro **2.** (чём) tiheä, taaja, sankka, tuuheala, sakea // tiheässä, tiheään, tiheäksi, taajassa, taajaan, sankasti // (чемлык) tiheys, taajuus, sankkuus, tuuheus, sakeus; и. **турын** tiheä ruoho; и. **кизыны** kylvää tiheään (t. tiheäksi); зөг и. **жужаз** ruis nousi oraalle tiheänä **3.** (неймыт – тус с-съ) tumma(=) **4.** (нап-) (буёл, тус с-съ) (*yhdysanoissa*) tumman(=); **нап-город** tummanpunainen • и. **буёльёс 1)** paksut värit (t. maalit) **2)** (неймыт буёльёс) tummat värit (t. maalit)
- нападать:** и. **карыны** hyökätä (jnk kimppiuun t. jtak vastaan), käydä (t. karata, gynnätä) kimppiuun; **тushman вылэ** и. **карыны** hyökätä vihollisen kimppiuun
- нападение** hyökkäys, ryntäys
- напильник** viilia; > **подпилка, эгол**
- напиток** juoma
- напра I.** (пыды) (pohja)sakka; (к-сь кофелэн) porot; **сюкась** и.
- kaljan sakka **2.** (тяпня) vetelä sotku, velli; и. **дэри** vetelä loka, kura
- направление** suunta, taho
- напряжение** 1. jännitys, jännite, jännitteisyys **2.** sähk. jännite, kuormitus
- напчон** sakeneminen, sakeutuminen, paksuntuminen
- напчыны** saeta, sakeutua, paksuntaa; жук **напчиз** puuro sakeni
- напчытон** sakeuttaminen, paksuntaminen
- напчытыны** sakeuttaa, paksuntaa
- нарды** el. mäyrä (*Meles meles*); > **лапчи**
- наречие I** (улоскыл) murteisto, murerryhmä, murteet; **уйпал** и. pohjoinen murerryhmä, pohjois-murteisto
- наречие II** kiel. (сямкыл) adverbi
- наркоз** narkoosi, nukutus; (огин-тие) (paikallis)puudutus
- наркоман** narkomaani, narkootikko
- наркотик** huume, huumausaine
- наручник** käsiraudat
- наряд I.** (ужаны) (työ)määräys, tehtävä; (мае ке басьтыны) saantilupa **2.** sot. vuoro(tehtävä), määrätehtävä **3.** (к-сь милицилэн) komennuskunta; (к-сь пограничникъёслэн) vartiosto
- наслéдник** perillinen, perijä, perinnönsaaja
- наслéдователь:** и. **карыны** periä, saada perintönä (t. perinnöksi)
- наслéдство** perintö
- насос** pumpuri
- наступать:** и. **карыны** sot. hyökkää-tä, edetä
- наступление** sot. hyökkäys
- натуралист 1.** (инкуазез эске-рись) luonnontutkija **2.** kirjall., tait. naturalisti

натура́льной 1. (*инкуазысы*)
 luonnon= **2.** (*зэмос*) aito, oikea;
 luonnollinen
нау́ка tiede; **нау́касъя акадé-ми(я)** tiedeakatemia; > **тодос**
нау́чно-исслéдовательской (tie-
 teellinen) tutkimus=; **н. институт**
 tieteellinen tutkimuslaitos
нау́чной tieteellinen, tiede=, tie-
 teen; **н. уж** tieteellinen työ
нау́чно-популя́рной yleistajuinen
 tieteellinen
нау́чно-техни́ческой tieteellis-
 tekniinen, tieteen ja tekniikan
нау́шник korvalappu, korvalaput,
 korvaläppä, korvaläpät
на́ці > **на́ция**
национализáци, национализá-
 ция kansallistaminen, sosialisointi,
 valtiollistaminen, yhteiskunnallis-
 listaminen
национализíровать: **н. карыны**
 kansallistaa, sosialisoida, valtiol-
 listaan, yhteiskunnallistaa
национализм nationalismi, kansal-
 lismielisyys, kansalliskiihko
националист nationalisti, kansal-
 liskiihkoilija, kansallismielinen
национальной 1. (*национ гер-засыкемын*) kansallisuuus=, kans-
 sallis=, kansan=, kansallinen; **н. политика** kansallisuuuspolitiikka
2. (*йёскалык, калыклэн*) kansal-
 linen, kansallis=, kansan=; **н. ис-**
кусство kansallistaide **3.** (*кун, кунлэн*) kansallis=, kansallinen,
 kansan=, valtio=, valtion(=), valti-
 ollinen; **н. флаг** kansallislipu
национальность 1. (*кычे ке ка-лыкысы луон*) kansallisuuus **2.**
 (*калык, народность*) kansa(kunta), kansallisuuus
на́ция kansakunta

начáльник päällikkö, esimies, joh-
 taja
начáльной alkeis=, pohja=, ala=;
н. дышетском (*я. образовáние*)
 pohjasivistys, alkeissivistys; **н.**
школа alakoulu, alkeiskoulu
начар 1. (*куанер*) köyhä // köyhäs-
 ti; **н. мурт** köyhä (ihminen) **2.**
 (*урод*) huono, paha // huonosti,
 pahasti **3.** (*ляб*) heikko; **н. таза-**
лык heikko terveys **4.** (*восьтээт*)
 laiha **5.** (*ёжыт, ичи*) niukka, vä-
 häinen // niukasti; **н. инкуазь**
 niukka luonto
начарлык 1. (*куанерлык*) köy-
 hyys **2.** (*уродлык*) huonous, pa-
 huus **3.** (*ляблык*) heikkous (*ter-veyden, olon*) **4.** (*восьтэтлык*) lai-
 huus **5.** (*ёжыт луон*) niukkuus,
 vähyyss
начармон 1. (*куанермон*) köyhty-
 minen **2.** (*урод луон*) huonontu-
 minen **3.** (*лябомон*) heikentyminen,
 heikkeneminen, heikontumimi-
 nen (*terveyden, olon*) **4.** (*вось-*
 мон) laihtuminen **5.** (*ёжыт кы-лён*) ehtyminen, niukkeneminen,
 niukentuminen
начармыны 1. (*куанермыны*)
 köyhtyä **2.** (*урод луыны*) huonon-
 tua **3.** (*лябомоны*) heikentyä, hei-
 ketä, heikontua (*terveys, olo*) **4.**
 (*восьмыны*) laihtua **5.** (*ёжыт кы-лыны*) ehtyä, niuketa, niukentua
на́чкыт tahmea; sitkeä
на́ч-на́ч deskr. tahmea; sitkeä //
 tahmeasti; sitkeästi; **ульчын н.**
нёд kadulla on tahmeaa lokaa
нашаты́рной: **н. спирт** ammoni-
 akki(luos), salmiakkisprii
нашкыт > **на́чкыт**
наш-наш > **на́ч-на́ч**
наштан 1. (*сантан*) likaaminen,

tahraaminen, tahrinen 2. (зыран) levittäminen, sively, voitelu; peittäminen (*maallila tms.*) 3. (пасьёсты, висьёсты) tiivistäminen (*kitillä, laastilla*); kittaaminen 4. *kuv.* (возытэ уськытон) häppäiseminen, häväiseminen
наштаны 1. (*саптаны*) liata, tahrata, tahría; **киез бүёлэн н.** tahría kätensä maaliin 2. (зыраны) levittää, sivellä, voidella; peittää (*maallila tms.*) 3. (пасьёсты, висьёсты) tiivistää (*kitillä, laastilla*); kittaata 4. *kuv.* (возытэ уськытыны) häpäistä, häväistä, tuottaa häpeää
наштаськись 1. *partis.* *v:stā* **наштаськыны 2.** lianarka, helposti likaantuva; **н. басма** helposti likaantuva kangas
наштаськон *teonn.* *v:stā* **наштаськыны**
наштаськыны 1. (нöд луыны, кырсёмыны) likaantua, tahranta, tahríutua; (*астэ саптаны*) liata (t. tahrata, sotkea) itsensä, tahría itsensä likaan 2. *pass.* *v:stā* **наштаны**
наян *murt.* 1. (*учкон*) katsominen, katselu 2. (*иöмъян*) maistaminen, maistelu 3. (*кутылыса эскерон*) tunnustelu, koettelu, hypistely
наяны *murt.* 1. (*учкыны*) katsoa, katsella 2. (*иöмъяны*) maistaa, maistella 3. (*кутылыса эскерыны*) tunnustella, koettella, hypistelä
не *konj.* 1. *kopl.* ja; не ... не ja ... sekä; (*нылпилы:*) bamyz no talen cöyd, kiyaz no syche ik, ne pydyz talen chylkak däriescy (lapselle:) hänen kasvonsakin ovat likaiset, ja kätensäkin ovat samalaiset, sekä jalkansa ovat aivan

liassa; **не скалме но кысконо, не парсыме но сюдоно, не ыжъёсы но бертымтэ на** (*mi-nun*) on lypsettävä lehmäni ja syöttävä sikani, eivätkä lampaani ole vielä palanneet (kotiin) 2. **не ... не** *disj.* ei ... ei(kä); **не зор ёвöl,** **не лымы уг усы** ei ole sadetta, eikä sada lunta
небзэм 1. *partis.* *v:stā* **небзьны 2.** *kiel.* liudentunut, palatalistunut, palatalisoitunut
небзён 1. *teonn.* *v:stā* **небзьны 2.** *kiel.* liudentuminen, liudennus, palatalisaatio, palatalistuminen
небзьны 1. (*небытомыны*) pehmentyä, pehmetä, tulla pehmeäksi 2. (*сюрес с-съ*) liettyä pehmeäksi, muuttua liejuksi 3. (*куазз с-съ*) lauh tua, leudontua 4. *kuv.* (*шуныт пычаны*) lämmetä (*keho*) **мунчо-ын вань мугоры небзиз** sauna-sa koko kehoni lämpeni 5. *kuv.* leppyä, lauh tua; **атае соку туж лек вал – мырдэм небзиз** silloin isäni oli kovin vihainen ja leppyi hädin tuskin 6. *kuv.* (*каньсыра-ны*) käydä veltoksi (t. raukeaksi), voipua; (*куðзыны*) pähityä, humaltua 7. *kiel.* liudentua, palataalistua, palatalisoitua ◇ **сиол(Э)мы небзиз** sydämeni keveni
небзитйськон, небзитйськыны > **небзитскон, небзитскыны**
небзытон *teonn.* *v:stā* **небзыты-ны**
небзитскон *teonn.* *v:stā* **небзит-скыны**
небзитскыны 1. (*куазз с-съ*) lauh tua, leudontua 2. *kuv.* (*к-съ мунчоын*) lämmittä (luita ja ytimiä myötön) (*esim. saunaissa*) 3. *pass., vrt.* **небзьны**

небъытыны 1. pehmentää, pehmitää 2. *kuv.* pehmentää, saada pehmenemään (t. heltymään), leptytää; **кинлэсъ ке сюлэмээ** н. saada jnk mieli pehmenemään, saada jnk sydän kevenemään

небыльток *ruhek. halv.* kömpelys, poropeukalo; nahjus, vetelys
небыт 1. *myös kuv.* pehmeä; **н. валес** pehmeä vuode; **н. киос** pehmeät kädet; **н. куара** pehmeä ääni; **н. сямъем адями** pehmeä(luonteinen) ihminen; **н. пöзытэм курегпуз** pehmeäksi keitetty muna 2. (*бугрес*) kuohkea, möyheä; **н. сюй** pehmeä multa (t. maa) 3. (*куазъ с-сь*) leuto, lauhkeaa; **н. тол** lauha talvi 4. *kuv.* (*ненег*) hellä, lempää, vieno $\diamond$ **н. пускиел.** pehmeä merkki; **н. соглашнойёс кiel.** palataaliset konsonantit, palatalit

небытак 1. pehmeästi 2. *kuv.* (*ненег*) hellästi, lempäästi, vienosti; **н. учкыны** katsoa lempäästi (t. hellästi)

небытомон 1. pehmentyminen, pehmeneminen 2. *kuv.* (*адями с-сь*) leppyminen, lauh tuminen

небытомыны 1. pehmentyä, pehmetä 2. *kuv.* (*адями с-сь*) leppyä, lauh tua, tulla hyväntahtiseksi

небытомытон pehmittäminen, pehmitys, pehmentäminen

небытомытыны pehmittää, pehmentää

невесомость painottomuus

негр neekeri, afrikkalainen

негыз *murt.* 1. (*инъет*) pohja, re rusta 2. (*юн, зол*) vahva, kova

нейтралитет puolueettomuus, neutraalisuus, neutraliteetti

нейтральной 1. puolueeton,

neutraali 2. *kem., fys.* neutraali; te hoton $\diamond$ **н. вуос** kansainväliset ve det, kansainvälinen vesialue

некин турт. > **нóкин**

нелегальной laiton, lainvastainen, illegalinen

нелькиськон 1. (*паньган*) muser tuminen, rusentuminen, litistyminen 2. (*нелькемын, туемын луон*) survoutuminen

нелькиськыны 1. (*паньганы*) musertua, rusentua, litistyä 2. (*нелькемын, туемын луыны*) survoutua

нелькон 1. (*туён*) survominen, survonta (*esim. perunoiden*) 2. (*паньгатон*) musertaminen, rusentami nen, litistäminen 3. (**картофка** *н.*) (*тýрлык*) petkel, survin

нелькыны 1. (*туыны*) survoa; **картофка** *н.* survoa perunoita 2. (*паньгатыны*) musertaa, rusentaa, litistää

нёма, нёмар *murt.* > **нóмыр**

нёмайн *murt.* > **нóмырын**

нёмец saksalainen // *myös* saksan, Saksan; **н. кыл** saksa(n kieli)

нёмка saksalainen (*nainen*)

немой *ruhek.* mykkä; (*кылтэм-пельтэм*) kuuromykkä; > **бак I 1**

немри 1. (*пунем*) sose, pyree, muisi; **картофка** *н.* perunasose, re runamuusi 2. (*кёртчал*) (*kaura*) kiisseli

немыч kalkkuna; > **курка**

немыччи kalkkunanoika(*nen*); > **куркапи**

немычкёжы *murt.* (*härkä*)papu; > **съодкёжы**

ненег 1. (*нуныям*) hemmoteltu; (*ляб, кысыль-касыль*) veltto; (*пичи, векчи*) hieno; (*небыт*) pehmeä; (*куара с-сь*) vieno // (*н.*

нылпи) *lelli(kki); (nu c-cь) lelli-poika* 2. (*вог, куатаськись*) oikullinen, oikukas, oikutteleva, kiukutteleva // oikuttelija, kiukuttelia, oikkupussi, kiukupussi • **н. карыны** 1) (*нуныяны*) hemmotella 2) (*вог карыны*) kasvattaa oikulliseksi (t. oikukkaaksi, kiukuttelevaksi); **н. луыны** 1) (*нуныльськись луыны*) tulla hemmotelluksi; *veltostua* 2) (*вог луыны*) tulla oikulliseksi (t. oikukkaaksi, kiukuttelevaksi)

ненегъян teonn. v:stā ненегъяны

ненегъяны 1. (*мусояны, нуныяны*) *helliä, hellitellä, hemmotella, lellitellä, lelliä; hyväällä, hivellä* 2. (*мултэс н., сöрыны*) *hemmotella pilalle, pilata lellittelyllä* (t. *hemmottelulla*) 3. (*вог карыны*) *kasvattaa oikulliseksi* (t. *oikukkaaksi, kiukuttelevaksi*)

ненегъяськон teonn. v:stā не- негъяськыны

ненегъяськыны 1. (*мусояськыны*) *hyväällä, tulla* (t. *mennä*) *hyväilemään* (*odottaen hyväilyä*), *kärttää hyväilyä* 2. (*шунтын кыллыны*) *hemmotella itseään, lekotella, loikolla* 3. (*вогъяськыны*) *oikutella, oikkuilla, kiukutella, olla oikutteleva* (t. *kiukutteleva*)

нёнокин, нёнокёня, нёноку ри-hek. > нёкин, нёкона, нёку

нёнокытый, нёнокытчы, нёнокы- тын, нёнокытысён, нёнокы- тысь риhek. > нёкытый, нёкытчы, нёкытын, нёкытысён, нёкытысь

неорганической *epäorganinen, eloton; н. удобрениос* *epäorgaaniset lannoitteet*

непереходной *kiel. intransitiivinen,*

intransitiivi=; н. глагол intransitiiviverbi, intransitiivinen verbi

непыльзон teonn. v:stā непыль- зыны

непыльзыны *liettyä pehmeäksi, muuttua liejuiseksi; сюрес непыльзэмэн tie on liettynyt pehmeäksi, tie on liejuna*

непыль-непыль deskr.: н. карыны 1) (*непыльзытыны*) *pehmitää, muuttua liejuksi* 2) (*паньга-тыны*) *musertaa; н. луыны* 1) (*непыльзыны*) *liettyä pehmeäksi, muuttua liejuksi* 2) (*паньганы*) *musertua*

нérvá anat. *hermo; нérvaōс hermot, hermosto; > лулсэр 2*

нерге I postp:na (*выллем, манер*) *jokin ... (=) tapainen, jokin ... (=) lainen; мар та, корка-а, мар-а?* – **корка** н. *гинэ* no mikä tämä on, onko tämä talo? – se on vain jotakin talontapaista; **солэн ымны- раз пальпотэм** н. *адскиз hänen kasvoillaan näkyi jokin hymyntapainen*

нерге II kansant. (*сэбэд*) *menot, toimitus, toimitukset, riitti, rituaali(t); вашкала вöсь* н. *vanhat uhritoimitukset*

нерге III murt. (*одиг рад бугро*) *hirsikerta, hirsikerros*

нергейян I–III teonn. v:stā нергейя- ны I–III

нергейяны I (*немыз понна ортчытыны*) *tehdä näön vuoksi*

нергейяны II kansant. (*сямъёсты чакласа ортчытыны*) *toimittaa (t. viettää) taroja noudattaen (menot, toimitukset)*

нергейяны III murt. (*одиг рад бугро чупыны*) *hakata (t. salvoa) hirsikerta (t. hirsikerros)*

нет (=ыз) mielijohde, mieliteko, päähänpisto, oikku; **ас нетызъя лэсътэ** hän toimii kuten hetken mielijohteesta, hän toimii oman mielijohteensa (t. mielitekonsa) mukaan; **кинлэсь ке нетсэ шедьтыны оlla** (t. tehdä) jnk mieliksi; **солэсэ нетсэ шедьтыны шуг** on vaikea olla (t. tehdä) hänen mielikseen
неужто part. *interr.*, *puhek.* ihanko, aivanko, todellako, oikeinko
нефтепровод öljyjohto, öljyputki
нефть maaöljy, (raaka)öljy; > **мубой**
нефтьник (ужасы) öljytyöläinen; (*специалист*) öljyasiantuntija, öljyalan asiantuntija; (*нефть поттись*) öljyntuottaja
нёж I 1. (улыг) notko (*pieni*), notkelma, alanko (*pieni*), alanne, alho // alava; **и. инты** notkopaikka, notkokoha 2. *murt.* (*сыръяясь нюр*) hetteikkö, letto
нёж II piipittävä, vikisevä, inisevä; heikko; **и. куара** piipittävä ääni
нёжал I. (улыг) notko, notkelma, alanko, alanne, alho 2. (*долина*) laakso
нёжтон venyttäminen, vetäminen (*sävelen, sanan*)
нёжтыны venyttää, vetää (*sävel, sana*)
нёжъян venyttely (*sanojen, sävelten*)
нёжъяны venytellä (*sanoja, säveliä*); puhua (t. laulaa) venytellen; **нёжъяса верасъкыны** puhua sanoja venytellen
нёред *anat.* rauhanen
нёркак: **и. потыны** hätkähää, sapsähää, säävähää, vavahtaa; > **куялък**

нёрон > *seur.*
нёръян 1. (нёжъян) venyttely (*sanojen, sävelten*) 2. *kuv. puhek.* (зурон) ruikuttaminen, ruikutus, mariseminen; (жожжон) valittaminen, valittelu (*esim. huonon terveyden vuoksi*)
нёръяны, нёрыны 1. (нёжъяны) venytellä (*sanoja, säveliä*) 2. *kuv. puhek.* (зурины) ruikuttaa, marista, kitistä; (жожжыны) valittaa, valitella (*esim. terveyttään*)
ни I *kasv.* matara (*Galium*); kierumatara (*G. aparine*)
ни II *adv.* *jo;* (övöлтон дыръя) (*ei*) enää; **лымы шуназ ни** lumi on jo sulanut; **мон уг ни отчы ветлы** minä en käy siellä enää; > **ини 1**
нидерланд alankom(aal)ainen, Alankomaiden; **Нидерланд(ъес)** Alankomaat
ниег murt. > **ненег**
ниегъяськон, ниегъяськыны *murt.* > **ненегъяськон, ненегъяськыны**
ниён nylkeminen (*nahan*)
нижырес 1. (векчи) (*hyvin*) ohut, hieno (*lanka*); **ыж гон и. черсэмын** villa on kehrätty hienoksi 2. (*нүйтиськись*) venyvä
никель nikkel
никсон 1. iniseminen, yniseminen (*koiran*) 2. *kuv. puhek.* (нёръян, зурон) valittaminen, kitiseminen, nariseminen
никсыны 1. inistä, ynistä (*koiraa*) 2. *kuv. puhek.* (нёръяны, зурины) valittaa, kitistä, narista
никсэм 1. *partis. v:stā* **никсыны 2.** ininä, iniseminen, yninä, yniseminen (*koiran*) 3. *kuv. puhek.* (нёръям, зуррем) valitus, valittaminen, kitinä, narina

ним (=ыз) nimi; (*будосъёслэн но нойшурьёслэн ои*) nimitys; (*библиотекаись книгаослэн ои*) nimi; **атай н.** isännimi; **кушем н.** haukkumanimi, lisänimi, liikani-mi; **пунылэн нимыз** koiran (kutsuman) nimi; **н. поныны (я. сётыны)** antaa jillek nimi; **кызы ты- над нимыд?** mikä sinun nimesi on?

нимаз 1. erikseen, erillään, erossa // erillinen, eri; **н. улыны** elää erikseen; **н. кóмнатá** erillinen huone; **н. карисъкыны** erota, erottua; irrota, irtautua; eristyä; **н. карыны** erottaa; irrottaa; eristää **2.** > **ни- мысытыз** ◇ **н. адямилэн (я. кү- зэлэн) ваньбуурез** yksityisomaisuuks

нимазъян erottaminen; (*ишкал-тон*) irrottaminen; (*висъян*) eristämisen

нимазъяны erottaa; (*ишкалтыны*) irrottaa; (*висъяны*) eristää

нимазъясъкон egoaminen, erottuminen; (*ишкалскон*) irtoaminen, irtautuminen; (*висъясъкон*) eristyminen, eristäytyminen

нимазъясыкыны erota, erottua; (*ишкалсыкыны*) irrota, irtautua; (*висъясыкыны*) eristyä, eristäyttyä

нимазъ (=ыз, =ез) kiel. prepositio; > предлог

ниман nimenanto, nimittäminen ◇ **н. падеж** kiel. nominatiivi

ниманы antaa nimi (t. nimeksi), nimittää; **нылзэс Катя (шуыса)** **нималлям** he antoivat tyttärelleen nimeksi Katja

нимасъкон teonn. v:stä **нимасъ- кыны**

нимасъкыны olla nimeltään; **кы- зы со арбери нимасъке?** mikä

on sen (t. tuon) esineen nimi?, mikä se (t. tuo) esine on nimeltään?

ниматон teonn. v:stä **ниматыны**

ниматыны 1. (*тодмо карыны*)

tehdä kuuluisaksi **2.** (*кыл вёлдыны*) pilata jnk maine, saattaa huonoon huutoon (t. valoon, maineesseen); (*возыты эускытыны*) häpäistä, häväistä

нимбэр (=ыз, =ез) kiel. postpositio;

> послелог

нимвоштос kiel. pronomini; **возь-**

матон н. demonstratiivipronomini; **муртъем н.** persoonapronomini; **öвёлтон н.** kieltopronomini; **тодмотэм н.** indefiniittiipronomini; **юан н.** interrogatiivipronomini; > местоимение

ним-дан (нимыз-даныз) 1. (*дан*) maine, kunnia, kuuluisuus **2.**

(*урод дан, кыл вёлдэм*) huono maine; huhut • **н. карыны 1)**

(*тодмо карыны*) tehdä kuuluisaksi 2) (*кыл вёлдыны*) pilata jnk maine, saattaa huonoon huutoon (t. valoon, maineesseen); (*возыты эускытыны*) häpäistä, häväistä; **н. луыны 1)** (*тодмо луыны*) tulla kuuluisaksi; saavuttaa mainetta 2) (*урод дан э вуыны*) joutua huonoon huutoon; (*возыты эускыны*) joutua häpeään; **н. поттыны 1)** (*тодмо карыны*) tehdä kuuluisaksi 2) (*верасъконъёс, куашетон жутыны*) herättää (t. aiheuttaa) kohua

нимыл (=ыз) termi; > термин

нимлыко virallinen; > официаль- ной ◇ **н. предложение (я. шуос)** kiel. nominaalilause

нимо =nimin, -niminen, nimeltään; “**Югдон**” **н. эштос** Jugdon-nimin (maatalous)osuuskunta

нимо́-дано́ nimekäs, kuuluosa, mai-neikas

нимпул (nimi)kilpi, kyltti; > **вы́-веска**

нимтул (=ыз, **нимыз-тулыз**)

(ним но атай ним) etu- ja isännimi; (ним но фамилия) etu- ja sukunimi; (фамилия, ним но атай ним) suku-, etu- ja isännimi

нимтултэм > нимтэм-тултэм

нимтэм nimetön

нимтэм-тултэм 1. (нимтэм но атай нимтэм) ilman etu- ja isännimeä; (нимтэм но фамилитэм) ilman etu- ja sukunimeä; (фамилитэм, нимтэм но атай нимтэм) ilman suku-, etu- ja isännimeä; **2.** (анонимной) anonymi, nimetön; ilman allekirjoitusta

нимтэмчины nimetön (sormi)

нимъем =niminen, -niminen, ni-meltää; **кузь и. гурт** pitkänimi-nen kylä; **Оля и. налаш** Olja-niminien tytö, tytö nimeltä Olja

нимъет merkintä, merkki; > **пусь-ет**

нимъян, нимъяны > ниматон, ниматыны

нимъяра: и. карыны (возытэ уськытыны) häpäistä, häväistä; (кыл вёлдыны) pilata jnk maine, saattaa huonoon huutoon (t. mai-neeseen)

нимысь > seur.

нимысътыз 1. (юри) erityisesti, erikoisesti; (нимаз) erikseen, eril-lä(än) // erikoinen, erikois=, erityi-nen, erityis=; **и. эскерыны** tutkia erityisesti; **и. пусыйны** күлэ ri-tää korostaa erikseen **2.** (огназ адямилы, адямиең) henkilökoh-tainen // henkilökohtaisesti; **адя-миен и. вераськон** henkilökoh-

tainen keskustelu ihmisen kanssa

ниин niini; **и. кесяны** kiskoa niintä ◇ **и. пуппы** lehmuksen kuorittu oksa

ниинан 1. (ниин кесяян) niinen kisko-minen **2.** (дасяян) niinen valmista-minen

ниинаны 1. (ниин кесяны) kiskoa niintä **2.** (дасяны) valmistaa niintä **нингуби** kasv. koivurousku (*Lacta-rius resimus*)

ниндон 1. (ниин кесяян) niinen kis-kominen **2.** kuv. (тышкан) piekse-minen, hakkaaminen, mukilointi

ниндыны 1. (ниин кесяны) kiskoa niintä **2.** kuv. (тышканы) piestä, hakata, mukiloida

ниппу lehmus, niinipuu (*nuori*)

ниргетон, ниргетыны > нёръян 2, нёръяны 2

нирскон teonn. v:stā **нирсыны**

нирсыны 1. hankautua, hiertyä,

hieroutua (*kerran*); **кыны писну**

борды нирскиз käteni hankautui (t. hiertyi) puuhun **2. pass. v:stā**

ниртыны

ниртийськон, ниртийськыны >

нирскон, нирсыны

ниртон 1. (зыралтон) hankaami-

nen (*kerran*), hieraiseminen, hie-raisuu; vetäiseminen, vetäisy (*esim. sormella*) **2.** (ныылдон – шөйтэк

шорысы) hieraiseminen, hieraisu, hankaaminen (*verille – kerran*)

ниртыны том. 1. (зыралтыны)

hangata (*kerran*), hieraista; vetäis-

tä (*esim. sormella*) **2.** (ныылдыны – шөйтэк шорысы) hieraista, han-

gata (*verille – kerran*)

ниръян 1. (зыран) hankaaminen,

hierominen **2.** (чүшилын) ruyhki-

minen (*jalkojen luutaan*) **3.** (к-св

пыдкук) hiertäminen, hankaami-

- nen (*jalkineiden*)
- ниръяны 1.** (зыраны) hangata, hieroa; **тыбырез бунэн н.** hangata selkänsä (*liotetulla*) niinellä (*saunassa*) **2.** (чушылыны) ruuhkiä; **пыдэз исьнер борды н.** ruuhkiä jalkansa luutaan **3.** hertiää, hangata; **сапеге пыдме**
- ниръя** saapas hiertää (t. hankaa) jalkaanı
- ниръясыкон** *teonn. v:stā* **ниръясыкыны**
- ниръясыкыны 1.** (астэ ниръяны) hangata (t. hieroa) itseän Jillak t. jhk **2.** hankautua, hieroutua, hangata; **пыды ниръяске** jalkani hankautuu (*jalkineessa*)
- нискетон 1.** (*пунылэн*) iniseminen, yniseminen (*koiran*) **2.** (*нырын*) niiskuttaminen, niiskutus (*nenän*) **3.** (*бöрдysa*) nyyhkyttäminen, nyyhkytys, nyyhkintä, niiskutus
- нискетыны 1.** (*пуны с-съ*) inistä, ynistä (*kaira*) **2.** (*нырын*) niiskuttaa (*nenää*) **3.** (*бöрдysa*) nyyhkytä, nyyhkiä, niiskuttaa
- нискетэм 1.** *part. v:stā* **нискетыны 2.** (*пунылэн*) ininä, iniseminen, ynipä, yniseminen (*koiran*) **3.** (*нырын*) niiskutus (*nenän*) **3.** (*бöрдysa*) nyyhkytys, nyyhkintä, nyyhke, niiskutus
- нискылан** (*гурезь йылысен*) mäenlasku; (*куасэн*) hiihto; (*конькиен*) luistelu; (*салазкиен*) kelkkailu
- нискыланни 1.** mäenlaskupaikka, mäki, mäenrinne (*josta voi laskea suksilla t. kelkalla*) **2.** (*конькиен* н.) luistelupaikka; luistinrata
- нискыланы iter.** (*гурезь йылысен*) laskea mäkeä; (*куасэн*) hiihää; (*конькиен*) luistella; (*салазкиен*) kelkkailu
- киен) kelkkaila; **куасэн н.** hiihtää, hiihdellä
- нискылскон** *teonn. v:stā* **нискылскыны**
- нискылскыны** laskea mäkeä, tulla mäki alas; **куасэн н.** laskea mäkeä suksilla, tulla mäki alas suksilla; **конькиен н.** luistella luistimilla (*kerrallaan yhteen suuntaan*); **салазкиен н.** laskea mäkeä kelkalla (t. reellä)
- нискылтиськон, нискылтиськыны > нискылскон, нискылскыны**
- нины** nylkeä (*nahka*)
- нйили 1.** *el.* kastemato (*Lumbricus terrestris*) **2.** *ruok.* vermiselli, lankamakaroni (*valmistettu happamesta taikinasta kotona*)
- нйэль** *el.* soopeli (*Martes zibellina*)
- но I konj. 1. kopl.** ja, sekä, =kin; (*öөвöлтон дыръя*) =kaan / =käään; **но ... но секä ... että; тоh но мон** sinä ja minä; **шунды жужаз но, куазь шунытгес луиз aurinko nousi, ja sää tuli lämpimämmäksi; базарын ванъэ вузало: яблок но, груша но, банан но torilla myydään kaikkea: omenoita, päärynötä ja banaaneja; тоh но, мон но sekä sinä että minä; со нуназе но, уйин но ужа hän työskentelee sekä päivällä että yöllä 2. advers. mutta; **ми соин вераськимы, но со соглаш ѿз луы те** keskustelimme hänen kanssaan, mutta hän ei suostunut; **мон лыктыны малпасько вал но, ѿи ваньмы** minä ajattelin tulla, mutta en ehtinyt**
- но II part. vahv.** =kin; (*öөвöлтон дыръя*) =kaan / =käään; **мон но minäkin; (en) minäkäään; мон но**

тү сьёры мыно minäkin tulen mukaanne; со но ёз на вуы ei hänkäää ole vielä tullut ◇ зэм но todellakin

ноголё, ноголёк *murt. halv.* kömpelys, poropeukalo; nahjus, vetyllys; > **небыльток**

нод (=ыз) hoksaavaisuus, neuvokkuus, älykkyyys

нодкыл (=ыз) neuvo, ohje; **атай-лэн нодкылыз** isän neuvo

нодлы > нодо-сазэ

нод-нод 1. (*валась*) hoksaava(i-nen), neuvokas, älykäs // (*валаса*) hoksaavasti, neuvokkaasti, älykkäästi **2.** (*үйн-үйн*) järkevä, asiallinen // järkevästi; asiallisesti, kunnolla; **н. валэктыны** selittää asiallisesti (t. kunnolla)

нодос > нод

нодо-сазэ 1. (*валась*) hoksaava(i-nen), neuvokas, älykäs **2.** (*үйн-үйн*) järkevä, asiallinen

нодостэм > нодтэм

нодсо > нодо-сазэ

нодтэм 1. (*валасътэм*) hoksaamaton, hidajärkinen, hupsu, ymmärtämätön **2.** (*радтэм, валантэм*) sekava, älytön, tolkuton; **н. валэктон** älytön selitys

нодъян *teonn. v:stā* **нодъяны**

нодъяны saattaa järkiinsä, saattaa oikealle tolalle, opettaa, opastaa, antaa neuvoja; saada (*suostumaan*), taivuttaa; *vrt. визьманы*

нодъяськон *teonn. v:stā* **нодъяськыны**

нодъяськыны järkiintyä, tulla järkiinsä, päästää oikealle tolalle; > **визьмаськыны**

нодэс 1. (*нод-нод*) hoksaava(inen), neuvokas, älykäs **2.** (*быдэ вуымтэ*) murrosikäinen, keskenkasvui-

nen

ножовка pistosaha, puukkosaha, työntösaha

ноќийн pron. kielt. (ei) kukaan; **н. ёз** лыкты kukaan ei tullut; **татын** н. ёвöl täällä ei ole ketään

ноќоняй (ei) yhtäään, (ei) lainkaan, (ei) ollenkaan; **н. но ёз ни кыльы** ei jaänyt enää yhtäään (t. ollelenkaan)

ноќу 1. (ei) koskaan, (ei) milloinkaan; **мон тонэ н. уг вунэты** en minä koskaan unohda sinua **2.** (*дыр ёвöl*) *infinitiivin yhteydessä:* ei ole aikaa, ei jouda; **шутэтсны но н.** ei edes aikaa levätä ◇ **н. вунонтэм** unohtumaton

ноќудийз pron. kielt. (ei) mikään (*niistä*); (ei) kukaan (*heistä*); (*кыкез пöлъись*) (ei) kumpikaan; **н. мыным уг тупа** mikään (*niistä*) minulle ei sovi

ноќудлány (ei) mihinkäänpäin, (ei) mihinkään suuntaan

ноќудласый (ei) mistäänpäin, (ei) mistään suunnasta, (ei) miltään puolelta

ноќудпалá (ei) mihinkäänpäin, (ei) millekään puolelle, (ei) mihinkään suuntaan

ноќудпалán (ei) missäänpäin, (ei) millään puolella, (ei) missään paikassa (t. suunnassa)

ноќудпаласéн (ei) mistäänpäin, (ei) miltään puolelta, (ei) mistään paikasta (t. suunnasta); (ei) missäänpäin, (ei) millään puolella, (ei) missään paikassa (t. suunnassa)

ноќудпаласý (ei) mistäänpäin, (ei) miltään puolelta, (ei) mistään paikasta (t. suunnasta)

ноќызы́ (ei) mitenkään, (ei) millään tavalla

нóкытý 1. (ei) missään (*liikeverbi-en yhteydessä*), (ei) minkään kautta, (ei) mistään; **ми н. но ум вет-лýське** me emme kävèle missään; **татысь н. потыны уг луы тäältä** ei pääse ulos mistään **2. (инты öвöл)** *infinitiivin yhteydessä*: ei ole missä (*liikeverbi-en yhteydessä*), ei ole minkä kautta, ei ole mistä; **татý н. ортчыны** tässä ei ole mistä kulkea

нóкытчý 1. (ei) minnekään, (ei) mihinkään **2. (инты öвöл)** *infinitiivin yhteydessä*: ei ole minne (t. mihin); **н. мыныны** ei ole minne mennä

нóкытýн 1. (ei) missään; **н. но ву öвöл** ei ole vettä missään **2. (инты öвöл)** *infinitiivin yhteydessä*: ei ole missä; **н. пыласъкыны** ei ole missä uida

нóкытýсéн 1. (ei) mistään; (ei) missään; **н. уг адскы** ei näe mistään **2. (инты öвöл)** *infinitiivin yhteydessä*: ei ole mistä (t. missä); **н. учкыны** ei ole mistä katsoa

нóкытýсý 1. (ei) mistään; **н. уд шедьты** ei voi löytää (t. ei löydetä) mistään **2. (инты öвöл)** *infinitiivin yhteydessä*: ei ole mistä; **н. губи бичаны** ei ole mistä poimia sieniä

нóкычé pron. kielt. (ei) minkäänlainen, (ei) mikään ◇ (**солы**) **н. но öвöл** (**я. уг поты**) hän ei välitä (t. pidä väliä)

ноль nolla

нóмер numero; телефон н. puhe-linnumero

нóмерó numero; 79-тий (сизым-дон укмысэтий) н. школа koulu numero 79 (seitsemäkymmentä-yhdeksän)

нóмýр, нóмырé pron. kielt. 1. (ei) mitään, (ei) mikään; **н. (но) отын öвöл** siellä ei ole mitään; mikään ei ole siellä; **ми н. сярысь но ѿм**

верасъке me emme puhuneet mistään; **со н. но уг вала** hän ei ymmärrä mitään **2. (нóмыр но öвöл, уг сюр)** *infinitiivin yhteydessä*: ei ole mitään; **н. карыны** ei ole mitään tekemistä ◇ **н. ик öвöл** ei hassumpi, ei hullumpi; kohtalainen, mukiinmenevä; **н.**

шуыса но (ei) mistään hinnasta; **н. шуыса но (ко) уг кылски** ei hän tottele mistään hinnasta

нóмырын pron. kielt. 1. (ei) millään; **н. (но) отчы уд мыны** sinne ei voi matkustaa millään **2. (нóмыр но öвöл, уг сюр)** *infinitiivin yhteydessä*: ei ole millä; **н. ужакы** ei ole millä työskennellä (t. tehdä töitä) ◇ **н. но** mistään hinnasta; **н. отчы мынэмез уг поты** ei hän halua mennä sinne mistään hinnasta

нонýсъ partis. v:stā **ноныны; н. кунян** vieroittamaton (t. imevä) vasikka; **н. нуны (я. пинал)** rintalapsi ◇ **нонýсъёс mon. el.** nisäkkääät

ноной I: (*myös н. нуны*) *hypokor.* (вож нуны) rintalapsi, vauva

ноной II *murt.* (*анай*) äiti

нонок 1. > ноны 2. (пустышка) (huvi)tuuti

нонтон imettäminen, imetyys

нонтыны imettää

ноны (*пудо-пöйшуръёслэн*) nänni (*eläimen*); (*нылкышинолэн*) rinta (*naisen*)

нонýбирады nänni (*naisenrinnan*)

ноныны imää

норвег norjalainen // *myös* norjan,

- Norjan; **н. кыл norja(n kieli)**; **н. кыржан norjalainen laulu;**
норвегъёс norjalaiset
- Норвёгия Norja**
норвёжец norjalainen (ihminen)
норвёжка norjalainen (nainen)
нордй > нордос
нордон 1. orastaminen, kasvaminen (*äpäreent*) **2.** (тордон – *к-сь кудыс*) turpoaminen, turvonta, paisuminen (*siementen*)
нордос äpäre, odelma (pääsodon korjuun jälkeen kasvannut heinä);
н. турын äpäreheinä
нордыны 1. (*турын с-сь*) orastaa, kasvaa (*äpäre*); **татчы нош ик**
нордэм ни tässä äpäre on taas orastanut (t. *kasvanut*) **2.** (тордыны – *к-сь кудыс*) turvota, paisua (*siemenet*)
норед 1. > нордос 2. koll. (*пуштьетъёс, векчи писпу*) vesat **3. koll. kuv.** (*пичи пинальёс*) mukulat, kakarat, penskat, tenavat
нориськон teonn. v:stā нориськыны
нориськыны 1. (*нöд луыны, кыр-сёмыны*) likaantua, tahranta, tahriniutta, tahriniutta, töhrityyä; (*астэ саптаны*) liata (t. *tahrata, sotkea*) itsensä, tahrnia itsensä liakaan **2.** (*тэбиныны*) ympäröidä, piirittää, käydä kimppuun, olla kimpussa; **нылпиос бордаз нориськызы** lapset piirittivät hänet (*tiukkaan*); **чибиньёс палэт**
мында бордам нориськызы parven verran sääskiä kävi kimppuuni **3.** (*паласькыны – висён с-сь*) tarttua (*tauti*)
нóрма 1. (*рад, правило*) sääntö, säänös, normi **2.** (*шоро-кусно лыд, быдзала*) normi, määrä,
- kiintiö, osuus
норма́льно puhek. normaalisti; niin kuin kuuluu (t. pitää) ◇ **вáньмыз**
н. kaikki on kunnossa (t. hyvin)
норма́льной puhek. normaali(=); säännönmukainen, tavallinen
норон teonn. v:stā норыны
норсасыккон teonn. v:stā норсасыкыны
норсасыкыны умпäröidä, piirittää, käydä kimppuun, olla kimpussa (*hyönteiset*); **кузькукъёс борды**
норсасыко sääsket kävät kimppuun
норскетон, норскетыны > нур-скетон, нурскетыны
норс-норс > нурс-нурс
норыны 1. (*саптаны*) liata, tahrata, tahrnia **2.** (*тэбиныны, лякиськыны*) ympäröidä, piirittää, käydä kimppuun, olla kimpussa (*hyönteiset*); **чибиньёс норизы** sääsket (t. *hyttyset*) kävivät kimppuuni **3.** (*паланы – висён с-сь*) tarttua (*tauti*)
носилка paarit
носки (*puoli)sukka, (*puoli)sukat, nilkkasukka, nilkkasukat; одýг куз н. pari* nilkkasukkia, (*puoli-)sukkapari; ыж гон н.* villasukka, villasukat
носорог el. sarvikuono
нота 1. mus. nuotti **2. (куара)** sävel
нотариус notaari
нош I konj. **1. advers.** mutta; (*niin*) kuitenkin; (*öвёлтон дыръя*) (*niin*) kuitenkaan; **шунды потиэ ни, н. тон изисъкод на** aurinko on jo noussut, mutta sinä vielä nukut **2. kopl.** ja; (*öвёлтон дыръя*) eikä; **тон тапала лык, н. мон сопала мыно** tule tänneräin, ja minä menen sinnepäin*

нош II part. 1. *interr.* entä(s), entä-pä(s); **н. ти́ мар шуоды?** entä mitä te sanotte? 2. *vahv.* entä (sit-tent), =pa / =pä; **н. тон нόмыр эн кар** äläpä sinä tee mitäään

нош III adv. (выйлысь) taas, uudelleen; **нош ик** taas, uudelleen, (ja) vielä; **нош со асъме доры пыре** taas hän tulee (sisään) luoksemme **ноябрь (ноябрь=')** marraskuu; > **шуркынмон**

нёд loka, kura, rapa, lika, lieju // (нёдэсь) lokainen, kurainen, rai-painen; (кырсы) likainen, siivoton; likaantunut (t. tahraantunut); **н. сюрес** rapainen (t. lokainen) tie; **н. штани** likaiset housut

нёдаськон likaantuminen, tahraan-tuminen, tahriutuminen (*lokaan*)

нёдаськыны likaantua, tahraantua, tahriutua (*lokaan*)

нёдмон likaantuminen, tahraantu-minen, tahriutuminen (*lokaan*), гу-vettyminen

нёдмыны likaantua, tahraantua, tahriutua (*lokaan*), ryvettyä

нёдмытон likaaminen, tahraaminen (*lokaan*), гуттäminen

нёдмытыны liata, tahrata (*lokaan*), гуттää

нёдон *teonn.* v:stā **нёдыны**

нёдыны 1. (нёдэ күгзаны) tarttua (t. jaädä) kiinni, juuttua (*lokaan*) 2. (нёдэн наштаськыны) likaantua, tahraantua, tahriutua (*lokaan*)

нёзёмон *teonn.* v:stā **нёзёмыны**

нёзёмыны 1. (куасалляськись луыны) tulla notkeaksi (t. taipuisaksi); tulla kimmoisaksi **2. (нюр луыны)** tulla kosteaksi **3. kuv.** (кыжмыны, азгымыны) tulla välinpitämättömäksi (t. piittaamatomaksi)

нёэль 1. (куасалляськись) notkea, taipuisa; kimmoisa; **н. вай** notkea (t. taipuisa) oksa; **н. сюмыс** kimmoisa mäntti **2. (нюр)** kostea; **н. куро** kosteat oljet **3. kuv.** (кыж-мем, азгымем) välinpitämätön, piittaamaton; **н. адями** välinpitämätön ihmisen

нёкы 1. (чырс н.) (hapan)kerma, smetana; (юмал н.) kerma **2. (н. вёй)** voi **3. murt.** (үёл ку) maidonketto, maidonkuori

нёкыр-нёкыр *deskr.* kuvaan oluen kuohumista, maidon vaahdoamista: **сүре** **н. ческыт** olueni on kuohu-vaa ja hyvänmakista; **н. шуку-яськыны** kuohua, vaahdota kuohuen

нёкырьяськон kuohuminen, kuo-hunta, vaahdonta, kuplinta, poreilu

нёкырьяськыны kuohua, vaahdo-ta, kuplia, poreilla

нравственной moraalinen, siveelli-nen, moraali=; siveys=, siveelli-syys=

ну I interj. *puhek.* no(h), noo; (*ну бен*) no (kylläpä); **ну бен куазь зоре ук туннэ!** no kylläpä sataa vettä tänään

ну II part. *vahv., puhek.* no(h); **ну мар** **кариськод** **ни?** no mitä as-kartelet (t. olet tekemässä)? > **я 2**

нуглес, нугылес *murt.* 1. (волег, гылзись) liukas, livettävä **2. (быг-лес)** ryöreä(hkö) **3. el.** (чукырна) törö (*Gobio gobio*)

нугыли vermiselli, lankamakaroni (*valmistettu happamesta taikinasta kotona*)

нугыллян *teonn.* v:stā **нугылля-ны**

нугылляны *iter., vrt.* **нугыльты-ны**

нугыльтон *teonn. v:stā нугыль-тыны*
нугыльтыны ryöritellä (t. rullata) kädellä pitkulaiseksi (*taikinaa, savea*)
нуись-ваись 1. *partis. v:stā нуыны-вайныны* 2. (киын нуллійсъ) kantaja; (транспортэн) ajomies, kuorma-ajuri
нуисъкон *teonn. v:stā нуисъкыны*
нуисъкыны *pass. v:stā нуыны;* уж нуисъке työt ovat käynnissä ный-ний: (*tuōs н. кыстисъкись*) *deskr.* hyvin venyvää
нуйтисъкись 1. *partis. v:stā нуйтисъкыны* 2. (к-сь резина) venyvää 3. notkea; sitkeä; **н. чечы** notkea hunaja; **н. андан** sitkeä teräs
нуйтисъкон *teonn. v:stā нуйтисъкыны*
нуйтисъкыны 1. *venyvää* 2. *pass., vrt. нуйтыны* 2
нуйтон 1. *venyttäminen* 2. (к-сь кортэз) valssaaminen, valssaus 3. *kuv.* (кема кыскон, лэсътон) pitkittäminen, venyttäminen, vivytäminen, vitkuttelu
нуйтыны 1. *venyttää* 2. (к-сь кортэз) valssata 3. *kuv.* (кема кыскыны, лэсътыны) pitkittää, venyttää, viivytettää, vitkutella
нукиртись 1. *partis. v:stā нукиртыны* 2. (зүрины яратись мурт) murisia, motkottaja
нукиртон 1. (мыргетон, зурон) muriseminen, jupiseminen, motktus 2. (коёши с-сь) kehrääminen, hyrrääminen (*kissan*)
нукиртыны 1. (мыргетыны, зүрины) murista, jupista, motkottaa 2. (коёши с-сь) kehrätä, hyrrätä (*kissa*)

нукиртэм 1. *partis. v:stā нукиртыны* 2. (мыргетэм, зурен) murina, muriseminen, jupina, motktus 3. (коёши с-сь) kehrääminen, hyrrääminen (*kissan*)
нудлон, нудлыны *murt. > нуллон, нуллыны*
нуллон 1. kantaminen; (секытэн, шуген) raahaaminen, retuuttelu; (нуон) vieminen (*toistuva*); (транспортэн) kuljettaminen, kuljetus, ajaminen, ajelu 2. (к-сь дийскутэз) pitäminen, käyttäminen 3. (валтыса) taluttaminen, vieminen, kuljettaminen, johdataminen 4. (газет-журнал сётьян) kantaminen, jakaminen, kuljetus, toimitus (*useille*) 5. (транспортэн) ohjaaminen, ohjaus, kuljettaminen, kuljetus; **машинаэз** н. auton ohjaus
нуллыны *iter. 1. kantaa, kannella; (секытэн, шуген) raahata, retuuttella; (нуыны) viedä (vähitellen kaikki); (транспортэн) kuljettaa, ajaa, ajella; **пу** н. kantaa halkoja; **чемоданъёсты** н. kantaa (t. raahtaa) matkalaukut; **машинаен** кирпич н. kuljettaa (t. ajaa) tiiliä autolla 2. (к-сь дийскут) pitää, käyttää; **шляпа** н. käyttää (t. pitää) hattua; **очки** н. käyttää silmälaseja; **сьюре** н. pitää mukana 3. (валтыса) taluttaa, viedä, kuljettaa, johdattaa (*kauan*) 4. (сётьяны) kantaa, jakaa, kuljettaa, toimittaa (*useille*); **газет** н. kantaa (t. jakaa) lehtiä 5. (транспортэн) ohjata, kuljettaa; **машинаэз** н. ohjata (t. kuljettaa) autoa **◊** **ки** ийлын н. kantaa käsillään; **кыл** н. levittää huhuja (t. kuulopuheita)
нумыр mato, toukka*

numyrescь matoinen, toukkainen, madonsyömä

numyрзэм 1. *partis. ja teonn. v:stā* **numyрзыны 2.** matoinen, toukkainen, madonsyömä; **н. губи** matoinen (t. madonsyömä) sieni

numyрзон *teonn. v:stā* **numyрзыны**

numyрзыны tulla matoiseksi

нуназе 1. päävällä; (*н. шорын*) ruoli pääivän aikaan // päävä(n)=; (*н. шор(лэн)*) puolipääivä(n)=, puolen-pääivän; **н. шор** puolipääivä; **н. шорын** puolipääivän aikaan; **нуназе-осы** päävisin **2.** (*сиён, сисъкон*) lounas, päävällinen // päävällis=; **н. сиён** päävällisateria, päävällinen

нуназепал etelä(*puoli*)

нуназеян 1. *teonn. v:stā* **нуназе-ны 2.** lounas(aika), päävällisaika // lounas=, päävällis=; **н. вакыт** lounasaika, päävällisaika; **н. дыръя** lounasaikaan, päävällisaikaan

нуназеяны syödä lounasta (t. päävällistä), olla päävällisellä, lounastaa

нунал (=ээ, =ыэ) **1.** päävä; **ужан** *н.* työpääivä, arkipääivä; **ужантэм** *н.* vapaapääivä; **шутэтскон** *н.* ryhäpääivä; **н. нимъёс** viikonpäävät; **н. куспатыса** (*я. пöрат*) joka toinen päävä; **н. бöрсыы** *н.* päävä toisensa jälkeen; **нуналлы быдэ** joka päävä **2.** (*сутка*) vuorokausi **3.** (*праздник, юбилей*) (*juhla*)päävä; **вордском** *н.* syntymäpäävä; **солэн туннэ вордском** **нунальыз** hänellä on tänään syntymä-päävä **4.** (*дата*) päävämäärä

нуналмед *murt.* päävpalkka

нуналсын 1. (*yhdessä*) päävässä, päävän kuluessa **2.** (*сутка кус-пын*) vuorokaudessa, vuorokauden

kuluessa

нуналын-нуналын > *seur.*

нуналэн-нуналэн 1. (*быдэс ну-нальёсын*) kaiket päivät, päivät pitkät **2.** (*нуналлы быдэ*) päivästä toiseen, joka päivä **3.** (*куд-ог ну-нальёсы*) joinakin päivinä

нуны: (*myös вож н.*) vauva, pikku lapsi; **н. вайны** synnyttää lapsi ◇ **н. веттан гур** kehtolaulu; **н. куды** kiukkupussi, oikkupussi (*lapsille*); **н. сюан** (*я. шыд*) *kan-sat.* varpaiset, varpaajaiset

нуные, нуныкае *hypokor. puhutt.* *kullamuruni, kullannuppuni*

нуныкай *dem.* pikku lapsi

нуныян *teonn. v:stā* **нуныяны**

нуныяны 1. (*мусояны*) helliä, hel-litellä, hemmotella, lelliä; hyväillä, hivellä **2.** (*мултэс н., сöрыны*) lellitellä, hemmotella pilalle, pilata lellittelyllä **3.** (*вог карыны*) kas-vattaa oikulliseksi (t. oikukkaaksi, kiukuttelevaksi)

нуныяськись 1. *partis. v:stā* **ну-ныяськыны 2.** (*мусояськись*) lempeä, hellä(*luonteinen*); **н. пи-нал** lempeä lapsi **3.** (*мултэс ну-ныям*) lellitelly, lellitty, hemmo-telttu **4.** (*вогъяськись*) oikullinen, oikukas, oikutteleva, kiukutteleva **5.** (*пичи нылтиос кадь*) lapselli-nen, lapsekas, lapsenomainen

нуныяськон *teonn. v:stā* **нуны- яськыны**

нуныяськыны 1. (*мусояськыны*) hyväillä, tulla (t. mennä) hyväle-mään (*odottaen hyväilyä*) **2.** (*шу-нытын кыллыны*) hemmotella itseään, lekotella, loikoilla **3.** (*вогъяськыны*) oikutella, oikkuil-la, kiukutella, olla oikutteleva (t. kiukutteleva) **4.** (*пичи нылтиос*

кадь вырыны) olla lapsellinen, käyttäytyä lapsellisesti (t. lapsen tavalla)

нуныятон, нуныятыны > нуныян, нуныяны

нуон 1. (кутыса мынон) kantaminen, kanto; (кытчы ке вуттон) vieminen, vienti; (ваён) tuominen, tuonti; (транспортэн) kuljettaminen, kuljetus, ajaminen, ajo **2.** (вү, төл с-съ) mukana(an) vieminen; (кырон, гылтон) mukana(an) huuhtominen **3.** (валтыса) taluttaminen, vieminen, kuljettaminen, johdattaminen **4.** (транспортэз) ohjaaminen, ohjaus, kuljettaminen, kuljetus **5.** (сюрес с-съ) vieminen, johtaminen **6.** (быдэстон, ортчытон) käyminen, käynti, harjoittaminen, harjoitus, suoritus, pito

нуон-ваён teonn. v:stā нунын-вайыны

нургетон, нургетыны > нукыртон, нукыртыны

нуркан el. lehtokurppa (*Scolopax rusticola*); > **кузыныр**

нур-нур *deskr. ja onom.: н. позыны 1)* (сылмыны) kiehua hajalle (t. muusiksi) **2)** (куалтыртыса) kiehua poristen

нурскетон röhkiminen

нурскетыны röhkää

нурскетэм 1. *partis. v:stā нурскетыны 2.* röhkinä, röhkiminen

нурс-нурс *onom. sian röhkimistä jäljitelevä huudahdus:* röh röh

нұттри, нұтрия el. rämemajava, nutria (*Myocastor coypus*)

нушы 1. (*пу пильылон*) nuija **2.** (*валёк*) kurikka, (*pesu*) karttu **3.** (*картофка нелькон*) petkel, survin ◊ **иыр** *haakk.* typerys, tomppeli, tollo

нуныны 1. (кутыса мыныны) kantaa; (кутчы ке вуттыны) viedä; (вайыны) tuoda; (транспортэн) kuljettaa, ajaa; **съораз н.** viedä (t. kuljettaa) mukana(an) **2.** (вү, төл с-съ) viedä mukana(an); (курыны, гылтыны) huuhtoa mukaan **3.** (валтыса) taluttaa, viedä, kuljettaa, johdattaa **4.** (транспортэз) ohjata, kuljettaa **5.** (сюрес с-съ) viedä, johtaa **6.** (быдэстыны, ортчытыны) käydä, harjoittaa, suoritetaa, pitää; **занятие н.** pitää oppi-tunti; **переговор н.** käydä neuvot-teluja ◊ **кылья кружок н.** ohjata (t. johtaa) kielikerhoa; **протокол н.** pitää pöytäkirjaa; **служба н.** olla sotapalvelussa; **собрание н.** toimia kokouksen puheenjohtajana

нуныны-вайыны viedä ja tuoda; (транспортэн ou) kuljettaa, ajaa, ajella (*edestakaisin*)

нуян, нуяны > нуйтиськон, нуйтиськыны 1

нуятон, нуятыны > нуйтон, нуйтыны

ныглес, ныгылес 1. (ныгыль-ныгыль) pullea, täyteläinen **2.** (котрек) ryöbreä(hkö); (шар выллем) pallomainen, pallonmuotoinen

ныгыли 1. > нугыли 2. *murt.* (ғын түп) villapallo, karvapallo **3.** *murt.* (визьмасъкымтэ, валасътэм) tyhmeliini, hupakko // hupsu, ummärtämätön

ныгыллян, ныгылляны > ну-гыллян, нугылляны

ныгыль-ныгыль *deskr. pulska, lihava, pullea; н. парсыпиос pulskat* (t. lihavat) possut

ныгыт vahva, kova, luja, vakaa, tukkeva // vahvasti, kovasti, lujasti, vakaasti, tukevasti; **пыд йылын**

н. сылъны seisoa vahvasti (t. vakaasti) jaloillaan
ныд kahva, varsi, pää; **лопата н.** lapion varsi; **пурт н.** veitsen pää, puukon kahva; **тир н.** kirveen varsi
ныдо 1. kahvallinen, varrellinen **2.** (ныдъем) (=)kahvainen, (=)varitten; **кузь н.** pitkävartinen, pitkäkahvainen
ныдтэм kahvaton, varreton
ныдъян teonn. v:stā **ныдъяны**
ныдъяны panna (t. kiinnittää) varteen; **тир н.** panna (t. kiinnittää) kirves varteen
ныж tylsä; **н. пурт** tylsä veitsi; **н. луны** tulla tylsäksi
ныжомон tylsistyminen, tylsyminen
ныжомыны tylsistyä, tylsyä
ныжомытон tylsist(ytt)äminen
ныжомытыны tylsistää, tylsistytää
ныэз murt. > нёэз
ныл 1. (=ыз, =эз) (нылмурт) tyttö; neiti; **бызэм н.** naimisissa oleva tyttö (t. nuori nainen); **бызёно н. 1** (бызыны вуэм) naimaiikäinen (t. naimaiässä oleva) tyttö 2) (бызись ныл, ичимень) morsian; **бызымтэ н.** naimaton tyttö; **кыжмем (я. пуксем)** н. vanha-piika, ikäneito; чебер н. kaunis tyttö, kaunotar; **н. келяны** saattaa morsian; **н. кураны** kosia, kosiskella; **н. курась** puhemies, kosimies; **н. сётыны** antaa vaimoksi (miehelään), naittaa; **н. тупан** kihlaus; **н. юаны > н. кураны;** со **солэн нылыз (я. нылэз)** tuo (t. se) on hänen tyttö(ystävä)nsä 2. (=ыз) (кинлэн ke аслаз нылыз) tyttär; **нылызлэн нылыз** tyttären-

tytär; **пиезлэн нылыз** pojantytär **нылаш, нылашка** hypokor. tyttö; **нылка** hypokor. (pikkutyttö; **нылкае** ruhatt. tyttöseni **нылкышно** nainen // naisen(=), naisten(=), nais=; **н. дйськут** naistenvaatteet; **н. уж** nais(t)en työ; > **кышномурт** **нылкышно-врач** naislääkäri **нылкышно-официант** tarjoilija **нылмурт 1.** tyttö **2.** (Н.) täh. Neitsyt
нылок > нылаш, нылка
нылб-пиé 1. > **нылпиё 1 2.** (ныл но пи, нылын пиен) tyttö ja poika; **соослэн пинальёссы н.** heidän lapsensa ovat tyttö ja poika **нылпи lapsi** // lasten(=), lapsuus=, lapsuuden(=); **н. сад** lastentarha, päiväkoti; **н. вордон** lastenkasvatus; **н. утись** lastenhoitaja, lapsenhoitaja
нылпиё 1. lapsi=, jolla (t. jossa) on lapsi (t. lapsia); **н. семья** lapsiperhe, perhe jossa on lapsi (t. lapsia) **2.** =lapsinen; тросян **н. анай** monen lapsen äiti; **тросян н. семья** moni-lapsinen (t. lapsirikas) perhe
нылпитэм, нылтэм-питэм lapse-ton
нылъёсмурт > нылмурт 1
нымы el. 1. (чибинъ) hyttynen, sääski; **koll.** hyttiset, sääsket **2.** (пырнымы, пырчибинъ) mäkärä(inen); **koll.** mäkärä(iset)
нымы-кибы el. 1. hyönteinen; **koll.** hyönteiset **2.** **koll.** mäkärä(iset); itikat
нымы-кут koll. 1. (чибинъёс но кутъёс) hyönteiset ja kärpäset **2.** (пырчибинъёс (но кутъёс)) mäkärät; mäkärät ja kärpäset
ныпъет 1. (нылпи нуллон) lapsen-

контти 2. (котырез нуллон) герру
3. (нуоно маке) kantamus, taakk-a; (зыгыртэт) sylillinen, sylin täysi, sylys; **турын н.** sylillinen (t. sylys) heinää
ныпъян teonn. v:stā **ныпъяны**
ныпъяны nostaa kantamus (t. lapsenkontti, reppu) selkäänsä
ныр (=ыз) **1.** nenä; (тылобурдо-лэн) nokka; (к-съ парсылэн) kär-sä **2.** (пыдкуклэн) (kengän)kärki; (к-съ носкилэн) (sukan)terä; **са-пег** н. saappaankärki **3.** (к-съ чайниклэн) nokka (*astian*) **4.** (к-съ дöдьылэн) kuskipukki; (к-съ пыжлэн) keula, kokka, nokka; **дöдьы** н. reen kuskipukki **5.** (коjжыл, ярдур) niemi, niemeke **6.** (няньлэн) kanta(pala), kannikka; **нянь** н. leivän kantapala (t. kannikka) ◇ **и. поныны** tehdä aloite; **и. улаз** кыскыны vetää nenänsä (t. nokkansa) eteen (t. alle); **нырез жутыны** alkaa nostella nenänsä; **нырез лэзыны** (я. ошыны) tulla alakuloiseksi; **нырез урдыны** (я. чатыртыны) > **нырез жутыны**
нырвыжы nenäjuuri, nenäntyvi
нырийл (=ыз) sikuna(viina), ensi luokan pontikka
нырк, **нырка** kuoppa, painanne (esim. tiellä)
ныркаё > **нырко**
ныркисъкон teonn. v:stā **ныр-кисъкыны**
ныркисъкыны *intr.* **1.** (ныркыса улыны) vaivata (t. alustaa, sotkea) taikinaa (t. savea), olla vaivaamas-sa (t. alustamassa, sotkemassa) tai-kinaa (t. savea) **2.** (гынмыны) vanua (*villa*) **3.** (посиcъкыны, комъясъкыны) гурпистя, rutistua

4. pass. v:stā **ныркыны**
ныркка > **нырк,** **нырка**
нырккаё > *seur.*
нырко kuoppainen; **и. сюрес** kuop-painen tie
ныркб-гопó kuoppainen
ныркон **1.** (нянез, сюез) vaivaami-nen, alustaminen, sotkeminen **2.** (сюресэз) tien rikkominen; (лёт-ган) tallaaminen **3.** (гындон) vanuttaminen (*villan*) **4.** (посон, комъя) гурпистамине, rutistami-nen **5.** *kuv. puhek.* (жугон) lyömi-nen, lyönti, selkäsauna
ныркыны **1.** (нянез, сюез) vaivata, alustaa, sotkea, muokata; **горд** сюй н. sotkea savea; **нянь** н. vai-vata taikinaa **2.** (сюресэз) rikkoo tie; (лётгани) tallata **3.** (гындыны) vanuttaa (*villa*) **4.** (посыны, комъяны) гурпистää, rutistaa; **юб-каэз** н. гурпистää hame **5.** *kuv. pu-hek.* (жуғыны) lyödä, antaa sel-kään (t. selkäsauna)
ныркышет nenäliina
ныро **1.** nenä=; (тылобурдо с-съ) nokka=; **и. обезъянъёс** nenäpi-nat **2.** (носуда) nokallinen (*astia*); **и. бидон** nokallinen kannu **3.** (нырьем) =nenäinen; (тылобур-do с-съ) =nokkainen; **куэз** и. pit-känenäinen; pitkänokkainen; **чат-рес** и. kippuranenäinen, pystyne-näinen **4.** (пыдкук с-съ) =kärki-nen; (носки с-съ) =teräinen; **йыл-со** и. **пыж** teräväkeulainen vene
нырон teonn. v:stā **нырыны**
нырос **1.** (кунянлы) kuonokorra **2.** (носки, чулки ныр) (sukan)terä

3. (*носки*) (puoli)sukka, nilkka-sukka **4.** kuv. puhek. (*котыкытычы вуись*) umpikiero ihmisen, liero

ныроски 1. > **нырос** 1; 2. murt. mäystin

нырпась > **нырпысы**

нырпелес anat. nenänpieli

нырпуш anat. nenäontelo

нырпысы anat. sieraimet, sie-rain(aukko)

нырсан 1. (*кидыс с-сы*) itäminen 2. (*к-сы пöсъкы*) muodostuminen, kehittyminen,ouseminen (*ajok-sen, paiseen*) 3. (*йыл-пумъясыкыны*) päättyminen, loppuminen 4. kuv. (*куатасъкыса улон*) pahastuminen, pahastus, närkästyminen

нырсаны 1. (*кидыс с-сы*) itää 2. (*к-сы пöсъкы*) muodostua, kehittyä, nousta (*ajos, paise*) 3. (*йыл-пумъясыкыны*) päättää, loppua 4. kuv. (*куатасъкыса улыны*) pahastua, pahoittaa mielensä, ottaa itseensä, närkästyää

нырасыккон, нырасыкыны > **нырсан, нырсаны**

нырсатон teonn. v:stā **нырсатыны**

нырсатыны 1. idättää, panna itämään; **кыдысэз** н. idättää sieme-net 2. fakt. v:stā **нырсаны**

нырсузы anat. nenärusto

ныртэм nenätön; (*тылобурдо с-сы*) nokaton

нырулон torkkuminen

нырулыны torkkua, torkuskella

ныръян teonn. v:stā **ныръяны**

ныръянкыл (=ыз) motto; > **эпиграф** 2

ныръяны 1. (*дöдьы ныр лэсътыны*) valmistaa (kuski)pukki (t. kuskipenki) (rekeen) 2. (*к-сы кут ныр*) valmistaa kärki (*virsun=*) 3.

(*кидыс с-сы*) itää 4. (*кичёлтыны*) tehdä aloite, aloittaa

ныръяскон teonn. v:stā **ныръясыкыны**

ныръясыкыны 1. (*кидыс с-сы*) itää 2. (*к-сы пöсъкы*) muodostua, kehittyä, nousta (*ajos, paise*) 3. (*чогисъкыны – тютюос с-сы*) (alkaa) kuoriutua (munasta) 4. läheä menemään (t. kulkemaan), suunnistaa (*lauma*); **скальёс шурлань** **ныръясыкызы** lehmät lähtivät menemään (t. suunnistivat) joelle pään

нырыны 1. (*нырын гудыны – парсы с-сы*) penkoa, tonkia (*kärsällä*) 2. murt. puhek. (*пöяны*) vetää nenästä, rujata, pettää

нырысез > **нырысётайэз**

нырысётай 1. ensimmäinen, en-si(=); **н. этаж** ensimmäinen kerros 2. (*самой нырысез*) alkuperäinen 3. (*нырысётай интыын сыйлис*) ensisijainen; **со тиляд н.** **үжды** se on teidän ensisijainen tehtävänne

нырысётайэз 1. ensimmäinen, en-si(=) (*useista*) 2. (*самой нырысез*) alkuperäinen 3. (*азыло верамез, пусьемез*) edellinen; **н. баджымгес вал таизлээс** edellinen oli tästä isompi 4. parent. ensiksi(kin), ensinnä(kin)

нырысь 1. ensin, ensiksi, alussa; **н. ик** aluksi, ensiksi(kin), ensin, ennen kaikkea; **н. гуртэ үждэ** **лэсъты, собере ураме потод** tee ensin kotitehtävä ja sitten lähdet ulos; **н. лэсътоно уж** ensisijainen tehtävä 2. (*нырысётай*) ensimmäinen, ensi(=)

нырысъ-валысъ alku(j)aan, ensi alussa (t. alkuun); **н. туж секыт**

вал ensi alussa oli hyvin vaikeaa (t. hankalaa)

нырысьсэ ensi (t. ensimmäistä) kertaa

нысьян 1. (зынъян) nuuskiminen, nuuskinta, nuuhkinta, haistelu **2.** (к-съ тамакез) nuuskaaminen (nuuskan); **н. тамак** nuuska

нысьяны 1. (зынъяны) nuuskia, nuuhkia, haistella **2.** (к-съ тамак) nuuskata (nuuskaa)

нышна murt. **1.** vielä; lisää; **н.** басьты ota lisää **2.** vielä(kin); (öвöлтон дыръя) vielä(käään); **выны дышетске** н. nuorempi veljeni opiskelee vieläkin

ньёл: (myös пукыч н.) nuoli (joussen)

ньём (=ыз) veruke, (teko)syy; **нош ик со кошкины** н. шедьтыйз hän löysi taas verukkeen (t. tekosynn) lähteäkseen ◇ **ньём(ыз) понна гинэ** vain näön vuoksi

ньёр (=ыз, =ез) vitsa, varpu; piiska, gaippa; vapa; бадь н. rajuvitsa, rajuvargi; **визнан** н. onkivapa, ongenvapa

ньёран piiskaaminen (vitsalla)

ньёраны piiskata (vitsalla), antaa vitsaa (t. piiskaa)

ныыж > нюж

ныыл 1. (писпулэн ли сиез) jälsikerros **2.** (писпулэн аръем кульчоез) (vuosi) lusto, vuosirengas

ныылдан, ныылданы > ныылдон, ныылдыны

ныылдийскон teonn. v:stā **ныылдийсыкыны**

ныылдийсыкыны intr. **1.** lähtää (pois), lähtää irti, mennä nilelle; **киыстым күэ ныылдийсыкиз** käteni iho meni nilelle **2.** (сұлыса улыны) kuoria puu (t. tukki *tms.*),

olla kuorimassa puuta (t. tukkia *tms.*)

ныылдон 1. (сулон, вёлён) kuoriminen, kuorinta (puun) **2.** (куэз ниртон, ниръян) hankaaminen (rikki), hiertäminen, raapaiseminen **3.** (ниён) nylkeminen

ныылдыны 1. (сұлыны, вёлльины) kuoria (puu); **корез** н. kuoria tukki **2.** (куэз ниртыны, ниръяны) hangata (rikki), hiertää, gaapaista; **киме кортчоге(н)** **ныылдй** raapaisin käteni naualaan; **сапеге** пыдме **ныылдй** saappaat ovat hanganneet jalkani rikki **3.** (ниыны) nylkeä

ныылётй 1. neljäs **2.** (ниыль интыын) neljässä paikassa

ныылё: н. ыжпи neloskaritsat; **н. шорт** tekst. neljän pasman villa-lanka; **н. вайны** synnyttää neloset

ныылётй neljä päivää, neljänä päivänä; (öвöлтон дыръя) (ei) neljään päivän

ныылёйскын neljässä päivässä, neljän päivän kuluessa

ныылзон teonn. v:stā **ныылзыны**

ныылзыны 1. > ныылдийсыкыны **2.** (к-съ ярдур) vieriä (t. vyötyä) alas, sortua (esim. rantatöyräs)

ныылон 1. nieleminen, nielaiseminen, nielaisu **2.** anat. nielu, kurkkku; **н. висён** lääk. kurkkutulehdus; angiina **3.** kuv. (ческытээз яратйсъ) herkkusuu, herkuttelija

ныылонвыжы anat. kurkunpää

ныылос 1. (гульчык) kulaus, sie-maus, gyurpy **2.** (ныылэм чорыг) nielty kala (t. pikkueläin) (*petokalan mahalaukussa*) **3. > ныылон** 3

ныылпу kasv. jalokuusi, pihtakuusi

ныылскон, ныылсыкыны > ныыл-

дійськон, нылдійськыны
нылыны niellä, nielaista
ныль neljä; **н. аресъем** nelivuotinen; **н. кузя** nelisin, neljästäään; **н. чуръем** кылбур nelisäe; **н. чошен** > **н. кузя**
ныльдон neljäkymmentä
ныльмос neljännes; **куинь н.** kolme neljännestä
ныльнады 1. *pron. indef.* (**ныльды ик**) te kaikki neljä, jokainen teistä neljästää 2. *adv.* (**ныль кузя**) te nelisin, te neljästäään
ныльназы 1. *pron. indef.* (**ныльзы ик**) he (t. ne) kaikki neljä, jokainen heistä (t. niistä) neljästää 2. *adv.* (**ныль кузя**) he (t. ne) nelisin, he (t. ne) neljästäään
ныльнамы 1. *pron. indef.* (**ныльмы ик**) me kaikki neljä, jokainen meistä neljästää 2. *adv.* (**ныль кузя**) me nelisin, me neljästäään
ныльпыд kontalleen, kontilleen; **н. йылын** nelinkontin, kontallaan; **н. йылын ветлыны** гүомиä nelinkontin; **н. йылэ сұлтыны** käydä kontalleen, mennä kontilleen
ныльпыдъяськон *teomn. v:stā*
ныльпыдъяськыны
ныльпыдъяськыны käydä kontalleen, mennä kontilleen
нэнй *dem.* mamma, äiti; *vrt. seur.*
нэнэ, нэнэй äiti
нюанс nyanssi, vivahde
нюж *desk.: н. қыскыны* laahata, raahata, hinata; **н. қыстийськыны** laahata, viistää, laahautua ◇ **н.** **ветлийсъёс** *mon. el.* matelijat
нюжа 1. (*сүнныс н.*) lanka, rihma (*yksi*); (*йырси н.*) haiven, haituva, hius; (*гон н.*) karva; (*турын н.*) ruohonkorsi; (*куасъмем турын*

н.) heinänkorsi 2. (*кёня ке йыр-циос чоши*) suortuva (*hiuskimppu*) ◇ **köс нюжаез но öз кылы** kas-tui (t. on kastunut) litimäräksi (t. läpimäräksi)
нюжай-нюжаен joka lanka (*yksitellen*); **н. бичаны** kerätä joka lanka erikseen yksitellen
нюжаё =lankainen, =rihmainen; **горд н. пужы** punalankainen ku-vio
нюжан (*кыстийськон*) venyminen; (*кузёмон*) pitkittyminen
нюжаны (*кыстийськыны*) venyä; (*кузёмыны*) pitkittyä
нюжатон (*кыскон*) venyttäminen; (*кузёмытон*) pitkittäminen
нюжатыны (*кыскыны*) venyttää; (*кузёмытыны*) pitkittää
нюжмыли 1. *el.* matelija 2. *halv.* (*сүмбрес мурт с-сы*) kömpelö, vetelys; (*дыртыйсътэм, дыг мурт с-сы*) verkainen (t. hidas) ihmisen
ниож-ниож *deskr.* 1. (*кузь*) (*hyvin*) pitkä, riippuva; **н. кузь дійс** (*hyvin*) pitkät vaatteet 2. (*дыртыйтэк*) verkalleen, verkaisesti, tasaisesti, tasatahtisesti; **н. ветлыны** kävellä verkalleen (t. tasaisesti)
нюжтиськись 1. *partis. v:stā*
нюжтиськыны 2. **нюжтиськисъёс** *mon. el.* matelijat
нюжтиськон 1. (*сюл-кал қыстийськон*) laahaaminen, viistämien, laahautuminen 2. (*нюж мынон*) matelu, luikertelu, luikertaminen; ryömintä, konttaaminen
нюжтиськыны 1. (*сюл-кал қыстийськыны*) laahata, viistää, laahautua; **платъя музъем вылти**
нюжтиськье leninki (t. leninginhelma) laahaa maata 2. (*нюж мын*)

ныны) madella, luikerrella, luikertaa; гүöмиä, kontata; **нюжтйиськыса мыныны** 1) > **нюжтйиськыны**; 2) kuv. (каллен мыныны) mataa, madella, laahustaa
нюжтон laahaaminen, raahaaminen, hinaaminen
нюжтыны laahata, raahata, hinata
нюжтэм murt. 1. (шаян, укылтэм) vallaton, kuriton, pahankurinen, kujeellinen, veikeä // rasavilli, veitikka, villikko, kujeilija **2.** (адзэмпотостэм) vastenmielininen, tympäisevä, inhottava
нюк rotko (*iso*), notko
нюкó-гопó epätasainen, rotkoinen; **н. инты** rotkoinen maasto, murto-maa
нюкто riimu, (talli)päitset
нюктоян teonn. *v:stā* **нюктояны**
нюктояны panna riimuun (t. päitsiin)
нюлам 1. *partis. ja teonn.* *v:stā* **нюланы;** **н. бы** hiki **2.** hiki
нюлан 1. hikoilu 2. (бусасъкон, бустыран) hikoaminen, hiostuminen, hiestyminen, hikeentyminen
нюланы 1. hikoilla, olla hiessä; **кымсыы нюла** otsani hikooa; **мон кóпак нюлай** minä olen ai-van hiessä **2.** (бусасъкыны, бустыраны) hiota, hiostua, mennä huuruun, hiestyä, hikeentyä; **ук-ноос нюлазы** ikkunat hiostuivat (t. menivät huuruun)
нюлйисъкон teonn. *v:stā* **нюлйиськыны**
нюлйисъкыны intr. 1. (ассэ нюлыны) nuoleksia (t. nuoleskella) itse-ään **2.** (ог-огзэс нюлыны) nuoleksia (t. nuoleskella) toisiaan **3.** kuv. ark. (пырысъкыны) mielistellä, makeilla, pyrkiä mielistellyllä jnk

suosioon
нюло > нюлону
нюлон nuoleminen
нюлону kasv. vuorijalava (*Ulmus scabra*)
нюльмтэ nuolematon ◇ **н. кунян paheks.** 1) (небыльток) tohelo, törtö, mämmikoura 2) (валасьтэм) tyhmeliini, hupakko
нюлыны nuolla
нюлыш-няльыш: **н. ветлыны** 1) (ымдурез нюлыса) kulkea jnk ympäri lipoen kieltää (t. nuollen huuliaan) 2) kuv. (укасыа улыны) katsella tarkasti, tähyillä 3) kuv. ark. (пырысъкыны) mielistellä, makeilla, pyrkiä mielistellyllä jnk suosioon
нюлыштон nuolaiseminen, nuolaisu, lipaiseminen, lipaisu
нюлыштыны tom. nuolaista, lipaista
нюлышъян nuoleskelu, nuoleksinta, lipominen
нюлышъяны iter. nuolla, nuoleskella, nuoleksia, lipoa
нюлышъяськон teonn. *v:stā* **нюлышъяськыны**
нюлышъяськыны iter. lipoa kiel-tää, lipoa (t. nuolla) huuliaan
нюлэм I *partis. ja teonn.* *v:stā* **нюлыны**
нюлэм II hiki; **н. шуккыны** hikoilla; **мон н. шуккиз** minulle kihaiti (t. tuli) hiki pintaan; > **нюлам 2**
нюлэс (**нюлэсээз; нюлэскын**) metsä; **векчи н. 1)** (лапег пистпуюс) matala metsä 2) (**куакъёс**) pensaikko; **куаро н.** lehtimetsä; **лысо н.** havumetsä; **мерттэм н.** metsäistutukset; **пичи н.** metsikkö; **сьёд н.** synkkä metsä; **н. куш**

metsä(n)aukea(ma); **н. дур** metsänreuna, metsänlaita; **н. возёс** metsätila; metsänhoitoalue; **н. возъмась** metsänvertija; **н. дасян** puunhankinta, metsätööt; **н. коран** puunhakkui, metsähakkui; **н. корась** metsuri, metsätyöntekijä; **н. мерттон** metsänistutus, metsän istuttaminen; **н. утись** metsänsuojelija; metsävartija; **н. утялтись** metsänhoitaja, metsänhoitotöiden työntekijä
нюлэскан metsästys, metsästäminen; > **пойшуран**
нюлэсканы *intr.* metsästää, harrastaa metsästystä; > **пойшураны**
нюлэскась 1. *partis.* *v:stā* **нюлэсканы 2.** metsästäjä, metsämies / > **пойшурась**
нюлэскузё *myt.* metsänhaltija, metsähiiisi, metsähinen
нюлэсмурт, нюлэнсионя *myt.* metsähiiisi, metsähinen; *vrt. ed.*
нюлэсо metsäinen, metsä=; **н. шар** metsäseutu, metsämaa; **н. ярдур** metsäinen ranta
нюлэстэм metsätön
нююлес, нюмылес 1. (*ву с-сы*)
 rehmää (*vesi*) **2.** (*тялес, гылжись*) niljakas, niljainen, limainen
нююмъль-нююмъль *deskr. 1.* (*ву с-сы*) (*hyvin*) rehmää (*vesi*) **2.** (*тялес, гылжись*) (*hyvin*) niljakas, niljainen, limainen
нююмъль-нямъль *deskr. 1.* > **нююмълес; 2. риhek.** (*мугыль-магыль, гызмыль*) veltto, ponnetton // veltostti, ponnettomaasti; **н. адями** veltto ihmisen, rahjas, kuhnailija; **н. верасъкыны** puhua ponnettomaasti, sammaltaa, takellella; **н. вырыны** toimia veltosti, nyhjätä, nuhjata, kuhnailla

ниюнь-вын (=ыз): (ниюнь-вынъёс)
koll. veljekset; > агай-вын
ниюню, нюния 1. (*дядя*) setä **2.** (*бадзымез брат*) isoveli, vanhempi veli / > **агай 1-2**
нюр 1. (*туёс н. выл*) suo, neva, letto // soinen, suoperäinen; **н. инты** suomaa, suoseutu **2.** (*котгес*) kostea // kosteus; **н. дйсъ** kosteat vaatteet
нюр-кот kosteus, vesi
нюркыт kosteahko
нюрмульы *kasv.* karpalo (*Oxycoccus*)
нюрмульыян karpalojen poiminta (t. poimiminen)
нюрмульыяны poimia karpaloja, olla karpalossa
нюромон 1. *туёс. кув.* (*кот луон*) kostuminen **2.** (*бусасъкон, бустыран*) huurtuminen, hiestyminen, hiostuminen, hikoaminen
нюромыны 1. *туёс. кув.* (*кот лууны*) kostua, tulla kosteaksi **2.** (*бусасъкыны, бустыраны*) huurtua, hiestyä, hiostua, hiota
нюромытон kostuttaminen
нюромытыны kostuttaa
нюрскон painuminen, puristuminen; kovaksi puristuminen
нюрскыны painua, puristua; puristua kovaksi; **кнопкаэз нюртй но, со ѿз нюрскы** painoin nappia, mutta se ei painunut alas
нюртака *el.* taivaanvuohi (*Gallinago*)
нюртйськон *teonn.* *v:stā* **нюртйськыны**
нюртйськыны 1. > **нюрскыны 2.** (*гожтйськыны*) allekirjoittaa (*jk asiapaperi*)
нюртон painaminen, puristaminen
нюртыны painaa, puristaa ◇ **киэз**

н. allekirjoittaa
нюртэт paino (*esine*); **маке вылэ**
 н. **поныны panna** paino jonkin
 päälle; > **зйбет 1**
нюръяськись 1. *partis. v:stā*
нюръяськыны 2. *urh. painija 3.*
myös kuv. (чошатскись; марлы
 ке пумит уж нуись) taistelija
нюръяськон 1. (погыръяськон)
 painiskelu, painiminen; *urh. paini*
2. (ожмасъкон, жугисъкон) tais-
 telu **3.** (чошатскон) ottelu, kamp-
 pailu jstak **4.** *kuv.* (уж нуон) tais-
 telu, kamppailu, tappelu • **ваче н.**
 1) *urh.* (погыръяськон) kaksin-
 paini 2) (чошатскон) kaksin-
 kamppailu; kaksinpeli
нюръяськыны 1. (погыръяськы-
 ны) painia, painiskella **2.** (ож-
 масъкыны, жугисъкыны) tais-
 tella; **тушмонэн н.** taistella vihol-
 lista vastaan **3.** (чошатскыны)
 otella, kamppailla jstak; **нырысё-
 тый инты понна н.** otella ensim-
 mäisestä sijasta **4.** *kuv.* (уж нуы-
 ны) taistella, kamppailla, tapella;
войналы пумит н. taistella sotaa
 vastaan; **шуг-секытъёсын н.**
 kamppailla vaikeuksia vastaan
нюрэмезь kasy. mesimarja (*Rubus*
arcticus); > **поленика**
нюютырь, нуютырь-няштырь
deskr. **1.** (нюжтисъкыса) madel-
 len, kiemurellen, luikerellen; **н.**
кошкыны madella (pois), kie-
 murrella (pois), luikerrella (pois)
2. (дыртытэк, нюж-няж) verkaleen,
 verkkaisesti, tasaisesti, tasa-
 tahtisesti
някрес, някырес 1. (куасаллясъ-
 кись) notkea, taipuisa; joustava,
 kimmoisa **2.** (вырись, шонаасъ-
 кись) horjuva, huojuva, erävakaan,

kiikkerä, keikkuva **3.** *murt.* (нёж-
 гес инты) notko (*pieni*), notkel-
 ma, alava paikka
някыр-някыр *deskr.* > **някрес 1, 2**
някырскон kallistuminen, kallis-
 tus, kumartuminen, kumarrus, pai-
 numinen (*alas*), taipuminen
някырскыны kallistua, kumartua,
 painua alas, taipua
**някыртиськон, някыртиськы-
 ны** > **някырскон, някырскыны**
някыртон kallistaminen, painami-
 nen (*alas*), taivuttaminen; notkista-
 minen
някыртыны kallistaa, painaa alas,
 taivuttaa; notkistaa; **улваэз н.** pai-
 naa oksa alas
някыръян teonn. v:stā **някыръя-
 ны**
някыръяны iter. > **някыртыны**
някыръяськон teonn. v:stā **ня-
 кыръяськыны**
някыръяськыны iter. > **някыр-
 скыны**
нялмыт loiva, luisu, viettävä; н.
липпет loiva katto
нялтас 1. (мыныку, кожылыса)
 saman tien, matkan varrella; **н.**
эшмы доры но пырамы на sa-
 man tien kävimme vielä ystävämm-
 me luona **2.** (одиг кутскемен) sa-
 malla (kertaa), saman tien, yksin
 tein; **миськы тусты-пуньеэз,**
н. жёкез но чушалты pese asti-
 at, ryyhi samalla (t. saman tien)
 pöytäkin **3.** (со пала ик мынгись)
 myötä=, myötäinen, samaan suun-
 taan menevää (t. kulkeva), saman-
 suuntainen; **н. тёл** myötäuli; **н.**
машинаен мыныны mennä sa-
 maan suuntaan menevällä autolla
4. postp. dat. myötä= + *pääsana*
ill:ssa; **гонэзлы н. маялляны si-**

littää myötäkarvaan; **тöллү н.**
мыныны kulkea myötätuuleen;
шурлы н. myötävirtaan **5.** (ку-
 зезъя, кузял) pitkin pän, pitkit-
 täin, pituussuuntaan
нялтэ puhek. samalla (kertaa), sa-
 man tien, yksin tein; mukaan; **шут-
 тэтскон н.** samalla kun levätään; levätäessä; **вераськон н. оло-
 мэр но тодэ лыктэ** keskustelta-
 essa mitä tahansa tulee mieleen
нянё vilja=, viljava, satoisa; **н. ар**
 viljavuosi, satoisa vuosi; **н. шаер**
 viljava seutu
нянь 1. leipä; **выль н.** tuore leipä;
 съёд **н.** ruisleipä; **тöдьы н.** veh-
 näleipä; **н. колды limppu** (*suora-
 kulmainen*); **н. кём** leivänkuori; **н.**
 ныр kanta(pala), kannikka; **н. су-
 кыри limppu;** (pyöreä) leipä; **н.**
шом 1) (чырсэт) leivänhapate **2)**
 (няньлан шомыз) leivän maku;
н. пушкес leivän sisus; **н. туриж**
 (leivän)kannikka, leipäkannikka;
н. пыжись leipoja; **н. пыжонни**
 leipomo; **н. пыжыны** leipoa (t.
 paistaa) leipää **2.** (пыжос) piiras,
 piirakka; **сильын н.** lihapiirakka;
чорыген н. kalapiirakka, kala-
 kukko **3.** (ыльнянь) taikina; **н.**
 шумес taikinatiinu, taikinapytty;
няне жутском ни taikinani on jo
 kohonnut (t. noussut) **4.** (ю-нянь)
 vilja; **нянед туэ удалтэмын оп-**
 па vilja satoisaa tänä vuonna ◇ **кёс**
н. pelkkä leipä (*ilman muita ruo-
 kia*)
няньтэм 1. leivätön; **2.** (*удалтэм-
 тэ, удалтэсътэм*) kato=, huono-
 satoinen; **н. ар** katovuosi, huono-
 satoinen vuosi
няня 1. (нылли утись) lastenhoita-
 ja, lapsenhoitaja **2.** *puhek.* (*сани-*

тарка) arpuhoitaja
нянян teonn. *v:stā* **няняны**
няняны 1. (лякыны) kiinnittää (t.
 liimata) (päälle) (*savi, taikina*) **2.**
 (зыраны) täyttää, paikata, kitata
 (*savella, taikinalla tms.*), tiivistää
 kitillä; **кор висъёсты сюен н.**
 täyttää hirsienväiset raot savella
няняськон teonn. *v:stā* **нянясь-
 кыны**
няняськыны 1. (лякиськыны)
 tarttua, liimautua (kiinni) (*savi,
 taikina tms.*) **2. kuv.** *puhek.* (кин
 ке борды ёрмыны) lyöttäätyä
 seuraan, alkaa seurata (t. tungetel-
 la, ahdistella) **3. pass.** *v:stā* **няня-
 ны**
нярэм 1. *partis. ja teonn.* *v:stā*
нярзыны 2. känsäinen // känsä,
 rakko; (*пыдын ou*) liikavarvas; **н.**
киос känsäiset (t. rakkoiset) kädet
нярзон teonn. *v:stā* **нярзыны**
нярзыны muodostua, tulla (*känsä,
 rakko*), hankautua (t. hieroutua)
 känsälle (t. rakolle); **пыды** **няр-
 зиз** jalkaani on tullut känsä (t. rak-
 ko), jalkani on hankautunut kän-
 sälle (t. rakolle)
нярзытон teonn. *v:stā* **нярзыты-
 ны**
нярзытыны aiheuttaa känsiä, han-
 gata (t. hiertää) känsä (t. rakko);
сапеге пыдме **нярзытиз** saap-
 paani on hangannut jalkaani känsän (t. liikavarpaan)
няркыт 1. (*някрес, куасаллясь-
 кись*) joustava, kimmoisa; notkea,
 taipuisa **2.** (*ляб, нёж*) hento, heik-
 ko, heiveröinen; **н. куара** hento
 ääni
няськан teonn. *v:stā* **няськаны**
няськаны 1. (*шуныт луыны*) (al-
 kaa) lämmetä (*vesi, sää*) **2. kuv.**

(каныл луыны, буйганы) rauhoittua, tulla rauhalliseksi (t. levolliseksi) (*sydän, sielu*)

няськыт 1. lämmin, lämpöinen; **н. ву** (huoneen) lämpöinen vesi, lämmin vesi; **педлон н.** ulkona on lämmin **2.** *kuv. pred:na* (каныл, гань-гань) rauhallista, levollista (*sydämessä, sielussa*)

няськытан teonn. v:stā **няськытаны**

няськытаны > няськаны 1

няськытомон teonn. v:stā **няськытомыны**

няськытомыны > няськаны 1
нясь-нясь 1. lämmin, lauha, lauhkea, leuto; **н. шуныт** mukavan lämmin; **куазь н.** улэ sää pysyy lämpimänä (t. lauhana) **2.** *kuv. pred:na* (гань-гань) rauhallista, levollista (*sydämessä, sielussa*)
няу onom. kissan naukumista jäl-jittelevä huudahdus: miau
няугетон naukuminen, nau'unta
няугетыны naukua
няугетэм 1. partis. ja teonn. v:stā
няугетыны 2. naukuna, nau'unta, naukuminen

O

о, oo interj. ilmaisee ihmisen rie-mastusta t. ihmettelyä: oi, voi; **о, кычे чебер кофтаед!** voi, kuinka kaunis on puserosi!; **oo, кёня калык!** voi, kuinka paljon on väkeä!

оаэзис keidas

обадка murt. kasv. lehmäntatti (*Boletus scaber*); > **кызыпугуби**
обед 1. (сүён) päivällinen, lounas; **о. дыръя** päivällisen aikaan, päivällisellä **2.** (сиськон дыр, вис) ruokatunti, lounastunti; **магазин** обедлы ворсамын каурра on suljettu ruokatunnin ajaksi **3. ру-хек.** (*нуназе шор*) puolipäivä; **о. бере** iltapäivällä, puolipäivän jälkeen; **обедозъ** aamupäivällä, ennen puolapäivää; **обедэ** puolipäivän aikaan

обедан lounastaminen, lounaan (t.

päivällisen) syönti
обеданы syödä lounasta (t. päivällistä), olla päivällisellä, lounastaa; **о. мыныны** mennä lounalle (t. syömään lounasta); > **нуназяны** обезьян el. apina
обеспечение 1. (*сулмасыкон, утяттон*) turvattu toimeentulo; huolto, turva; **материал(ьной) о.** aineellisesti turvattu toimeentulo; **пэнси о.** eläketurva; **социальной о.** sosiaaliturva, sosiaalihuolto **2. tal.** vakuus, kate; **зарни о.** kultakate
обеспечить: о. карыны 1) (*тырмытыны*) turvata toimeentulo; **ас семьяде о. карыны** turvata perheensä toimeentulo **2)** (*вуттыны, вайылыны*) turvata, toimittaa, varustaa; **заводэз сырьёен о. карыны** toimittaa tehtaalle raaka-

aine(tta) 3) (*сюлмасъкыны, гарантировать карыны*) pitää huolta, taata, turvata
обзор katsaus; **газетъёслы о.** sa-nomalehtikatsaus
обидён loukkaaminen, loukkaus, mielipahan tuottaminen
обидись 1. *partis.* v:stā **обидыны** 2. loukkaaja
обидиськон loukkaantuminen, pa-hastuminen, pahastus, mielipaha
обидисъкыны loukkaantua, pahas-tua
обидыны loukata, tehdä pahaa, tuottaa mielipahaa
обинь rihi
область 1. (*улоc*) alue, oblasti (*hal-linnollinen yksikkö*); maakunta; **Киров 6.** Kirovin alue **2.** (*регион*) alue, seutu; **нефть поттись об-ластьёс** öljyteollisuusalueet **3.** (*удыс*) ala, alue, piiri; **наўкалэн** кычे ке **областяз ужаны** työs-kennellä jollakin tieteen allalla
обложка kannet; päälyskansi; (*suoja*)kannet; **книга о.** kirjan kannet; **пáспорт о.** passin suoja-kannet; **тетрадь о.** vihkon pää-lyskansi
обмороk pyörtyminen, tajutto-muis(tila)
обмундировáние vaatetus, puku, asu
обоз kuormasto
обой tapetti, tapetit, seinäpaperi(t)
оборона puolustus; puolustuskunto;
оборонáя министéрство puolus-tusministeriö
оборот 1. *tal.* kierto; kauppa(vaih-to), kauppatoimi; **капиталлэн** оборотэз pääoman kierto **2.** *liik.* (liike)vaihto; **оборотысь выт** (тырон) (liike)vaihtovero

обору́дованиe laitteisto, laitteet, kalusto, kojeisto, varusteet
образ 1. muoto, hahmo, olemus; (mieli)kuva **2.** *tait., kirjall.* kuva; henkilö(kuva), (henkilö)hahmo, luonnekova, ihmiskuva; kielikuva; **валтись геройлэн образэз** pää-henkilön kuva (t. hahmo)
образец 1. (*возьматон арбери*) malli, (malli)näyte, näyttekappale **2.** (*адзэм карымон мурт*) esiku-va, malli; perikuva
образной kuva(anno)llinen, kuva=, vertauksellinen; **о. выражение** kuvalmaus
образование sivistys, koulutus; **вылий о.** korkeakoulutus, korkea-sivistys, akateeminen koulutus; **кутскон о.** alkeissivistys; **шор** (ёзо) о. keskiasteen koulutus
обращение kiel. puhuttelu; > **ва-зиськон 3**
оброс ikoni; > **мудор 2**
обсерватóри, обсерватóрия ob-servatorio, tähtitorni
обслúживание palvelu, huolto; **бытовой о.** (julkiset) palvelut
обслúживать: о. карон 1 (*утял-ton*) palvelu, huolto; **о. карон** сфера (*я. удысъёс*) palveluelin-keinot, palveluala 2) (*уже кутон, ужатон*) hoito, hoitaminen, käyt-tö, käyttäminen; **о. карыны 1)** (*утялтыны*) palvella; **клиентэз о. карыны** palvella asiakasta 2) (*уже кутыны, ужатыны*) hoitaa, käyttää; **станокъёсты о. карыны** käyttää (t. hoitaa) koneita
обстоятельство kiel. adverbiaali; > **югдуръёз**
обсудить: о. карон käsittely, kes-kustelu, pohdinta, harkinta; **о. карыны** käsittellä, keskustella, poh-

тиа, harkita
обсуждение käsittely, keskustelu, pohdinta, harkinta
общежитие asuntola
общественной yhteiskunnallinen, yhteiskunnan=, yhteiskunta=; julkinen, yleinen; **о. уж нуон** yhteiskunnallinen (t. julkinen) toiminta
общество 1. (мер) yhteiskunta;
капитализм(о) ó. kapitalistinen yhteiskunta **2.** (дәмнелық, оғазе-ясықон) seura, yhdistys;
спорт(ъя) ó. urheiluseura; **тодос** ó. tieteellinen seura **3.** (огазе-ясықон) yhtiö; **акционер** ó. osakeyhtiö **4.** (калык пәл) seurapiiri(t), piirit; **общество потыны** liik-kua seurapiirissä
обществоведение yhteiskuntatiede
община 1. yhteisö **2.** usk. yhdistys
общность > **огъялық**
объект 1. kohde, objekti; **эскерон** о. tutkimuskohde **2.** kohde, työ-maa; **ожгар** о. sotilaallinen kohde; ләсстійськон о. rakennuskohde, rakennustyömaa
объективной objektiivinen; puolueeton, asiallinen
объём 1. (тэронлық) tilavuus, kapasiteetti; **шарлэн объёmez** pallon tilavuus **2.** (быдзала, лыд) laajuus, koko, määrä, kapasiteetti; **пичи объёмен книга** pienikokoisen kirja; **тодон-валанъёслэн объёмзы** tietojen määrä
обыда murt. **1.** el. (обезьян) apina **2.** myt. (нюлэсмурт) metsähiiisi, metsähinen, metsänhaltija
обыск etsintä, tarkastus; **о. карыны** (я. ләсстійны) suorittaa etsintä; > **утчасъкон 2**
обязанность (долг) velvollisuus; (быдэстоно уж) tehtävä

обязательство 1. sitoumus, velvoitus **2.** lak. velvoite, obligatio
овчарка paimenkoira, lammaskoira
ор 1. lukus:na (одиг) yksi; **ор ведра** эмезь бичаны роимia yksi sanko vadelmia **2.** a:na (сыче ик, со ик) sama; **ми ог аре** (я. арын) ворд-скемын me olemme syntyneet samana vuonna **3.** indef.pron:na (кычे ке) eräs, muuan, jokin; **ор адями отчи вүэм** eräs ihmimen tuli sinne **4.** > **огез 5.** (usein ог ... пала) prep:na (пала, ёрос) noin, arviolta, suunnilleen, lähes; **ор да-со ведра** картофка noin kymmenen sankoa perunoita; **ор кык час котыр** noin kello kahdelta, kello kahden maissa; **ор сю (па-ла) адями** noin sata ihmistä **6.** useiden yhdysanojen ensimmäise-nä t. viimeisenä osana, esim.: **ога-зе, огинтые, огпол; куд-ог,** одиг-ог jne
огазе yhteen; yhteen (t. samaan) paikkaan; **о. карисъкыны 1)** (огинэ, чош карисъкыны) yhdistyä, liittyä yhteen, yhtyä, liittoutua **2.)** > **о. люкасъкыны; о. карыны 1)** (огинэ, чош карыны) yhdistää, liittää yhteen **2.)** (огазе люка-ны) koota (t. kasata, kerätää) yhteen; **о. люкасъкыны** kokoontua (t. kasaantua, kerääntyä) yhteen; **о. тырыны** panna yhteen (t. kasaan, pinoon)
огазеян 1. (огинэ, чош карон) yhdistäminen, yhdistys, yhteen liittäminen **2.** (валче итон) yhdistäminen, yhdistys, liittäminen (yhteen), kiinnittäminen (yhteen) **3.** (огазе люкан) kokoaminen, kasaaminen, kerääminen (yhteen)
огазеяны 1. (огинэ, чош карыны)

yhdistää, liittää yhteen; **калыкез** о. yhdistää kansa **2.** (валче итыны) yhdistää, liittää (yhteen); kiinnittää (yhteen); **еъёсты** о. liittää johdot yhteen **3.** (огазе люканы) kootta, kasata, kerätä (yhteen)

огазеяськем **1.** *partis. v:stā* **огазеяськыны;** О. Нациослэн Организацизы, ОНО, ООН Yhdistyneet kansakunnat, YK **2.** (огазеяськон) yhdistyminen, yhtyminen, liittoutuminen

огазеяськон **1.** (огинэ, чош кариськон) yhdistyminen, yhteen liittyminen, yhtyminen, liittoutuminen **2.** (дэмнелык, общество) yhdistys, yhtymä, liittoutuma, yhtiö; **акционер** о. osakeyhtiö; **пропизводственной** о. tuotantoyhtymä, teollisuusyhtymä; **профсоюз** о. ammattiyhdistys **3.** (валче итиськон) yhtyminen, yhdistyminen, liittyminen (yhteen); kytkeytyminen (*toisiinsa*) **4.** (огазе люкасъкын) kokoontuminen, kasaantuminen, kerääntyminen (yhteen)

огазеяськыны **1.** (огинэ, чош кариськыны) yhdistyä, liittyä (yhteen), yhtyä, liittoutua **2.** (валче итиськыны) yhtyä, yhdistyä, liittyä (yhteen); kytkeytyä (*toisiinsa*) **3.** (огазе люкасъкыны) kokoontua, kasaantua, kerääntyä (yhteen)

огазын yhdessä; yhdessä (t. sa-massa) paikassa; **о. ужаны** **1.** (чош, огиниын) tehdä töitä yhdessä **2.** (одиг интыны) olla työssä sa-massa (työ)paikassa; **о. улыны** asua yhdessä

огазысь yhdestä (t. samasta) palkasta

óгák **1.** (*шувак*) yhtäkkiä, äkkiä **2.** (огдыре) yhtaikaa, yhdellä (t. sa-

malla) kertaa
огарес ikätoveri // samanikäinen; **ми соин огаресъёс** (я. огаресъесь) me olemme hänen kanssaan ikätovereita (t. samanikäisiä)
огаресъем samanikäinen; **сооc огаресъемесь** he ovat samanikäisiä

óгбыдзя **1.** samankokoinen, samansuurinen; (*огжужда*) samanpituitinen (*ihminen*) **2.** (*огарес*) samanikäinen

огвадес **1.** (*огдыр*) yhteen aikaan (*joskus*, (*joskus*) kerran; **о. мондоры со чём пыра вал** yhteen aikaan hän kävi usein luonani **2.** (одиг инты вадьсын) samalla kohdalla; **кыкез ик гуртъёс** **огвадесгес** сыло kumpikin kylä sijaitsee suunnilleen samalla kohdalla

огвадескин, огвадьсын > **огвадес**

огвакыт, óгвакытлы, огвакытын, огвакытэ > **огдыр, óгдыры, огдырын, огдыре**

óгвыллём samankaltainen

огды *pron. indef.* yksi teistä; **о. татчи** пуксе yksi teistä istuutukoon tänne ◇ **огдэс** о. > **ог-огды:** **ог-огдэс**

огдыр **1.** (одиг вадьсын) yhteen aikaan (*joskus*, (*joskus*) kerran; **о. туж кезыт** улýз yhteen aikaan oli kovin kylmä **2.** (*огдыре, соку ик*) samaan aikaan, yhtaikaa, yhtä aikaa, samalla (aikaa), samanaikaisesti

огдыре **1.** (*огдыре*) (*со дыре ик, соку ик*) samaan aikaan, yhtaikaa, yhtä aikaa, samalla (aikaa), samanaikaisesti; **сооc о. вуизы** he tulivat (t. saapuvat) samaan aikaan **2.**

> **огдыр 1**
о́гдырлý joksikin (t. vähäksi, lyhyeksi) aikaa (t. ajaksi); **мон ó. гинэ отчи ветлий** minä menin sinne vain vähäksi aikaa
огдырын (**о́гдырын**) > **огдыре**
о́гдышём: (*myös ó. сямен*), **о́гды шемён** (vanhasta) tottumuksesta, tavalliseen tapaan(sa), tapansa mukaan
о́гдэ: **о. о́гед** > **о́г-о́гед:** **о́г-о́гдэ**
о́гдэс *akk. pron:sta* **о́гды** ◇ **о.**
о́гды > **о́г-о́гды:** **о́г-о́гдэс**
о́гед: **о́гдэ** **о.** > **о́г-о́гед:** **о́г-о́гдэ**
о́гэз *pron. indef.* 1. **у́кси** (*useista*); **о.**
татчы но вуэм ни **у́кси** on jo päässyt jopa tähän 2. **тоинен** (*kahdesta*); **о. сьёд**, **мукетыз тёдьы** toinen on musta ja toinen valkoinen; **о. сьёры о.** toinen toisensa jälkeen ◇ **о́гезъя о.** kuten yksi, samalla tavalla toiset
о́ген 1. (**о́гнин**) **у́ксикseen**, **у́кси-нään**, **у́ксин** // (**о́гназ у́льись**, **пал**) **у́ксинäinen**; **о. у́лыны** **elää** **у́ксикseen** (t. **у́ксин**); **о. нылкышно 1**) (**о́гназ у́льись**) **у́ксинäinen** nainen 2) (**пал кылем**) **leski(nainen)**
о́гён-о́ген > **оди́гён-оди́ген**
о́гжукжда samankorkkuinen; (*адями, пойшур*) samanpitoinen (*ihminen, eläin*)
о́гжыт 1. (*куке но јытазе*) jouskus (t. *kerran*) illalla 2. (**о́гжытыс-кин**) yhdessä illassa, yhden illan kuluessa
о́гзёктá samanpaksuinen
о́гзы *pron. indef.* **у́кси** heistä; **о. но нóмыр уг тодо** **у́ксикään** heistä ei tiedä mitään ◇ **о́гзэс о.** > **о́г-о́гзы:** **о́г-о́гзэс**
о́гзэс *akk. pron:sta* **о́гзы** ◇ **о.** **о́гзы** > **о́г-о́гзы:** **о́г-о́гзэс**

о́гинтиые 1. (*со интые ик*) samaan paikkaan, samalle paikalle 2. (*кычे ке интые*) erääseen paikkaan

о́гинтиын 1. (*со интыын ик*) sa massa paikassa, samalla paikalla 2. (*кычे ке интыын*) eräässä paikassa

о́гинтиысь 1. (*со интыысь ик*) samasta paikasta, samalta paikalta 2. (*кыче ке интыысь*) eräästä paikasta

о́гиниын yksissä tuumin (t. neuvoi), yhteisvoimin, yhdessä; **о.**

у́жаны tehdä työtä yhteisvoimin

о́гинэ > **о́газэ**

о́гkáдь samanlainen, samankaltainen, samantapainen, yhtäläinen // **у́тä** (*lailla*), samalla tavalla, yhtäläisesti; **о. луыны** olla samanlainen (t. *samankaltainen*); **коoc**

кыксы ик **о́гkадéсь** he molemmat ovat samanlaisia; **пинальёс** **о. дíйсмын** lapset on puettu samalla tavalla; **о. луон** samanlaisus, samankaltaisuus, yhdennäköisyys, yhtäläisyys; **о. прáвоë** tasa-arvoinen; **о. прáвоë** **луон** tasa-arvoisuus

о́гkузьда samanpitoinen (*langat, laudat tms.*)

о́гkутскемéн samalla (kertaa), saman tien, yksin tein; **о. пу но корка**

пырты на kanna samalla (t. *saman tien*) myös halkoja tupaan

о́гkыл sopimus; **юнматэм ог-**
кыльёс ratifoidut sopimukset; >

договор

о́гkылын: (**о. вераса**) *parent.* sanna sanoen, lyhyemmin (t. lyhyesti) sanottuna

о́гkылысь hyvässä sovussa, sopiasti, yksimielisesti // sopuisa, yksimielinen

оглань 1. (*кудий ке огез пала*) toiseen suuntaan (*kahdesta*) **2.** (*сопала ик*) samaan (t. yhteen) suuntaan **3.** (*урдэс, палэнэ*) syrjäään

огласянь 1. (*кудий ке огез пала-сен*) toisesta suunnasta, toiselta puolelta (*kahdesta*) **2.** (*сопаласен ик*) samasta (t. yhdestä) suunnasta, samalta (t. yhdeltä) puolelta **3.** (*ог-люкетэ, кёня ке*) osittain, osin, osaksi, jossa(k)in määrin; **о. со-шонер лэсътийз** osittain hän teki (t. menetteli) oikein **4.** *parent.* toisaalta; **о., куазь зоре, мукет ла-сянь, аслам но мынэме уг пот** toisaalta sataa vettä, toisaalta taas minä en itse halua mennä

oglóm 1. (*былэсак*) kokonaan, kauttaaltaan, täysin **2.** (*огъя*) yleensä, ylipäänsä, yleisesti, ylimalkaan; **ö. вераса, тон шонер малпаськод** ylimalkaan (t. yleisesti katsoen) sinä ajattelet oikein

огмес *akk. pron:sta* **ОГМЫ** ◇ **о.**

огмы > ог-огмы: ог-огмес

óгмурдá samansyvyinen

огмы *pron. indef.* yksi meistä; **ог-мылы татчы кылёно луоз** yhden meistä tulee jäädää tänne ◇ **огмес о. > ог-огмы: ог-огмес**

óгмылкыдó, óгмылкыдъём yksimielinen, yksituumainen, samamielinen

óгмылкыдýн, óгмылкыдýсь yksimielisesti, yksissä tuumin

óгмындá yhtä paljon (t. monta); tasani; **кыказ ик ведраын ö. вүэз** kummassakin sangossa on yhtä paljon vettä

огнаð sinä yksin

огнáды te yksin

огназ hän (t. se) yksin

огнáзы he (t. ne) yksin

огнам minä yksin

огнáмы me yksin

огнетушитель tulensammelin

огнунал eräänä (t. jonakin) päivänä

огнуналсын 1. yhdessä päivässä, yhden päivän kuluessa **2.** (*сутка куспын*) yhdessä vuorokaudessa, yhden vuorokauden kuluessa

огнуналъем 1. yhden päivän, yksi päiväinen **2.** (*суткаем*) (yhden) vuorokauden, (yksi) vuorokautinen

огнын > оген 1

ог-огды *pron. resipr.* toinen toisenne; **ог-огдэс** toisianne; **тиледлы**

ог-огдэс жаляса улоно teidän on armahdettava (t. säälittävä) toisianne; **юрттэлэ ог-огдылы** auttaka (toinen) toisianne

ог-огд *pron. resipr.* toinen toissen-sa; **ог-огдэ** toisiaan; **ог-огдэ жа-ляно** (ihmisten) on armahdettava (t. säälittävä) toinen toisiaan; **ог-огдэтэк улыны шуг** (ihmisten) on hankala elää ilman toinen toistaan

ог-огзы *pron. resipr.* toinen toisen-sa; **ог-огзэс** toisiaan; **соос о. ся-рысь номыр но уг тодо** he eivät tiedä mitään (toinen) toisistaan; **соос о. сьоры мыно** he kulkevat toistensa perässä

ог-огмы *pron. resipr.* toinen toi-semme; **ог-огмес** toisiamme; **ми**

ог-огмес ярати́ськом te rakastamme (toinen) toisiamme; **ог-огмылы кузым кузымамы** te annoimme lahjoja (toinen) toisilemme; **ми** **ог-огмылэсъ мёз-мисъком** meidän on ikävä (toinen) toisiamme

огпал (=ыз) toinen (puoli) (*paris-ta*), yksi puoli; **о. дураэ** toisella reunalla (t. laidalla); **о. пумаз** to-

sessä päässä (*kahdesta*); **огпалыз сьöд, мукет палыз тöddy** toinen puoli on musta ja toinen valkeaa

огпала > оглань

огпалаz 1. (*кудiз ке огез палан*) jnk toisella (t. yhdellä) puolella; (*кытчы?*) jnk toiselle (t. yhdelle) puolelle **2.** (*сопалаз ик*) (*кытын?*) jnk samalla (t. yhdellä) puolella; (*кытчы?*) jnk samalle (t. yhdelle) puolelle

огпалаan 1. (*кудiз ке огез палан*) toisella (t. yhdellä) puolella, toisessa (t. yhdessä) suunnassa; **сю-pec o.** tien toisella puolella **2.** (*сопалан ик*) samalla (t. yhdellä) puolella, samassa (t. yhdessä) suunnassa; **кыксы ик соос o.** he molemmat ovat samalla puolella (t. samassa suunnassa)

огпаласен 1. (*кудiз ке огез пала-сен*) toiselta (t. yhdeltä) puolelta, toisesta (t. yhdestä) suunnasta; toisella (t. yhdellä) puolella, toisessa suunnassa; **o. гинэ со умой ад-зиcьке** se näyttää hyvältä vain toiselta puolelta; **o. мукет пала**

ветлыны kulkea (toiselta) puolelta toiselle, kulkea suunnasta toiseen **2.** (*сопаласен ик*) samalta (t. yhdeltä) puolelta, samasta (t. yhdestä) suunnasta; samalla (t. yhdellä) puolella, samassa (t. yhdessä) suunnassa

огпалась 1. (*кудiз ке огез па-лась*) toiselta (t. yhdeltä) puolelta, toisesta (t. yhdestä) suunnasta; **тöл o. гинэ пельтэ** tuilee vain toisesta suunnasta **2.** (*сопалась ик*) samalta (t. yhdeltä) puolelta, samasta (t. yhdestä) suunnasta; **соос кыкнáзы ик o. вуизы** he

molemmat tulivat samalta puolelta **огпалдуро, огпалдурем 1.** toispuolinen **2. kuv.** (*умой малпам-тэ, лэсътымтэ*) yksipuolinen

огпалласянь 1. (*куд ке ласянь*) toiselta (t. yhdeltä) puolelta, toisesta (t. yhdestä) suunnasta **2.** (*со-ласянь ик*) samalta (t. yhdeltä) puolelta, samasta (t. yhdestä) suunnasta

огпалмон teonn. v:stā огпалмы-ны

огпалмыны ruhek. menettää järkensä, tulla hulluksi

огпалтиз 1. (*куд ке огез палтий*) jnk toisella (t. yhdellä) puolella, jnk toiselta (t. yhdeltä) puolelta, jnk toista (t. yhtä) puolta pitkin **2.** (*сопалтиз ик*) jnk samalla (t. yhdellä) puolella, jnk samalta (t. yhdeltä) puolelta, jnk samaa (t. yhtä) puolta pitkin

óгпасьтá samanlevyinen

огпол kerran; **нуналаз o.** kerran päivässä

огполскын kerrallaan, yhdellä kertaa; **вáньзэ o. лэсътыны** tehdä kaikki kerralla

óгпóртэм yksitoikkoinen // yksi-toikkoisesti; **o. улыны** elää yksi-toikkoisesti

óгпумысь kerralla(an), yhdellä kertaa, yhteen menoon, samalla, saman tien, yksin tein

оград I (*одыр*) yhteen aikaan (*jokus*, *(joskus)* kerran

оград II (*одиг рад, чур*) yksi (t. sama) rivi

огреч kurkku; > **кияр**

огсыр tasaisesti, tasatahtisesti, rytmikkästi; (*дыртытэк*) verkalleen, verkkaiseksi; (*чалмыт, гань-гань*) rauhallisesti // tasainen, ta-

satahtinen; (*дыртытэк ортчись*) verkainen; (*чалмыт, гань-гань*) rauhallinen; **сюлэм о. жугисъке** sydän lyö (t. *tykyttää*) tasaisesti; **о. ветлыны kävellä** (t. *kulkea*) verkaisesti; **о. улон** verkainen elämä mänrytmä, rauhallinen elämä

óгсямён 1. (*азыло сямен ик*) entiseen tapaan, entisellään, entiselleen **2.** (*шоро-кусно*) keskinkertaisesti, kohtalaisesti, tydyttävästi

óгтусó > seur.

óгтусъём samannäköinen; **соос óгтусъемъёсь** he ovat samannäköisiä (t. *toistensa näköisiä*)

огуе, огуй eräänä (t. *jonakin*) yönä

огуйскиын yhdessä yössä, yhden yön kuluessa

огчукна eräänä (t. *jonakin*) aamuna

огшап vähän (t. *lyhyt*) aikaa; **о. улыса** vähän (t. *lyhyen*) ajan kuluutta

огшаплы vähäksi (t. *lyhyeksi*) aikaa (t. *ajaksi*)

огшапскыын vähässä (t. *lyhyessä*) aikaa (t. *ajassa*), vähän (t. *lyhyen*) ajan kuluessa

óгшоры́ tavallinen, tavanmukainen, tavanomainen; *yksinkertainen* // tavallisesti, tavanmukaisesti, tavanomaisesti; **о. адями** tavallinen ihmisen $\diamond$ **о. макеним** *kiel.* yleisnimii; **о. юаны** kysyä muuten vain

огъет yhdistelmä, kokonaisuus, kompleksi; > **кóмплекс 1**

огъёз ikätoveri, samanikäinen; **со монэным о.** hän on minun ikätoverini, hän on samanikäinen kuin minä

огъерос 1. (*огмындағес*) suunnilleen yhtä paljon (t. *monta*) (*mää-rältään, iältään*) **2.** > *seur.*

огъёросын, огъёросын 1. (*со дыре ик, соқу ик*) samaan aikaan, yhtaiaka, samalla, samanaikaisesti **2.** (*огвадысынгес ик, огкемынгес ик*) suunnilleen samalla kohdalla (t. *etäisyydellä*)

óгъя́ 1. (*оглом, ванъзылэн*) yleinen, yleis=, yhteinen, yhteis=; **о. малпан** yleinen mielipide **2.** (*чоу*) yhteinen, yhteis= // yhdessä, yhteisesti, yhteisvoimin; **о. ванъ-бур** yhteinen omaisuus **3.** (*быдэ-сак*) kokonais=, yhteis= // yhteen-sä; **о. сúммаэз** kokonaissumma, yhteissumma **4.** (*огкаðь*) yhteinen, samanlainen; **о. тунсыкъясь-конъёс** yhteiset kiinnostukset **5.** (*лачак*) täysin, täynnä, kauttaaltaan, kaikkialla; **отын о. калык** se on täynnä väkeä $\diamond$ **о. вераса parent.** ylimalkaan (t. *yleisesti katsoen*); (*огкылын, вакчияк*) sanalla sanoen, lyhyesti sanottuna

огъяльык 1. (*оглом, чош луон*) yhteisyys, yhtenäisyys **2.** (*быдэс-лык*) kokonaisuus **3.** (*огкаðь лу-он*) yhtäläisyys

огъян 1. (*огазеяң*) yhdistäminen, liittäminen (yhteen) **2.** (*йылпумъян лэсътон*) yleistäminen; (*йыл-пумъяса эскерон*) kokoava tar-kastelu (t. *arvointi*) **3.** (*йылпумъян*) yleistys; päätelmä

огъяны 1. (*огазеяны*) yhdistää, liittää yhteen **2.** (*йылпумъян лэсътыны*) yleistää; (*йылпумъя-са эскерыны*) arvioda (t. *tarkas-tella*) kokoavasti; **эскеремез о.** yleistää havaintonsa (t. *tutkimuk-sensa*); **быттэз о.** koota työstä saadut kokemukset

огъясьц partis. v:stā огъяны $\diamond$ **о. лыдним** *kiel.* kollektiivilukusana

б́гымы́сь yhdestä suusta; **о. вера-**ны sanoa yhdestä suusta
огыр-буғыр levoton, rauhaton, epävakaa; **о. вакыт** levoton (t. rauhaton, epävakaa) aika(kausi); **о. вырон** hössötys, touhu, tohina; sekasorto; **о. вырыны** touhottaa, touhuta, hössöttää
одеколон kölninvesi
одиг 1. *lukus*. yksi, yksi=, yhden(=); **о. ар** yksi vuosi; **о. аръем** yksi-vuotinen; **о. пол** (yhden) kerran; **о. полэс** yksikerroksinen (*kangas, vaneri*) **2. а:на** (сычё ик, со ик) sama, saman=; **о. арестъемъёс** samanikäiset; **о. быдзя** 1) samanko-koinen, samansuuriainen 2) (огар-ресъем) samanikäinen; **о. вадъ-сын** 1) (огдыр) yhteen aikaan (*joskus*, (*joskus*) kerran 2) (ко интыын ик) samalla kohdalla; **о. выжывысь** samaa lajia (t. rotua, sukua), samasta lajista (t. rodusta, suvusta); **о. жужда** samankorkui-nen; (*адьми, пойшур*) samanpi-tuinen (*ihminen, eläin*); **о. зёкта** samanpaksuinen; **о. кадъ** saman-lainen, yhtäläinen, samankaltainen // samalla tavalla, yhtä (lailla), yhtäläisesti, samanlaisesti, samankal-taisesti; **о. кузъда** samanpituinen (*langat, laudat*); **о. мында** yhtä paljon (t. monta); **о. мурда** samansyvyinen; **о. пасъта** samanlevyinen; **о. тус(ъем)** 1) samannä-köinen 2) (оггадь гонъем) sa-mankarvainen, samanväriinen; **мн соин о. коркан улісъком** me asumme hänen kanssaan samassa talossa **3. indef.pron:na** (кычё ke) eräs, muuan, jokin; **о. адями мы-ным со сярысь вераз** eräs ihm-i-nen kertoii (t. sanoi) siitä minulle **4.**

> **огез; 5. =мен-gerundien yhtey-dessä:** samalla (kertaa), saman tien, yksin tein; **о. кутскемен** samalla (kertaa), saman tien, yksin tein; **о. люкаськемен та ужпу-мез но эскером на** kun kerran olemme kokoontuneet, samalla tarkastamme tämän asian vielä ◇ **вáньмыз со о.** kaikki on (yksi ja) sama; **о. кылысь** hyvässä sovus-sa, sopuisasti, yksimielisesti // so-puisa, yksimielinen; **о. лыд** *kiel*. yksikkö; **о. но** (ei) yhtään; (ei) ol-lenkaan; **со о. но мынэсътым уг-кылзы** hän ei tottele minua ollen-kaan; **о. ымысь** yhdestä suusta

одигез > огез

одигён-одиген yksitellen, yksi ker-rallaan

одигётí 1. =yhdes, yhdes=, =en-simmäinen; **дас о.** yhdestoista; **кызь о.** kahdeskymmenesyhdes, kahdeskymmenesensimmäinen **2.** (одиг интыын) yhdessä paikassa

одиглыко: о. каронкыл *kiel*. mo-mentaaninen verbi

одигнад, одигнáды, одигназ, **одигнáзы, одигнам, одигнáмы** > **огнад, огнáды, огназ, огнáзы, огнам, огнáмы**

одиг-ог, одиг-одиг 1. (*шер*) vä-listä, ajoittain, toisinaan, harvoin; **о. пол** harvakseen **2.** (*кёня ke*) vähän, jonkin verran

одигтэм 1. (*ванъзы*) joka ainoo (t. ikinen), (järjestäään) kaikki **2.**

(*ванъз*) (aivan) kaikki, kokonaan **одна́ко риhek.** **1. interj.** (*абдраку*) voi että, kylläpä; oho(h) **2. parent.** (*котъмар ke но*) kuitenkin, sit-tenkin; mutta

одно: (*usein о. ик*) ehdottomasti, varmasti, välittämättä, on pakko;

тыныд о. **чуказе кошконо** si-nun on pakko lähteä huomenna, sinun on ehdottomasti lähdettävä huomenna

однородной: предложенилэн о.

членъёсыз kiel. rinnasteiset lauseenjäsenet

одолён vaivaaminen, kiusaaminen, ahdistelu

одольныы vaivata, kiusata, ahdistella

ож 1. (война) sota; **Быдзым ож** suuri isänmaallinen sota; **граждан ож** sisällissota, kansalaissota

2. (ожмасыкон) taistelu

ожалскон teonn. v:stā **ожалсыкны**

ожалсыкны 1. nostaa (t. kohottaa) lyödäkseen (t. viiltääkseen); **пуртэн о.** nostaa (t. kohottaa) puukko viiltääkseen **2.** (вольтычины) пуг-яйтää, mennä sijoltaan, niukahtaa

ожалтийсон, ожалтийсыкны > ожалскон, ожалсыкны

ожалтон 1. (погыртон, виён) kaataminen, kaato, surmaaminen (*kylmällä aseella*) **2.** (вольтычтон) пуг-яйтäminen, niukauttaminen

ожалтыны 1. (погыртыны, виыны) kaataa, surmata (*kylmällä aseella*) **2.** (вольтычтыны) пуг-яйтää, niukauttaa

ожгар sota // sotilas=, sotilaallinen; **о. завод** sotatarviketehdas; **о. звáние (я. ним)** sotilasarvo; **о. уж** sotapalvelu; vrt. **война, воéнной**

ожгарчи soturi, sotilas, varusmies; vrt. **войн, солдат**

ожман 1. (бышталтон, вандон) pistäminen, pisto (*teräaseella*), haavoittaminen, haavan isku **2.** (виён) tappaminen, surmaaminen

(*kylmällä aseella*) **3.** murt. (тапан) ryöstäminen, ryövääminen, ryöstö

ожманы 1. (бышталтыны, вандыны) pistää (*teräaseella*), haavoittaa, iskeä haava **2.** (вины) tappaa, surmata (*kylmällä aseella*) **3.** murt. (тапаны) ryöstää, ryöväätä

ожмасыкись 1. partis. v:stā **ож-масыкны 2.** taistelija, soturi

ожмасыкон taistelu, sotiminen

ожмасыкны taistella, sotia, käydä sotaa

ожнушы sotanuija; > **булава 1**

ожко 1. (вож түрын) nurmi(kko), ruohikko, niittyaukea **2.** kasv. pi-hatar (*Polygonum aviculare*) **3.** > **ожокарс**

ожогуби kasv. nurminahikas (*Marsupium oreades*)

ожокарс nurmi, (nurmi)turve, ruohoturve

ожомон nurmettuminen, turvettuminen

ожомыны nurmettua, turvettua

ожон taltta

ожонан talttaaminen, taltalla kovertaminen

ожонаны taltata, kovertaa taltalla

ожчи 1. (ожмасыкись) soturi, taistelija **2.** (солдат) sotilas / > **боепозёло** etäämmäs, etäämmäksi, kauemmas, kauemmaksi; **о. карисыкны** siirtyä etäämmäs (t. kauemmas)

озёлон etäämpänä, etäämmällä, kauempana

озёлось etäämmästä, etäämmältä, kauemmasta

озик руhek. **1.** (огшоры) tavallinen, tavanmukainen, tavanomainen; yksinkertainen // yksinkertaisesti; (muuten) vain; **о. дыръя** arkipäi-

вänä, arkipäivinä, arkipäivisin, tavallisina päivinä **2.** (óзиk) > **озы**
ик
озон *kem.* otsoni
оэз *ruhek.* > **озы**
озынэ *murt.* **1.** (огшоры) tavallinen, tavanmukainen, tavanomainen; yksinkertainen // yksinkertaisesti; vain; **о. дыръя** arkipäivänä, arkipäivisin, tavallisina päivinä; **о. нунал** tavallinen päivä, arkipäivä **2.** (тэк) jouten, joutilaana; **о. пукыны** istua jouten (t. joutilaana) **3.** (мугтэк, огшоры гинэ) niin (t. noin, muuten) vain; **о. гинэ 1)** muuten vain **2)** (шугъясыктыэк) muitta mutkitta; **о. юаны** kysyä muuten vain **4.** (дүнтэк) noin vain, ilmaiseksi; **о. сётыны** antaa ilmaiseksi
озы 1. niin, noin, näin, sillä lailla (t. tavalla); **о. бере,...** kun (t. jos asia on niin...; **озы гинэ** vain sillä tavalla; **о. дыр** niin kai; **о. кар** tee niin (t. sillä tavalla) **2.** part:na (бен; шонер) niin, kyllä; – **Шонер-а мон верасько?** – **Озы.** – Puhunko minä totta? – Kyllä.; **öвöл-а о.?** eikö niin?, niinhän?, чапак **о.** aivan (t. juuri) niin; **озы-а?** niinkö?; **озы-а, мар-а?** vai niin! • **о. гинэ 1)** (мугтэк, огшоры гинэ) niin (t. noin, muuten) vain **2)** (шугъясыктыэк) muitta mutkitta; **о. ик 1)** myös, samoin, samaten, =kin; (**öвöлтон дыръя**) myöskään, samoin, samaten, =kaan / =kään; **о. ик ти** **но отчы мыноды** samoin (t. myös) te menette sinne **2)** (*co сямен ик*) samalla tavalla (t. tavoin) **3)** kuitenkin, sittenkin, sentään; (**öвöлтон дыръя**) kuiten-

каан, sittenkään, sentään; **о. ик-а со оэ на вуы?** eikö hän tullut vie lä kuitenkaan? **4)** (*копак, пырак*) aivan, peräti; **ой, пуныеед лек ук** – **о. ик сиёэ!** voi koirasi on niin vihainen, ilman muuta puree; **о. ик кулэ!** niin sitä pitää!; **о. ик тыныд кулэ!** se on sinulle ihan oikein!, siitäpähän sait!; **о. ке но конж.** *konsess.* siitä huolimatta, kuitenkin, sittenkin; (**öвöлтон дыръя**) siitä huolimatta, kuitenkaan, sittenkään; **о. но, тазыы но** kaikin tavoin; **озы-а, тазыы-а** tavalla tai toisella; **кызыы ке ...,** **о. ик** sekä ... että, niin ... kuin **озыыен parent.** siis, niin (muodoin), näin (muodoin); niin että; niin ol- len; **о., ти щуказе гинэ бертиськоды** siis te palaatte kotiin vasta huomenna

озыым *murt.* syysvilja, syyskyl- vö(t); > **узыым 1**
ой *interj.* oi, voi; **оий, кычё чебер!** oi, kuinka kaunista!; **оий-оий, кычё вось!** oijoi (t. voi voi, oi oi) miten sattuu (t. koskee)!

öйдо I *interj.* käytetään sekä yhtä että useita ihmisiä kehotettaessa:
1. mennään, mentiin, lähdetään, lähdettiin; tulkaa; tule; tullaan; **о. шур дуре** mennään joen rannalle **2.** (no) ruvetaan(pas); käännetään passiivilla: **о. кырзалом** ruve- taan(pas) laulamaan; **о. кырзало- ме** (*я. кырзаломы*) ruvetaan(pas) laulaamaan (*vain useille ihmisiille*); **о. вырзоме** no lähdetään, lähde- täänpäls liikkeelle (*vain useille ihmisiille*)

öйдо II *part.* **vahv.** käytetään optatiivin ja **3.** *p:n imperatiivin ja vah- vistamiseen:* no, =pas / =päs, =han

/ =hän; ó. **мед пыроз** по тулкоон hän sisään; ó. **мон но мед отчы сюро** voi kun minäkin sinne pääsi-sin

ыйдолэ *interj.* käytetään vain useita ihmisiä kehotettaessa: 1. mennään, mentiin, lähdetään, lähdettiin; tullaan; ó. **пыласъкыны** mennään uimaan; ó. **татчы** tullaan täenne; tullaan täenne 2. (no) ruvetaan(pas); käännetään (no) + passiivi + =pas / =päs-sanayhtymällä; ó. **кырзалом(е)** (я. **кырзаломы**) ruvetaan(pas) laulamaan океан valtameri
оккупáци, оккупáция miehitys
оклад (työ)palkka
окмон riittäminen; > **тырмон 2**
окмымон riittävästi, tarpeeksi, riittämiin; *vrt.* **тырмымон**
окмыны riittää; **окмоз!** riittää (jo); > **тырмыны 2**

окмытон *teonn.* *v:stā* **окмытыны**
окмытыны 1. laskea, harkita, arvioida (*jotta riittäisi*); kuluttaa arvioinnin mukaan; **конъдонме мырдэм окмытый** kulutin rahaa niin, että se hädin tuskin riitti **2. fakt.**

v:stā **окмыны**

окоп taisteluhauta, kaivanto, juoksuhauta

окрошка okroška(keitto), kaljakeitto
округ piiri(kunta), alue (*hallinnollinen tms.*)

окружéние *sot.* piiritys, saarros; ó. **сюрыны** (я. **шедьыны**) joutua saarroksiiin

окру́жность ympyrä; kehä

октись-калтись 1. *partis.* *v:stā*

октыны-калтыны 2. (*выж миськись*) siivoja

октиськись 1. *partis.* *v:stā* **ок-**

тиськыны 2. (*выж миськись*) siivoja

октиськон *teonn.* *v:stā* **октиськыны**

октиськыны intr. 1. (чылкытатыны, жиқыттарыны) siivota, siistiä, panna (t. laittaa) kuntoon **2.** (к-сы магазинын) ostaa, ostella, tehdä ostokset, olla ostoksilla **3.** *pass.* *v:stā* **октыны**

октиськыны-калтиськыны intr.

1. (чылкытатыны, жиқыттарыны) siivota, siistiä, panna (t. laittaa) kuntoon **2.** *pass.* *v:stā* **октыны-калтыны**

октон 1. (бичан) kerääminen, kegii, poimiminen, poiminta **2.** (ю-нянь) korjaaminen, korjuu (*sadon*); (картофка) nostaminen, nosto (*perunoiden*) **3.** (октыса нуон) korjaaminen, korjuu (*pois*), paneminen, pano (*pois*) **4.** (чылкытатон, жиқыттарон) siivoaminen, siivous, siistiminen, kuntoon pano (t. laittaminen) **5.** (*вуз, сиён-юон*) ostaminen, ostelu

октон-калтон 1. (чылкытатон, жиқыттарон) siivoaminen, siivous, siistiminen, kuntoon pano (t. laittaminen) **2.** (ю-нянь) korjaaminen, korjuu (*sadon*); (картофка) nostaminen, nosto (*perunoiden*)

октос *ark.* *halv.* avion lapsi, au-lapsi; äpärä, lehtolapsi

октос-калтос, окты-калты ark. *halv.* **1. koll.** (кулэтэм котыр) gomu(tavara), roju(t), kama(t) **2. (октос)** avion lapsi, au-lapsi; äpärä, lehtolapsi **3. kuv.** (*утялтымтэ нылни*) koditon (t. heitteille jätetty) lapsi, katulapsi **4. kuv.** (*пыдйыл ветлийс*) kulkuri, maankiertäjä

октыны 1. (*бичаны*) kerätä, pojmia; **узы о.** poimia (t. kerätää) mansikkoita **2.** (*ю-нянь*) korjata (*sato*); (*картофка*) nostaa (*perunat*) **3.** (*октыса нуныны*) korjata (pois), panna pois; **посудаэз жёк вылысь** о. korjata astiat pois röydältä **4.** (*чылкытатыны, жикыт карыны*) siivota, siistiä, panna (t. laittaa) kuntoon **5.** (*вуз, сиён-юон*) ostaa, ostella

октыны-калтыны 1. (*чылкытатыны, жикыт карыны*) siivota, siistiä, panna (t. laittaa) kuntoon **2.** (*ю-нянь*) korjata (*sato*); (*картофка*) nostaa (*perunat*)

октябрь (октабрь=) lokakuu; > **конызыуон**

окыт tukahduttava // tukahduttavan lämmin (ja kostea) ilma; **татын туж** о. täällä on hyvin tukahduttaavaa

олимпи olympia=, olympialainen; **о. чемпион** olympiavoittaja; **о. шудонъес** olympiakisat, olympialaiset

олимпиада olympiakisat, olympialaiset

олимпийской > **олимпи**

оли-и, блй-оли *interj. ilmaisee ihmettelyä t. surkuttelua:* oi, voi; о., штаниед **кычे наштаськем!** voi voi, miten housusi ovat likaantuneet!

блле *ruhek.* > **ыйдолэ**

оло 1. (*блло*) *parent.* kenties, kuktaries, ehkä, voi olla; **эскерыны кулэ, блло, со вүэмүн ни** pitää tarkistaa, kenties (t. ehkä) hän on jo saapunut **2.** (*блло*) *part. interr.* (*шат*) vai (mitä), eikö(hän), joko; **блло вань уждэ лэссыса вуид-а ни?** joko sinä olet ehtinyt tehdä

koko työn? **3. бло ... бло** *konj. disj. =ko / =kö ... vai; joko ... tai(kka); бло со серекъя, бло бордэ* (ei voi tietää,) nauraako hän vai itkeekö; **тодыны уг лу, о. зэм, о. даур** on mahdotonta tietää, onko se totta vai valhetta **4. (оло=, оло=)** *indef. pref. > олóкин, олóку олóкытын jne*

олóкин *pron. indef. ties kuka; со коркан о. улэ* ties kuka asuu sii-nä talossa ◇ **о. ассэ кожа, о. ка-риське** pitää itsään ties minä, luulee liikoja itsestään; **о. но** vaikka kuka, kuka tahansa (t. hyvänsä) **олóкёнä** ties kuinka monta (t. pal-jon); **о. пол вераны** sanoa (t. ker-rata) ties kuinka monta kertaa ◇ **о. но** vaikka kuinka monta (t. pal-jon), kuinka monta (t. paljon) ta-hansa (t. hyvänsä)

олóку ties milloin (t. koska) ◇ **о. но** vaikka milloin (t. koska), milloin (t. koska) tahansa (t. hyvänsä)

олóкүдлý *pron. indef. ties kuka teistä; (кык пёллысъ)* ties kumpi teistä

олóкүдзý *pron. indef. ties kuka heistä; (кык пёллысъ)* ties kumpi heistä

олóкүдýэ *pron. indef. (олома)* ties mikä (*niistä*); (*олокин*) ties kuka (*heistä*); (*кык пёллысъ*) ties kumpi; **олóкүдáз коркан со улэ** ties missä (t. kummassa) talossa hän asuu ◇ **о. но** (*олома но*) vaikka mikä (t. mitä), mikä (t. mitä) ta-hansa (t. hyvänsä) (*niistä*); (*оло-кин*) vaikka kuka, kuka tahansa (t. hyvänsä) (*heistä*); (*кык пёллысъ*) vaikka kumpi, kumpi tahansa (t. hyvänsä)

олóкүдмý *pron. indef. ties kuka*

meistä; (*кык пöлысъ*) ties kumpi
meistä

олóкы́эзы́ ties miten (t. millä tavalla) ◇ **о. но** vaikka miten (t. millä tavalla), miten (t. millä tavalla) tahansa (t. hyvänsä), kaikin tavoin
олóкы́тый ties missä (*liikeverbien yhteydessä*), ties mistä ◇ **о. но** vaikka missä, missä tahansa (t. hyvänsä) (*liikeverbien yhteydessä*), vaikka mistä, mistä tahansa (t. hyvänsä)

олóкы́тчы ties mihin (t. minne) ◇ **о. но** vaikka mihin (t. minne), mihin (t. minne) tahansa (t. hyvänsä); **о. но мынэмез потэ** hän haluaa mennä (t. matkustaa) vaikka mihin; **мон о. но ветлй ни** minä olen jo matkustanut ties mihin; minä olen jo käynyt ties missä

олóкы́тын ties missä ◇ **о. но** vaikka missä, missä tahansa (t. hyvänsä)

олокы́тысéн ties mistä; ties missä; **о. мон соин пумисъки** ties missä minä tapasin hänet ◇ **о. но** vaikka missä, missä tahansa (t. hyvänsä); vaikka mistä, mistä tahansa (t. hyvänsä)

олóкы́тысь ties mistä ◇ **о. но** vaikka mistä, mistä tahansa (t. hyvänsä)

олóкы́чé *pron. indef.* ties mikä; ties kuka; ties minkälainen (t. millainen); **о. классын со дышетске** ties millä luokalla hän opiskelee; **о. сяська солы басьтоно** ties minkälaisia kukkia hänelle on ostettava ◇ **о. но** vaikka mikä, mikä tahansa (t. hyvänsä); vaikka kuka, kuka tahansa (t. hyvänsä); vaikka minkälainen (t. millainen), minkälainen (t. millainen) tahansa (t. hyvänsä)

vänsä)

оломá прон. indef. ties mikä (t. mitä); **о. отын каре** hän tekee siellä ties mitä ◇ **о. но** vaikka mikä (t. mitä), mikä (t. mitä) tahansa (t. hyvänsä); **о. но отын вань** siellä on (olemassa) mitä tahansa (t. hyvänsä)

оломáйн ties millä; **о. таос вуил-лям** ties millä nämä ovat tulleet (t. saapuneet) ◇ **о. но** vaikka millä, millä tahansa (t. hyvänsä)

оломáкеме (*туж кыдёке*) hyvin (t. oikein) kauas (t. etäälle); (*тодмо öвöл*) ties kuinka kauas (t. etäälle)

оломáкемын (*туж кыдёкын*) hyvin (t. oikein) kaukana (t. etäällä); (*тодмо öвöл*) ties kuinka kaukana (t. etäällä); **о. соос уло** he asuvat ties kuinka kaukana

оломáкемысен (*туж кыдёкысен*) hyvin (t. oikein) kaukaa (t. etäältä); hyvin (t. oikein) kaukana (t. etäällä); (*тодмо öвöл*) ties kuinka kaukaa (t. etäältä); ties kuinka kaukana (t. etäällä)

оломáкемысь (*туж кыдёкысь*) hyvin (t. oikein) kaukaa (t. etäältä); (*тодмо öвöл*) ties kuinka kaukaa (t. etäältä)

оломáлы ties miksi ◇ **о. но** vaikka miksi, miksi tahansa (t. hyvänsä)

оломáр, оломáркеме, оломáркемын, оломáркемысен, оломáркемысь, олóмáрлы > олóмá, оломáкеме, оломáкемын, оломáкемысен, оломáкемысь, олóмáлы

олошай *ark.* (piru) ties mikä (t. mitä); **олошае пыриз** piru ties mihin hän hävisi (t. häipyi)

омлет munakas, omeletti
омбним *kiel.* homonyymi

омыр ilma; **гур о.** lämmin (t. kuu-ma) ilma (*uuninsuusta nouseva*); **чылкыт о.** raitis ilma ♂ **тыл о.** liekki

омырскон I *teonn. v:stā* **омыр-скыны I**

омырскон II 1. *teonn. v:stā* **омыр-скыны II 2.** (кин ке вылэ урд-скон) hyökkäys, ryntäys

омырскыны I (к-сь ву) tulla (*am-mentamalla*)

омырскыны II 1. (кин ке вылэ урдскыны) hyökätä (*jnk kimp-riun t. jtak vastaan*), käydä (t. kara-ta, rynnätä) kimppuun **2. kuv.** (тышкасъкыны кутскыны) alkaa haukkuia (t. moittia)

омыртыйскон I, II, омыртыйсыкыны I, II > **омырскон I, II, омыр-скыны I, II**

омыртон ammentaminen, kauhominen

омыртыны ammentaa, kauhoa

омыръян ammentelu, kauhominen

омыръяны iter. ammennella, kauhoa

онгран, онграны > **онгромон, он-громыны**

онгратон, онгратыны > **онгромытон, онгромытыны**

онгромон tajuntansa menettäminen, tajuttomaksi meno, pyörtyminen

онгромыны menetää tajuntansa, mennä tajuttomaksi, pyörtyä

онгромытон *teonn. v:stā* **онгромытыны**

онгромытыны 1. (онгромыто^з вуттыны) saattaa tajuttomaksi (t. pyörtymään) **2.** tainnuttaa (*iske-mällä*); **чорыгез о.** tainnuttaa kala(t)

о-о part. ruhek. 1. *tuönt.* (ы-ы, бен, озыы) joo, juu; – **Тон вуод-а**

туннэ жыт? – О-о. – Tuletko tä-nä iltana? – Joo. **2. vahv.** (мёда, бен ведь) *vahvistaa kysymystä:* =han / =hän, =pa / =pä, toki; **кытын мёда таче вань калык, о-о?** no missähän koko väki lie?

ООН YК; > огазеяськем 1

опека holhous

опекать: о. **карыны** *lak.* holhota

опекун *lak.* holhooja

опера ooppera

оператор 1. operaattori; konemes-tari, koneenkäyttäjä, koneenhoitaja

2. elok. kuvaaja, kameramies

операци, операция 1. *lääk.* leikkaus, operaatio; **о. карыны (я.**

лэсътыны) suorittaa leikkaus **2.**

sot. operaatio, sotatoimi **3. tal.** (lii-ke)toimi, operaatio; **банк о..**

банклэн операции pankkitoimi, pankin toimi

опилка (*ту пызы*) sahajauhot, sahanpuru(t); (*корт пызы*) viilanpu-ru(t), viilajauhe

описание kuvaus, kuvailu; **о. лэсъ-тыны** kuvata, kuvalla

оппозици, оппозиция oppositio, vastustus

оппонент vastaväittäjä, opponentti; vastustaja

оправа kehys, kehykset; sangat;

очкилы о., очкилэн оправа э silmälasinkehykset, silmälasinsan-gat

определение 1. (кыллы валэк-ton) määritelmä **2. kiel.** attribuutti, määrite; > **тодметъэз**

оптимизм optimismi, optimistisuus

оптимист optimisti

опыт 1. (улонысь) kokemus; **ужан** ó. työkokemus; **опытэн адям** kokenut (t. tottunut) ihmisen **2.**

(эскерон ортчытон) koe

оран *murt.* pureminen (*koiran*)
оранжерéя kasvihuone
ораны *murt.* purra (*koira*); *vrt.* **пу-рыны**
ораськон I *murt.* 1. (ог-огенызы – пуньюос с-сы) tappelu (*koirien, su-sien*) 2. (куртчылысъкон) puremi-nen, pureksinta; > **пурисъкон**
ораськон II *murt.* (тышкасъкон, керетон) riitely, torailu
ораськыны I *murt. intr.* 1. (ог-огенызы – пуньюос с-сы) tapella (*koirat, sudet*) 2. (куртчылысъкыны) purga, pureksia; > **пурисъкыны**
ораськыны II *murt.* (тышкасъкыны, керетыны) riidellä, torailla
орáтор puhuja
орбита (*kierto)rata
óрган 1. (мугор люкет) elin 2. (ёзэс) elin; **кун óрганъёс** valtion (t. valtiolliset) elimet
оргáн urut; **органэн шудыны** soittaa urkuja
организáтор järjestäjä, organisaatori; organisoija, toiminnanjohtaja
организáци, организáция järjestö, organisaatio; **калýккуспó** о. kansainvälinen järjestö
организм 1. (будос, лулос) eliö, organismi 2. (лул-мугор) elimistö, organismi
организовать: о. **карон** järjestä-minen, järjestely, organisointi; о. **карыны** järjestää, järjestellä, org-anisoida; *vrt.* > **радъяны**
органической orgaaninen, elolli-nen; о. **удобréниос** orgaaniset lannoitteet
орден 1. kunniamerkki, mitali 2. hist. (рыцарьёслэн) ritarikunta; (монахъёслэн) munkkikunta; (вынлык) veljeskunta, veljestö*

óрдер määräys, osoitus, lupa; **арестлы** б. pidätysmääräys; **утчаськыны** б. kotietsintälupa **орёл** el. kotka; > **örзи 1**
оригинал alkuperäiskappale, alkuperäis(teos, originaali)
ориентíроваться: о. **карисъкон** suunnistaminen, orientoituminen; о. **карисъкыны** suunnistaa, ori-entoitua
оркéстр orkesteri, soittokunta
орсмон maksoittuminen, hyytyminen (*veren*)
орсмыны maksoittua, hyytyä (*veri*)
ортчем partis. v:stā **ортчыны** ♂ о. дыр *kiel.* preteriti; **тодмо** о. дыр I (ensimmäinen) preteriti; **тодмо-тэм** о. дыр II (toinen) preteriti
ортчемез mennyt, kulunut // men-neisyys, entisyys
ортчон teonn. v:stā **ортчыны** ♂ о. **падеж** *kiel.* prolatiivi
ортчыны 1. mennä, kulkea, kävel-lä, tulla (*ohi, jtak pitkin*); **корка** дортй о. mennä (t. kulkea) talon ohi (t. vieritse); **ортчелэ азылань** menkää eteen(päin); **татй ныл-пиос** **ортчилиям** tästä meni lapsia ohi 2. (азылтыны) ohittaa, sivuuttaa, päästää edelle 3. (дыр с-сы) kulua, mennä (*aika*) 4. (кыче ке ужрад) тараhtua, olla; mennä (*jk tilaisuus*) 5. (дүгдьны) lakata; mennä (t. olla) ohi; **висёнэ орт-чиз** sairauteni on ohi; **зор ортчиз ни** sade on ohi, sade lakkasi, lakkasi satamasta 6. (к-сы конкур-сээз) mennä (t. päästää) läpi, läpäis-tä, tulla hyväksytyksi; **универси-тетэ** (дышетскыны) **пырон** **кónкурс** **пыр** о. läpäistä yliopiston pääsykoe 7. (эскерыны, ды-шетыны) käsitellä, käydä (läpi);

выль тёмаэз о. käsitellä uusi ai-he ♂ съораз о. 1) (*мултэс трос тыришыны*) уrittää (t. ponnistella) liikaa 2) (*астэ урод возыны*) ylittää sopivaisuuden rajat 3) (*аишкыныны*) tulla julkeaksi (t. häikäilemättömäksi)

ортчыт liian, liiaksi, liikaa, tavattoman, erittäin; > **укир**

ортчытон 1. (*к-сь дырез*) viettäminen, vetto **2.** (*кычे ке ужез, ужрадээз*) suorittaminen, suoritus, tekeminen; pitäminen, pito, järjestäminen

ортчытъян *teonn.* *v:stā* **ортчытъяны**

ортчытъяны *iter.* *ja frekv.* *v:stā* **ортчытыны**

ортчытыны 1. (*к-сь дырез*) viettää; **отпускез зарезь дурын** о. viettää loma merellä (t. meren rannikolla) **2.** (*кыче ке ужез, ужрадээз*) suorittaa, tehdä; pitää, järjestää; **кенеш** о. pitää (t. järjestää) (neuvon)kokous

оружие ase; *vrt.* **пышал**

орфографи oikeinkirjoitus, ortografia // oikeinkirjoitusta koskeva, ortografinen; **о. янгыш** oikeinkirjoitusvirhe

орфография oikeinkirjoitus, ortografia; *vrt.* **шонер гожъян** (я. гожъясыкон)

осётр *el. sampi* (*Acipenser*)

оскалтон 1. (*мае ке эскерон*) koettelu, kokeilu, koettaminen **2.** (*турттон*) koettaminen, koetus, yrittäminen, yritys **3.** (*шомъян*) maistaminen, maistelu

оскалтыны 1. (*мае ке эскерыны*) koettaa, koetella, kokeilla; **оскалты, кычё со** koettele, minkälainen se on **2.** (*турттыны*) yrittää,

koettaa; **оскалты усьтыны** yritä (t. koeta) avata **3.** (*шомъяны*) maistaa, maistella

оскись 1. partis. v:stā оскыны 2. (*канчиен о.*) luottavainen, herkkäuskoinen **3.** (*инмарлы о.*) uskova(inen)

оскиськон luottaminen, luottamus; uskoutuminen

оскиськыны luottaa jhk; uskoutua jllek; **эшедлы** о. luottaa ystävään-sä

оскисытэм 1. epäluuloinen, epäilevä, epäuskoinen **2.** (*туюс о. адями*) (*инмарлы о.*) ateisti

оскон 1. (*зэмен лыдъян*) uskominen, usko (*totena pitäminen*) **2.**

(оскыса, оскиськыса улон) uskominen, usko, luottaminen, luottamus; varmuus; uskoutuminen; **азыланезлы** о. usko tulevaisuuteen; **ас кужымедлы** о. usko (t. luottamus) omiin voimiin(sa) **3.** (оскыса, малпаса улон) toivo, toive; **висисылэн йёнанээлы**

вань ик о. potilaan paranemisesta on kuitenkin vielä toiveita **4.** (*инмарлы*) usko; uskonto **5.** (*калыкын оломаръёслы* о.) uskomus

осконлык 1. (оскыса, оскиськыса улон) usko, luottamus; varmuus **2.** (оскыса, малпаса улон) toivo, toive; **о. кылдиз** toivo syntyi **3.** (*убеждение*) vakaumus

осконо luotettava, varma; **о. адями** luotettava ihminen; **о. мурт** luotohenkilö, luottomies

осконтэм 1. (*зэмлы тупасътэм*) epäilyttävä, kyseenalainen, epäilyksenalainen; **со о. кылйиске** se (t. tuo) ei kuulosta uskottavalta **2.** (*адями с-сь*) epäluotettava, epävarma

оскымон luotettava, luottamuksen arvoinen, varma; vakuuttava // luotettavasti, varmasti; vakuutta-
vasti **о. адямын** luotettava ihminen;
о. кыльёс vakuuttava puhe, va-
kuuttavat sanat

оскыны 1. (зэмлен лыдъяны) us-
ko (pitää totena); **мон со кыль-**
ёсыдлы чик уг оскиськы ен
minä usko niihin sanoihisi ollen-
kaan 2. (оскыса, оскиськыса
улыны) luottaa, uskoa jhk; uskou-
tua jlk; **шудэлды о.** luottaa on-
neensa; эшедлыш о. luottaa ystä-
vänsä 3. (оскыса, малласа
улыны) toivoa, luottaa, uskoa; **ос-**
кисько, ваньмыз умой луоз
шусыса toivon, että kaikki onnis-
tuu (t. järjestyy) 4. (инмарлы) us-
ko, olla uskovainen; **Инмарлы**
о. uskoa Jumalaan

оскытон teonn. v:stā **оскытыны**
оскытыны 1. saada uskomaan (t.
vakuuttuneeksi) 2. fakt. v:stā **ос-**
кыны

осложнение lääk. jälkitauti, komplikaatio

оснóва kiel. vartalo; **кыллэн оснó-**
ваэз sanan vartalo; > **кылдйнь**
останóвка 1. (дугдонни) pysäkki;
автобус о., автобуслэн оsta-
новкаэз bussipysäkki; берпум о.
рäätepysäkki 2. (остановкаослэн
кусыңсы) pysäkinväli; **кык о.**
мыныны matkustaa kaksi pysä-
kinväliä

осто, ёстэ 1. usk. käytetään ru-
kouksissa jumalaan puhuteltaessa:
Herra (Jumala); ó., **Инмаре,**
шуддэ-бурдэ сёт! Herra Jumala,
suokaa onnea! 2. interj. herra (t.
hyvä) jumala (t. luoja); ó. **ин-**
мар(е)! (voi) herra jumala, (voi)

hyvä jumala; herra jesta(s)!, herra-
nen aika!; ó. **быри!** herra varjel-
koon (t. varjele)!; hyvä jumala!; ó.
козма! jumala, siunatkoon!

от риhek. > оти

ответ vastaus; **о. сётыны** vastata;
юанлы о. сётыны vastata kysy-
mykseen

отвлечённой abstrakti(nen), aja-
tuksellinen, käsitteellinen; **о. ва-**
лан abstrakti(nen) käsite; **о. мал-**
паськон (амал) abstrakti(nen)
ajattelu

отдел osasto, jaosto; osa

отделение 1. (учрежденилэн лю-
кетээ) osasto; (учреждение) lai-
tos; подгото^вительной о. val-
mentava oppilaitos; **факультет-**
лэн отделёние tiedekunnan
osasto; **милицилэн отделёние** miliisi(laitos); почталэн отделё-
ниеэ postitoimipaikka 2. (дышиет-
скон рад, амал) linja (oppilaitok-
sessa); **жыт о.** iltalinja; заочный
о. etäopiskelulinja; **нунаэз о.** pää-
välinja 3. **sot.** ryhmä ◇ машиинной
о. konehuone

отечественной isänmaallinen,
isäntämaan; **Ыздым О.** Война
suuri isänmaallinen sota

отчество isänmaa

оти siellä, siinä (liikeverbien yhtey-
dessä), sieltä, siitä; (tähti оти)
tuolla, tuossa (liikeverbien yhtey-
dessä), tulta, tuosta; **тыйн о.**
бртчэ menkää (t. kulkecaa) tuosta

отие (тыйн отчи) tuonne (päin),
tuohon (päin); (отчи) sinne
(päin), siihen (päin)

отие-татиё (тыйн отчи-тани тат-
чи) tuonne tänne, tuonne päin täni-
ne päin; (отчи-татчи) sinne täni-
ne, sinne päin tänne päin, edesta-

- каисин**
- отиетий** (*түни отиї*) tuolla (päin), tuossa (päin) (*liikeverbiен yhteydessä*), tulalta (päin), tuosta (päin); (*отиї*) siellä (päin), siinä (päin) (*liikeverbiен yhteydessä*), sieltä (päin), siitäh (päin)
- отиозь** (*түни отчиозь*) tuonne (päin) asti, tuohon (päin) asti; (*отчиозь*) sinne (päin) asti, siihen (päin) asti
- оти-тати** siellä täällä, siinä tässä, jossa(k)in, paikoin, paikoittain; sieltä täältä, siitä tästä, josta(k)in; sinne tänne; (*түни оти-тани татиї*) tuolla täällä, tuossa tässä, tulotta täältä, tuosta tästä; tuonne tänne
- отиын** (*түни отын*) tuolla (päin), tuossa (päin); (*отын*) siellä (päin), siinä (päin)
- отиысен** (*түни отысен*) tululta (päin), tuosta (päin) (*alkaen*); tulalla (päin), tuossa (päin); (*отысен*) sieltä (päin), siitä (päin) (*alkaen*); siellä (päin), siinä (päin); **о. умойгес адскоз** sieltä näkyisi paremmink
- отиысь** (*түни отысь*) tululta (päin), tuosta (päin); (*отысь*) sieltä (päin), siitä (päin); **машина** **кытысь ке о. вуиз** auto saapui jostakin sieltä
- отияз 1.** (*кыдёкингес*) edempänä, edellä; pitempänä; (*кыдёкегес*) edemmäksi, edelle; pitemmäksi; **о. съод нюлэс гинэ сылэ на вал** edempänä oli vain synkkä metsä; **о. эн ни мын** älä mene enää edemmäksi **2.** (*собере*) edelleen, sitten; **о. мар вал?** mitä sitten seurasit? **3.** (*солэсъ ятыр*) (sitä) enempää; **о. мон ёй ни кылзийськы** enempää minä en kuunnellut
- отказ** kielto; kieltäytyminen
- открытие** löytö, eksintö; **географи о.** löytöretki; **тодос о.** tieteellinen eksintö
- открытка** (posti)kortti
- отличник** hyvä (t. erinomainen) oppilas
- отлично** erinomainen (arvosana), kiitettävä // kiitettävästi; **о. дышетскыны** opiskella kiitettävästi; *vrt. усто*
- отметка** arvosana, numero
- относительной 1.** suhteellinen, relativinen **2. kiel.** relativinen, relativiiv=; **о. нимвоштосъёс** relativiivipronomininit
- относиться:** **о. кариськыны 1)** (*кинэ ке умой / урод карыны*) suhtautua jhk, kohdella jtak **2)** (*малэн ке люкетээ луны*) kiu-lua jhk
- отношение** **1.** (*кинлы ке*) suhtautuminen jtak (*kohtaan*) **2.** (*гожтэт*) virkakirje, kirje(lmä)
- отпуск** (*отпуск=*) loma (*työpaina-kasta*); **отпускé потыны 1)** (*басьтыны*) ottaa loma **2)** (*отпукын луны*) olla lomalla
- отправить:** **о. карыны** myrkuttää
- отправиться:** **о. кариськыны 1)** (*астэ отправить карыны*) myrkyttää itsensä, ottaa myrkyää **2)** (*отравление луны*) saada myrkytys
- отравлénie** myrkytys
- отражаться:** **о. кариськыны** hei-jastua; kuvaustua
- отражение** heiastus; (*peili*)kuva
- отрицáние** kieltäminen, kielto
- отрицáтельный 1.** kielteinen, negatiivinen **2. kiel.** kielteinen, negatiivinen, kielto=; **о. глагол** kielto-verbi; **о. частíца** kieltopartikkeli

- отры́вок** katkelma, pätkä, ote; >
урет
- отряд** 1. joukko, lahko 2. el. lahko
- отстáвка** ero(aminen) vakinaisesta palveluksesta; hist. virkaero
- отчество** isännimii; > **атай ним**
- отчёт** 1. (toiminta)kertomus, selostus, selvitys, selonteko, raportti; **арлы** (я. арсыны) о. vuosikertomus; **уксёя** (я. финансъёсъя) о. tilikertomus; депутатлэн отчё-тээ (kansan)edustajan selostus toiminnastaan 2. (кыл кутон, валэктоң) tili(tys), tilinteko, selvitys
- отчы** sinne, siihen; (түни о.) tuonne, tuohon; **пұксы тйни** о. istu tuonne
- отчыөзь** 1. (кычे ке интыөзь) sinne (t. siihen) asti; (түни о.) tuonne (t. tuohon) asti 2. (кыче ке ды-рөзь) siihen aikaan asti, siihen mennessä; **о. вань ужъёс бы-дэстэмын луыны қулэ** siihen mennessä kaikkien töiden pitää olla valmiina
- отчы-татчы** sinne tänne, siihen tähän, edestakaisin, jonnekin, johonkin; (түни отчы - тани татчы) tuonne tänne, tuohon tähän
- отын** siellä, siinä; (түни о.) tuolla, tuossa
- отын-татын** siellä täällä, siinä tässä, jossa(k)in, paikoin, paikoittain; (түни отын - тани татын) tuolla täällä, tuossa tässä
- отысен** sieltä, siitä (*alkaen*); siellä, siinä; (түни о.) tuolta, tuosta (*al-kaen*); tuolla, tuossa
- отысь** sieltä, siitä; (түни о.) tuolta, tuosta
- отысь-татысь** sieltä täältä, siitä tästä, jostak(i)n; (түни отысь-та-ни татысь) tuolta täältä, tuosta
- тästä
- б-тэ** part. *vahv., ruhek.* (меда, бен ведь) *vahvistaa kysymystä:* =han / =hän, =pa / =pä, toki; **озы, ө.?** eiköhän niin?
- офис** toimisto
- офицер** upseeri
- официálной** virallinen; **о. адями** (я. мурт) viranomainen, valtioval-лан edustaja; > **нимлыко**
- официант** tarjoilija
- официáнтка** (nais)tarjoilija
- оформить: о. карыны** 1) (ac ра-даz тырыны, чеберманы) somis-taa, koristaa, saattaa lopulliseen asuun; *teatt.* lavastaa 2) (к-сь до-кументъёсты) järjestää, hoitaa (t. panna) kuntoon, laatia; **ужжа-газъёсты о. карыны** hoitaa pa-perit kuntoon 3) (к-сь уже) ottaa (*työhön*)
- охраáна** vartio(sto), vartiomiehet, vartiomiehistö; **адямилэн нý-мысытýз охраáнаез** henkilövarti-osto; **ож тýрлыкен о.** aseistettu vartio
- оценка** arvosana, numero, arvolau-se
- очерк** 1. (обзор) (yleis)esitys, katsaus 2. **очеркъёс mon.** (тодос уже) tutkielmat, tutkimukset, kir-joitukset, esseet 3. **kirjall.** kuvaus, essee, dokumentaariris-kaunokirjal-linen kertomus
- очки** (silmä)lasit; **шундылэсъ о.** aurinkolasit
- очко** piste (*pistemäärä*); (*картаен шудонын*) tikki
- очной:** ө. ёзлюкет (я. отделéние) päivälinja (*oppilaitoksessa*)
- ОЧ Iž(joki)**
- ош** 1. sonni, härkä; **ош койык** uroshirvi, hirvihärkä 2. *murt.* (уло-

- шоятэм) juhta, härkä*
- ошак** 1. sonni, härkä 2. (O.) *täht.*
härkä
- ошет** 1. (*арбери, кудйныз ошо*) гі-
пustin (*naru, johto tms.*); (*дйсълэн
ou*) verkilö, raksi; **лóстра** о. kat-
tokruunun ripustin; **пальто** о.
(päällys)takin verkilö (t. raksi) 2.
(курик) vaatekoukku, nauha 3.
kuv. (*ошкон кычес*) hirttosilmuk-
ka 4. *murt.* (*занавеска*) verho,
uudin
- ошибка** virhe, erehdys; *vrt.* **янгыш**
- ошиськон** *teonn.* *v:stā* **ошиськы-
ны**
- ошиськыны** 1. (*ошкыса улыны*)
giippua; (*сюл-кал о.*) olla riipuk-
sissa (t. lerpaltaan), lerhattaa 2.
(астэ ошины) hirttäytyä, hirttää
itsensä
- ошкон, ошкыны** > **ошиськон,**
ошиськыны
- ошмес** 1. lähde 2. (*ошмесьсыз по-
тىسىش шур*) puro (*lähteestä alkunsa
saava*); о. **бызе** puro virtaa
- ошмесо** lähde=, runsaslähteinen,
monilähteinen; о. **шаер** runsasläh-
- teinen seutu (t. maa)
- ошмессин** 1. lähteen(silmä) 2. *kuv.*
(источник) lähde; **киын гожтэм**
- ошмессинъёс** käsikirjoitusläh-
teet; **печатлам ошмессинъёс**
painetut lähteet
- ошон** 1. ripustaminen, riippumaan
pano 2. (*kekaton*) hirttäminen 3.
(дйсъ о.) (*дйсъ о. ny*) vaateripus-
tin, vaateriu
- ошии** 1. sonni(vasikka), härkä(va-
sikka), mulli(kka) 2. *murt.* (*ouu*)
sonni, härkä
- оштолээз** maaliskuu; > **март**
- ошылон** 1. *teonn.* *v:stā* **ошылыны**
2. (дйсъ о.) vaatenaulakko
- ошылыны** 1. *frekv.* *v:stā* **ошыны**
2. *iter.* panna (giippumaan), ripus-
taa (*useita*), ripustella; **миськем**
дйсез кал вылэ о. ripustaa pes-
ty(ä) ruukki(ä) narulle 3. (*kekata-
тыны*) hirttää (*useita*)
- ошыны** 1. panna (giippumaan), ri-
pustaa; **пальтоэз чөге** о. panna
(päällys)takki naualaan 2. (*kekaty-
ны*) hirttää

- öблес** > **эблес**
- öб-öб, öб-öб-öб** *interj.* *käytetään*
äkillisen kivun tuntuessa: ö., **кычэ**
вöсъ! voi, kuinka tekee kireää!
- öбылес** > **эблес**
- öбыли** > **эбыли**
- öбыльzon, öбыльзыны, öбылян,**
öбыляны > **эбылян, эбыляны**
- öвöl** 1. *kieltov.* ei ole (olemassa); ö.

ни ei ole enää; **кеэзыт** ö. ei ole
kylmä; **кема** ö. ei kauan, (vain)
lyhyt aika; **кулэ** ö. ei tarvitse; **но-
мыр** ö. 1) ei (ole) mitään 2) (*но-
мыр ик* ö.) ei hassumpi, ei hul-
lumpi; kohtalainen, mukiinmenevä
2. *s:na* puute; **öвöлын будыны**
kasvaa puutteessa; **öвöлэз вань**
уд кары sp. = puutteesta et tee

- rikkautta
- öööllyk** puute, puuttuminen, riittämättömyys
- ööölmon** *teonn. v:stā ööölmyны*
- ööölmyны 1.** (*ышыны*) kadota, hävitä **2.** (*куанермыны*) joutua perikatoon (t. perikadon partaalle, puille paljaille), köyhtyä **3.** *puhek.* (*кулыны*) kuolla
- öööltöön 1.** kielitäminen, kielto // kielteinen **2.** *kiel.* kielteinen, negatiivinen, kielto=; ö. али дыр kielteinen preesens; **ö. каронкыл** kieltoverbi; **ö. нимвоштосъёс** kieltopronomininit / *vrt.* отрицание, отрицательной
- öööltynы** kielitä
- öööltäm I 1.** (*юнме верасъкон*) hölynpöly, perätön puhe; **öööltämэ вераны** puhua hölynpölyä **2.** (*ваньбуртэм*) varaton, köyhä
- öööltäm II** *partis. ja teonn. v:stā öööltynы*
- öööny** *murt.* > **öööl ни**
- öd *kieltov. käytetään preteritin yksikön ja monikon 2. p:n muodostukcessa:* et; ette; ton öd вера et sanoanut; tÿ öd вералэ ette sanoheet; *vrt.* > **öз, öй, öм**
- öдъян 1.** (*кутскон*) aloittaminen, aloitus, alkaminen, rupeaminen, ryhtyminen **2.** (*медон*) aikominen, haluaminen
- öдъяны 1.** (*кутсыны*) aloittaa, alkaa, ruveta, ryhtyä; **ужаны ö.** aloittaa työ (t. tehdä työtä), ruveta työhön (t. tekemään työtä) **2.** (*медины*) aikoa, olla aikeissa, haluta
- öды** *murt. voima;* > **эигар, кынар**
- öжыт** (*учи*) vähän; (*ожытак*) hieman, hiukan, hitusen, hiukkasen, pikkuisen; (*көнья ke*) jonkin verran, osittain, osin, osaksi; **ö. вóзь-**
- ма** odota vähän; **чайдэ ö. гинэ** lээz kaada teetä vain vähän **ö. ö.** **гинэ + kielto** melkein; **ö. гинэ** **кык час** öööl на on jo melkein kello kaksi; **ö. гинэ** öй усы olin melkein kaatua, olin kaatumaisillani **ö жытсэ вераса parent.** vä-hintään
- öжытак** hieman, hiukan, vähän **öжытан, öжытаны** > **öжытомон,** **öжытомыны**
- öжытатон, öжытатыны** > **öжы-** **томытон, öжытомытыны**
- öжытлы 1.** (*ожыт дырлы*) vähäksi (t. lyhyeksi) aikaa (t. ajaksi) **2.** (*көньялы ke*) vähän, hiukan; jonkin verran; **соос ö. гинэ** пörтэмесь he (t. ne) ovat vain vähän erilaisia **öжытомон** vähentyminen, vähennys, vähneneminen
- öжытомыны** vähentyä, vähetää **öжытомытон** vähentäminen, vähennys
- öжытомытыны** vähentää
- öжытэз 1.** (*ичиэз*) vähä **2.** (*шерез*) harva
- öжытэн 1.** (*ичиен*) vähin erin, vähän kerrallaan **2.** (*каллен, пумен*) vähitellen
- öжытэн-öжытэн** vähä vähältä, vähitellen
- öз** *kieltov. käytetään preteritin yksikön ja monikon 3. p:n muodostukcessa:* ei; eivät; **со öз вера** hän ei sanonut; **соос öз вералэ** he eivät sanoneet; *vrt.* öd, öй, öм
- öзлась** > **öйлась**
- öй** *kieltov. käytetään preteritin yksikön 1. p:n muodostuksessa:* en; **мон** öй **вера** minä en sanonut; *vrt.* öd, öз, öм
- öйлась** *puhek.* ei onnistunut, ei on-nistuttu, ei voitu (t. pystytty); **тун-**

нэ уйин иземе ö. viime yönä en vainut saada unta
öйтöд ruhek. en tiedä, kuka tietää
öксыз огро; ö. **нылпи** orpolapsi; ö.
кыльыны jáädä orvoksi; vrt.
анайтэм-атайтэм

öкынон 1. (маке пумысъ жалян) pahoittelu, surkuttelu, valittelu, sääliminien 2. (öпкелён, каяться кариськон) katuminen, katimus; (раскаяние ou) katumuksenteko
öкыныны 1. (маке пумысъ жаляны) pahoitella, olla pahoillaan, surkutella, valitella, säälä 2. (öпкелыны, каяться карисъкыны) katua; (раскаяться карисъкыны ou) tehdä katimus

öлексы (сöсир) raaajarikko, rampa, vaivainen; (инвалид) invalidi, vammainen; ö. **карыны** (сöсир карыны) tehdä raajarikoksi (t. rammaksi), rampauttaa; (инвалид карыны) tehdä invalidiksi (t. vammaiseksi); ö. **луыны** (сöсир луыны) vammautua, rampautua; (инвалид луыны) tulla invalidiksi (t. vammaiseksi)

öм kieltov. käytetään preteritin monnikon 1. p:n muodostuksessa: emme; **ми** öм вералэ me emme saaneeet; vrt. öd, öz, öй

öнер 1. (кычे ке ужен вырон) (käsityö)ammatti, elinkeino 2. (кибаш, быгатонлык) ammattitaito
öнеран teonn. v:stā **öнераны**
öнераны harjoittaa (käsityö)ammattoa (t. elinkeinoa)

öнерась 1. partis. v:stā **öнераны** 2. > **öнерчи** 1

öнерчи 1. (кыче ке ужен вырись) käsityöläinen, ammattilainen, ammattimies 2. (специалист) asian-tuntija

ö-ö-ö interj. käytetään tuuditettaessa lasta uneen: aa aa, tuuti tuuti
öпкелён 1. (öкынон, каяться кариськон) katuminen, katimus; (раскаяние ou) katumuksenteko
2. kirk. (съёлыктэ веран) synnintunnustus, katimus 3. (жялян) pahoittelu, surkuttelu, valittelu, sääliminien

öпкельыны 1. (öкыныны, каяться карисъкыны) katua, olla katuma-päällä; (раскаяться карисъкыны ou) tehdä katimus; **öпке-**лисько янгыш лэсътэмэ понна kadun virhettäni 2. **kirk.** katua; **съёлыкамысътым** (я. съёлыка-ме понна) **öпкелисько** kadun syntejäni (t. synnintekoani) 3. (жяляны) pahoitella, olla pahoillaan, surkutella, valitella, säälä; **туж** **öпкелисько, озы** луиз шуыса olen kovin pahoillani, että niin kävi

öр 1. uoma (joen) 2. kuv. (направление) suunta, uoma; (течение) virtaus, suuntaus 3. murt. (шур) joki ◇ **öраз** **пырыны** palata uomaansa, asettua raiteilleen

öрекчан petkuttaminen, petkutus, pettäminen, petos

öрекчаны petkuttaa, pettää; > **поя-**ны

öрекчаськись 1. partis. v:stā

öрекчасъкыны 2. (öрекчи) petkuttaja, pettäjä, valehtelija; > **пö-**я-**ськись** 2

öрекчасъкон valehtelu, valhe; petkuttaminen, petkutus, pettäminen, petos

öрекчасъкыны valehdella, laske-tella valheita; petkuttaa, pettää; > **пёя-ськыны** 1

öрекчи petkuttaja, pettäjä, petturi,

- valehtelija
öрзи el. 1. (орёл) kotka 2. (сокол-*cansan*) muuttohaukka (*Falko regrinus*)
öри lautakunta, toimikunta, komissio, valiokunta, komitea; > **комисси**
öръян *teonn.* v:stā **öръяны**
öръяны suunnata vesi (*kaivamalla uomaa*), suunnata (t. kaivaa) veden uomaa
öръяськон *teonn.* v:stā **öръяськыны**
öръяськыны 1. suuntautua (*vesi*), alkaa virrata (*tehden uomaa*) 2. *kuv.* (радъяськыны) alkaa sujua, järjestää, tulla kuntoon
ös 1. ovi; **ös азь,ös дор** eteenen; **ös** kala ovenkahva, ovenripa; **ös кусып** kynnys 2. (зезы, пичи капка) portti (*pieni*)
öскем 1. *partis.* v:stā **öскыны 2.** (*öskon*) oksennus, oksentaminen; **ö. потон** oksetus, oksettaminen, kuvotus, kuvottaminen, etominen; **ö. потыны** *työs kuv.* oksettaa, kuvottaa, etoa, ällöttää; **öскем(е)** потэ minua oksettaa (t. kuvottaa)
3. (бервил) oksennus
öскон oksentaminen, oksennus
öскыны oksentaa, antaa ylen
öскытон 1. oksettaminen, oksetus; **ö. эмъюм** oksetusaine, oksete, oksetin 2. (к-сь больнициын) oksennuttaminen
öскытыны 1. *yksipers.* oksettaa; **монэ öскытэ** minua oksettaa 2. *fakt.* (к-сь больнициын) oksennuttaa, saada oksentamaan
ötem 1. *partis.* v:stā **öтыны 2.** kutsu(minen)
ötön 1. kutsuminen, kutsu 2. (к-сь ö. кагаз) kutsu; **сюанэ ö. бась-**тыны saada kutsu häihin
ötön-жуткан 1. (ötem-жуткам) agitoointi 2. (агитация) agitaatio
ötчам 1. *partis.* v:stā **ötчаны 2.** (ötem) kutsu(minen) (*useiden*) 3. (люкам, люкан) (koolle) kutsu(minen) 4. (люкаськон, кенеш) kokous; **Калык Ö.** kansankokous
ötchan 1. (ötön) kutsuminen, kutsu (*useiden*) 2. (люкан) (koolle) kutsuminen, kutsu
ötчаны 1. (öтыны) kutsua (*useita*); **бускельёсты куное ö.** kutsua naapurit vieraaksi (t. vieraaisille) 2. (люканы) kutsua (koolle); **кенеше ö.** kutsua kokoukseen
ötчаськон *teonn.* v:stā **ötчаськыны**
ötчаськыны *intr.* 1. (ötchanы) kutsua (ihmiset) vieraaksi (t. vieraaisille); järjestää pidot 2. (ог-огдэ ötchanы) kutsua (toinen) toisensa vieraaksi (t. vieraaisille)
öтыны kutsua; **куное ö.** kutsua vieraaksi (t. vieraaisille); **гуртаны ö.** kutsua kylään (t. vieraaksi, vieraaisille); **юрттыны ö.** kutsua ariun (t. avuksi)
öтыны-жутканы agitoida, harastaa agitaatiota; > **агитировать карыны**
öч *interj.* käytetään *inhoa ilmaise-maan:* hyi, huh, pyh; **öч, кычे нöд** hyi, miten (t. kuinka) on likaista; **öч, кыче шötэм** hyi, miten (t. kuinka) on ruma
öчкарон *teonn.* v:stā **ö/карыны**
öч/карыны 1. (пумит лэссыны) tehdä (t. harata) vastaan; niskoitella 2. (исамес карыны) tehdä kiussaa, kiusata, härnätä
öч-öч-öч > **öч**

П

павильон paviljonki

павлин el. riikinkukko; > **тутыш**

пагэза > падэза

падан murt. epäily

паданы murt. epäillä

падвож 1. (сюрес *вож*) risteys 2.

(статуялэн инъетээ) jalusta (*pat-saan*) 3. (тубат площадка) porrastasanne, porrastaso

падеж kiel. sija(muoto); **адzon п.** akkusatiivi; **возвышен** п. genetiivi(-adessiivi); **вyon п.** terminatiivi; **интыян п.** inessiivi; **кельтон п.** abessiivi; **кошкон п.** egressiivi; **луонъя п.** > **тупан п.**; **лыктона п.** > **матэктон п.**; **лэсьтон п.** instrumentaali; **люкон п.** ablattiivi; **матэктон п.** approksimatiivi; **ниман п.** nominatiivi; **ортчон п.** prolatiivi; **потон п.** elatiivi; **пырон п.** illatiivi; **сётон п.** datiivi; **тупан п.** adverbiaali(-positiivi); **п. кылтумъёс** sjapäätteet / > **вошъёт**

падэза portaat; (*к-сы сенике тубон*) tikariut, tikkaat

пади ruhek. hyöty, apu, ilo

падыш sukkajalkainen, valkojalkainen (*hevonen*); **п. пыдо вал** sukkajalkainen (t. valkojalkainen) hevonen

паз ura, varho

пазъгиськон teonn. v:stā **пазъгиськыны**

пазъгиськыны 1. (*ву, дэри*) roiskua, räiskyä, pärskyä; (**пальк-**

киськыны) loiskua, läikkyä 2.

(**кирдыны**) karista, varista, putoilla 3. (**сöриськыны, сузмыны**) särkyä (sirpaleaksi), mennä rikki, murskautua; **самолёт пазъгиськызы** lentokone murskautui; **чаша пазъгиськызы** kuppi särkyi sirpaleaksi 4. *kuv.* (**кир-пазъ кошкыны**) hajaantua, hajota, mennä (t. lentää) hajalle

пазъгон teonn. v:stā **пазъгыны**

пазъгыны 1. (*вуэн, дэриен*) pirkottaa, pärskyttää, roiskuttaa; (**пальккыны**) loiskuttaa, läikyttää 2. (**киргатыны**) karistaa, varistaa, pudottaa 3. (*луо, пень*) heittää; **убо вылэ пень п.** heittää tuhkaa kasvipenkiin 4. (**сöрыны, сузмытыны**) särkeä (sirpaleaksi), rikkoo, murskata, lyödä murskaksi 5. (**куашкатыны, быдтыны**) tuhota, hävittää, hajottaa 6. *kuv.* (**вормыны**) lyödä (hajalle), murskata; **тушмонэз п.** lyödä vihollinen (hajalle)

пазълан teonn. v:stā **пазъланы**

пазъланы 1. (**бидысты пертчыны**) aukaista, avata (*napit, vaate*) 2. (**палэнтыны – вайёсты**) työntää (t. vetää) sivuun (*oksat*) 3. (**сүлыны, нылдыны**) kuoria (*riuu*) 4. (**вайяны – чиньосты**) levittää haralleen (*sormet*)

пазъ-пазъ deskr.: **п. беризь** laajalatvainen (t. leveälatvainen) lehmus; **п. луыны** olla pystyssä (t. pörröllään); nousta pystyn (t. pör-

rölleen), pörhistyä; **п. мыныны** mennä (t. kulkea) virkeästi **пазылэс:** п. тэркы matala lautanen

пазърес 1. (*пызырес*) vierivä; variseva; **п. луо** vierivä hiekka; **п. жук** pehmeäksi haudottu puuro **2.** (*лабрес*) laajalatvainen, leveälavainen; tuuheala(oksainen) **3.** (*лусьтрес*) pörröinen, sojottava; (*жотрес*) karhea; **п. йырси** pörröinen (t. sojottava) tukka **4. kuv.** (*чупрес*) riiska, rivakka, vikkela, sukkela

пазырес > пазърес

пазял kuori, kaarna (*kuiva – lehmuksen, jalavan*)

пазян teonn. *v:stā* **пазяны**

пазяны 1. (*пальканы*) roiskuttaa, roiskia; (*пызылыны*) pärskytää, pirskottaa, ruiskuttaa; **вүэз выж** вылэ **п.** roiskuttaa (t. roiskia) vesi lattialle **2.** (*куяны*) heittää (t. heitellä) (hajalleen t. levälleen), hajottaa, sirottaa; (*вöлдьны*) levittää (*heittämällä*)

пазяськон teonn. *v:stā* **пазяськыны**

пазяськыны 1. (*ву, дэри*) roiskua, pärskyä, pirskua; (*палькаськыны*) loiskua, läikkyä **2.** (*пазяса улыны*) pirskottaa, roiskuttaa; **со вүэн пазяське** hän pirskottaa (t. roiskuttaa) vettä (*jnk päälle*) **3.** (*ог-огед вылэ пазяны*) pirskottaa (t. roiskuttaa) vettä (*tms.*) toistensa päälle **4. kuv.** (*юнме вырыны*) hajottaa itsensä (t. voimansa) **5. pass.** **> пазяны 2**

пай (=ыз, =ез) osuuus, osa; **пае пырсыкыны** (*я. пырыны*) туhtyä osakkaaksi

пайда 1. hyöty; etu **2.** (*табыш*)

voitto, tuotto

пайдаё 1. hyödyllinen; edullinen // hyödyllisesti; edullisesti **2.** (*табыш сётйсъ*) voittoa tuottava, tuottoisa // (voittoa) tuottavasti **пайдалык 1.** hyödyllisyys, hyöty; edullisuus **2.** (*табыш*) voitto, tuotto, tuottavuus

пайдалыко 1. > **пайдаё 2.** (*азинлыко*) hedelmällinen, tuottava // hedelmällisesti, tuottavasti

пайдатэм 1. hyödytön; epäedullinen **2.** (*табыш сётйсътэм*) voittoa tuottamaton, kannattamaton

пайдаяськись 1. *partis. v:stā* **пайдаяськыны 2.** käyttäjä **пайдаяськыон** käyttäminen, käyttö (*hyväksi*)

пайдаяськыны käyttää (*hyväksi*); **ваньбурен** п. käyttää omaisuutta **паймон** ihmettyly, ihmetyys, ihme, hämmästyys; **п. кадь** > *seur.*

паймымон ihmellinen, ihmeltävä, hämmästyttävä; kummallinen, merkillinen // ihmellisen, hämmästyttävän; kummallisen, merkillisen, ihmeen; **п. умой** ihmeen (t. ihmellisen) hyvä

паймыны ihmellä, hämmästyä; **паймыса улыны** olla hämmennyksissä; > **абдраны**

паймытон ihmetyttäminen, ihmetyys, hämmästyttäminen, hämmästyys

паймытыны ihmetyttää, hämmästyttää, saada ihmettelemään; > **абдратыны**

пакет paketti; (*сумка*) muovikassi; (*пуый*) muovipussi

паки: (*myös п. пурт*) kääntöveisit; > **зирыё пурт**

пакон löyhkääminen, haiseminen (*sui*)

пакыны löyhkätä, haista pahalle (*suu*)
пал (=ыз) 1. puoli, taho; **бур п.** oikea (puoli); **мыддорин п.** nurja puoli; **паллян п.** vasen (puoli) 2. (иңты, шаер) seutu, maa, puoli; **ас п.** kotiseutu; **шуныт пальёс** lämpimät maat 3. (огез кык нöлlyсь) puoli, yksi, toinen (*parista*); (жыны) puoli(kas); **п. ки** käsi-puoli, yksikäinen; **п. пыд** jalka-puoli, yksijalkainen; **п. пыд йылын** yhdellä jalalla; **п. син** silmä-puoli, yksisilmäinen; **п. сүй > п. ки;** **палыз киы** toinen käteni; **палыз пыдыд** toinen jalkasi; **п. ар** puoli vuotta 4. *postp:na* =puolella, alla; **жыт п.** illansuussa; **сыйзыл п.** syyspuolella; **чукна п.** aamu-yöllä, aamuyöstä, aamupuolella (yötä) 5. *postp.vart.* > **пала, палан III, паласен, палась III,** **палозъ, палти** ◇ **пал кыл но ве-ратэк** puoltakaan sanaa sanomatta, sanaakaan sanomatta; **п. кыльыны** jäädä (t. *tulla*) leskeksi
пала *postp.* 1. puollelle, suuntaan, taholle, *ill. t. all.* + pän; **бур п.** oikealle (puollelle); **гурт п.** kylän suuntaan, kylään pän; **паллян п.** vasemmalle (puollelle); **шур п.** joen suuntaan, jokeen pän 2. (ëros, котыр) noin, suunnilleen, arviolta, lähes; **кык киломётр п.** noin kaksi kilometriä
палан I (*малэсъ ке кёмзэ*) kuori-minen, kuorinta
палан II *teonn.* *v:stā* **паланы II**
палан III *postp.* puolella, suunnassa, taholla, *iness. t. adess.* + pän; **бур п.** oikealla (puollella); **лымшор п.** etelässä (pän); **паллян п.** vasemmalla (puollella)

паланы I (*малэсъ ке кёмзэ*) kuoria; **картофка п.** kuoria perunoita
паланы II > **паласъкыны II**
палас (*lattia*)matto
паласен *postp.* puolelta, suunnasta, taholta; puolella, suunnassa, taholla; **та п. кутске(лэ)** aloittakaa tältä puolelta
палась I *partis.* *v:stā* **паланы I**
палась II > **паласъкись II**
палась III *postp.* puolelta, suunnasta, taholta, *elat. t. abl.* + pän; **бур п.** oikealta (puolelta); **паллян п.** vasemmalta (puolelta); **тöl лымшор п. пельтэ** tuuli on etelästä (pän)
паласъкись I *partis.* *v:stā* **паласъкыны I**
паласъкись II 1. *partis.* *v:stā* **паласъкыны II;** 2. tarttuva, tartunta=, tarjuma=; **п. висёнъёс** tarttuvat taudit, tartuntataudit
паласъкон I (*к-сь кём*) kuoriutuminen (*esim. kuoren*)
паласъкон II (*висён с-сь*) tarttuminen (*taudin*), tartunta
паласъкыны I (*к-сь кём*) kuoriutta (*esim. kuori*)
паласъкыны II (*висён с-сь*) tarttua (*tauti*); солэсъ **мыным но со висён паласъкиз** se tauti tarttui hänestä minuunkin
палатá kamari, huone
палатка telta
палач ryöveli
палгытон *teonn.* *v:stā* **палгытыны**
палгытъян *teonn.* *v:stā* **палгытъяны**
палгытъяны iter. *v:stā* **палгытыны**
палгытыны 1. (*куалдытыны*) lohkaista (irti); (*пешкытыны*)

- lyödä (pois), iskeä (pois) **2. kuv.**
puhek. (тузыны) antaa potkut,
 ajaa pois
- палдон 1.** (*пештон*) kimmahtaminen, ponnahtaminen **2. mehil.** (*на-лэт поттон*) parveilu
- палдур 1.** (*палдурес*) yksipuolinen
2. (*быдэстымтэ*) keskeneräinen, keskentekoinen
- палдурес** yksipuolinen // yksipuoli-sesti
- палдурскон** *teonn. v:stā палдур-скыны*
- палдурскыны** väistyä (sivuun), mennä (t. siirtyä) syrjäään; väistää;
 > **палэнкыны 1**
- палдуртйськон, палдуртйськыны** > **палдурскон, палдурскыны**
- палдуръем** yksipuolinen
- палдыны 1.** (*пештыны*) kimmataa, ponnahtaa **2. mehil.** (*палэт поттыны*) parveilla
- палдытон** *teonn. v:stā палдытыны*
- палдтыны** > **палгытыны 1; 2. mehil.** (*мушьёсты*) kasvattaa (t. muodostaa) parveksi
- палдэт 1.** (*чальтчем маке*) sirapale, siru **2. > палэп**
- палёмон** *teonn. v:stā палёмыны*
- палёмыны 1.** (*зудыны*) mennä (t. joutua) hämilleen, hämmentyä, hänkeltyä **2.** (*синээ ишкалтытэк учкыны*) viehättää (t. jäädä, upontua) katselemaan **3.** (*мальдыны*) häikäistyä, sokaistua (*valosta*)
- валисадник** kukkatarha (*talon edessä*)
- палкышно** leski(vaimo)
- паллян** vasen // vasen puoli; **п. ки**
 1) vasen käsi 2) (*адями с-съ*) vanenkäinen; **п. кын 1)** (*кытын?*)
- vasemmassa kädessä; (*маин?*) vasemmalla kädellä **2.** (*н. палан*) vasemmalla puolella; **п. пала** vasen puoli; **п. пала** vasemmalle (puollelle)
- паллянын** vasemmalla
- паллянысь** vasemmalta
- паллянэ** vasemmalle
- паллянэс** vasenkäinen; vasuri *ark.*
- палмурт** > **палпиосмурт**
- палозь** *postp. lähes* (t. suunnilleen)
 jhk asti; **уйшор п. пуким** istuimme lähes (t. melkein) puoliyhön asti
- паломник** pyhiinvaeltaja, toivoretkeläinen
- паломничество** pyhiinvaellus, toivoretki
- палпиосмурт** leski(mies)
- палтй** *postp. puolella, suunnassa, taholla (liikeverbiен yhteydessä); jnk puolta pitkin (t. myötä); татий ми п. эн вет.лэ* alkää kulkeko täällä meidän puolella
- пáлуба** (*laivan*)kansi
- палькан** *teonn. v:stā пальканы*
- пальканы iter. 1.** (*мае, маин ке*) loiskuttaa, loiskutella, läikyttää, läiskytellä; läikäytellä **2.** (*сöрыны, сузмытыны*) särkeä (*sirpaleiksi*), rikkoa, murskata, lyödä murskaksi
- палькаськон** loiskun(t)a, loiskuminen, läikyntä, läikkyminen (*pois t. jllek*)
- палькаськыны** loiskua, läikkyä (*pois t. jllek*)
- пальккиськон** *teonn. v:stā пальккиськыны*
- пальккиськыны 1.** (*кисьтйськыны*) loiskahtaa, läikähää (*pois t. jllek*); **йёл выж вылэ пальккиськиз** maito loiskahti (t. läikähiti) lattialle **2.** (*сöриськыны, суз-*

мыны) särkyä (sirpaleiksi), mennä rikki, murskautua

пальккон *teonn. v:stā пальккыны*

пальккыны 1. loiskuttaa; (*маин ке пазъгыны ou*) loiskuttaa, läiskäyttää; (*кисьтыны ou*) läikäyttää; **вүэз музэ** п. loiskuttaa (t. läikäyttää) vettä maahan; **ымныре вүэн** п. läiskäyttää (t. loiskuttaa) vettä kasvoille **2.** (*сöрыны, сузмытыны*) särkeä (sirpaleiksi), rikkoka, murskata, lyödä murskaksi

пальма *kasv. palmu*

пальмон *teonn. v:stā пальмыны*

пальмыны > палёмыны 3

пальпотон hymyily; hymy; hymähdyss

пáль/потыны hymyllä; hymähtää

пальпотэм 1. *partis. v:stā пáль/- потыны 2.* hymy; hymyily; hymähdyss

пальто (päällys)takki

пальча 1. (*лапта*) maila (*poltopallo=*) **2.** (*дöсь миськыны*) kurikka, (*pesu*)karttu; (*дöсь тышканы*) kaulastukki

пáльышák: *п. потыны* *tom.* hymyllä

палээз pihlajanmarja(t)

палээзыпу pihlaja

палээзиан pihlajanmarjojen poiminta (t. poimiminen)

палээзыны poimia pihlajanmarjoja

палэнскон *teonn. v:stā палэнскыны*

палэнскыны 1. (*палэнэ кариськыны*) väistyä (sivuun), mennä (t. siirtyä) syrjään; väistää **2.** (*неганы*) vetätytä syrjään (t. pois); jätätytä pois; **ужлэс** п. vetätytä syrjään työstä **3.** (*люкиськыны*) etääntyä, loitota; **эш्यёслэс** п.

etääntyä ystävistä **4. pass.** > **палэнтыны 3, 4**

палэнттый sivussa, syrjässä (*liikever-bien yhteydessä*); **п. ветлыны** kulkea syrjässä (t. sivussa)

палэнтийськон, палэнтийськыны > **палэнскон, палэнскыны**

палэнтон *teonn. v:stā палэнтыны*

палэнтыны 1. (*палэнэ донгыны*) siirtää (t. työntää) syrjään (t. si-vuun) **2.** (*к-сь ужысь, ужлэс*) pidättää (*virasta*), erottaa (*työstää*), hyllyttää; vieraannuttaa, loitontaa **3.** (*воштыны*) sygjäyttää, häivyt-tää; **выль тéхника вужзэ палэнтэ** iudet koneet sygjäyttävät vanhat **4.** (*быдтыны*) poistaa, hä-vittää; **тырмытэосты** п. hävit-tää (t. korjata) epäkohdat

палэнъян *teonn. v:stā палэнъяны*

палэнъяны iter. > **палэнтыны**

палэнын sivussa, syrjässä; **п. сылыны** seisoa sivussa (t. syrjässä); **п. улыны** elää syrjässä

палэнысен sivusta, syrjästä; sivus-sa, syrjässä; **п. учкыса** sivusta (t. syrjästä) katsoen

палэнысы 1. sivusta, syrjästä, ulko-puolella // sivullinen, ulkopuoli-nen; **п. адями** sivullinen (t. ulko-puolin) ihmisen **2.** (*кыдёкысь*) kauainen, etäinen; **п. шаеръес** kaukaiset maat

палэнэ sivuun, syrjään; **п. кожыны** poijeta sivuun (t. syrjään)

палэнэттй > палэнттй

палэн (mehiläis)parvi; **муш** п. mehiläisparvi

палэс 1. jäte, tähde, ripe, loppu, jäänös; osa, palanen; **нянь** п. leivän loppu (t. tähde, palanen); **п. нянь** aloitettu limppu **2.** (*быдэс-*

- тымтэ**) keskeneräinen, keskente-
koinen; **ужез п. кельтыны** jättää
työ kesken(eräiseksi) ♂ **п. йырви-**
зё puolihullu; sekopäinen
- палэсмурт** *murt.* hiisi, metsänpeikko
(*ulkonäöltään muistuttaa ihmistä,*
jolla puolet ruumiista puuttuu)
- палэт** > **палэн**
- паляка** *murt. el.* viiriäinen (*Cotur-*
nix coturnix); > **бёдёно**
- палякатурын** *murt. kasv.* 1.
(шальтратурын) laukku (*Rhi-*
nanthus) 2. (валдэйттурын) suike-
roalpi (*Lysimachia nummularia*)
- памильной: п. чай** *kansanr.* hieno
tee (*kaupasta ostettu*)
- памятник** 1. *muistomerkki* 2. (*ста-*
туя) (*muisto)patsas, muistomerk-*
ki; > **синнелет**
- пáника** pakokauhu
- панорáма** näköala, panorama
- пантéра** [-тэ-] *el.* pantteri
- пáнцирь** panssari
- панъган** litistyminen, latistuminen,
rusentuminen, rutistuminen; (*гон*
луон) kuopalle (t. lommolle) painu-
minen
- панъгатон** litistäminen, latistami-
nen, rusentaminen; (*гон* *карон*)
kuopalle (t. lommolle) painaminen
- панъгатыны** litistää, latistaa, ru-
sentaa; (*гон* *карыны*) painaa kuop-
alle (t. lommolle)
- панъгес** litistynyt, latistunut, litteä
- панъсан** likaaminen, tahaaminen,
tahriminen; > **наштан 1, саптан**
- панъсаны** liata, tahrata, tahria; >
наштаны 1, саптаны
- панъсасъкон** *teonn.* *v:stiā* **панъ-**
сасъкыны
- панъсасъкыны** (кырсы, нöд луы-
ны) likaantua, tahaantua, tahriu-
tua; (*астэ наштаны*) liata itsensä,
tahria itsensä (likaan)
- панътэм** kaima; > **адаш**
- пана I 1.** (личи тылобурдо) lin-
tu(nen), pikkulintu (*tuntematon*) 2.
(нымы-кибы) hyönteenen (*tav.*
lentävä)
- пана II last.** (*атаи*) pappa, isä, iskä
- папироc** pillisavuke, paperossi
- папка** mappi, kansio; (*портфель*)
(asiapaperi)salkku
- пар I** (*вүй бүс*) höygy; (*мунчоын*)
löyly
- пар II** (*куз,ара*) pari; **одýг п.**
(yksi) pari; **п. вал** parivaljakko
(*hevosten*)
- пар III** (*валэс бусы*) toukopelto
- пáра** > **пар II**
- парáграф** rykälä
- парад** paraati
- паразит** loinen
- парализовать: п. карыны** *yksi-*
pers. halvauttaa, halvaannuttaa
- паралич** halvaus, paralyisia
- параллель 1.** *mat.* yhdensuuntai-
nen suora 2. *maat.* leveyspiiri
- параллéльной** rinnakkainen
- парашют** laskuvarjo
- парашютист** laskuvarjohyppääjä
- парен** parittain, kaksin; **п. мыны-**
ны kulkea parittain; **п. вал** pari-
valjakko (*hevosten*)
- парён-парен** pareittain
- парет** haude(rehu); **скал** **п.** lehmän
haude(rehu)
- пари** veto (*vedon lyönti*)
- парик** peruuukki
- парикмахер** (*ниосъёсты* чыши-
кись) parturi; (*кышноосты* чыши-
кись) kampaaja; > **чышикись:**
йыр ч.

парикмахерской (огъя) parturi-kampaamo; (пиосъёслы) parturin-liike; (кышноослы) kampaamo; > чышконни

париськон 1. (чай, сиён с-съ) hautuminen (teen, ruoan) 2. (пöсян, нюлан) hautuminen (lämpreäminen, hikoaminen); (мунчоын) saunaominen, kylpeminen 3. (веникен тырыны) vihtominen, vastominen

париськыны 1. (чай, сиён с-съ) hautua (tee, ruoka) 2. (пöсяны, нюланы) hautua (lämmetä, hiota) 3. (мунчоын) sauna, kylpeä; (веникен тырыны) vihtoa, vastoa

парк 1. puisto; **шутэтскон** п. hvipuisto, virkistyspuisto 2. (техникалы) talli, halli 3. erik. (оглом машинаос) (=)kanta; **трактор** п. traktorikanta

парламент eduskunta, parlamentti

парник kasvilava, lämpölava

паровоз veturi

пароль tunnussana; atk. salasana

паром lautta, lossi

парон 1. hauduttaminen, hautomi-nen 2. (веникен) kylvettäminen, vihtominen, vastominen

пароход (höyry)laiva

парсь sika; **п. гид** sikala; sikolätti; **п. зу** sian harjakset

парсыни porsas

парта pulpetti, koulunpenkki

партибилет puoluejäsenkirja

парти, партия 1. polit. puolue 2. (вуз с-съ) (tavara)erä 3. (кон) (рели)erä, ottelu

партизан sissi, partisaani

партийной puolue=, puolueen; **п. взноса** puoleen jäsenmaksut

партнёр 1. partneri; (**шудонын**) pelitoveri; (**эктонын**) tanssipari;

(спортын) vastapelaaja, vastustaja

2. (ужбергатонын, политика-ын) kumppani, osapuoli

партчан teonn. v:stää **партчаны**

партчаны käsitellä (teurastettu eläin), nylkeä (teurastettu eläin) ja ottaa pois sisälmykset sekä paloitella ruho; **ошез** п. nylkeä härkä ja ottaa pois sen sisälmykset sekä paloitella sen ruho; **кузэ** п. nylkeä (teurastettu eläin); **силь** п. paloitella ruho

партчась 1. partis. v:stää **партча-**

ны 2. teurastaja 3. usk. uhripapin apulainen, teurastajan apulainen (uhrimenoissa)

парус purje

парфюмери, парфюмерия koll. hajurvedet, parfyymit

паръян teonn. v:stää **паръяны**

паръяны 1. (валчяны) yhdistää pariksi (t. pareiksi); (кузэн тырыны) asettaa pariksi (t. pareiksi); (кузэн керттылыны) sitoa pariksi (t. pareiksi) 2. (кузпальяны) naittaa, järjestää naimisiin 3. maat. (пудоосты) parittaa

паръяськон teonn. v:stää **паръ-
яськыны**

паръяськыны 1. (пардэ шедьтыны) löytää pari itselle 2. (куз-
пальяськыны) mennä naimisiin, avioitua 3. maat. (пудоос с-съ)
parittua, pariutua

парыны 1. hauduttaa, hautoa; (к-съ чаэз ои) panna hautumaan; **ве-
ник(еэз)** п. hautoa vasta (t. vihta); **чай** п. hautoa (t. panna hautu-maan) tee; **пудо сиён** п. tehdä (rehu)haudetta karjalle 2. (веникен) kylvettää, vihtoa, vastoa

пас 1. interj.: **мон** п. minä passaan (korttipelissä) puhek. 2. urh. syöttö

- (*toiselle oman joukkueen pelaajale*)
- пасесь, пасё** reikäinen; rikkinäinen
пáспорт passi
- пассажир** matkustaja
- пáссив** *kiel.* passiivi
- паста** tahnna; **пинь сузян** *p.* ham-mastahna
- пастух** paimen
- пась I** 1. reikä, aukko, läpi; (*к-св венълэн*) silmä // reikäinen, rikkinäinen; **вень** *p.* neulansilmä; **п. дэрэм** reikäinen (t. rikkinäinen) paita 2. (*усытмын*) auki, avoin(na); **магазин** *p.* kauppa on auki (t. avoinna); *p. ёс* avoin ovi • **п. карыны** 1) (*пасяны*) tehdä reikä (t. aukko), rei'ittää; (*пöськытыны*) kuluttaa puhki (t. loppuun) 2) (*усытыны*) avata
- пась II** *murt.* (*шуба*) turkki
- паськыт** 1. (*сюбэг ёвёл*) leveä; *p. ульча* leveä katu; **п. пельпумо** leveäharteinen 2. (*вёлмыт*) laaja, lakea, avara; **п. возь** laaja niitty 3. (*дүйс c-св*) väljä, avara, tilava (vaatteet)
- паськытан, паськытанды > паськытомон, паськытомыны**
- паськытатон** 1. (*паськытгес карон*) leventäminen, laajentaminen, avartaminen; väljentäminen 2. *kuv.* (*ватсан*) laajentaminen, lisääminen
- паськытатыны** 1. (*паськытгес карыны*) leventää, laajentaa, avar-taa; väljentää 2. *kuv.* (*ватсаны*) laajentaa, lisätä
- паськытомон** 1. (*паськытгес луон*) leventyminen, leveneminen, laajentuminen, laajeneminen, avar-tuminen; väljentyminen, väljene-minen 2. *kuv.* (*ватсаськон*) laa-jentuminen, laajeneminen, lisääntyminen
- паськытомыны 1.** (*паськытгес лууны*) leventyä, levetä, laajentua, laajeta, avartua; väljentyä, väl-jetää 2. *kuv.* (*ватсаськыны*) laajentua, laajeta, lisääntyä; **солэн тодон-валанъёсыз паськытомизы** hänen tietonsa ovat laajentuneet (t. lisääntyneet)
- паськытомытон, паськытомытыны > паськытатон, паськытатыны**
- пасьта** *postp.* (=levyinen, noin ...) leveä; **кикур** *p.* kämmenenlevyinen; **кык мётр** *p.* kahden metrin levyinen, noin kaksi metriä leveä
- пасьтала** leveys
- пасьтана 1.** (*пáстанá*) kaikkialla, laajalti; kaikkialle; **п. куяны** heit-tää kaikkialle (t. laajalti) 2. *postp.* koko jnk poikki; **урам** *p. куяны* heitellä koko kadun poikki
- пасяян** *teonn. v:stā* **пасяны**
- пасяны** 1. tehdä reikä (t. reikiä), rei'ittää 2. (*пöськытыны*) kuluttaa puhki (t. loppuun)
- пасяськон** *teonn. v:stā* **пасяськыны**
- пасяськыны** 1. tulla reikäiseksi, reikiintää 2. (*пöсьтыны*) kulua puhki (t. loppuun)
- патент** [-тэ-] patentti; (*вузкарон н.*) (myynti)oikeus
- патефон** *vanh.* (matka)gramofoni
- патриот** isänmaanystävä, patriootti
- патриотизм** isänmaallisuus
- патрон** 1. (*к-св пычал н.*) patruu-na, panos, ammus 2. *sähk.* (*лампочкалы*) istukka
- патруль** partio
- пáуза** tauko, paussi
- пачануши** *el.* nuijapää (*samma-*

- kontoukka); > йыронуши*
- пачка** pakka, pinkka, nippu; paketti; **быдэс п. конъон тэйспирру** rahaa (t. seteleitä); **п. печения** keksipaketti
- пачкан** teonn. v:stā **пачканы**
- пачканы** likistyä, litistyä, rutistua; (*маке улэ*) tulla painetuksi; (*маке виски*) joutua ahtaaseen paikkaan
- пачкатыны 1.** (зийбыны) painaa (alas t. *jatak vasten*); likistää, litistää; (*маке виски* п., *кырмыны*) puristaa, rutistaa; **ботинкае пачкатэ** kenkäni puristaa; **чиньиме ѿс виски пачкатй** sormeni jäi (t. litistyi) ovenrakoon **2.** kuv. painostaa, ahdistaa; sortaa
- пачкес** litteä, laakea
- пачкесмон** litistyminen
- пачкесмыны** litistyä
- пачкестон** litistäminen
- пачкестыны** litistää
- пачыл** piripinnassa oleva, ääriään (t. reunojaan) myöten täysi (*nestettä*); **п. потыны** virrata (t. tulvia, valua) yli (*äärten t. reunojen*)
- пачылан, пачыланы > пачылмон, пачылмыны**
- пачылмон** teonn. v:stā **пачылмыны**
- пачылмыны 1.** virrata (t. tulvia, valua) yli (*äärten t. reunojen*) **2.** kuv. täytyy (*jstak tunteesta*), olla täynnä (t. tulvillaan) (*tunteita, elä-myksiä*); **сюлэм шумпотонэн**
- пачылмемын** sydän on täynnä iloa
- пачылмитон** teonn. v:stā **пачылмытыны**
- пачылмытыны 1.** täyttää ääriään (t. reunojaan) myöten (*nesteellä*) **2.** kuv. täyttää (*yllak tunteella, elä-myksiä*)
- myksellä); сюлэмез шумпотонэн*
- п. täyttää sydän ilolla**
- пачылскон** teonn. v:stā **пачылскины**
- пачылскины** virrata (t. tulvia, valua) yli (*äärten t. reunojen*)
- пачылтыйськон, пачылтыйськыны > пачылскон, пачылскины**
- пашмон 1.** (*будос с-съ*) kuihtuminen, lakastuminen) **2.** (*пудо, адями с-съ*) laihtuminen **3.** (*музъем с-съ*) köyhtyminen, ehtyminen, laihtuminen,
- пашмыны 1.** (*будос с-съ*) kuihtua, lakastua **2.** (*пудо, адями с-съ*) mennä heikoksi, laihtua (*karja, ihmisen*) **3.** (*музъем с-съ*) köyhtyä, ehtyä, laihtua
- пашпу** kasv. pähkinäpuu, pähkinä-pensas
- паштет** pasteija
- пая** el. lahna (*Abramis brama*)
- паяльник** juotin, kolfi
- паяльной:** п. лампа juottolamppu
- паять:** п. карыны juottaa; (*тöddyä узвесен*) tinata
- пе** parent. kuulemma, muka(mas); **со но, пе, уж ини** sekin mukamas on työtä; **öжыт вазъ на, пе он** kuulemma vielä hieman varhaista
- пеган** piileksiminen, piileskely; (*палэнскон*) väistyminen
- пеганы** piileksiä, piileskellä; (*палэнскины*) väistää, väistää; **калыклэс** п. piileksiä (t. piileskellä) ihmisliltä; **пегаса улыны** olla piilossa, piileskellä
- пегась 1.** partis. v:stā **пеганы 2.** karkuri, karkulainen, pakolainen
- пегзон 1.** (*бызыыса кошкон*) juokseminen, juoksu (*pois t. pakoon*), livistäminen (*pois*) **2.** (*кытысы келүшкем кошкон*) pakeneminen,

- pako, karkaaminen
- пегъзыны 1.** (бызыыса кошкины) juosta (pois t. pakoon), livistää (pois) **2.** (кытысъ ке лушкем кошкины) paeta, karata; **тюрьмысыь п.** paeta (t. karata) vankilasta
- педагог** opettaja, kasvattaja, pedagogi
- педагоѓи** pedagoginen, kasvatusopillinen; **п. институт** pedagoginen instituutti (t. korkeakoulu)
- педагоѓика** kasvatusoppi, kasvatustiede, pedagogikka
- педагоѓической > педагоги**
- педаль** poljin
- пединститут > педагоги институт**
- педласянь** ulkoa(päin), ulkopuolella, päältä(päin); **öсэз п. пыдсаны** sulkea ovi ulkopuolelta
- педло улос;** **п. потыны** mennä ulos; **п. потаны** 1) käydä ulkona 2) (туалетъ) kuv. käydä vessassa
- педлон** ulkona
- педлопотанин** vessa, käymälä
- педлосен** ulkoa; ulkona; **п. пумисъкыны** tavata ulkona
- педлось** ulkoa; **п. пырыны** tulla (sisään) ulkoa
- педлотү** ulkona (*liikeverbien yhteydessä*); **п. ветлыны** kulkea (t. kävellä) ulkona
- педпал** (=ыз) ulkopuoli // ulkopuolin
- педпала** ulos(päin), ulkopuolelle
- педпалан** ulkona(päin), ulkopuolella
- педпаласен** ulkoa(päin), ulkopuolelta, päältä(päin); **п. корка чебер адске** ulkoapäin talo näyttää kauniilta
- педпалась** ulkoa(päin), ulkopuolel-
- та
- педпалласянь > педласянь**
- педпалозъ** ulkopuolelle (asti), ulkopuoleen asti
- педпалтү** ulkopuolella, päältä(päin); ulkopuolelta
- педпалтїз** jnk ulkopuolella, päältä(päin); jnk ulkopuolelta; **п. возъ** pidä ulkopuolelta (kiinni)
- педучлище** opettajaopisto
- пежа el.** sirkku (*Emberiza*); > **эил-лё 1**
- пежъян** naskali
- пежыр, пежыр-пежыр** deskr. pystyssä, sojossa; pystyyn, sojoon; **кышкаменъыз йырсиосыз п.** сүлтізы hänen hiuksensa nousivat pystyyn pelosta
- пезъгыт 1.** (пезъдйсь, лэйкыт) joustava, kimmoisa; **п. туп** kimmoisa pallo **2.** (сэзъ, провор) гиреä, rivakka, ketterä
- пезъгытон** teonn. v:stā **пезъгытыны**
- пезъгытыны 1.** (к-съ пружинаэз) vapauttaa (t. päästää) jousi irti **2.** kuv. (пезъдэт, шуккет сётыны) antaa vastaisku (takaisin), vastata iskuun, torjuva
- пезъдон** teonn. v:stā **пезъдыны**
- пезъдыны 1.** (шуккисъкыса тэтчыны) kimmota (t. kimmahataa, ponnahtaa), lennähitää (takaisin t. sivuun); (чалътчыны, ишкал-съкыны) len(näh)tää (t. lähteä) irti; **шар борддор бордсыь пезъдйз** pallo kimposi seinästä; **шелеп** **кыдёке пезъдйз** lastu lennähiti kauas **2.** (шонерскыны) ponnahtaa pystyyn, suoristua (ponnahtaan); (к-съ пружина) irtautua (*jousi*) **3.** kuv. (пезъдэт, шуккет сюрыны) tulla torjutuksi, saada vas-

- taisku**
- пезъдэт** vastaisku; **п. сётыны** torjua, antaa vastaisku (takaisin)
- пейзаж** maisema
- пеймыт 1.** (жомыт) pimeä, hämärä; synkkä // pimeys, hämärys; synkkyys; **п. уй** pimeä yö; **кómнатайн п.** huoneessa on pimeä **2.** (тус с-съ) tumma(=); **п. йырсиё** tummatukkainen **3.** (**пеймыт-**) (буёл, тус с-съ) (yhdysanoissa) tumma; tumma=, tumman(=); **пеймыт-вож** tummanvihreä
- пеймытан 1.** > **пеймытомон 2.** > **пеймытатон**
- пеймытаны 1.** > **пеймытомыны 2.** > **пеймытатыны**
- пеймытатон** rimentäminen, pimittäminen, tummentaminen, himmentäminen
- пеймытатыны** rimentää, pimittää, tummentaa, himmentää
- пеймытомон 1.** (жомыт луон) rimeneminen, pimentyminen, hämärtyminen **2.** (съёдэктон) tummuminen, tummentuminen, tummeneminen, himmeneminen
- пеймытомыны 1.** (жомыт луыны) pimetä, pimentyä, hämärtää **2.** (съёдэктыны) tummua, tummentua, tummetta, himmetä
- пекárня** leipomo; > **њянь пыжонни**
- пекля** *anat.* munuainen
- пелес 1.** (керттэм дйсылэн) silmä, silmukka **2.** (кутлэн) virsun laitallenki (*jonka läpi paulat pujotetaan*)
- пелё 1.** korvallinen; (**бадзым п.**) isokorvainen, pitkäkorvainen **2.** (к-съ иззы) läppä=, läpällinen, korvus=, korvuksellinen; **п. иззы** läppälakki, korvuslakki **3.** (**пель-** ем) =korvainen; **кузь п.** pitkäkorvainen **4.** (к-съ иззы) =läppäinen; **бадзым п. иззы** isoläppäinen hattu **5.** > *seur.*
- пелёкучыран el. 1.** (*пелёүйсы*) sarvipöllö (*Asio otus*) **2.** (*ызы*) huuhkaja (*Bubo bubo*)
- пеллян 1.** puhaltaminen; **п. гумы** (soitto)pilli; paimenpilli **2.** (эмъян) sairauden parantaminen (*loit-simalla*); **п. кыл** loitsu(luku), loitsuruno
- пелляны 1.** *iter.* puhaltaa; **тыл п.** puhaltaa palamaan **2.** (эмъяны) parantaa sairaus (*loit-simalla*)
- пелляськись 1.** *partis.* v:stā **пелляськыны 2.** (куазъ с-съ) ругуinen, tuiskuinen **3.** (туно-пеллё) tietäjä, parantaja
- пелляськон teonn.** v:stā **пелляськыны; п. кыл** loitsu(luku), loitsuruno
- пелляськыны intr. 1.** (куазъ с-съ) ругyttää, rughtä; tuiskuttaa **2.** (туно-пеллё с-съ) parantaa sairaus (*loit-simalla*), loitsia
- пель (=ыз)** korva ◇ **пельугы** korvakoru(t); **пеле поныны** panna korvan taakse, painaa (t. panna) mieleensä; **пелез вандэ** käy korvaan; **пелез сак карыны** höristää korviaan, teroitataa (t. herkistää) kuuloaan; **пельыз ляб** (я. се-кыт) hän on huonokuuloinen; **палаz пеляз пыриз, мукеттиз по-тый** jk meni hänen toisesta korvas-taan sisään ja toisesta ulos
- пельдйнъ (=ыз), пельдор (=ыз) anat. 1.** (*пельлэн дйныз*) korvanjuuri; (*пель котыр*) korvus, korvallinen **2.** (*висок*) ohimo
- пелькуальым anat.** korvalehti
- пелькышет kansat.** iäkkäään ud-

*murttinaisen hunnunkaltainen
päähine*
пельмен, пельмень *ruhek.* > *seur.*
пельнянь *ruok.* *pelmeni (ruoan la-*
ji)
пельпум (=ыз) *olka(pää), hartia*
пельпумлы *anat.* *solisluu*
пельском 1. *partis. ja teonn.* *v:stā*
пельсыны 2. *(lumi)pyry,* *(lu-*
mi)tuisku
пельсон *teonn.* *v:stā* **пельсыны**
пельсыны 1. *yksipers.* (*куазь с-*
сь) *ругуттää, ругутä;* (*куазь*)
пельске *ругуттää, ругуää, on rugu*
2. (*тырмыны*) *täyttyä (ilmalla*
tms.)
пельтисъкон, пельтисъкны >
пельсон, пельсыны
пельтон *teonn.* *v:stā* **пельтины;**
п. шар *ilmapallo*
пельтины 1. (*ымын, ымысъ*) *ri-*
haltaa; шар **п.** *puhaltaa ilmaa il-*
mapalloon 2. (*тöл с-сь*) *puhaltaa,*
tuulla; (люканы, пуктыны) *la-*
kaista (kasaan) (tuuli); (ымы с-
сь ou) tuiskuta; тöl тöла *tuulee,*
tuli puhaltaa; сюрес вылэ лымы
пельтэм *lumi* *on tuiskunnut tielle*
пельтэм I 1. (*пельёсзыз ööвл*) *kor-*
vaton 2. (*пал пель*) *yksikorvai-*
nen, korvapuoli 3. (*кылисътэм*)
kuuro; п. кылышны tulla kuurok-
si; п. луыны tulla kuuroksi; olla
kuuro
пельтэм II 1. *partis. ja teonn.* *v:stā*
пельтины 2. (*тöлан*) *puhallus,*
tuuleminen 3. (*букос*) *kinos, nie-*
tos; лымы п., п. лымы lumiki-
nokset
пельтэммон *teonn.* *v:stā* **пельтэм-**
мыны
пельтэммыны *tulla kuuroksi*
пенал *kynäkotelo*

пенжак *ruhek.* > **пиджак**
пензасъкон *naamioituneena kujeilu*
(joulunpyhien aikana); > пöрт-
масъкон 2
пензасъкны *kujeilla naamioitu-*
neena ja pelleillä (joulunpyhien
*aikana); > **пöртмасъкны 2***
пэнси *eläke; пэнсне потыны мен-*
nä (t. siirtyä, jäädä) eläkkeelle
пенсионер *eläkeläinen*
пэнсия > **пэнси**
пень *tuhka*
пеньву *lipeä*
пеньвуан *teonn.* *v:stā* **пеньвуаны**
пеньвуаны *pitää (t. liottaa) lipeäs-*
sä, lipeöidä
пеньжу *palopaikka*
пеньзектон *teonn.* *v:stā* **пеньзек-**
тины
пеньзектыны *palaa (t. muuttua)*
tuhkaksi
пеньзон, пеньзыны > **пеньзек-**
тон, пеньзектыны
пенькыли 1. *el. (чорыг ni) kalan-*
poika(nen) 2. ruhek. (ничи мурт
kääpiö; (ниосмурт с-сь) vähän-
läntä mies, (miehen) käppänä; (ni
c-сь) pojан pallero; (кышномурт
c-сь) lyllerö; (ныл с-сь) tytön lyl-
lerö
пеньман *teonn.* *v:stā* **пеньманы**
пеньманы (*котыны*) *pitää (t. liot-*
taa) lipeässä, lipeöidä; (миськы-
ны) pestä lipeällä
пёныпрыём *podsolı=;* **п. музъем**
podsolima
пепери *murt. terttu;* > **зуски 2, пур-**
ры 1
пеперсон *teonn.* *v:stā* **пеперски-**
ны
пеперскины: ымдуръёс пепер-
скизы *huulet menivät törölleen,*
suu vetäyti mutruun

пепертійськон, пепертійськыны
 > **пеперскон, пеперсыны**
пепертон teonn. v:stā **пепертыны**
пепертыны: ымдурез п. työntää
 huulensa törölleen, mutristaa suu-
 taan
пеперъян teonn. v:stā **пеперъяны**
пеперъяны iter. 1. (к-сь *перепе-*
 чез) panna gurruun, gurpyttää
 (esim. piirakan reunat) **2.** > **пе-**
пертыны
пера murt. liete(maa), vesijät-
 tö(maa); *vrt.* **сумед I**
перевал ylikulkupaikka (*vuoristos-*
 sa)
перевод 1. (почта пыр) postiosoi-
 tus, postisiirto; (банк пыр) pank-
 kisiiro **2.** *murt. rak.* (кёзона) lat-
 tian niskahirsı, lattianniskanen **3.**
(кылышы кылэ) käänäminen
 (kielestä toiseen), tulkitseminen,
 tulkinta; > **берыктон 4**
переводчик käänräjä; tulkki; > **бе-**
рыкт й сь 2
переворот kumous, vallankaapaus
переда́ча lähetys, ohjelma; **радио**
 пыр п. radiolähetyks
перел home
перелзём 1. *partis. ja teonn. v:stā*
перелзыны 2. (*перел*) home(ker-
 ros)
перелён homehtuminen; > **пу-**
рыстыан 2
перелзыны homehtua, mennä ho-
 meeseen; > **пурыстыаны 2**
перемёна välitunti (*koulussa*)
перепеч ruok. perepetš (*udmurtti-*
lainen piirakka)
перепись laskenta, luettelointi; **ка-**
лыклы п. väestönlaskenta
переплёт kannet, sidos
переплётчик kirjansitoja; > **кни-**
 гавотсась

пересь vanha // vanhus; п. луыны
 tulla vanhaksi, vanhentua; со мы-
 нэсътым **пересь(гес)** hän on mi-
 nua vanhempi ◇ п. айы > п. атай;
п. анай isoäiti; **п. атай** (я. бубы)
 isoisä; **п. мумы** (я. нэнэ) > **п. анай**
пересьмон vanhentuminen, vanhe-
 neminen
пересьмыны vanhentua, vanheta,
 tulla vanhaksi
пересьмытон vanhentaminen
пересьмытыны vanhentaa, tehdä
 vanhan (t. vanhemman) näköiseksi
переу́лок kuja, sivukatu
переход ylimenopaikka
переходной: п. глагол *kiel.* transi-
 tiiviverbi; > **каронкыл: выжись**
каронкыл
перец 1. > **пёсътурын 2.** *tuöös*
 kasv. (ческыт *пёсътурын*) papri-
 ka
пери *tyt. piru*, paholainen ◇ **п. шо-**
ры ютэм, **п. шуккем** halvaantu-
 nut; **п. шуккон** halvaus; **п. шоры**
 ютыны, **п. шуккыны** halvaut-
 taa, halvaannuttaa
периметр mat. kehä, piiri, perimetri
периоди́ческой jaksoittainen, jak-
 sollinen, ajoittainen ◇ **элементъ-**
 ёслэн **п. системазы** kem. alkua-
 neiden jaksollinen järjestelmä
перияськон raivoaminen, riehumii-
 nen
перияськыны olla vimmoissaan,
 raivota, riehua
перла kaide(puu)
perm permiläinen; **п. калыкъёс**
 permiläiset kansat
перо kynänterä
перпендикуляр mat. kohtisuora,
 normaali
перрон (asema)laituri
перс persialainen; п. кыл persia(n

- kieli)
персик persikka
персональной henkilökohtainen ◇
п. компьютер mikrotietokone
пертчисъкон teonn. v:stā **пертчисъкыны**
пертчисъкыны päästää irti (t. auki) (*sitieistää*); aueta, purkautua, laueta (*jstak sidotusta*); **ботинка каль-еc пертчисъкызы** kengännaauhat aukesivat
пертчон päästämisen (irti t. auki), avaaminen, purkaminen
пертчыны päästää (irti t. auki), avata, purkaa; **киоссэ п.** päästää (hänen) kätensä vapaaksi; **пүйыеz п.** avata pussi
перчатка, перчатки hansikas, hansikkaat, sormikas, sormikkaat
першал puhek. välskäri, lääkäri; **пудо п.** eläinlääkäri
пескарь puhek. el. törö (*Gobio gobio*) ; > **чукырна**
песок puhek. 1. (сакыр п.) kidesokeri, hienosokeri 2. (луо) hiekka
песьтэр tuohireppu
песаяй murt. > seur.
песяней 1. (атайлэн анаез) isoäiti, mummo (*isän äiti*) **2.** (пересь кышиномурт) eukko, mummo, muori
песятай 1. (атайлэн атаез) isoisä, ukko (*isän isä*) **2.** (пересь пиос-мурт) ukko, äijä, vaari
Петербург Pietari
Петрозаводск Petroskoi
петрүшкá kasv. persilja
печатлан 1. (книга, газет) julkaiseminen, julkaisu, painaminen, painatus **2.** (машинаен) koneella kirjoittaminen, konekirjoitus; **п. машинка** kirjoituskone **3.** (принтерен) tulostaminen, tulostus
- печатланы 1.** (книга, газет) julkaista, painaa **2.** (машинаен) kirjoittaa koneella **3.** (принтерен) tulostaa
печать 1. (штамп) leima, sinetti; **п. пунктыны** leimata, lyödä leima **2.** (түрлүк) leimasin, sinetti **3.** (книга-газет поттон) paino (*painatus*) **4.** (книга-газет) lehdistö, (sanoma- ja aikakaus)lehdet
печенья keksi
пешкытон teonn. v:stā **пешкытыны**
пешкытъян teonn. v:stā **пешкытъяны**
пешкытъяны iter. v:stā **пешкытыны**
пешкытыны 1. (уськытыны) lyödä (pois), iskeä (pois), pudottaa (pois t. maahan) **2.** kuv. puhek. (улляны, күштыны) ajaa (pois), karkottaa (pois), potkaista (pois) (*virasta, asemasta*)
пешник I kasv. (мукули) pelto-korte (*kevätvärsö*)
пешник II > seur.
пешня tuura; > **пырич**
пештон 1. (чальтчон) kimmerhtaminen, kimmahdus, ponnahtaminen, ponnahdus, lennähäminen, lennäh dys (*hiilenpalan, lastun tms.*); (усён) putoaminen (*pois t. maahan*) **2.** (көз висъян) irrottaminen (*ihran eläimen suolesta*) **3.** (сюл бордысь кёй) ihrä (*eläimen suolessa*)
пештрес pörröinen, pörröllään (t. pögrössä) oleva, pörrö=; **п. йыр-сиё** pörrötukkainen
пештыны 1. intr. (чальчыны) kimmerhtaa, ponnahtaa, lennähää (*hiilenpala, lastu tms.*); (усьыны) pudota (*pois t. maahan*) **2.** tr. (кё-

ез висъяны) irrottaa (*ihraa eläimen suolesta*)
пештыр *deskr.* pystyssä, pörröl-läään; pystyn, pörrölleen; **гонэз п.**
жутскиз karvat nousivat pystyn (t. pörgölleen)
пештырес > **пештрес**
пештыр-пештыр > **пештыр**
пештырскон *teonn. v:stā* **пеш-**
тырсыны
пештырсыны 1. (*тырси, гон,*
тылы с-съ) pörröttää, tulla pörröi-seksi, harottaa **2.** (*пойшур, тыло-бурдо с-съ*) pörhistää karvansa (t. höyhenensä), nostaa karvansa (t. höyhenensä) pörgölleen
пештыртыйськон, пештыртыйсь-
кыны > **пештырскон, пештыр-**
сыны
пештыртон *teonn. v:stā* **пештыр-**
тыны
пештыртыны pörhistää (*karvansa, höyhenensä*), nostaa pörrölleen (*karvansa, höyhenensä*); (*чүйъял с-съ*) nostaa pystyn (*piikkinsä*)
пештыгтон *teonn. v:stā* **пештыты-**
ны
пештытыны 1. > **пешкытыны 2.**
fakt. v:stā **пештыны**
пешёра luola
пи I 1. (*нияш*) poika; **пичи пи** pik-kupoika **2.** (*кинлэн ке аслаз ну-еэз*) poika(lapsi); **пие** poikani; **ага-**елэн **пиэз** isomman veljeni poika; **пиелэн** **пиэз** poikani poika **3.** käytetään *miespuolisen henkilön kansallisutta* *t. synnyinpaikkaa tarkoittavien sanojen yhteydessä:* **бигер** **пи** tataarilainen (*poika t. mies*); **Можга** **пи** syntyperäinen (t. syntyisin) možgalainen (*Možga kaupungissa syntynyt*) (*poika t. mies*); **пор** **пи** marilainen (*poika t. mies*);

mies); **удмурт пи** udmurtilainen (*poika t. mies*) **4.** **поика(nen)**; pentu; käytetään *useimmin yhdysanojen toisena osana*; **пи** герд alkio, sikiö; **пи** күштыны saada kesko-set, synnyttää ennenaikeistti; **пи** поттыны hautoa (*poikasia*); **пи** сюрыны laskea munat (*mehiläis-ento*); **зольгырипи** varpusen poi-kanen; **гондырпи** karhunpentu; **пуньши** koiranpentu, penikka; **парсыпи** porsas
пи II (*гадъ*) povit; **пие** поныны panna takkinsa (t. paitansa) alle, poveensa
пианино piano
пигон 1. (*векчи гон*) haiven(et) **2.** (*тылы жыжы*) sulka, höyhen (*vasta kasvava*)
пиджак (irtotakki (*miehen puvun*)
пиёк I *hypokor.* (*нияш*) poika (*tav. ruuhittelussa*)
пиёк II > *seur.*
пиёкуш *el.* hiirihaukka (*Buteo bu-teo*)
пижама pyjama
пижны ansa, paula (*lintujen pyytämistä varten*)
пиккетон piipittäminen, piipitys, vikiseminen
пиккетыны piipittää, vikistä
пиккетэм 1. *partis. v:stā* **пикке-**
тыны 2. piipitys, piipittäminen, vikinä, vikiseminen
пила saha; **п. пызь** sahajauhot, sahanpuri(t); > **бычкы**
пилем I (*инмысъ*) pilvi
пилем II, III *partis. ja teonn. v:stā* **пильны I, II**
пилемо pilvinen; **туннэ п.** tänään on pilvistä
пилеш kalju(päinen) // kaljupää; **п. йыр** kaljupäinen; kaljupää

- пилён I 1.** (*к-съ түрен*) halkaiseminen, halkaisu, lohkaiseminen, lohkaisu **2.** (*сöрон*) särkeminen, rikkominen
- пилён II** (*пилорамаын*) sahaaminen, sahaus (*laudoiksi*)
- пилиськон 1.** halkeaminen, lohkeaminen, pilkkoutuminen **2.** (*сö-рискъон*) särkyminen (*lasin*)
- пилиськыны 1.** haljeta, mennä halki, lohjeta, pilkkoutua; **пуклёк шори пилиськиз** pölkky halkesi kahtia **2.** (*сöриськыны*) särkyä, mennä rikki (*lasi*); **стакан пилиськиз** juomalasi särkyi
- пилорáма** kehyssaha, kehäsaha, raamisaha
- пилот** lentäjä, lentokoneen ohjaaja
- пильмасъкон** pilvistyminen
- пильмасъкыны yksipers.** pilvistyä; (*куазь*) туннэ **пильмасъке** tännään pilvistyy, tulee pilvistä
- пильмо** > **пилемо**
- пильылон I, II teonn.** *v:stā пильыны I, II*
- пильылыны I 1.** frekv. *v:stā пильыны I; 2. iter.* (*к-съ түрен*) halkoa, lohkoa, pilkkoja; **пу п. halkoa** (*t. pilkkoja*) puita **3. iter.** (*банкаосты, укноосты*) särkeä, rikkoka (*lasit*)
- пильылыны II** frekv. *v:stā пильыны II*
- пильыны I 1.** (*к-съ түрен*) halkaita, lohkaista; **шори п. halkaista** kahtia **2.** (*сöрыны*) särkeä, rikkoka (*lasi*); **укноэз п.** särkeä ikkunaruutu
- пильыны II** (*пилорамаын*) sahata (*laudoiksi*); **пул п. sahata laudoiksi**
- пильыс** (*бархат*) sametti, plyysi // sametinpehmeä, samettinen
- пинал 1.** (*нылти*) lapsi; **п. вайыны** synnyttää lapsi; **п. вордыны** kasvattaa lapsi (*t. lapset*); **п. утись** lastenhoitaja; **п. утыны** hoitaa lasta (*t. lapsia*) **2.** (*егит*) nuori; **п. даур** nuorius; **п. калык koll.** nuoriso, nuoret; **п. ни** nuorukainen, nuorimies • **п. дыр 1)** lapsuus 2) nuoruus; **п. дыръя 1)** lapsuudessa 2) nuoruudessa; **п. мурт 1)** lapsi 2) nuorukainen, nuorimies; **пинальеc 1)** lapset 2) nuoret, nuoriso
- пиналмон** nuortuminen, nuorentuminen, nuoreneminen
- пиналмыны** nuortua, nuorentua, nuoreta; > **егитомыны**
- пинё 1.** (*пöйшур, адями*) hampaallinen (*eläin, ihmisen*) **2.** (*арбери*) hammas= (*esine*) **3.** (*пинё-пинё*) hampaallinen, hammaslaitainen, hammasreunainen; **дурзы п. геуна** on hampaallinen **4.** (*пиньем*) =hampainen; **бадзым п. isohampainen**; **лэчыт п. terävähampainen**; **трос п. monihampainen**
- пинё-пинё 1.** (*трос пиньёсын*) hampaallinen, hammaslaitainen, hammasreunainen, hammas=; (*забор с-съ*) sakara= **2.** (*пиртэши*) lovellinen, lovireunainen, lovinen; **п. пурт** lovellinen veitsi; **п. карыны** (*пуртэш*) kolhia loville; (*түрэз*) lyödä loville; **п. луыны** mennä loville
- пинь (=ыз) 1.** (*адямилэн, пöйшурлэн*) hammas; **йёл** (*я. ногнэм*) пиньёс maitohampaat; **п. висён** hammassärky; **п. сузян** паста hammastahna; **п. сузян** щётка hammasharja; **п. сузяны** pestä (*t. harjata*) hampaita; **п. тырыны 1)** (*тырытыны*) teettää

tekohampaat 2) (*кинлы ke*) tehdä tekohampaat; **п. эмъяны** parantaa hammas; **п. эмъясь** (*врач*) hammasläkäri; **пине йётыны** osua hampaaseen 2. (*пилаалэн, усылэн*) hammas, pii(kki) 3. (*пиртэш*) lovi, pykälä, hammastus 4. (*колёсалэн*) piena, puola (*pyörrän*) 5. (*чесноклэн*) kynsi (*valkosipulin*) **▽ ваче п. вуыны** törmätä (t. joutua) vastakkain; **п. долканы** saada suunsa helläksi; **п. шерыны** teroittaa hampaita(an) jnk varalle

пиньсийль *anat.* ien, ikenet

пиньтурын *kasv.* hullukaali (*Hyo-scymus*)

пиньтэм hampaaton

пинъян hammastaminen, hammastus

пинъяны hammastaa, tehdä ham-paalliseksi; **мажес** *п.* hammastaa harava

пионер pioneeri (*varhaisnuoriso-järjestön jäsen*)

пиос I 1. mies; со *п. ук* onhan hän mies; **пиосъёс** miehet, miesväestö 2. *murt.* (*карт*) (*avio*)mies

пиос II *mon. sanasta* **пи I**

пиосмурт 1. mies; *п. дйсъкут* miestenvaatteet; *п. уж* miesten

työ 2. *puhek.* (*карт*) (*avio*)mies

пипу *kasv.* haapa

пипугуби *kasv.* (*haavan*)punikkitat-ti (*Boletus aurantiacus*)

пирамида pyramidi

пират merirosovo

пирдан *puhek.* myötäjäiset (*karja*)

пирог 1. *ruok.* piirakka 2. *anat.*

alat. naisen sukupuolielin, vittu

пирожной leivos

пирсан I *teonn.* *v:stā* **пирсаны I**

пирсан II *murt.* paahtuminen, pais-

tuminen (*herneiden, siemenien*)

пирсаны I 1. (*сюлмасъкыны*) olla huolissaan (t. huolestunut, levo-ton) 2. *kuv.* (*тэбинныны*) ahdistel-la, lähennellä, kiusata, olla kim-pussa 3. *kuv.* (*берганы, лёгасъкыны*) ryöriä (t. hyöriä) kärttäen (jnk утрапри)

пирсаны II *murt.* paahtua, paistua (*herneet, siemenet*); *vrt.* **пирсаны**

пирсасъкон *teonn.* *v:stā* **пирсасъкыны**

пирсасъкыны > **пирсаны I**

пирсатон *murt.* paahtaminen, paah-to, paistaminen (*herneiden, siemenien*)

пирсатыны *murt.* paahtaa, paistaa (*herneet, siemenet*); *vrt.* **пирса-тыны**

пирсэкъян *teonn.* *v:stā* **пирсэкъяны**

пирсэкъяны (*сюлмасъкыны*) olla huolissaan (t. huolestunut, levo-ton); (*керзегъясыкыны*) olla hermostunut, hermoilla

пирсэкъяськон,

пирсэкъясыкыны > **пирсэкъян,**

пирсэкъяны

пиртэш 1. (*пичи gon*) kolo, lovi; roso // koloinen, lovinen; rosoinen;

п. пиньёс koloiset hampaat; *п.*

тир lovinen kirves 2. *kuv.* (*иек, тырмылтэ*) ruute, epätarkkuus, virhe

пирыс 1. *interj.* hus (*kissalle*) 2.

murt. (*кочыш*) kissa

пис *halko*

писатель *kirjailija*

пислэг *el.* *tiainen* (*Parus*)

писпу *риц;* *п. йыл* puun latva; *п.*

модос puun runko; *п. сул* puun kuori; *п. йылын* puussa

пистолет *pistooli*

писъян руojottaminen, rujotus

писъяны rujottaa; **вень** (я. сий-
ньюс) п. rujottaa lanka neulansilmään

писыръян teonn. v:stā **писыръя-
ны**

писыръяны yksipers.: **сюлэм пи-
сыръя** sydäntä kouristaa

письменность 1. (гожъясъкон
кыл) kirjoitettu kieli, kirjakiel 2.
(гожтэм памятникъёс) kirjallisuus, kirjalliset muistomerkit

пись-пись I interj. (кыс-кыс) kis
kis

пись-пись II interj. (кучапиез
ötön) koiranpennun kutsusana: tse
tse

писэй el. kissa; > **кочыш**

писэйпи kissanpentu, kissanpoika(nen); > **кочышши**

питомник (будосъёслы) taimitarha, taimisto; (пöйшуръёслы) tarha (eläimiä varten)

питран 1. (поглян) vieriminen, vierintä (alas), kieriminen, kierintä (alas), vyöryminen **2.** (колёса)
руörä; ratas

питраны vieriä (alas), kieriä (alas), vyöryä; **гурезь уллань** п. vieriä (t. kieriä) mäkeä alas; колёса

питра ryörä vyöryy

питрес (котрес) ryöreä(hkö); (шаар кадъ) pallomainen, pallonmuotoinen

питул biol. (нумыр) toukka; (куколка) kotelo; **муш** п. mehiläistoukka; mehiläiskotelo

питыр descr. kuvaaa pyörintää, vierintää: **туп** п. **гинэ диван** улэ
пыриз pallo meni ryörien sohvan alle

питыран, питыраны > **питран,**
питраны

питырес > **питрес**

питыр-питыр > **питыр;** п. **питы-
раса** усё пипу **куаръёсыд** kansanl. haavan lehdet putoavat pyörähdellen

питырскон vierähtäminen, vierintä (alas), kierähtäminen, kierintä (alas)

питырскиныvieriä (alas), vierähää (alas), kieriä (alas), kierähtää (alas), vyöryä; **туп жёк улэ пи-
тырскиз** pallo vierähti pöydän alle

**питыртийскон, питыртийськы-
ны** > **питырскон, питырскины**

питыртон vierittäminen (alas), kierittäminen (alas), pyörittäminen (alas)

питыртыны vierittää (alas), kierittää (alas), pyörittää (alas); **бекче-
еэ складэ питыртим** vieritimme tynnyrin varastoon

питыръян vierittäminen, vierittely (alas), kierittäminen, kierittely (alas), pyörittäminen, pyörittely (alas)

питыръяны iter. vierittää, vieritelä (alas), kierittää, kieritellä (alas), pyörittää, pyöritellä (alas)

питыръясыккон kieriminen, kierintä, pyörintä, pyörähtely, vieriskely

питыръясыкны iter. kieriä, pyöriä, pyörähellä, vieriskellä

пичи 1. pieni, pikku(=); (*пичигес гинэ*) vähainen; **п. корка** pieni tupra; **п. ныл** pikkutyttö; **п. зор** vähainen sade **2.** (*ёжыт, пичильтык*) vähän, pikkuisen; **п. гинэ пон мыным** pane minulle vain vähän (t. pikkuisen) ◇ **п. дырья** lapsuudessa; **п. пуньы** teelusikka; **п. сюрес** polku

пичиён-пичиён 1. (*ёжытэн*) vähin

erin, vähän kerrallaan **2.** (*ичиен-пичиен, пумен*) vähä vähältä, vähitellen

пичиёмон (*пичигес луон*) pienentyminen, pieneneminen; (*ичиёмон*) vähentyminen, vähenneminen, niukentuminen, niukkaneminen, supistuminen

пичиёмыны (*пичигес луыны*) pienentyä, pienetä; (*ичиёмыны*) vähentyä, vähetää, niukentua, niuketa, supistua

пичиёмытон, пичиёмытыны > пичиятон, пичиятыны

пичильтык hieman, hiukan, (*hyvin*) vähän, pikkuisen

пичиян, пичияны > пичиёмон, пичиёмыны

пичиятон (*пичигес карон*) pienentäminen; (*ициятон*) vähentäminen, niukentaminen, supistaminen

пичиятыны (*пичигес карыны*) pienentää; (*ициятыны*) vähentää, niukentaa, supistaa; **дэрэмез п.** pienentää paita; **жоглыкез п.** vähentää nopeutta

пичкалтон *murt.* lysäminen, lypsyy; > **кыскон 3**

пичкалтыны *murt.* lysää; > **кыскыны 8**

пишмон *ruhek.* (*удалтон*) onnistuminen, luonnistuminen; (*кылдон*) tuleminen, syntyminen; > **пёрмон 1**

пишмытэ *ruhek.* **1.** *partis. v:stā*

пишмыны 2. (*удалтымтэ*) erä-onnistunut, hukkaan (t. myttypyn) mennyt, onnistumaton // kovaonniinen, huono-onniinen (*ihminen*) **3.** (*пёрмостэм*) taitamaton, osaamatton, taidoton // taitamaton (t. osaamatton, taidoton) ihminen, tunari,

mämmikoura

пишмыны *ruhek.* (*удалтыны*) onnistua, luonnistua; (*кылдыны*) tulla, syntää; > **пёрмыны 1**

пишмытон *ruhek.* osaaminen, pystyminen, kykeneminen; > **пёрмытон 1**

пишмытыны *ruhek.* osata, pystyää, kyettää; > **пёрмытыны 1**

пиштон 1. paistaminen, loistaminen, valaiseminen; (*толэзь с-съ ou*) kumottaminen **2.** (*чилян, ворекъян*) loistaminen, hohtaminen, välkkyminen, välkynytä (*jnk esi-neen auringonpaisteessa*) **3.** (*сурэд кылдон – к-съ вуын*) kuvasuminen, heijastuma, heijastuminen (*valon*) **4.** *kuv.* (*синъёс с-съ*) säteily, sädehtiminen, loistaminen (*silmien, kasvojen*)

пиштыны 1. paistaa, loistaa, valaista; (*толэзь с-съ ou*) kumottaa;

инмын кизилиос пишто tähdet loistavat taivaalla; **шунды пиштэ** aurinko paistaa **2.** (*чиляны, ворекъяны*) loistaa, hohtaa, välkkyä (*jk auringonpaisteessa*); **шунды шорын зарни яркыт пиштэ** kulta loistaa (t. välkkyy) kirkkaasti auringossa **3.** (*сурэд кылдыны*) kuvasuua, heijastua (*valo*); **шурын толэзь пиштэ** joesta kuvasuu kuu **4.** *kuv.* (*синъёс с-съ*) säteillä, sadehtiä, loistaa (*silmät, kasvot*); **шумпотэмениз солэн синъёсыз пишто** hänen silmänsä säteilivät ilosta

пиштэм 1. *partis. v:tā пиштыны*

2. paiste, paistaminen, loiste, loisto, valaisu; (*толэзь ou*) kumottaminen **3.** (*чилян, ворекъян*) loiste, loisto, hohde, välke (*jnk esi-neen auringonpaisteessa*) **4.** (*сур*

перед кылдытон – к-сь вуын) кувастуминен, heiastuma, heiastuminen (valon) 5. кув. (сийёс с-сь) säteily, sädehtiminen, loiste, loisto (silmien, kasvojen)

пияля 1. lasi 2. puhek. (бутылка) pullo 3. puhek. (рюмка) (гуурру-) lasi, pikari

пиян 1. поикимinen (*lampaan, sian, koiran, kissan tms.*) 2. puhek. (нинал ваён) synnyttäminen

пияно 1. tiine (*lammas, sika, koira, kissa tms.*) 2. puhek. (секытэн) raskaana oleva, odottava

пияны 1. poikia (*lammas, sika, koira, kissa tms.*) 2. puhek. (нинал вайны) synnyttää

пияш 1. hypokor. (ниёк) poika 2. (ниосмурт с-сь) poika, kaveri; со усто п. hän on mainio kaveri

плавки uimahousut

плакат juliste

план 1. suunnitelma; дышетскон п. opintosuunnitelma; планъя suunnitelman mukaan (t. mukainen) 2. (вылысен учкыса суред) pohjapiirros, pohjapiirustus; (карта) asemakaava, kartta

планета kiertotähti, planeetta; > инсёрму

планировать: п. карон suunniteli; п. карыны suunnitella

плáнкá гíма

пла́стик muovi

пластина levy, laatta

пластишка (ääni) levy

пластмасс [-см-] (*myös määritteenä*) muovi

пластмáсса [-см-] muovi

пластырь laastari

пласъкон, пласъкыны *turt.* > пыласъкон, пыласъкыны

платон > пылатон

платфóрма (asema)laituri

платыны > пылатыны

платья leninki; (вакчиеz) mekko

плацкарт (makuu)paikkalippu

плащ (sade)viitta; (пальто) sade-takki

плéмя heimo

плен (sota)vankeus; **пленын улы-ны** olla (sota)vankina; **пленэ басьтыны** ottaa vangiksi; **пленэ сюрыны** (я. шедьыны) joutua vangiksi

плéнной vangittu, vanki

плита 1. laatta, levy; paasi; из п. kivilaatta, kivilevy 2. liesi, hellä; газ п. kaasuliesi; **электрической** п. sähköliesi

плитка 1. (плítká) levy; шоколад п. suklaalevy 2. (плítká) laatta; **кафель** п. kaakelilaatta, kaakelilaatat 3. (плитká) (электроп.) keittolevy, sähkölevy

плóмба 1. lyijyke, lyijysinetti, lyijyleima 2. (пиньын) paikka, plombi

плоскогóбы laakapihdit, lattapihidit

плот lautta; > **пур**

плóтник kirvesmies

плотникан teonn. v:stā **плотники**

плотникианы tehdä kirvestötää

плотность tiheys

площадь 1. (кыр инты) tori, aukio 2. (быдзала) pinta-ala; **квартíй-ралэн площа́дэз** huoneiston pinta-ala

плюс mat. plus(merkki), уннä(merkki)

плюш plyysi

пляж uimaranta

пóвар kokki, keittäjä

поведéние käytös; > **вырослык**

повелительной: п. наклонéние

- kiel.* imperatiivi; > **косон наклонение**
- повестка** (*ötöön*) kutsu (*kirjallinen*); (*судэ*) haaste (*tuomioistuimeen*)
- повесть** *kirjall.* pienoisromaani, novelli
- повидло** marmeladi, (*hedelmä*) hillo
- поворот** *puhek.* mutka, käänne (*tien*); > **кожон 2**
- пог** kokkare, paakku, pallo; **лымы** пог lumpallo; > **комок**
- поглес** 1. (*котрес*) ryöreä(hkö); (*шар кадъ*) pallonmuotoinen, pallomainen 2. (*пылькес*) kuperia
- поглян 1.** (*поглям*) vieriminen, vierintä (*alas*), kieriminen, kierintä (*alas*), vyöryminen 2. (*колёса*) pyörä; ratas 3. (*колёса йыр*) napa, rumpu, kappa (*pyörän*)
- погляны** vieriä (*alas*), kieriä (*alas*), vyöryä; > **питраны**
- погман** (*посон*) gypistäminen, gypistely; (*комъян*) rutistaminen (*kokoon*), puristaminen (*ruttuun*); > **комъяя 1**
- погманы** (*посыны*) gypistää, gypistellä; (*комъяны*) rutistaa (*ko-koon*), puristaa (*ruttuun*); **платяяз п.** gypistää leninki; **бумагаез п.** gypistää (t. rutistaa) kokoon; **лымыез п.** rutistaa lumi pallokseen; > **комъяя 1**
- погмаськон** gypistyminen, gypistys, rutistuminen, rutistus; > **комъяськон**
- погмаськыны** gypistyä, rutistua, mennä ruttuun (t. gurrypyn); > **комъяськыны**
- поговорка** sananparsi; > **лэчыт-кыл**
- погоня** takaa-ajo
- погран** kaatuminen
- пограничник** rajavartija
- пограны** kaatua; **писпу пограз** рии kaatui
- погреб** (jää)kellari; > **йогу**
- погъян** (*посон*) gypistäminen (*ko-koon*), rutistaminen (*kokoon*), rutistaminen (*ruttuun*); vrt. **погман**
- погъяны** gypistää (*kokoon*), rutistaa (*kokoon*), puristaa (*ruttuun*); vrt. **погманы**
- погъяськон, погъяськыны** > **погмаськон погмаськыны**
- погылес** > **поглес**
- погыллян 1.** (*музтий*) kierittäminen, kierittely; (*к-съ пызы пёлын*) pyörittäminen, pyörittely (*jauhoissa*) 2. (*дүйсез*) mankelointi
- погылляны iter. 1.** (*музтий*) kierittää, kieritellä; (*к-съ пызы пёлын*) pyörittää, pyöritetellä (*jauhoissa*) 2. (*дүйсез*) mankeloida
- погылляськон 1.** kieriskely, piehtaroointi 2. *puhek.* (*кыллыса улон*) lojuminen, loikoilu, makailu; (*нёдын*) tureminen
- погылляськыны 1.** kieriskellä, piehtaroida; **вал музъем вылтий**
- погылляське** hevonen piehtaroimaassa; **пинальёс турын вылын погыллясько** lapset kieriskelevät heinässä 2. *puhek.* (*кыллыса улыны*) lojua, loikoilla, makailla; (*нёдын*) tureä ◇ **кин ке вылтий п.** ratsastaa jnk ansioilla, käyttää jtak hyväkseen
- погыльскон 1.** *teonn. v:stā* **погыльскыны 2.** (*кызбуғор*) kaulin
- погыльскыны 1.** (*питырскыны*) kieriä, kierähää, vieriä, vierähää, vyöryä (*paikasta toiseen*) 2. (*нянь погыльтыны*) kauli(t)a (t. olla kauli(tse)massa) taikinaa 3. (*дүйсъ погыльтыны*) mankeloida (vaat-

teet), olla mankeloimassa (vaat-teet) **4. kuv.** (*исаса вераны*) ir-vaila (t. *virnistellä*) *jnk* kustan-nuksellä

погыльтийскон, погыльтийсыкыны > **погыльскон, погыльсыкыны**

погыльтон 1. *teonn. v:stā* **погыльтыны 2.** (*кызбугор*) *kaulin*

погыльтыны 1. (*питьрытыны*) *vierittää, kierittää* **2.** (*ыльнянь*) *kauli(t)a* (*taikinaa*) **3.** (*дүйсүктээз*) *mankeloida* **4. kuv.** (*янгыше усь-кытыны*) *vierittää, panna syy, suuttää; кулэ ёвöl вানъээ вылам* **п.** *ei tarvitse vierittää* (t. *pan-na*) *syuttä niskoilleni*

погылян, погыляны > **поглян, погляны**

погыртон *kaataminen, kaato* (*kumoon*), *kumoaminen*

погыртыны *kaataa* (*kumoon*), *ku-mota; музъем вылэ* **п.** *kaataa maahan; тёл писпуэз погыртэм tuuli* *kaatoi* (t. *on kaatanut*) *puun*

погыръян *kaataminen, kaato* (*kumoon*), *kumoaminen; писпуосты*

п. *puiden kaato*

погыръяны *iter.* *kaataa* (*kumoon*), *kumota; писпуосты* **п.** *kaataa puita*

погыръяськон *painiskelu; paini;* > **нюръяськон 1**

погыръяськыны *painiskella; painia;* > **нюръяськыны 1**

подвал *kellar(i)kerros)*

подвиг *uroteko, urotyö, sankariteko*

подйськон 1. (*пачкан*) *likistyminen, litistyminen* (*jnk väliin jääminen*) **2.** (*ворсаськон*) *sulkeutumi-nen*

подйськыны 1. (*пачканы*) *likis-tyä, litistyä* (*jäädä jnk väliin*) **2.**

(*ворсаськыны*) *sulkeutua, mennä kiinni*

подлежашей *kiel. subjekti;* > **бад-зымъёз**

подман *teonn. v:stā* **подманы**

подманы *vanh. kovertaa, hakata* (*pölkky mehiläispöntöksi*)

поднос *tarjotin*

подон I, II *teonn. v:stā* **подыны I, II**

подпилка *ruhek. viila;* > **напильник, эгол**

подполкóник *versiluutnantti* **подпольной** *тааналainen; п. орга-*

низаци *тааналainen järjestö*

подразделение 1. (*ala)jaosto,* (*ala)yksikkö **2.** *sot. yksikkö**

подсобной: *п. хозяйство* *huoltotila* (*jnk yrityksen*)

подсознáние *psyk. alitajunta*

подчинéние 1. *alistuminen* **2.** *kiel. alistus*

подчинительной *kiel. alisteinen, alistus=*; **п. союз** *alistuskonjunk-tio;* > *улсатон герзет*

подчинить: *п. карон* *alistaminen;* **п. карыны** *alistaa*

подчиняться: *п. кариськон* *alis-tuminen;* **п. кариськыны** *alistua*

подшипник *tekn. laakeri*

подыны I 1. (*пачкатыны*) *likistää, litistää* (*jäädä jnk väliin*); **чины-ме** *ös виски поди* *sormeni jää* (t. *litistyj*) *ovenrakoon* **2.** (*кысыны*) *sammuttaa* (*hiilet*); **жу** **п.** *peittää* (t. *sammuttaa*) *hehkuvat hiilet tuh-kalla* **3.** (*ворсаны*) *sulkea, panna kiinni*

подыны II *murt. ja vanh. (гыркы-тыны)* *kovertaa, hakata* (*pölkky mehiläispöntöksi*)

подэм I *partis. ja teonn. v:stā* **подыны I**

подэм II 1. *partis. ja teonn. v:stā*
подыны II; 2. *mehil.* mehiläis-
 pönttö ◊ **п. пус** *vanh.* (omistus-)merkki
поезд *juna;* **жог ветлійс** **п.** *pika-juna;* **пассажир** (**нуллійс**) **п.**
matkustajajuna; **товар нуллійс**
п. tavarajuna
пож 1. (**кырсы**) *likainen, lika=* (*vesi*); **п. ву** *likavesi, jätovesi;* **п. (ву)**
ведра, **п. локан** *lika(vesi)sanko,*
likaämpäri **2.** (**пожасъкем**) *samea*
(vesi); **шурын ву** **п.** *joessa vesi*
 on *sameaa*
пожалуйста [-уст-] *part. ole hy-vä; kiitos; (сийлы карыса) olcaa hyvä;* (*трос муртлы*) *olcaa hyvät*
пожан *teonn. v:stā* **пожаны**
пожаны 1. *sotkea (sameaksi), vel-loa sameaksi, samentaa;* **ву(эз) п.**
 1) *sotkea vesi sameaksi* 2) *kuv. hämmittää* (t. *sotkea*) *asia (tahal-laan)* **2. kuv.** (*сураны-пожаны*)
panna sekaisin, sekoittaa, saada (t. saattaa) tolaltaan ◊ **югыт дуннеэз**
п. olla tyhjän panttina
пожар (*tuli*)*palo;* > **тылпу**
пожарник *puhek.* *palomies, palo-kuntalainen*
пожарной *palomies, palokuntalai-nen* // *palo=, tulipalon;* **п. команда** *palokunta;* **п. машина** *paloau-to;* **пожарнойёс** *palomiehet, pa-lokunta*
пожасъкон *samenenminen, samen-tuminen*
пожасъкыны *sameta, samentua, mennä sameaksi;* **ву** **пожасъкиз**
vesi samentui (t. *meni sameaksi)*
поза *asento*
позици, позиция *asema, asento, positio; asenne*
позор *häpeä*

позорить: **п. карыны** *häpäistä, hä-väistä*
позрес, позыр, позырес 1. (**кырыжес**) *käyrä, kierteeni* **2.**
(nicsny, ny, nul) *kierresyinen,*
kierosyinen, loimu=; **п. писну** *loi-miruu,* *kierresyinen* *riiu*
позырекон *teonn. v:stā* **позыр-скыны**
позырскыны 1. (**бералскыны**)
vääntyä, kääntyä **2.** (**винт, кран с-сь**) *mennä kiinni* (t. *kierteilleen)*
(ruuvi, venttiilli) **3.** (**пзырыскыны**) *pusertua, linkoutua, puristua*
(ryykkii)
позыртон *teonn. v:stā* **позырты-ны**
позыртыны том. 1. *vääntää,*
vääntäistä, kiertää, kääräistä; **крап-нэз** **п. vääntää** *hana kiinni;* **пелез**
п. vääntää *korvasta* **2. kuv.** (*дуно-ен вузаны*) *vaatia ylihintaa*
позыръян *teonn. v:stā* **позыръя-ны**
позыръяны iter. 1. (**бералляны**)
vääntää, kiertää; **киоссэ мышказ**
п. vääntää *jnk käsi selän taakse* **2.**
(гайкаэз, кранэз) *vääntää* (t. *guu-vata) kiinni* **3.** (**пзырыръяны**)
vääntää (t. *pusertaa) kuivaksi;* **дий-сеэз** **п. pusertaa** *vesi vaatteista,* *pu-sertaa* (t. *vääntää) pyyksi* *kuivaksi*
позыръяськон *teonn. v:stā* **по-зыръяськыны**
позыръяськыны iter. 1. (**бинясь-кыны**) *kiertyä, kietoutua;* **туг ша-ча борды** **позыръяське** *humala*
kiertyy seipään ympäri(lle) **2.**
(кый, низили) *kiemurrella,* *kie-murtaa, luikerrella* (*kääärme, mato*)
3. kuv. (*косканы*) *kiemurrella,*
vääntelehtiä
поколение (*suku*)*polvi*

- покчи 1.** (*пичи*) pikku=, pieni (*lapsi*) 2. (*пичиеz, пиналээгес*) nuorempi, nuorin; **п. выны** nuorempi (t. nuorin) veljeni; **п. кен** nuorempi (t. nuorin) miniä ◇ **п. дыръя** lapsiuidessa; **покчиос** *mon.* lapsi, ipanat
- покчиарня** torstai; > **четверг**
- пол I** kerta, kerran; **кык п.** kaksi kertaa; **одиг п.** kerran; **кыкётий** полаз toisella kertaa (t. kerralla); **кыкётий ползэ** тоиста kertaa
- пол II** (*выж*) lattia
- пол III** *biol.* sukupuoli
- полать** laveri, makuulavitsa, makuulava; > **сэндра**
- пóле** *myös fys.* kenttä; **футболэн шудон** п. jalkapallokenttä
- поленика** kasv. mesimarja (*Rubus arcticus*); > **нюрэмезь**
- поликлиника** terveyskeskus
- полис** vakuutus(kirja)
- политик** poliitikko
- политика** politiikka
- политической** poliittinen
- полицейской** poliisi
- полици, полиция** poliisi(laitos)
- полк** rykmentti
- полковник** eversti
- полномочие** valtuus; > **ужоскет**
- половик** (räsy)matto, käytävämatto; kynnysmatto
- положение 1.** (*адямилэн общество* я. *ужын интыеz*) asema 2. (*правоослён, законъслэн бичетсы*) asetus 3. (*валтись малпанъёс, пуштрос*) väittämä, väite / > **дийнет 4.** > **югдур**
- полсан, полсаны** > **полысан, полысаны**
- полубостров** niemimaa; > **мукох**
- полыс** aigo; (*юнматымтэеz*) mela
- полысаны** soutaa; (*байдаркаы-* сен) meloa
- польча** *ruhek. hylly*; > **жажы**
- Польша** Puola
- полэс 1.** =kertainen; **одиг п.** yksinkertainen; **уно п.** moninkertainen 2. (*коже*) vain, pelkästään; **дэрэм п.** vain paita yllä ◇ **йыр п.** murt. paljain pänin; avopäinen
- полэстон** *murt.* 1. (*трос полэс карон*) kertaaminen 2. > **пöлэстон**
- полэстыны** *murt.* 1. (*трос полэс карыны*) kerrata 2. > **пöлэстыны**
- пöлиос** para; **Лымшор п.** etelänapa; **Уйпал п.** pohjoisnpara
- поляк** puolalainen; **п. кыл** puola(n kieli)
- полячка** puolalainen (*nainen*)
- помада** (*ымдур льёльман*) huulipuna; (*гигиенической*) huulirasva
- поместье** (maa)tila, kartano
- помéщик** tilanomistaja, tilanherra, tilallinen, kartanononomistaja, kartanonherra
- помидор** tomaatti
- поминка** muistajaiset; **п. карыны** järjestää (t. viettää) muistajaiset; > **кисьтон 4**
- понедельник** maanantai; > **вордайськон 2**
- пони́ськыны** *intr.* 1. *alat.* (*к-съ* *кышномуртэн*) panna, naida, nussia (*jnk kanssa*), harrastaa sekä 2. *pass. v:stā поныны*
- понна 1.** *postp.* (кинлы ке, марлы ке) varten, hyväksi; **вáньмыз со тон п.** **лэсътэмын** kaikki on tehty sinua varten (t. sinun hyväksesi) 2. *postp.* (*сэрэн*) takia, vuoksi, tähden; **быриз ук каръян пинал дауре дас тымыс арес ныл п.** *kansanl.* nuoruusparkani loppui kahdeksantoistaikäisen tytön takia 3. *postp.* (кин ке, мар ке **пумы-**

сен, ласянь) puolesta, =sta / =stä; **кин ке п. куарадэ сётыны** äänestää jnk puolesta; **мар п. премия басытд?** mistä sait palkinnon?; **ти п. мон весь сюлмась-кисько** olen aina huolissani puolestanne, minun on aina huoli teistä **4. postp.** (марлы ке мыныны) käännetään noudannan päättäärrää t. kohdetta ilmaisevalla finaalirakenteella: **врач п. ыстыны** lähetää noutamaan lääkäriä; **ву п. ветлыны** käydä vettä hakemassa; **ву п. мыныны** mennä vettä hakemaan; **магазин нянь п. мыныны** mennä kauppaan leipää ostamaan **5. konj:na** jotta, että, sen tähden (t. vuoksi) että; **мон туннэ вазъ султй, ванъ ужъёсме быдэстыны п.** tänään minä nousin aikaisin, jotta ehtisin tehdä kaikki työt; **мон дыртисько, лекции вуыны п.** minä pidän kiirettä, että ehtisin ajoissa luennolle; minä pidän kiirettä ehtiäkseni ajoissa luennolle; **со тонэныд верась-кыны п. лыктэм** hän tuli puhumaan kanssasi ◇ **инмар(е) п.!** ju malan tähden!

понон 1. paneminen, pano; **ним п. nimittäminen**, nimen anto; **пыдэ п. 1)** jalkaan paneminen (*jalkineen*) 2) (пыдкук) jalkineet **2. (ву, чай лээён)** kaataminen, täyttämisen **3. alat.** (к-сь *кышномуртээз*) paneminen, pano, naiminen, nussiminen

поныны 1. panna; **ас интыяз п. panna paikoilleen;** **кие поэзь п. panna lapaset** (t. kintaat) käteen; **кисые п. panna taskuun;** **ним п. antaa nimi,** panna nimeksi; **пыдэ ботинка п. panna kengät** jalkaan

2. (чай, ву) kaataa, täyttää; **ча-шае чай п. kaataa teetä kuppiin** **3. alat.** (к-сь *кышномуртээз*) panna, naida, nussia jtak ◇ **пеле п. panna korvan taakse,** panna (t. painaa) mieleensä; **санэ (я. чотэ) п. ottaa huomioon**

понятие käsite; tiedostus

поп рарпи

попугай el. papukaja

популярной suosittu, suosiossa oleva

пор mari(lainen); пор кыл mari(n kieli)

пориськон teonn. v:stä **порись-кыны**

пориськыны intr. 1. (лйяльёсты порылыны) juuria, raivata kantoja

2. pass. v:stä **порыны**

порни kasv. pillike (*Galeopsis*)

пороз 1. (ои) sonni, härkä **2. (п. парсы)** (айы парсы) karju

поромон teonn. v:stä **поромыны;** **йыр п. myös kuv.** huimaus, ryögrutys

поромыны yksipers., myös kuv. huimata, ryörryttää (päättä); **йыр поромы** (päättä) huimaa, (päättä) ryörgyttää

поромытон teonn. v:stä **поромы-тыны**

поромытыны myös kuv. huimata (päättä), ryörgyttää (päättä); **йырез поромытэ** huimaa (päättä), ryögruttytää (päättä); **сяська зын йырез поромытэ** kukkien tuoksu ryörgyttää (t. käy päähän)

порон 1. (лйялээз) juuriminien, rai vaaminen **2. (к-сь жагтурынээз)** nyhtäminen, nyhtäisy, kitkeminen (*juurineen*) **3. (кырон, гылтон)** puhkaiseminen, puhkaisu, murta minen (*padon*)

- порох** ruuti; > **дары**
- порошок** jauhe, pulveri; дйсь
мисъкон п., мисътасъкон п.
pesu(jauhe, pesupulveri)
- порт** satama
- портманет** rahakukkaro
- портон 1.** (к-сь сверлоен) poraaminen, poraus, kairaaminen, kairaus **2.** (сверло) pora, kaira **3.** (крылон, гылтон) puhkaiseminen, puhkaisu, murtaminen (*padon*) **4.** kuv. (сётытон) mankuminen, kärtäminen, kerjääminen
- портрет** muotokuva
- португал** portugalilainen; **п. кыл** portugali(n kieli)
- португáлец** portugalilainen (*ihminen*)
- португáлка** portugalilainen (*nainen*)
- портфель** salkku
- портыны 1.** porata, kairata; **музье-**
мез п. porata maata; **пулэз** п. ro-
rata lautaan reikä **2.** (крыны,
гылтыны) puhkaista, murtaa (*ra-
to*) **3.** kuv. (сётытыны) mankua,
kärtää, kerjätä, saada mangutuksi
(t. kärtetyksi)
- портье** portieri
- порчи, борция** annos
- поръян I** (берган) pyöriminen,
pyörintä, pyörähely; kaartelu
- поръян II** teonn. v:stā **поръяны**
П
- поръяны I** (берганы) pyöriä, pyö-
rähdellä; kaarrella; **инмын душес**
- поръя** haukka kaartelee taivaalla;
кожын ву поръя vesi pyörii sy-
vänteessä; **куаръес омырын**
- поръяло** lehdet pyörivät ilmassa;
- поръяса эктыны** tanssia pyöräh-
dellen, pyörähdellä tanssin tahdis-
sa
- поръяны II** iter. > **портыны**
- поры** hierin, härkin
- порыны 1.** (лиялээз) juuria, raivata
kanta **2.** (к-сь жагтурынээз) puhtää,
nyhtäistä, kitkeä (*juurineen*) **3.**
(крыны, гылтыны) puhkaista,
murtaa (*pato*)
- посадка** ruhek. metsäistutukset
- посёлок** (asuin)taajama, kylä; **гó-
род выллем** п. kauppala, kau-
punkimainen taajama; **нюлэс (вон-
зэс)** п. metsäteollisuus kylä;
- ужасъёслэн посёлоксы** työläis-
taajama
- поси́сь** partis. v:stā **посыны; ку** п.
nahan muokkaaja (t. pehmittäjä),
parkitsija
- поси́ськем 1.** partis. ja teonn. v:stā
поси́ськыны 2. tyyristynt, tyy-
ruinen, ruttuinen; **п. платья** ту-
pistynyt leninki
- поси́ськон** teonn. v:stā **поси́ськы-
ны**
- поси́ськыны 1.** (погмасъкыны)
tyristyä, mennä tyrruupi; **дэрэме**
поси́ськемын paita (t. leninki) on
tyristynt **2.** kuv. ruhek. (кеяраса лёгасъкыны) vääntelehtiä,
vaihtaa jalkaa (*erävarmana*) **3.**
kuv. ruhek. (шүгъяскыны) erä-
röidä, häilyä (kahden vaiheilla),
empiä
- поскес 1.** rannerengas (*hopeinen t.
villasta kudottu*) **2.** anat. (суинос)
ranne
- послелог** kiel. postpositio; > **ним-
бер**
- пословица** sananlasku; > **визъкыл**
- пособие 1.** (коңдан юрттэт) avus-
tus (*rahallinen*) **2.** (дышиетон ма-
териал) opetusväline, (opetuksen)
apuneuvo
- посол** suurlähettiläs

посольство suurlähetystö

посон 1. (*погман*) ryristäminen, ryristely, rutistaminen **2.** (*куэз*) pehmittäminen, pehmitys, muokkaaminen, muokkaus (*nahan*) **3.** (*пиргытон*) murentaminen (*kivialien yrttien, mahorkan*) **4.** (*дйсъ мисъкон*) peseminen, pesu (*vaatteiden käsin*) **5.** (*массаж лэсътон*) hierominen, hieronta

пост I 1. (*возьмаськонни*) var-tio(paikka), passi(paikka) **2.** (*возьмаськисъёс, эскерисъёс*) vartio, partio **3.** (*уж инты*) virka

пост II usk. paasto; > **визь II**

постановка 1. (*пъесаез пуктон*) ohjaus (*näytelmän*) **2.** (*спек-такль*) näytelmä **3.** (*радион.*) kuunnelma

постановление päätös; säännös; > **пунктэм 2**

постной [-чн-] murt. paasto; **п. возвыны** паастота; > **визь II** ◊ **п. вёй** kasviöljy, ruokaöljy; > **кёс-вёй**

посуда astia(t), astiasto

посылка (*posti*)paketti; **п. келяны** (*я. лээзыны*) lähettilä paketti
посыны 1. (*погманы*) ryristää, ry-pistellä, rutistaa; **платьяеэз** **п.** ry-pistää leninki **2.** (*куэз*) rehmittää, muokata (*nahka*) **3.** (*пиргызыны*) murentaa (*kuivia yrtejä, mahork-kaa*) **4.** (*дйсъ мисъкыны*) pestää (*vaatteita käsin*) **5.** (*массаж лэсътыны*) hieroa

посэм 1. *partis. ja teonn. v:stā посыны 2.* (*дйсъ, казаз*) gyrruinen, ryristetty, ruttuinen, rutistettu **3.** (*ку*) pehmitetty, muokattu (*nahka*)

пот kasv. **1.** savikka (*Chenopodi-um*); maltsa (*Atriplex*) **2.** (*курыт-not*) maruna (*Artemisia*) / vrt.

вожпот, курытпот, съодпот

потан 1. (*потам*) käyminen, käynti (*ulkona*) **2.** (*потанни*) uloskäynti, uloskäytävä **3.** (*выжанни*) ylime-no

потанни uloskäynti, uloskäytävä ◊

педло **п.** käymälä, vessa

потаны käydä (*ulkona*); **балконэ** **п.** käydä parvekkeella; **кунгож** **сыбры** **п.** käydä ulkomailla; **магазинэ** **п.** käydä kaupassa; **педло** **п.** 1) käydä ulkona 2) *kuv.* (*туалетэ*) käydä vessassa

потон 1. *teonn. v:stā потыны 2.*

(*потонни*) uloskäynti, ulosmeno **3.** (*выжонни*) ylimeno ◊ **п. падеж** *kiel.* elatiivi

потонни uloskäynti, ulosmeno; (*сюрес*) poistumistie

потос 1. kasvain, tuumori **2.** (*пёсъ-кы*) paise, äkämä, ajos **3.** (*писну лёг*) pahka, pahkura, kasvannainen, kasvettuma **4.** (*пушиёт*) vesa, verso

поттон 1. (*ulos)vienti, (ulos)kanta-minen; (ulos)tuominen; poistami-nen, poisto, siirtäminen; (*маши-наен ou*) kuljettaminen, kuljetus (*pois*) **2.** (*уллян*) ajaminen, ajo (*ulos t. pois*), poistaminen, poisto **3.** (*ужысь куштон*) erottaminen, irtisanominen **4.** (*школаись, кинъёс ке пёллысъ*) erottaminen, ajaminen, ajo (*pois koulusta*); poistaminen, poisto (*seurasta*) **5.** (*музъем узырлыкъёсты*) louhi-ninta, nostaminen, kaivaminen, saa-minen (*esim. malmin*); (*портыса*) pumppaaminen, pumpaus, poraa-minen, poraus (*maaöljyn*) **6.** (*вузъёс, сиён-юон*) tuottaminen, valmistaminen (*tuotteiden, elintar-vikkeiden*) **7.** (*книга-газет*) jul-*

kaiseminen, julkaisu **8.** (*nu n.*) hautominen (*poikasien*) **9.** (*пайды басытон*) saaminen (*voiton*), käytäminen (*hyödykseen*) **10.** (*кытчыке вуттон*) johtaminen, tuominen; taluttaminen, ohjaaminen, ohjaus **11.** (*выль пудо выжы, бакча сиён*) kehittäminen (*luominen*) **12.** *atk.* (*печатлан*) tulostaminen, tulostus

поттоныңд painos(määrä)
поттыны **1.** viedä (pois t. ulos), kantaa (pois t. ulos); tuoda (pois t. ulos); poistaa, siirtää; (*машинаен ou*) kuljettaa (pois); **жагез коркас** *п.* viedä roskat pois (t. ulos) talosta **2.** (*улляны*) ajaa (ulos t. pois), poistaa; **кинэ ке кымната-**бысь *п.* ajaa jk huoneesta ulos **3.** (*ужысын күштыны*) erottaa, sanoa irti **4.** (*школаись, кинъёс ке нөллүсі*) erottaa, ajaa (pois) (*koulusta*); poistaa (*seurasta*) **5.** (*музъем узырлыкъёсты*) louhia, nostaa, kaivaa, saada; (*портыса*) pumpata, porata (*maaöljyð*); **музъем** **эгыр** *п.* louhia kivihiiltä **6.** (*вузъёс, сиён-юон*) tuottaa, valmistaa **7.** (*газет-журнал*) julkaissta **8.** (*nu n.*) hautoa (*poikasia*); **чины** *п.* hautoa kananpoikia **9.** (*к-сы пайды*) saada, käyttää (hyödykseen) **10.** (*вуттыны*) johtaa, tuoda; taluttaa, ohjata; **сюрес шур дуре** **поттіз** tie johti joen rannalle **11.** (*выль пудо выжы, бакча сиён*) kehittää (*luoda*) **12.** *atk.* (*печатланы*) tulostaa Ⓛ **зын** *п.* levittää (erämiellyttävä) hajua; **кыл(пум)** *п.* aloittaa keskustelu jstak; **ним-дан** *п.* levittää huhuja (t. kuulopuheita); **чын** *п.* levittää savua; **чын** (*. сурым*) **поттыса**

ужаны tehdä töitä minkä jaksaa **поттыны** **1.** (*педло*) mennä (ulos t. pois), poistua; tulla (ulos t. pois); (*транспортысъ*) nousta (pois), astua (pois) (*kulkuvälneestä*); **коркас** *п.* mennä ulos talosta; **муръёысы** чын потэ riipusta tullee savua; **педло** *п.* mennä ulos; **автобусысы** *п.* nousta (t. astua) bussista **2.** (*азе поттыны, адсыны*) ilmaantua, ilmestyä, ilmetä, näyttäätyä, tulla esiin; **кытысы** **ке азямы** лудкеч поттіз jostakin ilmestyi (t. tuli esiin) jänis; **инме кизилиос** поттіллям ни тähdet ovat jo syttyneet taivaalle **3.** (*жү-жаны, бычыраны*) orastaa, noussta oraalle, versoa; olla oraalla **4.** (*выжыны*) mennä yli, ylittää; siirtyä; **шур вamen** *п.* mennä joen yli, ylittää joki; **кыкетій классысы** **куинётійяз** *п.* siirtyä toiselta luokalta kolmannelle **5.** (*тыло-бурдо пиос с-сы*) kuoriutua (munasta) **6.** (*гижло, пәсьық*) ilmaantua, muodostua, tulla (*ihottuma, paise*) **7.** (*печатласъыны*) ilmestyä, päästää julkisuuteen; **журнал-лэн вылы номерез** поттіз ни ai-kakauslehden uusi numero on jo ilmestynyt **8.** *adjektiivien ja adverbien yhteydessä:* tuntua jltak, näyttää jltak; **зеч** потэ tuntuu hyvältä; **мыным татын зеч** потэ minä viihdyn täällä; **кузь** потэ näyttää (t. tuntuu) pitkältä; **та дэрэм мыным** чебер потэ minusta tämä paita näyttää kauniilta **9.** *nomini, adverbi + кады-уhtymän yhteydessä:* vaikuttaa jltak, muistuttaa jtak (*jnk mielestä*); **тон мыным атае** **кадь** поттіськод sinä muistutat isääni; **тон мыным атай** **кадь**

потісъкод sinä olet minulle kuin isä 10. =(*э*)*m-partisiippien yhteydessä*: haluta, tahtoa; **изем поте** nukutaa, haluan nukkua; (**мы-нам**) **сиeme потэ** (minä) haluan syödä; **солэн кошкемез потэ ни** hän haluaa jo lähteä ◇ **вир п.** tihkua, valua (veri); **вандэм инты-ысытьз вир потэ** (hänen) haavastaan tihkuu (t. valuu) verta; **йёл трос (я. умой)** потэ lehmä on herunut hyvin; **йырысь п.** jäädä pois mielestä, unohtua; **калык радэ п.** päästää vaikutusvaltaiseen (t. näkyvään) aseman; **пинь п.** puhjeta (hampaat); **уже п.** tulla työhön (*esim. loman jälkeen*); **ужысь п.** 1) (*ужан нунал бере*) lähteä työstä 2) (*к-сь мукет уже кошкины*) sanoa itsensä irti työpaikasta

поход retki; **крестовой п.** ristiretki; **турист п.** vaellusretki

почерк käsiala

почёт kunnia, kunnioitus, arvonantto; *vrt.* **дан 2** ◇ **п. караул** kunnia-vartio

починка uudiskylä, uudisasutus **почтá** posti; **п. нуллйсь** postinkantaja

почтальон postinkantaja

почти *ruhek.* melkein, lähes

пошлина tulli(maksu); > **вузывыт**

поэзи, поэзия *kirjall.* runous; >

кылбурет

поэма *kirjall.* runoelma

поэт runoilija; > **кылбурчи**

пояс *maant.* vyöhyke

пöдон 1. (*пыкмон*) ummehtuminen

2. (*жокан*) tukehtuminen, tukahatuminen (*kalojen*)

пöдымляськись 1. *partis.* *v:stā*

пöдымляськыны 2. *nirso* // *nir-*

soilija, nirppanenä (*ruoan suhteen*) **пöдымляськон** *teonn.* *v:stā* **пö-дымляськыны**

пöдымляськыны *nirsoilla*, olla nirppanenä (*ruoan suhteen*)

пöдымы 1. (*пыкмыны*) ummehtua

2. (*жоканы*) tukehtua, tukahtua (*kalat hapen puutteeseen*)

пöёт 1. (*алдам*) petos, petkutus, valhe; harha(vaikutelma), harhakuva; **син п.** näköharha **2.** (*пöй-шуръёсты кутон понна*) (*houkutus*)syötti, houkutin

пöечи petkuttaja, pettäjä, petturi, valehtelija

пöзэм partis. ja teonn. *v:stā* **пö-зыны** ◇ **п. лул (я. ыж йыр)**

haukk. töröttö, höntti, tohelo, tollo

пöзён 1. (*быректон*) kiehuminen,

kiehunta; (*пöзтьськон ou*) krysyminen **2.** (*ошмес с-сь*) kuohuminen, kuohunta, poreilu, kiehunta

3. kuv. (*мылкыд с-сь*) kiehuminen, kiehunta, kuohuminen, kuohunta (*mielen*); (*уж с-са*) luistaminen, sujuminen (*työn*)

пöзъ kinnas, kintaat, lapanen, lapanaset, rukkanen, rukkaset; **пал(ыз)** **п. киннас**, lapanen, rukkanen; **чи-ныые (я. чинныё-пöлыё)** **п. sor-** mikas, sormikkaat, hansikas, han-

sikkaat

пöзтьсь partis. v:stā **пöзтьныы;** **сиён п.** keittäjä, kokki

пöзътон 1. keittäminen, keitto, kiehuttaminen **2.** (*вина, тэкит*) polttaminen, poltto (*viinan, tervan*),

keittäminen, keitto (*saippuan*); (*cyp*) paneminen, pano (*oluen*)

пöзтьныы 1. keittää, kiehuttaa; **ву-**

п. keittää vettä; шыд п. keittää (t. valmistaa) keitto **2.** (*вина, тэкит*) polttaa (*viinaa, tervaa*), keittää

(*saippuaa*); (*cyp*) *panna* (*olutta*); **вина п.** *polttaa* (t. *keittää*) *viinaa* **пöзтэм 1.** *partis. ja teonn. v:stā* **пöзытыны 2.** *keitetty*, *kypsä*; **п.** *силь* *keitetty liha*
пöзыы > пöзы
пöзыыны 1. (*быректыны*) *kiehua*; (*пöзытиськыны ou*) *kupsyä*; **ву пöзе** *vesi kiehuii*; **силь пöзе** *liha kiehuu* (t. *kupsuy*) **2.** (*ошмес с-съ*) *kuohua*, *poreilla*, *kiehua 3. kuv.* (*мылкыд с-съ*) *kiehua*, *kuohua (mieli)*; (*к-съ уж*) *luitaa*, *sujua (työ)*; **уж пöзе** *työ sujuu* (t. on *kiihkeimmillään*), *työ on täydessä käynnissä*
пöй parent. *käytetään kertojan omien aikaisemmin ilmaistujen sanojen t. ajatusten ilmaisemiseen*: *sano(i)n*, *sano(i)mme*; *luulen*, *luulin*, *luulemme*, *luulimme-sanojen aseesta*; **собере шусыко солы, мон, п., жади ни, уг ни ужа** *sitten minä sanoin hänelle*, *minä olen väsynyt*, *en tee enää töitä*; **сыче, п., вылэмед тон** *sanoin vain*, *että sellainen sinä olet*; **кин, п., со сыче, малпаса улйськом** *olemme mietteissämme*, *kukahan se semmoinen on?*
пöйшур (*villi*) *eläin*, *otus*; **кыр п.** *villieläin*
пöйшуран *metsästäminen*, *metsästys*
пöйшураны *intr.* *metsästää*, *harrastaa metsästystä*
пöйшурась 1. *partis. v:stā* **пöйшураны 2.** *metsästäjä*
пöл I (*вузаськыку*) *lisämaksu*, *välimaksu* (*vaihtokaupassa*); **п.** **сётыны** *maksaa lisämaksu*
пöл II *postp.vart. > пöltiy, пöлы
П, пöлын, пöлысен, пöльсъ*

пöлáт-вият, пöлáт-пöлат *harvakseen*, *aika ajoin*, *sillöin tallöin*
пöллё ruhek. *lörrppö*, *suupaltti*
пöллён ruhek. 1. (*пычкылон*) *matkiminen*, *matkinta*, *härnäaminen*, *kiusoittelu* **2.** (*супыльтон*) *lörpötely*, *lörpöttäminen*, *höltötäminen*
пöлльыны ruhek. 1. (*пычкылыны*) *matkia*, *härnätä*, *kiusoitella* **2.** (*супыльтыны*) *lörpöttää*, *höltää*
пöлтү postp. liikeverbien yhteydes-sä: (*адямиос с-съ*) *keskuudessa*, *joukossa*; (*адямиос но арбериос с-съ*) *keskellä*; (*арбериос с-съ*) *seassa*; **писпүос п. ветлыны** *kulkea puiden keskellä*
пöлы I anat. (*чины*) *peukalo*
пöлы II postp. (*адямиос с-съ*) *keskuuteen*, *joukkoon*; (*адямиос но арбериос с-съ*) *keskelle*; (*арбериос с-съ*) *sekaan*; **асьме п.** *joukkoomme*, *keskuuteemme*; **калык п.** *ihmisten keskuuteen*; **куакъёс п.** *пырыны* *mennä pensaiden keskelle*
пöлын postp. (*адямиос с-съ*) *keskuudessa*, *joukossa*; (*адямиос но арбериос с-съ*) *keskellä*; (*арбериос с-съ*) *seassa*; **асьме п.** *joukossamme*, *keskuudessamme*; **калык п.** *ihmisten keskuudessa*; **соос п.** *heidän joukossaan*, *niiden keskellä*; **сяська п.** *kukkien seassa* (t. *keskellä*); **турын п.** *heinäsä*; *heinän keskellä* (t. *seassa*) ◇ **шудон п.** *karkeloissa*
пöлысен postp. (*адямиос с-съ*) *keskuudesta*, *joukosta*; *keskuudes-sa*, *joukossa*; (*адямиос но арбериос с-съ*) *keskeltä*, *keskellä*; (*арбериос с-съ*) *seasta*; *seassa*; **калык п.** *нóмыр но уг адкы* *ihmisten keskeltä ei näe mitään*;

писпуюс п. пумиськыны tavata (toisensa) puiden keskellä
пölyсьс postp. (адямиос с-съ) keskuudesta, joukosta; (адямиос но арбериос с-съ) keskeltä; (арбериос с-съ) seasta; **асьме п.** joutostamme, keskuudestamme; **калык п.** ihmisten keskuudesta; **коос п.** heidän joukostaan, niiden keskeltä
пöлэстийськон teonn. v:stā **пöлэстийськыны**
пöлэстийськыны 1. (шорт с-съ) kertautua, kiertyä (*lanka*) **2.** (нöлэстыса улыны) kerrata (t. olla kertaamassa) lankaa
пöлэстон kertaaminen, kertaus (*langan*); **п. пурт (я. черс)** kertausvärttinä
пöлэстыны kerrata (*lanka*)
пöр (=ыз) I 1. (дорысь ужъёс) taloustyöt; **пöрэз быдэстыны** tehdä taloustyöt **2.** (сиён лэсътон) ruoanlaitto, kokkaus
пöр II (висён п., чер п.) kulkutauti, epidemia
пöрам partis. ja teonn. v:stā **пöраты;** **п. сиён** paistos, paistokset, leipomus, leipomukset
пöран 1. ruoanlaitto, ruoan laittaminen, kokkaaminen, kokkaus; (*пыжиськон*) paistaminen, leipominen (*paistosten, leipomusten*) **2.** *kuv. puhek.* (кылбур, верос) sepiittäminen, kirjoittaminen (*runon, kertomuksen*)
пöраны 1. laittaa (t. valmistaan) ruokaa, kokata; (*пыжиськыны*) paisattaa, leipoa (*paistokset, leipomukset*) **2.** *kuv. puhek.* (кылбур, верос) sepiittää, kirjoittaa (*runo, kertomus*)
пöрась 1. partis. v:stā **пöраны 2.**

ruoanlaittaja, kokki **3. puhek.** (кышино) vaimo
пöрат postp. joka toinen (*päivä, tunti*); **поезд нунал п. ветлэ** junaa kulkee joka toinen päivä
пöрмон 1. (удалтон) onnistuminen, luonnistuminen; (кылдон) tuleminen, syntyminen **2.** (воштйсъкон) muuttuminen, tuleminen (*jksik*)
пöрмостэм taitamaton, osaamatton, taidoton // taitamaton (t. osaamatton) ihmisen, tunari
пöрмымтэ 1. partis. v:stā пöрмыны 2. (удалтымтэ) eräonnistunut, hukkaan (t. myttyn) mennyt, onnistumaton // kovaonnanen (ihminen), huono-onnanen (ihminen); **п. уж** eräonnistunut työ (t. asia)
3. > пöрмостэм ◇ **п. кунян halv.** tunari, tämmikoura
пöрмыны 1. (удалтыны) onnistua, luonnistua; (кылдыны) tulla, syntää; **уже пöрмиз кадъ** asiani onnistui (t. on onnistunut) kai; **маке но талэсь пöрмоз** tästä tulee edes jotain **2.** (воштйсъкыны) muuttua, tulla jksik; **пар(лы) п.** muuttua (t. tulla) höyryksi
пöрмытон 1. (быгатон) osaaminen, pystyminen, kykeneminen **2.** (воштон) muuttaminen, tekeminen
пöрмытыны 1. (быгатыны) osata, pystyä, kyetä **2.** (воштыны) muuttaa, tehdä; **буш музъемез со сясякяясъкись садлы пöрмитэй** hän muutti autiomaan kukkivaksi puutarhaksi
пöртмасъкись 1. partis. v:stā
пöртмасъкыны 2. (к-съ ишан) kummittelija **3.** (вожоясъкись) naamioitu, naamiopukuinen
пöртмасъкон 1. (ишан с-съ) kum-

mittelu 2. (*вожояськон*) naamioituneena kujeilu (*joulunpyhien aikana*)

пöртмаськыны 1. (*ишиан с-сы*)

kummitella **2.** (*вожояськыны*) kujeilla naamioituneena (*joulunpyhien aikana*)

пöртэм erilainen, eri // (*n. сямен*)

erilaisesti, eri tavalla // (*пöртэм-лык*) ego; **п. пумо** monenlainen, moninainen, erilainen; **ка-лык**(лэс) **п.** erikoislaatuinen, ihmisistä poikkeava; eri tavalla kuin ihmiset

пöртэммык ego; eroavuus, erilaisuus

пöртэмъяськон *teonn.* *v:stā* **пöртэмъяськыны**

пöртэмъяськыны 1. (*пöртэм луыны*) olla erilainen, erota; (*висъяськыны*) erottua (muista) **2.** (*зечъяськыны*) rehennellä, rehvastella, pöyhkeillä, mahtailla

пöсектон *teonn.* *v:stā* **пöсектыны**

пöсектыны 1. (*мугор с-сы*) saada kuumetta, tulla kuumeeseen **2.**

(*турын, ютыс*) palaa, mädäntyä (*heinä, jyvät*) **3.** *kuv.* (*керзегъяськыны кутскыны*) tulistua, kiivas-tua, menettää malttinsa

пöсекъян *teonn.* *v:stā* **пöсекъяны**

пöсекъяны 1. (*кезегъяны*) hytistä kuumeesta **2.** *kuv.* (*керзегъяськыны*) hermoilla, olla hermostunut; tulistua, olla tulistunut

пöсекъяськон *teonn.* *v:stā* **пöсекъяськыны**

пöсекъяськыны > пöсекъяны 2

пöсекъятон *1.* (*кезегъятон*) puistattaminen, viluttaminen **2.** *kuv.*

(*визъ тырон*) löylyttäminen, löylytys, läksyttäminen, läksytys

пöсекъятыны 1. *yksipers.* (*ке-*

зегъятыны) puistattaa, viluttaa **2.** *kuv.* (*визъ тырыны*) löylyttää, läksyttää

пöсъ 1. kuuma, helteinen, helle=, hekuva // kuumuus, helle; **п. ву** kuuma vesi; **п. нунал** helteinen päivä, hellepäivä; **тунэ туж п.** täänän on kova helle **2.** *kuv.* (*зырдыт*) tulinen, kuuma, kiivas

пöсъвуан *teonn.* *v:stā* **пöсъвуаны**

пöсъвуаны valella kuumalla vedel-lä; (*шийтэк шорыс*) polttaa (*kuumassa vedessä t. kuumalla vedellä*); **киез п.** polttaa kätensä **пöсъвуаськон** *teonn.* *v:stā* **пöсъ-вуаськыны**

пöсъвуаськыны polttaa itsensä (*kuumalla vedellä*)

пöсъкы I *lääk.* paise, äkämä ◇ **kyл** **йылад п. мед потоз!** *ruhek.* varo kieltäsi!, pidähän pienempää suuta!

пöсъкы II el. 1. (*зорпöсъкы, вож-пöсъкы*) tervarääsky (*Apus; A. apus*) **2.** (*ярпöсъкы, ваёбыж*) tör-mäpääsky (*Riparia riparia*)

пöсъкыль kuume(tauti), horkka, vilu(tauti)

пöсъкытон *teonn.* *v:stā* **пöсъкы-тыны**

пöсъкытъян *teonn.* *v:stā* **пöсъкы-тъяны**

пöсъкытъяны iter. *v:stā* **пöсъкы-тыны**

пöсъкытыны 1. kuluttaa (*rikki t. loppuin*) **2.** (*к-сы пöсъкыез*) pu-sertaa (*märkäpesäke, paise*)

пöсътолэз heinäkuu; **> июль**

пöсътон *teonn.* *v:stā* **пöсътыны**

пöсътурын 1. *kasv.* (*съöдпöсътуру-рын*) pippuri (*Piper; P. nigrum*) **2.** (*емышез но порошок*) (*musta-)* pippuri **3.** *kasv.* (*гордпöсътурын*)

- (ruoka)paprika (*Capsicum annuum*) **4.** (емышэз) paprika; (*норошок*) paprika(jauhe)
- пöсчтыны 1.** kulua (rikki t. loppuun), mennä rikki (t. kelvottomaksi) **2.** (*к-съ пöсчы*) pujheta (*märkäpesäke, paise*)
- пöсян 1.** lämpeneminen, kuumeneaminen, kuumentuminen **2.** (*нюлан*) hikoilu, hikoaminen **3.** (*турын, ютысъ с-съ*) palaminen, mätäneminen, mädäntyminen (*heinän, jyvien*)
- пöсяны 1.** lämmetä, kuumeta, kuumentua; **ву пöся ни** vesi on kuumenemassa **2.** (*нюлатон*) hikoilla, hiota **3.** (*турын, ютысъ*) palaa, mädätä, mädäntyä (*heinät, jyvä*)
- пöсятйськон, пöсятйськыны >**
пöсятскон, пöсятскыны
- пöсятон 1.** lämmittäminen, lämmitys, kuumentaminen **2.** (*нюлатон*) hikoiluttaminen, lämmittäminen **3.** *kuv.* (*визъ тырон*) löylyttäminen, löylytys, läksyttäminen, läksytys **4.** *kuv.* (*жугон*) hutkiminen, piekseminen, hakkaaminen
- пöсятскон teonn. v:stā пöсятскыны**
- пöсятскыны lämmetä,** saada itsensä lämpenemään
- пöсятьян teonn. v:stā пöсятьяны**
- пöсятьяны iter. v:stā пöсятыны**
- пöсятыны 1.** lämmittää, kuumentaa; **шыд п.** lämmittää keitto **2.** (*нюлатыны*) saada hikoilemaan, hikoiluttaa, lämmittää **3.** *kuv.* (*визъ тырыны*) löylyttää, läksytää, antaa löylytys (t. läksytys) **4.** *kuv.* (*жуғыны*) hutkia, piestä, hakata
- пöсятэм 1.** partis. ja teonn. v:stā
пöсятыны 2. pontikka (*tarjotaan lämmitettyänä*); (*варсен вина*) mallaspontikka
- пöялляськись 1.** partis. v:stā пöялляськыны **2.** valehtelija
- пöялляськон valehtelu, valhe**
- пöялляськыны valehdella, lasketella valheita**
- пöян petkuttaminen, petkutus, pettäminen, petos**
- пöяны petkuttaa, pettää**
- пöяськем 1.** partis. v:stā пöяськыны **2.** (*алдаськем*) valhe, valehtelu; petkutus, petkuttaminen, petos, pettäminen **3.** (*янгышам*) erehdys, erehtyminen
- пöяськись 1.** partis. v:stā пöяськыны **2.** (*пöечи*) petkuttaja, pettäjä, valehtelija
- пöяськон 1.** (*алдаськон*) valehtelu, valhe; petkuttaminen, petkutus, pettäminen, petos **2.** (*янгышан*) erehtyminen, erehdys, hairahtuminen
- пöяськыны 1.** (*алдаськыны*) valehdella, lasketella valheita; petkuttaa, pettää **2.** (*янгышаны*) erehtyä, hairahtua
- правило** sääntö
- правительство** hallitus (*toimeenpanovallan elin*); *vrt.* **кивалтэт**
- правление** johtokunta, hallitus, hal-linto; эштослэн правлэниеэз маatalousyhtiön johtokunta (t. hal-litus)
- право 1.** (*эрикрад*) oikeus **2.** (*воздательёслэн*) ajokortti
- православие** kreikkalaiskatolisus, ortodoksisus
- православной** ortodoksinen // ortodoksi; **п. оскон(лык)** ortodoksinen uskonto
- праздник** [-знь-] juhla, pyhä(päivä) // juhlallinen; **п. возьмыны** (я.)

карыны) viettää juhlaa, juhlia

практика 1. (*дышиетскон*) harjoiteltelu, harjoittelijana olo; **педагогической п.** opetusharjoittelut; **п.**

ортчыны оlla harjoittelemassa **2.** (*уж вылын быдэстон*) käytäntö, praktiikka **3.** (*опыт*) kokemus, praktiikka

практикант harjoittelija, praktikantti

практической käytännöllinen, käytännön

прáпорщик vänrikki

предáние taru, perimätieto, kertomus; *vrt. мадён 2*

предáтель kavaltaja, petturi

предáтельство petturuus, pettämisen, kavaltaminen; kavallus, petos

предать: п. **карыны** kavaltaa, pettää

предлог *kiel.* prepositio; > **нимазь**

предложение *kiel.* lause, virke; > **веран 5, шуос**

предмет 1. (*арбери*) esine; asia; *kiel. myös* olion **2.** (*дышиетскон п.*) oppiaine

предприя́тие (tuotanto)laitos, (liike)yritys; **кун п.** valtion laitos (t. liikeyritys); **нимаз п. 1)** (*нимаз адъилэн*) yksityinen (liike)yritys **2)** (*нимыссызыз, куд-огез*) erillinen laitos (t. yritys)

председáтель puheenjohtaja; > **тóро 2**

представíтель edustaja

президент presidentti; puheenjohtaja

прези́диум puhemiehistö; *koll.* puheenjohtajisto, presidiumi

преискурант hinnasto

прéми, прéмия palkinto; palkkio, maksu; **п. сётыны** palkita, antaa palkinto

премье́ра ensi-ilta

премье́р-министр pääministeri

преник pikkuleipä, piparkakku

преподавáтель opettaja (*korkea-koulussa, yliopistossa*)

пресс puristin, puserrin, painin

прéесса 1. (*газет-журнальёс*) lehdistö **2.** *ruhek. koll.* (*журналъёс*) lehtimiehet

пресс-коnфéренци, пресс-коnфéренция lehdistötilaisuus

престиж arvovalta, vaikutusvalta, prestiisi

преступлéние rikos; > **йыруж**

преступник rikollinen, rikoksenteja; > **йыруж лэсътись**

Прибалтика Baltian maat

прибор laite, koje; välineet

privíвка rokotus

привилéги, привилéгия etuoikeus, erioikeus, privilegio

приговор tuomio (*tuomion lausuminen*); > **пумкыл**

при́город esikaupunki

приём 1. (*куно карон*) vastaanotto **2. urh.** keino, ote ◇ **п. корка vanh. kutsuntapaikka**

приёмник vastaanotin

приз palkinto

приказ käsky, määräys; (*ужказ*) päiväkäsky

приключение seikkailu

прилагáтельный *kiel.* adjektiivi; > **тодметним**

прилив vuoksi, nousuvesi; > **вýйлон**

пример 1. esimerkki **2. mat.** (*lasku*)esimerkki, (*lasku*)tehtävä

прýнтер [-тэр] *atk.* kirjoitin, tulostin, printteri

принц prinssi

принцéсса prinsessa

прýнцип periaate; > **возет**

принципиálной periaatteellinen	
припев kertosäe	туотеет
приправа mauste, höyste	проект 1. (эскиз) luonnos(ehdotus); suunnitelma // suunnittelu=, projekti=; п. (я. проектъёсъя)
природовéдение luonnontiede, luonnontieto	бюро suunnittelutoimisto 2. (план) projekti, hanke 3. (чектэт) ehdotus; luonnos
пристáвка <i>kiel.</i> prefiksi; > азитэт	проектáровать: п. карись suunnittelija; п. карыны suunnitella, luonnostella, laatia luonnosehdotus
пристань (laiva)laituri	прожéктор valonheitin
присáга vala; п. сётыны vannoa vala; > анткыл	прóза kirjall. proosa
притяжáтельный: п. сúфффикс <i>kiel.</i> possessiivisufffiks; > астьян	произведéние teos; литератúрой п. kirjallinen teos, luomus; чеберлык(о) п. taideteos
кылýтэт	производство 1. (вуз поттон уж) tuotanto, tuotannollinen työ 2. (промышленность) teollisuus, tuotanto
приход: (<i>туös черк п.</i>) pitääjä; seu-rakunta	произношéние ääntäminen, ääntämys
прицеп perävaunu	прокуратúра 1. (ужъорт) syyttää-jänvirasto 2. koll. (прокуроръёс) syyttäjäkunta, syyttäjistö
причáстие <i>kiel.</i> partisiippi; > ка-ронним	прокурор prokuraattori; virallinen (t. yleinen) syyttäjä
пробíрка koerputki	пролив salmi; > мувырвис
пробка 1. (чоктэт) korkki, tulppa 2. (прóбка) <i>sähk.</i> sulake 3. (прóбка) <i>puhek.</i> (сюрес вылын) ruuhka, tungos	пролка <i>puhek.</i> kuja
проблéма ongelmä	промыс <i>puhek.</i> > <i>seur.</i>
провíнци, провíнция maaseutu, provinssi; maakunta	прóмысел elinkeino, ammatti
проводник I (<i>поездын</i>) vaunupal-velija	промышленной teollisuus=, teollinen
проводник II <i>fys.</i> , <i>sähk.</i> johde, konduktori	промышленность teollisuus
проводник ripeä, rivakka	пропéллер potkuri
прогноз ennuste, ennustus; куазь-лы п. sääennuste, sääennustus	пропóрци, пропóрция 1. (mitta-) suhde 2. mat. verranto
программáровать: п. карон oh-jelointi; п. карыны ohjelmoida	прóпуск kulkulupa, lupakortti
программист ohjelmoija	прорéктор vararehtori
прогресс edistys; <i>vrt.</i> азинскон 2	пророк usk. profeetta
продукт tuote	проспект I (<i>урам</i>) valtakatu, prospekti
продúкта: продúктаос elintarvik-keet, ruokatarvikkeet, ruokatavarat, (ruoka)tuotteet	проспект II 1. (<i>план</i>) suunnitelma,
продúкци, продúкция tuotanto;	

luonnos 2. (*брошюра*) esite, esittelylehti(nen)

проститутка prostituoutu, ilotyttö, portto

простить: п. **карон** anteeksianto, anteeksiantamus; **п. карыны** antaa (t. suoda) anteeksi

прόстынь, простыня lakana

протез [-тэз] proteesi; **ки(лы) п.** tekokäsi, käsiproteesi; **пинь(лы)** п. tekohammas, hammasproteesi; **пыд(лы) п.** tekojalka, jalkaproteesi; **син(лы) п.** tekosilmä, silmäproteesi

протест vastalause, protesti

противогаз kaasunaamari

противоречие ristiriita

протокол röytäkirja

профессси ammatti

профессионал ammattilainen, ammattimies // ammatti=, ammatillinen, ammatin

профессиональной ammatti=, ammatillinen, ammatin

профессия > професси

професссор professori

профильтр profili, sivukuva; (läpi)leikkaus

профком ammattiliittokomitea

профсоюз ammattiliitto, ammattiyhdistys

процент prosentti

процесс prosessi, kulku (*tapausten*)

процессорatk. suoritin, prosessori

проч murt. aivan, ihan, kokonaan; (*ёвёлтон дыръя*) ollenkaan, lainkaan, yhtään; **п. ёвёл** ei (ole) ollekaan

пруд tekijärvi, tekolampi

пружина jousi, vieteri

прямоугольник suorakaide

псевдоним salanimi, pseudonymi

психика psyke, sielunelämä, mie-

lenlaatu

психической psyykkinen, sielullinen

психолог psykologi, sielutieteilijä

психология psykologia, sielutiede

пу 1. *koll.* (*эстийськон*) halot, (polttoto)ruut; **ардана** pu halkopino, ruupino; **пу лапас** halkokatos; halkoliiteri, halkovaja, puuvaja; **пу пис** halko; **пу пызь** sahajauhot, sahanpuru(t); **пу вандыны** sahata halkoja; **пу корась** puunhakkaaja; **пу кораны** hakata (t. pilkkoja) puita; **пу пильылыны** pilkkoja (t. halkoa) puita **2.** (*материал*) puu(aine) // puu=, puinen; **лэстьйськон** pu rakennuspuu; **пу гырлы 1)** vanh. puinen kalistin **2)** kuv. juorukello, kielikello, lörppö; **пу корка** puutalo; **пу ёс** puinen ovi **3.** *esiintyy useiden puiden, pensaiden ja marjakasvien nimien toisena osana:* **абрикос** абрикоси; **кызыпү** коиву; **пипу** haapa; **сүтэрпү** herukka, viini-marja (*pensas*); **узыпү** mansikkaka (*kasvi*); **яблокпү** оменарии

пuan teonn. v:stā пуаны

пуаны 1. hyppiä puusta puuhun (t. oksalta oksalle) (*orava*) **2.** *kuv.* vaihtaa usein työpaikkaa (t. asuinpaikkaa)

публикаци, публикация julkaisu

публичной julkinen, yleinen

пубы last. jalka

пуд I (*сектала мертэт*) puuta (16,38 kg)

пуд II 1. (*куак, модос*) pensas, varret; **картофкалэн** пудээ rerunanvarret; **сүтэрлэн** пудээ herukkapensas, viinimarjapensas **2.** *esiintyy useiden pensaiden ja mar-*

jakasvien nimien toisena osana:
картофкапуд perunanvarret; **сүтэрпуд** herukka, viinimarja (*pensas*); **узыпуд** mansikka (*kasvi*);
эмезьпуд vadelma (*pensas*)
пуд III (гур пуд) arina, uunin pohja; > **гур I: гур пыдэс**
пудинг vanukas
пудо 1. *koll.* (*пудо-живот*) karja, (koti)eläimet; **векчи п.** pienkarja;
кысконо п. lypsykarja; **сюро таза п.** nautakarja; **таза выжы п.** hyvärotuinen karja, rotukarja; **п. вандись** teurastaja; **п. возьман инты** laidun(maa); **п. возьманы** paimentaa karjaa; **п. возьмась** paimen; **п. вордись** karjanhoitaja, karjatalouden työntekijä; **п. вордон** karjanhoito, karjatalous; **п. сюдись (я. утись)** karjanhoitaja **2.** (*одиг йыр*) (koti)eläin, elukka;
гурт пудоос kotieläimet, karja
пудо-живот > пудо 1
пудра puuteri
пудъем puudan (painoinen); **п. гира** puudan punnus
пуж (jauho)seula
пужалскон *teonn.* *v:stā* **пужалскины**
пужалскины 1. (*к-съ саес*) kiertää ylös (*hiha*); (*к-съ ковёр*) kiertää (rullalle t. rullaksi) **2.** (*ожалскины*) nostaa (t. kohottaa) jatkayödäkseen
пужалтийськон, пужалтийськыны > пужалскон, пужалскины
пужалтон *teonn.* *v:stā* **пужалтны**
пужалтыны (*выллань куасаллыны*) kääriä (t. kiertää) ylös; (*бинаялтыны*) kääriä (rullalle t. rullaksi); **дэрэм саесъёсты** п. kääriä paidan hihat ylös; **ковёрез** п.

kääriä matto rullalle
пужей *el.* **1.** peura; (*тундраысь*) poro **2.** *murt.* (*койык*) hirvi
пужет > пумит
пужмер kuura; **п. усыны** kuuroittua, tulla kuuraan
пужмеро kuurainen
пужмертон kuuroittuminen
пужмертыны *yksipers.* kuuroittua, tulla kuuraan
пужмертэм I *1. partis. ja teonn.* *v:stā* **пужмертыны 2.** (*пужмеро*) kuurainen // (*пужмер*) kuura; **п. турын** kuurainen ruoho
пужмертэм II (*пужмертэк*) kuuraton; **п. тулыс** kuuraton kevät
пужнийсь partis. v:stā **пужныны**; **п. зор** tihkusade
пужнийськон *teonn.* *v:stā* **пужнийськыны**
пужнийськыны intr. **1.** (*пужныса улыны*) seuloa (jauhot), olla seulomassa (jauhoja) **2.** (*пызь с-съ*) seuloutua, tulla seulotuksi **3.** *yksipers.* sataa tihu(u)ttaa, vihmoa; **туннэ (куазь) пужнийське** tänään vihmo (t. sataa tihu(u)ttaa) **4.** *kuv.* (*к-съ тюрагай, душес*) leijailla paikkalaan (*räpytellen tihäään – leivonen, haukka*) **5.** *kuv.* (*чибинъёс, муштёс с-съ*) lennellä (*edestakaisin*), parveilla (*hyttyset, mehiläiset*)
пужнон *teonn.* *v:stā* **пужныны**
пужныны 1. seuloa **2.** *yksipers.* (*зор с-съ*) sataa tihu(u)ttaa, vihmoa; sataa lunta; **туннэ зор** **пужнэ** tänään vihmo (t. sataa tihu(u)ttaa)
пужы I (*сурэд*) kuvio(t); (*сүннысэн лэсътэм ои*) kirjonta(kuvio), koruommel
пужы II 1. *lääk.* (*кызамак*) tuhka-

rokko **2.** (*сийтъпужы*) kesakko, kesakot, pisama(t)
пужьё I kuvio=, kuviolinen, kuviointen
пужьё II (*сийтъпужыё*) kesakkoinen, pisamainen
пужьым kasv. mänty, petäjä, honka; **п. нюлэс** mäntymetsä; **п. яг** männikö
пужыян, пужыяны > пужыя-тон, пужыятыны
пужыятийскон, пужыятийсыкны > пужыятскон, пужыятыкны
пужыятон kirjominen, kirjonta, kirjailu
пужыятскисъ 1. *partis. v:stā* **пужыятыкны 2.** koroompelija
пужыятскон 1. *teonn. v:stā* **пужыятыкны 2.** kirjonta, kirjoompelu, (koru)ompelu
пужыятсконкуар kasv. ratamo (*Plantago*); > **шырыбыжкуар**
пужыятыкны *intr.* kirjoa jtak, kirjailla jtak, olla kirjomassa (t. kirjailemassa), harrastaa kirjontaa
пужыятыны kirjoa, kirjailla; **жёккышетэз** **п. kirjailla** pöytäliina
пуз 1. muna **2. anat.** kives
пузан muniminen, muninta
пузаны munia
пузасъ *partis. v:stā* **пузаны; п. курег** munija
пузкар pesä; > **кар 1**
пүэктон puutuminen
пүэктыны ruutta
пүйы pussi; (*мешок*) säkki; **клеёнка** **п. muovipussi;** **миндэр** **п. туунылиина;** **тамак** **п. (tupakka)massi;** **уксэ** **п. rahapussi**
пукисъ *partis. v:stā* **пукыны; п. курег** hautomakana, hautoja ◇ **п.**

бу lätkkö, rapakko
пуклё, пуклёк pölkky, pölli
пукон 1. (*пукем*) istuminen, istunta
2. (*мебель*) tuoli; **п. тыбыр** tuolin selkänoja **3.** (*улон*) oleminen, olo, istuminen, istunta; **тэк п. joutilaana** olo **4.** (*ни поттон*) hautoaminen, haudonta (*munien*) ◇ **апакы** (*я. вина*) **п. viinan poltto** (t. keittäminen)
пуконни istumispaiikka, istuin
пукран vuö (*leveä, kuvioilla koristettu*); > **путо**
Пукро, Пукрол *kirk.* **1.** Jumalan-synnyttäjän suojarus, pokrova **2.** (*нунал*) Marian päivä, pokrovan päivä
пуксем *partis. ja teonn. v:stā* **пуксыны; п. луо** lietehiekka, vesijättöhiiekka; hiekkakinos; **пыдсаз** **пуксемез** (*pohjatuma*) ◇ **п. ныл** yksinäinen nainen, vanhapiika
пуксён 1. *teonn. v:stā* **пуксыны; шунды** **п. auringonlasku;** **п. инты** istumispaiikka **2.** tiistai; > **вторник**
пуксыны 1. istua, istuutua, käydä istumaan; **пукон вылэ** **п. istua** (t. istuutua) tuolle **2.** (*самолёт,* *шунды, тылобурдоос*) laskeutua, laskea; **шунды пуксе** aurinko laskee; **самолёт аэропортэ** **пуксиз** lentokone laskeutui lentokenälle **3.** (*транспортэ*) nousta (*kulkuneuvoon*); **автобусэ** **п. nousta** bussiin **4.** (*юрт с-сы*) vajota, painua; **корка пуксем ни** talo on valjonnut (t. painunut) **5.** (*ни поттыны*) alkaa hautoa (*munia*) **6.** (*тильмае*) joutua (*vankilaan*) **7.** (*шымырсыны*) kutistua (*kangas, nahka*); **миськем бере штанье**

пуксиз housuni ovat kutistuneet pesussa **8.** (*улыны интыясыкыны*) asettua asumaan (*rakentaa omataalo*) **9. kuv.** (к-сь тёл) туунтүä, laantua, asettua (*tuuli*) **10. kuv.** (мылкыд с-сь) laskea (*tunnelma*); **мылмы-кыдмы медаз пускы** – шудом-серектом али *kansanl. huvitellaanpa*, jottei mielialamme laskisi **11. kuv. puhek.** (батарейка с-сь) kulua loppuun (*paristo*), purkautua, olla tyhjä (*akku*) ◇ **син азе** п. nähdä sielunsa silmin

пуктиськон *teonn. v:stā* **пуктиськыны**

пуктиськыны *intr. 1.* (жёк вылэ) kattaa rõytä (*vieraille*) **2.** (*мерттиськыны*) istuttaa vihannekset, panna vihannekset kasvamaan **3. pass. v:stā** **пуктыны**

пуктон *teonn. v:stā* **пуктыны;** **вины** п. *lak. kuolemantuomio;* **стакан** п. *lasialusta*

пуктос **1.** (*пуктон, пуктэт*) jalusta, alusta, teline **2.** (*культоос-лэсъ*) kuhilas

пуктыны **1.** (*поныны, интыяны*) panna, asettaa (*seisomaan, pysty-asentoon*); **сяськасты вázae** п. panna kukat maljakkoon **2.** (*пукситыны*) panna (t. ohjata, ruuttää) istumaan, istuttaa; **куносты жок сьбыры** п. panna (t. pyytää) vieraat istumaan **3.** (*мерттыны*) istuttaa, panna kasvamaan **4.** (к-сь корка) rakentaa; pystyttää **5.** (*турьмае, четлыке*) panna (*vankilaan*), sulkea (*häkkiin*); **турьмае** п. panna vankilaan **6.** (*кычеке пус*) panna, pistää (*jk merkki*); (*печать*) leimata, painaa (t. lyödä) leima; **тóчка** п. panna (t. pistää) piste **7.** (к-сь курегез) panna hau-

tomaan (*kana*) **8. yksipers.** (*лымы, сумед*) muodostaa, muodostua (*kinokset*); **сюрес вылэ лымы** **пуктэмын** tielle on kasaantunut lumikinosia; **шур дуре луо** **пуктэмын** joen rannalle on muodostunut hiekkakinoksia **9. (решение кутыны)** päättää, säättää ◇ **гра́дусник** п. *panna* (t. pistää) kuumemittari jnk kainaloon; **диагноз** п. *tehdä* diagnoosi; **пыд** **йылэ** п. auttaa (t. nostaa, saada) jk jaloilleen; **рекорд** п. *tehdä* ennätys; **самовар** п. *panna* samovaari kiehumaan; **тус** п. ottaa (valo)kuva, valokuvata

пуктэм **1. partis. ja teonn. v:stā** **пуктыны;** **п. сюй** *liete(maa), ve-sijättö(maa); лымы п. *lumikinos;* **сюй** п. > **п. сюй** **2.** päätös; säännös; > **постановление***

пукы *kal. koho*

пукыл **1. (ву п.)** (*пукись ву*) lätkök, rapakko **2. (п. инты)** (*нюр инты*) kostea (t. upottava) paikka

пукылё, пукылёк > **пуклё**

пукыны **1.** *istua; пукон вылын* п. *istua tuolilla* **2. (улыны)** *istua,olla;* **диéтаын** п. *olla dieetillä; до-рын* п. *istua* (t. *olla*) kotona; **тэк** п. *istua* (t. *olla*) joutilaana (t. *toimettonana*); **турьмаын** п. *istua* vankilassa **3. (ни поттыны)** hautoa (*munia*) ◇ **вина** п. *poltaa* (t. keittää) viinaa; **чырты** **вылын** п. *olla jnk niskoilla; ву пuke* *jssak* on lätkök

пукыч *jousi; п. венъ* nuoli; **пукычен** *ыбылыйськыны* ampua jousella

пул **1.** *lauta; (зёкез)* *lankku; выж* п. *lattialauta; п. пилён* завод sahalaitos; **п. пильны** sahata lau-

- тоja **2.** laatta, taulu, lauta; **данъян**
п. kunniaaulu; **мемориал п.**
 muistolaatta
- пулемёт** konekivääri
- пулё** el. liito-orava (*Pteromys volans*)
- пуллесир** jalokuusen pihka
- пулсан 1.** (*путкарон*) halkaiseminen, halkaisu, lohkaiseminen, lohkaisu, pirstominen (*sälöille*) **2.** >
- пулсасъкон**
- пулсаны 1.** (*путкарыны*) halkaisata, lohkaista, pirstoa (*sälöille*) **2.** >
- пулсасъкыны**
- пулсасъкон** halkeilu, halkeaminen, lohkeaminen
- пулсасъкыны** halkeilla, haljeta, lohjeta, sälöillä
- пулсы, пулсын, пулсысь, пулсытй** > **вискы, вискын, вискысь, вискытй**
- пулсэт** > **пулыс I**
- пулыс I** (*путтэт*) halkeama, repeytymä, särö; (*visc*) rako; välys
- пулыс II** > **полыс**
- пульдон** *teonn. v:stā* **пульдыны**
- пульды** > **пулы**
- пульдыны 1.** (*вупуллы с-сы*) nousta, kohota (*rakko*), muodostua (*kupla*) **2.** (*пыльк-пыльк луыны*) pullistua, paisua
- пульдытон** *teonn. v:stā* **пульдытыны**
- пульдытыны 1.** > **пульсатыны 2.** (*пыльк-пыльк карыны*) pullistaa, paisuttaa
- пульдэм 1.** *partis. ja teonn. v:stā*
- пульдыны 2.** (*вупуллы*) rakko, rakkula; (*potoc*) paisuma; (*lëg*) kuhmu
- пульзытон, пульзытыны** >
- пульсатон, пульсатыны**
- пульс** pulssi, (*valtimon*)syke
- пульсан** *teonn. v:stā* **пульсаны**
- пульсаны** hankautua (t. hiertyä) rakoille, nousta, kohota (*rakko*); **кизы пульсаз** käteni hankautui rakoille, käteeni nousi rakko
- пульсасъкон, пульсасъкыны** >
- пульсан, пульсаны**
- пульсатон** *teonn. v:stā* **пульсатыны**
- пульсатыны** saada rakko (t. rakku-la) (*iholle*), hangata (t. hiertää) rakoille; **киез п.** saada rakko (t. rakkot) käteen, hangata käsi rakoille
- пульт 1.** (*жёк*) tarkkailupöytä, ohjauspöytä; (*борддорын*) ohjauspaneeli, kojetaulu **2.** (*нотаослы*) nuottiteline
- пульы 1.** (*мугорын*) rakko, rakkula **2.** (*ву вилын*) kupla, pore
- пульясыкын** kupliminen, poreilu
- пульясыкыны** kuplia, poreilla
- пум (=ыз)** loppu, päät; **гурт пумын** kylän päässä ◇ **тамак п.** savuk-keenpätkätumpi; **марлы ке п.** **понины** tehdä loppu istak; **пумаз вуыны** ei voida sietää enempää (*jta kielteistä*)
- пумаз-йылаз** loppuin (asti), päähän (asti); **ужез п. вуттыны** vie-dä asia päättökseen
- пумак: п. вуыны** ei voida sietää enempää (*jta kielteistä*); menettää maltinsa; **п. карыны** keskeyttää (*jnk puhe*)
- пумель 1.** (*пушиет*) verso(varsi), vesa(t) **2.** (*кенер керттэт*) vitsaside (*aidan riukujen*)
- пумен 1.** (*каллен*) vähitellen **2.** (*нялтас*) samalla, saman tien
- пумисъкон I 1.** tapaaminen, kohtaaminen, kohtaus **2. urh.** (*нюръясыкын, шудон*) ottelu, kamppailu, kohtaaminen

пумисъкон II *tekst.* 1. (*пумисъкем*) loimien (t. loimilankojen) luominen 2. (*стан*) luomapuut
пумисъкыны I 1. tavata, kohdata, sattua vastakkain (*jnk kanssa*); (*ог-оген*) tavata toisensa; **мон соин урамысен пумисъки** minä tapasin hänet kadulla; **ми урамысен пумисъкимы** me tapasimme toisemme kadulla 2. *urh.* (*норьязъкыны, шудыны*) kamppailla, ottaa mittaa toisistaan, kohdata 3. (*сюрыны*) löytyä, esiintyä, olla; **книгыны визъмо малпанъёс** пумисъкизы kirjassa oli älykkäitä ajatuksia 4. *kuv.* kohdata; **шуг-секытъёсын п.** kohdata vaikeuk-sia, joutua vaikeuksiin

пумисъкыны II *tekst.* luoda loi-mi(*langat*)
пумит 1. *postp. dat.* vastaan, vasten; vastapäättä; vastoin; **тöллы п.** vastattuuleen, vasten tuulta; **туш-монлы п.** vihollista vastaan; **школалы п. магазин сылэ** vastapäättä koulua sijaitsee kauppa 2. *adv.* vastaan; **п. вераны väittää** (t. sanoa) vastaan; **п. карисъкыны** vastustaa, väittää vastaan; (*alkaa*) hangoitella; **п. луыны оlla** (t. väittää) vastaan, vastustella; **мон п. ёвöl** minä en ole vastaan, minä en vastusta ◊ **ваче п.** vastakkain, vastatusten, vastapäättä

пумитад *adv. ja postp.* (sinua) vastaan; **п. лыктыны тulla** sinua vastaan

пумитады *adv. ja postp.* (teitä) vastaan

пумитаз *adv. ja postp.* (häntä t. sitä) vastaan; **п. лыктыны тulla** häntä t. sitä vastaan

пумитазы *adv. ja postp.* (heitä t.

niitä) vastaan
пумитам *adv. ja postp.* (minua) vastaan; **п. лыктыны тulla** minua vastaan

пумитамы *adv. ja postp.* (meitä) vastaan

пумитан 1. vastaanotto; **куно п.** vieraiden vastaanotto; **Выль арез п.** uudenvuoden vastaanottajaiset 2. (*пумисъкон*) tapaaminen, koh-taaminen, kohtaus

пумитаны 1. (*юри*) olla vastassa, tulla vastaan; ottaa vastaan; **монэ эшे вокзалын пумиталоз** ystä-väni tulee minua vastaan asemalle, ystäväni on minua vastassa ase-malla; **Выль арез п.** ottaa uusi-vuosi vastaan 2. (*пумисъкыны*) tavata, kohdata; **уралын тод-моме пумитай** kadulla tapasin tuttavani, kadulla satuin vastak-ain tuttavani kanssa

пумитасъкон, пумитасъкыны > **пумисъкон I** 1, **пумисъкыны I** 1

пумитъяськон 1. (*пумит луон*) vastustaminen, vastustus, vastuste-lu; (*ваменъяськон*) hangoittelu, niskoittelu 2. (*норъяськон*) vas-tustaminen, vastustus, vastarinta, vastus

пумитъяськыны 1. (*пумит луыны*) vastustaa, vastustella; (*ва-менъяськыны*) hangoitella, nis-koitella 2. (*норъяськыны*) vas-tustaa, tehdä vastarintaa (t. tenää), panna (t. taistella) vastaan; **туш-монлы п.** tehdä viholliselle vasta-rintaa

пумыл (=ыэ) tuomio (*tuomion lausunta*); **суд п.** oikeuden tuo-mio; > **приговор**

пумнала lakkamatta, keskeyty-

мäättää, keskeytymättömästi, jatku-
vasti; peräkkäin

пумо 1. kärjellinen **2.** (пумъем)

=kärkinen; лэчыт п. teräväkärki-
nen **3.** =lainen; **пöртэм** п. monen-
lainen, moninaisen, erilainen;
трос п. monenlainen, moninainen;
трос **пумоесь тылобурдоос** mo-
nia erilaisia lintuja

пумозяз loppuin (asti), päähän (as-
ti); йылысеныз п. alusta loppuin
(asti); **ужез** п. **вуттыны** saattaa
(t. suorittaa) tehtävä (t. työ) lop-
piuin

пумон I 1. (турын с-сы) puutumi-
nen (*heinän*) **2.** (кынмыса) koh-
mettuminen, kangistuminen, jäy-
kistyminen **3.** (зубектон) puutu-
minen, turtuminen

пумон II *teonn. v:stā* **пумыны II**
пымтэм loputon, äretön // loputto-
masti, ärettömästi, loputtomiin; **п.**
трос ärettömän (t. tavattoman)
paljon

пумтэм-йылтэм (пумтэм-йыл-
тэм, пумтэм-йылтэм) **1.** lopu-
ton, äretön // loputtomasti, äret-
tömästi **2.** (түж трос) ärettömän
(t. tavattoman) paljon

пумъян lopettaminen, päättäminen
пумъяны lopettaa, saattaa loppuin,
päättää

пумыз-йылыз: п. но ёвол 1)
(түж бадзым) ei (ole) äärtä ei ga-
ja 2) (йылпу-м-вяльськонтэм) ei
tahdo tulla loppua 3) (түж трос)
ärettömän (t. tavattoman) paljon;
пумээ-йылээ шедьтыны päästää
jstak selville (t. perille), selvittää
jk, ottaa selvä(ä) jstak

пумыны I 1. (турын с-сы) puutua
(*heinä*) **2.** (кынмыса) kohmettua,
kangistua, jäykistyä **3.** (зубекты-

ны) puutua, turtua

пумыны II *tekst.* luoda (*loimilan-*
gat)

пумысен 1. *egr. sanasta* **пум 2.**

*postp. =sta / =stā (puheen, ajatuk-
sen kohdetta ilmaistessa); со п.
асъмеос верасъкомы на siitā me
keskusteleemme vielä*

пумысь 1. *elat. sanasta* **пум 2.** >

пумысен 2

пунем 1. (к-сы картофкалэсъ) so-
se, muusi; (пызълэсъ) jauhovelli,
jauhopuuro **2.** *ruhek. halv.* (не-
быльток) saamaton ihmimin, nah-
jus, vetelys; mämmikoura

пунисъкон punominen, punonta,
punonnan harrastaminen

пунисъкыны 1. *intr.* punoa (*köyttä,*
nuoraa), olla punomassa, harrastaa
punomista (t. punontaa) **2.** *pass.*
v:stā **пуныны**

пункт piste, kohta, paikka; asema

пуннет linkku; salpa

пуннян *teonn. v:stā* **пунняны**

пунняны sulkea, lukita (*linkulla,*
salvalla), panna linkkuun (t. sal-
paan)

пунняськон *teonn. v:stā* **пуннясь-
кыны**

пунняськыны 1. (öсэз пунняны)
sulkea ovi (*linkulla, salvalla*), pan-
na ovi linkkuun (t. salpaan) **2.** (öс
сярысъ) sulkeutua, mennä kiinni

пунон punominen, punonta; (йыр-
сиеz) palmikointi, letittäminen

пуни koira; **айы** п. uroskoira; **му-
мы** п. narttu

пунывесь *kasv.* (съёммульы, пас-
лён) mustakoiso (*Solanum nig-
rum*)

пуныжильы *kasv.* voikukka (*Ta-
raxacum*); > **унябей II**

пуныльём paatsamanmarja(t)

пуныльёмпу *kasv.* paatsama (*Frangula*); (korpi)paatsama (*F. alnus*)

пуныны punoa; (*йырсиеz*) palmikoida, letittää; **гозы п.** punoa köyttää; *йырсиеz* *п.* palmikoida tukka(nsa), sitoa (t. panna) hiukset palmikolle

пуныпи koiranpenttu, (koiran)penikka; > **кучали**

пунысутэр 1. *kasv.* (*nyð*) lehtokuussama (*Lonicera xylosteum*) **2.** (емыш) lehtokuusamanmarja(t)

пунысутэрпу > **пунысутэр 1**

пунысюл, пунытуг *kasv.* kierto (*Convolvulus*); peltokierto (*C. arvensis*)

пунычорыг *el.* mutakala (*Misgurnus fossilis*)

пуны lusikka; **бадзым п.** ruokaluskka; **пичи (я. чечы)** *p.* teelusikka ◇ **пуныен тырем** (*taikina*-) kokkareet, (k)limpit, mykyt

пунылы *anat.* lapa(luu)

пуныран, пуныраны > **пунырэон, пунырэйны**

пунырэон 1. (*пычкисъкон – ыльнянь с-съ*) pursuminen, puseratuminen; leviäminen (*taikinan*) **2.** (*ярдур с-съ*) vieriminen, vierintä, vyöryminen (*alas*), sortuminen (*rannan, auman*)

пунырэйны 1. (*пычкисъкыны – ыльнянь с-съ*) pursua, pusertua; levitää (*taikina*) **2.** (*ярдур с-съ*) vieriä, vyöryä (*alas*), sortua (*ranta, auma*)

пунырэйтон 1. (*паньгатон*) litistäminen, latistaminen **2.** (*пычкисъон*) puristaminen, pusertaminen

пунырэйтыны 1. (*паньгатыны*) litistää, latistaa **2.** (*пычкыны*) puristaa, pusertaa

пунырскон 1. > пунырэон 2. (*паньган*) litistyminen, latistuminen

пунырскыны 1. > пунырэйны 2. (*паньганы*) litistyä, latistua

пуныртон, пуныртыны > **пунырэйтон, пунырэйтыны**

пунэм I 1. velka, laina; **пунэмез берыктон** maksu, (maksun) suoritus, tilinteko; **пунэмез берыктыны** maksaa velkansa **2.** kuv. kosto; **пунэмэ берыктон** kostaminen, kosto, tilinteko; **пунэмэ берыктыны** kostaa

пунэм II partis. ja teonn. v:stā **пуныны**

пунэман lainaaminen, lainaus (*jltak*), lainaksi otto

пунэманы lainata *jltak*, ottaa lainaksi (t. velaksi); **коньдон п.** lainata rahaa, ottaa rahaa lainaksi (t. velaksi)

пунэмасъкон *teonn. v:stā* **пунэмасъкыны**

пунэмасъкыны (*пунэманы*) ottaa lainaksi; (*пунэмэ пырыны*) tehdä velkaa (t. velkoja), velkaantua

пунэмэн lainaksi, velaksi; **п. басьтыны** ottaa lainaksi, lainata *jltak*; **п. сётыны** antaa lainaksi, lainata *jllek*

пунэт kimppu, nippu, pinkka, tukki; **йырси п.** letti, palmikko

пуппы: (*myös нин п.*) nuoren niini-puun kuorittu runko

пур lautta; **п. келян** (*tukki*) lauttojen uitto; **п. келяны** uittaa (*tukki*)lauttoja; > **плот**

пурák > **пуркаák**

пуран I *teonn. v:stā* **пураны I**

пуран II > **пурон**

пураны I 1. (*коръёсты огазеяны*) lautata, koota (t. sitoa) lautoiksi **2.**

- (пурен уяны) kulkea lautalla
пураны II > **пурны**
пурён *teonn. v:stā* **пурёны**
пурёны 1. (к-съ тузон) kohota, nousta (*pöly, jauhot*) **2.** (кир-пазълыны) lentää hajalle (t. eri suuntiin) (*linnut, mehiläiset*) **3.** (пуштыр-пуштыр будыны) kasvaa reheväksi **4. kuv.** (вожомоны) sydämistyä, tuohtua, tulistua, kiibastua
пурётон *teonn. v:stā* **пурётыны**
пурётыны 1. (к-съ тузон) nostattaa (t. lennättää, turruttaa) *pölyä* (t. *jauhoja*, *pölyttää* **2.** (тылобурдоосты, мушъёсты) saattaa levottomaksi, saattaa lentämään hajalle (t. eri suuntiin) (*linnut, mehiläiset*) **3. kuv.** (визь тырыны) antaa löylytys (t. *läksytys*), löylyttää (t. *läksyttää*)
пурисъкон 1. *teonn. v:stā* **пурисъкыны 2.** (ог-огенызы – к-съ пүньюс) tappelu (*koirien, susien*)
пурисъкыны 1. (ог-огенызы – к-съ пүньюс) tapella (*koirat, sudet*) **2.** (куртчылгыськись луыны) purta, pureksia, olla tapana purra
пуркак *deskr. kuvaav savun tupruamista:* муръёйсычын **п.** потизsavu tuli (t. nousi) piipusta tupruttene
пурккетон tupruttelu, tuprauttelu
пурккетыны tuprutella, tuprautella; чильым **п.** tuprutella riippuaan
пуромон 1. (жүатскон) syttyminen (*palamaan t. tuleen*); (гом-зон) liekkeihin syttyminen (t. leimahtaminen) **2. kuv.** (мылкыд с-съ) syttyminen, kuohahtaminen (*mielen*) **3. kuv.** (зырдан, кужмо-

- ян) syttyminen, kiihtyminen, yltyminen (*taistelun, kiistan*)
пуромыны 1. (жүатсыны) syttää (palamaan t. tuleen); (гомъины) syttää (t. leimahtaa) liekkeihin **2. kuv.** (мылкыд с-съ) syttää, kuohahtaa; **мылкыд пуромиз** mieli kuohahti **3. kuv.** (кужмояны, зырданы) syttää, kiihtää, yltyää, päästää täyteen vauhtiin (*taistelu, kiista*); **жугисъкон пуромиз** taistelu kiihtyi; **споръяськон пуромиз** syntyi (t. sytti) kiista
пуромытон *teonn. v:stā* **пуромытыны**
пуромытыны 1. (жүатыны) syttää (palamaan t. tuleen), panna palamaan, saada tuli syttymään **2. kuv.** (мылкыдэз зырдатыны) kiihottaa, saada kiihtymään (t. kuohahtamaan, tulistumaan); herättää, syttää **3. kuv.** (к-съ ожез) syttää, saada puhkeamaan (*taistelu, kiista*)
пурон (куртчон) pureminen (*kiran, suden*); (кесян) raatelu (*kuoliaaksi*)
пур-пур *deskr.* **1.** (быг-быг) höyteinen, röyheä; **п. лымы** höytylumie **2.** (бүдос жүски, шен с-съ) tuuheata (*kasvien kukinto, tähkä*) **3.** (вöл-вöл) väljä (vaate); **п. дэрэм** väljä leninki (t. paita) **4.** (мычысъкем – басма, дйсъ) törröttävä, pullottava (*kangas, vaate*) **5.** tupruttaen, tupruttellen, tupruten; **п. тамак** **кысъкыны** poltaa tupakkaa tupruttellen, tupruttaa tupakkaa
пурт veitsi, puukko; **зырыё п.** käänötveitsi, linkkuveitsi; **п. тыш** puukon hamara
пурты kattila, pata
пуртэс 1. *kasv.* (кёжылэн) palko

2. (*пуртлы*) *tuppi*
пуртэсан *teonn.* *v:stā* **пуртэсаны**
пуртэсаны **1.** (*пуртэсасъкыны*)
tehdä palkoa; кёжы пуртэса ни
herne on jo alkanut tehdä palkoa **2.**
 (*жильдыны*) *silpiä (herneet)*
пуртэсасъкон *teonn.* *v:stā* **пуртэ-**
сасъкыны
пуртэсасъкыны **1.** > **пуртэсаны**
1; **2.** (*жильдыса улыны*) *silpiä*
palkoja
пуртэсо *palko=*; **п.** **будосъёс** *pal-*
kokasvit
пуртэсопсътурын *parpika*
пуры **1.** (*зуски*) *terttu* **2.** (*кызыпу,*
лулпу сяська) *norkko (koivun,*
lepän)
пуртаяськыны *tehdä terttua (t.*
norkkoa)
пуртыны (*куртчыны*) *purra (koira,*
susi); (кесяны) *raadella (kuoliaak-*
si); **пуны пыдме** **пуриз** *koira pu-*
ri minua jalkaan; кион ыжез **пур-**
рем *susi on raadellut (t. purrut)*
lampaan kuoliaaksi
пуртыс **1.** *harmaa* **2.** > **пырысътам**
2
пуртысъмон *harmaantuminen*
пуртысъмыны *harmaantua, tulla*
harmaa(mma)ksi
пуртысъмыт, пуртысъпир, пур-
тысъпиръэм > **пуртыялэс**
пуртысътам **1.** *partis. ja teonn.*
v:stā **пуртысътаны** **2.** (*йырси с-*
съ) *harmaa, harmaantunut (hiuk-*
set); (n. йыро) harmaapäinen; п.
йырсиос *harmaat hiukset, harmaa*
tukka; п. пересъ *harmaapäinen*
vanhus **3.** (*перелзэм*) *homehtu-*
nut, homeinen // (перел) home
пуртысътан **1.** *harmaantuminen*
 (*hiusten*) **2.** (*перелзон*) *homehtu-*
minen

пуртысътаны **1.** *harmaantua, tulla*
harmaa(mma)ksi (hiukset) **2.** (*не-*
релзыны) *homehtua, mennä ho-*
meeseen
пуртыялэс *harmahtava*
пуртыяськон *teonn.* *v:stā* **пурты-**
яськыны
пус **1.** *merkki, merkintä; вордском*
п. *syntymämerkki;* > **мень;** **п.**
пуктыны *panna merkki, merkitä*
2. (*жребий*) *arpa; п. чолтыны*
heittää (t. lyödä) arpa
пүсийисъкон *teonn.* *v:stā* **пүсийисъ-**
кыны
пүсийисъкыны **1.** *merkitä nimensä,*
ilmoittautua **2.** *pass. v:stā* **пүсийи-**
ны
пүсийилон *teonn.* *v:stā* **пүсийилы-**
ны
пүсийилыны **1.** *freky. v:stā* **пүсийи-**
ны **2.** *iter. (пус пуктылыны)*
merkitä (useita kohtia) **3.** *iter. (ре-*
гистрировать карыны) *rekiste-*
röidä, kirjata (useita ihmisiä)
пүсийины **1.** (*пус пуктыны*) *merki-*
tä, panna merkki; (ділсез) nimiko-i-
da **2.** (*регистрировать карыны*)
rekisteröidä, kirjata **3.** (*висъяны*)
todeta, panna merkille, kiinnittää
huomiota, mainita; (премиен) pal-
kita; книгалэс умой пальцесэ
п. *todeta kirjan ansiot (t. hyvät*
puolet) **4.** (*праздникез*) *viettää,*
pitää (juhlat); дас вить арессэ
пүсийиз *hän vietti viisitoistavuotis-*
päivää
пуский-пуский *deskr. pullea*
(keho, ruumiinosat)
пусо *merkitty*
пустол *verka;* **п. дйсыкут** *verka-*
vaatteet
пустыня *aavikko, autiomaa, erä-*
maa; > **бушкыр**

- пусъет** merkintä, merkki
- пусъён 1.** (*пус пуктон*) merkitseminen, merkintä; (*дүйсез*) nimi-kointi **2.** (*регистрировать карон*) rekisteröinti, kirjaaminen **3.** (*висъян*) toteaminen, merkille pano, huomion kiinnittäminen, mainitseminen; (*премиен*) palkitseminen **4.** (*праздникеz*) viettäminen, vietto, pitäminen, pidot (*juhlien*)
- путák:** **п. пилиськыны** haljeta (*kahtia*), mennä halki; **п. пильыны** halkaista (*kahtia*)
- путеводитель** (matka)opas, matkailuopas; opas(kirja)
- путешественник** matkailija, matkalainen; (*эскерись*) tutkimus-matkailija
- путешествие** matka, retki
- путёвка 1.** matkaseteli, lomaseteli; matkapaketti, lomapaketti; **турис-тической п.** matkailupaketti, matkailuseteli **2.** (*водительёслы*) ajomääräys
- путкарон 1.** (*к-сь түрен*) halkaiseminen, halkaisu, lohkaiseminen, lohkaisu **2.** (*сöрон*) särkeminen, rikkominen (*lasin*)
- путкарылон** *teonn. v:stā* **пút/ка-рылыны**
- пút/карылыны 1.** *frekv. v:stā* **пút/карыны 2.** *iter. (к-сь түрен)* halkoa, lohkoa, pilkkoa **3.** *iter. (банкаосты, укноосты)* särkeä, rikkoa (*lasiesineet*)
- пút/карыны 1.** (*к-сь түрен*) halkaista, lohkaista **2.** (*сöрыны*) särkeä, rikko (*lasi*)
- путкошкем 1.** *partis. ja teonn. v:stā* **пút/кошкыны 2.** > **путэт**
- путкошкон, пút/кошкыны > пу-тон, путыны**
- пuto** vuö (*leveä, kuvioilla koristet-*
- tu*); > **пукран**
- путон** halkeaminen, halki (t. rikki) meno
- путрес** hauras, rapea
- путыны** haljeta, mennä halki (t. rikki) ◇ **сюлэм путэ** sydän on haljeta (t. pakahtua, pakahtumaisil-laan)
- путырес > путрес**
- путыр-путыр** *deskr. kuvaa kovasti halkeillutta (t. säröillyttää) esinettä:*
- п. пилиськылыны** halkeilla, sä-röillä, rakoilla (), tulla sä-röiseksi; **музъем п. пилиськы-лэмын** maa on halkeillut (*kovasti*)
- путыртон** (*лачыртон*) rutisemi-nen, ratiseminen; (*куажыртон*) rouskuminen, rouskunta, narskunta, narskahtelu
- путыртыны** (*лачыртыны*) rutista, ratista; (*куажыртыны*) rouskua, narskua, narskahdella, narskaa
- путыртэм 1.** *partis. v:stā* **путыр-тыны 2.** (*лачыртэм*) rutina, rutiseminen, ratina; (*куажыртэм*) rouske, rouskuminen, narske, nars-kahtelu
- путэт > путэт**
- путэм 1.** *partis. ja teonn. v:stā* **пу-тыны 2.** > *seur.*
- путэт** halkeama, repeytymä, särö
- пучы 1.** (*бычы*) silmu (*riuin*) **2.** (*бадъ сяська*) pajunkissa, pajun-norkko; (*бадъ вай*) pajun oksa, palmu
- Пучыарня usk.** palmusunnuntai, virposunnuntai
- пучыяськыон** *teonn. v:stā* **пучы-яськыны**
- пучыяськыны 1.** tehdä silmua (*riui*) **2.** (*бадъ с-сы*) tehdä pajun-kissoja (t. norkko) (*paju*)
- пучи** riuku

пуш (пушкиэ) 1. (*пуш пал*) sisus(ta), sisäpuoli; **корка пуш** talon sisäpuoli (t. sisusta) 2. (*кöt пуштрос*) sisämykset, sisukset 3. (*бушинты*) ontelo 4. *postp.vart.* > **пушки, пушкин, пушкисен, пушкись, пушкийт**

пушкины 1. (*пуштъет сётыны*) versoa 2. (*пуштыр-пуштыр будьны*) kasvaa reheväksi, rehevöityä 3. *kuv.* (*йылыны*) haarautua, haaroittua

пушка tykki

пушкад *postp. ja adv.* (*кытын?*) sisällä(si), sisässä(si); (*кытчы?*) sisälle(si), sisään; **корка п. туж чебер** talosi sisällä (t. sisässä) on hyvin kaunista; **вáньэ п. эн возвы** älä pidä kaikkea sisälläsi
пушкады *postp. ja adv.* (*кытын?*) sisällä(nne), sisässä(nne); (*кытчы?*) sisälle(nne), sisään

пушказ *postp. ja adv.* (*кытын?*) (hänen t. sen) sisällä(än), sisässä(än); (*кытчы?*) (hänen t. sen) sisälle(en), sisään(sä); **п. пырыны уг луы** ei voi päästä (sen) sisään
пушказы *postp. ja adv.* (*кытын?*) (heidän t. niiden) sisällä(än), sisässä(än); (*кытчы?*) (heidän t. niiden) sisälle(en), sisään(sä)

пушкам *postp. ja adv.* (*кытын?*) sisällä(ni), sisässä(ni); (*кытчы?*) sisälle(ni), sisään; **корка п. шуныт** taloni sisällä (t. sisässä) on lämmin; **мон уг вера, мар мынам п.** minä en kerro, mitä (minun) sisälläni on

пушкамы *postp. ja adv.* (*кытын?*) sisällä(mme), sisässä(mme); (*кытчы?*) sisälle(mme), sisään

пушкес 1. (*нянь сукырилэн*) sisus (*leivän*); **нянь п.** leivän sisus 2.

(*куасамняньлэн, кокроклэн*) täyte (*piirakan*) 3. *murt.* (*кётпуш, пуштирлык*) sisälmykset

пушки *postp. ja adv.* sisälle, sisään; **корка п. сюрыны** päästää talo(o)n sisälle (t. sisään)

пушкин *postp. ja adv.* sisällä, sisässä; **корка п. талон** sisällä (t. sisässä)

пушкисен *postp.* sisältä, sisästää; sisällä, sisässä; **корка п. номыр но уг адски** talon sisältä (t. sisästää) ei näe mitään

пушкись *postp. ja adv.* sisältä, sisästää; **корка п. потыны** poistua talon sisältä (t. sisästää)

пушкийт *postp.* sisällä, sisässä (*liikeverbien yhteydessä*); sisältä, sisästää; **корка п. ветлыны** kulkea talon sisällä (t. sisässä)

пушласянь sisäpuolelta, sisäl-tä(päin), sisästää(pain); **өс п. чогамын** ovi on lukittu sisäpuolelta (t. sisältäpäin)

пушмон *teonn. v:stā* **пушмыны**

пушмульы pähkinä **пушмульыпу** *kasv.* pähkinäpuu, pähkinäpensas

пушмульыян pähkinöiden poiminta (t. poimiminen)

пушмульыяны poimia pähkinöitä

пушмыны 1. (*сю куасымыны*)

tuntea janoa, tulla janoiseksi; janottaa *yksipers.* 2. (*куасымыны*) kuivua; kuivaa; *yksipers.* **нылон**

пушмиз kurkkua kuivaa

пушнер *kasv.* nokkonen (*Urtica*); (*iso*)nokkonen (*U. dioeca*)

пушнеран polttaminen, poltto (*nokkosella t. nokkosissa*)

пушнераны 1. (*пушнерен*) polttaa nokkosella (t. nokkosissa); **кинеке п. полттаа** jk nokkosella; **пыд-**

ме пушнерай poltin jalkani nokkosissa **2.** (*пушнер с-сы*) polttaa (*nokkonen*); **пушнерböсь пушнера** nokkonen polttaa kipeästi **пушнераськон** *teonn.* *v:stā* **пушнераськны** **пушнераськны** polttaa itsensä (t. *ihonsa*) nokkosissa **пушнерэольгыри** *el.* peukaloinen (*Troglodytes troglodytes*); > **ла-ташка 1** **пушсузъет** kompositio; **верослэн пушсузъетээ** kertomuksen kompositio; > **композици 1** **пуштёрлык** sisälmykset **пуштись 1.** *partis.* *v:stā* **пуштыны 2.** räjähdys=; **п. арбериос** räjäytteet, räjähdyssaineet **пуштон 1.** *myös kuv.* räjähäminen, räjähdys **2.** (*кургепузээз*) paistaminen (*munan*); (*köjä, сима*) paahtaminen, paahto (*herneiden, siemenien*) **пуштоc** *murt.* viljelemätön maa, keto; > **куштоc** **пуштрес** röyhää, tuuheaa, pörröinen; (*n. гоно*) tuuheakarvainen, pörrökarvainen; **п. кочышпи** tuuheakarvainen (t. pörrökarvainen) kissanpentu **пуштрос 1.** (*пушкиес, пушкизы*) sisältö, sisällys; täyte; *sisus(ta)*; (*состав*) koostumus **2.** (*к-сы книгалэн, верослэн*) sisältö, sisällys **3.** (*кыллэн валатонээз*) merkitys (*sanan*) **4.** (*шорсюлэм*) ydin, olemus, (*perus*)luonne; **ужпумлэн** **пуштросээз** asian ydin **5.** *murt.* (köt push, pushterlyk) sisälmykset **пуштросъем:** **мур** **п.** sisällökäs, ri-kassisältöinen; **трос** **п.** monimerkityksinen; **трос** **п. кыл** moni-

merkityksinen sana **пуштыё:** **п. шыд** munakeitto **пуштыны 1.** *intr., myös kuv.* räjähättää **2.** *tr.* (*кургепузээз*) paistaa (*tuna*); (*кёжыеz, симаeз*) paahtaa (*herneet, siemenet*) **пуштытон 1.** räjäyttäminen, räjäytys **2.** > **пуштон 2** **пуштытъян** *teonn.* *v:stā* **пуштытъяны** **пуштытъяны** *iter. ja frekv.* *v:stā* **пуштытыны** **пуштытыны 1.** räjäyttää; **выжез** **п. räjäyttää silta 2.** > **пуштыны 2** **пуштэм 1.** *partis. ja teonn.* *v:stā* **пуштыны;** **п. кёжы** paahdetut herneet; **п. кургепуз** paistetut munat; (*кокаса*) munakokkeli; (*омлет*) munakas, omeletti; **кургепузп.** > *ed. 2.* (*к-сы миналэн*) räjähdys, räjähäminen ◇ **п. шыд** > **пуштыё шыд** **пуштырес** > **пуштрес** **пуштьет** verso, vesa **пуштьён 1.** (*пуштьет сётон*) versominen, versonta **2.** (*пуштыр-пуштыр будон*) rehevöityminen **3.** *kuv.* (*йылон*) haarautuminen, haaroittuminen **пуэд** *lääk.* nuhakuume, vilustuminen **пыгыли:** (*myös п. (ыж) гон*) karitsanvilla **пыд (=ыз) 1.** *jalka; п. йылын 1)* (*сылыны*) jalkeilla, seisallaan **2)** (*ветлыны*) jalkaisin, jalan; **п.** **кутчаны** *panna* *jalkaan* (*jalkineet*) **2.** (*пöйшурлэн латаeз*) käpälä; **гондыр** **п.** *karhun* käpälä ◇ **п. лёгет 1)** (*машиналэн, поездлэн падёзээз*) astin(lauta), askel-lauta, jalkalauta **2)** (*энерлэн*) ja-lustin **3)** *tekst.* (*куисськон стан-*

лэн) poljin (*kutomakoneen*); **п.** понон > **п.** лёгет 2); **п.** йылын ветлыны olla mieron tiellä, kulkea kerjuulla; **п.** йылын юн сылыны seisoa omilla jaloillaan; **п.** йылэ поттыны lähetää mieron tielle, saattaa kerjuulle; **п.** йылэ поттыны joutua mieron tielle, lähteä kerjuulle; **п.** йылэ пуктыны 1) (*будэтыны*) auttaa (t. nostaa, saada) jk jaloilleen 2) (*йёнатыны*) parantaa jk; **п.** йылэ султыны 1) (*ас кожад улыны*) päästää (t. nousta) omille jaloilleen, itsenäistää 2) (*йёнаны*) päästää jalkeille (t. pystyyn), parantaa; **йыр ке йыр,** **п. ке пыд** sp. oli miten oli; kävi miten kävi
пыдбам (=ыз) jalanrinta
пыдбер (=ыз) 1. jalkaterän takaosa, kantapää 2. (*каблук*) korko, kanta
пыдвыл (=ыз) (villa)sukka, (villa)-sukat; > **носки: ыж гон носки**
пыдгижы 1. varpaan kynsi 2. (*к-съ валлэн*) kavio; (*к-съ скаллэн*) sorkka
пыдес (=ыз) polvi; **п. йылаз** пуктыны panna polvilleen; **п. йылаз** султыны laskeutua polvilleen; **п. йылаз** султыны > **п. йылаз** пуктыны; **п. йылаз** (*я. йылын*) сылыны olla polvillaan
пыдеслы *anat.* polvilumpio
пыдессин (**пыдессинмыз**) > *ed.* ◊
пыдессинъёс(ы) ик жиль-
жиль луизы (*minulta*) halvautui(vat) jalat, jalkani halvaantuivat; **пыдессинъёс(ы) ик лябомизы** > *ed.*
пыдесъясъкон polvistuminen, polvistus
пыдесъясъкыны polvistua, käydä (t. laskeutua) polvilleen

пыдыйл: **п. адями** (*я. мурт*) >
пыдыйлчи
пыдыйлскон *teonn. v:stā* **пыд-**
йылскыны
пыдыйлскыны 1. > **пыдчинны-**
яськыны 2. (*пыдыйлэ потыны*) joutua mieron tielle, lähteä kerjuulle
пыдыйлтийсъкон, **пыдыйлтийсъ-**
кыны > **пыдыйлскон**, **пыд-**
йылскыны
пыдыйлтон *teonn. v:stā* **пыдыйл-**
тыны
пыдыйлтыны lähetää mieron tielle, saattaa kerjuulle
пыдыйлчи kerjuulla kulkija, koditon
пыдкöt (=ыз) pohje
пыдкук (=ыз, =ез, **пыдыз-ку-**
кыз) jalkineet
пыдкупьри polvitaive ◊ **п. вы-**
лын пукыны istua (t. olla) kyykyssä (t. kyykkysillään); **п. вылэ**
пуксыны mennä kyykkyn (t. kyykkysilleen)
пыдкупьрияськон kyykistyminen
пыдкупьрияськыны kyykistyä, asettua kyykkyn; **пыдкупьри-**
яськыса пукыны (*я. улыны*) kyyköttää, istua (t. olla) kyykyssä
пыдкут, **пыдкутчан** > **пыдкук**
пыдлана jalkaterä
пыдлёт *anat.* nilkkaluu
пыдло syvälle, syvään; **п. пыры-**
ны mennä syvälle
пыдлон syvällä, syvässä; **кытын**
ке **п. кылйське** kuuluu justakin syvältä
пыдлось syvältä, syvästä; **п. шок-**
чыны hengähää syvään
пыдныр (=ыз) jalkaterä (*etuosa*)
пыдпыдэс (**пыдпыдсыз**, **пыдпы-**

дэссыз, пыдпышдэсэз 1. jalkapohja 2. (пыдкуклэн) (kengän-) pohja, antura

пыдсан 1. sulkeminen, kiinni pano; (устьонэн) lukitseminen, lukitus, lukkoon pano 2. (кытчы ке) sulkeminen, telkeäminen 3. (пыдэс пуктон) pohjaaminen (astian) 4. kuv. (к-сь кинлэс ке сюрессэ) sulkeminen, tukkiminen

пыдсаны 1. sulkea, panna kiinni; (устьонэн) lukita, panna lukkoon 2. (кытчы ке) sulkea, teljetä; **тюрьма** п. teljetä (t. sulkea) vankilaan 3. (пыдэс пуктыны) pohjata (astia) 4. kuv. sulkea, panna sulku, tukkia; **кинлэс ке сюрессэ** п. sulkea (t. tukkia) jnk tie

пыдаськон teonn. v:stā **пыдаськыны**

пыдаськыны 1. (öсэз пыдсаны) lukita ovi, sulkea ovi (*lukolla, haalla*), panna ovi lukkoon (t. haakaan) 2. (öс c-сь) sulkeutua, mennä kiinni 3. kuv. (*sюрес c-сь – кинлы ке*) nousta pystyyn (jnk tie)

пыдсо > **пыдесо** ♂ п. **сюрес** umpsikuja, umpsitie

пыдсосюл (=ыз) *anat.* umpsioli

пыдсэт 1. (к-сь мискалэн) kansi (*kattilan tms.*); (к-сь бутылка-лен) korkki, tulppa 2. (öс пыдсан) salpa, telki 3. (пыдэс) pohja (*sangon, tynnyrin*) 4. (тюрьма) vankila; **пыдсэтэ пуктон** vankilaan telkeäminen (t. sulkeminen), vangitseminen

пыдсэтам partis. v:stā **пыдсэтаны**; п. **мурт** (*rangaistus*) vanki

пыдсэтан vangitseminen; pidätys

пыдсэтаны vangita

пыдтаба > **пыдлапа**

пыдтыш (пыдтышкыз) kantapää

пыдтэм 1. jalaton 2. (*пал пыд*) uksijalkainen, jalkapuoli 3. (чутыйсь) ontuva, nilkuttava, rampa

пыдул (=ыз) pinta jalkojen alla; **пыдулдэ учкы!** katso maan pinta!, katso jalkoihisi! ♂ п. **лёгет** 1) (валён, валет) alunen, aluset 2) tekst. (куиськон станлэн) poljin (*kutomakoneen*); п. **сиён** laidunrehu

пыдулскон (сётскон, кылзийсь-кон) alistuminen (*jnk valtaan*)

пыдулскыны (сётскыны, кылзийськыны) alistua (*jnk valtaan*)

пыдултан 1. tekst. (куиськон станлэн) poljin (*kutomakoneen*) 2. (кутпул) virsun puukorot 3. murt. (энерлэн) jalustin; > **пыдлёт** 2)

пыдултон I > **пыдултан 1, 2**

пыдултон II 1. (вормон, зйбон) alistaminen, valtaaminen

пыдултыны (вормыны, зйбыны) alistaan (*valtaansa*), vallata

пыдчерспыри > **пыдлёт**

пыдчинны varvas; п. **йылын ветлыны** kävällä varpaillaan (t. varpaisillaan); п. **йылын сылыны** seisoo (t. olla) varpaillaan (t. varpaisillaan); п. **йылэ султыны** nousta varpailleen (t. varpaisilleen)

пыдчинныяськон teonn. v:stā

пыдчинныяськыны

пыдчинныяськыны nousta varpailleen (t. varpaisilleen)

пыдъюм (=ыз) > seur.

пыдъюмыл (=ыз) sääri

пыдъян teonn. v:stā **пыдъяны**

пыдъяны ruhek. 1. (йёнатыны) parantaa jk 2. (будэтыны) auttaa (t. nostaa, saada) jk jaloilleen

пыдъяськон teonn. v:stā **пыдъ-**

яськыны

пыдъяськыны 1. (*ветлыны күтсеки*) alkaa kävellä (*lapsi, eläimen poikanen*) 2. *kuv.* (*йёнаны*) päästää jalkeille (t. *pystyn*), parantua 3. *kuv.* (*ас кожад улыны*) päästää (t. *nousta*) omille jaloiilleen, itsenäistää 4. *kuv.* (*ышыны*) hävitää, kadota

пыды 1. (*пыдэсаз пуксемез*) (*pohja)sakka; (кофелэн) (kahvin)porot 2. (*брага*) mäski
пыдын jalkaisin, jalan; **п. ветлийс** (*я. мыйись*) jalankulkija; **п. (ветлон)** **сюрес** (*kinttu*)polku*

пыдэс (*пыдсыз, пыдэскыз, пыдэсэз*) 1. рохja; вышки п. рутун pohja 2. (*пыды*) sakka; **сюкась** п. kaljan sakka; **пыдэсаз пуксемез** 1) (*пыды*) pohjasakka 2) (*пöзыыса*) (kattila)kivi ◇ **кабан** п. auman jäännös; auman pohja; **штан(и)** п. haarat, haaraosa (*housujen*), (*housun*)persaukset; **нянь** шумес п. *puhek.* kuopus, pahnanpohjimmainen

пыдэсо pohjallinen

пыдэстэм *myös kuv.* pohjaton

пых vene

пыхем partis. ja teonn. v:stā пыжыны; п. картофка paistetut perunat; perunapaistikkaat; uuni-peruna(t)

пыхись partis. ja teonn. v:stā пыжыны; **нянь** п. leivänpaistaja, leipoja, leipuri

пыхиськем partis. ja teonn. v:stā пыжиськыны; пыхиськемъёс mon. leivonnaiset, paistokset

пыхиськон teonn. v:stā пыхиськыны

пыхиськыны 1. (*пыхыны-пöраны*) paistaa (t. leipoa) leivonnaiset,

olla paistamassa (t. leipomassa) leivonnaisia 2. (*нянь, силь с-съ*) paistua, olla paistumassa (*kuivassa lämmössä*) 3. (*шунды шорын*) paistattaa, paistatella (*auringgaossa*); **шунды шорын** п. paistattaa päivää, paistatella auringossa

пыхжон teonn. v:stā пыжыны

пыхжос leipomus, leipomukset, paistos, paistokset

пыжыны 1. *tr.* paistaa (*kuivassa lämmössä*), leipoa; **нянь** п. leipoa (t. paistaa) leipää; **силь** п. paistaa lihaa 2. *intr.* (*нянь, силь с-съ*) paistua (*kuivassa lämmössä*);

нянь пыхжем ни leipä on jo pais tunut 3. *tr.* (*шунды с-съ*) paahtaa (*aurinko*) 4. *intr.* (*шунды шорын*) päivettyä, ruskettua; (*сутскины*) palaa (*auringgaossa*); **ымнырыд**

пыхжем ни kasvosi ovat jo päivet tyneet (t. *palaneet*) (*auringgaossa*) 5.

(вöсъ луыны, висьыны) polttaa, kivistää; **кылы** (*я. кылме*) **пых же** kieltäni polttaa (t. kivistää);

гады (*я. гадьме*) **пых же** rintaa ni polttaa (t. kivistää) 6. *kuv.* (*визь тырыны*) antaa löylytys (t. *läksytys*), löylyttää (t. *läksyttää*) jtak ◇

лул (*я. сюлэм*) **пых же** tuska polttaa sydäntä (t. *rintaa*), sydäntä särkee; **ымнырыд пых же** mikä häpeä!

пызгон > пызъён

пызгылон, пызгылыны > пызьылон, пызайылыны

пызгыны > пызайыны

пызгытон teonn. v:stā пызгытыны

пызгытыны 1. *fakt. v:stā пызгыны* 2. *kuv. ark.* (*сизьдыны, тузыны*) haukkua jk pataluhaksi (t. *lyttyun*), antaa jllek kyytiä (t. *läksytystä*)

пыздырон *teonn. v:stā* **пыздырыны**

пыздырыны 1. > **пзыртыны 1**
2. > **пзыгтыны 2**

пыесть *jauhoinen (tahraantunut);*
п. мешок *jauhoinen säkki*

пыйылон 1. *teonn. v:stā* **пыйылыны 2.** (*пульверизатор*) *sumutin, pulverisaattori*

пыйылыны 1. *frekv. v:stā* **пыйыны 2.** *iter. (мае ке маке вылэ)* *pirskottaa, pirskotella, suihkuttaa, vihmoa; сяська(ос) вылэ ву*
пыйылий *pirskotin (t. suihkutin) vettä kukille*

пыйыны 1. *tr. (маин ке, мae кe)* *pirskottaa, suihkauttaa, vihmoa;*
ымныраз ву *п. pirskottaa vettä kasvoille 2.* *intr. (пыйыса потыны) pirskua, pirskahtaa, purskua, purskahtaa; виp пыйыса потыны кутскиз* *veri alkoi pirskua 3.* *yksipers. (зор c-cь) ripeksiä, ripotella, vihmoa (sade) 4.* *kuv. ark. (негзыны) pyrähtää*

пыэрес 1. (*пырдийсъ*) *murea, rapea, (helposti) murenева; (пазърес, виясь) vierivä; п. сюй murenева маа; п. луо vierivä hiekka; п. жук* *pehmeäksi haudottu puuro 2. (кеныро-кеныро) rakeinen, jyväinen; (картофка с-съ) jauhojen*

пызъён 1. (*маин ке, мae кe*) *pirskottaminen, suihkauttaminen, vihmominen 2. (пыйыса потон) pirskuminen, pirskunta, pirskahtaminen, purskahtaminen, purskunta 3. (зор c-cь) ripottelu, vihmominen (sateen) 4. (пазъискон арбери) suihkupullo, suihibitin 5. kuv. (негзон) pyrähtäminen*

пзыран 1. (*пырдон, нелькись-*

кон) musertuminen, mureneminen, murentuminen, hajoaminen (pienaksi palasiksi) 2. (зор c-cь) vihmominen, ripottelu

пзыраны 1. (*нелькиськыны, пырдыны*) *musertua, mureta, murentua, hajota (pienaksi palasiksi) 2. yksipers. (зор c-cь) sataa ti-hu(u)ttaa, vihmoa, ripotella*

пзырес > пзырес

пзырмон, пзырмыны > пзыран 1, пзыраны 1

пзыр-пзыр *deskr. murea, rapea; п. луны tulla mureaksi (t. gapeaksi), hienontua*

пзыртон 1. (*нелькон, пыргытон*) *musertaminen, murentaminen, pienintä, pilkonta (pienaksi palasiksi) 2. > пзыран 2*

пзыртыны 1. (*нелькыны, пыргытыны*) *musertaa, murentaa, pieniä, pilkkoa (pienaksi palasiksi) 2. > пзыраны 2*

пызь 1. *jauho(t); ёзег (я. съёд) п. ruisjauho(t); тёдьы (я. чабей) п. vehnäjauho(t) 2. jauhot, jauhe; лыс п. havuista tehty rehujauhe; пила п. sahajauhot, sahanpuru(t) пзызву jauhojuoma*

пзынан *ripottaminen, ripotus, ripottelu*

пзынаны *riportaa, ripotella*
пзыран (*пычкиськон*) *pusertuminen; (зиzan) tihkuminen, tihkunta, heruminen, herunta*

пзыраны (*пычкиськыны*) *ri-sertua; (зиzanы) tihkua, herua*

пзыртон (*пачкатыса*) *puristaminen, puristus, pusertaminen (jnk jstak t. kuiviin); (позыръяса) väntäminen (kuivaksi)*

пзыртыны (*пачкатыса*) *purista, pusertaa (jk jstak t. kuiviin);*

(позыръса) väätää (kuivaksi); **лимонээз п.** puristaa sitruuna (kuivii); **дэремез п.** väätää paita kuivaksi

пызыръян iter. (позыръса) väätämisen (kuivaksi); (пачкатьса) puristus, puristaminen (kuivaksi), pusertaminen (kuivaksi)

пызыръяны iter. (позыръса) väätää (kuivaksi); (пачкатьса) puristaa (kuivaksi), pusertaa (kuivaksi); **миськем дйскутээз п.** väätää pestyt vaatteet kuivaksi

пызэр kasv. hedehamppu, koirashamppu

пыкет 1. tuki(puu), pönkkä, nyde 2. *kuv.* tuki, turva

пыкисъкон 1. *tuös kuv.* nojaaminen, nojautuminen, tukeutuminen 2. *kuv.* (ваменскон) hangoittelu, niskoittelu; (пумит луон) kieltäytyminen

пыкисъкыны 1. *tuös kuv.* pojata, nojautua, tukeutua; **киосын борддор борды п.** pojata kässillään seinään 2. *kuv.* (ваменскыны) hangoitella, niskoitella, pysyä kannassaan; (пумит луыны) kieltätytä

пыкмем 1. *partis. ja teonn. v:stā*

пыкмыны 2. (зынmem) ummeh-tunut, tunkka(inen); **п. турын** ummehtunut (t. mädäntynyt) heinä 3. (кунам) härski(intynt), eltaantunut

пыкмон 1. (зынmon) ummehtumi-nen, tunkkaantuminen 2. (кунан) härskiintyminen, eltaantuminen

пыкмыны 1. (зынмыны) ummeh-tua, tunkkaantua 2. (кунаны) härskiintyä, eltaantua

пыкмыт 1. (зынmem) tunkka(i-nen), ummehtunut 2. (кунам зын) härski(nhajuinen)

пыкон 1. tukeminen, pönkittämi-nen, pönkitys 2. *kuv.* (ымъён, кыл туён) moittiminien, moite, soimaa-minen, soimaus

пыкton turpoaminen, turvotus, ajettuminen, ajetus

пыктос 1. (*потос*) turpoama, ajettuma, kasvain 2. (*лёг*) kuhmu, kuhmy, nysty(rä)

пыктыны turvota, ajettua

пыктэм 1. *partis. ja teonn. v:stā*

пыктыны 2. (*пыктос*) turpoama, turvettuma, ajettuma

пыкъет > **пыкет**

пыкъян, пыкъяны > **пыкон 1,**

пыкыны 1

пыкъяськон, пыкъяськыны > **пыкисъкон, пыкисъкыны**

пыкылон 1. *teonn. v:stā* **пыкылы-ны 2.** *kuv.* (ымыйлэм) moittimi-nen, moite, soimaaminen, soimaus

пыкылыны 1. *frekv. v:stā* **пыкы-ны 2.** *iter.* tukea, pönkittää, panna pönkäksi; **кенерез пучъёсын п.** tukea aita riu'uilla, panna riukuja aidan pönkäksi 3. *kuv.* (ымыйлы-ны) moittia, soimata

пыкылэс pahanmakuinen, pilantu-neenmakuinen, ummehtuneenma-kuinen

пыкыны 1. tukea, pönkittää, panna pönkkä (t. pönkäksi); **борддорез корен п.** tukea (t. pönkittää) seinä hirrellä 2. *kuv.* (ымыйны, кыл туыйны) moittia, soimata

пыласъкон 1. uiminen, uinti, kyl-peminen, kylpy; **п. инты** uinti-paikka, kylpupaikka, uimaranta 2. (мисьтисъкон) peseytyminen 3. (кимисъкон) (käsien)pesulaite, peseytymislaita

пыласъконни 1. uintipaikka, kyl-pupaikka, uimaranta 2. (*комната*)

- pesupaikka; pesuhuone
- пыласькыны** 1. uida, kylpeä; **ван-наын** п. kylpeä ammeessa; **шур-рын** п. uida (t. kylpeä) joessa 2. (мисътісъкыны) peseutyyä
- пылатон** 1. (мисъкон) kylvettämien, peseminen, pesu 2. (вылаз ву кисътон) veden kaataminen (*jnk päälle*); (вүэн пазян) roiskuttaminen, roiskiminen, roiskinta (*vedellä*), kostuttaminen 3. *usk.* kastaminen, kaste
- пылатыны** 1. (мисъкыны) kylvettää, pestää 2. (вылаз ву кисътыны) kaataa vettää (*jnk päälle*); (вүэн пазян) roiskuttaa, roiskia (*vedellä*), kostuttaa 3. *usk.* kastaa
- пылесос** pölynimuri
- пыльк** *deskr.: п. потыны* 1) *ru-hek.* (усыны, кыляны) pudota (t. lähteä irti) yhtäkkää (*ruuvi, jnk pojha*) 2) (азе) ilmestää (t. tulla esiin) yhtäkkää 3) (синъёс с-сы) pullistua (*silmät*)
- пылькес** 1. kupera, mykevä 2. (синъёс с-сы) ulkoneva (*silmät*); **п. синмо** mulkosilmäinen
- пыльккон, пыльккыны** >
- пыльтчытон, пыльтчытыны**
- пыльк-пыльк** *deskr. > пыльккес*
- пыльтрес** *ark.* 1. (суплес) kielevä, suulas, hälösainen 2. (капчи визье) kevytmielinne, huoleton
- пыльтчытон** *teonn. v:stā пыльт-чытыны*
- пыльтчытыны** 1. (к-сы бекче пылдэсээз) painaa (t. työntää) rikki (*tynnyrin pohja yms.*) 2. (к-сы нөськылез) pusertaa, puristaa (*paise*)
- пыльтырес** > **пыльтрес**
- пыр I** *adv.* (весь, ялан) aina, jatkuvasti, pysyvästi
- пыр II** *postp.* 1. kautta; (*вискытй*) läpi, lävitse; välistä; **Муско п.** мыныны matkustaa Moskovan kautta; **марля п.** сиcъяны siivilöidä harson läpi; **писпос п. шур адске** puiden välistä näkyy joki 2. (дырез вераку) kautta; **дауръёс п.** kautta vuosisatojen 3. (кин ке юрттэмен) kautta, välityksellä, avulla; **берыктай п. верасъкыны** keskustella tulkin välityksellä; **гожтэтэз кин ке п.** сётыны toimittaa kirje perille *jnk* avulla 4. (почта, радио, телефон пыр) *osoittaa välilineen, jonka kauttaトイ minta tapahtuu:* =ssa / =ssä, =(i)t-se; **почта п. келяны** (я. лэзыны) lähettää postissa (t. postitse); **телефон п. верасъкыны** puhua puhelimeissa (t. puhelimitse)
- пырак 1.** (весъ, ялан) jatkuvasti, pysyvästi, aina; **п. азелы** ainiaaksi, iäksi 2. (мечак) suoraan, avoimesti; **п. аслыз вераз** hän sanoi suoraan hänelle itselleen 3. (копак) suoraan, aivan, ihan; **п. капка дорозям келяз** hän saattoi minut suoraan (t. aivan) portilleni asti
- пыран 1.** (*пырам*) käyminen, käynti (*sisällä, sisässä*) 2. (*пыранни*) (*sisään*) käynti
- пыранни 1.** (*пыран инты*) (*sisään*) käynti 2. (*прихожей*) eteenen
- пыран-потан** käyminen, käynti (*jssak*); **п. инты** 1) käynti(paikka) (*sisään ja ulos*) 2) (*натер*) majoituspaiakka, yöpaikka 3) *kuv.* (*туалет*) käymälä
- пыраны** *iter.* käydä (*sisällä t. sisäsä*); **магазин** п. käydä kauppassa; **эше доры** п. käydä kaverini louna; **чемгес пыралэ!** käykää

- useammin!**
- пыраны-потаны** *iter.* käydä jssak, poiketa (*usein*); **татчы чөм пырало-потало** täällä käydään (t. poiketaan) *usein*
- пырась-потась** 1. *partis. v:stā*
пыраны-потаны 2. *koll.* kävijät
- прыгытон** (*к-сь нянез*) murentaminen, murentelu; (*изээз, пиялаэз*) musertaminen, rouhimen, rouhinta
- прыгтыны** (*к-сь нянез*) muren-taa, murennella; (*изээз, пиялаэз*) musertaa, rouhia
- пирдон** (*к-сь нянь*) mureneminen, murentuminen; (*из, пияла*) murskautuminen, musertuminen
- пирдны** (*к-сь нянь*) mureta, murentua; (*из, пияла*) murskautua, musertua; **нянь музэ пирдэ** leipä murenee lattialle (t. maahan); **из пирдэ** kivi murskautuu
- пыриськись** 1. *partis. v:stā* **пыриськыны** 2. (*кычे ке ужрадэ* n.) osanottaja, osallistuja 3. (*чеберъясыкись*) mielistelijä, makeilija, liehakoija, hännystelijä
- пыриськон** 1. (*кыче ке ужрадэ*) osallistuminen (*jhk*) 2. (*вераськон куспы, кинлэн ке ужаз*) sekaantuminen, sekaannus, puuttuminen (*jhk*) 3. (*дурбасьтон*) puolustaminen 4. (*чеберъясыкон*) mielistely, makeilu, liehakointi, hännystely
- пыриськыны** 1. (*кыче ке ужрадэ*) osallistua *jhk*, ottaa osaa *jhk*; **конферэнции** п. osallistua (t. ottaa osaa) konferenssiin 2. (*вераськон куспы, кинлэн ке ужаз*) sekaantua, puuttua *jhk* 3. (*дурбасьтыны*) pitää *jnk* puolta, puolustaa, olla *jnk* puolella; **мон со пала** **пыриськи** minä pidin hänen
- puoltaan 4. (*чеберъясыкыны*) mielistellä *jtak*, makeilla *jllek*, liehakoida *jtak*, hännystellä *jtak*; **кивалтисьёслы** п. mielistellä (t. liehakoida) esimiehiän, makeilla esimiehilleen
- пырись-потись** 1. *partis. v:stā*
пырыны-потыны 2. *koll.* kävijä; (*клиент*) asiakas; *koll.* kävijät; (*клиентъёс*) asiakkaat; **п. түннэ** **öжыт** tänään on vähän kävijöitä
пырич tuura; > **пешня**
- пырнымы** el. mäkärä(inen); *koll.* mäkärä(ise)
- пырон** 1. *teonn. v:stā* **пырыны** 2. (*пыронни*) (sisään)käynti, sisäänmeno ◇ **п. падеж** *kiel.* illatiivi
- пырон-потон** > **пыран-потан**
- пырпотон** *teonn. v:stā* **пыр/потыны**
- пыр/потыны** 1. (*пыртйэ потыны*) mennä läpi (t. lävitse), lävistää 2. *kuv.* (*ортчыны*) läpäistä, käydä (läpi); **университетэз** п. käydä (läpi) yliopiston opinnot
- пыр-пöч** seikkaperäisesti, yksityiskohtaisesti, perin pohjin, perin juurin, perusteellisesti; **п. валэктывны** selittää seikkaperäisesti (t. perin pohjin)
- пыр-пыр:** **п. горд** kirkkaan (t. heleän) punainen; **п. тöдвы** vitivalkoinen, lumivalkoinen; **п. учкыны** katsoa läpitunkevasti
- пырс** *deskr. puhek.*: **п. потыны** 1) poistua (t. mennä ulos) silmänrä-päyksessä 2) (*серекъяны*) purskaataa, pyrskähtää
- пырсан** (*к-сь силь*) paistuminen (*lihan – kuivassa lämmössä*); (*кёжы, сума*) paahtuminen (*herneiden, siemenien*)
- пырсаны** (*к-сь силь*) paistua (*kui-*

- vassa lämmössä – liha); (кёжы, сума) паяhtua (herneet, siemenet)*
- пырсатон** (*к-сь сйлез*) паistamien (*lihan – kuivassa lämmössä*); (*кёжы, сума*) паяhtaminen, paahto (*herneiden, siemenien*)
- пырсатыны** (*к-сь сйлез*) paistaa (*kuivassa lämmössä – liha*); (*кёжы, сума*) паяhtaa (*herneet, siemenet*)
- пырсыйны ruhek.** 1. (*серекъяны*) purskahtaa, pyrskähää 2. (*маин ke, мае ке пызыйны*) pirskottaa, pirkauttaa, suihkauttaa, vihmoa 3. (*пызыйса потыны*) pirskua, pirkahattaa, purskua, purskahtaa; *yksipers.* (*зор с-сь*) ripotella, vihmoa (*sade*) 4. *kuv.* (*пегзыны, толзыны*) livistää (*tiehensä*), pötkiä (*t. luikkia*) pakoon; (*кир-пазь пегзыны*) pyrähtää
- пырсыйтон teonn.** *v:stā* **пырсыйтыны**
- пырсыйтыны ruhek.** 1. *fakt.* *v:stā* **пырсыйны** 2. *kuv.* (*тузгытыны*) haukkuja jk pataluhaksi (*t. lyttyn*), antaa jillek läksytystä
- пырсён teonn.** *v:stā* **пырсыйны**
- пыртй > пыр II 1, 2**
- пыртйэ jnk läpi, jnk lävitse;** **п. ад-** ёзисъкыны näkүä läpi; **п. потыны** mennä läpi
- пыртон** 1. kantaminen (*sisään*), tuominen, tuonti, vieminen, vienti (*sisään*); (*валтыса*) taluttaminen, talutus 2. (*к-сь списоke*) merkitseminen, merkintä, kirjoittaminen, liittäminen (*asiakirjaan*) 3. (*к-сь уже*) ottaminen, hyväksyminen (*työhön*) 4. (**мунчое п.**) kylvettäminen, vihtominen, vastominen 5. *urh.* (*к-сь каккае*) maalin teko, maaliin laukaisu ◇ **черке п. usk.**
- kristinuskoon käännyttäminen; kastaminen
- пыртос puuska, leskivaimon kotiinsa naima mies**
- пыртылон:** *teonn. v:stā* **пыртылыны**
- пыртылыны 1. frekv.** *v:stā* **пыртылыны 2. iter.** kantaa (*sisään*); **урамысь пуэз лапас улэ пыртылим** kannoimme halot kadulta liiteriin (*t. katoksen alle*)
- пыртыны 1.** kantaa (*sisään*), tuoda, viedä (*sisään*); (*валтыса*) taluttaa; **корка п.** kantaa taloon halkoja (*t. poltopuita*) 2. (*к-сь списоke*) merkitä, kirjoittaa, liittää (*asiakirjaan*) 3. (*к-сь уже*) ottaa, hyväksyä (*työhön*); **уже п.** ottaa (*t. hyväksyä*) työhön 4. (**мунчое п.**) kylvettää, vihtoa, vastoa 5. *urh.* tehdä maali, laukaista maaliin; **гол п.** tehdä maali, laukaista pallo (*t. kiekko*) maaliin ◇ **черке п. usk.** käännyttää kristinuskoon; kastaa
- пырултэм** epäsiisti, siivoton // epäsiisti, siivottomasti; **п. сиськыны** syödä epäsiisti
- пырчибинь > пырнымы**
- пыры 1.** (*пыргытэм маке*) mire(nen), muren; **нянь п.** leivän muru(t) 2. (*ничи люкет, ёз*) hiukanen, hitunen, osanen 3. *kuv.* hiukanen, hitunen, hiven; **шудлэн пырыез** onnen hitunen ◇ **лымы п.** lumihiuatale
- пырыкыл kiel.** (*лиite)partikkeli;* > **частыча**
- пырыны 1.** astua (*t. tulla, mennä*) (*sisään*); päästä (*sisään*); **корка п.** astua (*t. tulla*) tupaan (*t. taloon*) 2. (*донгисъкыны, бышкалсыкыны*) painua (*t. mennä*) (*sisään*); **котчог** **кызыпуз** урод **пыре** nauka

menee koivun huonosti; **лопата**
музъеме пыриз lapio painui
multaan **3.** mennä, levitä; **пыдам**
ву пыриз jalkineeseen meni vet-
tä; **синнам майтал пыриз** saip-
puua meni silmiin **4.** (*мертваськы-
са*) osua (*maaliin*); **туп капкае**
пыриз pallo osui maaliin **5.** (*ды-
шетскыны, ужे*) päästää, mennä
(*opiskelemaan, töihin*); **уже п.**
päästää töihin; mennä töihin; **уни-
верситетэ п.** päästää yliopistoon
6. (*верасъкон куспы, кинлэн ке*
ужаз) sekaantua, puuttua jhk;
(*донгиськыны*) tunkeutua; **мурт-
лэн ужаз п.** sekaantua (t. puut-
tua) toisen (t. sivullisen) asiaan **7.**
(*итийськыны*) liittyä; **партие п.**
liittyä puolueeseen **8.** (*кытчы ке*
быръемын луыны) tulla (*valituk-
si, määrätyksi*), päästää; **кивалтэ-
тэ п.** tulla hallitukseen; **списoke**
п. tulla merkityksi, päästää listoille
9. (*марлэн ке люкетэз, ёзэз*
луыны) kuulua jhk; **удмурт кыл**
финн-угор кыльёс пёлы пыре
udmurtin kieli kuuluu suomalais-
ugrilaissiin kielii **10.** (*мунчоэ, ду-
ше*) kylpeä, käydä (kylpemässä);
мунчоэ п. kylpeä (saunassa), sau-
noa; käydä sauna (t. kylpemässä)
11. *kuv.* (*кин ке борды*) ahdis-
tella, lähennellä, olla kimpussa **12.**
murt. (*кельшины, кин ке тус*
луыны) olla jnk näköinen (t. kal-
tainen), muistuttaa ◇ **визъ п.** saada
järkeä päähängsä, tulla järkiinsä;
черке п. usk. kääntyä kristinus-
koon; ottaa kaste
пырыны-потыны > пыраны-
потаны
пысы: венъ **п.** neulansilmä
пытсан sulkeminen; (*усытонэн*)

lukitseminen, lukitus
пытсаны sulkea, panna kiinni;
(*усытонэн*) lukita, panna lukkoon
пытсасъкон teonn. *v:stä* **пытсасъ-
кыны**
пытсасъкыны 1. (*ёсэз майн ке*
пыдсаны) lukita ovi, sulkea ovi
lukolla (t. haalla), panna ovi luk-
koon (t. hakaan) **2.** (*ёс, укно с-съ*)
mennä kiinni, sulkeutua
пытыы jälki, jäljet; **куас п.** (suk-
sen)latu; **п. кельтыны** jättää jäl-
kiä
пычай el. kirjanpainajan toukka
пычкисъкон 1. puhkeaminen (*pai-
seen*), puristuminen (*maidon nän-
nistä*) **2.** (*к-съ быгытъёсты зол-
тон*) pinnistäminen, pinnistely,
ponnistaminen, ponnistelu **3.** *kuv.*
(*кужмысъ тырышон*) ponnistami-
nen, pinnistäminen (*voimiensa*)
пычкисъкыны 1. (*пёськы, ѹёл с-
съ*) puhjeta (*paise*), puristua (*maito*
nännistä) **2.** *kuv.* (*к-съ быгытъёс-
ты золтыны*) pinnistää, pinnistel-
lä, ponnista, ponnistella **3.** *kuv.*
(*кужмысъ тырышыны*) ponnistaan,
pinnistää (voimiaan t. voimansa)
пычкон puhkaiseminen, puhkaisu
(*paiseen*), puristaminen, puristus
(*maidon nännistä*)
пычкыны puhkaista (*paise*), puris-
taa (*maito nännistä*)
пыч el. kirppu
пычал pyssy, kivääri, luodikko;
кык гумыё п. kaksipiippuinen
pyssy; **п. тирлык** aseistus, aseva-
rustus; **п. зараданы (я. пукты-
ны)** ladata pyssy haulipanoksilla
пычан 1. imetyminen, painuminen
(*veden*); kastuminen, tunkeutumi-
nen (*läpi*), läpäisy (*nesteen*) **2.** *kuv.*
(*к-съ улонэ, уже*) käytäntöön tu-

lo, juurtuminen 3. *kuv.* (*адямылы*) vaikuttaminen, vaikutus

пычаны 1. imetyä, painua (*neste*); kastua (t. tunkeutua) läpi, läpäistä (*neste*); **вү музъеме пычаз вesi imetyyi maahan; зор куртка пыр пычам** sadevesi tunkeutui takin läpi 2. *kuv.* (*к-сь улонэ, у же*) tulla käytäntöön, juurtua 3. *kuv.* (*адямылы*) vaikuttaa

пычась *teonn.* *v:stā* **пычаны; сюләме** **п. кыльёс** lämpimät (t. sydämeliset) sanat

пычатон *teonn.* *v:stā* **пычатыны**
пычатыны 1. imeyttää, kastella (läpimäräksi), tunkea läpi (*neste*) 2. *kuv.* (*к-сь улонэ, у же*) ottaa (t. saattaa) (käyttöön), juuruttaa 3. *kuv.* (*адямылы*) teroittaa jillek jtak
пычкулон, пычы, пычтырын > пыштурын
пыш (*myös* **кенэм п.**) *kasv.* hamp-

ри; **п. аны** hamppulyhde pyshi päistäret, pellavanluut

пышкылон 1. (*кочатон*) härnääminen, härnäys, kiusottelu, ärsytäminen, ärsytyys 2. (*кин ке съёры куараосты веран*) matkiminen, matkinta, mukailu, jäljittely ◇ (*куара*) **п. кылъёс kiel.** onomatopoeettiset sanat

пышкылыны 1. (*кочатыны*) härgnätä, kiusoitella, ärsyttää 2. (*кин ке съёры куараосты вераны*) matkia, mukailla, jäljitellä

пыштурын *kasv.* meirami (*Origanum*); mäkimeirami (*O. vulgare*)

пыэд > пүэд **пъедестал** jalusta; koroke; **данъян п.** kunniakoroke

пъёса näytelmä
пюре sose, muhennos, muussi
пятница perjantai; **>удмуртарня**

P

раб orja

рабóчий työläinen; **рабóчийёс** työläiset, työväki

рабство orjuus

рад (=ыз) 1. (*чур, ряд*) riivi; (*шеренга*) jono; **нырысéтий радын пукыны** istua ensimmäisessä ri-vissä 2. (*жикытлык*) järjestys, kunto; **коркан радыз но ёвöl** talossa ei ole järjestystä ollenkaan 3. (*радлык*) järjestys, järjestelmä ◇ **радэ шедьтыны 1)** (*пергчыны*) selvittää, selvitellä (*naru, lan-*

gat), avata (*solmu*) 2. *kuv.* (*вялатскыны*) selvittää jk, saada jk selväksi, ottaa selvä(ä) jstak; **калык радъя** ihmisiksi, kunnolla; **калык радэ потыны** saavuttaa hyvää yhteiskunnallinen asema, päästä vaikutusvaltaiseen (t. näkyvään) asemaan

радар tutka

радиáтор *tekn.* jäähdynin

радиащи, радиация säteily

радио radio

радиокылзíсь radio(n)kuuntelija

радиолюбитель radioamatööri
радиопередатчик radiolähetin
радиопередача radiolähetyksessä; radiopuhelin
радиоприёмник radio, (radio)vastaanotin
радиостанци, радиостанция radioasema
радиус mat. säde, radius
радлыдним kiel. järjestysluku; >
 числительной: порядковой
 числительной
радлыш järjestys, johdonmukaisuus; (строї) järjestelmä; **кун р.** valtiollinen järjestelmä
радтэм 1. (сураса лэсътэм, радзэ чаклатэк) sekava, sotkuinen, järjestymätön; epäjohdonmukainen // sekavasti, sotkuisesti, järjestymätömästi; epäjohdonmukaisesti; **р. ужам** epäjohdonmukainen toiminta (t. työskentely) **2.** (волыттэм, сураськыса) hajanainen, sekava, epäyhtenäinen // hajanaisesti, sekavasti, epäyhtenäisesti; **туж р.** вераськыны puhua hyvin sekavasti
радъян järjestykseen (t. kuntoon) saattaminen (t. pano), järjestämisen, järjestys; säännöstely
радъяны saattaa (t. panna) järjestykseen (t. kuntoon), järjestää; säännöstellä; **ас улондэ р.** järjestää oma elämänsä; **ужез р.** panna työ järjestykseen (t. kuntoon); **дунъёсты р.** säännöstellä hintoja
радъясь 1. partis. v:stā **радъяны 2.** järjestää
радъяськон järjestyminen, järjestykseen (t. kuntoon) tulo (t. tuleminen)
радъяськыны järjestää, tulla järjestykseen (t. kuntoon), alkaa sujuva

радыэъя järjestyksessä, johdonmukaisesti; **вáньэ р. лэсътыны** tehdä kaikki järjestyksessä
радын 1. iness. sanasta **рад 2.** (nölyн) joukossa; **умойёсыз р. пархайден** joukossa
радысь järjestäään, toinen toisensa perään, peräkkäin
радысь-радысь järjestäään, järjestyksessä, toinen toisensa perään, peräkkäin
радэн 1. (одиг р.) rivissä; riviin **2.** (радэн-радэн) riv(e)ittäin ◇ **р. вицён** kulkutauti, epidemia
радэн-радэн 1. riv(e)ittäin **2.** (дырын-дырын) aika ajoin, ajoittain, sillöin tällöin
радэс järjestys, järjestelmä; **уж-пумъёсты эскерон** р. asioiden käsitteilyjärjestys; > **рад 3**
разбóйник rosvo, ryöväri, roisto
развéдка 1. sot. tiedustelu; tiedusteluretki **2.** (организация) tiedustelupalvelu, salainen palvelu
развéдчик 1. sot. tiedustelija **2.** (агент) vakoilija, vakooja, agentti
раздевáлка pukuhuone, pukeutumishuone, pukusuoja; vaatenaukkko; > **кылисъконни 2**
размер koko, suuruus, mitat, numero; vrt. **быдзала**
разрешéние lupa; (документ) lupakirja, lupatodistus; **р. басьтыны** saada lupa(kirja); **р. курыны** ruuttää lupa; **р. сётыны** antaa lupa
разряд luokka, ryhmä, laji
рай paratiisi
райком hist. piirikomitea (*komunista* nistipuoleen)
район 1. (épos) rajoni, piiri, alue (*hallinnollinen yksikkö*) **2.** (улос, шаэр) alue, seutu
райцéнтр rajonikeskus, piirikeskus

- рак I** *el.* rapu; > **кисло-кусло 1**
- рак II** *lääk.* syöpää
- раката** *murt.* > **рак I**
- ракета 1.** raketti **2.** *sot.* ohjus, rakettilaiva **3.** (*судно*) kantosiipialus
- ракетка** *urh.* maila (*tennis=*, *sulka-pallo=*)
- раковина** (*pesu*)allas
- рама** kehys, kehykset, puitteet, kehikko; poka(t) *ark.*; **укно** **p.** ikkunankehys, ikkunanpuittet
- рана (рана=')** haava
- раненой** haavoittunut; **p. солдат** haavoittunut sotilas
- ранзён** *murt.* **1.** (*курадзён*) kärsiminen, kärsimys, kituminen **2.** (*жуммон*) nääntyminen, uupuminen, voimattomaksi tulo **3.** (*кöt жож луон, жоже басытон*) loukkautuminen, pahastuminen, pahakseen pano, mielensä pahoittaminen
- ранзыны** *murt.* **1.** (*курадзыны*) kärsiä, kitua **2.** (*жуммыны*) näännytävä, uupua, tulla voimattomaksi **3.** (*кöt жож луны, жоже бастыны*) loukkaantua, pahastua, panna pahakseen, pahoittaa mielensä
- ранзытон** *murt.* **1.** (*курадзытон*) kiduttaminen, kidutus, rääkkääminen, piinaaminen, kiusaaminen **2.** (*жуммытон*) näännyttämisen, uuvuttaminen, voimattomaksi tekeminen (t. saattaminen) **3.** (*кинлэсь кётсэ жож карон*) loukkaaminen, kiusaaminen, mielipahan tuottaminen
- ранзытыны** *murt.* **1.** (*курадзытыны*) kiduttaa, rääkätää, piinata, kiusaata **2.** (*жуммытыны*) näännyttää, uuvuttaa, tehdä voimattomaksi **3.** (*кинлэсь кётсэ жож карытны*) loukkaantaa, pahastaa, panna pahakseen, pahoittaa mielensä
- ны) loukata, tehdä pahaa, kiisata, tuottaa mielipahaa
- ráńítъ:** **p. карыны** haavoittaa
- ráńítъся:** **p. карисъкон** haavoittuminen; **p. карисъкыны** haavoittua
- páport** ilmoitus, tiedotus, rapportti; **p. сётыны** *sot.* tehdä ilmoitus
- páca** (ihmis)rotu
- расизм** rotuviha, rotukiihko(ilu), rasismi
- расист** rotukiihkoilija, rasisti
- расписáние** (*занятиослэн*) luku-järjestys; (*транспорт ветлон р.*) aikataulu
- распísка** (vastaanotto)kuitti
- раствор 1.** (*кизертэт*) liuos **2.** laasti, iskos; **цемент** **p.** sementtilaasti, sementti-iskos
- расход** menot, kulut, kustannukset
- ратификациáци, ратификáция** ratifiointi, ratifikaatio
- ráци** radio(asema), kenttäradioasema; laivaradioasema
- рационализáтор** järkeistäjä, rationalisoija
- рационализáци, рационализáция** järkeistys, järkeistäminen, rationalisoointi
- ráция** > **ráци**
- реабилитáци, реабилитáция** gehabilitointi
- реабилитироовать:** **p. карон** gehabilitointi, rehabilitoiminen; **p. карыны** rehabilitoida
- реактивной** *tekn.* suihku=, reaktio=
- реакции, реакция** **1.** reaktio, reagointi; vastavaikutus **2.** (*обществоны, күнын*) lamaannus, masennus **3.** *fys., kem.* reaktio
- рёбус** kuva-arvoitus
- ревень** *kasv.* raparperi (*Rheum*)

ревизи, ревизия (tilin)tarkastus, revisio; tarkistus; **р. карыны (я. ортчытыны)** suorittaa (tilin)tarkastus, tarkastaa

ревизор (tilin)tarkastaja, reviisori

ревматизм lääk. reuma(tismi)

революоци vallankumous

революционер vallankumouksellinen, vallankumousmies

революоция > революоци

регион alue; maant. regio

регистратура kirjaamo, rekisteröintitoimisto

регистраи, регистрация rekisteröinti, kirjaaminen, kirjaus; luetteloointi; ilmoittautuminen

регистрировать: **р. карыны** kirjata, rekisteröidä

регламент түйәржестс (kokous); > ужанрад

регулировать: **р. карон** 1) (к-сь дунъёсты) säänöstely, säätely 2) (к-сь движениес) ohjaaminen, ohjaus, säätely; **р. карыны** 1) (к-сь дунъёсты) säänöstellä, sään nellä 2) (к-сь движениес) ohjata, säädellä

регулярной сäännöllinen

редактировать: **р. карыны** toimittaa; atk. muokata, muotoilla

редактор toimittaja

редакци, редакция 1. (ужанни) toimitus 2. (ужасъёс) toimitus(kunta) 3. (тупатъян) toimitus(työ), toimittaminen

редиска retiisi

редколлеги, редколлегия toimittuskunta, toimitus

режим 1. (власть) hallinto(järjestelmä), valta 2. (радлык) järjestys, ohjelma; säännöt

режиссёр ohjaaja; пуктись р. (elokuvan) ohjaaja

режиссура ohjaus(työ)

резерв 1. (запасъёс) reservi(t), varrat, varastot 2. sot. reservi, varajoukko

резина kumi; **р. сапег** kumisaap-paat

резинка 1. (чушет) pyyhekumi 2. (кал, лента) kuminauha 3. > **резина**

результат tulos

резь опом. ja deskr.: р. мыныны

1) (шуметыса) mennä rymistää 2) kuv. (азытэм-бертэм, малпасы-кытэк) panna töpinäksi (t. tuulemaan), toimia sumeilematta; **р. поттыны** aiheuttaa hälinää (t. melua), hälistää, meluta; **р. поттыса ужаны** 1) (шуметыса) tehdä töitä aiheuttaen hälinää (t. melua) 2) kuv. (гижысын-пиньысын) tehdä töitä innokkaasti (t. innostuneesti, sitkeästi)

резь-куаж опом. ja deskr. hälisten, meluton; **р. поттыны** aiheuttaa hälinää (t. melua), hälistää, meluta

резюме yhteenveto

рейка rima, lista

рейс matka; ajovuoro, kulkuvuoro; (автобусъян) аjo; (самолётъян) lento(vuoro), reitti(lento)

реклама 1. (р. радъян, сётон) mainonta, mainos(tus) 2. (радъям, сётэм р.) mainos; жуась р. valomainos

рекламировать: **р. карон** mainostaminen, mainostus; **р. карыны** mainostaa

рекомендаци, рекомендация suositus

рекомендовать: **р. карыны** suositella

реконструкци, реконструкция

1. (выльдон, тупатъян) uudelleen

- јärjestäminen, uudistaminen, (perus)korjaus** 2. (кылдытон) rekonstruointi, ennallistaminen; археология памятниклэн реконструкциез (я. памятники р.) muinaislöydön rekonstruointi
- рекорд ennätyks**
- рекордсмен ennätyksmies**
- ректор rehtori** (*korkeakoulussa*)
- религи, религия uskonto, usko;** > восьлык
- реликви, реликвия** 1. *kirk.* reliikki, pyhäinjäännös 2. (кельтос) muisto(esine); kalleus; семьялэн
- реликвиез** perhekalleus
- рельеф** 1. kohokuva, korkokuva, reliefi 2. *maant.* pinnanmuodostus, pinnanmuodot
- рельс, рельса** kisko
- ремень** (nahka)hihna, remmi; (nahka)vuö, утиськон р. (машинаын) turvavyö
- ремесленник** käsityöläinen, ammattilainen, ammattimies
- ремесло** (käsityö)ammatti
- ремонт** korjaus, korjaustyö(t), kunnostus, remontti; **р. карыны** (я. лэсътыны) tehdä korjaus(työt) (t. remontti), kunnostaa, remontoida (*esim. huoneisto*)
- ремонтировать:** **р. карыны** korjata, kunnostaa, remontoida
- рентабельной** kannattava
- рентабельность** kannattavuus
- репертуар** ohjelmisto, repertoaari
- репетировать:** **р. карыны** harjoitella, harjoittaa; пъёсаез **р. карыны** harjoitella näytelmää
- репетици, репетиция** 1. (*к-сы театрын*) harjoitus, harjoitukset (*esim. teatterissa*) 2. *mus.* kertaus, тоисто
- репортаж** reportaasi, selostus, lä-
- hetys
- репортёр** reporteri
- репресси** rankaisu, rangaistustoimi, rangaistustoimenpide; (*уйылон*) vaino
- репрессировать:** **р. карыны** rangaista, käyttää rankaisutoimia (t. rangaistustoimia)
- репрессия** > **репресси**
- репутаци, репутация** maine
- республика** tasavalta; > элькун
- ресторан** ravintola
- ресурс:** **ресурсъёс** *mon.* (voima-) varat, resurssit; > ванёс
- реферат** selostus, referaatti
- референдум** kansanäänestys; > мылкыдъюан
- реформа** reformi, uudistus
- рецензент** arvostelija
- рецензи, рецензия** arvostelu; марлы ке р. гожтыны kirjoittaa arvostelu jostakin, arvostella jokin
- рецепт** 1. resepti; (*эмъюмлы ou*) lääkemääräys 2. (valmistus)ohje, resepti; сиён лэсътон р. ruoan-valmistasohje, ruokaresepti
- решать:** **р. карыны** ratkaista, olla ratkaisemassa, etsiä ratkaisu;
- уравниение** **р. карыны** ratkaista (t. olla ratkaisemassa) yhtälö
- решение** 1. (*радъян*) ratkaisu, päätäminen 2. (*пуктэм, пуктэт*) päätös; судлэн решениез оikeuden päätös; **р. кутыны** päätää, tehdä päätös
- решётка** ristikko, säileikkö
- решить:** **р. карыны** 1) (*пуктыны*) päätää, tehdä päätös (t. ratkaisu), ratkaista 2) *mat.* ratkaista, löytää ratkaisu
- рим** roomalainen, roomalais=; **р. лыдпусъёс** roomalaiset numerot
- Рим** Rooma; **Рим(ысь)** папа

- (Rooaman) paavi
римлян roomalainen (*ihminen*)
рис riisi
risk riski
рисковать: р. **карыны** 1) riskeeraata, ottaa riski 2) (*maih ke*) vaarantaa
ритм rytmii, tahti, poljento
ритмо rytmikäs, rytmii(lli)nen
риф riutta, kari
рифма loppusointu, riimi
род 1. hist. suku (*yhteisö*); **р. но**
 плéмя suku ja heimo 2. *kiel.* suku, genus; (**нылкышно** р. feminini(suku); **пиос** р. maskuliini(suku); **шор** р. neutri(suku)
родина kotimaa, synnyinmaa, isänmaa
родня 1. sukulainen; со **мыным** р.
 луэ hän on minulle sukua, hänen on sukulaiseni 2. *koll.* suku(kunta), sukulaiset; **вордском** нуналаз
вань родняез люкаськем (hänen) syntymäpäivänään koko suku(kunta) kokoontui (t. on kokoontunut)
родняськон *teonn.* v:stā **родняськыны**
родняськыны 1. (**родня** кариськыны, луыны) tulla sukulaistaksi, sukulaistua 2. (**родняськыса улыны**) pitää toisiaan sukulaisia, suhtautua toisiinsa sukulaisen tavalla, seurustella toistensa kanssa sukulaisten tavalla
роза kasv. ruusu
розетка sähk. pistorasia
рόлик rulla, pyörä; **рόлиken**
 конъки, **рόлиken пул** > **рόлико**
 конъки, **рόлико пул**
рόлико rulla=, rullallinen; **р. конъки** rullaluistimet; **р. пул** rullalauata; skeitti ark.; **р. конъкиен вет-**
 лыны luistella rullaluistimilla
роль osa, rooli
роман romaani
романтик romantikko
романтика romantiikka; romantti-suus
романтикаё romanttilainen
росомáха el. ahma (*Gulo gulo*)
рóс-прóс 1. (үйн-үйн, кызыы күлэозыбы) kunnolla, niin kuin pitää(kin), asianmukaisesti, asiaankuuluvasti, asian vaatimalla tavalla; **тае но** р. лэстымтэ tätkäään ei ole tehty kunnolla 2. (пыр-поch) seikkaperäisesti, yksityiskohtaisesti; perin pohjin, perin juurin, perusteellisesti; **р. эскерыны** tutkia (t. tarkastaa) perusteellisesti (t. perin pohjin) 3. (зэмзэ но) (oikein) tosissaan, oikein todenn teolla; **р. вожээ поттиэ** hän pahoitti miehensä oikein todella
Россия Venäjä; **Р. Федерáци(я)** Venäjän federaatio; **Россí(я)лэн парламентэз** Venäjän parlamenti
российн, российнин Venäjän asukas (t. kansalainen), venäjänmaalaisten
рóта sot. komppania
Рошво usk. puhek. joulu; >
Ымусытон
рояль flyygeli
ртуть elohopea; > **луло узвесь**
руда malmi
рудник (malmi)kaivos
руз, рýз-руз deskr.: **р. вáньээ тýяны** katkoa (t. rikkoa) kaikki rajusti (t. jyrkästi); **р. ужаны** tehdää töitä riuskasti
рукопись käskirjoitus; > **кигож-тэм**
рулет ruok. 1. (к-съ фаршем) kään

рэльеф 2. (окорок) kääresyltty, rulla-syltty 3. (торт) kääretorttu
рулетка 1. (мертван) mittanauha, rullamitta 2. (шущон) ruletti
руль (к-сь машиналэн) ohjaus-ruörä, ratti; (к-сь мотоцикллэн) ohjaustanko; (к-сь суднолэн) re-räsin; (самолётлэн) peräsin, oh-jaussauva, ohjaustanko
румка viimilasi; (куко) pikari, sarkka
румын romanialainen // myös Romanian; **р. кыл** romania(n kieli)
Румыния Romania
ручка (kuulakärki)kynä; (чернила-

ен) (muste)kynä, täyttekynä
рынок 1. tal. (гузпёр) markkinat; **кунсыр** p. ulkomaanmarkkinat, ulkoiset markkinat; (**кун**)пуш р. koti(maan)markkinat, sisäiset markkinat 2. (базар) (kauppa)tori; **липем** р. kauppahalli
рысак ravuri, ravihevonen
рыцарь ritari
рычаг vipu
рюкзак gerppi
рюмка > **румка**
ряд 1. rivit; (шеренга) jono 2. (сю-реслэн) kaista (*liikenteessä*)
рядовой sot. rivimies, sotamies

C

саам saamelainen, lappalainen; **с.**
кыл saamen (t. lapin) kieli, saame, lappi
сабан 1. (ну геры) sahra, aatra, риуаара 2. (амезь) (auran)vannas
сабиськон teonn. v:stā **сабиськыны**
сабиськыны 1. (кин ке вылэ урд- скыны, күштийсъкыны) hyökätä (t. karata, käydä, syöksyä) kimp-piuun 2. pass. v:stā **сабыны**
сабля sapeli
сабон teonn. v:stā **сабыны**
сабрес (лякыт) rauhallinen, tasa-painoinen, tasainen; (йыг-йыг) kunnollinen, vakava(mielinen); **с.**
кышномурт rauhallinen nainen; **с. пиосмурт** kunnollinen (t. vakavamielinen) mies
сабыны 1. (кутыны) tarttua (kiinni), ottaa (t. käydä) kiinni, kaapata,

siepata, temmata 2. (шабалтыны – герыең) lohkaista, lohkoaa (*maata, multaa kyntäessä*) 3. (согыны – лымы, луо с-съ) tuiskuttaa (t. рууттää) umpeen, haudata alleen (*lumi, hiekka*) 4. (погрытыны, саллыны) kaataa (t. heittää) (maahan)
сабыр (лякыт) rauhallinen, tasapainoinen, tasainen; (йыг-йыг) kunnollinen; (vakava(mielinen)) // rauhallisesti, tasapainoisesti, tasaisesti; kunnollisesti; vakavasti; **с. улыны** elää rauhallisesti (t. tasapainoisesti)
сабырес, сабырлы > **сабрес**
сабырскон rauhoittuminen, asettuminen
сабырскыны rauhoittua, päästä rauhoittumaan, asettua;
пинальёс сабыркизы lapset

rahuoitteivat (t. asettuivat)
сабыртыйськон, сабыртыйськыны
 > **сабырскон, сабырсыны**
сад 1. (puu)tarha; **емышо с.** hedelmä(puu)tarha; **улмо(пу) с.** omenatarha; **с. эмезь** puutarhavadelma; **с. будэтйсь** (я. вордийсь) puutarhanhoitaja, puutarhuri; **с. вордон 1)** (возён) puutarhanhoito 2) (возёс) puutarhatalous; **с. утись** > **с. будэтйсь 2.** (мергтэм писпуроц) viheristutukset, puistoistutukset, puisto **3.** (коркасъ сяська) huonekasvi ◇ **ботанической с.** kasvitieteellinen puutarha; **нылпи с.** päiväkoti, lastentarha
сад-бакчя siirtolapuutarha(-alue)
садо puisto=; **с. сюреп** puistotie, puistokuja; puistokäytävä; **с. урам** puistokatu
садовод puutarhuri, puutarhanhoitaja; > **сад будэтйсь**
саес 1. hiha; **саесъёсты куасалляны** (я. пужалляны) kääriä hihat ylös **2.** murt. (шур вай) joen-haara, sivujoki ◇ **саесъёсты куасалляса** (я. пужалляса) ужаны panna hihat heilumaan
саесо 1. (саесэн) hihallinen **2.** (саесъем) =hihainen; **вакчи с.** дэррем lyhythihainen paita
саестэм hihaton
сажем, сажень sili (2,134 m)
сазан el. karppi (*Cyprinus carpio*)
сазёмон 1. (кудзэмись) selviämisen (*humalasta*) **2.** (шёдьны, валаны кутскон) tajuihinsa tulo (t. tuleminen) **3.** (сайкан) herääminen, havahtuminen **4.** (куазъ с-съ) selkeneminen, selveneminen, selkeytyminen, seestyminen, kirkastuminen (*sääñ*)
сазёмыны 1. (кудзэмись) selvitä

(humalasta) **2.** (шёдьны, валаны кутскыны) tulla tajuihinsa **3.** (сайканы) herätä, havahtua **4.** (куазъ с-съ) seljetä, selvetä, selkeytyä, seestyä, kirkastua (*sääñ*)
сазёмитон teonn. v:stā **сазёмытыны**
сазёмытыны 1. (кудзэмись) selvittää (humalasta), raitistaa, saada selviämään **2.** (шёдьны, валаны кутскытыны) saada (t. palauttaa) jk tajuihinsa **3.** (сайкатыны, сазъ карыны) saada heräämään, herätää, havahduttaa
сазнан teonn. v:stā **сазнаны**
сазнаны 1. (дыртыйд-вуттыйд лэсътыны) tehdä (t. nikkaroida) hätäsesti (t. häthätää) **2.** (инъетсэ, каркассэ лэсътыны) tehdä (t. rakentaa) runko (t. kehikko) **3.** kuv. (шуккыны) iskeä, lyödä
сазъ 1. (кудзымтэ) selvä, raitis **2.** (изытэк улйись) hereillä (oleva); **с. луыны** (я. улыны) olla hereillä **3.** kuv. (йырсазэ, малпась-кись) selväjärkinen, järkevä, harkitseva // selväjärkisesti, järkevästi **4.** (=ыз) > **йырсазъ**
сазьмон, сазьмыны > **сазёмон, сазёмыны**
сазьмитон, сазьмытыны > **сазёмытон, сазёмытыны**
сазътийськон 1. (сайкан) herääminen, havahtuminen **2.** (шёдьны, валаны кутскон) tajuihinsa tulo (t. tuleminen) **3.** (кудзэмись) selviämisen (*humalasta*) **4.** (куазъ с-съ) selkeneminen, selveneminen, kirkastuminen, seestyminen (*sääñ*)
сазътийськыны 1. (сайканы) herätä, havahtua **2.** (шёдьны, валаны кутскыны) tulla tajuihinsa **3.** (кудзэмись) selvitä (humalasta)

4. (куазъ с-съ) seljetä, selvetä, selkeytyä, kirkastua, seestyä (*sää*)

сазытон teonn. v:stā сазытыны

сазытыны 1. (сайкатыны) herätää, saada hereille, havahduttaa **2.** (шибдьины, валианы кутскытыны) saada (t. palauttaa) jk tajuihinsa **3.** (кудземись) selvittää (humalasta), raitistaa, saada selviämään **сазыян teonn. v:stā сазыяны** **сазыяны iter. > сазытыны** **сазыськон, сазыськыны > сазытськон 1–3, сазытськыны 1–3**

сай varjo(paikka), katve, pimento, siimes; **писпу сайын** puun varjossa (t. katveessa)

сайгак murt. lattian niskahirsi, lattianniskanen; > **кёзона**

сайкан herääminen, havahtuminen

сайканы herätää, havahtua

сайкатон herättäminen, herätys, havahduttaminen

сайкатыны herättää, havahduttaa

сайкиськон teonn. v:stā сайкиськыны

сайкиськыны 1. (куазъ с-съ) seljetä, selvetä, selkeytyä, seestyä, kirkastua (*sää*) **2. kuv.** (кудзэмись) selvitä (humalasta) **3. (нюлэсээс сайкиськыны)** juuria (t. raivata) kantoja, perata metsä (t. niitty) (puhtaaksi)

сайкон 1. (нюлэсээс) juuriminen, raivaaminen, perkaaminen (*ruhtaksi*) **2. murt.** (октон-калтон) siistiminen, sivoaminen, siivous **3. kuv.** (тышкасыкон, сизьдон) toruminen, haukkuminen, sättiminen

сайкиськыны 1. (к-съ нюлэсээс) juuria, raivata (puhtaaksi), perata (puh-taksi) **2. murt.** (октыны-калты-

ны) siistiä, siivota, tehdä siivous **3. kuv.** (тышкасыкыны, сизьдыны) torua, haukkua, sättiä

сайкыт 1. (ыркыт) raitis, raikas, ruhdas; **с. омыр** raitis (t. ruhdas) ilma; **с. тёл** gaikas (t. raitis) tuuli

2. (салкым) raikas, viileä, vilppoinen; **педлон туннэ с.** ulkona on tänään raikasta (t. viileää) **3. (сээзь, пилемтэм)** kirkas, selkeä, seesteinen; **с. инбам** kirkas (t. selkeä) taivas **4. (югыт)** valoisa; **бадзым**

укноё с. комнатá isoikkunainen valoisa huone **5. (очошыт, кыр)**

avo=, avoin, aukea; (*вöлмит*) laakea; **нюлэссысь с. азе потыны**

päästää metsästä avomaastoon (t. aukeaan paikkaan); **с. луд** lakea pelto **6. kuv.** (ионер, мечак)

avoin, vilpitön, rehellinen, valoisa; **с. синъёс** avoimet silmät, avoin katsse; **с. ынныро адями** rehellisenäköinen ihmisen **7. kuv.** (лэчыт, сазы) kirkas (*äly, järki*); **с.**

виль kirkas äly **8. murt.** (югыт – тус с-съ) vaalea(=), valko=; **с.**

йырсиё vaaleatukkainen, valkotukkainen **9. (сайкыт-) murt.**

(югыт, кизер – бүёл, тус с-съ) (*yhyssanoissa*) vaalean(=), haalean(=); **сайкыт-вож** vaaleanvihreä, haaleanvihreä; **сайкыт-чуж**

vaaleankeltainen, haaleankeltainen **сайкытан teonn. v:stā сайкытана**

сайкытана 1. > сайкытомыны 2. kuv. (кудземись) selvitä (humalasta)

сайкытатон teonn. v:stā сайкытатыны

сайкытатыны > сайкытомытыны

сайкытомон teonn. v:stā сайкытатыны

томыны

сайкытомыны 1. (куазъ, инбам с-съ) seljetä, selvetä, seestyä, kirkastua (*säää*) **2.** (к-съ омыр) tulla raikkaa(mma)ksi, viiletä, viilentyä; (*тöләны*) tuulettua **3.** (югыт, чылкыт луны) kirkastua, tulla valois(a(mma))ksi

сайкытомытон teonn. *v:stā* **сайкытомытыны**

сайкытомытыны 1. (салым карыны) raitistaa, raikastaa, viilen-tää, tehdä viileä(mmä)ksi; (*тöләтыны*) tuulettaa **2.** (югытгес, чылкытгес карыны) kirkastaa, tehdä valoisa(mma)ksi

сайкытскон 1. (куазъ с-съ) selke-neminen, selveneminen, seestyminen, kirkastuminen (*säään*) **2.** (астэ сайкыт, сазыгес карыны) itsensä virkistäminen (t. piristäminen), vilvoittelu **3.** *kuv.* (кудземысь) selviäminen (*humalasta*)

сайкытскыны 1. *yksipers.* (куазъ с-съ) seljetä, selvetä, seestyä, kirkastua (*säää*) **2.** (астэ сайкыт, сазыгес карыны) virkistää (t. pi-ristää) itseään, vilvoitella; **ошмес вүэн** с. virkistää (t. piristää) itsensä valuttamalla lähdevettä pääilleen **3.** *kuv.* (кудземысь) selvitä (*humalasta*)

сайлан, сайланы > сайян, сайяны

сайян 1. (вужереныз) varjostami-nen, siimestäminen **2.** (чоксан) peittäminen **3.** (марлэсъ ке утыса пыдсан) suojaaminen, suojelu, varjostaminen

сайяны 1. (вужереныз) varjostaa, siimestää **2.** (чоксаны) peittää; **укноэз** с. peittää ikkuna **3.** (марлэсъ ке утыса пыдсаны) suoja-

ta, suojella, varjostaa; **синъёсты кын** с. varjostaa kädellä silmiäänn

сайяськон teonn. *v:stā* **сайяськыны**

сайяськыны 1. (вужере сюрыны) joutua varjoon (t. katveeseen, ri-mentoon) **2.** (ватсыны) suojau-tua, mennä piiloon; **писпу улэ** с. suojautua (t. mennä piiloon) puun alle **3.** (астэ утыны) suojautua, suojata itsensä; **мыжгемлэсъ** с. suojautua nyrkiniskulta **4.** *pass.* *v:stā* **сайяны**

сак I tarkkaava(inen), tarkka, val-pas; (c. *пелё ou*) herkkä(kululo-nen) // tarkkaavasti, tarkkaavaisesti, tarkkaan, valppasti; (*кылзыны ou*) herkästi (*kuunnella*); **с. луыны** olla valpas (t. tarkkaavainen); olla valppana (t. varuillaan); **с. изыны** nukkua varuillaan; **с. ка-риськыны** valpastua, herkistää (t. jännittää) tarkkaavaisutensa; **с. кылзыны** kuunnella tarkkaavai-sesti (t. korva tarkkana); **с. учкыны** katsella tarkkaavaisesti (t. sil-mä tarkkana)

сак II (сачок) haavi, lippo

саклык 1. (сак луон) tarkkaa-v(ais)uus, tarkkuus, valppaus; (сак пелё луон ou) herkkyyys, herkkä-kuluoisuus **2.** huomio; huomaavaisuus; **кинлы ке с. вистяны** osoittaa jollekulle huomiota

саклыко > сак I

саклыктэм tarkkaamatton, huomio-kyvytön; (урод кылйисъ ou) huono-kuuloinen, epätarkka

сактон 1. *teonn.* (югдэм) sarasta-minen, valkeneminen **2.** (югдан) aamunsarastus, päivänsarastus, aa-munkoitto, päivänkoitto, aamun-

koite, päivänkoite **3. kuv.** (валан, валатскон) älyäminen, oivaltaminen, käsittäminen, hoksaaminen

сактыны 1. *yksipers.* (югдыны) sastaa, valjeta; **сактэ ни** aamu sastaa jo, aamu (t. päivä) valkenee jo **2. kuv.** (валаны, валатсыны) älytä, oivaltaa, käsittää, hoksata

сактэм 1. *partis. ja teonn. v:stā*
сактыны 2. > **сактон 2, 3**

сакыр 1. sokeri; **кусокен** (я. юдэ-сэн) с. palasokeri; с. песок kidesokeri, hienosokeri; с. возён sokeerikko, sokeriastia **2. puhek.** (кусокен с.) palasokeri

сакыркушман sokerijuurikas

салазки kelkka

салам 1. (пичгес кузым) tulainen; lahja; съёре с. вайны tuoda tulainen mukanaan; с. лэзыны lähettilä lahja **2.** (привет) terveiset; с. вераны sanoa terveisiä; **зырдыт саламен** lämpimin terveisin

салат salaatti

салдат puhek. > **солдат**

салён *teonn. v:stā* **сальны**

салиськон lätkähäminen, mätkähäminen, iskeytyminen, törmääminen

салиськыны lätkähää, mätkähää, iskeytyä, törmätä; **выж вылэ с.** lätkähää lattialle (rähmälle); **öс борды с.** iskeytyä (t. törmätä) oveen

салкым 1. viileä, vilainen, raikas; (кезыт) kylmä // viileys, viileä, vilpoisuus, raikaus; kylmä, kylmyys; **педлон с.** ulkona on viileä(ä) (t. kylmä); **салкымын пукыны** istua viileydessä (t. viileässä (paikassa)); **с. кариськыны** (я. луны) viiletä, viilentyä, tulla

viileä(mmä)ksi (t. raikkaa(mma)ksi) **2. murt.** (пильемо) pilvinen; synkkä

салкыман 1. (салкым, сайкыт луон) viileneminen, viilentyminen, raikkaa(mma)ksi tulo **2. murt.** (пильмаськон) pilvistyminen

салкыманы 1. (салкым, сайкыт луны) viiletä, viilentyä, tulla raikkaa(mma)ksi **2. murt. yksipers.** (пильмаськыны) pilvistyä, menää pilveen

салкыматон *teonn. v:stā* **салкыматыны**

салкыматыны (салкым, сайкыт карыны) viilentää, tehdää viileä(mmä)ksi, raitistaa, raikastaa; (толатыны) tuulettaa

салкымскон *teonn. v:stā* **салкымскины**

салкымскины 1. *yksipers.* (салкым, сайкыт кариськыны) viiletä, viilentyä, tulla raikkaa(mma)ksi (*sää*) **2.** (астэ сайкыт, сазгес карыны) virkistää (t. pirstää) itseään, vilvoitella, jäähyttää itseään **3. murt. yksipers.** (пильмаськыны) pilvistyä, menää pilveen

салкымтийськон, салкымтийськыны > **салкымскон, салкымскины**

салон salonki

салфётка 1. (ымдур чушиет) lautasiina, servietti **2.** (валён кышет) pikkuliina

саль *metsät.* **1.** (пулэн вылүй сиез) manto, pintapuu **2.** (писпулэн аръем сиез) vuosikerros, (уюси) lusto (*puun*) **3.** (горбыль) pinta(lauta), kelle(s)

салккес 1. (секыт) painava, raskas **2.** (гылжись, тяплес) liukas,

niljakas, niljainen, limainen
сальк-салык *deskr. > ed.*

сальныы 1. (*чабкыны, шуккыны*) (lyödä) läimäyttää (t. lätkäyttää, läpsäistä, läiskäyttää), lyödä, iskeä; (*маин ке*) loiskauttaa, polskauttaa; **бамаз с.** lyödä läimäyttää poskelle **2.** (*погыртыны*) heittää (t. kaataa) (maahan), heittää rähmälleen; **кинэ ке выж вылэ с.** heittää joku lattialle rähmälleen **3.** (*сэрпалтыны*) heittää, nakata

салют kunnialaukaus, kunnialaukset, tervehdyslaukaus, tervehdyslaukset; (*фейерверк*) ilotulitus

самовар samovaari

самодиец; самодиецъёс *ton.* samojedit

самодий samojadi=; **с. калыкъёс** samoqedikansat

самой 1. *part. käytetään superlatiivin muodostuksessa:* (kaikkein) ... =in; **с. выль (я. вылез)** (kaikkein) uusin; **с. трос** (kaikkein) eniten **2.** *murt.* (*чанак*) juuri; **с. отын** **ик мон улісько** juuri siellähän minä asun

самолёт lentokone; > **аслобет**

самосвал kippiauto

самосознание itsetunto, itsetietoisuus; **йёскалык с.** kansallinen itsetunto; > **асвалан**

самоучитель itseopiskeluopas; > **асдышетэт**

сан I 1. (*дан*) kunnia, arvo; **санэ**

карыны kunnioittaa, pitää arvossa **2.** (*силы карон, гажсан*) kunnia, kunnioitus, arvonanto • **санэ басьтыны (я. поныны) 1**) (*гажсаны*) kunnioittaa, pitää arvossa 2) (*чотэ басьтыны*) ottaa huomioon (t. lukuun), tunnustaa 3) (зэмен лыдь-

яны) tunnustaa, myöntää; **ас янгыштэ санэ басьтыны** tunnustaa oma virheensä (t. virheesi), myöntää erehtyneensä (t. erehynesi)

сан II (вылий ним) arvo(asema), arvonimi

санапал *murt.* pyssy, kivääri, luo-
dikko; > **пычал**

санатóрий kuntoutuslaitos, parantola

сандал alasin

сандали sandaali(t), sannikas, sannikaat

сандык kirstu, (matka-)arkku; > **шыкыс**

санник hanko, talikko

санитар apuhoitaja; *sot.* lääkintämies

санитárкá perushoitaja, apuhoitaja (nainen)

Санкт-Петербург Pietari

санлан 1. (*гажан*) kunnioittaminen, kunnioitus, arvossapito **2.** (*чотэ басьтон*) huomioon (t. lukuun) otto, tunnustaminen

санланы 1. (*гажаны*) kunnioittaa, pitää arvossa **2.** (*чотэ басьтыны*) ottaa huomioon (t. lukuun), tunnustaa

санлык kunnioitus, kunnianosoittukset, kunnia, arvonanto, arvossapito

сано kunnioitettu, kunnioitettava, arvoisa

сантéхник putkimies

сантимéтр senttimetri; sentti *ark.*

сантэм ei-kunnioitettu, kunniaton; **с. карыны 1) > сантэманы 2** olalla välittämättä (t. piittaamatta), suhtautua yliolkaistesti

сантэман teonn. v:stā сантэманы

сантэманы 1. (*ним-дан* карыны,

съёдманы) saattaa huonoon huu-toon, mustata; loukata **2.** (исамес карыны, дантэм карыны) hä-päistä, häväistä, saattaa häpeään; (нылкышноэз ou) viedä (naisen) kunnia **3.** (ултыйны) alentaa, hal-ventaa, nöygyyttää

санъян, санъяны > санлан 1, санланы 1

сан *interj.* **1.** käytetään nopeaa kah-maisua, tarttumista kuvattaessa: **c.** **кутыны** kahmaista, kaapata (*no-peasti*) **2.** (сач) läiskis, mäiskis, läps; **c. усыны** mätkähää, lät-kähää

санег saapas, saappaat; **c. гумы** (я. кунчи) > *seur.*; **c. созы** saapas-varsi ♂ **гын** **c.** huovikas, huopikaat, huopasaapas, huopasaappaat; **c. вурись** suutari

санёр pioneeri

санкон *teonn.* *v:stā* **санкыны**

санкыны 1. (погыртыны, сальвы-ны) heittää (t. kaataa) maahan, heittää rähmälleen **2.** (улаz зйбы-ны) kumota (t. kellistää) alleen, musertaa (t. ruhjoa) alleen **3.** (ша-балтыны – герыен) lohkaista, lohkoaa (*maata kynnettäässä*)

санкытон, санктыны > санкон, санкыны

саножки (*kumi*)saapas, (*kumi-*) saappaat

санрес 1. (жикыттэм, кырсы) erä-siisti, siivoton; likainen, eräpuh-das // epäsiististi, siivottomasti; li-kaisesti, eräpuhtaasti; **c. адями** eräsiisti (t. siivoton) ihmisen; **c. выж** likainen lattia **2.** (*нилемо*) pilvinen; synkkä

сантан likaaminen, ryvettäminen, tahaaminen

сантаны liata, ryvettää, tahrata

сантасъкон *teonn.* *v:stā* **сантасъ-кыны**

сантасъкыны 1. likaantua, ryvet-tyä, tahaantua **2.** (бызылыны – пудо-пойшур с-съ) olla kiimassa (*karja, eläin*); (нылкышноос с-съ) jllak on kuukautiset

санылъзон *teonn.* *v:stā* **саныль-зыны**

санылъзыны muuttua niljakkaaksi (t. limaiseksi), niljaantua, limaan-tua, mädäntyä, mädätä (*sienet, vi-hannekset*)

саныр *onom. ja descr.* *kuvaavat kari-semista, varisemista, putoilua:* **ку-асьем лыс с. куашка** (я. усы-лэ) kuivat neulaset putoilevat sol-kenaan

санырес > санрес

санырzon *teonn.* *v:stā* **санырзы-ны**

санырзыны kiehua hajalle (t. muu-siksi)

саныр-саныр 1. > саныр 2. descr. *kuvaavat ylikypsiä marjoja, hedelmiä, rehmeäksi t. hajalle kiehuneita vi-hanneksia, kalaa tms.: эмезь с.*

вүэмымы ни vadelma on jo kypsy-nut liikaa

сарай vaja, liiteri; (*турын возён*) lato

саракум *vanh.* sytgääni, komi; > **коми**

сарана *kasv.* varjolilja (*Lilium mar-tagon*)

саранча *el.* kulkusirkka, (vaellus-) heinäsirkka

сарача 1. varasto(komero) (*pors-tuassa*) **2.** *murt.* (мунчо азъ) sau-nan porstua

сарба, сарва tuohiastia, tuohipyttty

сарыл (=ыз) pakara; (*валиэн*) lau-tanen (*hevosen*)

сарда *kasv.* (*скалколыс*) vuohenputki (*Aegopodium podagraria*); > **колыс 1**

сари hallava (*hevonen*); **с. вал** hallava hevonen, hallakko

саркмон *teonn. v:stā* саркмыны
саркмыны 1. (*кисырскины*) men-nä (t. vetätyä) gyrruun (t. kurttuun); (*кисыриө луыны*) tulla gur-pyiseksi (t. kurttuiseksi) 2. (*не-ре-съмыны*) vanhentua, vanheta (*ihminen*) 3. (*пöсътыны*) kulua (rikki, pilalle, loppuun) (*vaatheet*)

4. (*позырскины – сйнъыс, гозы*) kiertyä (*lanka, naru*) 5. (*сач-сач котмыны*) kastua läpimäräksi (t. likomäräksi) 6. (*усыны – мыл-кыд с-съ*) laskea (*mieliala*)

саркмытон *teonn. v:stā* саркмы-тыны

саркмытыны 1. (*кисыртыны*) gupistää, rypistellä 2. (*пересъмытыны*) vanhentaa (*ihminen*) 3. (*пöсъ-кытыны*) kuluttaa (rikki, pilalle, loppuun) (*vaatheet*) 4. (*позыръяны – сйнъысээз, гозыез*) kiertää kie-pille (t. kiepiksi) (*lanka, naru*) 5. (*сач-сач котмытыны*) kastella läpimäräksi (t. likomäräksi) 6. (*ку-ашкатыны – мылкыдээз*) pilata (*mieliala*)

сарк-сарк *deskr.: бамыз с. луэм ни* nänen kasvonsa ovat jo täynnä gyrruja; **с. пересъмыны** vanhen-tua täysisin (t. kovin), raihnaantua

сарымсак *murt.* valkosipuli, kynsilaukka; > **чеснок**

сати́ра satiiri; pilkka, iva

сать, сать-сать, сатыр, сатыр-сатыр > **сач, сач-сач, сачыр, сачыр-сачыр**

сатыртон, сатыртыны > **са-чыртон, сачыртыны**

сáхáр > **сакыр**

сач *interj.* läiskis, mäiskis, läps; **дэ-рие с. усыны** mätkähää (t. lätkähää) lokaan

сача́к > **сач**

сачок haavi, lippo

сачрес sateinen, ruma, kurja; **с. ку-аэз** sateinen sää, ruma ilma, koi-ranilma

сач-сач *deskr. kuvaav esineen mär-kyyttä tilaa t. (kosteaan) esineen painavuutta:* **дэрэме с. котмиз** paitani kastui läpimäräksi (t. liko-märäksi) < **с. вераны** sanoa (ai-van) suoraan

сачыр 1. *deskr. kuvaav esineen mär-kää kuraisuutta:* **азбарын с. дэри** piha on täynnä kuraa **2. onom. ku-ваа kuran, веден roiskunaa, веден lorinaa, kalojen, ankkojen tms.**

полскintaа: **жолобысь с. гинэ ву-вия** вesi valuu vesikourusta loris-ten

сачырес > **сачрес**

сачыр-сачыр *deskr. kuvaav esineen märkää kuraisuutta:* **с. котмыны** kastua läpimäräksi (t. likomäräksi); **урамын с. дэри** katu on täyn-nä kuraa

сачыртон 1. (*жомбыльтон*) pols-kininen, loiskiminien **2.** (*чырсаса – к-съ нянь, брага*) käyminen (*taikina, kilju*) **3.** (*супыльтон*) lör-pöttely, jaarittelu, rupattelu

сачыртыны 1. (*жомбыльтыны*) polskia, loiskia **2.** (*чырсаса – к-съ нянь, брага*) käydä (*taikina, kilju*) **3.** (*супыльтыны*) lörpötellä, jaaritella, rupatella

саюл varjo(paikka), katve, pimento, siimes; > **сай**

саюло varjoisa, varjoinen, pimen-to=; **с. сюрепс** varjoisa tie (t. polku)

саюлскон 1. > сайяськон 2. kuv. (палиенскон, пеган) välittäminen, karttaminen, kaihtaminen, pakoilu, syrjää (t. pois) vetäytyminen

саюлскыны 1. > сайясъкыны 2. kuv. (палиенскыны, пеганы) välttää, karttaa, kaihtaa, pakoilla, vetäytää syrjää (t. pois)

саюлтисъкон, саюлтисъкыны > саюлскон, саюлскыны

саюлтон, саюлтыны > сайян, сайны

сбербанк säästöpankki; коньдон-ээз сбербанкын возыны tallettaa rahansa säästöpankkiin

сберкнижка pankkipirja

сборник kokoelma; > **бичет**

свай паалу

свáрщик hitsaaja, hitsari

сват (кенлэн айиз) miniän isä; (эмеспилэн айиз) vävyn isä; > **кудо**

сватья (кенлэн мумиз) miniän äiti; (эмеспилэн мумиз) vävyn äiti; > **туклячи**

светофор liikennevalot

свеча tekn. (sytytys)tulppa

свидéтель 1. (адзись) silminnäki-jä, todistaja **2.** (сюанын) sulhas-poika

свидéтельство todistus; **вордском**

сýрысь с. syntymätodistus

свíтер villapaita

связист 1. posti- ja telelaitoksen työntekijä **2.** sot. viestimies, viestittäjä

связь 1. (кусып возён амал) yhteys, yhteydenpito, viestintä, viestitys, tietoliikenne; **почта(я) с.** postiyhteys **2.** (органъёс) viestintä, tietoliikenne; posti- ja telelaitos **3. sot.** viestitys; viestitoiminta, viestintä

святой kirk. pyhä // pyhä (mies t. nainen), pyhimys; **С. Лул Руһенки;** **с ву** pyhitetty vesi; vrt. **дун-сыёлыктэм**

свящénник kirk. rappi

сеанс 1. (к-сь кинотеатрын) näyttäntö (esim. elokuvissa) **2.** (герзасъкон) yhteydenotto, yhteys **3.** **эмъяськон** с. hoitokerta, hoitojakso; гипнозъя с. hypnoosiesitys ◊ огдыре шудон с. simultaani(peli), simultaaniottelu

сéвер 1. (*үйпал*) pohjoinen **2.** (*үйнал улос*) pohjoiset seudut, arktiset alueet, pohjoinen, pohjola; **агае Сéверын ужа** isoveljeni on työssä pohjoisessa / vrt. *үйпал*

северо-восток koillinen

северо-запад luode

сезыйыр, сезыйыртурын kasv. nata (*Festuca*)

сезыпзыз 1. (*жóжон пызы*) talkkunaajuhot **2.** (*körtchal*) kaurakiisseli

сезы kaura

сезычорыг kalanpoika(nen); > **чорыгпи**

сейф kassakaappi; tallelokero

секрет salaisuus // salainen, sala=; vrt. **лушкиес**

секретарь sihteeri

секс seksi

секта postp. (=) painoinen, noin ... painoa; **дас кило(грамм)** с. kummenen kilon painoinen, noin kummenen kiloa painoa

сектала paino; **секталаезъя та вить килограммъёс луоз** painoltaan tämä on viitisen (t. noin viisi) kiloa

сектан kestitseminen, kestitys (*jllak juomalla*), tarjoaminen (*jnk juoman*)

сектаны kestitä (*jllak juomalla*),

tarjota (*jtak juomaa*); **винаен** с. kestitä viinalla (t. viinillä); **куно-осты чаен** с. kestitä vieraita teelä, tarjota vieraille teetä

сектасъкись 1. *partis. v:stā* **сектасъкыны 2.** kestitsijä (*emäntä, isäntä t. vieras, joka kestitsee muita omalla juomalla*)

сектасъкон 1. *teonn. v:stā* **сектасъкыны 2.** (вина, сур) kestitys, (*jllak alkoholilla*) tarjoamiset

сектасъкыны intr. kestitä (*esim. vieraita yksitellen jllak alkoholilla*), tarjota (*esim. vieraille yksitellen jtak alkoholia*); **пöытэм ви-наен** с. kestitä pontikalla (*esim. vieraita yksitellen*)

сектор 1. *geom.* sektori, lohko **2.** (люкет) sektori, kaista **3.** (отдел) osasto **4.** *tal.* sektori, ala, lohko; **кун** с. valtion puoli (t. sektori, lohko); **нимаз күзёяськон** (я. ужан) с. yksityinen sektori

секунд sekunti

секундомер sekuntikello, sekuntimittari, sekundometri

сéкци, сéкция 1. osasto, jaosto, sektio; **дýськут(ъя)** с. (магазин) vaateosasto (*tavaratalossa*); **куасэн бýзылыон(ъя)** с. hiihtojaosto **2.** (к-сь конференции) jaos(to), ryhmä

секыт 1. (зуббись, кыскись) raskas; painava // (**секытлык**) raskaus; painavuus; (**сектала**) paino; **с. сумка** painava (t. raskas) laukku **2.** (жуммытийсъ) raskas, työläs, rasittava; **с. сюрес** raskas (t. rasittava) matka; **с. уж** raskas työ **3.** (*шүг*) vaikea, hankala // (*шүгъяськон*) vaikeus, hankaluus; **с. адями** vaikea (t. hankala) ihmisen; **с. задáча** vaikea (t. hankala)

tehtävä **4.** *myös kuv.* (сумбрес; волыттэм) raskas, kömpelö, kankea; **с. вамышъёс** raskaat askeleet **5.** (секытэн ортчись, сёт-сқись) raskas, vaikea, ankara; **с. висён** vaikea (t. ankara) sairaus; **с. шокам** raskas hengitys **6.** (*ши-мес*) raskas, vakava; **с. йыруж** raskas (t. vakava) rikos **7.** (зопыт, окыт) raskas, tunkkainen, ummeh-tunut; **с. омыр** raskas ilma ◇ **с. атлэтика urh.** painonnosto; **с. кыл** loukkaava (t. mieltä pahoittava) sana; **с. мылкыд** raskas mieli; **киыз с.** (hänien) kätensä (t. kou-ransa) on kova; **пельыз с.** huono-kuuloinen

секытан *teonn. v:stā* **секытанды**

секытанды > секытомыны

секытлык 1. raskaus; painavuus **2.** (*шүглиг, шүгъяськон*) vaikeus, hankaluus

секыто > секытэн 3

секытомон *teonn. v:stā* **секыто-мыны**

секытомыны 1. tulla raskaa(m-ma)ksi, tulla (t. käydä) painava(m-ma)ksi **2.** (*шүгомыны*) vaikeutua, hankaloitua, mutkistua, komplisoitua **3.** (*секытэн луыны*) tulla ras-kaaksi

секытэн 1. raskaasti **2.** (*шүген*) vaikeasti, vaivoin **3.** (*нинал ваёно*) raskaana oleva, odottava; graviidi *lääk.*; **с. луыны 1)** tulla raskaaksi (*nainen*) **2)** olla raskaana; **со-кышномурт с.** tuo (t. se) nainen on raskaana

селёдка silli

село kylä (*kirkonkylä t. iso*); vrt.

черкогурт

сельдь el. silli

селькуп sölkup, selkup, ostjakkisa-

- mojedi
сельскохозяйственной маatalous=; с. академи(я) maatalous-akatemia
сельсовет hist. kyläneuvosto
селянка munakokkeli; munakas, omeletti; vrt. курегпуз пүштэм
семантика kiel. 1. (кыллэн вала-tonээз) semantiikka, merkityssisältö 2. (семасиология) semantiikka, merkitysoppi, semasiologia
семёстр lukukausi (korkeakoulussa)
семья perhe; нылниё с. lapsiperhe
семьяё perheellinen; с. адями perheellinen ihmisen
сенник heinälato, heinäparvi
сентябрь (сентябрь=') syyskuu; > куарусён
сенники 1. taula 2. > seur.
сенкигуби kasv. (taula)kääpä
сеп I 1. (к-сь дэрэмлэн) kiila (vaatteessa) 2. (музъем кесэг) (pelto)sarka, peltokaista, maakaisata 3. (кизытэк я. гырытэк кылем вадес) piellos, pälvi (kylvämätä t. kyntämättä jäänyt kohta)
сеп II: с. кыльыны (пал кыльыны) tulla (t. jäädä) leskeksi; vrt. сепкышно, сеппиосмурт
севворгорон > сеппиосмурт
сепкышно leski(vaimo)
сепмурт > seur.
сеппиосмурт leski(mies)
сепыс kukkaro; pussi; (nahka)kassi; (nahka)laukku
cépa kem. rikki, tulikivi
серб serbi // serbialainen, Serbian; с. кыл serbia(n kieli)
серб-хорват: с. кыл serbokroatia(n kieli)
сервант astiakaappi (matala)
сервиз astiasto
серектон naurahtaminen, naurah-
dus
серектыны naurahtaa
серектэм 1. partis. ja teonn. v:stä
серектыны 2. naurahdus
серекъям 1. partis. ja teonn. v:stä
серекъяны 2. nauru; (горем) hohotus 3. (серем карон) pilkanteko, iva, pilkka
серекъян teonn. v:stä
серекъяны
серекъян-мактан teonn. v:stä серекъяны-мактаны
серекъяны 1. nauraan; (горыны) (nauraan) hohottaa; серекъяса ве-раны 1) sanoa nauraen 2) (мас-каръясыкыса) sanoa leikkilään (t. piloillaan) 2. (серем карыны) pilkata jtak, tehdä pilkkaa jstak, ivata jtak; серекъяса быдтыны (я. күштыны) saattaa naurunalaiseksi, tehdä pilkkaa, ivata
серекъяны-мактаны > серекъя-ны 2
серекъяськон pilkkaaminen, ivaaminen, ivailu, pilkanteko
серекъяськыны intr. tehdä pilkkaa, pilkata, ivata, ivailla
серекъятон naurattaminen, hauskuttaminen
серекъятыны naurattaa, hauskuttaa, saada nauramaan
серел saivar(e)
серем 1. (серекъям) nauru; с. пыр 1) (серекъяса) naurahtaan, hymähätäen 2) (маскаръясыкыса) leikkilään, piloillaan; с. потыны yksipers. naurattaa 2. (серекъя-мон маке) jtak naurettavaa; с. ёвöl tässä ei ole mitään naurettavaa; с. ук со onhan se naurettavaa 3. (мактам, с. карем) pilkka, iva; с. карыны tehdä pilkkaa, pitää pilkkanaan, ivata, saattaa naurun-

алaiseksi; **с. луыны** joutua nau-runalaiseksi (t. pilkanalaiseksi, pilkan kohteksi); olla pilkan kohtee-na; **сереме уськытыны** tehdä (t. saattaa) naurettavaksi (t. naurun-alaiseksi); **сереме усыны** joutua naurunalaiseksi (t. pilkan kohteksi) ◇ **сереме кыскыны** käanttää (t. panna) leikki si
серемес hauska, huvittava, hupaisa, hassu, koominen; **с. учыр** hauska tapaus

сержант kersanti

сёри 1. sarja **2.** (фильмлэн) osa (*elokuvan*) **3.** (к-съ коньдонлэн) sarjanumero

сериал sarjafilmi; (телевидениын) televisiosarja; (киноын) moniosainen elokuva

сéрия > **сёри**

сермет suitset; **с. корт** kuolaimet, suitsiraudat

серметан suitsittaminen, suitsitus, suitsiminen

серметаны panna suitset suuhun, suitsittaa, suitsia

серпы *tekst.* puola, käämi

серпыу *kasv.* selja (*Sambucus*); terttuselja, saksanheisi (*S. racemosa*)

серыян puolaaminen, puolaus, käämittäminen, käämitys

серыяны puolata, käämittää

сéсси, сéссия 1. (кенешон) istunto; istuntokausi **2.** (экзамен вакыт) tentit, tenttikausi

сестра 1. (медсестра) sairaanhoidija **2.** *puhek.* (сузэр, анаи) sisar, sisko

сеськон *teonn. v:stā* **сеськыны**

сеськыны kieltää, olla tunnustamatta (*tekoja, sanuja*); (верам кыльёслэс) perua (t. pyörtää)

sanat; **урод ужъёслэс** с. kieltää (t. olla tunnustamatta) pahoja tekijoja; > **танийськыны 1**

сет риhek. > **сеть**

сетка 1. verkko; **волейбол** с. *urh.* lentopalloverkko; **капка** с. *urh.* maaliverkko; **муш** с. mehiläisverkko, mehiläishattu; **чибиньёслэс** с. sääskiverkko, hytysverkko, hytyshattu **2.** (басъякыны) verkkokassi

сеть *myös kuv.* verkko; **чорыган** с. kalaverkko; **чугун сюрес** с. rautatieverkko

селялка kylvökone

сёрп el. näätä (*Martes; M. martes*); **с. ку** näädännahka

сёран näätien metsästys (t. pyydystys)

сёраны metsästää (t. pyydystää) näätää

сёровно *rihek.* **1.** (котъмар ке но) kuitenkin; (öвөлтон дыръя) kuitengaana **2.** (ваньмыз одиг) yhden-tekevä, samantekevä

сёрос I 1. kehä, kehys; laita, reunus, ympärys; **пуж** с. seulan kehä; **куды** с. (tuohi)vakan laita (*ommeltu*) **2.** (корсёт) laudoitus, vuoraus; kehä(salvos); **барак** с. parakin laudoitus (t. vuoraus); **колодча** с. kaivon kehä(salvos) (t. arkku)

сёрос II *kasv.* köynnös (*esim. humalan*); kärhi, rönsy; **түг** с. humalan köynnös; **намер** с. lillukan kärhi (t. rönsy)

сётиськон *teonn. v:stā* **сётиськыны;** *vrt.* **сётскон**

сётиськыны 1. > **сётскыны 2.**

pass. *v:stā* **сётыны**

сёткан *teonn. v:stā* **сётканы**

сётканы > **сётъяны**

сёткаськон *teonn. v:stā* **сёткась-**

кыны

сёткаськыны > сётъяськыны

сётон 1. antaminen, anto; (*мычон*) ojentaminen **2.** (*огэдэрлы кельтон, нуон*) paneminen; luovuttaminen; antaminen; vieminen; **пиналэз нылпи садэ** с. lapsen paneminen päiväkotiin **3.** (*сётыса кельтон*) jättäminen, antaminen, anto; **заявлéние** с. hakemuksen jättäminen ◇ **тодон-валан** с. kouluttamisen, koulutus; **с. падеж kiel.** dativi

сётон-басьтон *teonn.* *v:stā* **сётыны-басьтыны**

сётскон 1. (*к-сы шудонын, чошатсконын*) periksi anto (t. antaminen), antautuminen, luovuttaminen **2.** (*кинлэн ке кияз, кутыны с.*) antautuminen; jättytyminen (*jnk käsiin, valtaan*)

сётскыны 1. (*к-сы шудонын, чошатсконын*) antaa periksi, antautua, luovuttaa **2.** (*кинлэн ке кияз, кутыны с.*) antautua; jättytyä (*jnk käsiin, valtaan*); **пленэ** с. jättytyä (*sota*) vangaksi ◇ **солы** **кылъёс секытэн** сётско hänen on vaikea oppia kieliä

сётъян *teonn.* *v:stā* **сётьяны**

сётьяны 1. iter. ja frekv. *v:stā* **сётыны 2.** *kuv. ruhek.* (*мыжганы*) antaa selkäään, hakata, lyödä

сётъяськон *teonn.* *v:stā* **сётьяськыны**

сётъяськыны 1. antaa ja saada vastavuoroisesti (*usean kerran*), vaihdella vastavuoroisesti (*jnk kanssa*) **2.** iter. > **сётскыны 3.** *pass.* *v:stā* **сётьяны**

сётыны 1. antaa; (*мычыны*) ojentaa; **берен** с. palauttaa, antaa (t. luovuttaa) takaisin; **пунэмэн** с.

lainata jillek, antaa lainaksi **2.** (*огэдэрлы кельтыны, нууны*) panna; luovuttaa; antaa; viedä; **вань кужымез марлы** с. panna kaikki voimat jhk; **пиналэз нылпи садэ** с. panna lapsi päiväkotiin **3.** (*сётыса кельтон*) jättää, antaa; **заявлéние** с. jättää hakemus **4.** (*сиён-юон – јððк вылэ*) tarjota, tuoda (röytää), kattaa ◇ **виро** с. toimittaa uhri vainajille; **ивор** с. ilmoittaa, antaa kuulua, lähettää viesti; **йыр-пыд** с. > **виро** с.; **концерт** с. pitää konsertti; **куара** с. **1.** (*вазыны*) ääntää, antaa äänensä kuulua, päästää äänensä kuuluviin **2.** (*быръёньёсын*) äänestää, antaa äänensä; **кыл** с. **1.** (*верасъкон понна*) antaa jillek puheenvuoro **2.** (*маке карыны*) luvata jillek **3.** (*одно ик быдэстон вылысь*) vannoa; **ним** с. antaa nimeksi, nimitää; **ныл** с. antaa vaimoksi (miet helään), naittaa; **пайда** с. tuottaa voittoa; **пэздэт** с. antaa vastaisku (t. takaisin); **пельдйне** (*я. пельдоре*) с. antaa korvapuusti (t. korvatillikka); **судэ** с. viedä asia oikeuteen; haastaa jk oikeuteen; **тодон-валан** с. kouluttaa, sisivistää; **экзáмен** с. suorittaa tentti

сётыны-басьтыны antaa ja saada vastavuoroisesti, vaihdella vastavuoroisesti (*jnk kanssa*)

си I 1. (*гон*) jouhi, hius; **си биньгозы** jouhiohjakset, jouhiohjasnaru **2.** (*к-сы крезълэн*) kieli, jänne (*soittimen*) **3.** (*леска*) siima; **визнан** си onkisiima

си II (*тылси*) säde; **шундылэн сиосыз** auringon säteet

Сибирь Siperia

Сибыр *ruhek.* > ed.

сибирсъяла el. peltopyy (*Perdix perdix*); > **кырсъяла**

сиг I ullakko, vintti; ullakkohuone, ullakkokamari; **корка с.** tuvanullakko, talonullakko

сиг II el. siika (*Coregonus lavaretus*)

сигарет savuke

сигнал merkki, signaali; **куара с.** ääniemerki; **тыл с.** valomerkki

сигнализация, сигнализация 1.

(сигнал сётьян рад) merkinannot, signaalit, merkinantojärjestelmä **2.** (прибор) merkinantolaite; **тылпу** с. palohälytin, palohälytyslaite

снем partis. ja teonn. v:stā сиыны; с. **потон 1)** (мае ке) jnk ruoan (t. ruokalajin) himo, jnk ruoan syöminen halu(aminen); **шоколад с.**

потон suklaanhimo **2)** (сиськем потон) nälkä, ruokahalu; с. **потыны 1)** tr. (мае ке) haluta syödä jtak; **яблок сиеме потэ** haluan syödä omenan **2)** intr. (сиськем потыны) olla nälkä, olla nälis-säään, haluta syödä; **снем(е) потэ** minulla on nälkä, minun (t. minulle) tuli nälkä, haluan syödä

снем-юэм partis. ja teonn. v:stā сиыны-юыны; с. понна тау! kiitos kestityksestä!

снес länget; с. **кал** rahje, ruoma; с. **тирлык** valjaat

сиен 1. teonn. v:stā сиыны 2. (кöttyr) ruoka, ateria, ravinto, syöttävä; с. **дасяны** valmistaa ruoka(a);

с. **лэсътыны** (я. **пöраны**) laittaa ruoka(a) **3.** (пудо с.) rehu, ruoka ◇ **бакча сиёнъёс** vihannekset

сиён-юон 1. teonn. syöminen ja juominen, herkuttelu, maistelu 2. koll. (продуктаос) elintarvikkeet, ruokatavarat, ruokatarvikkeet **3.**

(сиён, кёттыр) ruoka, ruoat, ateria(t), ravinto, syötävä; (жёк вылэ) с. **пуктыны** (я. **пуктылыны**) kattaa pöytä

сизь tikka (*Picinae*); käpytikka (*Dendrocopos major*)

сизьдон 1. uurteiden hakkaaminen (*kiveen*) **2. kuv.** (тышкасъкон) sättiminen, toruminen, haukkuminen, manaaminen

сизьдыны 1. hakata uurteet (*ki-veen*); **kö с.** hakata uurteet myllynkiveen **2. kuv.** (тышкасъкыны) sättiä, torua, haukkua, manata (hornan tuuttiin)

сизьыр kasv. apila (*Trifolium*); > **клéвёр**

сизьым seitsemän; **дас с.** seitsemätoista

сизьымдон seitsemänkymentä

сизьымётí 1. seitsemäs **2.** (си-зыым интыны) seitsemässä paikassa

сизьыммос seitsemäsosa, seitsemännes

сизьымо: с. **галоша** seitsemännunmeroiset kumikengät; с. **кись** seitsemänpasmainen pirta; с. **кут** seitse(mä)nninen virsu

сизьымой seitsemän päivää, seitsemänä päivänä; (öөлтон дыръя) (ei) seitsemään päivään

сизьымойсын seitsemässä päivässä, seitsemän päivän kuluessa

сиинс 1. partis. v:stā сиыны 2.

syöjä, syömämies, suu

сик 1. (нюлэс) metsä **2. (пичигес)** metsikkö; (арама) lehto

сико metsä=, metsäinen; > **нюлэсо**

сиктан 1. teonn. v:stā сиктаны 2. virsunaskali (*iso naskali, jolla korjataan virsu*)

сиктаны korjata virsu